

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
חמישי

היכל
תשיעי

אגרות-קודש

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כרך ז

תשי"ג

הועתק וחוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

הוצאה שלישית

ע"י חיים תשס"ז

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ושבע לבריאה

IGROIS KOIDESH

Volume VII

Copyright © 1988

Second Printing 1996

Third Printing 1997

by

Kehot Publication Society

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

Orders Department:

291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213

(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148

All rights reserved, including the right to reproduce this book or portions thereof, in any form, without prior permission, in writing, from the publisher.

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994

Igrot-Kodesh.

(Kovets Shalshet ha-or; hekhal 9., sha'ar 5.)

(sifriy. Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh)

Title on t.p. verso: Igrois Koidesh.

Includes bibliographical references and index.

Contents: Kerekh 1. 688-704. ... Kerekh 7. 721.

1. Schneerson, Menahem Mendel, 1902-1994 --Correspondence.
2. Habad. 3. Rabbis--Correspondence. I. Title. II. Title: Igrois Koidesh. III. Series: Kovets Shalshet ha-or' hekhal 9., sha'ar 5. IV. Series: Sifriyat Otsar ha-Hasidim, Lyubavitsh.

BM198.S33528 296.8'33 87-16855.

ISBN 0-8266-5800-8 (set)

ISBN 0-8266-5807-5

Manufactured in the United States of America

פתח דבר

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה כרך שביעי מסדרת
אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, שבו אגרות שנת תשי"ג.

בראש הספר בא מפתח האגרות, ובסופו:

(א) מפתח ענינים.

(ב) מפתח מוסדות וארגונים.

(ג) מפתח אנשים.

(ד) מפתח מקומות.

כן נוספו, צינים והערות בשוה"ג.

כל הנ"ל נערך ע"י הרה"ת ר' שלום דובער שי לוי.

מערכת „אוצר החסידים“

ר"ח סיון, שנת הקהל, שנת תשמח, תהא שנת חירות משיח
ברוקלין, נ.י.

(*) עד עתה יצאו לאור בסדרה זו 25 כרכים: אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי
וכ"ק אדמו"ר ה"צמח צדק, נדפסו (בכרך אחד) בשנת התשמ"א. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"ש נ"ע,
ומילואים לכרך הנ"ל — בשנת התשמ"א. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרשי"ב נ"ע (שני כרכים) בשנת
התשמ"ב. כרך ג — בשנת התשמ"ז. כרכים ד-ה — בשנה זו. אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע,
כרכים א-ה — בשנת התשמ"ג. כרכים ו-ז — בשנת התשמ"ד. כרכים יא-יב — בשנת התשמ"ה. אגרות-
קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א, כרכים א-ג — בשנת תשמ"ו. כרכים ד-ו — שנה זו.
(**) כדי להבדיל בינם לבין הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א, באות הערות העורך באותיות קטנות יותר
ושונות מהפנים.

מפתח כללי

3	פתח דבר
5	מפתח האגרות
א	אגרות קודש
שפס	מפתח ענינים
תא	מפתח מוסדות וארגונים
תג	מפתח אנשים
תז	מפתח מקומות

מ פ ת ח

חשי"ג

א	ברכה כללית ופרטית	ז תשרי	איתתסז
ב	בענין הניל	יג תשרי	איתתסח
ג	כנס ארצי	א' דחזהמיס	איתתסט
ג	סגולה לזיכוד הנפש	כ"ה תשרי	איתתע
ד	תכלית הרבנות	כ"ה תשרי	איתתעא
ד	הערות לספרו	כ"ה תשרי	איתתעב
ה	הוראה מבראשית ברא גר	כ"ח תשרי	איתתעג
ו	החזרה עם עליית הגור	רש"ז שזר	איתתעד
ז	קריאת שם לדגים	כ"ח תשרי	איתתעה
ח	אגודת נשי ובנות חב"ד	מרת רחל קונין	איתתעו
ט	הוראה מבראשית ברא גר	נשי ובנות חב"ד	איתתעז
יא	שעה לימודי הדת	מריה יוסף פליינער	איתתעח
יא	נגד ההעתקה מצרפת	אדרי"ח מ"ח	איתתעט
יב	הוראות בעבודתם	א' מ"ח	איתתפ
יד	שידוכים. ואין שחט אלא ומשך	א' מ"ח	איתתפא
טו	התועודות שמחזית. מחשבה פועלת	א' מ"ח	איתתפב
טז	שכר התעסקות בחנוך — בנים	א' מ"ח	איתתפג
טז	רבי מכבד עשירים — שליח ההשפעה	ג' מ"ח	איתתפד
חי	פי מרא דאתרא	ג' מ"ח	איתתפה
יט	תנאים ביום החתונה	ד' מ"ח	איתתפו
יט	רמ"ח-שס"ה, האברים מקבלים חיות	ד' מ"ח	איתתפז
יט	מהמצוות		
כ	מילה בעבודה	מריה אברהם גורדון	איתתפח
כא	ס' תולדות נשיאנו	מהר"א גליצנשטיין	איתתפט
כא	הקביה נותן פרנסה	מהר"ח ש"ז באכער	איתתצ
כג	נהגות — לנהג המרכבה לנה"א		איתתצא
כד	פאה נכרית		איתתצב
כה	הוראה מבראשית ברא גר	מהר"א יאלעס	איתתצג
כו	הערות למאמר שלו. כתיבת שם g-d	מריה אשר אברמסון	איתתצד
כו	החלפת העין או האישון		איתתצה
כז	תומיצ מקשרים האדם עם הקביה		איתתצו
כט	מניעת סיגופים ותעניות בזמנינו		איתתצז
ל	ארגון אגוד"ח	י"א מ"ח	איתתצח
לא	מנהגי יום הולדת	י"א מ"ח	איתתצט
לב	ספרים לספרי	מהר"צ"י פייגלשטוק	איתתק

לג	שכר התעסקות בחנוך — נחת מבנים	איתקא	יא מ"ח
לג	אהבת ויראת ה' — מצוות תמידיות	איתקב	יא מ"ח
לג	גילוי כחות הנעלמים בהתעסקות בחנוך	איתקג	ט"ז מ"ח
	התרגזות. פרסומי המל"ח, תפלה	איתקד	ט"ז מ"ח
לד	ומלאכה בשבת		
לו	סגולה לזיווג המתאים	איתקה	ט"ז מ"ח
לו	התרגזות מקלקלת	איתקו	ט"ז מ"ח
	ההשפעה על הסביבה. לעורר צור	איתקז	ט"ז מ"ח
לז	מחצבתו		
לח	דחיית החתונה	איתקח	כ"ג מ"ח
לח	שליחות למרוקו	איתקט	כ"ג מ"ח
לט	לימוד זכות — עבודת מלאך מיכאל	איתקי	כ"ג מ"ח
מא	תכנית עבודה	איתקיא	כ"ד מ"ח
מב	ביהכ"נ ליבאוויטש — ענין של ירושה	איתקיב	כ"ד מ"ח
מג	קישור ברכה עם התעוררות לתומ"צ	איתקיג	כ"ה מ"ח
מד	ארגון אגוניה בשיקגו	איתקיד	כ"ה מ"ח
מה	תעמולה בעניני חנוך	איתקטו	כ"ה מ"ח
מה	הוראה מפעולת מכונית	איתקטז	כ"ה מ"ח
	רפואה מתקנת להבא או מעיקרו. הנפש	איתקח	כ"ז מ"ח
מז	והגוף		
מח	אסיפה מיחדה של המל"ח	איתקיה	כ"ח מ"ח
	ברכה כללית ופרטית. חייב לימוד	איתקיס	כ"ח מ"ח
מט	החסידות		
נא	סגולה לבנים — אהו"ר	איתקכ	אדרי"ח כסלו
	יוקר הזמן בגיל הצעיר. לימוד התורה	איתקכא	אדרי"ח כסלו
נב	ואמנות		
נג	חגיגה שנתית — בית רבקה	איתקכב	א' כסלו
	הגדלת הישיבה. נתיצת תנור. צוואת	איתקכג	א' כסלו
נד	רי"ח		
נה	קבלת תל' למטה מגיל חמש	איתקכד	א' כסלו
נו	חסידות — אור שגנוז ביום ראשון	איתקכה	ח' כסלו
נז	ספורי חסידים לתלמידים	איתקכו	ח' כסלו
נח	התועדות עם ובלי משקה	איתקכז	ח' כסלו
	הצלת ילדים מהמסיתים שמפרע לסדר	איתקכח	ט' כסלו
נט	הלימודים		
	נסיעה ללמוד מלוד לנ"י. מנהגי יום	איתקכט	ט' כסלו
ס	הולדת. למדן		
סא	העתקה לחר"ל. פיזור הנפש	איתקל	ט' כסלו
סב	פתגם וואס מאַנסטו באַ מיר כר	איתקלא	ט' כסלו
סג	בית — מקיף דמקיף. לימוד החסידות	איתקלב	ט' כסלו
	סדר הלימוד — לעיזנא ולמיגרס.	איתקלג	ט' כסלו
סג	חת"ת		

מריה ניסן פינסון

משהרש"ו העכט

אגוניה מאנטרעאל

מריה שלום רבין

משהרש"ו העכט

מריה יצחק הוטנר

כללי

ת"ת כפר חב"ד

משהרש"ו לודמיר

משהרש"ו ליססקר

מריה פרץ מוצקין

משהרש"ו דברוסקין

סד	חגיגה השנתית של מרכז הישיבות תת"ל	איתתקלד ט' כסלו
טו	בח"י ברצון למע' אף שהוא פשוט בתכלית	איתתקלה י' כסלו
טז	חדש הגאולה — חנוכה וי"ט כסלו	איתתקלו י" כסלו
סה	דרשה געשעצק	איתתקלז י" כסלו
סח	התועדויות י"ט כסלו	איתתקלח ט"ז כסלו
סט	חזוק הכפר ומניעת ההעתקה לכפר חדש	איתתקלט ט"ז כסלו
עג	סיפור המגיד מקונוניץ. עליית העולמות בר"ה ובשבת	איתתקמ ט"ז כסלו
עד	לאט לאט אגרשנו	איתתקמא ט"ז כסלו
עו	נר בגי' רמ"ח ודו"ר	איתתקמב ט"ז כסלו
עז	פתגם הרז"א: כשהכל שלום אי"צ מכתבים	איתתקמג ט"ז כסלו
עז	מאמרי תשי"ג. התועדויות י"ט כסלו	איתתקמד ט"ז כסלו
עח	תפילין קלוב — יחוד זה הוא נצחי	איתתקמה ט"ז כסלו
עט	לאט לאט אגרשנו	איתתקמו כ' כסלו
פ	סגולות לחיזוק מאור עיניו	איתתקמז כ' כסלו
פ	ההוראה מהפסוק בראשית ג' מלאך הממונה על ההריון — לילה: תכ"ה	איתתקמח כ"א כסלו
פב	ס"ת בנרתקה שנפלה	איתתקמט כ"ב כסלו
פג	פתגם הבעש"ט: במקום שרצונו של אדם כו'	איתתקנ כ"ב כסלו
פג	אשרה — אם היא ע"ז ממש. עשאו לנזי אצל המזבח	איתתקנב כ"ג כסלו
פד	זמן — נקודה או מקובץ. בגזיר. בשבת	איתתקנג כסלו
פה	ספרי הרא"ד לאוואט עם הגהותיו	איתתקנד כ"ג כסלו
פו	ארגון והתועדות לבחורות	איתתקנה כ"ג כסלו
פז	נשואין בחצי השני של החודש, בחדשים טבת-ניסן	איתתקנו כ"ג כסלו
פח	ג"ח דוקא משתשקע, ולכן מוסיפים	איתתקנז כ"ג כסלו
פח	מזים ליום	איתתקנח כ"ז כסלו
פט	התועדות י"ט כסלו. אגוני"ח. נערים פני זקנים ילבינו	איתתקנט כ"ז כסלו
צא	השתתפות בהתועדות השד"רים	איתתקס כ"ז כסלו
צב	הפצת המעיינות חוצה	איתתקסא כ"ז כסלו
צג	התועדות י"ט כסלו. נרות חנוכה	איתתקסב כ"ז כסלו
צד	שמחה פורץ גדר	איתתקסג כ"ז כסלו
צה	התועדות י"ט כסלו. יד מקשריו על העליונה	

צו	כ"א מישאל — בן יחיד להקב"ה	איתקסד כ"ח כסלו
צז	נתן טאה ונטל טאה במקוה	איתקסה כ"ח כסלו
צז	התמונה וכי"ק המיוחסים לבעש"ט	איתקסו כ"ח כסלו
צח	טובה פעולה א' מאלף אנחות	איתקסו כ"ט כסלו
צט	אדמיר מוהרמב"צ מביאלה מעלין בקודש אי הוי מה"ת הגוף	איתקסח נר החמישי
ק	בריא מדרכי ה'	
קב	מעלת נר חנוכה	איתקסט נר החמישי
קג	חזרת דא"ח. לימוד י"ד. בחינות. התל'	איתקע אדרי"ח טבת
קד	ממרוקו	
קז	אחדות. מניעת ההגירה מכפר חב"ד	איתקעא אדרי"ח טבת
קח	בית אוכל לסטודנטים במדריד	איתקעב א' טבת
קט	בעת ההריון — פתיחת הארון וצדקה	איתקעג א' טבת
קכ	שדירות ה"ר אליהו סימפסון	איתקעד ה' טבת
קכז	הוראות בעבודתם	איתקעה ה' טבת
קכח	הוראות בעבודתם	איתקעו י"ד טבת
קכט	חסיד — בהמתו של הקב"ה	איתקעז ט"ו טבת
קל	כיה"ס למלאכה בכפ"ת, מרכז טהרת המשפחה	איתקעח י"ז טבת
קלג	המקדש א"ע מעט מלמטה כר	איתקעט י"ח טבת
קלד	תספורת — לא לפני ג"ש. צדקה — ובחגוני גו'	איתקעס י"ח טבת
קלז	מליו השליחות. חילוק העבודה בין כמה אנשים	איתקסא י"ח טבת
קלח	חזרת משניות בע"פ	איתקסב י"ח טבת
קלכ	התועדות בכ"ד טבת. ברכת כהנים	איתקסג כ"א טבת
קלכז	שייכות מתנות לחתן	איתקסד כ"א טבת
קלכח	עזרת עליית הנוער למוסדות חב"ד באה"ק	איתקספה כ"א טבת
קלכט	יחסו של מר קול	איתקסו כ"ב טבת
קלד	טעות המעשעוויקעס	איתקסז כ"ב טבת
קלדז	ברזא של גומי במקוה	איתקסח כ"ה טבת
קלדכ	תחנון ב"ט כסלו	איתקסט כ"ז טבת
קלדז	פתחו לי כחודה של מחט	איתקצ כ"ז טבת
קלדח	תמונת התל' — בפני'	איתקצא כ"ז טבת
קלדט	חזרת תניא בע"פ — בין הסדרים	איתקצב כ"ז טבת
קלז	חסידים זינעו קלוגע כר. שד"רים. שמחה	איתקצג כ"ז טבת
קלכ	צדקה. הוראה מהתהוות נפט	איתקצד כ"ז טבת
קלכז	איהו חכם הרואה את הנולד	איתקצה כ"ז טבת
קלכח	תורת ההתפתחות והתורה	איתקצז כ"ז טבת
קלכט	אגרת המזכירות בהמשך להנ"ל	
קלד	לא לבלות הזמן על טענות	איתקצז ר' שבט

קלח	קדיש באמצע פסוד"ו. דילוג בתפלה — להתפלל בציבור	מריה יצחק דובאוו	איתתקצח ו' שבט
קמ	הוראות בעבודת שליחותו בברזיל	מהרצ"ה חסריק	איתתקצט ו' שבט
קמא	לימוד חובת הלבבות ופוקח עורים		איתתר ו' שבט
קמא	אחדות הפשוטה בעולם		ב"א ו' שבט
קמב	הבחינות. הוראות בעבודתם	הנהלת ישיבת תו"ת לוד	ב"ב ו' שבט
קמג	מילה שלא בזמנה. נתינת שמות		ב"ג ו' שבט
קמד	חזקה לתעמולה שאינה חזרת ריקם		ב"ד ט' שבט
קמה	ספר "שמח לבב" של אביו	מהר"ר דוד עובדי	ב"ה י"ג שבט
קמו	מרות הנהלת הישיבה		ב"ו י"ג שבט
קמז	השתדלות החזקת היהדות		ב"ז י"ג שבט
קמח	בכל ענין יד המקושרים על העליזנה		ב"ח י"ג שבט
קמט	התענינות בשידוך. השמעת השרים דלמעלה		ב"ט י"ג שבט
קנ	מהדורה מורחבת של הס' בית רבי	מהרא"ח גליצנשטיין	ב"י י"ג שבט
קנא	קביעות — בנפש		ב"א י"ג שבט
קנב	שלא לשיר את השיר הידוע		ב"ב י"ג שבט
קנג	עזר הסתדרות הפליטים	מהרש"צ שניידרמן	ב"ג ט"ז שבט
קנג	ההזכרה על ציונם של צדיקים	מריה אלי קווינט	ב"ד ט"ז שבט
קנד	מעלת ההתוועדות	מהרז"ד לודמיר	ב"ט ט"ז שבט
קנה	מעשיהם של צדיקים — זכרונם		ב"ט כ' שבט
קנה	השטעה — מצוה פרטית שלו	מהרמ"י רייכמן	ב"י כ"א שבט
קנו	שליחותו לקזבלנקה	מריה ניסן פינסון	ב"ח כ"ה שבט
קנו	חזקה לתעמולה שאינה חזרת ריקם	מהרי"י גורקאוו	ב"ט כ"ז שבט
קנח	תניא — תשב"כ		ב"כ כ"ז שבט
קנט	מה מצעדי גבר כוננו		ב"כא כ"ז שבט
קנט	דע מה למע' — ממך. יום הולדת	מריה פרץ מוצקין	ב"כב כ"ז שבט
קס	אתרוגי קלברי. העתקה מאיטליה.	מריה מרדכי פרלוב	ב"כג כ"ז שבט
קס	המשכה ע"ג צמנט		ב"כד כ"ז שבט
קסב	הדפסה ע"ד חב"ד באיטלקית. מקוה.		ב"כה כ"ז שבט
קסב	חכ' ח"י		ב"כו כ"ז שבט
קסג	ללמוד בישיבה ולא לחשוב על פרנסה	גמ"ח שומרי שבת	ב"כז כ"ז שבט
קסד	מעלת ענין גמ"ח. ירידת הנשמה צורך עלי		ב"כז כ"ז שבט
קסו	מנהגי טורים	מהרי"ז פריזנר	ב"כז כ"ח שבט
קסו	עליית התלמידים ממרוק לאה"ק	מהרב"א גורדצקי	ב"כח אדר
קסח	חלוקת הש"ס. מקוה. י"ט שני ש"ג	מהרי"מ דברוסקין	ב"כט אדר
קסט	הערות למאירי מקראות	מריה דובעריש צוקרמן	ב"ל א' אדר
קעא	שיעורי לימוד בדינים המצויים	מריה מאיר גורקאוו	ב"לא א' אדר
קעב	התוועדות בידיד שבט	מהרז"י סגל	ב"לב ב' אדר
קעג	עשירות ניתנת כשליח למסור המעות למוסד. נדר להדפסת ספר		ב"לג ד' אדר

קעז	עזר למוסדות באה"ק	מו"ה ברוך ליטוין	ה' אדר	ב'לד
קעח	המצוה שע"י עולים שאר המצוות		ז' אדר	ב'לה
קעט	בנשמה אין שינוי מקטנות לגדלות	מו"ה יוסף גולדשטיין	ז' אדר	ב'לו
קעט	בריות תלוי בתומ"צ. נתינת שלום		ח' אדר	ב'לז
קעט	לרבו			
קפ	יציאה מאה"ק ללמוד תורה. משמעת		ח' אדר	ב'לח
קפא	פצוע דכא — באל"ף	מו"ה דוד ששון	ח' אדר	ב'לט
קפב	מלאך הממונה על ההריון. התועדות	מוהרא"א יאלעס	ח' אדר	ב'מ
קפב	פורים			
קפג	שיעורי לימוד בהלכות המצוות	מו"ה דוד אסף	ח' אדר	ב'מא
קפד	שידוכים		ט' אדר	ב'מב
קפד	תרגום התנאי לאידיש	מוהרב"צ שמטוב	ט' אדר	ב'מג
קפה	להיות על הציון	מו"ה חיים פלוטקין	ט' אדר	ב'מד
קפו	לימוד מאמר ושיחה בפורים	מוהרש"ו העכט	י"ב אדר	ב'מה
קפז	התקשרות באילנא דחיי	מו"ה יעקב כץ	י"ב אדר	ב'מו
קפז	אחדות בין אנ"ש		י"ב אדר	ב'מז
קפח	מעלין בקדש — אם הוא מה"ת		י"ב אדר	ב'מח
קפח	קירוב חתנו לחסידות		י"ב אדר	ב'מט
קפט	לשון הברכה: בגשמיות וברוחניות	מוהרש"ו בעזפאלאוו	י"ב אדר	ב'נ
קצ	שידוכים		י"ב אדר	ב'נא
קצא	הבחירות בישיבה		י"ב אדר	ב'נב
קצא	מעהרין חו"ן		י"ב אדר	ב'נג
קצב	כל השפעות ע"י מלכות. הרהור	מו"ה יצחק הוטנר	ט"ז אדר	ב'נד
קצב	ומחשבה			
קצג	שמירת הבריות		כ"ב אדר	ב'נה
קצד	לשון הרע — גם על עצמו ואפי"		כ"ד אדר	ב'נו
קצה	כשהוא אמת			
קצה	עמל תורה		כ"ד אדר	ב'נז
קצו	התועדות. שמחה		כ"ד אדר	ב'נז
קצו	לא בשביל פרנסה גש' והגלה לפנה	מוהרש"א גרינברג	כ"ד אדר	ב'נח
קצו	רחוקה			
קצח	מניעת המחלוקת בא"י		כ"ד אדר	ב'נט
קצט	יפוי לבושי הנשמה — בנסיעה לאה"ק	מו"ה שמואל יאלאוו	כ"ה אדר	ב'ס
ר	רפ"ח ניצוצות, ר"ב, פ"ז	מו"ה יעקב כ"ץ	כ"ח אדר	ב'סא
רא	חירות מיצה"ר — לע"ל	מוהרמ"י בלאו	ג' ניסן	ב'סב
רב	מקוה בקרח מלאכותי	מו"ה מרדכי פרלוב	ג' ניסן	ב'סג
רג	חירות מיצה"ר		ג' ניסן	ב'סד
רג	וואס דארפן מיר זיך מישן אין	מוהרד"מ שולמן	ג' ניסן	ב'סה
רג	בעלהבתישקייט כ"ר			
רד	יום הולדת — ר"ה פרטי. סגולה לחי"נ		ג' ניסן	ב'סו
רה	זכרון. חירות	כללי	י"א ניסן	ב'סז
רו	ברכת החמה	מוהרא"ח רויטבלאט	י"א ניסן	ב'סח

רז	עזר למוסדות חב"ד באה"ק	מהרא"י חן	י"א ניסן	ביסט
רח	משחקים לילדים שיש בהם לימוד		י"א ניסן	ביע
רח	המנעות מהגירה מצרפת	מ"ה נחום לבקובסקי	י"א ניסן	ביעא
	כשהרופא יודע שהוא שלוחו של	מר עזריאל	י"א ניסן	ביעב
רט	הקביה			
	ביאור פרשיי — תן עיניך ולבך על	מהרא"א יאלעס	י"א ניסן	ביעג
רי	דבריו			
ריא	הדפסת תניא תהלים יהל אור וכו'	מהרע"ז סלונים	י"א ניסן	ביעד
ריב	ניצול ימי הפסח לתעמולה	נשי ובנות חב"ד	י"א ניסן	ביעה
ריג	המתברך ע"ד כ"ק אדמו"ר שליט"א		י"א ניסן	ביעו
	יחוד פנימי וחיצוני, בדרך מעבר	מ"ה יצחק הוטנר	י"א ניסן	ביעז
רטו	והתלכשות			
רטז	מלה הבאה בדפוס — לזורי דורות	מ"ה צבי הרכבי	י"ג ניסן	ביעח
ריח	רב בקעה מצא וגדר בה גדר	מ"ה זאב גאלד	י"ג ניסן	ביעט
רכ	מאכלי פסח. תפילין. נשיאת נשק בשבת		י"ג ניסן	ביפ
רכא	הדפסת ספרים	מ"ה יחזקאל בעסער	י"ג ניסן	ביפא
רכב	בניית מקוואות באה"ק	הנהלת אגרי"ח באה"ק	י"ג ניסן	ביפב
רכג	הקדשת הכחות לסובת הכלל	מהר"ר ישראל אביחצירא	י"ג ניסן	ביפג
רכד	תפילין דר"ת. לימוד דא"ח		י"ג ניסן	ביפד
רכז	תוצאות ביקור תלמידי תורת מונטריאל	מהרמ"ז גרינגלאס	י"ד ניסן	ביפה
רכה	רשיון נהגות — לנהג גופו ונהי"ב		כ"ג ניסן	ביפו
	תמיכה להתאחדות עולי צפון אפריקה		כ"ד ניסן	ביפז
רכו	בישראל			
רכו	השם „כתבי קודש" לספרי דא"ח		כ"ד ניסן	ביפח
	י"ט שני ש"ג. סידור שלי"ה. עניית אמן.	מהרי"מ דברוסקין	כ"ז ניסן	ביפט
רכז	ברכת ברוך שפטרני			
	ריבוי ההוצאה על ההכנסה במוסדות	הנהלת קופת בחורים	כ"ז ניסן	ביצ
רכט	חב"ד			
רל	תספורת בליג בעומר		כ"ז ניסן	ביצא
רל	זבה שראתה אין מונה		ניסן	ביצב
רלא	מ"א"י יבא עזרי		אדרי"ח אייר	ביצג
רלב	נתוח קאטארעק. מוהל מומחה. ביכלאך		ה' אייר	ביצד
רלג	בקורת במוסד. גמר עבודת הברורים	אהלי"י מלבורן	ה' אייר	ביצה
	חזרת דא"ח. אומנות ש"ב. התל	מ"ה ניסן נמנוב	ה' אייר	ביצו
רלד	ממרוקו			
רלה	הנהגת יום הולדת		ה' אייר	ביצז
רלה	תספורת — לא לפני ג"ש	מ"ה ירחמיאל גראדמאן	ו' אייר	ביצח
	הגדלת ההוצאה וההכנסה במוסד.		ח' אייר	ביצט
רלו	התמטרות הר"מים לעבודתם			
	שיעורים בהלכות המצוות. נגד דרך	מ"ה גרשון חן	ח' אייר	ביק
רלח	הפשרות			
רלט	הנהגת הרב עם הבע"ב ועם עצמו		ח' אייר	ביקא

רמ	הצלת ילדים מהמסיון. קירוב שור	ר"ב אייר	ב'קב
רמא	תוקף ודרכי נועם	ר"ב אייר	ב'קג
רמב	השתדלות פרנסה בדרך הטבע	ר"ב אייר	ב'קד
רמג	ביה"ט למלאכה. בודנות התל'	ר"ג אייר	ב'קה
	מטרת צא"ח ואגריח — הפסת וזיהדות	ר"ג אייר	ב'קו
רמד	והחסידות		
רמו	החינוך הדתי באה"ק	מזהרש"י ז"ל	ב'קז
רמז	לימוד גמ' וחסידות לבנות	ט"ז אייר	ב'קח
	טבעת כסף עם שמות הק. מגולה	ט"ז אייר	ב'קט
רמח	לח"י		
רמט	גודל פעולותיו בהצלת הילדים	מר יצחק אלמאליח	ב'קכ
	חיות העצמי והגלוי שבו יש חילוק	מזהרד"מ שולמן	ב'קכא
רנ	מהראש לרגל		
רנא	גידול זקן	י"ט אייר	ב'קכב
רנב	שיפור מצב הישיבה ולא לעזבה	י"ט אייר	ב'קכג
רנג	קניית ט"ח. הדפסת התניא	מזהרמ"י גוטמן	ב'קכד
רנד	לבישת פאה נכרית. מנין בביתו	כ"א אייר	ב'קכה
רנה	חיזוק רוח תל' המכללה במדריד	כ"א אייר	ב'קכז
	מעלת ההתחנכות. חילוק העבודה.	כ"ג אייר	ב'קכח
רנו	לימוד דא"ח		
	מתן תורה — נגלה בנסתר ונסתר	כ"ח אייר	ב'קכט
רנז	בנגלה		
רנח	מנהגי יום הולדת	כ"ח אייר	ב'קכ"א
רנט	שלא יהי' בשידוכים פגיעה בכבוד כ"י	כ"ח אייר	ב'קכ"ב
רס	הסיפור עם המגיד מקאזניץ	מזהרא"א יאלעם	ב'קכ"ג
	פרנסה מהקב"ה. מדוע דרך רשעים	כ"ט אייר	ב'קכ"ד
רסא	צלחה		
רסב	נגד ההעתקה מצרפת	כ"ט אייר	ב'קכ"ה
	בהעלותך את הנרות שכלב כ"א — עד	מזהרח"ז קרעמער	ב'קכ"ו
רסג	שתהא עולה מאל"י		
רסד	קביעת זמן החתונה באלול: כסלו	י"ד סיון	ב'קכ"ז
רסד	קציצת אילן עושה פרי שרובו יבש	י"ד סיון	ב'קכ"ח
רסה	נסיעה לישיבה ללמוד. לימוד דא"ח	י"ד סיון	ב'קכ"ט
רסו	השפעה בענין סהרת המשפחה	י"ד סיון	ב'קכ"א
רסז	גודל לימוד פנ"י התורה	י"ד סיון	ב'קכ"ב
	המעשה עיקר ולא להסתמך בעולם	ט"ז סיון	ב'קכ"ג
רסח	העיוני		
רסט	שידוך הבת הצעירה לפני הבכירה	ט"ז סיון	ב'קכ"ד
	בכ"ד שרואה — הוראה. כליות —	ט"ז סיון	ב'קכ"ה
ער	בגיר		
	חליטה בתנורים החדשים. מליחה	ט"ז סיון	ב'קכ"ו
ער	ברוחניות		

רעא	תמיכת אהליי — אהבת ה' התורה וישראל	מ'ה מענדל איינבונד	ט"ז סיון	ביקלא
רעג	הוראות בעבודתם	הנהלת צא"ח באה"ק	י"ז סיון	ביקלב
ערה	השיבה באוסטרלי. חלוקת השיט	מ'ה אשר אברמסון	י"ז סיון	ביקלג
רעו	רחיצה לרפואה בשבת		י"ז סיון	ביקלד
רעז	לא לשנות מתיקון מקוה של אדני'ע	מהרמ"י דברוסקין	י"ח סיון	ביקלה
רעז	הכרח לימוד החסידות	מ'ה צבי הרב	י"ח סיון	ביקלו
רפ	סגולה למאור עינים — זהר ותניא		י"ח סיון	ביקלז
רפ	כיבוש אי — רק ע"י ארון ומשה		י"ט סיון	ביקלח
רפא	הוראות בעבודת שליחותו	מ'ה שלמה מטוסוב	כ' סיון	ביקלט
רפב	רפואה שלא ע"פ דרך הטבע. נגלה ונסתר במ"ח	מ'ה יהושע שפעטמאן	כ"א סיון	ביקמ
רפג	הנסינות בלימוד החסידות	מהר"י סגל	כ"א סיון	ביקמא
רפד	מפתח עינים לספריו	מהרמ"י גוטמן	כ"ד סיון	ביקמב
רפה	לע"ל יזכירוהו לימודו ששכח	מהרא"מ מאנצער	כ"ד סיון	ביקמג
רפו	קריאת שם הנכד כשם זקנו		כ"ד סיון	ביקמד
רפו	אלו שהניחו תפילין כצבא חזרו בשלום		כ"ד סיון	ביקמה
רפז	מנהגי יום הולדת		כ"ה סיון	ביקמו
רפח	תמיכת שליחותו של הר"י וויינבערג	מ'ה ירמ'י אלאי	כ"ה סיון	ביקמז
רפט	מכירת ספרי קה"ת באה"ק	מ'ה אברהם פריז	כ"ה סיון	ביקמח
רצ	חלומות בימינו — מדברים בטלים		כ"ז סיון	ביקמט
רצב	הכרח לימוד החסידות בימינו	מהרבצמ"ח עזיאל	כ"ח סיון	ביקנ
רצד	יש ששים רבוא אותיות לתורה — נשי'	מהרא"ז עפשטיין	כ"ח סיון	ביקנא
רצה	ניצול ימי הקיץ	הנהלת תותל מאנטרעאל	כ"ח סיון	ביקנב
רצו	הוראות בעבודתם	רשת אהליי באה"ק	כ"ט סיון	ביקנג
רצז	נאומים בבהכ"נ. ימי החופש	מ'ה ניסן נמנוב	כ"ט סיון	ביקנד
רצז	ענינו של תמים — חינוך		כ"ט סיון	ביקנז
רצח	תיקון מקוה		כ"ט סיון	ביקנה
רצט	כינוס אגוני'ח בשיקגו	מרת ח' שרה העכט	כ"ט סיון	ביקנו
ש	כוח האשה לבנות או לעקור ביתה	מרת ח' שרה העכט	כ"ט סיון	ביקנז
שב	זכרון הנהגת ההורים בתומ'צ	מתפללי בהכ"נ בטורונטו	ב' תמוז	ביקנז
שג	הנהגות הרייז. עבודת החינוך		ב' תמוז	ביקנה
דש	הוראות בעבודתם	הנהלת צא"ח באה"ק	ב' תמוז	ביקנט
דש	א"ב בכתב אשורי לתלמידים	מהרדי"ן לעסער	ב' תמוז	ביקט
שה	הוראות בעבודת שליחותו	מ'ה סעדי ליברוב	ה' תמוז	ביקסא
שו	עבודת אגוני'ח בחדשי הקיץ	מרת קיילא חיסריק	ה' תמוז	ביקסב
שז	לתולדות של החח"ם	מהררי"ג הכהן	ח' תמוז	ביקסג
שח	קריאת שמות שייד להורים		ח' תמוז	ביקסד
שח	ע"י עסק התורה נפטרים מטרדות המבלבלות		ח' תמוז	ביקסד
שט	מחיצה בבהכ"נ		ט' תמוז	ביקסה
שי	הוראות בהנהגת ישיבה. תפילין דר"ת		ט' תמוז	ביקסו

שיא	תחנון ביום הסתלקות צדיקים. אהלי צדיקים	ט' תמוז	ביקסו
שיב	העבודה בקיץ קלה יותר, כי שמש ומגן היא	י"ד תמוז	ביקסח
שיג	איין ושחט אלא ומשך	ט"ז תמוז	ביקסט
שיד	לימוד באוניברסיטה. חזרת דא"ח	ט"ז תמוז	ביקע
שטו	כבהכ"נ	כ' תמוז	ביקעא
שטז	הכנות רוחניות לנשואין	כ' תמוז	ביקעב
שטז	כשנכנס לביתו יקבע מיד מזוזות בלא ברכה כ"י		
שז	כת"י תורות הרה"ק מקארעץ	כ"ב תמוז	ביקעג
שז	באשה נר"ב אברים	כ"ג תמוז	ביקעד
שז	מצב הישיבות באה"ק — כלי תערוכת לימודי חול	כ"ג תמוז	ביקעה
שז	התפתחות הת"ת בחולון	כ"ד תמוז	ביקעו
שכ	טהרת המשפחה מועיל לבנים בריאים	כ"ה תמוז	ביקעז
שכא	שמירת בריאות הגוף	כ"ז תמוז	ביקעה
שכב	ניצול ימי החופש לחנוך הנערות	כ"ז תמוז	ביקעט
שכג	ע"י התעסקות בחנוך — מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה	כ"ז תמוז	ביקפ
שכד	יחידות. רגל ברוחניות	כ"ז תמוז	ביקפא
שכה	שיעורי חסידות. התבוננות בתפלה ות. עם הנץ	כ"ז תמוז	ביקפב
שכו	התועדות והפצת המעינות	כ"ז תמוז	ביקפג
שכז	מחיצה כבהכ"נ	א' מנ"א	ביקפד
שכז	כתות גבוהות בישיבת א"ת פיטסבורג	מ"ה שלום פריזנר	ביקפה
שכט	עבודת "ישראל הצעיר"	מ"ה שלום פריזנר	ביקפו
של	התואר חסידות. משלוח ס' קה"ת לאה"ק	מ"ה אברהם פריז	ביקפז
שלא	רחיצה בשבת	ד' מנ"א	ביקפח
שלב	אהבת חנם	ד' מנ"א	ביקפט
שלב	זכרון של הקב"ה ושל ישראל	מ"ה שלום פריזנר	ביקצ
שלג	להזהר מרגש שביעות רצון	ד' מנ"א	ביקצא
שלד	חוב' חדוה מהישיבה	ד' מנ"א	ביקצב
שלה	אותיות. אנא ככה	מ"ה שלום פריזנר	ביקצג
שלו	לעמוד בנסיון ולתת צדקה	ד' מנ"א	ביקצד
שלז	להזהר מרגש שביעות רצון	ח' מנ"א	ביקצה
שלח	הצלחה בענין הירושה ע"י מ"ה יפה ירושתינר	י"ד מנ"א	ביקצו
שלח	תיקון לשנאת חנם — אהבת חנם	י"ד מנ"א	ביקצז
שלט	כנ"ל	י"ב מנ"א	ביקצח
שמ	הוראות בעבודתן	י"ב מנ"א	ביקצט
שמא		אגו"ח לונדון	

שכב	הוראות בעבודתן	אגוני'ה פריז	י"ב מניא	בר
שמג	העתקת סיפורים מהשמועסן	מהרב"א גורדצקי	כ"ג מניא	ברא
שדמ	מי גשמים במקוה	מ"ה מרדכי פרלוב	כ"ג מניא	ברכ
שדמ	רק מאנ"ש — מחנכים במוסדותינו		כ"ג מניא	ברג
שמו	סידור התל' בישיבה בחדש תשרי		כ"ג מניא	ברד
שמו	בענין הנ"ל		כ"ג מניא	ברה
שמח	התועודות חסידית		כ"ג מניא	ברו
שמח	הנהגה בעת הריזן		כ"ג מניא	ברז
	שליחות המליח — חלק מחנוך		כ"ג מניא	ברח
שמט	האברכים			
שמט	יוקר הגוף ושמידת הבראות		כ"ד מניא	ברט
שנ	הנהגת יום הולדת. תפילין דר"ת		כ"ד מניא	ברי
	ג' אופנים בלימוד התורה. תק"ש		כ"ד מניא	בריא
שנ	ופיזיים בריה			
שנב	הוראות בעבודתם	הנהלת תות"ל מאנטרעאל	כ"ד מניא	ברייב
שנג	מעלין בקדש. ספרים לספרי	מ"ה יוסף וויינבערג	כ"ח מניא	ברייג
שנד	דירה ברוחניות — תורה	מהרמ"מ טייכטל	אדריח אלול	בריד
	כל הנוטל פרוטה מאיב — פרוטה		אדריח אלול	ברטו
שנה	ממש			
שנה	תנחומין לפטירת אשתו. סיפור מהצ"צ	מ"ה יהושע שפעטמאן	אדריח אלול	ברטו
	קטנים אין עליהם מצוות או רק שאינם		א' אלול	בריו
שנו	בני חיוב. כת"ת ובמילה			
שנח	תורת החסידות תאיר לו הדרך		א' אלול	ברייח
	חיוב ההתעסקות בעניני חנוך. לימוד		א' אלול	בריס
שנט	התניא			
שס	ר"ת אלול	מ"ה משה שיעוויטש	ב' אלול	ברכ
שסא	נסיעה באנ"י יהודית בשבת		ב' אלול	ברכא
שסב	הכנות לחתונה — לימוד שער הקדושה		ב' אלול	ברכב
שסב	עצות למניעת מחשבות זרות		ו' אלול	ברכג
שסג	להיות ש"ץ בריה ויוהכ"פ בימי אבלותו	מהרא"מ קירשנבוים	ו' אלול	ברכד
שסד	מקור מרדל עתידה א"י שתתפשט כר	מהרש"י ביק	ו' אלול	ברכה
שסד	מנהגי יום הולדת	מהרי"צ פוגלמן	ט' אלול	ברכו
שסה	לימוד מאמרי עבודה באלול ותשרי	מהרמ"ז גרינגלאס	י"ד אלול	ברכו
שסו	עריכת ס' תולדות נשיאנו	מהרא"ח גליצנשטיין	י"ד אלול	ברכח
שסז	החמנה לבקר באה"ק. ר"ת אלול	אנ"ש באה"ק	י"ג אלול	ברכט
שסח	לימוד החסידות		ט"ז אלול	ברל
שסט	נתינת צדקה בכל יום	מ"ה אלחנן הכהן	ט"ז אלול	ברלא
שע	ח"י אלול — חזית באלול		ט"ז אלול	ברלב
שעא	סידור התל' בישיבה בחדש תשרי	מ"ה מיכאל ליפסקר	י"ט אלול	ברלג
שעב	הפצת המעיינות בכל פנה בכדור הארץ		כ"א אלול	ברלד
שעג	לימוד זכות — עבודת מלאך מיכאל.		כ"ג אלול	ברלה
	אנן פעלא דיממא			

שעד	התקשרות עם הקב"ה ועם חבירו —	כ"ג אלול	ב'רלו
שעד	ע"י התורה	כ"ג אלול	ב'רלו
שעד	האחריות על הרבנים — המעשה עיקר	א' דסליחות כללי	ב'רלח
שעה	ר"ה — יום בריאת האדם, שבו מכריז:		
שעה	בואו ונשתחוה	א' דסליחות כללי	ב'רלט
שעז	כנ"ל	כ"ז אלול	ב'רמ
שעט	קיום הבטחתו להקב"ה	כ"ז אלול	ב'רמא
שפ	בטחון והתקשרות לרופא כל בשר	כ"ז אלול	ב'רמב
שפ	הוראות בניהול הכפר	הנהלת כפר-חב"ד	ב'רמג
שפג	בענין הנ"ל	כ"ז אלול	ב'רמד
שפד	הוראות בעבודתם	ת"ת כפר חב"ד	ב'רמה
שפה	שלא כסדרן בתפילין ומזוזות		

אגרות קודש

אדמו"ר שליט"א

- כרך שביעי -

איתתסז

ב"ה, ז' תשרי, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

מה שלא כתבתי בתוכן הברכה פרטים. מלבד שיש בזה ענין שצריך
אדם לאמר בלשון רבו, הנה מובן הוא ג"כ ע"פ נגלה דתורה, ובפשטות
- ובחקדם המובא בט"ז ומגן אברהם וחובא לפסק הלכה בשו"ע רבנו
חזקן סימן תקפ"ב סעיף ז' אשר בימים האלו צריך לדקדק ולחזק
בלשוננו. והנה אם כפי השערת כת"ר, הייתי מפרט במכתבי נוסף על
נוסח הברכה הכללית, ג"כ ענין פרטי, אף כי אחד ומיוחד, הנה הי' בזה
כלל ופרט בענין אחד וקרובים זל"ז, ובחתאם לדרז"ל על כלל ופרט,
הרי הי' אז כלל ופרט שאין בכלל אלא מה שבפרט, או פרט וכלל אשר
י"א שיש לדורשו במיעט וריבא וממעט ענין, או כלל ופרט וכלל או פרט
וכלל ופרט שאי אתה דן אלא כעין הפרט (עיין נזיר ל"ה ע"ב) אשר כל
הסוגים הנ"ל ממעטים הם בתוכן הברכה, מכשהיא אמורה בכללות
בלי כל פרטיות ומיעוט. וכנ"ל, תמיחני על שחשדני במה שלכאורה לא
הי' צ"ל אצלו מקום לחשד כזה עלי.

והנני חותם בברכת חתימה וגמר חתימה טובה וית"ר מהשי"ת,

איתתסז

רוב האגרות הן מהעתק המזכירות, וחלק מצילום האגרות. לא נסמן אלא אם מקורה אחר, או שנדפסה
כבר.
מה שלא . . . פרטים: בהמשך לזה לקמן אגרות איתתסח. איתתקט.

אשר ינצל השפעתו על תלמידיו ועל חוגים מאחב"י להחדיר בהם רוח של יראת שמים המבוארת בתורת החסידות, היא תורת הדא"ח.

א'תתסח

ב"ה, י"ג תשרי, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"מ צמ"ס
עוסק בצ"צ וכו' מוהר"ר יצחק שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו ממחרת יום הכיפורים תשי"ג. ואף שאין הזמן גרמא כלל לאריכות, בכ"ז באתי בחירה, במה שהעיר מענין הברכות, שהברכות המפורטות יותר חשובות יותר. אבל לפי עני"ד אינו שייך לנידון דידן, והוא מובן על פי החילוק שבין ברכת הנהנין וההודאה, שאם אינו מודה אלא על המעלה הכללית המשותפת שיש לכמה ענינים ולא גם על המעלה המיוחדת שבדבר זה בפרט, הרי אינו מכיר בטובתו של הקב"ה כדבעי. ולכן ברכה המפורטת יותר חשובה יותר, כי בזה מראה לדעת שמכיר הוא בהסגולה המיוחדת שבמין זה מהסוג הכללי. מה שאין כן בענין ברכת תפלה, ברכה מלשון המשכה, כמו ברכת השנה וכו', הרי אם ממשיכים את הכלל כולו, הכולל בתוכו כל הפרטים, יש בכלל מאתים מנה.

החילוק דברכת הנהנין לברכות התפילה וכו' על פי חסידות מבואר בביאורי הזוהר חלק ה' ר"פ עקב.

בברכת חג שמח.

א'תתסח

מוהר"ר יצחק: הוטנר. אגרות נוספות אליו — לקמן א'תתקס"ט. בעד. ב'עז.
מענין הברכות: שכאגרת שלפני.
בביאורי הזוהר: לאדהאמיצ קכ, ד. הכונה בציון זה ראה לקמן שם.
חלק ה': ?

א'תתס"ט

ב"ה, א' דחומ"ס, תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

כינוס הארצי הראשון של נשי ובנות חב"ד באה"ק ת"ו
ספריא - כפר חב"ד

ברכה ושלו!

במענה על כרטיס החזמנה לכינוסן שיתקיים אי"ה מחר ביום ג',
שלח כ"ק אדמו"ר שליט"א מברק ברכה וזל"ק:

„בכינוסן בימי מועד וחקהל ליראה את השם בטח תעוררה לפעולות ממשיות לחמשיך צלא דמחימותא בפנימיות בכל ארבעת הסוגים שבישראל כדרישת תורת החסידות ופקודות נשיאנו זי"ע. בברכת הצלחה וחג שמח“.

בטח נתקבל בעתו ונקרא בהסבר המתאים, ובלי ספק אשר יודיעו
בפרטיות מתוצאות חכינוס, במירת ההנחלה וכו' וכו'.

בברכת החג מזכיר

א'תתע

ב"ה, כ"ה תשרי, תשי"ג
ברוקלין.

...ועוד הפעם באתי בזה לעוררו ע"ד קביעות שיעור בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות, אמירת תחלים בכל יום, ונתינת איזה פרוטות לצדקה קודם התפלה, אשר כל חני"ל חס סגולות בדוקות ומנוסות ליכך את הנפש, שיוקלט בה – עס זאל זיך אפלייגן בא איר – א ענין פון תורה ומצות וענין של אלקות אשר על ידי זה הוא נחת רוח אמיתי לנפש האדם.

בברכה הממכה לבשורות טובות.

א'תתס"ט

נשי ובנות חב"ד באה"ק: ראה לעיל ח"ץ אגרות א'תש"ט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן אגרות א'תתע"ז.

א'תתעא

ב"ה, כ"ה תשרי, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ... לפלא שאינו מזכיר מאומה בענין השפעתו בקהלתו, בהחזקת התורה והפצת היחדות, אשר בטח אינו שוכח אשר סו"ס זהו תכלית העיקר של משרת חרבנות, וענין הפרנסה שבזה הוא טפל בערך לתכלית הנ"ל, וחאריכות בזה בטח אך למותר, ומובן ג"כ שעיקר הפעולה היא בעניני חינוך הכשר, הן של הקטנים והן של הגדולים, ועיקר העיקרים לחסבירים אשר העיקר הוא חמעשה בפועל, היינו קיום המצות בפועל ממש בחיים היום יומיים...

א'תתעב

ב"ה, כ"ה תשרי, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח חו"ח אי"א נר"נ
עוסק בצ"צ מוה"ר יהושע שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו עם הפ"נ, אשר בעת רצון נקרא על חציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח יעורר ר"ר על כל הנזכרים בהפ"נ, לכאוי"א לחמצטרך לו.

ת"ח ביחוד בעד הקונטרס מאמרים לכבוד ר"ה ויוהכ"פ. ויה"ר מחשיית, אשר יוסיף כח וחיל להחזקת היחדות ולהפצת רעיונותי בכלל וזכרונות מימי קדם מהחווה החסידות והנהגת החסידים בפרט, אשר אם בכל זמן חיתה בזה נחיצות גדולה, עאכ"כ בימינו אלה שמרכזי החסידות בפולין וגליצ'י וכו' אינם, חי"ד.

א'תתעב

מוה"ר יהושע: שפסקטמן, לתדן. אגרות נספחת אליו — לעיל ח"ד א"ט. לקמן בקמ. ברסו.

מוסג"פ קונטרס המאמרים שהו"ל בקשר עם ר"ה וכו' העבר, אשר
בטח יענינו את כת"ר שי'...

בברכה

הערת, בדפדפי בקוני בחפזי: א) ר"ת תשובה מסר אדה"ז בשם
הרה"צ רמ"ז מאניפאלי וחשי' הוא שויתי הוי' לנגדי תמיד, ה - הצנע
לכת עם אלקיך. ראה הביאור ע"ז בקונטרס תורת החסידות בסופו. ב)
מח"ל עתיד מלכא כו' הוא: מלכא משיחא עתיד לאתבא צדיקא
בתיובתא. ראה לקו"ת דברים (צב, ב). שם שח"ש (נ, ב). - במ"א מובא
דמרז"ל זה הוא בזהר - ולע"ע, לא מצאתי מקומו. ג) ר"ת דתיבת אלול
בציון המקור והרמז שבכאוי"א ראה הקדמה לקוני צד אבל ידוע שאין
משיבין על הדרוש.

א'תתעג

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

לחגיגת חבר מצוה שלך בשבת בראשית הבע"ל, חנני בזה להביע
ברכתי שתחי' בשעה טובה ומוצלחת ותצליח בלימודך ובקיום המצות.

ידוע מאמר רבינו חזקן ונמצא ג"כ בשל"ה, אשר הפרשה שקוראים
בתורה שייכת לחזמן בו קוראים אותה, ובשבת זו הבע"ל קוראים
הסדרה בראשית המתחיל בראשית ברא אלקים את השמים ואת
הארץ, והארץ היתה גו' וחשך גו' ויאמר אלקים יהי אור. וזוהי הוראה
כללית לכל בני ישראל בכלל, ובפרט לבר מצוה המתחיל את חייו בתור
מחוייב בתורה ומצות כולם, אשר בגשתו להעבודה דתורה ומצות
בהעולם, הנה עליו שיחי' תמיד לנגד עיניו הידיעה חברורה:

ר"ת תשובה: ראה היזם יום לג' תשרי.

בזהר: ראה מ"מ ללקיחת שם (קה"ת תשד"מ הילך).

הקדמה לקוני צד: סה"מ תשי"א ע' 318. לעיל ח"ד אגרת אקצא.

א'תתעב

נדפסה בלקריש ח"ד ע' 1247 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

מאמר רבינו חזקן: ראה סה"ש תשי"ב ע' 29. של"ה ר"פ וישב.

(א) אשר האלקים ברא את השמים ואת הארץ, ומובן מזה אשר הוא הוא ית' הבעל בית היחידי בעולם ומלואו כולו.

(ב) אשר חלק האדם בעולם הוא עדיין חשך, ועליו לתקנו ולהאירו.

(ג) אשר התחלת עבודתו בזה הוא, לגלות בעולם, את „ויאמר אלקים“, היינו לימוד התורה שהיא היא דבר הוי', וקיום המצות שהם מצות השם ית' שע"ז נאמר כי נר מצוה ותורה אור, ועי"ז מהפך הוא את חשך העולם לאור, ובלשון הזהר הקדוש, לאחפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא.

ובשמו לנגד עיניו תמיד ידיעה זו, ילך לבטח דרכו, דרך הוי' לעשות צדקה ומשפט.

בברכה.

א'תתעד

ב"ה, כ"ח תשרי, תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נר"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות תרומיות
ענף עץ אבות וכו' מחרש"ז שי

שלום וברכה!

בתודה חנני לאשר קבלת המברק בברכת השנה וכו', וכן נחניתי לקבל פ"ש מכבודו על ידי בא"כחי מנחל לשכת הפליטים הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א עוסק בצרכי ציבור וכו' מוהר"ר בנימין אלי' שי גורודצקי.

ואף כי מוכרחני להגיד האמת שאחרי שיחתנו בכל זה היתה תקותי שהמוסדות המתאימים יקחו על עצמם את כל הוצאות הבנין לעלית הנוער בכפר חב"ד, כיון שידוע לכלנו מצב אנשי הכפר שאין ביכלתם לשאת בעול זה, וגם הקופה כאן עמוסה חובות, ובשים לב

א'תתעד

מהרש"ז: שור. אגרות נוספות אלי — לעיל חי' א'תשט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תתקפו.

להחומר המיוחד שמהוים אנשי חב"ד זהו הנסיון הראשון לייסד מושב ברוחם ובאפיים, וראויים היו למתנה שיתנו להם בנין,

אבל כיון שכנראה לא ה' בידו לפעול זה, מוכרחני להסכים על האופן השני שבהצעת, היינו שהמוסדות יתנו לע"ע את כל ההוצאה ובתנאי שאחזיר מחציתה במשך הזמן. ומילאתי את ידי בא כוחי הנ"ל, חרב גורודצקי שי', בתור מנהל לשכת הפליטים, לחתום באופן רשמי על חוזה מתאים לתנאים אם דרוש חוזה כזה, וכן להתדבר על דבר פרטי התנאים, היינו אופני התשלומים וזמניהם. אקוה אשר גם בזה יתן כבודו את עזרתו במילואה.

בכבוד ובברכה לבריאות הנכונה המחכה לבשו"ט -

מכתבי בברכת השנה בטח נתקבל במועדו.

א'תתעה

[כ"ח תשרי תשי"ג]

...וקריאת שם הרי זה ענין של גילוי המשכה מן השרש המקור והחעלם, לענינים שבפועל וכמבואר בדא"ח בכ"מ ענין קריאת שם שענינה לחבר הנשמה עם הגוף וכו', ועפ"ז יש להסביר ג"כ המחלוקת שישנה אם אדם קרא שמות גם לדגים שהרי דוגמתם הם נבראים דעלמא דאתכסיא, היפך ענין הגילוי אלא שעלמא דאתכסיא זה - לגבי עולם שלמעלה הימנו גם לזה גילוי יקרא שזה יסוד לדיעה שגם הדגים נקראו בשם. יעויין תוס' חולין סו, ב. חזקוני ורד"ק לבראשית ב, יט. מדרש חסר ויתיר ועוד...

שאחזיר מחציתה: ראה לעיל שם. לקמן אגרות א'תתקעה. א'תתקפה. ב'רמב.

א'תתעה

נדפסה בלקריש ח"ד ע' 1247.

א'תתעו

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ג
ברוקלין

מרת רחל תחי

ברכה ושלוס!

...איך האף אז איר האט געהערט זייענדיג אין סוכה, וואס עס האט זיך גערעט וועגן דער ארגאניזירונג פון נשי ובנות חב"ד, ד.ה. אלע פרויען וועלכע האבען וועלכע איז שייכות און פארבונד מיט חב"ד, אז פון צייט צו צייט זאלן זיי זיך צוזאמענקומען און צוזאמען לערנען די דינים וועלכע זיינען נוגע צו הויז פירונג, ענינים וועלכע קענען ארויסהעלפען צו פארבעסערן דעם חינוך פון די קינדער, אויך לערנען פון דער סדרה פון דער וואך, די שמועסן פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע און ענליכעס, איז אויב דארט וואו איר וואהנט, איז א אידישער סעקשאן, וואלט גלייך געווען איר זאלט זיך פאראינטערעסירן אין דער מעגליכקייט צו ארגאניזירן אזא גרופע, און איך האף אז מיט א פאסענדען צוגאנג צו דער זאך, וועט איר געפינען די וועגען ווי צו טאן דאס, און עס איז באוואוסט דער ווארט וואס מיין שווער כ"ק אדמו"ר האט געזאגט אין נאמען פון זיין פאטער כ"ק אדמו"ר, אז חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

בברכה בהמצטרך לה ולבעלה שיחיו.

א'תתעו

מרת רחל: קניין, בראנקס.

געהערט זייענדיג אין סוכה: ראה גם לקמן אגרות א'תתצח. א'תתקד.
נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת א'תתסח, ובהנסמן בהערות שם.

א'תתעז

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב"ד
ה' עליהן יחיו

ברכה ושלוש!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען די ידיעה, אז עס איז געלייגט
געווארען דער יסוד פאר דער ארבעט פון נשי ובנות חב"ד אין אייער
טייל שטאט, און השי"ת זאל העלפען אז דאס זאל זיין א גוטע התחלה
פאר דעם גאנצען יאר הבעל"ט.

זיכער האט איר אנגענומען גוטע באשלוסען ווי צו פארשטארקען
דאס אויף להבא, און אויך א פראגראם פאר די ווייטערדיגע אסיפות.
זעלבסטפארשטענדליך, אז די פראגראם דארף ניט זיין איינגעשטעלט
אין אלע פרטים, און מען זאל זי קענען ענדערען און צופאסען צו די
פאדערונגען פון די חבירות פון אייער אפטיילונג, וואס ניט אלע ערטער
זיינען גלייך אין דעם.

אלגעמיינע שטריכען פון דער ארבעט, זיינען אנגעגעבן געווארען
אין מיין בריף צו די נשי ובנות חב"ד בארצנו הקדושה ת"ו, און
בייגעלייגט דא איז א קאפיע.

איך וויל נאר צוגעבען א פאר ווערטער:

תורתנו הקדושה איז א נצחית, פון איר קען מען ארויסלערנען און
ארויסנעמען הוראות און אנווייזונגען אין אלע ענינים, פאר אלערליי
צייטען און מדינות וואו מען געפינט זיך.

די תורה הויבט זיך אהן מיט דער פרשה בראשית, וואו עס ווערט
דערציילט דער סדר פון בריאת העולם, זעלבסטפארשטענדליך, אז די

א'תתעז

בר"ך . . בארצנו הקדושה: דלעיל ח"ו אגרת איתשם. וראה גם לעיל אגרת איתחסט, ובהנמנן בהערות
שם.
די תורה הויבט זיך אהן: ראה גם לעיל אגרת איתחעג, לקמן איתחצב"ג. איתחקמח.

תורה איז ניט סתם א סיפורים-בוך, נאר, ווי דער פירוש פון ווארט תורה, הוראה, א וועג ווייזערין אין דעם טאג טעגליכען לעבען, ווי אויפצופירען זיך ריכטיג בגשמיות וברוחניות.

אין דער דערציילונג פון דער תורה, ווי די וועלט איז באשאפען געווארען איז צווישען אלע טיפע רמזים, אויך דא די אנדייטונג ווי עס שאפען זיך פארשידינע ענינים אין דער פרטיות'דיקע וועלט.

יעדע ארבעט און יעדע באוועגונג וואס ווערט געשאפען, סיי א רוחניות'דיקע סיי א גשמיות'דיקע, איז: **בראשית**, די התחלה און דער עיקר דערביי, צו וויסען און געדיינקען, אז **אלקים ברא** את השמים - רוחניות - ואת הארץ - גשמיות -, השם יתברך שאפט דאס, נאר ער וויל, אז דאס זאל דורכגיין דורך באשטימטע מענטשען. וועלכע דארפען זיך באטראכטען אלס זיינע שלוחים אויף דורכפירען זיין רצון.

אין התחלת הבריאה, איז **והארץ היתה תהו ובהו וחשך גו'** - אין דעם אנהייב פון יעדער גוטע קדושה'דיקער ארבעט אדער באוועגונג, דאכט זיך אויס, אז עס איז פוסט, וויסט און פינסטער פון ארום, עס וועט זיין שווער צו אויפבויען ריכטיג אז עס זאל זיין אין איינקליינג מיט דער מטרע, - דערציילט די תורה הקדושה, אז גלייך אין אנהייבס בריאה, איז: **ויאמר אלקים יחי אור ויהי אור**, - השי"ת מאכט אז דארט וואו עס איז געווען פינסטער, ווערט פלוצלונג ליכטיג, און נאכדעם איז געשאפען געווארען סדר, באשאפען געווארען **צומח**, - פלאנצונגען -, נאכדעם, **חי**, - לעבעדיגע ברואים - וואס זיינען העכער פון צומח, און דאן אדם הראשון - וואס ער איז מבחר חריאה, דער העכסטער פון בריאה.

אזוי אויך אין יעדער ארבעט און באוועגונג פון קדושה (זעה ויקרא רבה פכ"ה, ג') מען דארף זיין שטארק אין דעם באשלוס אז עס מוז געשאפען ווערען, און דאן איז אפילו אין דעם ארט, וואו עס איז פריער באמת געווען פינסטער ווערט אין איין רגע ליכטיג, און דאס איז די התחלה פון דער שאפונג און וואקסען אלס בעסער און העכער, וכמאמר רז"ל מעלין בקדש, אז אין יעדע זאך וואס עס איז פארבונדען מיט תורה און מצות, גייט מען און מען שטייגט מחיל אל חיל.

בברכת טוב גשמי ורוחני פון אלע מיטגלידערין פון אייער סניף, צו זיי און זייערע פאמיליעס יחיו.

יא

אדמו"ר שליט"א

איתתעח

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

חו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יוסף שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ז תשרי, בטח כבר הגיעו אשור הקבלה וכן
מכתב מועד המעמד, וידוע מרז"ל חמרא למרא וטיבותא לשקי'.

מסיים במכתבו אשר משתדל הוא לסדר פעם בשבוע שעה אחת
של חינוך דתי לילדים רכים, ובטח יכתוב פרטים בזה, וכנראה שהוא
מעין השעה ללימודי הדת - של"ה - שעורכים פה בהתאם לחוק
המדינה, ואז אולי כדאי שיבוא בקישור עם הרב ר' יעקב יהודא שי
העכט אשר הוא בעובי הקורה בענין זה רבות בשנים, כן בטח ראה את
הוצאות המל"ח המיוחדות ללימוד שעה זו, ומוסג"פ חוברת אחת (ס"ה
הו"ל כ"ד חוברות) והשי"ת יצליחו במלאכת שמים לקרב לבן של בני
ובנות ישראל לאבינו שבשמים.

בברכה לבריאות הנכונה.

איתתעט

ב"ה, אדר"ח מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...וזאת למודעי, אשר כנראה שכמה מאנ"ש טועים חס ומפרשים
דעתי נגד העתקה מצרפת שכוונתי היא לתועלת קיום המוסדות

איתתעח

מוה"ר יוסף: פלייטער, אגרות נוספות אליו - לעיל ח"י איתקע, ובהנמנן בהערות שם. לקמן איתתקנא.

איתתעט

נגד העתקה מצרפת: ראה לעיל ח"י אגרות איתקסד. איתשטט. לקמן ב"עא. ב"קב.

ולשמירתם ולוותר על התועלת הפרטית של האיש, ואין זה מתאים כלל וכלל, כי דעתי, ולדאבוני ראיתי זה במוחש עד עתה, שבהחזקתה חרי כמעט רובם ככולם האט מען אנגעווארן ברוחניות ולעו"ז האט מען ניט פארדינט בגשמיות ואינני רואה עדיין לע"ע סיבות שישתנה זה בעתיד הקרוב, ובמילא תמיחני על אלו הרוצים בהעתקה דוקא, ובקשר לכל הנ"ל הנה מה שמדגיש כל אחד במכתבו שבהעתקתו לא יהי' חזק לחמוסדות שלנו, הנה אינו שייך להענין, כיון שהחשש הוא במניעת חזק מהחזקתה לחנוסע והמעתיק גופא.

א'תתפ

ב"ה, א' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הנחלת צעירי אגודת חב"ד
באה"ק ת"ו
ד' עליהם יחיו.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מערב חג הסוכות עם קטעי חמכ"ע המצורפים לו, ות"ח ת"ח על העבר ובקשה כפולה על לחבא להודיע בפרטיות מפעולותיהם הטובות בחרמת קרן היחדות בכלל ובחפצת מעיינות החסידות בפרט.

(ב) ביחוד אתענין בהפרטים ע"ד החוצאה לפועל והחלטות הטובות בענין הפעולות בחדש תשרי ובטח נוסף על הפעולות בפועל פרסמו עד"ז במכ"ע וכיו"ב למען יודע הדבר גם באלו המקומות שלא היו שם, וחשי"ת יצליחם בכל הנ"ל.

(ג) נהניתי מהעתקת השידור ברדיו, ובטח גם לחבא יערכו כזה בעוד מועד למען ישודר בעת המתאימה, ולכאורה נוגע זה עתה בנוגע לחג הגאולה י"ט כסלו הבע"ל.

(ד) נהניתי מקביעות שיעורי הלימוד עם מספר תלמידים משיבות אחרות ... ובטח הלימוד עמחם עתה מתאים לרגילותם חיינו בענינים של הסברה הגיון וחשגה ולא לרדוף אחרי אתכפיא שלחם יותר מן

המדה כי בהתחלת הקירוב יש להסתגל לרגילות המקבל, ולאט לאט ישתנה מתאים לפניי הלימוד הנלמד עמדו, וכמובן.

(ה) נהניתי מהחבורת בטאון חב"ד שנתקבל לכאן שני עקזעמפ. ויישר חילם של המשתתפים בזה ועי"ז בחפצת המעינות בפנים ובחוצה, ומוסג"פ סקריפ (ע"ש חברי המערכת) חשתתפותי בהוצאות ההדפסה והחפצה.

(ו) מובן, אשר מתאים למה שכתבתי מכבר שמחנחוץ לסדר הנ"ל באופן כזה שלא לשלול פרסום הידיעות והשיחות גם במכ"ע אחרים כמו שהי' נחוג עד עתה, כיון שהמכ"ע מגיעים לחוגים כאלו שאין החוברת הנ"ל שייכת להם או מגעת אליהם.

(ז) מה שכותבים שלא סידרו תכנית לח"י אלול מפני החגיגה שבחכפר, הנה לדעתי אין זה תירוץ כלל וכלל, כי מלבד זה שישנו שני ערבים, אור לייח ומוצאי ח"י אלול, והחגיגה היתה באחד מהם, הנה בטח היו כמה מאנ"ש חב"ד שלא היו בחגיגה בחכפר, ובמילא יוכלו לבקר במקומות אחרים.

(ח) אחכה לידיעות מפורטות ע"ד האסיפה זכר להקחל, (מדגיש אני את התיבה זכר להוציא מלבן וכו' ובטח גם הם נזהרו בזה, כדי שלא ליתן פתחון פה ויד לאלו הרוצים להטעות בזה, וד"ל).

(ט) קראתי את הפרטי כל דאסיפתם מיום ז' תשרי, ואין הזמן גרמא עתה להכנס בפרטים, בנוגע לתוכנו, אבל מה שנוגע ביותר וביותר שברשימת המשתתפים מעטים מאד מאד שמות חברים חדשים, ומלבד שחסימן לדבר חי הוא שמתגדל ומתפשט, הנה ידוע פסק רז"ל (וי"א שהוא מדאורייתא) שמעלין בקדש, וידוע ג"כ מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר ע"ז, שהוא בדוגמת אדם המטפס על הר גבוה חקוף, שאז אי אפשר העמידה על אתר ומוכרחת עלי' בלתי פוסקת, כ"א לא עלי' הרי תהי' ירידה ח"ו, וכן הוא גם בנוגע לעבודת כאו"א מאתנו וגם בנוגע למספר חברים של תנועתם שמוכרח הגידול, כי באם לאו ה"ז הוראה על ההיפך ח"ו אף שבהרשימה לא נתמעט מס' החברים.

(י) ...אף שידוע מרז"ל שלעולם ילמוד אדם תורה שלא לשמה ולקיים מצות שלא לשמה הרי נמוקי מרז"ל אלו בצדס שמתוך שלא לשמה וכו' ובפרט ע"פ מ"ש רבינו הזקן בהלכות ת"ת פרק ד' קונטרס אחרון ס"ק א' הטעם הוא כי המצוה וחלימוד נעשים כתקונם, אבל לולי זאת כו' ואף את"ל שנעשים כתקון הרי עכ"פ אפילו מתנגדים אין

כדאי להדר בהעניינים שלא לשמה ועאכו"כ לאלו אשר נשיאינו וביחוד כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האבן אריינגעגאסן אין זיי דורך די עלטערן אלקות די והותר, מובן עד כמה צ"ל מופרך ענין זה לגמרי, וכנ"ל שאיני רוצה להאריך בכ"ז ותקותי אשר השורות אלו המועטות בכמות יספיקו לשרש שיטה זו מעיקרה, והעיקר שתעקר לא רק מעולם שכל העיוני אלא בנוגע למעשה בפועל אשר עשי' לעילא, והעקירה תתבטא לא רק בהעניינים דסור מרע אלא ובעיקר בהועשה טוב, ואחכה לבשו"ט מפורטות בזה...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

א'תתפא

ב"ה, א' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ובנוגע לבנותיו תח"י הנה צריך הי' לדעתי לבוא בדברים עם משרד של שדכן, מבלי שידעו בנותיו תח"י עד"ז, להודיע להשדכן הפרטים ע"ד בנותיו תח"י ולבקשו להתעסק במרץ בחיפוש שידוכים המתאימים בשבילן ואף שלזווג זיווגים זהו ענינו של הקב"ה, הרי בכ"ז צריך להיות לכל דבר דבר אחיזה גם בטבע, ונכון הוא שיתן בכל יום – מימות החול – קודם תפלת שחרית ח"י סענט לצדקה בעד בנותיו תח"י וכל ב"ב שיחיו, וזה ישמש כלי להמשכת וקבלת ברכות השי"ת בכל חנ"ל.

אינו כותב במכתבו במה הוא עסקו עתה, אם באומנות השו"ב או בענין אחר, וידוע מרז"ל תנד"א (חולין ל, ב) אין ושחט אלא ומשך, אשר כמו שישנו ענין השחיטה בגשמיות כן ישנו גם ברוחניות, וענין השחיטה ברוחניות הוא ומשך כפשוטו, היינו למשוך את הבהמה שבאדם מרשות הרבים היינו מתאוות ורצונות הרבים ומרובים, לרשות היחיד, יחידו של עולם, ותלוי זה באופן חיותו, די פארקאכטקייט אין

א'תתפא

אין ושחט אלא ומשך: ראה גם לעיל היו אגרות א'תרפ"ב. א'תשי"ג. א'תתל"ג. לקמן ב'קסט.

תאוות ורצונות, אשר אם זוטרי חיותי הרי השחיטה, היינו המשיכה אינה צריכה להיות גדולה כ"כ, ואם נפיש חיותי הרי צ"ל שחיטה גדולה וכו' והשי"ת יזכהו לחשפיע על סביבתו להמשיכם לתורה ומצות לתורה אחת הנתונה לכולנו ממלך יחיד חי העולמים,

בברכה - המחכה לבשו"ט.

א'תתפב

ב"ה, א' מ"ח, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידן צו זעהן אייך בא דער שמחת בית השואבה, אבער איך בין געוואוינט צו זעהן אייך אויך מוצאי שמחת תורה און דעם מאל האב איך אייך ניט געזעהן, האטש די התועדות האט זיך געצויגן א פאר שעה נאך חבדלה - בא אנדערע - עס איז באוואוסט אז רוחניות'דיקע ענינים זיינען ניט פארבונדן מיט ארט, און ווען אפילו צייטענווייז דאכט זיך אז מען פילט דאס ניט אפען, דאך באקומט מען די ווירקונג, און איך האף אז די גוטע מחשבות וועגן אייך האבן דערגרייכט צו אייך, און ווען אפילו איר האט דאס ניט געפילט בגלוי, איז דאך דאס באקומען געווארן אין פנימיות און מיט דער צייט וועט דאס ארויסקומען עפענטליך.

מיין שווער כ"ק אדמו"ר פלעגט זאגען אז חסידים זיינען קלוגע, במילא לייגן זיי ניט אפ אויף שפעטער דאס וואס מען קען טאן פריער, זאל השי"ת העלפן אייך, אז בא אייך זאל דאס זיין וואס פריער אין גוטע פרייליכע זאכן...

בברכה המחכה לבשו"ט.

א'תתפב

מיין שווער . . . זאגט: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תרפ"א. לקמן אגרות א'תתקצ"ג. כ"ז.

א'תתפג

ב"ה, א' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם נתקבל זה עתה המברק שלו אשר נולדה להם בת למזל טוב ... שמח הנני לראות שכרו ושכר זוגתו שיחיו בעד התעסקותם בשדה חינוך הכשר לקרב לבם של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים, אשר כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו, אשר במילא מובן שזהו סגולה להולדת בנים ובנות, ויה"ר שיקויים בהם במשך הזמן בת תחלה סימן יפה לבנים.

בברכת מז"ט ובהצלחה.

א'תתפד

ב"ה, ג' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מיט פארגעניגן האב איך זיך דערוואוסט אז בא אייער זון מר ... שי' איז געבארן געווארן א זון למזל טוב, איך וויל אייך און אייער פרוי תחי' אויסדריקן דערמיט מיין ברכת מזל טוב און בעט אייך אויך איבערגעבן מיין ברכת מזל טוב צו אייער זון און זיין פרוי תחי' און השי"ת זאל זיי מזכה זיין צו מכניס זיין עם בבריתו של אברהם אבינו בשעה טובה ומוצלחת און מגדל זיין עם לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה, און די עלטערן פון ביידע צדדים זאלן האבן פון זיי אידישן נחת חסידישן נחת...

אין מדרש ווערט דערציילט, אז בא די חז"ל האטן געפרעגט, אויב השי"ת וויל אז בא אידן זאל זיין דער ענין פון מילה, איז פארוואס האט ער עם באלד ניט באשאפן א מהול, און די חז"ל האבן

א'תתפד

בא די חז"ל האטן געפרעגט: האט מדר' בראשית פ"א, ו' ובני' שם.

געענטפערט, אז פילע זאכן אין דער וועלט זיינען געמאכט געווארן אין אזא אופן אז מען זאל זיי דארפן מתקן זיין, און דאס איז דער ציעל פון דעם מענשן, אז ער זאל דאס מתקן זיין אין דער בריאה, זעלבסטפארשטענדליך אז השי"ת דארף ח"ו ניט אנקומען צו דעם מענטשן, ווארום מלמעלה איז פראן די מעגליכקייט אז עס זאל קומען גלייך א דבר מתוקן, נאר השי"ת האט געוואלט לזכות את ישראל, אז יעדער זאך פון בני חיי ומזוני וואס ער ב"ה גיט אידן, זאל דאס זיין ניט נאר א מתנה נאר אויך פארדינטע, און דערפאר האט ער ברוך הוא איבערגעלאזט א ארט און מעגליכקייט אז א איד זאל טאן די שליחות פון הקב"ה, און במילא וועלן אלע גוטע זאכן וואס ער וועט באקומען דערנאך ניט זיין קיין נחמא דכסופא, נאר פארדינטע דורך דער עבודה האדם להשי"ת, און וואס מער גוטס השי"ת גיט א אידן, איז דאס אליין א ראי' און א באווייז, אז דער איד דארף מוסיף זיין אין דער עבודה וואס עס פאדערט זיך פון עס. דאס איז אויך איינע פון די טעמים פארוואס „רבי מכבד עשירים“, ווייל וואס א עשיר גיט פון זיין געלט אויף צדקה צו אנשים פרטים אדער מוסדות, איז באמת האט השי"ת וועלכער איז חזן את העולם כולו בטובו האט דאך געקענט געבן החשפעה דירעקט צו די אנשים פרטים אדער מוסדות, עס איז מער ניט וואס ער מאכט דעם עשיר פאר א שליח אז ער דער עשיר זאל געבען זיי זייער חלק וועלכער ליגט בא עס, און דאס איז נאר מחסדי השי"ת וועלכער גיט א אידן נאך א מעגליכקייט צו ווייזן זיין עבודה צו טאן צדקה מיט דעם געלט וואס ליגט בא עס, וואס באמת איז דאס גאר שיין צו אנדערע, אבער גלייכצייטיג ווייזט דאס אויך, אז הקב"ה געטרויט עס דעם עשיר אז ער וועט אוועקגעבן יענעם חלק, האטש דער יצר הרע קען עס איינריידן אז דאס איז גאר זיינע, און פון דעסטוועגן גיט ער דאס אוועק דעם ארימאן אדער דעם מוסד, וואס דאס איז צייטענווייז א שווערער נסיון, און דערפאר איז רבי מכבד עשירים, וואס מלמעלה איז מען מנסה דעם עשיר מיט דעם שווערן נסיון פון עשירות, און אויך ווייל – לפום גמלא שיחנא, וואס ער האט ביכולת צו ביישטיין דעם נסיון, דערפאר ווען ער איז עומד בנסיון, איז נוסף אויף דעם שכר פון מצות הצדקה, האט ער דער עשיר נאך א צוגאב שכר, עשר בשביל שתתעשר, אז דורך דעם געבן צדקה, איז ניט נאר וואס עס פעלט ניט דאס וואס ער האט אוועקגעגעבן, נאר דאס איז ממשיך נאך א תוספת עשירות אויף דעם וואס ער האט געהאט ביז יעצט.

א'תתפה

ב"ה, ג' מרחשון, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלמא רבא להאי גברא רבא, הרה"ג הו"ח אי"א נ"מ
יושב על מדין, מנהל עדתו במישרים, איש חי רב פעלים,
מאיר ומזהיר, עפיי ואינבי שפיר, בנש"ק, וכו' וכו' כבוד
הדרת גאונו מוהר"ר מאיר שליט"א אביחצירא רב ראשי
דק"ק ארפוד ואגפי יע"א

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום ו' לירח האיתנים שנת תשוב"ה, והנה
ברך לקחתי וברך לו אשיבנה, ואכפול ברכותי שכתבתי לכהדר"ג לראש
השנה, ענינא דכולא ב'י, לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות
בטוב הנראה והנגלה.

מה שכותב כת"ר ששיגר לי מכתב מבשר טוב שנתמנה לראב"ד
בעיר ארפוד ואגפי, הנה כנראה לא הגיעני מכתב הנ"ל. אבל ברכה בכל
עת זמנה הוא, ואאחל לכהדר"ג שליט"א ברכתי לחצלחה מופלגה
במקומו החדש לכהן פאר בתור מרא דאתרא, וכידוע פירוש כ"ק
אדמו"ר הזקן בעל התניא והשו"ע, שהענין כפשוטו מרא מלשון אדנות
ובעלות, שהמרא דאתרא הוא האדון והבעלים בעיר ולא רק ברוחניות
אלא גם בגשמיות.

ת"ח ת"ח בעד תשורתו היקרה תמונת פני אביו זקנו הרה"ג
והרה"ח המקובל ראש ומנהיג עדות בישראל על מבועי היראה
ופנימיות התורה מוהר"ר יעקב זצ"ל אביחצירא.

ואחרון אחרון חביב, היא בשורתו הטובה העולה על כולנה שביום
כ"ד לחודש אלול נולד לו בן זכר ונקרא שמו בישראל דוד חי לאורך
ימים ושנים טובות, והנני בזה להביע ברכותי שיגדלוהו ביחד עם זוגי
הרבנית תחי' ואת אחיו שליט"א לתורה ולחופה ולמעשים טובים

א'תתפה

שלמא . . אביחצירא: אגרות נוספות אליו — לעיל חיד תשס"ו, ובהנמקן בהערות שם. ח"ה ארצב.
וכידוע פירוש: ראה גם לעיל חיד אגרת תשס"ו.

מתוך הרחבת הדעת באמת, ובימיו ובימינו נזכה לגאולה השלימה על ידי דוד משיח צדקנו דוד מלך ישראל חי וקיים, אמן.

בברכה

בבקשתו נשלח לו בחבילה בפ"ע ספרי קודש הקדשים אדה"ז זי"ע מן הנמציא תח"י: תורה אור, לקוטי תורה, ושולחן-ערוך. ובטח יאשר קבלתם.

א'תתפז

ב"ה, ד' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... מ"ש במכתבו שבדעתו לכתוב תנאים ביום החתונה, הנה אין מקום לספק ונכון לעשות כן, וגם התנאים יהיו בשעה טובה ומוצלחת.

א'תתפז

ב"ה, ד' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

... בטח לא ימנע הטוב ממני להודיעני טובות בהנוגע לבריאות הנ"ל וכן גם בנוגע לבריאות כולם ברוחניות, וכידוע מרז"ל אשר רמ"ח מצות עשה הם כנגד רמ"ח אברים של האדם ושס"ה מצות לא תעשה כנגד שס"ה גידי האדם, ופשוט הדבר אשר אין זה רק דמיון במספר לבד, אלא שאברי האדם מקבלים חיות ע"י עשיית מצות עשה וגידי האדם הם צנורות טהורים ובלתי מקולקלים ח"ו בהליכת הדם, על ידי שמירת שס"ה לא תעשה, וכמובן אשר הרוחניות והגשמיות של איש הישראלי הם אינם שני דברים נפרדים, אלא דבר אחד ממש, והא בהא תליא, וכנרמז כל זה בקיצור בלקוטי תורה לרבינו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך פרשת נצבים דף מ"ה עמוד ג',

בברכה המחכה לבשו"ט.

א'תתפח

ב"ה, ד' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר אברהם שי' שו"ב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מג' נח עם המוסגר בו, ובהמשך למה שנאמר
בעת ההתועדות בהסוכה, הנני בזה לכפול עוד הפעם את ברכתי ברכת
מזל טוב לחברית מילה של נכדו שי'.

ידוע המובא באחרונים ומאריך בזה הגאון הרוגוצבי אשר במצות
מילה ישנם שלשה ענינים, (א) שצריך למול, (ב) שלא להיות ערל, (ג)
להיות נמול, ומובאים בזה כמה נפ"מ וחילוקים.

וי"ל הענין בעבודה בקיצור ע"פ המבואר בתורת החסידות,
שפשיטא שצ"ל ענין דסור מרע, היינו שלא להיות ערל, וצריך להיות
ג"כ הענין של להיות נמול, היינו הענין דועשה טוב, והעולה על כולנה
ע"פ מה שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בשם
נשיאינו הק' זי"ע אז א חסיד האלט ניט פון בדרך ממילא, וכל דבר צ"ל
ביגיעה ועל ידי עבודה וזהו שצ"ל ג"כ פעולת המילה,

והשי"ת יזכה את כאו"א מאתנו בכל ענינו ועשיותיו למלאות
שלשת הדברים סו"מ ועשה טוב ולחיות עובד ה' לשון הווה.

בברכת בריאות הנכונה ואריכות ימים ושנים טובות עם כל
הפירושים - לו ולזוג' שי'.

א'תתפח

מוה"ר אברהם: גורדון. אגרת נוספת אליו - לעיל ח"ד אקנט.
שלשה ענינים: ראה לקרש ח"ג ע' 759 ואילך.

א'תתפ"ט

ב"ה, ד' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח חו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אברהם חנוך שי

שלום וברכה!

זה זמן רב שלא הגיעתני ממנו כל ידיעה ואתענין לדעת
מהתקדמות עבודת החעתקה של הבית רבי אשר מהראוי הוא שהי' –
אם באפשרי הוא – שיצא מבית חדפוס לייט כסלו הבע"ל, כמובן אם
ע"י הזירוז בזה לא תהי' מגרעת בטיב עבודת החעתקה, ומפני כמה
טעמים נכון הי' להדפיסו כאן, וכיון שגם חילוך הדואר משם לכאן
נמשך לפ"ע, הרי לכאורה כבר הזמן קצר, ובטח יודיע בפרטיות מהמצב
בזה.

כן בטח במשך זמן זה נדפסו כמה ענינים בהמכ"ע על ידו, וישלח
לכאן קטעי המכ"ע וכפי המדובר בזה זה מכבר,
בברכה.

א'תתצ

ב"ה, ד' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

חו"ח אי"א נר"נ וכו'
מוה"ר חיים שאול זאב שי

שלום וברכה!

זיינער צייט האב איך באקומען אייער בריף פון י"ט אלול, און

א'תתפ"ט

מוה"ר אברהם חנוך שי: גליצנשטיין. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו א'תתפ"ט, ובהנסמן בהערות שם
(וראה שם גם לתוכן האגרת שלפנינו). לקמן ב"י. ב"ר. ב"ר.

א'תתצ

מוה"ר חיים שאול זאב: באכער.

צוליב די טרדות פון חדש תשרי העבר, האט זיך אפגעהאלטן מיין ענטפער אויף דעם בריף (מיין בריף בברכה צום נייעם יאר - האט איר זיכער באקומען אין צייט).

איר דארפט זיך ניט ענטשולדיגן, וואס איר שרייבט בפרטיות און אויך וואס איר שרייבט אין אידיש, וויילע דער עיקר איז דער אינהאלט פון דעם שרייבן, און ניט די שפראך אויף וועלכער מען שרייבט, און וואס איינפאכער געשריבן, אלץ מער הארציקער איז דאס, און נעמט מער אראפ דעם פארשטעל וואס טיילט אפ איינעם פון דעם אנדערן, און פארשטארקט דאס וואס פאראיינציגט איינעם מיט דעם אנדערן.

איך בין געווען צופרידן צו לייענען אין אייער בריף, אז איר געדיינקט די ווארימע פארבינדונג מיט מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וואס, ווי די חז"ל זאגען אונז, איז א צדיק נאך זיין הסתלקות געפינט זיך אויך אין דעם עולם, און איז משפיע דא, מער ווי זייענדיג אין א גוף אויף דער וועלט, און די סיבה דערפון איז, וויילע דער גוף, זייענדיג אפילו אין דער העכסטער דרגא, איז דאך באגרעניצט ער מיט דעם ארום, אבער בא א צדיק נאכדעם ווי עס ווערט אראפגענומען די באגרעניצונג פון זיין גוף און זיין נשמה אליין איז דער גאנצער בעל הבית, און בפרט בא א נשיא הדור - האט זי - די נשמה - די קראפט און מעגליכקייט צו אויפטאן אין דעם עולם אפילו, מער ווי פריער. במילא, איז די אלע ברכות וואס איר האט געהאט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, פאר אייך און אייער פאמיליע שיחיו אין גשמיות און אין רוחניות, זיינען אין זייער פולער קראפט און שטארקייט אויך איצטער, און ווען אפילו אטייל פון די ברכות האט איר נאך ניט געזעהן זייער ערפילונג, איז זיכער אז בקרוב וועט איר דאס זעהן אפילו מיט די פלישיגקע אויגען.

איר דארפט זיך ניט ערגערן און נעמען צום הארצן, - ווי איר שרייבט אין אייער בריף - פון דעם וואס איר זייט אין געשעפט מער ניט ווי א קורצע צייט יעדן טאג, און ניט ווי פריער וואס איר פלעגט זיין אין געשעפט פון אין דער פריה ביז שפעט אין אווענט, וויילע דאס וואס השם יתברך וויל געבן בפרנסה און רייכקייט, קען ער געבן אפילו ווען זייענדיג א קורצע צייט אין געשעפט, און די פרוי און קינדער קענען אויספילן די איבעריקע צייט, און מער וויפיל השי"ת וויל געבן, איז 1) דארפמען ניט וועלן דאס, און 2) עס וועט ניט העלפן דאס זיין אין געשעפט מער וויפיל דער געזונט ערלויבט. און דער עיקר איז, אז

איר זאלט ניט מאכן ווייניקער ח"ו, אייערע הנהגות בנוגע צום דאוונען, זאגן תהלים, געבן צדקה און ענליכעס, וואס דאס אלץ זיינען ענינים וועלכע השי"ת האט אוועקגעגעבן צו דעם מענשנס אויסוואל – בחירה – און דאס ווענדעט זיך אן רצון פון מענשן, צו פארגרעסערן און אויסברייטערן די גוטע הנהגות, און מיט פארגרעסערן אט די זאכן, וועלכע זיינען כלים און צנורות – טשענעלס – צו די ברכות פון השי"ת, ווערט אויך פארגרעסערט די השפעה ברכה והצלחה וועלכע חקב"ה גיט צו די וועלכע זיינען פארבונדן מיט עם ברוך הוא...

בברכה לבריאות הנכונה און אידישן נחת פון זיך פרוי און קינדער שיחיו.

מ. שניאורסאהן

א'תצא

ב"ה, ח' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב שזה איזה פעמים עמד להבחין לקבלת רשיון נהג, ועדיין לא קבלו, חנה לכל עת אמר הכתוב, ובטח בעתיד יצליח בבחינה זו, כמובן אחרי חכנה המתאימה, ובאשר ידוע אשר גשמיות ורוחניות קשורים זה בזה ובפרט אצל האיש הישראלי, הנה יוסיף אומץ בהנהגת המרכבה שלו היינו הרמ"ח אברים ושס"ה גידים של הגוף הגשמי שהם מרכבה לחנפש, וחנפש היא מרכבה להנפש האלקית (מובן אשר התואר „מרכבה“ בזה אינו מדויק כפי המבואר בתורת החסידות המעלות והחסרונות שבמרכבה והכוונה היא דבר הטפל אשר עליו להיות מונחג ע"י העיקר הוא הנפש).

בטח מתחזק בשמירת שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע והם בחומש תהלים ותניא וכן לוקח חלק בשיעורים הנלמדים ברבים והשי"ת יצליחו.

בברכה.

א'תצא

מרכבה: ראה לעיל ח"א אגרת קסב. ח"ב אגרת רלד.

א'תתצב

ב"ה, ח' מ"ח, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

זה איזה זמן שהנני מתייעץ בעצמי אם לכתוב לו ע"ד הענין דלהלן, אבל סוף סוף באתי לידי החלטה, כי אין לי ברירה אחרת ומוכרחני מצדי לכתוב ... מוכרח הדבר אשר בתו תחי' ... ילבשו שייטלען. מבין אני אשר יש כאן כמה קישויים וד"ל, אבל איני רואה אפשריות אחרת, וכבר הורגל הדבר בארצות הברית וביותר מקומות, אשר הדור הצעיר אוהז במנהגים והידורים שהאבות עדיין לא החזיקו בהם, ובפרט שבנדון דידן אין זה ענין של הידור ומנהג אלא הרבה יותר מזה, ומטעמים מובנים איני רוצה להאריך בזה, ואף שכותב הנני בלשון הקדש, הנה בטח יוכל להסביר זה הן לעצמו והן לבתו וזוגתו תחינה, ואחכה לבשורה טובה אשר נתקבל אצלו הענין בחנחה טובה, אשר אז בטוח הדבר שיצא הענין לפועל און גלאטערהייט, וקידוש השם אשר בזה (ובפרט בסביבה שמביטים עליהם בשבע עינים והיא בהתנגדות וכו') גדול ביותר. ומכלל הן וכו'.

בבקשת סליחה, אם נצרך לבקש סליחה על זה, הנני בתקוה לקבל ממנו ידיעה בהקדם היותר אפשרי, אשר נסתדר הדבר בכי טוב גוטערהייט און גלאטערהייט, ובדאי אשר יהי' זה צנור וכלי נוספים להמשכת וקבלת ברכות השי"ת להזוג הצעיר בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

מוסג"פ העתק מכתבי לאגודת נשי ובנות חב"ד (ובטח אשר גם במחנם יתחילו בעבודה זו) ומה שנוגע ג"כ לחנ"ל, אשר אם אף לפעמים נדמה שהדבר הנדרש האלט. מען נאך ווייט דערפון, הנה זה למדים אנו ג"כ מבריאת העולם הכללי, שחתחלה היתה במצב של תהו ובהו וחשך היתה דוקא בבריאת אור, ואור כזה שגם לאחר תקון העולם אין ראוי להשתמש בו (אשר לכן נגזר לעתיד לבוא ולצדיקים ובתורה).

א'תתצב

ש"טלען: ראה לעיל ח"ו אגרת א'תתקכ, ובהנמסר בהערות שם. לקמן בסיב.
מכתבי לאגודת נשי ובנות חב"ד: דלעיל א'תתעז. ראה גם לקמן אגרת שלאחיו.

ודוקא על ידי התחלה כזו, הי' סדר בהבריאה בהדרגה ממטה למעלה,
צומח חי מדבר,

ואכפול עוד הפעם שלא לדרשא קאתינא, אלא ובלבד שיבוא הדבר
לפועל אז אייער טאכטער תחי' זאל אנטאן א שייטל, ותחי' החתונה
בשעה טובה ומוצלחת,
המחכה לבשו"ט בברכה.

א'תתצג

ב"ה, ח' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג ורה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי' חכהן

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו כשהי' כאן, לפלא קצת שמאז לא הי' ממנו
ידיעות נוספות, ובטח כל העכבה לטובה.

מוסג"פ העתק מכתבי, אשר אם שנכתב הוא לאגודת נשי ובנות
חב"ד, אבל באמת נוגע הוא גם בעבודת כאו"א, וכמו שרואים כ"א גם
בעצמו, שבהתחלת כמה עניינים רואים או שנדמה שרואים שהענין הוא
במצב של תהו ובהו וחשך, אבל בהחלטה החזקה שמוכרח להביא לידי
פועל, הנה ההתחלה היא שלא בהדרגה, כ"א במאמר יהי אור, ואור
כזה שאין עולם מתוקן אפילו ראוי להשתמש בו ועאכו"כ מצב של תהו
ובהו וחשך, ודוקא ע"י ההתחלה שלא בערך כלל וכלל, ושגם אחר כך
מוכרח לגנוז לע"ל ולצדיקים ובתורה, הרי אח"כ אפשר להתחיל
בעבודה מסודרת מלמטה למעלה, צומח, ואח"כ חי, ואח"כ אדם מבחר
הבריא וד"ל.

בברכה.

א'תתצג

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס, אגרות נוספות אליו — לעיל חצי א'תתקכ"ט, ובהנמנן בהערות שם.
לקמן א'תתקכ"ט. א'תתקכ"ט. כ"מ. כ"עג. ב"קח.
מכתבי . . חב"ד: ראה גם אגרת שלפניו.

א'תתצד

ב"ה, ח' מרחשון, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ
עוסק בצ"צ וכו' מוהר"א שי

שלום וברכה!

...קראתי בשימת לב את המאמר שלו ע"ד הנחיצות דמצות מעשיות. ובמענה על שאלתו, לדעתי נכון הדבר להדפיסו, ורשום בגליון בפ"ע איזה הערות בהנוגע למאמרו, אשר להקלת הענין נעתקו לאנגלית ע"י מזכירי דר. נ. מינדל.

ת"ח מראש אם יודיע בשו"ט מהתפתחות הישיבה בפרט, ומהמצב בהד"א של חב"ד במדינתו בכלל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש

נהגנו כאן לכתוב g-d בהשמטת אות. ראה שו"ע אדה"ז חאו"ח ספ"ה וש"נ. ואכ"מ.

א'תתצח

ב"ה, ח' מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה' מ"ח, בו מודיע אשר חוות דעת עוד שני רופאים מומחים מייעצים להסיר את העין, ויש בזה שני אופנים, או להחליפה כולה בשל זכוכית או רק להחליף את האישון.

א'תתצד

מוהר"א: מוה"ר אשר אברמסון, אוסטריה. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתפא, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בקלג.
מהתפתחות הישיבה: ראה מבוא לח"ה ע' 11-13.

הנה לכאורה אם מוכרח החליפין טוב להחליף כולה, ובכ"ז גם בזה יתייעץ עם הרופאים הנ"ל וכחוראתם יעשה, והשי"ת יצליחו שיהי' הנתוח באופן טוב ויחזור לבריאותו בקרוב ויוכל לשגשג ולהוסיף אומץ בלימוד תורת הנגלה והחסידות, אשר זה ישמש ג"כ צנור וכלי להמשכת וקבלת ברכות השי"ת בכל.

בברכה לבריאות בגו"ר.

איתתצו

ב"ה, ח' מ"ח, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידן צו באקומען א גרוס פון אייך דורך הרה"ח הו"ח אי"א נ"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר יוסף שי' חלוי וויינבערג, אויך האט ער מיר איבערגעגעבן אייער בקשת ברכה, צו דעם וואס איר האט יעצט טראבעל א.א.וו. און ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך אייך מזכיר זיין צו א ברכה אין דעם.

זיכער איז איבעריג צו מעורר זיין אייך, ובפרט באריכות, אז ווען מען טוט ביזנעס מיט א צווייטן, היינט פיל אפ אן דעם גוטען ווילען און שטימונג פון דעם סוחר מיט וועלכן מען האנדעלט.

יעדער זאך וואס ווערט געטאן דא אונטען, איז דאס א אפשריגלונג פון דעם וואס עס איז פראן אויבען, אזוי איז אויך בא מענשן און בא אידען בפרט.

יעדערער פון אונז, דארף און וויל ברכות פון השם יתברך, דארפמען צו דעם האבען די געוויסע צוגרייטונג, דאס הייסט מאכן בא זיך א שטימונג, אויף צו וועלן פארבינדען זיך מיט הקדוש ברוך הוא. (אין דעם איז ניט ווי דא אונטען, אז מען דארף) מאכן שטימונג בא דעם סוחר, ווייל הקדוש ברוך הוא איז גרייט שטענדיג און וויל געבען ברכה והצלחה, עס ווענדעט זיך נאר אן דעם מקבל - דעם אויפנעמער - וואס אמאל וויל מען זיך פארבינדן מיט השם יתברך, און אמאל - צוליב געוויסע סיבות, - האלט מען ניט בא דעם).

ווי קען מען זיך פארבינדען מיט השם יתברך וואס ער [איז] דער באשעפער פון דער גאנצער וועלט. און דער וואס בעט די ברכה, איז דאך ניט מער ווי א אדם בשר ודם? און דורך וואס פארבינדט מען זיך מיט עס?

איז דער אמת איז טאקע, אז פון זיך אליין וואלט מען ניט געהאט דעם כח צו דעם, נאר הקב"ה וויל אז מען זאל זיך פארבינדען מיט עס, האט ער געגעבען די מעגליכקייט צו דעם, אז מען זאל דאס קענען גרייכען.

וויבאלד אז מיטן שכל פארשטייט מען, אז עס קען ניט זיין קיין פארבונד און ערך פון בורא מיט נברא, נאר עס איז מער ניט, וויילע אזוי איז דער רצון פון בורא, במילא פארשטייט פון דעם, אז די זאכן וועלכע פארבינדען דעם נברא מיט בורא, זיינען ניט אונטערווארפען דעם פארשטאנד פון שכל און די הסכמה פון שכל אויף דעם.

מיט דעם איז פארענטפערט און פארשטענדליך, אז תורה און מצות, וועלכע זיינען די זאכען וועלכע פארבינדען דעם מענטשן - איד מיט השי"ת, איז ניט מעגליך און מען דארף ניט, אז דער מענטשליכער שכל זאל אויך געבען זיין הסכמה אויף דעם, ווייל תורה און מצות קומען פון השם יתברך אליין, ווען מען איז זוכה, ווערט בא דעם מענטשן אויך דער שכל ליכטיגער און קלאהרער, אז אויך [ער] פארשטייט תורה ומצות, ווי עס דארף צו זיין אבער ווען מען איז אפילו נאך ניט צוגעקומען צו דעם פארשטאנד, דארף דאס עס ניט אפהאלטען פון צו מקיים זיין תורה ומצות, ווארום ווי געזאגט אויבען, אז מען דארף ניט די הסכמה פון שכל אויף דעם.

און דאס איז אויך דער געדאנק וואס ווערט דערציילט אין חומש און איז ערקלערט געווארן אין גמרא און מדרשים, אז מיט וואס האבען אידן זוכה געווען צו נעמען די תורה, נאר דורך דעם וואס הקדימו נעשה לנשמע, ד.ה. פריער וועלן מיר טאן - נעשה - און דערנאך, נשמע - מיר וועלן פארשטיין, ד.ה. אז ניט וויסענדיג אפילו וואס מען וועט זיי זאגען צו טאן, און במילא ניט וויסענדיג צי אין זייער שכל וועט דאס זיך אפלייגען אזוי, האבן זיי צוגעזאגט אז זיי וועלען טאן, און דוקא מיט אט דעם וועג קען מען אויפנעמען תורה און מצות, וועלכע זיינען חכמתו ורצונו של הקדוש ברוך הוא.

איך האף אז אייך אליין, איז ניט נויטיג די ערקלערונג אויף אזוי

פיל, און איר היט אפ תורה ומצות און בפרט שבת, תפלה, כשרות און געבען צדקה ווי מען באדארף, נאר געוויס געפינען זיך אין אייער סביבה אזעלכע אויף וועלכע איר קענט איינווירקען צו פירן זיך אין דעם וועג פון תורה ומצות, און מיר זיינען פארזיכערט פון השי"ת, אז ווען מען טוט און מען וויל אויפטאן, פירט מען אויס בהצלחה.

בברכה - המחכה לבשורות טובות.

א'תתצז

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...במכתבו כותב על דבר סדר היום שלו, לימודו ותפלתו, ונבהלתי לקרות בו אודות הנהגתו בענין התעניות, ולפלא שאחרי שכפי מכתבו מתראה מזמן לזמן עם אנשי שלומנו, ובכל זה כנראה שעדיין אינו יודע, שלא זו היא דרך הבעל שם טוב תלמידיו ותלמידי תלמידיו וכל ההולכים בעקבותיהם,

אמת נכון הדבר שגם בדרך זו אפשר לעלות בית א"ל, אבל מלבד שזהו דרך ארוכה יותר, הנה לא הכל מתברר ואין העבודה נעשית בשלימות כל כך, כמו שעושים ופועלים בהעבודה בשמחה, וכמאמר הכתוב עבדו את ה' בשמחה, כידוע פירוש הבעל שם טוב על הפסוק, כי תראה חמור שונאך, (ומובא בהיום יום, כ"ח שבט) כי תראה חמור - כאשר תסתכל בעיון טוב בהחומר שלך שהוא הגוף, תראה - שונאך - שהוא שונא את הנשמה המתגעגעת לאלקות ורוחניות, ועוד תראה שהוא - רובץ תחת משאו - שנתן הקב"ה להגוף שיזדכך על ידי תורה ומצות והגוף מתעצל בקיומם, ואולי יעלה על לבבך - וחדלת מעזוב לו - שיוכל לקיים שליחותו, כי אם תתחיל בסיגופים לשבור את החומריות, הנה לא בזו הדרך ישכון אור התורה, כי אם - עזוב תעזוב עמו - לברר את הגוף ולזככו ולא לשברו בסיגופים.

א'תתצז

נדפסה בלקריש חס"ז ע' 584 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

ובפרט בדורותינו אלה חלושי בריאות הגוף, ומבואר בכמה ספרים
ומהם גם ברמב"ם אשר כשהגוף חלוש פועל זה גם כן חלישות בכח
ההבנה, שבמילא זה מבלבל ללימוד התורה ולכוונת התפלה,

ולכן הצעתי שיתיעץ עם הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר ניסן שי' נעמענאווי מנהל ישיבת תומכי תמימים בברונא, כי
אפשר שצריך התרת נדר בזה וכו', ותמורת התענית במיעוט חלבו ודמו
מהעדר האכילה, הנה יאכל בעתו ובזמנו מתאים לבריאות הגוף,
וכפסק הרמב"ם אשר חיות הגוף בריא מדרכי השם הוא, ויטריח את
גופו להוסיף בתורה ומצוה, ומוכרח הדבר גם כן שיחי' לו איזה עסק
או מלאכה אשר על ידם יתפרנס, וככתוב ברמב"ם הלכות תלמוד תורה
פרק ג' הלכה י"ד וי"א, אהוב את המלאכה וכל תורה שאין עמה
מלאכה סופה בטלה, מעלה גדולה היא למי שהוא מתפרנס ממעשה
ידיו ומדת חסידים הראשונים היא ובזה זוכה לכל כבוד וטובה
שבעולם הזה ולעולם הבא.

הנני חותם מכתבי בברכת הסתדרות טובה בהנ"ל ואחכה לבשורה
טובה ממנו,
בברכה.

א'תתצח

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...מוסג"פ העתק מכתבי מ"ש לאגודת נשי ובנות חב"ד בכאן וגם
לאה"ק ת"ו, ומתאים למ"ש חזקה שליח עושה שליחותו, בטח מסר
לזוגתו תחי' ג"כ ממה שנדבר בזה בחג הסוכות, ומהנכון שיעוררה עד"ז
וביחד יתייעצו ע"ד האופנים איך להביא זה מהכח אל הפועל במחנם,

א'תתצח

מכתבי . . חב"ד: דלעיל א'תתצז.

לאה"ק: דלעיל ח"י א'תש"מ.

שנדבר בזה בחג הסוכות: ראה גם לעיל אגרת א'תתצז, ובהנסמן בהערות שם.

לא

אדמו"ר שליט"א

וכבר אמרתי שאין להקפיד שיהיו דוקא נשי ובנות משפחות שיש להם סרטיפיקט שהם מחבי"ד, ואדרבה להקל בקבלת חבירות ככל האפשרי ישובת, ובלבד שהנוספות לא יאמרו דיעה ברוחניות ואז הוא טוב להן ולהעומדות בראש...

א'תתצט

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' חשון, נהניתי לקרות בו מסדר לימודו בנגלה ובחסידות, ובטח ע"פ פסק רז"ל דמעלין בקדש יוסיף בזה בכמות והעיקר באיכות היינו בהתמדה בשקידה ובעומק הלימוד וידוע מרז"ל יגעת ומצאת.

ובמענה על הודעתו מיום הולדת שלו הבע"ל, הנה ביום הקריאה בס"ת הסמוך לו מלפניו יעלה לתורה וכן יאמר ספר תהלים, וכמובא בהיום יום י"א ניסן אשר, ביום ההולדת, על האדם להתבודד, ולהעלות זכרונותיו ולהתבונן בהם, והצריכים תקון ותשובה ישוב ויתקנס יקח לו איזה רגעים להתבודדות, אשר ברגעים האלו ילמוד איזה מאמר של דא"ח ויקבל החלטה טובה על שנתו הבע"ל אשר צריכה להיות בערכו, היינו ענין שהוא לפי כחו מתאים לסדרי הישיבה וענין הכרוך בתורה וביראת שמים, ויוכל להתייעץ בזה עם המשפיע שלהם.

ובנוגע לשאלתו אם להניח תפילין דר"ת, הנה לע"ע די שיזהר מהיסח הדעת בהנחת תפילין דרש"י.

בברכה לת"ת ביראת שמים ובהצלחה.

א'תתצט

יום הולדת: על הנהגת יום הולדת ראה גם לעיל חצי אגרות איתקמה. איתתנה. לקמן איתתקכט. ב"צו.
בקטו. בקמו. ברי. ברכו.
תפילין דר"ת: ראה גם לקמן אגרת בעד.

א'תתק

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר ראובן צבי יהודא שי

שלום וברכה!

הנני לאשר בזה קבלת הספרים, מאסף לכל המחנות שני חלקים,
שולחן מלכים ח"א, ספר דרכי חיים ושלום, ותולדות אהרן (המכור)
עם תולדות יעקב).

ת"ח ת"ח על תשורתו זו, ויה"ר מחשי"ת אשר כאו"א מאתנו יזכה
לקיום בקשתינו כ"פ ביום, שיתן חלקנו בתורתו ית'.

לפלא ולתמי' על שאחרי שנדברתי אתו עמו שיקח ספרים –
בחילוף – מספרי הוצאותינו בהיותו כאן, הנה על שאלתי בזה אמרו לי
שלא עשה את זה ועכ"פ יעשה זה עתה ע"י שיכתוב להמל"ח איזה
ספרים מהוצאתיהם מעניינים אותו ואינם עדיין אצלו, ואם נצרך
למילוי בקשתי זו „קבלת עול" יעזרו השי"ת שיחי לו.

אתענין ג"כ לדעת אם ביחד עם הס' תולדות אהרן וחגהות בעה"מ
שער הכולל נמצאו במקום זה עוד מספריו עם הגהות שלו ות"ח מראש
בעד הידיעות בזה.

בברכה לו ולזוגתו לבנם ולבתם שיחיו.

המחכה לבשו"ט.

נ"ב: הקטלוג של ביגעלאייזן נתקבל וימים אלו אחזירהו.

א'תתק

מוה"ר ראובן צבי יהודא: פייגלשטוק. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ד א'תתק. לקמן א'תתקנד.
הגהות בעה"מ שער הכולל: הרא"ד לאוואוט. בהמשך לזה – לקמן שם.

א'תקא

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

ברכה ושלוס!

...שמענו כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
עפ"י מרז"ל שמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה אשר כל העוסק בחינוך
הכשר המקרב את לבן של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים, הנה
שכרם ביחוד הוא, נחת אמיתי מיוצאי חלציהם הם, ותקותי חזקה
אשר בה ובבעלה הרב שיחיו יקוים זה במדתו של הקב"ה מידו המלאה
הפתוחה הקדושה והרחבה.

בברכה.

א'תקב

ב"ה, י"א מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלוס וברכה!

אתענין לדעת אם יש לו קביעות עתים בתורת החסידות אשר
לימוד זה מביא לידי אחבת השם ויראת השם (ולחעיר מהלכות יסודי
התורה ריש פרק ב'), אשר הם מהמצוות שחיובם תמידי ולא יפסק מעל
האדם אפי' רגע כל ימיו וכמ"ש באגרת המחבר ריש ספר החינוך.

בברכה.

א'תקג

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלוס וברכה!

נעם לי לקבל מכתבו מעש"ק, בו כותב ע"ד התעסקותו בשדה

חינוך הכשר המקרב את לבם של בני ובנות ישראל לאבינו שבשמים, ומה שכותב שאינו שבע רצון כי לא הצליח הרבה במשמעת, הנה זה מכבר אמרתי לו שיסיח דעתו מהמרה שחורה שלו שאין לו יסוד, ומה שלא הצליח הרבה, הנה בטח הוא ע"פ מרז"ל מגילה ו' ע"ב אם יאמר לך אדם לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, אבל קודם לזה נאמר, אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמין, ובמילא הרי בידו דבר זה.

(ב) מ"ש שאינו שבע רצון, הנה סימן טוב הוא זה, כי אי שביעת רצון יכול להמשיך גילוי כחות הנעלמים אם כחות הגלויים אינם מספיקים, משא"כ שביעת רצון מביא ע"פ רוב לישות וכו' והעדר העבודה ועכ"פ העדר העבודה במרץ המתאים, וזה היפך תכלית המקווה, והכוונה שעבודת האדם צריכה להיות דוקא ביגיעה. והאריכות בזה אך למותר.

בברכה להצלחה בענינים הכלליים והפרטיים.

המחכה לבשו"ט.

א'תתקד

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מח' חשון, אחרי ההפסקה הארוכה, ות"ל אשר הוטב מצב בריאותו, ובטח ידוע לו חוות דעת הרופאים ורואים ג"כ זה במוחש, אשר לענין דלחץ דם גבוה, הנה העדר התרגזות, רפואה בדוקה ומנוסה היא, ובכדי להגיע למדת העדר התרגזות, מהנכון שילמוד בעיון המתאים האגרת הקדש לרבינו הזקן (הוא חלק הרביעי של התניא ונדפס וכרוך אתו) סימן כ"ה, והוא מובן ג"כ בשכל אנושי, וקצת הטעמה יש להוסיף, אשר רואים במוחש אשר התרגזות מעניני העולם, הנה לא לבד שאינה מביא תועלת אלא שעוד מקלקלת.

(ב) במ"ש ע"ד להדפיס בהעתון מארגען זשורנאל, ידיעות בנוגע לתורה ומצות, כיון שהעם הארצ[ות] גברה במדינה זו, הנה בטח גם לו ידוע אשר אלו מסוג הנ"ל אינם מקוראי העתון היהודי כ"א רק בשפת המדינה, ולאלו שיש להם קצת ידיעה הרי מזמן לזמן נדפסים עניני תורה בהמכ"ע (גם מזה אין דעתי נוחה כל כך, כי לפעמים תכופות

אינם מתאימים להמטרה, והעולה על כולנה כי קשה לצמצם חשבון ההיזק והתועלת שבזה, כיון שבעתון אחד גופא נדפסים ענינים סותרים לתורה ומצוה וקשה לשער מראש איזה ענינים מהם יקרא הקורא בהעתון בעיון יותר, ומה יוחקק בזכרוננו יותר, ובטח ידוע לו משיטת המל"ח – מרכז לעניני חינוך – שמדפיס בשפת המדינה ענינים של תורה ומצוה בצורה של סיפורים או מאמרים קלים וכיו"ב, ומה שאין מדפיסים יותר הוא רק מפני חסרון אמצעים, וכשיתן חשיית וישתפר המצב, יגדל ג"כ ענין ההדפסה הנ"ל.

ג) בנוגע לשאלתו אם יש הגבלות בענין ברכת אשר יצר למי שזקוק לזה לכמה פעמים ביום, הנה אין לחלק בדבר, ואם הוא ע"י סם המשלשל – יעוין אחרונים או"ח ס"ז.

ד) ובשאלתו השנית, למי שמחזיק בשני הענינים, מתפלל בבית הכנסת בשבת והולך ג"כ לחנותו ביום זה, והשאלה אם יקבל שכר בשביל חיותו בביהכ"נ, הנה אינו מפרש במכתבו למאי נפקא מינה, והרי לכאורה זהו מענינו של מלאך מיכאל, שהוא הכותב זכיותיהם של ישראל, והנה המצוה שעושה מצוה היא ובודאי יקבל שכר עלי, אלא שכמובן אין זה מועיל וממעט גודל העבירה דחילול שבת, ובפרט בישיבה בחנות שזהו ענין בפרהסיא, ומתפקידם של מכירי אדם כזה, להסבירו אשר אין שייך בזה הענין פון אויסקויפן זיך, אשר כיון שמתפלל בביהכ"נ הרי עי"ז נתמעט גודל הענין דחילול שבת אחר זה, והאריכות בזה אך למותר.

ה) מ"ש במכתבו שהתדבר עם חרב ... שי' מה שיחי' לאחר אריכות ימים ושנים וכי' – הנה פליאה גדולה לי עליו, שהרי עוד עליו לתקן ולפעול בעוה"ז רבות בשנים טובות, ויסיח דעתו ממחשבות כאלו ויעמיק בהתעמקות המתאימה איך לתקן חלקו בעולם מתוך בריאות הנכונה והרחבת הדעת וחשיית יצליחו גם בזה עוד רבות בשנים.

בברכה.

נ"ב: מוסג"פ קטע חעתק מהמדובר בחג הסוכות העבר ותוכנו אשר בפעולות, הרי ההתחלה צ"ל ע"י שפע אור, ורק אח"כ חולכים מדרגא לדרגא, ובטח יביא לו זה תועלת בהתעמולה בסביבתו.

א'תחקד

מהמדובר בחג הסוכות: ראה גם לעיל אגרת איתתע, ובהנסמן בהערות שם.

א'תתקה

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע לבנו ... שי בענין זיווג מתאים בגור, הנה עליו ג"כ בעצמו לעוררו אשר כל הענינים דלמטה הם משתלשלים מלמעלה ובמילא הם בדוגמת הענינים דלמעלה, אשר לכן ג"כ האתעדל"ע באה באתעדל"ת, וזהו ג"כ תוכן הפנימי של מאמר רז"ל שמדותיו של הקב"ה הם מדה כנגד מדה, ובמילא צריך הוא בעצמו וכן כל אלה שנוגע להם הענין של נשואי בנו שי, להתחזק בהענינים המביאים לידי יחוד קוב"ה ושכינתו כביכול וע"פ המבואר בתניא פרק מ"א ובכמה מקומות בדא"ח, כדי באר.

בטח לקחו חלק בההתועדיות שנערכו בחדש תשרי בתוככי אנ"ש ואתענין לדעת הפרטים בזה.

בברכה.

א'תתקו

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום ה' בו כותב ע"ד המצב בהעסק והחיכוכים בינו ובין ... בהעסק...

בפרט זה עלי להוסיף, שרואים במוחש שההתרגזות בעניני עולם, לא רק שאינו מועיל אלא עוד מקלקל, ובפרט בהיחס שבין אחד לחבירו שכשהאחד מתרגז, מתרגז גם השני, ובשעת התגלות מדות הנה מכה מוחין ושכל, ואח"כ חאפט מען זיך אז מען האט ניט געדארפט זאגען דעם ווארט, ונוסף עכ"ז העדר השלום איז ניט געזונט גם בעד העסק ולפעמים הן בגשמיות[ות] והן ברוחניות, וכאשר יפעול בעצמו להיות יותר במוחין ומעט במדות, הנה בדרך ממילא יתגלו (וועלן זיך

ארויסווייזן דרכים איך להעמיד העסק ותהי גם העבודה בהעסק
כדבעי למהוי.

אחר מהטענות שרואים אצל אברכים, שמחלקים בעולם הגשמי
מן הרוחני (שבדקות דקות הוא ענין היפך האמונה, דאמונת ה' אחד
ושמו אחד הן בגשמיות והן ברוחניות) במילא נראה להם שאם העסק
אינו כדבעי, צריך לחפש רק לתקן בנוגע להעסק עצמו, ואין חושבים
אולי זה מפני שצריך למלאות מה בעניני תורה ומצות, **שהם** צנור
לפרנסה, וכאשר יהי חזק בשמירת שלשת השיעורים השווים לכל נפש,
בחומש תהלים ותניא, הידועים, וגם בקביעות עתים לתורה נוסף על
הנ"ל, בנגלה ובחסידות, הנה אז גם גשמיות העסק יהי הלך וטוב
ובשמחה.

בברכה להצלחה ברו"ג לו ולזוגתו שיחיו.

א'תתקז

ב"ה, ט"ז מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...לפלא שגם במכתבו זה אינו כותב מאומה ע"ד בתם תחי' וכן
תמיהני קצת שברשימות אלו המשתתפים במפעלות חב"ד במחנו
במקצועות שונים, לא ראיתי את שמו, ובטח למותר לעוררו בנוגע לצור
מחצבתו וכי אשר ע"פ המבואר בכמה ספרי קדש ורואים זה גם
במוחש דאבות מורשים לבניהם מכחותיהם ותכונותיהם הם, ובמילא
הרי רב טוב צפון בו, ואינו משתמש בזה, ובמילא חבל הן על הסביבה
שאינה מקבלת את ההשפעה ובמילא גם עליו, שכידוע המשל שבאמת
ובפנימיות הרי יותר משהבעל הבית עושה עם העני עושה עם
הבעה"ב. בטח יש לכל הנ"ל כמה סיבות אבל כמדומה לי שהסיבה
הראשונה והעיקרית היא ההפסק בזמן ובלשון אשכנז, די
אפגעריסענקייט שעד עתה, אבל העצה היחידה לזה היא, **השיבה**
לענינו ומקומו (מקום ברוחניות שהוא ענין המעלה והדרגה), און דאס
איז דאך קיינמאל ניט צו שפעט, ובפרט בתחילת שנה.

בברכת הצלחה ולבריאות הנכונה.

המחכה לבשו"ט.

א'תתקח

ב"ה, כ"ג מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט"ז חשון, בו כותב מצבו בצבא ואשר שולחים אותו לקורס לימוד קצינים המתחיל בחדש כסלו ונגמר בסוף חדש שבט, ונמצא במבוכה כיון שהי' הקס"ד שתהי' חתונתו בכסלו, אבל אז עליו להפסיק את ההזדמנות ללמוד בקורס הנ"ל.

הנה אם הכלה וההורים משני הצדדים מסכימים ע"ז, כדאי לדעתי שהיום שהי' הקס"ד לעשות החתונה יכתבו אז תנאים, ואם לבד הווארט כבר כתבו תנאים ג"כ, יתאספו ההורים משני הצדדים ויתדברו בפרט בעניינים הנוגעים להחתונה ותהי' התועדות זו בשמחה, היינו בצירוף סעודת מצוה כמו סיום מסכת, מלוה מלכה וכיו"ב, והחתונה עצמה תהי' בשעה טובה ומוצלחת בחדש אדר הבע"ל ועל כל ישראל לטובה, ובטח יודיע מהחלטתם בזה לכאן בהקדם.

בברכה שאיך שיחליטו יהי' בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

א'תתקט

ב"ה, כ"ג מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר ניסן שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ז מ"ח, בו כותב ע"ד מה שעבר עליו ואשר ת"ל עבר הכל בשלום, הרי ידוע מרז"ל אשר בני ישראל נמשלו לכוכבים וכשחם מתחילים לעלות וכו' ועיין ג"כ ב"ב (יב, ב) וכל המטיבין לו כו' ויה"ר שזה יהי' בטוב הנראה ונגלה ובמוחש.

א'תתקט

מוה"ר ניסן שי' פינסק, מריז, אגרת נוספת אליו — לקמן ב"ח.

בנוגע לשאלתו ע"ד התעסקותו בעתיד ובפרט שהודיעו לו מלונדון שלע"ע אין דרישה לשובי"ם, הנה לדעתי עליו להשתדל במרץ היותר גדול בהשגת רשיון הכניסה למרוקו ובפרט לקסבלנקה ולקחת שם חלק בעבודת החינוך בכרמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובענין אופני השגת הניירות, הנה יוכל לפנות תיכף – כי צריך להורות שמות אנשים על אתר הדורשים אותו – להרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוהר"ש שי' מטוסאף ויודיעו פרטים בזה, ובהתחלת הדבר מהנכון שיסע הוא בעצמו ואח"כ יבואו ב"ב שיחיו לשם, ויש לקוות שיהי זה מקום פרנסה בשבילם – הן בגשמיות והן ברוחניות. המחכה לבשו"ט ומברכו בהצלחה.

א'תתקי

ב"ה, כ"ג מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוהרש"ז שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו, מעש"ק נח, ב' ועש"ק לך, ועש"ק וירא עם המצורפים אליהם.

ב) מצער אותי מה שעד עתה מתעכב ענין גביית הפלעדזשעס השונות שנשארו מהמגבית, ואף שחרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרחמ"א שי' חדקוב מסר לי הנמוקים ע"ז מה ששמע מכת"ר שי', אבל ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בענינים כמו אלו שבאמת זה נוגע למלאך מיכאל שרם של ישראל שהוא המביא בחשבון זכיותיהם של ישראל, ובמילא כיון שהטעם טעם אמיתי הוא, הלא לא רק שאין מקום להיפך השכר אלא עוד נכנס הוא בחשבון דחשב לעשות ונאנס ולא עשה מעלה עליו הכתוב כאילו עשה,

א'תתקי

מוהרש"ז: העכט. אגרות נוספות אליו – לעיל חז' א'תתכו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תתקיד.
א'תתקנט. ב"מה.
ידוע פתגם: ראה גם לקמן אגרת ברללה.

אבל בנוגע להפעולה והעבודה, שזהו מתפקידו של האדם עלי אדמות בעוה"ז הגשמי והחומרי, הנה כשחסרה הפעולה והעבודה, איז זי טאקע ניטא, ופשיטא שאין גם התוצאות מזה.

ומה שכותב הנני לו עד"ז אף שלכאורה הטעמים שביאר מתאימים הם, כי הרי לכל ענין שבעולם בטח יש למצוא אופן איך לתקנו אלא שלפעמים מספיקים ע"ז כחות הגלויים, ולפעמים צריך לצרף ג"כ כחות הנעלמים וגם בהם גבוה על גבוה עד שאפשר להגיע ג"כ לכחות היוליים עצמיים ובכדי שיתגלו כחות כאלו, הרי עפ"י רוב צ"ל שני ענינים, (א) התקוה שאם יתגלו יצלית, (ב) שיכיר בהנחיצות בהענין שלכן כדאי הטרחה והיגיעה, ואקוה לשמוע ממנו בשו"ט אשר התחיל לחפש עצות להסיר הטעמים הנ"ל, ובטחוני חזק שבהתחלת החיפוש יראה איך שמתבטלים הטעמים ובאים הענינים לפועל.

(ג) נהייתי במאד במ"ש ע"ד ביקורו בקענטאן אהיא בדרך נסיעתו מכאן, אף שחבל שלא נתעכב עכ"פ לשעה קלה גם בשתי העיירות שמזכיר במכתבו, והם נאריסטאן וקארליסלע, ואף שכותב ע"ז הטעמים, הנה הוא הוא הענין הנ"ל המבואר בסעיף שלפני זה, ואף גם אם לא הי' מועיל, הנה ידוע מאמר הבעש"ט בענין יהודי התועה בדרך ובעיירות (הועתק בהערות בלקו"ת הוצאת קה"ת בסופו)...

אתענין לדעת אם הי' מה בפועל במה שדברתי עם זוגתו תחי' במעמדו בענין אגודת נשי ובנות חב"ד במחנס הטי, ומצו"פ העתק מכתבי במ"ש לאיזה מסניפי אגודות כאלו שכבר התחילו במפעלם הטוב, ואשר באמת שייך הוא לכל חסניפים וגם לאלו שיפתחו בעתיד ובמילא גם זו של מחנו בכלל, כן מובן שהמדובר בנוגע לסדר בריאת העולם בכלל והעולם קטן בפרט, יש להשתמש בו בתעמולות אחרות ג"כ.

בברכת הצלחה בעבודתו הצבורית אשר בודאי ישמש זה צנור וכלי לתוספת ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים.

המחכה לבשו"ט.

א'תתקיא

ב"ה, כ"ד מ"ח תשי"ג
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב"ד אשר בעי"ת מאנטרעאל יע"א

ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען אייער בריף פון ה' וירא, אין וועלכען איר שרייבט וועגען אייער ערשטער אסיפה ביום ג', ב' חשון, וועגען די החלטות וואס איר האט אנגענומען און אויך די נעמען פון די פרויען וועלכע האבען איינטייל גענומען אין דער אסיפה.

איך האף, אזוי ווי יעדער לעבעדיקע זאך וואקסט, אזוי וועט אויך דאס וואקסען, סיי אין כמות, אין דער צאל פרויען וועלכע וועלען איינטייל נעמען אין דער אגודת נשי ובנות חב"ד, און אויך אין איכות, צו אויסברייטערן די ארבעט אין די פערשידענע געביטען, סיי רוחניות שברוחניות, אין דעם לערנען די פאסענדע לימודים, און סיי אין גשמיות שברוחניות, בנוגע הילף צו מוסדות הקדושים, און לויטן מאמר רבותינו זכרונם לברכה: אדם מקדש עצמו מעט למטה, ד.ה. אז א מענש הייליגט זיך אפילו ניט מער ווי אביסל אין דער גשמיות'דיקער וועלט, מקדשין אותו הרבה מלמעלה, – מען גיט עס הילף און מען הייליגט עס מיט אסך א גרעסערער מאס און מיט כחות פון למעלה.

בייגעלייגט איז א קאפיע פון מיינעם א בריף צו די אגודת נשי ובנות חב"ד אין פערשידענע ערטער, וואס באמת איז דאס שייך צו די אגודת נשי ובנות חב"ד אין אלע ערטער וואו זיי זיינען שוין פראן און וואס וועלען בעזה"י נאך געגרינדעט ווערען.

מיט א וואונש פון ברכה וחצלחה, אין דער א.ד. ארבעט און דאס זאל אויך דינען אלס צנור וכלי צו ברכה וחצלחה אין אייערע פרטיות'דיקע ענינים, און ערווארט הערן בשורות טובות.

א'תתקיא

אגודת נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת איתחסט, ובהנמנן בהערות שם.
מיינעם א בריף: דלעיל איתתקיא.

א'תתקיב

ב"ה, כ"ד מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...מובן מעצמו, אשר אין ענין הנ"ל וויתור כלל וכלל על הבית הכנסת דליובאוויטש שבמחנה ה' ומזמן לזמן הנה גם שם יש לעשות התועדויות חסידותיות, וכל שאר הענינים המתאימים לביהכ"נ שזכתה להיות נקראת בשם בית הכנסת דליובאוויטש, ובטחוני חזק אשר ע"י הסברה המתאימה ובניחותא, הרי גם מנהיגי הבית הכנסת דליובאוויטש ישתדלו בכל הנ"ל, היינו שתהי' הבית הכנסת שלהם מתאימה וראוי' לשמה.

ומה שאמרו להם שזהו ענין של ירושה בלבד, הרי אמת נכון הדבר וזהו כל זכות עם בני ישראל בכל מקום שהם נמצאים – זכות אבות אברהם יצחק ויעקב, וכמו שאנו **מקדימים** בכל תפלה ותפלה אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב, ורק אח"כ באים בבקשות שונות כפי המתאים להזמן, אם בימות החול או בש"ק ויו"ט, ואין להתבייש כלל וכלל בהענינים של ירושה וכנוסח התפלה: אשרינו מה טוב חלקנו מה נעים גורלנו ומה יפה ירושתינו, ובלי שום ספק אשר גם מתפללי בית הכנסת דליובאוויטש אומרים בתפלת שמו"ע אלקי אברהם אלקי יצחק ואלקי יעקב ואומרים ג"כ מה יפה ירושתינו, ואם זיכם השי"ת שבתוכי עם ישראל גופא זכו ג"כ להיות קשורים עם ליובאוויטש ולכל ההשפעות והברכות שבאות ונשפעות ע"י נשיאינו דליובאוויטש החל מרבינו הזקן עד כ"ק מו"ח אדמו"ר, צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הרי עליהם לעשות כלים מתאימים לקבל זכות נוספת זו, ואין הברירה בידם, אם לעשות או לא, כי זהו זכות אבותיהם ואבות אבותיהם הנמצאים בעולם האמת ומשגיחים משם בעינא פקחא – ולא רק בזמנים שאומרים יזכור, אלא בכל השנה כולה, והאריכות בזה אך למותר, כי בטח גם זה יספיק.

והשי"ת יפיץ וירחיב את גבולם להאיר אור פנימיות התורה היא תורת החסידות דרכי ומנהגי בכל העיר כולה וכחפץ לב רבינו הזקן שאמר, שהחסידות היא ירושת כל עם ישראל ושייכות לכולם, ודברי צדיקים חיים וקיימים לעד אשר מתקרבים לזה וסו"ס תתפשט הקדושה בכולה מתאים למרז"ל עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל

מג

אדמו"ר שליט"א

הארצות, וארץ ישראל הרי ידוע הפירוש שרצתה לעשות רצון קונה
ובאופן העבודה שנקראת בשמה, בשם ישראל, כי שרית עם אלקים
ואנשים ותוכל.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש להפיץ אור נשיאינו הקדושים בכל
מקום ובכל זמן.

א'תתקיג

ב"ה, כ"ה מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מו"ה שלום שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו בבקשת ברכה בעד מר...

הנה לפלא שכמה פעמים עוררתי את אנ"ש שיחיו, שכשמבקשים
איזה ענין בעד מי שהוא, הנה יודיע ג"כ פרטים בנוגע לגילו, ומצבו
המשפחתי, והעיקר מעמדו ומצבו בעניני תומ"צ, ומובן זה ג"כ בשכל, כי
לכל השפעה צ"ל כלים מתאימים, וכיון שע"פ ההשגחה בא המבקש
בקישור אתי – אף שבטח שעזרתו יכולה לבוא גם באופן אחר כיון
שהקב"ה הוא המשפיע כל הענינים ובפרט לבני ובנות ישראל בבני חיי
ומזוני דלאו בזכותא – אשר בבית דין – תליא מילתא, אלא במזל –
הוא הקב"ה – תליא מילתא (ראה הערה האחרונה להשיחה דש"ק
מברכים חדש אלול שנדפס בחפרדס דחדש תשרי השתא) – , הרי קרוב
לומר שהכונה שצריך אני לעוררו על איזה ענין של תומ"צ ובמילא הרי
עלי לדעת ממה להתחיל, אשר לזה נחוצות ידיעות הנ"ל, ובטח ימלא
את זה במכתבו הבא...

מוסג"פ העתק מכתבי לסניפי אגודת נשי ובנות חב"ד במקומות

א'תתקיג

מורה שלום ש"ר: רבקה, ס. להאיס.

השיחה: שבלק"ש ח"ב ע' 632 הערה 42.

מכתבי לסניפי אגודת נשי ובנות חב"ד: דלעיל א'תתקעז.

שונים, ומהראוי הי' שיחפש תחבולות ועצות איך לסדר ענין זה גם במחנם הט', מובן שבאופן רשמי צ"ל זה ע"י נשים, אלא שהוא וב"ד שיחיו יהיו הרוח חיים במהלך העבודה, ולבשו"ט בכל הנ"ל אחכה.

א'תתקיד

ב"ה, כ"ה מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרש"ז שי

שלום וברכה!

...במ"ש במכתב אודות ארגון נשי ובנות חב"ד במחנם הט', הנה בטח שיש לצרף בזה את כל אותן הנשים שפנו ע"י במשך חדשים שעברו בבקשות שונות לכאן, מובן שכא"א מתאים לתכונתה, אם בתור חבירה סתם או גם באיזה ענין של פעולה ותעמולה, וכמדומה שמרת לעוויטאנסקי דברה על דברים מעין אלה כשהיתה כאן זה מזמן, ולכל אחת יש להדגיש שבארגון נשי ובנות חב"ד הרי אין צריכים לתעודה גמורה שמתפללת דוקא נוסח רבינו הזקן והבעל מניח גם תפילין דר"ת וכו' אלא שכל אלו שמודים הם אשר צריך לעבוד את השי"ת לא רק בהרגש הלב אלא שגם כלי השכל יהיו ממולאים בדעת את ה' הרי בד"מ נכנסות הם בחב"ד, ומה שחסר להן בענינים האחרים, הרי אין עצה למלאות את החסרון ע"י אי הכניסה בהאגודה[ה], אלא אדרבה בהכניסה בהאגודה הנה ימלאו גם החסרון במקצועות חשונות שבהם.

שמעתי מאחד שבא לקחת אצלי אינטערוויו, ולא יוכל להתאפק והודיעני תיכף בגמר שיחתינו, שחמנחג הוא, פון א ווארט מאכט מען א קווארט, והנ"ל עשה זה כמובן בלי נטילת רשות, אבל בנוגע למ"ש בהצעתי לבנות ונשי חב"ד הנה הרשות בידו לעשות פון א ווארט א קווארט.

א'תתקיד

מוהרש"ז: העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתק"ג, ובהנסמן בהערות שם.
במ"ש במכתב: דלעיל שם.
נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת א'תתקסט, ובהנסמן בהערות שם.

א'תתקטו

ב"ה, כ"ה מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם נודעתי אודותו מהרה"ג הרה"ח חו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרש"ז שי' העכט וע"ד השתדלותו להרים קרן היהדות ע"י תעמולה מתאימה בענין נחיצות החינוך הכשר בפרט ושמירת תומ"צ בכלל, שגודל ערך ענין זה אין לשאר, ואף שלפעמים נדמה שמדברים ועדיין אין נראית פעולה, הנה אין אתנו יודע עד מה בעניני השגחה פרטית, ובדברים היוצאים מן הלב הרי פסקה תוה"ק שנכנסים ללב השומעים, ובמילא מופרח הדבר אשר סו"ס יפעלו פעולתם, ואף שהאדם הרואה, לא תמיד רואה הוא פעולה זו, הנה סיבת הענין אפשר להיות א) או שהפעולה תבוא לאחר זמן ב) או שהאדם יראה לעיניו וה' יראה ללבב, ואפשר אשר בנפש כבר נזדעזע השומע ונחפז החשך לנהורא ומרירו למיתקא, אף שבאמת אין פרט אחד נוגע בהשני, שחמוכיח והמעורר צריך להוכיח ובוזה כבר עשה מצותו שלו, בכ"ז הנה לנעימות העבודה הודיעונו חז"ל אשר נוסף ע"ז ששכר קיום המצות הוא, כמרז"ל, שכר מצוה מצוה, היינו קיום המצוה עצמה, הנה נוסף ע"ז השכר הוא זה שפעל על בן או בת ישראל לקרב את לבן לאבינו שבשמים, ומובן גדול השמחה משני הצדדים, הן מצד האב, השי"ת, והן מצד בנו יחידו הוא הבן או בת ישראל – שנתקרבו זה אל זה ע"י דבור או פעולה של חמוכיח ומעורר, וגדולה שמחה זו אשר פורצת גדר להשפיע לחמוכיח ומעורר ברכה והצלחה בהמצטרך לו בגשמיות וברוחניות...

א'תתקטו

ב"ה, כ"ה מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו הערען פון הרה"ג הרה"ח וו"ח אי"א נוי"נ וכו' מוהרש"ז שי' העכט וועגען דער הצלה פון אייער טאכטער ...

תחי', און איך האף אז דאס וועט זיין א גוטע התחלה אז פון איצטער אן און ווייטער וועט איר האבען פון איר אין א פרידליכן רוחיגען אופן נחת, אידישן נחת, וואס דאס איז דער אמת'ר נחת וואס א איד קען האבן פון קינדער, אזוי איז אלעמאל געווען און בפרט אין דער צייט וואס עס זיינען פראן פילע איבערקערענישן און ענדערונגען, איז די זיכערקייט וואס מען קען געבען קינדער, איז דאס דורך דעם וואס מען פארבינדט זיי מיט דעם בורא עולם, וואס ער ברוך הוא איז דער בעל הבית פון דער גאנצער וועלט און פירט אן מיט אלע איינצעלהייטען, און דער פארבונד מיט השם יתברך איז דאס דורך דעם וואס מען לעבט א לעבען פון תורה ומצות, און השם יתברך זאל אייך העלפען, אז איר זאלט דאס אויספירען מתוך שמחה וחרחה.

(ב) אויך בין געווען צופרידען, וואס איר אנערקענט אין דעם צופאל פו אייער טאכטער, אז דאס איז א ענין פון השגחה פרטית, וואס דאס דארף בא אייך פארשטארקען דעם באווייז, אז השם יתברך היט אייך און אייערע בני בית, און אז מען פארשטייט איין מאל דעם וואונק - רמז - וואס מען גיט מלמעלה, איז מען דערמיט יוצא אויף לאנג און אויף דער גאנצער צייט, אז מען זאל, ח"ו, ניט דארפען נאך אמאל דערמאנען אין אזא אופן, וויילע מען געדיינקט אליין.

(ג) פון יעדער זאך וואס א איד זעהט קען מען ארויסלערנען א לעסאן אויך אין דעם פערזענליכען לעבען, ווי מיר האבען דאס געהערט מערערע מאל פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר אין נאמען פון בעל שם טוב הקדוש, און אויך פון אייערע ביזנעס קען מען ארויסלערנען א רמז אויף דעם:

(ד) לויט ווי הרה"ג העכט שי' שרייבט מיר איז אייער געשעפט ארום אוטאס, די זאך פון א אוטא איז, אז דאס האט די מאטעריאלען און די קראפט דורך וועלכע ער באוועגט זיך און גייט פון איין ארט צום אנדערען, אבער דער ערשטער שטויס - דחיפה - קומט דורך א פונק, וואס דאס סטארטען איז דער אנהויב פון דער גאנצער שפעטערדיקער באוועגונג פון דעם אוטא, אבער עס איז ניט גוט אז אט דעם סטארטער פונק, זאל מען דארפען געבען אפט, אדער צו יעדער טייל באוועגונג פון דעם אוטא, אזוי איז אויך בא א מענשן ובפרט בא א אידן: דער תכלית פון א אידן איז, אז ער זאל זיין א עובד ה' - דינען דעם אויבערשטען ברוך הוא - און דינען מיט די כחות וואס השם יתברך האט אריינגעגעבען אין זיין נפש האלקית אויך מיט זיין נפש הבהמית, איז

צום אנהויב אדער פון צייט צו צייט נעמט ער אויף – דער מענטש – א פונק וואס סטארטעט די גאנצע פראסידור, אבער עס איז ניט גוט, אז מען זאל דארפן אנקומען צום פונק אפטער, און זיכער אז מען דארף דאס ניט צולאזען דורך דעם וואס מען דארף זיך צוהערען צום ערשטען פונק – רמז – און דינען השי"ת מיט די אייגענע כחות וואס השי"ת האט אריינגעגעבען אין דעם מענשן.

ה) זיכער זאגט איר תהלים נאכן דאוונען יעדער אין דער פריה און עס וואלט געווען גלייך אז איר זאלט געבען יעדען מאנטאג און דאנערשטאג עטליכע סענט אויף צדקה, וחשי"ת יצליחו.

בברכה.

א'תתקיז

ב"ה, כ"ו מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ידוע, אשר רפואה מתקנת מכאן ולהבא (כתובות עד, ב) אבל אפשר גם לעקור את כל [הענין] מעיקרו (ראה חולין מח, א. שו"ת צפנת פענח ח"א סי"ד). והנה הגוף חיותו ובריאותו תלויים בנפש, וחיות ובריאות הנפש של איש הישראלי תלויים בתומ"צ, וכמרז"ל רמ"ח מ"ע כנגד רמ"ח אברים שס"ה מל"ת כנגד שס"ה גידים (זהר ח"א קע, ב) שאין זה רק דמיון במספר, אלא אדרבה מפני שייכות הענינים זל"ז משתוים הם במספרן (ראה תניא פרק נ"א).

והנה ברפואת האדם ברוחניות, רפואת הנפש, שמזה משתלשלת רפואת הגוף, ישנם ג"כ שני האופנים, אם רק תיקן המצב מכאן ולהבא, או עקירת הדבר מעיקרו והוא אם ע"י עבודה מיראה או מאהבה (יומא פו, א), אשר ע"י עבודה מאהבה לא נשאר גם רושם ממצב הבלתי מתאים הקודם ברוחניות, וחוזרים לאיתנם בגשמיות וברוחניות, לאיתן שבגוף ע"י גילוי איתן שבנשמה (ראה קו"א בתניא ד"ה וצדקה כנחל, לקו"ת ר"פ ראה, ד"ה אנכי נותן לפניכם היום ברכה).

א'תתק"ח

ב"ה, יום ראשון, כ"ח מ"ח, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אל האסיפה המיוחדת של ה"מרכז לעניני חינוך"
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

להאספכם היום יחד לשמוע דו"ח על העבודות והפעולות הטובות של ה"מרכז לעניני חינוך" ולדון על מצבו הגשמי, הנני מביע את ברכתי שתצליחו למצוא העצות והדרכים איך לחזק את המוסד הק' הזה, להעמידו על בסיס נכון, וליתן לו את האפשרויות להרחיב חוג השפעתו.

המוסד "מרכז לעניני חינוך" הוא מיסודו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע והי' יקר אצלו באהבה וחיבה יתירה, וכל אחד ואחת מאנ"ש שיחיו, לפי ערכם ומצבם, מחויב להשתתף בעבודה זו, הן בעבודה הגלויה והן בעבודה החשאית – בשדה הרבצת החינוך הכשר והחזקתו, וקיום היהדות בטהרתה המסורתית בכל קצוי תבל.

בסיפוק האמצעים הדרושים לחמוסד "מרכז לעניני חינוך" תלוי במדה גדולה התפשטות והתרחבות העבודה והתעמולה בכלל, ובפרט יסוד והחזקת בתי חינוך הכשר במקומות הנחוצים ביותר, עכ"פ.

האחריות אשר על שכם כולנו גדולה היא, ומילוי החסרון בממון הקל כאין נחשב נגדה.

תקותי, אשר כל אחד ואחד מהנאספים היום – ועל ידם בטח יומסר תוכן קריאתי זו גם לשאר ידידינו אנ"ש שיחיו, אשר פשיטא שגם אליהם מכוונת היא – יעריכו את דברי האמורים בזה, ויתנו אל לבם את גודל האחריות העמוסה עליהם, וישתדלו בכל יכולתם, לעזור לעבודת ה"מרכז לעניני חינוך" לכל סעיפי, ולתת לו על ידי זה את האפשרויות למלא את תעודתו ותפקידו אשר הוטל עליו על ידי מיסדו כ"ק מו"ח אדמו"ר למלאותם מתאים לרצונו.

א'תתק"ח

נדפסה בלקריש חב"צ ע' 341.
מיסודו . . . וחיבה יתירה: ראה גם לעיל ח"ג אגרת תרג.

מט

אדמו"ר שליט"א

והשי"ת יזכה את כל אחד מאתנו לנשם את כל החלטותיו הטובות
במילואן ומתוך הרחבה בגור.
בברכת הצלחה רבה.

איתתקיט

ב"ה, כ"ח מ"ח, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ח מ"ח והקודם לו, ואתו רב הסליחה על
שנתעכב המענה שלי מפני רוב הטרדות והמכתבים שנתקבצו מחדש
תשרי העבר, אשר המענה על המכתבים הנוגעים למעשה, הנה ראיתי
נוהגים להקדימם לאלו הדנים ע"ד המדרש (לחעיר מפת"ש ליו"ד
סרמ"ב סק"ט) ובפרט שבטוח הנני שכת"ר שי יסלח לי על איחור
המענה בידעו הסיבה לזה.

ובנוגע להערותיו:

(א) מה שציינתי לביאורי הזחר פ' עקב, חרי מראש לא היתה כוונתי
בזה שגם שם מבואר בדיוק הענין שעליו נדבר בחילוף מכתבינו, אלא,
נהגתי כמנהגי מאז, שכשמוצא הנני ענין בנגלה – לחטוף, בהזדמנות זו,
ולחפש ביאור הענין בתורת החסידות, וכן לאידך גיסא כשלומדים
ביאור ענין בתורת החסידות לחפש דוגמתו בתורת הנגלה, אף אם
הביאור הוא באופן אחר, אבל אחרי העיון הנה נוסף ע"ז, הרי כיון
שבביאורי הזחר הנ"ל מבואר הענין דברכת הנחנין, חרי בודאי שגם ע"י
ביאור זה יש למצוא הארה נוספת בהנוגע לתוכן דמכתבינו. ויעוין שם
בכ"מ ובפרט בסוף ד"ה ה' דא רזא דאמצעיתא, וז"ל: וזהו פי' ברוך

איתתקיט

מוה"ר יצחק: הוסתר. אגרות נוספות אליו – לעיל איתתסת, ובהנסמן בהערות שם.
מה שציינתי: לעיל שם.

אתה ה' כו' כדי שיהי' העלאה דהיינו פרי עץ הגשמי יוכלל במאמר עץ עושה פרי כו' וזהו פי' בורא פרי העץ וכיו"ב בכל ברכת הנהנין וד"ל, עכ"ל. שמזה מובן שאם מברך ברכה כללית הרי נכלל במאמר הכללי הקודם למאמר הפרטי דמין זה, משא"כ כשעושה ברכה מיוחדת הרי נכלל גם במאמר המיוחד למין זה, אם שנאמר בפירוש, וכמו בברכת פרי העץ המובא בביאורי הזהר, או במאמר שבא בחילופים ותמורות, וכמו שנתבאר בשער היחוד לרבינו הזקן פ"א וסוף פי"ב.

(ב) בקיצור יש לבאר הדבר גם בנוסח אחר, והוא: כמו שברכת המשכה כללית מעלתה על ברכה פרטית מפני שנוסף על פרט זה **כוללת** בתוכה עוד פרטים, הנה זה הנימוק גופא הוא ג"כ בזה דבברכת הנהנין יש לאמר ברכה מיוחדת למין זה דוקא, כי אז הרי נוסף על ההודאה על מעלות הסוג, וכמו סוג הצומח, **נוספת** עוד הודאה על מעלות שבמין זה דזה הסוג, וכמו פה"ע. והוא בדוגמת ענין דכולל ומוסיף שבש"ס, וק"ל.

(ג) ולולא דמסתפינא הייתי מוסיף עוד טעם במה שנהגו לאמר ברה"נ נוסח ברכה כללית – מפני שענין ר"ה הוא **הכלל** של השנה.

(ד) מעיר במכתבו מרש"י לדברים ל"ג כ"ט, שמפירושו מוכרח דגם בברכת המשכה יש בפרט מה שאין בכלל, ולא הבנתי כוונתו, כי הרי לשון רש"י הוא „לאחר שפרט להם הברכות אמר להם מה לי לפרוט לכם, כלל דבר הכל שלכם". וא"כ לכאורה, משמע להיפך.

נשען על דברי כת"ר מאז, שאפשר לשלוח לו מכל המתפרסם, ואדרבה, הנה מוסג"פ קטע מהמדובר בהתועדות דשמח"ת העבר, והשייכות לענינים הנ"ל הוא, אשר בהפצת ת"ת ויר"ש יש נמנעים או מיעצים להמנע מהלימוד דמאור שבתורה זוהי פנימיות התורה, מפני שברצונם ללכת מן הקל אל הכבד, למלא כרסם בש"ס ופוסקים ואח"כ כו'. אבל ידוע הוא בכ"מ בדא"ח, אשר עומק רוס ועומק תחת הם זלע"ז, וכמו שהירידה לבירא עמיקתא הנה היא דוקא ביכולתו של זה שהי' באיגרא רמא, וגם אח"כ העלי' גם למעלה מהאיגרא רמא הוא דוקא ע"י ירידה לבירא עמיקתא, וכידוע החילוק מירידת המלאכים למטה ונפילתם עי"ז וירידת הנשמות למטה אשר דוקא עי"ז מגיעים לאשתאבא בגופא דמלכא, ועד"ז הוא בלימוד התורה גופא – כדי לבוא ללימוד בחביבות (נדרים פא, א) וקיום המצות בדיוק גם בפרטים ופרטי פרטים, הרי (בימינו אלה בפרט) בא זה דוקא ע"י קישור בפנימיות התורה (להעיר מתניא פ"ד: ובלעדה אין להן קיום אמיתי).

וזהו ג"כ ענין אור שנברא ביום ראשון שגזז בתורה (מובא בשם הבעש"ט, ועיין ג"כ זח"א רסד, א. זח"ב קעט, א. ת"ז ת"ו. ז"ח רות פה, א.) והאריכות לדכוותי בטח אך למותר.

בכבוד ובברכה.

א'תתקכ

ב"ה, אדר"ח כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע בקשת ... להתברך בבנים זכרים
חור"ק:

הנה מהנכון שיוסיף הנ"ל אומץ באהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם יתברך, וכידוע בספרי הקבלה והחסידות, אשר הולדת אהבה ברוחניות ה"ה סגולה להולדת בן בגשמיות, ובמילא מובן אשר קיום וחיזוק האהבה ברוחניות, והוא ע"י התבוננות בגדולתו ית' כלשון הרמב"ם (הל' יסוה"ת רפ"ב) ה"ז ממשיך חיים ארוכים לאורך ימים ושנים טובות לבנים זכרים בגשמיות.

ולכן בלי נדר עד אחר שתלד זוגתו תחי' בן זכר יתן בכל יום מימות החול קודם תפלת שחרית פרנק או שנים לצדקה, ומהנכון שתהי' צדקה הקשורה באכילה ושתי' של תלמידים עניים, וכשילד לו בן זכר יתן לו שם ע"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע יסו"ע, שהוא יוסף יצחק, והשי"ת יזכה את כת"ר לבשר בשו"ט בכל הנ"ל...

בברכת הצלחה בענינים הכלליים ובעניניו הפרטיים.

בשם הבעש"ט: ראה גם לקמן אגרת איתחקקה. לכללות מרדל זה ראה גם לעיל אגרות איתתצב"ג.

א'תתקכ

נדפסה בלקו"ש חיי"ב ע' 179 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
סגולה להולדת בן: ראה לעיל ח"ו אגרת איתקעו, ובהנסמן בהערות שם.

א'תתקכ"א

ב"ה, אדר"ח כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריף פון כ"ו תשרי, און צוליב
פערשידענע סיבות האט זיך פארהאלטען מיין ענטפער:

אין אייער בריף פרעגט איר בנוגע אייער לערנען אין דער ישיבה
און אויך אין דעם ענין פון אקאונטענט, מיט דער כוונה אז דאס זאל
זיין שפעטער א כלי צו פרנסה און פרעגט מיין מיינונג אין דעם: צי
זאלט איר פארטזעצען אייער לערנען אין אקאונטינג.

איר שרייבט ניט אין אייער בריף דעם עיקר, וויפל צייט האט איר
שוין געלערענט אקאונטינג און וויפל צייט דארפט איר נאך אויף צו
ענדיקען דאס.

אין אלגעמיין, איז זעלבסטפארשטענדליך אז אין די יונגע יארן איז
די צייט פיל טייערער ווי אין די שפעטערדיקע יארן, ווייל דאס
וואס ווערט אנגעזאמעלט אין דער יוגענט איז דאס אזוי ווי א זריעה
אויף די שפעטערדיקע יארן, וואס פון איין קערענדעל קען
אויסוואקסען א סך געוויקסען אדער א גאנצער בוים.

אויב די צייט וועלכע עס פאדערט זיך ביז ענדיקן איז ניט קיין צו
לאנגע, און איז אויך ניט פארבונדען מיט אזעלכע סאבדזעקסט וועלכע
זיינען א סתירה צו יראת שמים, איז וויבאלד איר האט שוין א צייט
געלערענט דאס און דאס איז אויך דער ווילען פון [אייער] מוטער תחי,
איז כדאי דאס צו פארענדיקען, אבער אויב איר דארפט נאך
אוועקגעבען אויף דעם א ליינגערע צייט און פילע שעות אין טאג,
דארפט איר זיך גוט אריינטראכטען אין דעם און בארעכענען דעם שכר
און הפסד אין דעם, און השי"ת זאל אייך העלפען אז איר זאלט מצליח
זיין אין אייערע ענינים בגשמיות וברוחניות.

בברכה ליר"ש.

א'תתקכב

ב"ה, ראשון בכסלו, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

לכל מוקירי תורה ויהדות ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

אין פיל ערטער אין גמרא און מדרש זיינען די חז"ל מפליא די גרויסע מעלה און זכות פון דער אידישער פרוי, די עקרת הבית וואס העלפט אויפשטעלן און האלט אויף די אידישע הויז על יסודי התורה והמצוה, אין וועמענס הענט עס ליגט, אין א גאר גרויסער מאס, די ערציאונג פון די קינדער אין אן אמת-אידישן תורה-דיקן וועג.

די „בית רבקה“ וועלכע שטייען אונטער דער אויפזיכט פון דעם „מרכז לעניני חינוך“ טוען א העכסט וויכטיקע און נויטיקע ארבעט דורכן ערציען אידישע טעכטער בחינוך הכשר און צוגרייטן זיי אז זיי זאלן קענען אין דער צוקונפט זיין פאראנטווארטלעכע אידישע פרויען און מוטערס.

א דאנק זייער אונערמידלעכער און איבערגעגעבענער ארבעט האבן די מוסדות בית רבקה, במשך זייער עלף יעריקער עקזיסטענץ, ערצויגן הונדערטער און הונדערטער תלמידות אין גייסט פון תורה יראת שמים און מדות טובות, וועלכע זיינען א נחת פאר זייערע עלטערן און א שטאלץ פארן אידישן פאלק.

ביים איצטיקן מאמענט געפינען זיך די מוסדות אין א שווערער עקאנאמישער לאגע, און די עסקני המוסדות ובראשם הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מרץ ורב פעלים וכו' מהור"י שי' דזשייקאבסאן מאכן די גרעסטע אנשטרענגונגען אויף צו ערמעגלעכן זייער ווייטערדיקן קיום.

זונטאג, י"ג כסלו הבא עלינו לטובה, וועט אי"ה פארקומען די יערלעכע חגיגה פון די מוסדות בית רבקה, און איך ווענדע זיך מיט א קריאה של חיבה והתעוררות צו די אלע וועלכע האלטן טייער תורה ויהדות און שאצן ריכטיק אפ די וויכטיקייט פון חינוך הכשר פאר בנות ישראל:

עס איז א הייליקע פליכט אויף יעדן איינעם, מאן און פרוי, צו שטיצן די מוסדות „בית רבקה“ מיט אלע מעגלעכקייטן.

נעמט אנטייל אין דער יערלעכער חגיגה און העלפט שאפן די פינאנציעלע מיטלען, וועלכע זיינען העכסט נויטיק אויף אויפצוהאלטן די מוסדות בית רבקה. עס איז ניט נאר א הילף נאר א רעטונג פאר א פעסטונג פון חינוך הבנות על טהרת הקודש.

ובזכות זה וועט השי"ת העלפן די אלע אנטיילנעמער שטיצער און מיטהעלפער אין וואס זיי נויטיקן זיך – בבני חיי ומזוני רויחא בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה ורב טוב גשמי ורוחני,

מ. שניאורסאהן

א'תתקכ

ב"ה, א' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מ"ג חשון בו כותב ע"ד מצב הישיבה, מצטער אני במאד על שאין מתרבה גבולם בתלמידים, וחרי אי אפשרי הוא שבהשתדלות המתאימה ובחיפוש במרץ לא יש למצוא ב... ובסביבתה תלמידים מקשיבים שיכנסו לישיבתם, וידוע בכ"מ בדרז"ל שאפילו בשביל תינוק אחד יש לעשות כו"כ השתדלויות ובפרט בשביל כמה תינוקות, ואין אתנו יודע עד מה וכמסופר בש"ס – יבמות ס"ב – כי אינך יודע איזה יוכשר, ובמס' ב"ב צ"א ע"א, חד דמשיתין זריז, ובטח יטכסו עצה כולם יחד איך לגשת לעבודת תעמולה בזה וחשי"ת יצליחם...

מ"ש במכתבו בענין נתיצת תנור, ששמעו שיש בזה מכתב מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, הנה מוסג"פ העתק מכתב זה, שנמצא בביכל

א'תתקכ

שיש בזה מכתב: אג"ק שלו ח"א אגרות נד. סד.

נה

אדמו"ר שליט"א

ע"ש כ"ק אדמו"ר הנ"ל, וכנראה מתוכנו, אף [ש]נדפס משם הצמח צדק
(בספר צרור החיים ע' ל' – בילגוריי תרע"ג).

ע"ד צוואת הרי"ח במקום מצוה אם להזהר – יעוין ס' ע' תמרים
עין ה' וש"נ.

בברכת הצלחה ופ"ש אנ"ש שי'.

א'תתקכ"ד

ב"ה, א' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת התלמוד תורה דכפר חב"ד ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

פנו אלי בבקשה בענין הילד ... הרוצה להתקבל להת"ת, וכפי
שהודיעוני משתוקק לזה אף שכפי הנראה עדיין אינו בן חמש שנה,
אבל כיון שאין חסר אלא איזה חדשים, הרי אם הרופא מסכים לזה
מצד בריאות הנ"ל, אין החדשים האלו מעכבים (יעוין ג"כ בהלכות ת"ת
לרבינו הזקן רפ"א ד"ה בשנה חמישית כו'. ואף שמסיים שם **בביתו**,
הנה בכלל ידוע שהמנהג מאז ועד עתה בזה נשתנה, כי אז הי' המנהג
להוליד אצל מלמד תינוקות כשהי' בן שש או שבע שלימות משא"כ
בדורות האחרונים, ויעוין ג"כ בספר שיחת קיץ ת"ש עמוד ס"ה ואילך,
ואף שפשיטא שאין זה הוראה לרבים כיון שהי' הצ"צ כבן שלש). ואולי
יש להם טעמים מיוחדים, ומטובם להודיעני.

בברכת הצלחה בעבוה"ק.

איתתקכה

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

מחות' הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר זאב דוב שי

שלום וברכה!

בטח כבר חזר לביתו שלום ומצא את כב"ב שיחיו בשלום,
וכבקשתי מסר ג"כ פ"ש חסידותי לאנ"ש שיחיו, וכמנהג החסידים עשה
זאת מתוך התועדות לבבית. ות"ח.

מוסג"פ קונטרס ובו המאמר דפ' וירא כהבטחתי, ותקותי אשר יגיע
אליו עוד קודם חג הגאולה י"ט כסלו הבע"ל, ובמילא יהי ממזכי
הרבים לזכותם באור הצפון וגנוז במאור שבקונטרס זה אשר זהו
מפעולות תורת החסידות לגלות גם את האור שנברא ביום ראשון,
שמובא בשם הבעש"ט שגנוז בתורה (ויעוין ג"כ זהר ח"א רס"ד ע"א,
זח"ב קע"ט ע"א, תקו"ז תקון וא"ו, ז"ח רות פה, א), ולגלות אור זה
באופן שיפעול ג"כ על הגוף ונה"ב בכדי לעבדו ית' בכל לבבך בשני
יצריך.

בפ"ש כל אנ"ש שיחיו, בברכת הצלחה, מחות'.

זה עתה נת' מכ' מר"ח.

איתתקכה

מוה"ר זאב דוב: לודמיר, ירושלים. אגרת נוספת אליו — לקמן בסו.
מוסג"פ קונטרס: והוא עומד עליהם חרס"ג.
בשם הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת איתתקיס.

א'תתקכו

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אלי עקיבא שי

שלום וברכה!

נהניתי לקרות במכתבו ע"ד השתדלותו להודיע ולהחדיר בתוך
התלמידים והתלמידות שלו סיפורים חסידותיים וכן עניני חסידות
ובטח יוסיף אומץ בזה, כי הרי זהו כל האדם, וכמ"ש סוף דבר הכל
נשמע (אז אלע זאלן דערהערן) את האלקים ירא (כי זהו יסוד ושרש
העבודה) ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם (בגימ' מ"ה אילנא דחיי
פנימיות התורה זוהי תורת החסידות)...

מוסג"פ קונטרס שהו"ל לא כבר, ובטח יזכה בו את הרבים. ואף
ששולחים ג"כ להרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר יהודא
דוב שי שחט, בטח לא די בא' והלואי שיספיק שני קונטרסים בשביל
סביבתם, ויעוין ג"כ בקונטרס זה בענין אכילת אדם כי זה כל האדם
הנ"ל.

בברכה ופ"ש כל אנ"ש שי.

נ"ב: הפ"נ שלו נתקבל.

א'תתקכו

מוה"ר אלי עקיבא: ליססקר, טורנטו.

א'תתקכז

ב"ה, ח' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר פרץ שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכי מכ"ט חשון והקודם ונהניתי לקרות בו ע"ד הלימודים השונים שהוקבעו וההתועדות בעת המוכשר, ובטח למותר להעירו, כי מובן הוא מעצמו שבדאי אין בזה ענינים של השגת גבול ופעולת נפילת רוח של אחרים כי די ומספיקה העבודה לכל אחד מאתנו מבלי לנגוע בפרנסתו של חברו ברוחניות וכו'.

ומ"ש במוסגר על ענין המשקה, אשר כנראה שזהו בהמשך למה שדברתי עם הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרב"צ שי שם טוב שד"ר, הנה כנראה שלא מסר הנ"ל את הנימוקים ג"כ, והוא אשר לדעתי הנה מצד שני ענינים נשתנה המצב מאז, שהי' מנהג רווח ענין שתיית המשקה בשופי, א) כי ניתנו כבר הכחות לאנ"ש, ע"י רוב המאמרים הקלים והשיחות בענינים של הסברה והבנה לפעול על השומעים מבלי שיהיו זקוקים למשקה בשופי, ודי ומספיק גם המעט שבזה. ב) כיון שבזמן האחרון ביחוד נדרש מאתנו בהדגשה יתירה הענין דהפצת המעיינות חוצה, הנה עלול ענין השופי דמשקה לבלבל לזה ביותר, מה שלא הי' נוגע כ"כ כשהפצתה היתה מצוי' בהד' אמות של החסידים ואנ"ש בלבד. ונסתייעתי לסעיף א' ממה ששמעתי פעם מכ"ק מו"ח אדמו"ר בריגא שאמר, איך בין איצטער (והכוונה בל' איצטער לא היתה על אותה השעה בלבד אלא על אותן השנים מאז שהתחיל למעט בלקיחת משקה) ווי נאך א ביסל משקה, ואף שהטעם החיצוני הי' אז מפני שהרופאים ציוו לו למעט במשקה, אבל כמובן זהו טעם בחיצוניות ובמילא מתקבל הוא רק לחיצונים ולא בתוככי אנ"ש היודעים אז חסידות מאנט פנימיות, ובטח זהו הוראה ג"כ על הענין בכלל אשר ע"פ הידוע דגופא בתנ"ך רישא גריר הנה החסידים נגררים אחרי נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהענין שאמר שהוא עתה כמו נאך א

א'תתקכז

מוה"ר פרץ: מוצקין, מונטריאל, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תשיז. לקמן בכב.

ביסל משקה, הרי זוהי הוראה לכל החסידים ונתינת היכולת ג"כ להיות במצב כזה.

במשך דבורי עם הרה"ח וכו' הרב"צ שי' הנ"ל אמרתי לו בפירוש שאין כאן ח"ו לא ענין של איסור ופקודה וכו' (בהענין דלקיחת משקה), וג"כ לא מניעה לגמרי, אלא שזהו רק מה שנראה לי החילוק שבין הפעולה דההתועדות במיעוט משקה ובין הפעולה אם מרבים בזה עד לגדר יציאה מן הכלים.

בברכת הצלחה בענינים הכללים אשר זה ישמש ג"כ צנור וכלי להמשכת וקבלת ברכה והצלחה בעניניו הפרטים.

נ"ב: בקשתו בענין שילוח איזה תעודה שתשמש יסוד לבקשת רשיון נסיעה לכאן, מסרתי להנהלת מל"ח – מרכז לעניני חינוך – ובטח ישלחו ימים אלו.

מצו"פ הקונטרס שהו"ל, ובטח יזכה בו את הרבים.

א'תתקכח

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

האברך ישראל ארי' שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מאדר"ח כסלו, בו כותב ע"ד פעולתו ביחד עם האברך מאיר צבי שי' בענין הצלת הילדים וחילדות מן המסיתים והמדיחים ר"ל, ומסתפק אם להמשיך בזה, כיון שעד עכשיו לא פעלו כמעט כלום וכן מפריע זה את סדר הלימודים.

הנה אין ברור ממכתבו אם התחלת העבודה בזה חיתה בחסכם ההנהלה או שעשו זה על דעת עצמם, כי כותב רק שעתה ההנהלה מסכמת שילכו ביום ועש"ק ועל יותר זמן יסכימו רק ע"פ מכתב ממני.

א'תתקכח

ישראל ארי': דברוסקי, לוד.
מאיר צבי שי': גרזמן.

הנה מחד גיסא גודל ענין דהצלת אפילו נפש אחת מישראל אין לשער כלל, גם מה שכותב שעד עכשיו לא פעלו כלל, הנה מלבד שאי אפשר לדעת אם לא פעלו כי אין אתנו יודע עד מה והאדם הלא יראה לעינים ואינו יודע מהנעשה בלבו של חבירו, הנה גם אם אמת הדבר שלא פעלו עד עתה, הרי אפשר שהתעמולה דעד עתה היא חרישה וזריעה או נטיעה (וכמבואר בדא"ח בכ"מ החילוק דזריעה ונטיעה) להפירות שיראו בעתיד, אשר אי אפשר הם בלתי חרישה וזריעה ונטיעה מוקדמת,

אבל לאידך גיסא ידוע פתגם כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע איך שלפעמים היצח"ר בא בלבוש מסוה של סערטוק משי, ובפרט אצל תלמידים העוסקים בלימוד פנימיות התורה שמנסה הוא להתלבש בכ"כ לבושים בכדי לרמות אותם, והוא ע"ד דוגמא בזעיר אנפין מהמבואר בענין די"ט כסלו, שהי צריך להעשות דוקא ע"י אלו שיש להם בבואה דבבואה,

ובמילא בנדון שלחם צריכים הם להתייעץ עם הנהלת הישיבה היודעת התנאים על אתר ומכרת ג"כ בכשרונותיהם, ובודאי תחליט אליבא דאמת, ויודיעוני החלטתם בזה והשי"ת יתן שתהי להצלחה.

בברכה לו ולחבירו מאיר צבי שיחיו.

נ"ב: הפ"נ המוסגר במכתבו נתקבל.

א'תתקכט

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"ט חשון, בו מודיע ומתאונן אשר לע"ע אין נותנים לו היתר יציאה לנסוע לכאן, ויעוין בהמשך מים רבים תרל"ו בתחלתו, ובטח היתה ידועה לו השקפתי וכמדומה שגם אליו בפרט כתבתי בזה, שהתלמידים דישיבת תומכי תמימים בלוד יש בשבילם כר נרחב לפעול באה"ק ת"ו ולהאיר עי"ז חלקם בעולם ובמילא להמשיך ג"כ הצלחה בעניניהם הפרטים, היינו בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות וכן בהצלחה בעבודת השי"ת, וחנה למרות זה הנה שאל וחזר

ושאל, ושאל ג"כ בעקיפין בדרך שלא ע"ד הרגיל, ועניתי ע"ז, שמהיכי תיתי, אם רוצה ינסה ומסכים הנני ע"ז, ואם אחכ"ז הראו לו עוד הפעם שיש בשבילו עבודה (מלשון עורות עבודים וכמבואר בכ"מ בדא"ח בתו"א ר"פ משפטים וכו') היינו שזהו ענינו וואו מען דארף עס האבען, און אויף דעם דארפמען הארעווען, ולא ששכלו תובע זה ויש בזה געשמאק מצד הגוף ונה"ב, הנה גם אחרי הוראה זו עוד הפעם מתאונן ומחפש לו עצות ותחבולות לנסוע דוקא, בה בשעה ווען ער וויל.

...ליום הולדתו שמזכיר ... הנה בודאי ידוע לו חסדר דיום הולדת, והוא בכלל – העלי' לתורה, ובפרט שיום הולדתו חל ביום חש"ק, חזרת דא"ח ברבים, אמירת ספר תהלים, ונתינה לצדקה קודם התפלה – אם חל בימות החול – או ביום שלפני זה – אם חל בש"ק ויו"ט – , ובודאי ראה ג"כ בהמובא בהיום יום – י"א ניסן – בענין ההתבודדות אשר מועתק הוא מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר,

והשי"ת יזכהו למלאות שליחותו בעלמא דין לאריכות ימים ושנים טובות ויהי חסיד ירא שמים ולמדן, והכוונה במלת למדן, לא רק בתורת החסידות כ"א גם בתורת הנגלה ובתוספות נו"ן ארוכה הוא ע"ד דרז"ל בענין רבצן, הרגיל בכך ולא בדרך מקרה (ב"מ ל"ג ע"א) וע"ד המובא בדא"ח בענין גרשון ותדבקון בתוספת נו"ן ארוכה (לקר"ת נשא כא, א. ראה כ, ב) להמשיך הענינים בפועל ממש למטה.

בברכה.

א'תתקל

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ובמ"ש בענין מצבו הפרטי ומחשבתו ע"ד להתיישב באחת הארצות בחו"ל, הנה בטח ידוע לו חשקפתי בזה על יסוד מה שראיתי אנ"ש בעלי צורה ומקצוע, שהעתיקו לארצות"ב קנדה או לדרום אמריקה, ההעתקה הביאה לטשטוש צורתם ח"ו וכפי שמתאר

א'תתקכט

הסדר דיום הולדת: ראה גם לעיל אגרת איתצט, ובהנסמן בהערות שם.

הסיכויים שיש לו במקומות אחרים, חוששני במאד מאד, שאין בטחה שבהעסקה זו יהיו תוצאות טובות יותר, – מובן שאין זה ענין של החלטה גמורה אלא רק השקפה על יסוד הנסיון וכו'.

חבל במאד מאד שכיון שבמחשבתו (וכנראה גם רצונו) משוטט הוא בכל הארצות לבד מקומו עתה, הרי כפי פתגם הבעש"ט במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא, הרי עכ"פ פועל זה עקירת שימת לב המתאימה מהעניינים דמקומו עתה, ובמילא ה"ז מביא העדר תועלת להעניינים ולבריאותו, וחוששני שגם של זוגתו תח"י, כי אי אפשר שפיזור הנפש לא יפעול על הבריאות שלו ועל בריאות הקרובים, ואין רצוני להאריך בזה שלא ירצה לפרש דברי כענין של מוסר ח"ו ורק מנסה הנני לתקן הענין אם אפשרי הדבר.

בברכת הצלחה ובריאות הנכונה לו לזוגתו שיחיו, שיבשר טוב בקרוב.

נ"ב: מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה ובטח יזכה בו את הרבים.

איתתקלא

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

... בענין מ"ש במצבו הוא ברוחניות וכו' ובמילא בא בטענה איך ביכולתו להשפיע לאחרים, הנה דער הארטער ענטפער הוא בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר מה שענה וכו' וואס מאנסטו בא מיר מאן בא זיך, אבל תקותי שבנד"ז זהו הארטקייט שאינה נחוצה, וכשיסיח דעתו מרצונותיו ועניניו ויתעסק יותר איך להשפיע להמושפעים שלו בנחת ובקירוב ובאהבה להחדירם ברוח החסידות וטעמה, הרי בד"מ וועט ער ניט האבען צו וועמען האבען א טענה, כי מחד גיסא ישתפר מצבו ולאידך גיסא לא יהי זה נוגע לו כ"כ כי יהי טרוד במצב זולתו, והא בהא תליא.

בברכת הצלחה בעניינים הכללים ובענייני הפרטיים.

איתתקלא

וואס מאנסטו: ראה אנ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"י אגרת ג'תסה.

א'תתקלב

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע שנגש לבנות לו בית, הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' בהצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד בשבילו, בשביל ב"ב יחיו בכל הפרטים, ובאשר מבואר בתורת החסידות בכמה מקומות בביאור (שלשת הענינים דמזון לבוש ו)בית שזהו הענין דתומ"צ הבאים בדרך מקיף דמקיף, יעויין בתו"א בתחלתו בהענין דאיזה בית אשר תבנו לי וכן בלקו"ת לג"פ שם, לקו"ת ס"פ ברכה, בהמשך דמים רבים-תרל"ו בסופו ובכ"מ, הרי במילא מובן מזה שלבנין הבית בגשמיות, נחוץ במאד שיוסיף אומץ בענין בית ברוחניות, היינו בלימוד פנימיות התורה ובהענינים השייכים לעבודת התפלה, והא בהא תליא או יותר נכון לאחד גשמיות ורוחניות, אחד ממש, וכידוע הפירוש דישראל נק' **גוי אחד בארץ** (עיין אגרת הקדש סימן ט').

בשאלתו בענין בנו ... שי, הנה נכונה מחשבתו לחכות בלימודים חיצונים עד שתהי' לו הבנה מלאה בגפ"ת.

בברכה.

א'תתקלג

ב"ה, ט' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ט חשוון, בו מודיע ע"ד סדר לימודו בישיבת תומכי תמימים, ושואל דעתי, באשר קשה לו הלימוד בשתי מסכתות בבת אחת, באיזה מהם להמשיך,

הנה כיון שזכה להיות בישיבה וידוע בכ"מ במדרשי רז"ל מעלת לימוד התורה ברבים, והוא ג"כ אחד מהמ"ח דברים שהתורה נקנית בהם (עיין ג"כ אגרת הקדש לאדמו"ר הזקן סי' כ"ג), הרי ילמוד בהמסכת שבסדרי הישיבה.

(ב) אם ללמוד הרבה למיגרס ולהיות בקי בהם או ללמוד מעט בעיון טוב:

הנה בכלל כ"ז תלוי בהבקיאות והידיעות שיש לו עד עתה, ובכשרונותיו (ויעיון בגמרא סוף ברכות, סוף הוריות ובירושלמי שם, ובמאמר דא"ח אמר רבא חייב אינש לבסומי בפוריא, ה'תש"ח ריש פ"ב ובהערה שם – נדפס בקונטרס נ"ד), ולכן יתייעץ בזה עם הנהלת הישיבה על אתר והם יורוהו בפרטיות, ובכללות הרי ידוע מכבר שכל אחד צריך להיות לו לימוד למיגרס ולימוד לעיונא הן בנגלה דתורה והן בתורת החסידות.

בודאי שומר שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר והם בחומש תהלים ותניא הידועים, ומהנכון שיתן בכל יום – מימות החול – קודם התפלה איזה פרוטות לצדקה – בלי נדר – עד עשירי בשבט הבע"ל.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

א'תתקלד

ב"ה, תשיעי בכסלו, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אל כל קהל עדת ישורון חובבי ומחזיקי תורה ומצוה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

שנה זו היא שנת השלש עשרה לקיומו, בארצות הברית דאמריקה,

תשיעי בכסלו: יום הלולא של אדמו"ר האמצעי.
ישורון: ראה לקו"ת נצבים מה, א.

א'תתקלג

ידוע . . . למיגרס: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תתקלט, ובהנסמן בהערות שם.

א'תתקלד

נדפסה בלקי"ש חכ"ב ע' 475.

של „מרכז הישיבות תומכי תמימים – ליובאוויטש“, אשר עבודתו והתפתחותו כאן התחילה על ידיו ובפקודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע תיכף להתישבותו באמריקה בשנת ה'ש"ת.

ת"ל, ובזכות הוד כ"ק אבותינו הק' זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הנה הזריעה והנטיעה של שדה וכרם זה עשו פרי בהצלחה אלקית מופלגה, וכחיום הרי הרבה מאות תלמידים, כן ירבו, משיבות אלו מכהנים פאר בתור רבנים, ראשי מתיבתות וראשי ישיבות, שובי"ם ושאר משרות קודש בקהלות חשובות בישראל; וגם אלו מהתלמידים ומחונכי ישיבות תומכי-תמימים המתפרנסים באופן אחר – על משמרתם במשמרת הקודש הם עומדים, לעבוד, כל אחד לפי מעמדו ומצבו, בשדה הרבצת תורה ויראת שמים ולקחת חלק בראש בהעסקנות של חיזוק היהדות בכל מקומות מושבותיהם.

יחד עם הפרחת והגדלת המוסד גדלו ג"כ ההוצאות הכרוכות בכלכלתו לכל סעיפיו, ובעת האחרונה נתרבו החובות ועלו למעלה ראש עד שמזעזעים את קיומו של המוסד ומכבידים במאד את הנהלתו והתפתחותו.

עזרה ממשית נחוצה בהקדם האפשרי.

ביום ראשון לפרשת בא, שני בשבט הבע"ל, תתקיים אי"ה החגיגה השנתית של „מרכז הישיבות תומכי תמימים-ליובאוויטש“, ואלי עיני ההנהלה נשואות שתביא הכנסה חשובה ומסוימה בכדי להקל, על כל פנים במדה ידועה, את עול החובות ולתת את האפשריות לנהל עבודת המוסד להבא, בעזה"י.

והנני פונה בזה לכל חובבי ומוקירי תורה ומצוה בבקשה ודרישה לסייע ולעזור בכל האפשריות בהכנות להחגיגה השנתית, לבוא ולהשתתף בחגיגה זו ולתרום תרומת הקודש בלב נדיב וביד פתוחה, ולהשפיע גם על ידידיהם ומכיריהם בכיוון זה.

וכבר מובטחים אנו מחז"ל, אשר גדולה זכות החזקת לומדי תורת חיים, דברי אלקים חיים, מקור חיים – להגן על כל העושים והמעשים ושיתברכו בכל מילי דמיטב, בבני חיי ומזוני רויחי.

הזריעה והנטיעה: ראה לקו"ת בחוקותי מט, ד.
מקור חיים: ראה הקדמת תו"ח. מאמר כי עמך מקו"ח ה'ש"ת.

בברכה שימלאו משאלות לבבם לטובה ונזכה כולנו לראות בהרמת
קרן התורה וקרן ישראל סבא ולגאולה קרובה אמיתית ושלמה ע"י
משיח צדקנו.

א'תתקלה

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר דוד מאיר שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מער"ח כסלו ... ובמענה על שאלתו בהמשך
דר"ה תשי"ג ההולך ונדפס עתה, מה שמחלקים שם כמה בחי' רצון
למע', והוקשה לו דאיך יתאים זה עם החלטה המקובלה בכ"מ שהוא
פשוט בתכלית הפשיטות וכו'.

הנה מבואר ענין זה בכ"מ, כי נקודת השאלה היא לאחר שפשוט
הוא בתכלית הפשיטות, איך אפשר התהוות הריבוי בעולם, והובאו
השיטות והתירוצים בזה בדרוש הצ"צ הנק' שלש שיטות (נדפס בסוף
ס' דרך מצותיך חלק ב'), וכיון שאיני יודע אם נמצא אצל כת"ר שי
הנני מעתיק פה שמות איזה מהספרים שמובא שם, והם: ספר החייט
פרק שלישי, פרדס שער ד' פרק ד', עבודת הקדש חלק א' פרק ב', ועיין
ג"כ לקו"ת לג' פרשיות ל"ה סוף ע"א, ובכמה מקומות בדא"ח, ובכ"א
הבחי' בהמדריגות המבוארות בבחי' הרצון בהמשך הנ"ל הוא מיוסד
ע"מ שנתבאר בשער היחוד לאדמו"ר האמצעי ובכ"מ מדרושיו.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה, אשר בטח ימצא בו רוב ענין כי
הוא מהמאור שבתורה.

בברכה ופ"ש בניו שי.

א'תתקלה

מוה"ר דוד מאיר: שולמן, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תרצא, לקמן ביסה, בקט.

איתקלו

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר – שנתקבל באיחור זמן – ובו כותב ע"ד
מצב בריאות בתו ... תחי'.

הנה צריכים להיות חזקים בבטחונם בהשי"ת אשר בלי שום ספק
יעזור השי"ת ויהי הכל כשורה, ובאשר עתה הוא חדש כסלו, דער
חסידישער חדש, בימי החנוכה שנצח פך של שמן שהי' חתום בחותמו
של כהן גדול, דער רבי פון יענעם דור, ואחר כמה שנים נצח אדמו"ר
הזקן ועמו כל החסידים ויו"ח עד ביאת המשיח וגם אחרי כן, במילא
זהו גאולה גם בגשמיות כפשוטו להמשיך בריאות לכל אחד באופן
הדרוש לו. מובן מעצמו שצריכים לשמוע להוראת הרופא ולעשות
כהוראתו, אבל לשלול לגמרי ענין המרה שחורה, ואז יראו בעיני בשר
שיש ממה להיות שבעי רצון ובשמחה.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה ובטח יזכה בו את הרבים.

בברכת חג גאולת אדמו"ר האמצעי ובברכת גאולת אדמו"ר הזקן
הבע"ל בימים הקרובים ובפ"ש כל אנ"ש שי'.

המחכה לבשו"ט ואשר מתחיל לעבוד ה' בשמחה.

א'תתקלו

ב"ה, יו"ד כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח והרה"צ ענף עץ אבות גזע תרשימים כו' וכו'
מוהר"ר חיים שלמה שי

שלום וברכה!

במענה על הודעתו מקביעות זמן חתונת בנו הר' מו"ה צבי הירש
שי' ליום ב' כ' כסלו הבע"ל:

הנני בזה להביע ברכתי ברכת מזל טוב מזל טוב ושתהי' בשעה
טובה ומוצלחת ובבנין עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם
מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות, וכת"ר וזוגתו הרבנית
שיחיו ירוו מהם רוב נחת, אידישן נחת חסידישן נחת.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

נ"ב: מוסג"פ המחאה בתור דרשה געשאנק, ויעויין ב"ב קמד, ע"ב.
זחר ויצא קמ"ט ע"א. ובלקו"ת ס"פ נשא.

א'תקלח

ב"ה, חמשה עשר בכסלו, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

לאנ"ש ולכל חובבי ומוקירי תורה ומאור שבתורה
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת חג הגאולה, גאולתנו ופדות נפשינו, הנני בהצעה, אשר

א'תקלז

מוהר"ר חיים שלמה: הרה"ח, האדמו"ר מסטריזוב. אגרת נוספות אליו — לקמן א'תתקמ"ד.
דרשה געשאנק: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תתקמ"ט. לקמן שם.

א'תקלח

נדפסה בלקריש ח"י ע' 229.
הנני בהצעה: ראה גם לקמן אגרת א'תתקמ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

יערכו התועדויות בש"ק ח"י כסלו, ימי יט"כ כסלו, וה' חנוכה – בכולם, או באחדים מימים אלו, על כל פנים בשנים מהם – ובהן: התועדות ברבוי מקומות שבמחנם הטי, והתועדות ברוב עם – רוב בכמות ובאיכות – במקום אחד מיוחד,

ללמוד המאמר (דש"פ חיי תש"ג) ד"ה כה אמר ה' גוי קרובה ישועתי לבוא (כולו, או מקצתו עכ"פ) וקטע משיחת שמח"ת ה'תר"צ בענין דיפוצו מעינותיך חוצה הוא כלי לאור גילוי המשיח, במהרה בימינו אמן,

להסביר להתועדים פסק רז"ל בדבר משנה, אשר לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר, כי כה אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה, וכמבואר במאמר הנ"ל ענין שמירה ועשי' אלו,

ובעת רצון זו, לנקוט בהחלטות בהנוגע לפועל ממש על אתר ולימים הבאים לקראתנו ועל כל ישראל לשלום.

בברכת חג הגאולה, ובלשון הרב הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע: גוט יום טוב. לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידים תכתבו ותחתמו.

איתתקלט

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

כבוד אנ"ש בספריא כפר חב"ד,
ובראשם החתומים הו"ח אי"א עוסקים בצ"צ
מוה"ר חיים מאיר שי' גרליק
מוה"ר יוסף נחמן שי' פרמן
ומוה"ר משה זלמן שי' קמנצקי

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מכ"ב מ"ח, בו מודיעים עוד הפעם ע"ד המצב בהכפר, ובפרט בעניני החקלאות בקשר עם שאלת ההעתקה לכפר

חדש, אשר יש בזה סברא שחלק מאנשי הכפר ישארו במקומם עתה, ואותם הרוצים בחקלאות שכפי מכתבם הם לערך שלשים משפחות, יעתיקו לכפר החדש...

(א) בטח אך למותר הוא ההצטדקות על מה שמודיעים אותי וכותבים בהנ"ל, ומובן אשר חפצי ורצוני לדעת בהפרטיות האפשרית מכל הענינים הנעשים עם אנ"ש שיחיו ובפרט בשאלת ההעתקה, שלפ"ד היא שאלה עיקרית הן בגשמיות והן ברוחניות...

(ג) בנוגע לגוף השאלה שזהו העיקר, הנה לפי דעתי – כל פעם שעוברים ממצב למצב אחר שונה בתכלית, יש לנקוט בעניני שמירה יותר וזהירות יתירה.

כפי שנוכחתי ע"פ כמה וכמה סימנים, הנה העברת אנ"ש מתנאי החיים במדינתנו לפנים לתנאי החיים באה"ק ת"ו, לארצות"ב וכיו"ב, ההעברה חוללה משבר, אשר תקותי חזקה שסימני המשבר ילכו הלך ופחות, ולא ח"ו להיפך. ובאומרי אני „משבר“, הנה כוונתי בזה הן בגשמיות והן ברוחניות. ולא יפלא הדבר, כי מובן הוא אשר שינוי ווסת ושינוי סדרים מן הקצה אל הקצה, ה"ז זעזוע חזק ביותר, הדורש בתוקף לנקוט באמצעי חזק ועכ"פ שלא להחליש המעמד.

(ד) לפ"ע בתנאים יותר נוחים בנוגע להמשבר, נמצאים אנ"ש שעברו לאה"ק ת"ו, מפני שנמצאים הם כולם ביחד במקום אחד, ובמילא היכולת בידם, אם רק תהי' האחדות שוררת בסביבתם, להתרגל מעט מעט להשינויים, ואין הכרח שתהי' האתהפכא מן הקצה אל הקצה תיכף.

(ה) אף שבמדינתנו לפנים, מוכרחים היו אנ"ש להיות ביחד, מפני שההכרח מבחוץ, היינו הרדיפות והלחץ על יראי ד' בכלל ועל חסידים ואנ"ש בפרט, הנה מעבר לגבול מדינתנו לפנים ובפרט באה"ק ת"ו, אין כל לחץ מבחוץ, ואדרבה, יש כח המושך שמושך את כאו"א ולפעמים תכופות מושך למקומות שונים ולמטרות שונות, ובמילא קרוב הוא לשער, שאחר עבור זמן קצר, יתחילו להראות הניגודים שבין כח-מושך אחד לחבירו.

(ו) קרוב בעיני לודאי, שבה בשעה שאנ"ש יתחילו להחלק למחנות,

א'תתקלט

לכפר החדש: ראה לעיל ח"י אגרת איתקסו, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תתקעא.

אף אם תהי' ההתחלה רק לשני מחנות, הרי תהי' זה התחלה לכמה וכמה חלוקות, אשר סו"ס ח"ו יבטלו מיעוטם בכמות ובמילא יש חשש לביטולם גם באיכות. ובפרט באה"ק ת"ו – הביטול בכמות ובאיכות ברוחניות והביטול בכמות ובאיכות בגשמיות, תלויים וקשורים זה בזה, ובפרט בנוגע להנוער, הבנים והבנות שיחיו.

ז) המורס מכל הנ"ל לפ"ד: אם חלק מאנ"ש יעברו לכפר החדש, הרי אף אם הי' הריוח לפי שעה עכ"פ בטוח בגשמיות, יביא זה תומ"י הפסד ברוחניות, ובמשך הזמן הלך ילך הריוח בגשמיות ויוקטן, וההפסד ברוחניות אדרבה יגדל.

ח) יש מקום לאמר אשר הריוח הגשמי בהעתקה לכפר החדש, אינו אלא מדומה עתה, מפני החסרונות שישנם במקומם עתה, שבמילא יש רצון להעתיק, והרצון מטה את השכל, ולכשיבואו על אתר ויתחיל כל הענין מחדש, און זיי וועלען זיך אויסניכטערען, הנה יראו שטעו בחשבון לגמרי, און עס האט ניט געלויענט אפילו בגשמיות, ואפשר גם בתחלה. ובאם ישקיעו את ההשתדלות והמרץ שצריכים להעתקה והסתדרות במקומם החדש, בשיפור המצב במקומם עתה, הרי בודאי ירוויחו בזה הרבה יותר, מאשר במקום החדש.

ט) גם אם הי' הריוח הגשמי והרוחני של המעתיקים במקום החדש בטוח, יש להתחשב גם בהחלישות שתגרום ההעתקה על אותם הנשארים בהכפר (אף שיש ממליצים, שאדרבה טוב הדבר לפניהם באשר יורווח המקום) וגם בעניני חב"ד באה"ק ת"ו בכלל.

י) היוצא מן הנ"ל ובהנוגע לפועל: לפ"ד טובתם בגשמיות ופשיטא ברוחניות, אז מען זאל זיך אריינווארפען מיט די גאנצע ווארעמקייט און חסידישן חיות, בשיפור המצב במקומם עתה, און אריינווארפען זיך אין דעם מיט א היסח הדעת לגמרי מהרעיון שאין זה אלא ענין של איזה שבועות או חדשים, ושאיז יפעלו אצל הסוכנות ואצלי און אלע אנדערע, שיעתיקו למקום אחר, שזה כנראה מבלבל את דעתם במקומם עתה מכל וכל, וכשיגשו לכיוון הזה בהנחה הנ"ל, הרי בטח ידרשו בתוקף המתאים בהמשרדים השייכים לזה, שיתנו להם את שטחי הקרקע שבשטח חברת המהדרין, בהקדם היותר אפשרי. ולפלא ביותר מה שכפי מכתבם הנדון הוא ע"ד ת"ק דונס, ולכה"פ צריכים היו לדרוש אלף דונס.

יא) נראה לי שאם הי' ברור בעיני הסוכנות, שאין בתוך אנ"ש חילוקי דיעות בזה, וכאלו שלא יסכימו בשו"א להשאר במקומם עתה, הרי זה מכבר היו נותנים הקרקע הנ"ל להם.

יב) למותר להעיר אשר תקותי ובטחוני, ולפ"ד א"א בלא"ה, אשר מעסקים העיקרים של הכפר תהי' ג"כ חקלאות. ולא בדרך טפל אלא בדרך עיקר. ואם יש משפחות שמטעמים שונים אינם מתאימים לחקלאות, הרי בטח יש די משפחות ולפי מכתבם הרי עכ"פ בערך חצי הכפר הרוצות ומתאימות לחקלאות, ויש להם לאחוז בכל האמצעים להסתדר דוקא בחקלאות, ושאר ענינים לא יהיו אלא בתור סניף.

יג) למותר לבאר, אשר איני שולל כלל וכלל הרעיון והשאיפה לייסד עוד נקודות התיישבות חב"ד באה"ק ת"ו, ובמרץ המתאים לדעתי אפשר שיהי' זה לא בזמן רחוק כ"כ, אלא שצריך לבנות במקום חדש, מבלי הירוס במקומם עתה, כי אז ח"ו זה וזה לא יתקיימו.

...והשי"ת יזכה את כאו"א מאתנו, לבשר איש לרעהו אך טוב בגשמיות, ואך טוב ברוחניות.

בברכת חג הגאולה ושתקויים במהרה ממש בעגלא דידן הבטחת כ"ק אדמו"ר הזקן בפסק דין של בית דין שלמעלה אשר בכל ענין של תורה יר"ש ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכים בעקבותיו על העליונה.

בברכת חג הגאולה.

נ"ב: מנסג"פ הקוני המשך מאמרי תש"ג, ובו המאמר ד"ה קרובה ישועתי לבוא שהצעתי לאנ"ש ללמדו בימי י"ט וכ' כסלו ונר חמישי דחנוכה הבע"ל.

למותר להעיר, שמכתבי זה ומכתביי בכלל, אינם ענין של פקודה כלל וכלל, שאין זה מעניני, אלא שכותב אני המצב כפי שנראה ברור בעיני.

א'תתקמ

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו עם סיפור המעשה ע"ד המגיד הר"י מקאזניץ
זצלה"ה ומילתא אלבישיהו יקירא ובפרט סיפורי צדיקים נשיאי
החסידות אשר כמו שהם הדגישו את מעלת הסיפורים מצדיקים איך
שנמצא בהם נשמתא ונשמתא דנשמתא דאורייתא, הרי מדתו של
הקב"ה הוא מדה כנגד מדה, שזוכים גם הם שנתקיים גם בהם
שסיפוריהם, אף שלכאורה הם לבושא לגופא יכולים להאיר [בהם]
הנשמתא דנשמתא, וכידוע אשר עפ"י [...] הזהר כולל בזה הן חי' והן
יחידה (יעויין זח"ג קנב, א).

ובמה דשאלנא קדמיכון, כיון שבר"ה הוא עליית פנימיות החיות
(עליית האורות, ספר המאמרים תשי"ג ע' לח) – עיין אגה"ק סימן י"ד –
ובשבת עליית חיצוניות החיות עליית הכלים – עיין קו"א לתניא קנ"ז
ע"ב – הנה איך נמשך החיות בר"ה שחל להיות בשבת.

הנה לכאורה יש קושיא מעין זו גם בכל שבת, שכיון שנעלה
חיצוניות החיות, מפני מה אינו ניכר שינוי בעולם, ומובן התירוץ ע"ז
מהשקו"ט שבין הצ"צ וזקנו אדמו"ר הזקן, שכותב הצ"צ שהעלי' בשבת
נעשה בפנימיות הכח שבמאכל ולפיכך אין ניכר מבחוץ לעין הרואה
(ספר המצות להצ"צ מצות לא תבערו אש בסופה), שמזה מובן שעליית
החיצוניות בשבת, הרי הוא הפנימיות שבחיצוני, שאינו ניכר לאדם
הרואה לעינים כל שינוי, והיינו שהגשמי מקבל חיות ממקום שאין שם
כל שינוי, במילא עד"ז הוא ג"כ בר"ה שחל להיות בשבת.

א'תתקמ

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס, אגרות נוספות אליו – לעיל א'תתצג, ובהנסמן בהערות שם.
סיפור . . . מקאזניץ: ראה בזה לקמן אגרות א'תתקמט, כ"מ. ב'קית.
ובמה דשאלנא: ראה בארוכה לקו"ש ח"ס ע' 220 ואילך. וראה גם חיד" ע' 377.

נוסף ע"ז ידוע שיש כמה בחי' בפנימיות וכמה בחינות בחיצוניות (ע"ח ש"א ענף ב', אגה"ק סכ"ט) ודא מוחא לדא ודא קליפה לדא, וכן יש ענינים כללים וענינים פרטים, אשר בזה מובן ג"כ מה שבימים טובים החלים באיזה יום בשבוע, הנה ישנו סדר היום הקשור בימי השבוע, וכמו שאומרים היום יום ראשון, יום שני בשבת, שכל יומא ויומא עביד עבידת' דילי, דוקא, וביחד עם זה יש ג"כ הענינים הקשורים בימי היו"ט שזהו ענינים כללים השייכים לכל השנה, נוסף ע"ז יש ג"כ ענינים התלויים בימי החדש וכידוע בפי' השם ראש חדש שביום זה נמשך חיות כללי על כל החדש הנ[מ]שך אח"כ לכל יום ויום כפי ענינו, וראה בספר נהר שלום שנדפס בסוף עץ חיים הוצאת ווארשא תרנ"א דף ל"ט ע"ג ד"ה ידוע מ"ש הרב וד"ה הנה בכל יום, ועיין במקורים שנשמנים שם בהגהות וביאורים, שהאמור שם הוא ג"כ יסוד להנ"ל.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה לא כבר מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע אשר בטח יזכה בזה את הרבים ובפרט שהאמור בו מיוסד על מעלת אכילת כהנים שהוא למעלה מאכילת מזבח, כי ממשיך אור חדש שלמעלה מסדר השתלשלות.

בברכת חג הגאולה.

א'תתקמא

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו והפ"נ שלו (אשר אקראהו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע).

הנה לפלא שמרעיש עולמות על ענינים שאינם נוגעים כ"כ, ובכל אופן אינם מענינו כלל, שכשכתבתי אליו והודעתיו דעתי בענין

מוסג"פ הקונטרס: והוא עומד עליהם תרס"ג.

א'תתקמא

לתוכנה ראה גם לקמן אגרת א'תתקמו.

התנהגותו, הנה כנראה שכיון שלמחרתו לא ראה בעיניו שינוי מן הקצה אל הקצה, הרי כבר כותב שנית ומרעיש במפגיע מפני מה לא נשתנה תיכף ושהרחמנות עליו וכו'.

ידוע הדרך בקדושה וכמ"ש בתורה לאט לאט אגרשנו מפניך, און ווי קומט דאס צו א ישיבה בחור שלאחר ששלח המכתב, הנה דורש שיראה נסים בפועל און זאל שוין קענען גיין לייגען זיך שלאפען, ווארום עס איז שוין 2-3 טעג און ער איז זיך מוסר נפש און לערנט די שיעורים וכו'. שכינתא בגלותא איז שוין מער ווי אלף ושמונה מאות שנה און ווארט אויף דעם בירור הניצוצות על ידו, און האט געדולד, און ... וויל ניט ווארטען, און איז דוחק און אונגעדולדיק, און וויל מען זאל עס ווייזען גלייך אויפן טעלער אז ער האט שוין אפגעטאן זיינס! איני יודע כמה דפים גמרא למד במשך זמן זה וכמה מאמרי חסידות למד במשך זמן זה - משכתב אלי, אבער דו ווייסט דאך דעם חשבון, וכשתבונן בהחשבון בטח לא תתפלא על אשר עוד לא ראה אלקות במוחש, בעיני בשר שלו, ולא ירעים אז במכתבים, וכתלמיד ישיבה הנה ילמוד נגלה וחסידות וישמור סדרי הישיבה, און ניט שטורעמען אז עס איז רחמנות אויף עס ושמוכרחים לענות לו ושנוגע לו בנפש, ואז יראה שהולך הוא על הדרך, ורק שלאט לאט, ולא במהירות כזו שהיצה"ר תובע ומראה לו שראוי הוא לה.

והשי"ת יעזרוהו לעסוק בתורה ויראת שמים, מתוך היסח הדעת מהענינים שאינם צריכים להיות נוגע לאברך העוסק ויושב באהלה של תורה, ויוסיף אומץ בשמירת השיעורים ובשמירת בריאות הגוף, מתאים להוראת הרופא אשר זהו - הגוף - הוא מנכסיו של הקב"ה (להעיר מי"ד ה' רוצח בתחלתם) הניתן בתור פקדון לאיש הישראלי ובמילא עליו - על המופקד - לשמור הפקדון שיהי שלם ובריא פשוט גם בגשמיות.

בברכה לת"ת ביר"ש.

א'תתקמב

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר דוד נתן שי

שלום וברכה!

בנועם נמסרו לי הנרות בקשר עם ימי חנוכה הבע"ל, ויה"ר
מהשי"ת אשר ע"פ המבואר בדא"ח (יעוין זח"ב קסו, ב. לקו"ת רד"ה
והי' לכם לציצית (השני)) אשר נר, הוא בגימטריא רמ"ח מ"ע ודו"ר
שבאדם, הנה יזכהו השי"ת להשפיע גם בהרמ"ח שלו, היינו קיום
המצות שיהי' הקיום מיוסד על הדו"ר, שאז הוא קיום אמיתי, וכמ"ש
בתניא פ"ד.

ולקראת חג הגאולה הבע"ל הנה מצו"פ המשך מאמרי תשי"ג אשר
המאמר ד"ה כה אמר ה' גוי' קרובה ישועתי לבוא, הצעתי לאנ"ש שי'
ללמדו בימי י"ט וכ' כסלו ונר חמישי דחנוכה הבע"ל כאו"א בסביבתו,
והעיקר להביא לפו"מ כפסק רז"ל אשר לא המדרש עיקר אלא המעשה,
היינו להשפיע בהם שיקיימו האמור בהמאמר הנ"ל ואז מובטחים אנו
מהשי"ת אשר קרובה ישועתי לבוא ותקותי להגלות.

בברכת חג הגאולה.

א'תתקמב

מוה"ר דוד נתן: לעסער, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז א'תשכב, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'קס.

א'תתקמג

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

מחות' הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוהרש"ז שי

שלום וברכה!

מדאיג אותי במקצת, מה שזה זמן רב לא הגיעתני ממנו כל ידיעה, בקשתי לצלצל לו פעמים בטלפון, וחנומער בסן פרנציסקה לא ענה, ובטח הכל שלום, וכמו שמספרים על הרז"א נ"ע, להבחל"ח, שהיתה שיטתו שאין צריכים לכתוב מכתבים, ואמר הטעם שאם הכל שלום, הרי מה יש כאן לכתוב, ובכ"ז ירגיעני אם יודיע עד"ז בפירוש.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לא כבר, מאת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע חמשים שנה לפני זה, אשר חזרתיו בש"ק, ומכיון שארז"ל דמילתא אלבישיהו יקירא, בטח יעניין אותו.

ולקראת חג הגאולה י"ט כסלו חבע"ל, הנני בזה להביע איחולי לבבי לו ולזוגתו שיחיו לרפואה קרובה לבריאות הנכונה ולהצלחה בעניניהם.

מחות' הדו"ש.

א'תתקמד

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

מכתביו בעתם קבלתי, וכן הפ"ש ע"י הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ

א'תתקמג

מוהרש"ז: בעזפאלאו, ס. פרנציסקו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתצ. לקמן בנ. הקונטרס . . . חזרתיו: והוא עומד תרס"ג.

א'תתקמד

מוהרנ"ן: מוה"ד ניסן נמנב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז א'תקסד, ובהנסמן בהערות שם. לקמן א'תתקע. א'תתקצב. ב"צ. בקנז.

האברך מו"ה שלום שי' חאסקינד, ונבחלתי לקרות בו שתולה אי קבלת מענה שלי מאיזה סיבות צדדיות, שאין זה כוונתי כלל וכלל, והסיבה היא רק ריבוי הטרדות ואשר ימים אלו הייתי טרוד נוסף על הטרדות הרגילות בהחול'ל הקונטרס המוסג"פ וכן המאמרים דשנת תש"ג, אשר המאמר דפ' חיי שרה, כה אמר ה' גוי קרובה ישועתי לבוא, הצעתי לאנ"ש שיחיו ללמדו בימי י"ט וכ' כסלו וכן בנר חמישי דחנוכה הבע"ל, ועל פי פסק רז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, להביא הענינים הנאמרים בו ג"כ לפועל, ובפרט כיון שנדון דידן הוא בתורת החסידות, וואס עס מאנט א בכך.

בטח ישתדל שישודר התועדות בש"ק ויום א' י"ט כסלו שלאחריו וחמישי דחנוכה בפרט, ובמקצת גם בימים שבינתיים, וכחציתי זה מכבר, אשר פעם יהי' ברוב כמות, היינו בכמה מקומות, ופעם א' ברוב איכות, היינו שיתקבצו למקום אחד מכל אנ"ש השייכים אליהם ולספת גם אותם שנכנסים בגדר חוצה, אשר ימים הנ"ל מסוגלים להפצת המעיינות שם, כחפץ ורצון נשיאינו דיפוצו מעיינותיך חוצה.

בברכת חג הגאולה - לו, לכל התלמידים ולכל אנ"ש שיחיו הם ביתם בניהם ובנותיהם לכאו"א בפרט.

בברכה.

א'תתקמה

ב"ה, ט"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען אייער בריף פון סוף חשון אין וועלכען איר שרייבט וועגן דעם תפילין קלוב, וואס די גרויסקייט פון דעם ענין, קען מען ניט משער זיין. דאס וואס עס דאכט זיך אייך אז דאס איז א קלייניגקייט, איז דאס פון עצת היצר, און ווי באוואוסט דער מאמר רז"ל כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. מיר דאכט זיך אז איך האב שוין אמאל געשריבען אייך, צו

אריינטראכטען זיך אין דעם וואס עס שטייט אין תניא פרק כ"ה, ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד כי הוא ית' ורצונו למעלה מהזמן וכן גילוי רצונו שבדבורו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש ודבר א' יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים כו' – ואקוה שזה יתן לו כח וחיות לראות לפעול כל מה שיכול...

בברכת חג הגאולה.

א'תתקמו

ב"ה, כ' כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט"ז כסלו עם הפ"נ המוסג"ב, הנה כשאהי על הציון חק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, אקראהו שם.

ומה שכותב במכתבו ומרעיש בענין קבלת מענה על כמה וכמה מעניניו, הנה כבר כתבתי בארוכה בכגון דא לחבירו ... ומהנכון שימסור הנ"ל לו עכ"פ תוכן מכתבי, והנקודה היא, אשר העבודה בקדושה היא לאט לאט וביגיעה, ובמילא אין לתבוע מהשי"ת אשר עמם יהי נס ולפתע פתאום בלא יגיעה מתאימה יהפך מן הקצה אל הקצה, ולאידך גיסא מובטחים הם ע"פ פסק דין תוח"ק יגעת ומצאת, ובפרט שזיכר השי"ת ולומדים הם תורת דא"ח היא תורת החסידות, ואף שלא בשקידה ומסירה מתאימה, אבל עכ"פ אפילו מעט אור דוחה הרבה חשך, ולא צריכים לעשות רעש וצריכים לשמור הבריאות בגשמיות, וכפסק הרמב"ם היות הגוף בריא מדרכי השם הוא, ולאט לאט להתקרב לעבודתו ית', ולא להתפעל מה שהתעוררות היא רק לרגע ואח"כ הולכת ועוברת, כי לזה יש עצה פשוטה והוא השקידה בלימוד התורה בכלל והשקידה בלימוד תורת החסידות בפרט, שהיא המביאה לאהבתו וליראתו ית', מובן מאליו אשר כל זה צ"ל מבלי שיהרסו סדרי הישיבה בה נמצאים, אלא יסדרו זה אחרי ההתייעצות עם המשפיע שלהם...

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

א'תתקמו

כבר כתבתי: לעיל אגרת א'תתקמא.

א'תקמז

ב"ה, כ' כסלו, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר"ח כסלו, בו כתב אשר רופא מייעצו לעשות
נתוח לעינו...

בטח למותר להעירו להזהר בקידוש ובהבדלה שזה נוגע למאור
עיניו של אדם וכן בתוספת אומץ בעיניים של כבוד התורה ולומדי
והוא ע"פ מ"ש כי נר מצוה ותורה אור, ומדתו של הקב"ה מדה כנגד
מדה לחזק ולהוסיף במאור עיניו. ויקבע שיעורים בתורת הנגלה
ובתורת החסידות הסוד מתוך הרחבה ובריאות הנכונה.

בברכת רפ' קרובה.

א'תקמח

ב"ה, כ"א כסלו, ה'תשי"ג

ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב"ד ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי בעתו הבשורה טובה כי הונח היסוד לעבודה
מאורגנת של נשי ובנות חב"ד באה"ק ת"ו בכינוס שהתקיים ביום ג'
דחול המועד סוכות. ובטח כבר ניגשו לפעולות ממשיות בשטח העבודה
לפי ראשי הפרקים והתכנית שצינתי במכתבי העבר. ויתן השי"ת

א'תקמז

להזהר בקידוש: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תשסד.

א'תקמח

בכינוס . . . סוכות: ראה לעיל אגרת א'תתס"ט.

שתהי' התחלה טובה לעבודה פורי' וממשית. והנני מצפה לבשורות טובות בזה.

מכיון שהנחת היסוד לעבודתם בפועל היתה **בראשית** השנה, שנת תשי"ג, והכל הוא בהשגחה פרטית, הרי יש ללמוד סמוכין מבראשית עבודתם ובראשית דתורתנו הק'. כי תורתנו הק' היא נצחית, וממנה ישאב היהודי הוראות ולימוד למעשה בהנהגתו בכל הענינים, בכל הזמנים ובכל המקומות שנמצא שם.

התורה מתחילה בפרשת בראשית, בה יסופר סדר בריאת העולם. ומובן מעצמו, כי לא באה התורה לספר סיפורים בעלמא, אלא תכליתה, כמשמעות המלה „תורה“, היא **הוראה**, היינו להיות למורה דרך בחיים היום-יומיים, להורות הדרך לטוב לנו בגשמיות וברוחניות.

בסדר מעשה בראשית, כפי שמסופר בתורה, הנה בין כל הרמזים וסתרי תורה, יש גם הוראה למעשה בהוצאה לפועל ענינים שונים בעולם הפרטי של כל אחד ואחד, ובפרט בענינים כלליים:

בכל עבודה או תנועה העומדת לצאת לפועל, הן ברוחניות והן בגשמיות, הנה **בראשית**, היינו ההתחלה והעיקר הוא לדעת כי **אלקים ברא את השמים – רוחניות**, ואת הארץ – גשמיות. זאת אומרת אשר השם יתברך הוא הבורא יוצר ועושה כל הענינים הרוחניים והגשמיים. אלא שרוצה השי"ת שענינים אלה יצאו לפועל על ידי פלוני ופלונית, וזה שזכה לזה צריך לראות את עצמו כשלוחו של מקום להוציא רצונו יתברך מחכא אל הפועל.

בהתחלת הבריאה – **והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך גו' –** בהתחלת כל עבודה והשתדלות בדבר של קדושה, נדמה כי שורר תוהו ובוהו וחושך מסביב, כמה מניעות ועיכובים להוציא הענין לפועל טוב מתאים להמטרה. ולכן מרמזת התורה תיכף אשר התחלת הבריאה: **ויאמר אלקים יהי אור – השי"ת מהפך מקום החושך – לאור והאור דוחה את החושך**. ובא סדר הבריאה: **צומח, ולמעלה הימנו חי, ואח"כ האדם**, מבחר היצורים ותכלית הבריאה.

וכן הוא בכל עבודה ותנועה שבקדושה (ראה ויקרא רבה פכ"ה, ג): צריך להיות הרצון המוחלט לעשות, ואז אפילו במקום ששורר חושך באמת, הנה ברגע אחד נעשה אור, והיא ההתחלה למעשה שהי' צומח

ועולה למעלה מעלה, וכמרז"ל מעלין בקודש, אשר בכל ענין של תורה ומצות הולכים מחיל אל חיל.

בברכת טוב גשמי ורוחני לכל המשתתפים והמשתתפות ובני ביתם יחיו.

מוסג"פ סקריפס ע"ס שבעים להוצאות אגו"נ ונא לאשרם. וגם [...] אגו"נח.

יסוד בתי-חינוך לע"ע מוקדם הוא.

א'תתקמט

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי הכהן

שלום וברכה!

בהמשך למכתבי הקודם [ו]למה שאמרתי לכת"ר שי בע"פ בנוגע להסיפור מהמגיד מוהר"י מקאזניץ זצ"ל, שמסופר שם ששאל על שם מלאך הממונה על ההריון ונמצא עד"ז בספר ישן של קבלה.

הנה בנוסח זה צע"ג, כי מפורש הוא בש"ס (נדה טז, ב) ובזהר ח"א (צא, ב) אשר לילה שמו והוא מהפסוק המובא ג"כ בהסיפור ולילה אמר הורה גבר, ועתה נראה לי אשר אגב שיגרא דלישנא דש"ס בא נוסח הנ"ל וצ"ל שם המסוגל או השייך להריון, כי תכ"ה הוא שם השמיני [מ]שמות הידועים [היוצאים] משלשת הכתובים ויסע ויבא ויט (בשלח יד, יט-כא) ונרמז ג"כ בכמה פסוקים וכמובא בספרי הקבלה ונקבצו בקהלת יעקב מערכת כה"ת ומערכת תכ"ה, אשר ע"פ נוסח זה הרי אף שנשאר עדיין בצ"ע מענה בנו של בעל קצוה"ח שאמר ששייך להכתוב

א'תתקמט

מוה"ר אפרים אליעזר: יאלעס. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתצג, ובהנסמן בהערות שם.
למכתבי הקודם: א'תתקמט.
לילה שמו: ראה לקמן אגרות ב"מ, ב'קיה.

ולילה אמר הורה גבר, אבל מובן עכ"פ מה שאמר המגיד מקאזניץ זצ"ל שהוא ס"ת מהכתוב הנך הרה ויולדת, וכדאי בספר רגל ישרה אשר השם תכ"ה מסוגל לפקידת עקרות להריון ונרמז בכתוב הנך הרה ויולדת.

בברכה.

א'תתקנ

ב"ה, כ"ב כסלו, [תשי"ג]
ברוקלין.

שלום וברכה!

...בנוגע להמאורע דהס"ת – הרי הייתה בנרתקה. ובכ"ז יתענו הרואים עוד ד' חצאי ימים וחתי עוד חצי יום. ויזחרו כל שנה זו בשמות ופרנק א' לצדקת ת"ת בכ"י מימות החול. ויאריכו יוש"ט.

א'תתקנא

ב"ה, כ"ב כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר משה שי הכהן

שלום וברכה!

נחיתי להודע פ"ש מהשלוחים הרה"ג וחרה"ח אי"א עוסקים בצ"צ באמונה וכו' מוהרש"ל שי' ומוהרא"ס שי' ובפרט שנפרדו זמ"ז מתוך התועדות של אהבת אחים, אשר אז הפרידה היא רק במקום ובמילא

א'תתקנא

מוה"ר משה: שאייעוויסש. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו א'תקעא, ובהנמנן בהערות שם. לקמן א'תתקפג. ב"כ.

אגרת דומה למוהר"י פליער.

מוהרש"ל: מוה"ר שמואל לויסין.

מוהרא"ס: מוה"ר אלי' טימפסאן.

אינה אמיתית, וכמבואר באיזה מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר בענין המחשבה אשר המקום ואפילו הזמן אינו מפסיק ולא עוד אלא שבכח המחשבה להעביר להעלות ולרומם את האדם למקום וזמן שלא הי' שם מעולם בגשמיות, ומיוסד זה על תירוץ הבעש"ט שהקשה בכתוב שרפים עומדים ממעל לו, אשר איך אפשר שהמלאכים יעמדו ממעל לאדני היושב על כסא רם ונשא, כיון שעולם המלאכים הוא למטה מעולם הכסא וכמבואר בכמה מקומות הן בספרי קבלה וחסידות והן בספרי חקירה, וביאר הבעש"ט שבמקום שחרצון שם הרי הוא נמצא (והשרפים הרי שם הוא ע"ש שנשרפים הם באהבתם ותשוקתם להכלל ולעלות עוד למעלה מעולם הכסא ג"כ).

תקותי אשר יעשו ג"כ התועדות באחד (ואולי גם יותר מאחד) דימי חנוכה הבע"ל ויה"ר שיחי' בהצלחה...

א'תקנב

[חודש חנוכה]

...ומה שמדייק במכ' האחרון – ברמב"ם הל' ע"ז פ"ו ה"ט: מפני שהי' זה דרך עובדי כוכבים נוטעין אילנות כו', דבאשרה אין ענין ע"ז ממש – לא נלפענ"ד, כי בהלכה זו אין הנידון ע"ד אשרה, כ"א באילן סתם (אלא שלא רצה לדלג ולקצר הכתוב, בשביל תיבה אחת, ולכן העתיק גם תיבת אשרה. ועוד – שהרי נטיעתה אסורה בפ"מ). אבל עיין במשנה (ע"ז מח, א) מחלוקת ר"ש ות"ק. וראה ג"כ מו"נ ח"ג פכ"ט ופל"ז.

(ב) ומה שר"ל דאשרה היא בדוגמת מצבה, שרק אח"כ שונא ה"א, משא"כ בימי האבות – צ"ע מנ"ל הא. וחידוש גדול הוא גם במצבה, דסניגור יהפך לקטיגור מפני השוטים (יעויין ע"ז נד, ב). ואין למדין מן החידוש. ובפרט שלא מצינו בשום מקום שנטעו האבות וכו' אילנות לשם ה'. ועפ"ז – דאשרה תמיד שנואה היתה – יובן ויומתק מה

מכתבי כ"ק אדמו"ר: לקיד בתחלתו.

א'תקנב

נדפסה בלקרש ח"ד ע' 292. ובהעתק המזכירות – כ"ג כסלו.
האגרת היא אל מוה"ר אלתר ש"י הילביץ. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ג תנ"ג, ובהנסמן בהערות שם.

שנתלבטו רז"ל (סוטה י, א) להוציא קרא דויטע אשל גוי ויקרא שם גוי מפשוטו. וצע"ק בזח"א מט, א.

(ג) מה שיש לדייק ברמב"ם שם הוא מש"כ: אע"פ שעשאו לנוי כו' (א) מהיכא תיתא לחלק (באור שמח מציין להמכילתא: אעשה לפניו מקדש נאה. ואולי כוונתו לתרץ קושיא זו. ודוחק). (ב) אם יש סברא לחלק – מנ"ל דאין נפ"מ ואע"פ שעשאו לנוי לוקה.

וי"ל דהחילוק הוא, דבאם עשאו לנוי – הוא בטל להמתנאה על ידו, וכמו נוי סוכה (סוכה י, א). ובכ"ז הדין דלוקה, דכל עיקר דרך העכו"ם בזה הי' באופן שהאילן טפל ובטל להמזבח שלהם כדי שיתקבצו שם העם.

ובהנ"ל מובן עוד דיוק ברמב"ם שם:

(ד) התיבות „כדי כו' העם" לכאורה מיותרות הן. דלמאי נפ"מ. ועפהנ"ל מובן דמזה למדין דאף לנוי וליופי אסור. ואכמ"ל.

(ה) הענין דמצבה חיתה אהובה ולאחר מ"ת שנואה ע"פ דא"ח – מבואר באור התורה להצ"צ ר"פ ויצא (קצח, א).

א'תתקנ

ב"ה, חודש הגאולה, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרב הגאון הו"ח אי"א נו"נ חו"ב צמ"ס כו' וכו' מוה"ר
יוסף שי

שלום וברכה!

מכתבו – בהמשך להמדובר בהתועדות – נתקבל, וכמ"ש – חיתה
כוונתי בענין יומי דמפסקי במרז"ל בנזיר (ז, א) ולקראת ימי החג

א'תתקנ

מוה"ר יוסף: בלומנפלד.

להמדובר בהתועדות: י"ט כסלו "שיחות קודש" ע' 104, אם הזמן נקודה אחת או מקובץ כו', וגבי נזיר
מפסקי אהדי. וא"כ הוא מחדש כסלו (ראה לקמן בהערה לאגרת ביצב) וא"כ מהו „חג כשר ושמח". וצע"ע.

הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי לחג כשר ושמה,

ולקיום היעוד המקווה – כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולתנו האמתית והשלימה בימיו ובימינו על ידי משיח צדקנו.

בכבוד ובברכת החג.

מ. שניאורסאן

בענין הזמן אם הוא: נקודה אחת, מקובץ מנקודות, תשלומין לנקודות ההתחלה וכו' – יעויין צפנת פענח להרגצובי מהד"ת (כ"ו, א. פ"ט, א) הברקות והשואות מפליאות.

מה שרוצה לחלק הזמן דשבת – ראיתו מכריתות (ט"ז, א) צ"ע, כי שם זמן הפטור שבאמצע מחלק. אבל יש להעיר מת"י יומא (פא, סע"א) ושר"ת צפ"פ להנ"ל ח"ב סל"ב. ואכ"מ. ועייג"כ תורה אור, תולדות (יח, ד) יום שגם בתחלתו הוא ארוך.

א'תתקנד

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מלאכתו מלאכת
שמים מוה"ר ראובן צבי יהודא שי

שלום וברכה!

...ת"ח ת"ח על מ"ש במכתבו רשימת ספרי אא"ז נ"ע בעה"מ ספר
שעה"כ וכו' הר"ד לאוואוט עם הגהותיו, ועל גליון כת"י שלו – ושייך
לשעה"כ – שמצא בתקוני זהר שמצרף, ות"ח על תשורה זו. ובודאי אם

בענין הזמן: ראה גם לעיל חיד אגרת תרעג.
ראיתו מכריתות: דימים שבינתיים הוויין ידיעה לחלק.

א'תתקנד

מוה"ר ראובן צבי יהודה: סייגלשטוק, אגרות נוספות אליו – לעיל א'תתק, ובהנסמן בהערות שם.
1900 . . הגהותיו: נלקטו בספר "ססקי פרי מגדים" (קה"ת, תשמ"ה).

רק באפשרי הוא ישלח לכאן גם את הספרים שמזכיר במכתבו, אף אם זה רק הגהות קצרות, אם הם כתב ידו. ומוכן שאשלח תמורתם ספרים אחרים מספרי קה"ת כפי הדרוש באותו המקום שנמצאים ספרים הנ"ל.

...ובברכת חנוכה שמח.

נ"ב: מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה לא כבר, שבטח יזכה בתוכנו את הרבים.

א'תתקנה

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר דובער שי שו"ב

שלום וברכה!

...דבר גדול הי' לסדר איזה ארגון והתועדות מזמן לזמן בשביל בחורות מובן ופשוט שלא ביחד עם הבחורים וכן בהעדר נגונים כיון שיוצא מזה איזה פרצה בקול באשה ויש די חומר בהטאקס און טיילס וכיו"ב להתועדות, ואולי אפשר לעשות בהם גופא (אטשערעד) תור, שעל כל אחת ואחת יהי' להכין שיעור והרצאה בהתועדות שבמילא מעונינות יותר ונכנסים בעובי הענין...

מוסג"פ מעסעדזש לימי חנוכה שבטח ישתמש בו באופן המתאים.

בברכת הצלחה.

א'תתקנה

מוה"ר דובער: ליד, בעלמאסט.

א'תתקנו

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' י"ד כסלו, בו כותב אשר ישנו סברא לקבוע
חתונת בתו תחי' בחצי השני דחדש טבת,

והנה לדעתי יש להשתדל לקבוע החתונה בחדש אדר או ניסן, ואם
בחדש שבט אזי בחציו הראשון. בחדש אדר הרי כל החדש חדש של
שמחה וכמבואר בקרא.

אינו כותב במכתבו הטעם לחציו השני דוקא של חדש טבת, ואפשר
שהוא מטעם חופת כו' אבל ידוע פסק נשיאינו רבוה"ק וכן שמעתי
מכ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אדמו"ר הצ"צ, אשר לא הקפידו על חופת
נדה, ואיך שיחליטו יה"ר מהשי"ת שיחי' בשעה טובה ומוצלחת.

בברכה המחכה לבשו"ט.

א'תתקנו

ב"ה, כ"ג כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ובקשר עם ימי חנוכה הבע"ל ולברכה עלינו ועל כל ישראל,
חפצי להדגיש רק אחד מהרמזים שישנם בנרות חנוכה, והוא:

מצות נרות אצל ישראל, הם: נרות בית המקדש, נרות שבת, ונרות
חנוכה, ההפרש דנרות חנוכה לשאר הנרות הוא, שנרות בית המקדש
ונרות שבת צריכים להדליק בעוד החמה זורחת, וגם באותו המספר
פעם בפעם, משא"כ נרות חנוכה צריכים להדליק דוקא משתשקע
החמה, ומיום ליום צריכים להוסיף עוד אור - נר - והא בהא תליא,

א'תתקנו

נשלחה לכמה. לחוכמה ראה גם לקמן אגרות א'תתקסא. א'תתקסח-ט.

דכאשר בחוץ ג"כ אור יכולים להסתפק להמשיך באור של תורה ומצות
ע"ד הרגיל, וע"פ הרוב יכולה להספיק, והתורה על הרוב תדבר, משא"כ
כשהחמה – כי שמש ומגן ה' אלקים – אינה זורחת בגלוי בהסביבה,
אז אין להסתפק שיהי' עובד השי"ת היום כמו אתמול ומחר כמו היום,
לפי שאז לא רק שלא יבקע החשך כ"א גם סכנה ישנה שהחשך יחדור
גם למקום שעד עתה הי' אור, ולכן מוכרח בכל יום להתוסף עוד אור,
וע"ד מאמר רז"ל מעלין בקדש, והנמשל די בהיר ואין דורש ביאור
נוסף.

והשי"ת יצליח לכל אחד מאתנו להאיר חלקו בנפשו בגופו ובעולם
מתוך הרחבה.

בברכה ובפ"ש כל החברים שיחיו הם ביתם וזרעם שיחיו.

א'תתקנח

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

אנ"ש אשר בעי"ת דובלין ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מכ' כסלו, בו כותבים ע"ד חגיגת יום
הבשורה חג הגאולה י"ט כסלו בהשתתפות כמה אנשים, סיימו מס'
סוטה, סעודה וכו' ובטח קבלו ג"כ החלטות לטובה בהנוגע להבפ"מ
הן בתוככי אנ"ש וכן ג"כ בהפצת המעיינות חוצה, וידוע פסק חבי"ד של
מעלה, אשר מסר כ"ק מו"ח אדמו"ר באחד ממכתביו (נדפס בספר
קיצורים והערות לתניא ע' קכ"ב), אשר בכל ענין של תורה יראת שמים
ומדות טובות תח"י יד מקושריו (של רבינו הזקן) והולכי בעקבותיו על
העליונה.

ב) נהניתי במאד ממ"ש על דבר האגודת נשי ובנות חב"ד אשר כבר

א'תתקנח

חלקה נדפס בלקריש חז"ב ע' 335, והושלמה ע"ם העתק המזכירות.
באחד ממכתביו: ראה גם לעיל ח"ה אגרת אישעזי, ובהסמך בהערות שם. ח"ז אתקמב. אתקנא. אתקנח.
לעיל אתתקלט. לקמן אתתקמג. בזה. בייט.

התחילו בהתועדות ולימוד וכו' ומוסג"פ העתק ממ"ש כאן לאחדים מהסניפים אשר בו נמצא ג"כ נקודות בנוגע לעניני הלימוד והתועדות, ומובן שאין כדאי להקפיד כ"כ על חבירות האגודה אם הם מגזע אנ"ש ובלבד שירצו להשתתף ולהתקרב לחב"ד, שגם זה מספיק וכו' וד"ל.

מובן שלתועלת הדבר כדאי שהחבירות עצמן ישתתפו ג"כ בזה שהן תהי' הלומדים והמרציאים אשר עי"ז ימשיכו אותן בעובי הענין, ופשיטא שאין זה שולל שאם ימצאו לנכון ילמוד לפניהן ג"כ מי מהאנשים וכו'.

ג) ובהתאם לשיעורים הנ"ל וליופי העבודה הנה כבר נדבר בהתועדות שע"ד המבואר בדא"ח ובפרט בלקו"ת אשר הענינים הלא טובים הכתובים בפי' בחקתי ופי' תבא הם באמת ברכות, הנה עד"ז הוא ג"כ בענין הברייתא דסוף מס' סוטה, ומהענינים אשר שם, דבעקבתא דמשיחא חוצפא יסגי כו' נערים פני זקנים ילבינו, בת קמה באמה וכו', אשר בעבודת השם הוא, שמבלי הבט על החשבון שלו במעמדו ומצבו וגם בנוגע ענינים הפשוטים דמחדו"מ, הנה יש לו הרוחב (די בריטקייט) שנעשה למשפיע מעורר ומורה דרך בסביבתו לא רק בנוגע לדינים וכו' אלא גם בדרכי החסידות והנהגתם ולא רק בנוגע ללמוד נגלה דתורה אלא גם בנוגע ללימוד נסתר דתורה ורזין דרזין – אשר ג"כ נכלל ונתבאר בתורת החסידות, ולא עוד אלא שגם אלה שקנו חכמה זו תורה אבל עד עתה לא זכו עדיין למאור שבתורה זוהי תורת החסידות, והוא עצמו עדיין נער וכו' הנה נערים פני זקנים ילבינו, ולא עוד אלא שבביתו עצמו, הנה אם מאיזה סיבה שתהי' נהגו קולא באיזה ענינים מפני תנאי החיים לפניו, הנה בת קמה באמה וכלה בחמותה ונוהגים עצמן כדבעי גם בענינים אלו מבלי התחשב עם הנהגות אמן וחמותן עד עתה, וסו"ס הנה גם האמהות והחמות יתנהגו כמותן וד"ל. והשי"ת יזכנו בעגלא דידן שנראה בעיני בשר איך שיהפוך ה"א לך את הקללה לברכה כי אהבך ה"א.

בברכת חנוכה שמח.

נ"ב. מוסג"פ קטע ממכתבי בלשון אנגלית אשר בטח ישתמשו בו באופן המתאים.

א'תתקנ"ט

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרש"ז שי

שלום וברכה!

...נהניתי ממ"ש במכתבו, שהי' מורגש בנסיעה זו של השדרי"ם
הרוחניות שבדבר, ואף שגם הגשמיות שבזה אינו גשמיות דעמא דבר,
אבל בכ"ז קומט דאס ניט לענין רוחניות ורגשים של בע"ב
המשתתפים בהתועדות, ומדגיש הנני בהרגשים, כי לו הי' מתבוננים
הרי יש מקום לומר להיפך, כי כאשר המשתתף בהתועדות משתתף גם
בגשמיות הענין אשר כמבואר בתניא פל"ז, הרי יכול לקנות בזה חיי
נפש, ובמשך הזמן בטח עשה בזה בכל כחותיו, הרי משתתף הוא כולו,
משא"כ הרוחניות מקבל אם ע"י המוח שלו או ע"י הרגש הלב שאין זה
אלא חלק וחלק לא מעצם הנפש, אבל מובן שכ"ז הוא מצד אמיתת
הדבר ואינו כן אצל המתועדים...

נשלח במכ' המזכירות העתק מהמעסעדיזש לימי חנוכה אשר בטח
ישתמש בו באופן המתאים.

בברכה.

א'תתקנ"ט

מוהרש"ז: העכט. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתק"י, ובהגסמן בהערות שם.

א'תתקס

ב"ה, כ"ו כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר דניאל שי

שלום וברכה

בעתו קבלתי מכתבו, בו מבקש איזה הוראה בנוגע להנהגתו באה"ק ת"ו במחנו אשר כולם אנשים פשוטים פליטים ממקומות שונים ... הנה זה מכבר אמרתי שכיון שנמצאים אנו בעקבתא דעקבתא דמשיחא הרי יש על כל אחד להשתדל בעבודת ההכנה לביאת משיח ע"פ המאמר שלו להבעש"ט שיהי' זה כאשר יפוצו מעיינותיך חוצה, ועתה עבודה זו מוטלת על כאו"א מאלו שזכו לאור תורת החסידות וכיון שכפי מכתבו במחנו כולם אנשים פשוטים הרי יש בשבילו כר נרחב לעבודה הנ"ל, וידוע החילוק ונתבאר ג"כ בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר בימים הקדמונים ובתורת הנגלה הי' הסדר שהיו המשפיעים מחכים עד שיבוא המקבל לקבל, והבעש"ט הנחיג וכן עשו כמה מתלמידיו ותלמידי תלמידיו אחריו שיהי' המשפיע הולך אל המקבל, וכן הוא גם בנוגע לחסידים שצריכים הם לשוטט ברחובות ולקרב נפשות ולבבות בני ובנות ישראל לאביהם שבשמים ע"י הנהגות החסידים דרכי החסידות ותורת החסידות, וכיון שדורשים זה מאתנו הרי בודאי ניתנו לנו הכחות ע"ז כי אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו ולפום גמלא שיחנא, ועלינו להודות לחשי"ת על טוב חלקנו שזכינו להיות בדורות כאלו שנתגלה תורת החסידות באותיות ועיניים מובנים לכל אשר כאו"א מאתנו עשוהו למשפיע אשר יזכה לקרב את לבן של ישראל לאבינו שבשמים אשר גודל ענין זה אין לשער ואין להעריך והאריכות בזה אך למותר.

בודאי [ה]שתתף בהתועדויות דחדש כסלו ואתענין לדעת הפרטים בזה.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות, וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, טובות עם כל הפירוש.

א'תתקס

מוה"ר דניאל: חסיד.

א'תתקסא

ב"ה, כ"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

לאנ"ש המתועדים בסעודת יום הגאולה גאולתנו ופדות
נפשנו י"ט כסלו בבית המדרש נוסח אר"י, בפיון עוו.
במאנטרעאל, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מיט פארגעניגן האב איך באקומען די ידיעה וועגען אייער
התועדות-פארבריינגען אין דעם ליכטיקן טאג י"ט כסלו.

לויט מאמר רז"ל איז: אכל בי עשרה שכינתא שריא, און רבינו הזקן
איז מבאר דעם ענין (אין זיין אגרת הקדש סימן כ"ג) אז ווען עס
קלייבען זיך צונויף צען מענשן אידען, איז דאס אליין בריינגט השראת
השכינה. ובפרט ווען דער צוזאמענקומען זיך איז כדי צו פייערען די
באפרייאונג פון נשיא ישראל רבינו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך,
וועלכער האט זיך מוסר נפש געווען אויף אהבת ישראל, אהבת התורה
ואהבת השם, און מען נעמט אן דערביי גוטע החלטות בנוגע צו די
אויבענדערמאנטע ענינים, איז דענסטמאל די השראת השכינה ביתר
שאת וביתר עז.

און במילא איז דאן אויך פראן א באזונדער הצלחה אין די
החלטות טובות וואס מען נעמט אן, אז זיכער וועט מען פארטזעצען
דעם גאנצען יאר, לויט די אנגענומענע החלטות – בשעת מעשה, און
נאך מיט א תוספת אויף דעם.

דאס איז אויך דער רמז פון דעם אופן מצות נרות חנוכה, אז עס
דארף זיין מעלין בקדש פון טאג צו טאג, און בפרט אין דעם חשך פון
זמן הגלות.

דאס איז דאך איינער פון די חלוקים פון די נרות חנוכה צו די נרות
פון בית המקדש, וואס אין בית המקדש איז די צאל ליכט אלע מאל

א'תתקסא

נדפסה בלק"ש ח"י ע' 273, והוגהה ע"פ העתק המזכירות.
לתוכנה ראה לעיל אגרת א'תתקנז, ובהנסמן בהערות שם.

גלייך, און בא די נרות חנוכה איז – מוסיף והולך, וואס מען קען עס ערקלערן דערמיט וואס חנוכה ליכטלעך צינדט מען אן משתשקע החמה, נאך זון אונטערגאנג, און די נרות אין בית המקדש האט מען אנגעצונדען א לאנגע צייט פאר שקיעת החמה.

און דאס איז פאר אונז א מוסר השכל, אז ווען דער ארום איז ניט ליכטיג, קען מען זיך ניט באנוגענען מיט דער מאס פעולות טובות היינט – אזוי ווי נעכטען, און מארגען אזוי ווי היינט, נאר מען מוז זיך אנשטריינגען יעדער טאג צוגעבען אויף דעם פריערדיקן טאג ומעלין בקדש, און מיט דער געהעריגער ענערגיע און אנשטריינגונג פארווירקליכט מען דאס, און עס גייט בהצלחה.

בברכת טוב גשמי ורוחני לכל אחד ואחד מהמתועדים – הם ביתם וזרעם שיחיו.

א'תתקסב

ב"ה, כ"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל המברק בנוגע לבתו ... תחי' והיום הגיעני ג"כ מכתבו מכ"ב כסלו, וכשהייתי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתי לרפואה קרובה ובטח לא ימנע הטוב מלהודיעני בזה בהקדם.

ידוע בכ"מ אשר שמחה פורץ גדר, ולכן חי' מהנכון אשר הוא ובי' ישתתפו, אם בעצמם או ע"י סיוע עכ"פ לההכנות דהתועדות חסידותיות הנערכים מזמן לזמן במקומם, אשר זה ימהר ג"כ רפואת בתו תחי'.

להבא כשיכתוב ע"ד רפואתה, הלשון אצ"ל רמ"ח אברי', אלא בכל אברי', וכידוע.

בברכה שיבשר טוב בקרוב ממש.

צה

אדמו"ר שליט"א

א'תתקס"ג

ב"ה, כ"ז כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

אנ"ש המתועדים ביום הבהיר יום בשורה היא לנו חג
גאולת כ"ק אדמו"ר הזקן וגאולתנו ופדות נפשנו,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם הגיעני מכתבם בו כותבים ע"ד התועדותם יחד וכנוס
צדיקים – ועמך כולם צדיקים – טוב להם וטוב לעולם, ובפרט אשר
נתעוררו במסיבת רעים באהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם
ומגלגלין זכות ליום זכאי להמשיך את זה בפועל למטה גם בעולם הזה
הגשמי והחומרי פסק דין בית דין של מעלה אשר מסרו כ"ק אדמו"ר
בן כ"ק רבינו הזקן, אשר בגלל מסירות נפשו של אביו כ"ק אדמו"ר
הזקן על תורת החסידות, פסקו בבית דין של מעלה אשר בכל ענין של
תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו
על העליונה, ועם בני ישראל גוי אחד בארץ, שפירשו בזה בתורת
החסידות, אשר הם גוי שממשיכים האחדות גם בענינים הארציים אשר
הגשמיות והרוחניות יחדיו ילכו, הנה הצלחה בענינים רוחניים מביאה
אתה עמה הצלחה בענינים גשמיים בבני חיי ומזוני רוויחי לכל אחד
ואחד לפי המצטרך לו.

והשי"ת יזכה אותם ואותנו בתוך כלל ישראל להאיר חלקנו בעולם
ולהשפיע על תלמידינו והמקבלים מאתנו מתאים לכוונה העליונה
ולשליחותנו בעלמא דין, ויהי' זה מתוך בריאות הנכונה בגשמיות
בריאות הנכונה ברוחניות והרחבה אמיתית.

בברכת כל טוב.

א'תתקס"ג

פסק דין: ראה לעיל אגרת א'תתקס"ג, ובהנמקן בהערות שם.

א'תתקסד

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...לויט ווי הרב ... שי' שרייבט מיר, באשעפטיגט איר זיך אלע און אויך אייערע קינדער אין אידישע געזעלשאפטליכע ארבעט צו איינווירקען אויף דער אומגעבונג אין ענינים פון אידישקייט, וואס דעם זכות פון דעם איז ניט צו אפשאצן, עס איז באוואוסט דער ווארט, וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר האט איבערגעגעבן אין נאמען פון בעל שם טוב הק', אז אויף וויפיל עס איז טייער א בן יחיד בא זיינע עלטערן, איז נאך פיל פיל מער טייער יעדער אידישע מאן און פרוי יונג און אלט בא דעם אויבערשטען ברוך הוא, און ווען מען שטעלט זיך פאר דעם פארגעניגען וואס מען פארשאפט עלטערן ווען מען בריינגט זיי צוזאמען מיט אט דעם בן יחידי וועלכען זיי האבען ניט געזעהען א לאנגע צייט, איז נאך פיל פיל מער דער פארגעניגען וואס מען פארשאפט צו הקדוש ברוך הוא, ווען מען איז מקרב - מען מאכט נאהענט - א אידען צו אידישקייט און צו דעם אויבערשטען ברוך הוא, וואס דער שכל און זכות פון דעם, קען מען גארניט אפשאצן.

און השם יתברך זאל אייך העלפען אז איז זאלט דאס זען מיט די עיני בשר - פלישיקע אויגען - ווי דאס ווערט פארווירקליכט מיט נחת אידישן נחת פון אייערע קינדער און איר און אייער פרוי תחי' זאלן דאס אויפנעמען געזונטערהייט און פרייליכערהייט.

בברכה.

א'תתקסד

דער ווארט: ראה גם לקמן אגרות א'תתקסד. בקחי.

א'תתקס"ח

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...מ"ש במכתבו שאולי יהי אפשר לעשות מקוה במקומו במשך הזמן בענין דנתן סאה ונטל סאה, הנה בודאי ידוע לו אשר בשנים האחרונות התחילו להחמיר בזה ביותר ואפילו בארצות"ב, אבל תקותי שכשיהי' יותר קרוב להפועל בודאי ימצא אופנים איך לעשות מקוה ולצאת י"ח כל הדיעות מבלי החיתר דנתן סאה ונטל סאה...

א'תתקס"ו

ב"ה, כ"ח כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"צ והרה"ח ענף עץ אבות וכו' וכו' מוה"ר ברוך שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מה' תשרי, אף כי באיחור זמן קצת עם התמונה המוסג"ב, ובמה שהאריך בענין התמונה והשקו"ט אם נכונה היא, הנה התמונה נתפרסמה כבר כ"פ ויש כמה דיעות ופלוגות בהנוגע לה, ויעוין בספר דמויות גדולי החסידות (להרב שצרנסקי, נדפס בתל אביב שנת תש"ח, עמוד ל"ה) שגם שם נמצאת תמונה זו, ומוחזרה פה התמונה. ומה שבקשתי במכתבי, הי' זה ע"ד המכתבי קדש שאמרו לי שנמצאים תחת ידו, שאם עכ"פ יואיל לשלוח העתק מהם, ת"ח מראש.

מה שכותב שיש תחת ידו עצם כתי"ק הבעש"ט מה שכתב להתולדות, הנה צריך בירור אם זהו המכתב הנדפס בקובץ התמים חלק א' בראשיתו, אשר עצם גוף כתי"ק המכתב נמצא באוסף הכתבי

א'תתקס"ו

מוה"ר ברוך: דרוביטשער.

יד של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ואם כן הוא הרי אי אפשר שיהי' אלא העתק ממנו במקום אחר, ובדא"ג הנה בהספר של הרב שצרנסקי הנ"ל נמצאים ג"כ עוד מהתמונות שמזכיר במכתבו.

מוסג"פ סקריפ להוצאות המשלוח.

בברכה.

א'תתקסז

ב"ה, כ"ט כסלו, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

הפ"נ שלו בקשר עם יום הבשורה חג הגאולה י"ט כסלו העבר נתקבל, ויה"ר מהשי"ת שימלא משאלות לבבו לטובה בגשמיות וברוחניות, ותקוים בו – כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר – לשנה טובה בלימוד ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו.

ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, טובה פעולה אחת מאלף אנחות, ותמורת זה להתאנח על מצבו, הנה יתמיד ויוסיף בשקידה בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות – מובן אשר ע"פ הוראת הבעש"ט צריך לשמור את בריאות הגוף, ואין בזה סתירה כלל, ואדרבה עוד מביא סיוע – וכפסק רז"ל אשר יגעת ומצאת תאמין במילא יצליח בזה.

בברכה לת"ת ביר"ש ובהצלחה.

א'תתקסז

נדפסה בלקריש חטי"ז ע' 575 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

א'תתקסח

ב"ה, נר החמישי, תשי"ג
ברוקלין.

מחות' הרה"צ הנודע לשם תהלה ותפארת גזע תרשישים
בנשק"ע קקש"ת מוהר"ר מנחם בנימין בן ציון שליט"א

שלום וברכה!

שמחתי להודע ממחות' הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק
בצ"צ וכו' מוה"ר שמואל שי' זלמנוב, אשר הוטב בריאות כ"ק שליט"א,
כן יתן השי"ת אשר מצב בריאותו ילך חלוק וטוב,

וכידוע פסק רז"ל אשר מעלין בקדש (ולכמה פוסקים הוא
מדאורייתא. יעוין בספרים שהובאו בשדי חמד כללים אות מ' כלל
קצ"ד, ובס' מאסף לכל המחנות או"ח סכ"ה סקי"ב, ובשו"ע רבינו
חאו"ח סו"ס ל"ד כתב שהוא מד"ס. אבל הסגירו – לכל הסעיף –
בחצ"ע"ג. וידוע שבכמה מקומות הוא מפני שהי' עדיין קצת ספק בזה,
ואכ"מ) וחיות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא (רמב"ם הל' דיעות
רפ"ד) ועוד שהגוף הוא קנינו של הקב"ה (עיין רמב"ם הלכות רוצח
בתחלתו, הרדב"ז לרמב"ם הל' סנהדרין סוף פי"ח, שו"ע לרבינו הזקן
הלכות נזקי גוף סעיף ד', ויש לעיין בלשון רבינו הזקן בשולחנו חלק
או"ח מהדו"ב סוף סימן ד').

וכבר נדבר בהתועדות במסיבת ריעים, בענין מעלין בקדש דנרות

(י' כן הוא בכל דפוסי הרמב"ם שראיתי, וחל' צ"ע, ולכאורה ברור, אשר יש כאן
השמטת המדפיסים הראשונים (ונמשכו אחריהם המו"ל שלאח"ז מבלי לשים לב לזה.
ובפרט שבחל' דיעות מעטים המעיינים) וצ"ל: מדרכי עבודת השם הוא. ובא בהמשך
למשי"כ שם בסוף פרק שלפני זה: ישים על לבו שיחא גופו שלם וחזק כדי כו' נמצא
המחלך בדרך זה כל ימיו עובד את ה' תמיד כו' שיחא גופו שלם לעבוד את ה' כו'. ועי'
כותב ברפ"ד: הואיל (כפי שביאר לעיל) וחיות הגוף בריא ושלם מדרכי עבודת השם הוא
כו'. או צ"ל: מדרכי ידיעת השם הוא – ועי' מה שמסיים ומביא ראיה: שהרי כו' שיבין
או ידע דבר מידיעת חבורא. – ולא מצאתי במפרשי חיד שיעמדו עי'.

א'תתקסח

חלקה נדפס בלקריש חי' ע' 313 וחלקה בחי' ע' 806 בהערה והושלמה עי' העתק המזכירות.
מוהר"ר מנחם בנימין בן ציון: רוטנברג, האדמו"ר מביאלה.
נדבר בהתועדות: לקריש חי' ע' 92-89. וראה גם לעיל אגרת איתקנו, ובהנסמן בהערות שם.
כן הוא בכל דפוסי הרמב"ם: ראה גם לעיל חי' אגרת איתרמו, ובהנסמן בהערות שם.

חנוכה, דאף שנתקנו ובאו מחנסי שהי' בנרות דביהמ"ק, הנה חלוקים הם זמ"ז בכמה פרטים, ואחד מהם הוא, שנרות ביהמ"ק הם תמיד במספר שוה, משא"כ נרות חנוכה דמוסיף והולך. וי"ל הטעם בדרך אפשר: מצות נרות דביהמ"ק באה בדרך מלמעלה למטה, ולא ע"י מלחמה בחושך וטומאת שמנים שבהיכל. ואדרבה עדות היא לכל באי עולם כו', וישראל חביבין (רש"י שבת כב, ב). אבל נרות חנוכה באו ע"י שקדם לחם החשך דמלכות יון הרשעה וכן מפריצי עם ישראל (דניאל י"א עיי"ש בפרש"י, מצודות, ועוד. וכמוש"כ באריכות ביוסיפון שהובא בפרש"י שם) ולכן יש יתרון בנרות חנוכה על נרות דביהמ"ק דמוסיף בהם והולך (גם הם ח' נרות ולא ז', וכחילוק כנור דלע"ל ודביהמ"ק – ערכין יג, ב, נתבאר בלקו"ת תזריע כא, ד, ועייג"כ שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט – וקיימים לעולם – רמב"ן ר"פ בהעלותך) וכיתרון אור הבא מן החשך על אור סתם (תניא פכ"ו כ"ז ל"ו וראה זח"ג מז, ב).

וי"ל אשר בדוגמת זה יש ג"כ יתרון בעבודת השם הנ"ל על ידי הגוף ובגוף, כשיהי' בריא ושלם, על עבודת השם בהנשמה (יעוין תניא שם ובאגה"ק סו"ס ח').
בכבוד ובברכה.

א'תתקסט

ב"ה, נר חמישי דחנוכה, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אל נשי ובנות חב"ד ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלוס!

אין צוזאמענהאנג מיט חנוכה, ווערט אייך ארויסגעשיקט דער ספר
„בית רבי" – (אין אידיש) וואס איז ערשט ארויס פון דרוק – אלס
חנוכה מזכרת.

אייך האף, אז איר וועט זיך פיל באנוצן מיט דעם ספר בא אייערע

א'תתקסט

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 301 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת א'תתקסט, ובהנסמן בהערות שם.

צוזאמענקונפטן, כדי נענטער צו באקענען זיך מיטן לעבן און שאפן פון כ"ק נשיאינו, די „אבות חב"ד" זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שעפן פון זייערע לעבעדיקע קוואלן און אזוי ארום קענען בעסער ערפילן אייערע פליכטן אלס פרויען און טעכטער פון חב"ד, צו פארשפרייטן די ליכטיקייט פון תורה און מצוות אין גייסט פון תורת חב"ד, ניט נאר בא זיך אין דערהיים, נאר אין דער גאנצער סביבה.

אזוי ווי אלץ איז בהשגחה פרטית, איז אויך דאס וואס דער „בית רבי" איז ארויס פון דרוק אין דעם חודש הגאולה פון חב"ד ובפרט אין די טעג פון חנוכה, קען מען דערפון ארויסלערנען א הוראה.

דער אונטערשייד צווישן די נרות חנוכה און נרות של שבת וואס פרויען זיינען אין ביידע פארפליכטעט, איז, צווישן אנדערעס, אויך אין דעם וואס די נרות חנוכה צינדט מען אן נאך דער שקיעה, ווען עס איז שוין נאכט, אבער נרות שבת צינדט מען אן פאר דער שקיעה, ווען עס איז נאך טאג. אויסער דעם, צינדט מען ערב-שבת אן די זעלבע צאל ליכט ווי אלעמאל, אבער די חנוכה ליכט ווערן פארגרעסערט אין צאל אלע נאכט.

דאס איז אן אנדייטונג, אז מען קען זיך ניט באגנוגענען מיט דעם וואס מען מאכט ליכטיק די אייגענע היים מיט דער ליכטיקייט פון תורה און מצוות און מאור שבתורה, די אינערלעכע ליכטיקייט פון דער תורה, וואס דאס איז תורת החסידות: מען מוז אויך ליכטיק מאכן די „גאס", וואס אויף דרויף זיינען מרמז די נרות חנוכה (וואס זייער ארט איז על פתח ביתו מבחוץ – ביים אריינגאנג אין הויז פון דרויסן). נאך מער: אין דער צייט ווען עס איז פינסטער אויפן גאס, איז ניט גענוג בלויז אנצוצינדן ליכט, נאר מען מוז זיין מוסיף והולך – צוגעבן כסדר נייע ליכט, פארגרעסערן די כוחות און אויסברייטערן די ארבעט אלץ מער און מער. לויט דער שיטה פון חסידות חב"ד וואס איז באזירט אויף די יסודות פון אהבת השם, אהבת התורה און אהבת ישראל.

איך האף, אז אייער ארבעט וועט אויך זיין ווי די נרות חנוכה – מוסיף והולך, און דורכדעם וועט איר ממשיך זיין די גיטלעכע ליכטיקייט אויף זיך און אייערע בני-בית שיחיו געבענטשט צו ווערן בבני חיי ומזוני.

בברכה.

ארויסלערנען א הוראה: ראה גם לעיל אגרת איתחקנו, ובהנמנן בהערות שם.

א'תתקע

ב"ת, אדר"ח טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

אף שכבר אישרתי בכללות קבלת מכתביו, הנני לפרט עוד הפעם, אשר בשעתם נתקבלו ג"כ מכתביו שעליהם שואל, והם: כ"ב אלול עם הרשימות. ל' תשרי. ט' מ"ח. ר"ח כסלו. ג' וי"ג כסלו עם המצורפים אליהם. והרשימות והפ"נ נקראו בעתם על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח הגיעו המברק ע"ד חלוקת דמי חנוכה כדאשתקד.

(ב) נהניתי ממכתבו המפורט ע"ד התלמידים, מצבם בלימודיהם וביראת שמים וכן בענין ידיעת תניא בע"פ וחזרת דא"ח, ולמותר להאריך ע"ד הנחיצות שיחזרו ה' דא"ח ברבים, ובמאמרים כאלו שחשומעים יבינום בשכלם הם, אשר נוסף על כל שאר הענינים הרי זהו ג"כ דרך להרבות מספר השומעים, כיון דחברא חברא אית לי, ואפשר כדאי שה' הקשישים שבהם יספרו ג"כ איזה ענין מחיי נשיאינו וכו' כדי שיוכל השומע לספר אח"כ בביתו לבניו ובנותיו, והוא ע"ד מ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר בתועלת השיחות וכו'.

(ג) מה שכותב ע"ד לימוד יורה דעה בהשיבה, הנה כנראה ממכתבו נכנס זה בתור לימוד חיובי לכל הנכנסים בהכתה הגדולה והם לומדים – כלשון מכתבו – בעיקר יו"ד, רק שתי שעות בגפ"ת,

והנה אם כולם מועמדים להיות רבנים, וכבר יש להם ידיעה יסודית בגפ"ת, אולי נכון סדר זה, אבל אם אחד משני התנאים חסר, אפשר כדאי להגדיל מספר שעות לימוד בגפ"ת, אלא שבש"ס גופא יכולים לבחור באלו המסכתות שיש להם יותר קישור עם הלכה למעשה, אף שמובן שנחוצה ידיעה בהמסכ' הנלמדות בשאר הישיבות...

א'תתקע

מוהרנ"ן: מוה"ר ניסן גמזוב. אגרות נוספות אליו – לעיל א'תתקמד, ובהנסמן בהערות שם.

ח) ברשימת ידיעת תניא בע"פ, הנה כותב על אחדים שידעו ושכחו, ובטח יש למצוא אותיות המתאימות לעוררם על חיפוש עצות להחזיר תלמודם, ואף שקשה עתיקא מחדתא, הנה בענין זה מבואר בכ"מ חומר הדבר דהשוכח דבר אחד כו' אף שאין המשנה שבלשון זה מדברת אודותם, כי בודאי אצלם הוא ע"ד המבואר בהלכות תלמוד תורה לרבינו הזקן פרק ב' סעיף ז' ואילך.

ט) לרשימת אלו החוזרים דא"ח, כדאי הי' עכ"פ מכאן ולהבא, לציין ג"כ המאמר או חלק מהמאמר שחזרו, וכנ"ל הנה לדעתי צריך להיות מאמרים כאלו שיהיו מובנים להשומעים...

יא) בנוגע לסדר הבחינות שכותב במכתבו, אפשר הי' כדאי שעכ"פ פעם או פעמיים בשנה, יסדרו בחינות בהשתתפות גם אלו שמבחוץ – היינו לא מהר"מ וחר"י דהשיבה – אם מרבני העיר או מרבני הפליטים וכו' (וכמובן שצ"ל דורכגעהאלטען פאליטיש ולכן יתייעץ בזה עם הרה"ג וחרה"ח נו"נ אי"א עוסק בצ"צ וכו' מוהרב"א שי' גרדצקי) והתועלת בזה הוא לענין פרסום הישיבה, ובטח גם לענין אוסף כספים, הפרסום במדינות אחרות וכו'...

יג) בנוגע לשאלתו בענין לימוד החסידות דהכתה ד'פאר זיך, הנה קשה לאמר דבר ברור בזה בריחוק מקום, וזה על ההנהלה על אתר להחליט בהתאם לכחות רוב תלמידי הכתה, אחרי השערותם איך יפעול זה עליהם חלוקת הענינים בנגלה ודא"ח באופן זה או זה, ויה"ר מהשי"ת שיחליטו להצלחה.

יד) בשאלתו בענין חזרת תניא בע"פ, הנה אינו כותב הסיבה שנעשה חלישות בזה, שאם הוא מצד עצלות שכך נקל יותר, הרי פשיטא שצריך להלחם בזה, וכידוע גרעון ענין העצלות בכלל ובפרט עצלות בלימוד דא"ח, ואם הסיבה שלוקחים מזמן החזרה על לימוד בפנים אם בדא"ח או בנגלה, הרי בטח לא כולם שוים בזה, כי יש כאלו שרק זוהי הסיבה ואולי ישנם כאלה שגם חלישות דיר"ש גורם, ובהתאם להסיבה הנה יש לדבר עם כל אחד לפי אופנו.

טו) בשאלתו בענין לימוד שו"ע יו"ד, הנה כבר כתבתי בכללות לעיל, ויש להוסיף בזה אשר לקבלת סמיכה צריך שתהי' ג"כ ידיעה עכ"פ באיזה סוגיות בש"ס נוסף על ידיעה למיגרס בכמה ענינים שבש"ס, ובענין לימוד שו"ע יו"ד גופא, הנה בטח ידוע לו שמפני קוצר הזמן דלימוד התלמידים בערך הזמן שהיו לומדים לפנים, הנה אין מקדישים כ"כ זמן לדיוקים בפרי מגדים וכיו"ב...

יט) בנוגע ... וכן להבחורים שבאו ממרוקו, הנה ידוע מרז"ל אשר תינוק וכו' (ובמילא גם תינוק בידיעת התורה בכלל ותורת דא"ח בפרט) תהא שמאל דוחה וימין מקרבת, ובפרט בהנ"ל יש להוסיף בהימין מקרבת ולמעט בהשמאל דוחה, כיון שהיותם בהשיבה תכשיר את הדרך אשר יתוספו עוד כאלו הן בהשיבה גופא או שבמקומות אחרים כיו"ב יתוספו, אשר במקומות ובזמנים אלו זהו ג"כ הצלה ממש מהחשך אשר בעולם אשר מביאים שם את המאור שבתורה זוהי פנימיות התורה וכמו שנתאחדה עם שכל האדם שחב"ד שבראש יהי ממולאים בהם וגופא בתר רישא אזיל, ובמילא יש עכ"פ בזמן הראשון, נאכגעבען זיי בענין הזמן דלימוד נגלה וחסידות, ולעוררם בשעת התועדות, כמובן באופן כללי ולא בדבור לפרטים, על דבר גודל נחיצות לימוד החסידות פנימיות התורה הנקראת נשמתא דאורייתא ואשר זה ממשיך ג"כ חיות בלימוד נגלה דתורה הנק' גופא דאורייתא, וקרוב לודאי שעומדים הם התי' ממרוקו בקישור מכתבים עם חברי' במקומות אחרים, והשביעת רצון שלהם תשפיע ג"כ על חבריהם הנמצאים מרחוק.

כ) בנוגע לחתי' ממרוקו, הנה ידוע עד כמה שפועל עליהם ומתרגשים מסיפורי צדיקים אשר זהו הדרך לפעול עליהם גם בשאר הענינים.

כא) כבר כתבתי ואכתוב בזה עוד הפעם, שאם מתעכב מענתי על מכתבים, הנה ע"פ הרוב הרי הסיבה היא רק רוב הטרדות, ומדאורייתא אזלינן בתר רובא, ובמילא אין ללמוד בזה כל פשטים אחרים עד שלא בא הענין מפורש ממני.

א'תתקעא

ב"ה, אדר"ח טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריף, פון כ' כסלו, ער"ח טבת העבר,

א'תתקעא

נדפסה בלקריש חר"ט ע' 472.
לתוכנה ראה גם לעיל אגרת א'תתקלט. לקמן ברמב.

פארן פארען אויפן אהל פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, און האב דארטען מזכיר געווען אייך און אייערע בני בית שיחיו צו דעם וואס איר באדארפט.

(ב) בנוגע אייער שאלה, אפשר זאלט איר זיך באזעצן אין א אנדער ארט, וואס דארטען איז פראן א סברא פון א גוטער דירה אין א גוטער סביבה, גוטע ארבעט און גוטע פרנסה וכו', און איר פרעגט מיין מיינונג אין דעם:

מיין מיינונג אין דעם איז - און איך בעט אייך איבערגעבען עס צו אנ"ש שיחיו פון כפר חב"ד, דאס זאל דינען אלס ענטפער אויך צו אייניגע פון זיי וואס האבען זיך געווענדעט צו מיר מיט אזא שאלה - און דאס איז פאלגענדע:

לויט אייער בריף - און אויך אלע ווייסען דאס - איז אייער אלעמענס נסיעה לאה"ק ת"ו געווען בחי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בעלמא דין, און איר האט געהאט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר בריף בנוגע צו דעם אופן פון אייער הסתדרות, און, ווי ער האט אייך געשריבען פילע מאל, אז איר זאלט זיך האלטען צוזאמען און אויפשטעלען דעם כפר חב"ד וכו' וכו'.

עס איז ידוע וואס שטייט אין חסידות אין פילע ערטער, אז בכלל איז דער ענין הפרנסה יעצט, על דרך ווי עס איז געווען דער מן אין מדבר, וואס דאס הייסט - באופן נסי, ווארום ע"פ שכל, איז קשין מזונותיו של אדם וכו' און אין די צייטען בפרט, במילא איז דאס נאר באופן נסי, מער ניט וואס צוליב דעם העלם הגלות, ווערט דאס - די פרנסה - געגעבען אין אזא אופן, אז עס איז דא א מקום לטעות וכו'. דאס איז אפילו אזוי אין חוץ לארץ, און בפרט אין ארץ ישראל, וועלכע איז נאך לע"ע בחורבנה, תובב"א, איז פארשטענדלעך אז דארטען איז דער ענין פון פרנסה גשמית נאך שווערער. דערפאר דארפמען זיך אנהאלטען אין די אלע זאכען, וואס מאכען דאס גרינגער, און ניט טאן ח"ו קיינע ענינים וועלכע זאלען מאכען דעם ענין נאך שווערער.

אייער פון די הויפט ענינים צו אויפנעמען ברכות, איז דער ענין האחדות, וכמ"ש בתניא פרק ל"ב, ומבואר בכמה מקומות בדא"ח, וגם בספרי מוסר, און עס איז פארשטענדלעך אין שכל אנושי, נאך א ענין אין דעם איז, אז מען דארף זיך אנהאלטען אין דעם צנור, וואס דער נשיא הדור, כ"ק מו"ח אדמו"ר, האט אנגעוויזען, ווארום אז מען

פרואווט מיט אייגענע צנורות, איז אמאל טרעפט מען צו, און אמאל ח"ו ניט. נאך א דריטער ענין אין דעם איז, אז בכדי דורך די צנורות זאל גיין די השפעה במילואה, דארפמען זיך אנהאלטען אין די הוראות ודרכים פון דעם וואס האט אנגעוויזען אויף די צנורות, און ווער עס איז דער ממוצע המחבר מקור כל ההשפעות צו די מקבלים.

המורס מכל הנ"ל, אז דער ענין פון היפך האחדות ופירוד הלבבות ... איז דאס ניט נאר היפך הרצון פון נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, וואס דורך עס ווערען נמשך אלע השפעות, נאר יעדערער וועלכער האט א חלק אין דעם, ח"ו, איז ער בגדר החובל בעצמו והחובל באחרים, און עס איז ידוע דער פתגם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק: אל"ף בי"ת גימ"ל דלי"ת. אל"ף - אחדות (אדער אהבה) בי"ת - ברכה. גימ"ל - גאווה, דלי"ת - דלות.

ג) עס איז זעלבסטפארשטענדלעך, אז די ברכה וואס כ"ק מו"ח אדמו"ר איז משפיע, איז דאס צום אלעם ערשטען צו די עולים מאנ"ש של מדינתנו פון כפר חב"ד, און דערנאך צו די שנתיישובו אין אנדערע ערטער. במילא דארפמען זיך משתדל זיין מיט אלע מעגליכקייטן, אויב אפשר אויפנעמען די ברכה אויף דעם ארט, און ניט באזעצען זיך ווייטער, וואס זאל מאכען ליינגער דעם וועג ביז עס וועט אנקומען און גרייכען דארט. עס איז קרוב הדבר לאמר אז עס זיינען פראן קצת מאנ"ש שיחיו וואס זייער מקום פרנסה איז ניט אין דעם כפר חב"ד, אבער לויט דער הנהגה פון תורה, איז צום ערשטן - דארפמען גיין אין דעם וועג הנראה להרוב, נאר אויב מען האט שוין אלץ אויסגעפרובט און מען זעהט אז עס איז אונמעגליך, ערשט דענסטמאל דארפמען פרובען אנדערע וועגען.

ד) אויב אין אלע ערטער דארפמען זיך אנהאלטען אין די פערשידענע תקנות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, איז, על אחת כמה וכמה - די וועלכע האבען זיך נאך ניט איינגעארדענט אינגאנצען און בפרט בארצנו הקדושה ת"ו, וואס דארטען איז עיני ה' אלקיד בה מרשית שנה עד אחרית שנה, דארפמען דארטען נאך א גרעסערע זכות, צו יעדער ענין, איז זיכער אז מען דארף זיך אנהאלטען אין די תקנות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, און דורך דעם זוכה זיין צו די ברכות און השפעות בדרך הטבע למעלה מן הטבע, וואס יעדערער באדארף פאר זיך און אלע זיינע בני בית.

ה) ווי געזאגט פריער, וועט איר דאס זיכער איבערגעבען צו די אנ"ש שיחיו פון כפר חב"ד, און דער עיקר מדגיש זיין דעם ענין ראשון, דעם הכרח היותר גדול אין דעם קירוב חלבבות, ווי עס ווערט ערקלערט אין דעם מאמר החלצו מיט דער הוספה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, דער ענין איז נאך פיל וויכטיקער אין אה"ק ת"ו, און בפרט פאר חסידים און מקושרים פון נשיאי חב"ד.

בברכה שהשי"ת יתן לחם הרעיון הנכון איפנה] לחסתדר ותהי להצלחה הן בגשמיות והן ברוחני.

א'תתקעב

ב"ה, א' טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א עוסק בצ"צ מו"ח יוסף שי' בן מימון

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מיום ה' כסלו העבר, וכיון שאין מזכירי יכול לכתוב בשפה השפנית, הנני מוכרח לכתוב לו בלשון הקדש אשר בטח יבין תוכן מכתבי, והוא:

כאשר הי' פה זה לא כבר, בא"כחי הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהר"ר בנימין אלי' שי' גאראדעצקי דברתי אתו עוד הפעם בהנוגע למצב בית האכל של הסטודענטען במאדריד, וזה כעשרה ימים שחזר הרב גאראדעצקי לפאריז, ובטח יעשה שמה מה שתלוי בו לתקן המצב, ואם בינתיים נתחדשו איזה פרטים בזה, מטובו להודיע אודות זה ישר להרב גאראדעצקי, למען למהר את הדבר. ולשלוח העתקה לכאן.

אקווה אשר במשך ימי החנוכה נתקבצו הוא וחביריו יחד ונדברו אודות הנס של חנוכה, בימים ההם, ואשר גם עתה מוכרח הדבר שבני ובנות ישראל יעמדו חזק נגד כל אלו שרוצים לחשכיח את תורת השם יתברך ולהעבירם מחוקי רצונו יתברך, וסוף סוף מצליח השם יתברך ועושה תשועה ופורקן גדול לכל אלו החולכים בדרכיו.

בברכת הצלחה ודרישת שלום כל חביריו שי'.

א'תתקעג

[א' טבת תשי"ג]

...והשי"ת ימלא ימי הריון זוגתו תחי' כשורה ובקל ותלד זחור"ק
בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

ומהנכון הי' שבלי בליטות ישתדל בפתיחת הארון בימי הקריאה
בס"ת, עד לאחר הלידה בשעה טובה ומוצלחת, וזוגתו תחי' תוסיף על
מה שמנדבת לצדקה קודם הדלקת נרות - ג"כ ביום ב' וה' בבקר.

א'תתקעד

ב"ה, ה' טבת, תשי"ג
ברוקלין.

למרנן ורבנן הרבנים הגאונים יושבי על מדין איש איש
במחנו וקהלתו, עסקני הצבור בהרמת קרן התורה
והיהדות ברוח ישראל סבא, וכלל אחב"י חובבי תורה
ומצוה, די בכל אתר ואתר, הי' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בזה הנני ממלא את ידו של הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נר"מ עוסק
בצרכי צבור באמונה ונאמן בית מוהר"ר אלי' שי' סימפסאן, אשר יבקר
את מושבות אחב"י יחיו, למסור להם פרישת ודרישת שלום בשמי
ולחביא מהם פ"ש, להודיע על מצב היהדות ומעמד מוסדות התורה
והחינוך במחנה ה'ט', ולעורר על דבר הדורש תיקון וחיזוק מתאים
לרוח ישראל סבא. וכן לבאר מצב מוסדותינו במדינה זו, בארצינו
הקדושה ת"ו, באירופא ואפריקא.

ונשען על הכתוב אני ישנה ולבי ער, ועל פי דרז"ל אשר אף בגלותא
לב ישראל ער הוא לכל דבר טוב, ואין טוב אלא תורה מצות ומעשים
טובים, הנה בודאי יסייעו בידו למלאות דבר השליחות בפועל, וכן
בהנוגע לחיזוק מוסדותינו במקומות הנ"ל.

א'תתקעג

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 470.

בפתיחת הארון: ראה גם לעיל ח"ו אגרת א'תקנ.

קט

אדמו"ר שליט"א

והשי"ת יזכה את כל אחד מאתנו כולנו, למלאות תפקידו בעלמא
דין על ידי שיאיר את סביבתו וחלקו בעולם באור ומאור אהבת השם
אהבת התורה ואהבת ישראל.

בכבוד ובברכת טוב גשמי ורוחני.

א'תתקעה

ב"ה, ה' טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת הרשת באה"ק ת"ו

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... (ב) כבר כתבתי מאז, שלדעתי צריכים להתרכז בהעבודה, אף
שלא תהי' בהתפשטות כ"כ, ובלבד שמה שיהי' יוכל לשמש דוגמא
לתפארת ולשם. ובפרט שמצומצמים הן בהאמצעים הכספיים הן
באנשים מורים ומורות וכו'. ובמילא מובן, אשר צריך להתרחק מפיזור
הנפש במקצועות שונים, ואפילו מהתפשטות שטחית במקצוע זה גופא.
מתאים להנ"ל – הנה ענין יסוד גני ילדים וכן יסוד פנימי מה
שמזכירים במכתבי, הרי התענינותם צריכה להיות רק בהחקירה
ודרישה שבדבר, ואולי גם הכנה, במדה ידועה, אל עצם הפעולות, ואם
מתאימות המה לחב"ד – צריכים למסור למוסד אחר המתאים לזה.
מובן שבמוסד הזה יכולים גם להכנס, ואולי גם להיות מחברי
ההנהלה, אבל בכל אופן לא נכנס זה בתכנית הרשת ופעולותי'...

ט) אם הגני ילדים יכולים להיות בהמשך ובהתאחדות גמורה עם
החדרים שלהם, ויש להם מן המוכן הכחות המתאימים להנהלתם, וכן
ההוצאה הדרושה לזה, הרי במקום שהוא מוכרח יש להתענין ולעשות
בזה. אבל כ"ז רק הוראה בשעת הדחק.

י) נהניתי במאד מאד, ממה שסידרו – מה שקוראים במכתבם –
ימי העיון ומהנכון הי' למצוא זמן מתאים ולסדר עוה"פ. ומובן אשר
לתפארת הדבר כדאי הי' שישתתפו יותר מאנ"ש והידידים, ולא רק
בתור שומעים, אלא גם מרצים ומנהיגים...

(ג) בטח נצלו ימי החנוכה, וכן יעשו הכנות מתאימות ליו"ד שבט הבע"ל, ובפשיטות גם לפורים הבע"ל – להסביר את התלמידים פרשת ימים אלו, ובעיקר – מוסר השכל בהנוגע אל הפועל.

(ד) בטח טוב להנחיג לימוד הספרנו, אם עי"ז לא יהי שינוי ופירוד ביותר בידיעות תלמידי הרשת להידיעות של מוסדות אחרים. ומה שכותבים שאין לחשיג הספרנו בארץ, הנה כדאי הי' להתענין ע"ד הוצאות הדפסתו שם, וכן להקדע אם נצרך לזה רשיון מיוחד כשנרצה לשלחו מכאן, ועל איזה אדריסה ובאיזה כמות מותר לשלוח...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

המצפה לבשו"ט בקרוב.

א'תתקעו

ב"ה, י"ד טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד,

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

...בענין עסקנות התלמידים, הנה כבר גליתי דעתי כמה פעמים, שכל עניני תלמידי הישיבה צריכים להתנהג ע"י הנהלת הישיבה ובהסכמתם, אשר כפי ששמענו כ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר, ובמילא בנדון זה הוא כן, אלא שעל ההנהלה להתחשב עם חושי התלמיד הפרטי ניט איבערציען די סטרונע, וכן להתחשב עם הענינים אשר מפני המצב הרי זה נכנס לפעמים בגדר ענין מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים שאז מבטלין ת"ת, ואז יש להזהר און באווארענען שלא יפעול זה חלשות ביתר התלמידים שאין פסק זה שייך להם...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל בהקדם.

נ"ב: מהנכון שבמקום שכותבים שמי, יכתבו מענדל מלא בעי"ן.

קיא

אדמו"ר שליט"א

איתתקעז

ב"ה, ט"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי ג' מכתביו והעיקר מכתבו השני ממוצש"ק פ' מקץ, בו כותב שנשאר על משמרתו משמרת הקדש בכרמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אשר בלי שום ספק שזה טובתו הן בגשמיות והן ברוחניות וטובת ב"ב שיחיו, ונכון יהי לבו בטוח בהשי"ת אשר בודאי יראה זה גם בעיני בשר והשי"ת יזכהו שיחי' זה בהקדם, וידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר חסיד כדבעי צריך להיות חדור (דורכגעדרונגען) בהרעיון שהוא בהמתו של הקב"ה (להעיר מתניא ס"פ מ"ו ושם פי"ח) אשר במילא עליו למלאות את עניניו והוא „נתינת חלב" וכיו"ב – ומזונותיו וכל צרכיו הרי הם על בעה"ב שלו הוא ממח"מ הקב"ה.

בברכה להצלחה בכל עניניו וביחוד בעבודתו בקדש בקרוב לבן של ישראל לאביהם שבשמים. המחכה לבשו"ט.

איתתקעח

ב"ה, י"ז טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד באה"ק ת"ו, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

...קבלתי המברק שלהם בנוגע לבקור מר קול שי' כאן. וביקר אצלי ביום ה' העבר, ובמשך השיחה אמר בפשיטות, שיקיים הבטחתו

איתתקעז

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 418.

איתתקעח

חלקה נדפס בלקריש חכ"ד ע' 476 והושלמה ע"פ צילום האגרת.

בענין בנין ב"ס לחקלאות בכפר, ומצדי אשרתי עוד הפעם שבמשך חמש שנים – הנני אחראי – שישלמו חזרה להסוכנות חצי הוצאות הבנין. ובמענה על שאלתי אמר לי, כי לדעתו טוב יותר לחשוב ע"ד בתי עץ המובאים מחו"ל בנוים, אבל אח"כ הי' לי הזדמנות לשוחח עם איש העוסק בבנין באה"ק ת"ו ואמר לי כי למרות שיש הוצאות נוספות בזה, יש להשתדל בכל עוז שיהי' הבנין דוקא בנין קבע ממלט ולבנים וכו'. מפני תוקף החום ויובש האויר הפוגע בקיום בתי עץ הנ"ל. ובטח יבררו זה ג"כ על אתר. כן אמר לי מר קול שהבנין יתארך לערך חצי שנה, אפילו אם יהי' בנין עץ הנ"ל, ועוד יותר – אם לחשוב ע"ד בנין לבנים וכו'. ואחכה מכם לברור בזה...

פנו אלי ממרכז לטהרת המשפחה אשר בירושלים ת"ו (זו שבהנהלת הרב האלפערין) ע"י ב"כ ושלוחם כאן הרב ברזל שי' ואח"כ גם בכתב ישר מירושלים לסייע בבנין ובגמר מקואות באה"ק ת"ו, והבטחתי להם עזרתי, אבל ע"י ב"כ באה"ק ת"ו, היינו אגו"ח. כפי מכתבם – הנה ענין הנחיצות ביותר הם באלו – ע"פ דברי הנ"ל – שנעתקו בשולי המכתב, בצירוף הסכומים הנדרשים בכל מקום מהם. השערתי שבטח הסכום הוא יותר מכפי הדרוש, וזה הי' אחד הטעמים שאמרתי שא"א בלא"ה כ"א שתתקבל עזרתי ע"י אגו"ח, וב"כ יבקרו על אתר המצב. כמובן מבלי שייסדו מרכז לבנין מקואות עצמאותי, אלא שבאותו המקום שיסייעו יבחנו את המצב ויראו שהאמצעים שנותנים ילכו רק למטרה זו. ואף שלא ברצון, אבל מוכרח הי' הרב ברזל להסכים ע"ז, אלא שבקש שידעו שהוא בהשתדלותו, ומובן שהסכמתי ע"ז. ומטובם להתבונן ולסייע באחד המקומות האלו, באותו מקום שעכ"פ בסביבתו שם יש מפעולות חב"ד. ועוד אחת – שצריכה המקוה להעשות בהתאם להוראת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע כיון שהוא הפוסק שלנו. וכידוע ג"כ בדין, אשר באתרא דרב צריך להתנהג דוקא כרב, אף כי באתרא דשמואל כו'. ואין בזה ענין דלא תתגודדו מכמה טעמים וכו'. וכותב הנני זה כדי שיעיינו בזה כיון שבטח ישתדלו אצלם לעשות דוקא ע"פ הוראות אחרות. מובן שאין עליהם להכנס במלחמה אלא להסביר, שזהו היפך הדין להכריח את מי שהוא שלא לקיים כדברי ופסק רבו, ובפרט בענינים כאלו, שמקואות אלו ואלו כשרים הם ע"פ דין לכל הדיעות, אלא שיש ומהדרין לצאת ידי דעת פוסקים אלה בויתורם על דעת פוסקים אחרים, ויש שעושים להיפך...

שישלמו חזרה: ראה לעיל אגרת איתתעד, ובהנסמן בהערות שם.
פנו אלי: ראה גם לקמן אגרת ב"סב.

קיג

אדמו"ר שליט"א

במ"ש שאשרו כבר החמש מאות דונם בשביל הכפר, ובינתים נתקבל מכתבי שכדאי הי' להשתדל ע"ד אלף דונם, ולכן יש אומרים ומפרשים דברי, שלא לקבל החמש מאות דונם כ"א להתחיל בהשתדלות ע"ד אלף ולחכות עד אז. הנה נבהלתי מה שכ"א רוצה לתלות זיינע אייגענע קרומע סברות שזהו ג"כ דעתי. ופשיטא שצריכים לקחת ולהשתמש תיכף בהקרקע הניתן, ולהתחיל ג"כ בהשתדלות אודות חמש מאות נוספים. וכיון שידיעה עד"ז גופא של הסברא קבלתי רק מהם, אינני כותב לאחרים על דבר שלילתה.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש – המחכה לבשו"ט מפורטות ובהקדם בכל הנ"ל,

מ. שניאורסאהן

א'תתקעט

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...מה שמסיים במכתבו, אז פון עם קומט אסאך ומתחנן מהשי"ת לסייעו בזה, כיון שאינו מתאים למה שמגיע ממנו כו', הנה ידוע פסק רז"ל שהמקדש עצמו מעט למטה מקדשין אותו הרבה מלמעלה, אבל עכ"פ צ"ל הקידוש במעט, ולפתוח כחודה של מחט לכל הפחות, וכחות אלו ניתנו לנו בשופי מנשיאנו הק' לצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אלא שצריך להחזיק צנור ההתקשרות עמם פתוח ולהרחיב עד' כמה שאפשר, והוא ע"י ההליכה בדרך אשר חורו לנו, שמירת תקנותיהם לימוד תורתם וכו' והעולה על כולנה הוא הענין דאהבת ישראל, אשר בהתאחדות עם עוד ישראל בכלל ואנ"ש בפרט, הנה הרי זה כלי המחזיק ברכה וברכתו של הקב"ה שהיא ברכה עד אין קץ, ובמילא – הן בענינים הגשמיים והן בענינים הרוחניים.

מכתבי . . אלף דונם: דלעיל א'תתקעט.

א'תתקפ

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מ"ג טבת, בו מודיע אשר לבנו ... שי ימלאו
שלש שנים ביום כ"ד שבט הבע"ל ושואל אם להקדים האפשרעניש
ליום ההילולא יו"ד שבט:

הנה ידוע מנהג ישראל תורה היא אשר האפשרעניש עושים לא
קודם מיום מלאת שלש שנים להבן, ובמילא גם הוא ינהג ככה ויהי
בשעה טובה ומוצלחת, ומועתק בשולי הגליון קטע ממכתב כ"ק מו"ח
אדמו"ר בענין האפשרעניש.

מה שכותב שדואג עתה בענין פרנסתו, הנה הי' מהנכון שיתן בכל
יום – מימות החול – קודם התפלה איזה פרוטות לצדקה וידוע פסק
רז"ל עשר בשביל שתתעשר וע"ז אומר הקב"ה בחנוני נא בזאת ומובא
באחרונים שלדעת כמה פוסקים הנה גם על צדקה סתם נאמר הכתוב
ובחנוני כו' יעוין שו"ע יו"ד סרמ"ז ובנ"כ שם ומובאות הדיעות בזה
בשדי חמד כללים מערכת נ' ט"ז.

בטח למותר להעירו להתחזק בשמירת שלש השיעורים השווים לכל
נפש מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר בחומש תהלים ותניא הידועים.
בברכה להצלחה בפרנסה.

א'תתקפא

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר מיום א' בו כותב ומתאונן על מצב
הישיבה במחנו ושואל עצתי:

א'תתקפ

קטע ממכתב: ראה לעיל ח"ה אגרת אירלג ובכ"מ. לקמן ביצח.

אדמו"ר שליט"א

קטו

הנה אף שכבר אמרתי לו כמה פעמים ברור השקפתי על הישיבה העומדת בהנהלתו בכלל ותפקידו בה בפרט, הנני בא בזה עוד הפעם על כל פנים בקיצור כדי שתהי' השקפתי ברורה, ואכתוב באידיש אולי מרצונו לקרוא המכתב עוד בפני מי, ובחקדמה כללית לכל הנקודות הבאות להלן, שידוע פס"ד הבעש"ט שצריכה להיות עבודת השי"ת דוקא בשמחה, וידוע ג"כ פסק דין חרמב"ם בחלכות דיעות ובטור שו"ע או"ח סי' רל"א ובכמה מקומות בדא"ח, שעבודת השם צ"ל בכל דרכיך דעהו, היינו בכל הענינים שבחיי היום יומיים. ונקודות השקפתי הם:

א) עס איז שוין צייט צו פארשטיין און זיכער אז אויך ער פארשטייט דאס און מען זעהט דאס אפילו בעיני בשר, אז דאס וואס עס איז עס געגעבען געווארן די התעסקות פון דער ישיבה ... איז דאס ניט וויילע מען וויל זיי מאטערען און ניט וויילע מען האט געוואלט פארשיקען עס אין א קליין שטעטעל, נאר דאס איז זיין מילוי השליחות בעלמא דין, ובמילא איז דאס דער צנור דורך וועלכען הקב"ה האט געגעבען, גיט, און וועט געבען ברכה והצלחה אין אלעס וואס ער באדארף פאר זיך, פאר זיינע בני בית שיחיו בגשמיות וברוחניות. און זיכער איז איבעריג צו מאריך זיין אין דעם, ווארום אפילו מיט א התבוננות קלה אין די מופתים גלויס אין משך פון די לעצטע צוויי יאר סיי בעינינו הפרטים און סיי אין די ענינים הכללים, פארשטייט מען און מען זעהט דאס.

ב) וויבאלד אז דאס איז זיין מילוי השליחות, און ער איז שייך צו דעם קהל אנ"ש וחסידי ליובאוויטש, וואס זייער דרך עבודה איז בשמחה, איז א זיכערע זאך, אז אויב ער וועט נאר ניט וועלען ארויפציהען אויף זיך מרה שחורה און פארפלאנטערן דעם מצב, וועט ער זיכער קענען אויספירען אלע ענינים מתוך שמחה. דאס איז ניט קיין סתירה צו דעם, וואס אמאל קומען אן ענינים דורך יגיעה, וכידוע מאמר רז"ל, לא יגעת ומצאת אל תאמין, אבער יגיעה און שמחה, איז ניט נאר וואס זיי זיינען ניט סותר איינע די אנדערע, נאר על פי רוב – און אזוי דארף זיין – אז ווען מען דערגרייכט א זאך דורך יגיעה, איז פראג אין דעם מער ענג און שמחה, איידער מען באקומט דאס דורך מתנה נהמא דכסופא.

ג) עס איז זעלבסטפארשטענדלעך, אז וויבאלד דער מוסד וואקסט, און אזוי ווי יעדער לעבעדיקע זאך, וויל דאס וואקסען נאך מער, איז אויב אין אנהויב און מיט אימפעט, האט איין מענש געקאנט שלעפען

און טראגען דעם גאנצען ענין און דאס האט נישט געשאדעט נישט דעם מוסד און נישט דעם מענשן, איז דאס **אפשר** אלץ גוט געווען אין דעם תחלת הענין, און אפילו אין דעם בין איד נאך אויך נישט זיכער, און בפרט אז דער מוסד האלט אין וואקסען, איז דאס זיכער נישט כדבעי למהוי, נישט פאר דער ענטוויקלונג פון דעם מוסד און במילא אויך נישט פאר דעם מענשן וואס שלעפט ארויף אויף זיך אלע ענינים צוזאמען...

ה) עס איז זעלבסט פארשטענדלעך, אז **יעדער** וועלכער פירט אן מיט א ארבעט, קען זיך בא עס נישט אפלייגען, אז ווען ער וועט דאס איבערגעבען א צווייטען וועט זיך דאס פירען נישט ערגער, ווי ער וואלט דאס געטאן, וואס דאס האט אויפגעטאן דער חטא פון עץ הדעת, אז **יעדער** נברא פילט זיך, און אפט פאסירט טאקע אזוי אויך באמת, אין די ערשטע צייט, ביז דער נייער מענש געוויינט זיך איין אין דער ארבעט, אז עס זיינען פראן פעלערען, און אמאל נעמט דאס א ליינגערע צייט, אבער דאך דארף מען נישט פארגעסען, אז עס איז כדאי צו פארלירען א פעני בכדי נישט צו פארלירען א דאלאר, הגם א פעני און א דאלאר איז דער חילוק נאר אין כמות, ובמכל שכן וקל וחומר אז עס איז כדאי צו פארלירען א קליינע זאך, קליין סיי בכמות און סיי באיכות, בכדי נישט צו פארלירען א זאך וועלכע איז גרויס סיי בכמות און סיי באיכות.

ו) המורס מכל הנ"ל: ... אז עס איז א מוז - הכרח - אז איר זאלט אוועקגעבען אייער גאנצע צייט אויף פאבליק ריליישאן און האבען די הנהגה כללית, אויך אין די ענינים פנימיים פון דער ישיבה. אבער אין פועל ממש, דאס וואס איז נוגע צו דעם סדר הלימודים, אפטשעקען פעהיגע מלמדים ומורות, בוחן זיין די תלמידים וכו', דאס אלעס דארף איבערגעגעבען ווערען א אנדערען, און פון צווישען דעם סטעף פון דער ישיבה, קען מען געפינען אזא וועלכער זאל זיין מוכשר צו דעם לכל הפחות במשך הזמן, און אויב עס איז נישט מעגליך איבערגעגעבן דאס אלץ איינעם, איז דאן צוטיילען די פונקציעס א טייל פונקציעס איינעם און א טייל פונקציעס א צווייטען. אבער בכל אופן נישט איר דארפט זיך פארנעמען מיט דעם, און זעלבסט פארשטענדלעך אויף נישט צו לערנען אליין מיט א כחה.

ז) איד האף אז מיין פארשלאג וועט אייך נישט אויפרעגען, און אלענספאל ווען אפילו יע, איז ווי עס האט דערציילט כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם דודו הר"א נ"ע אז ער פלעגט זאגען, אז ווען מען רעגט זיך אויף, דארפמען אפוארטען לכל הפחות 61 מינוט, און דערנאך קען

מען טראכטען אין דער זאך ווי דאס איז לאמתתה, און זאל אייך ניט דאכטען זיך – חאטש אין א געוויסער מאס זייט איר אפשר אויך גערעכט – אז פלוני בן פלוני וועט ניט מצליח זיין, און פלוני בן פלוני קען ניט פירען זיין כתה וכו', ווייל ווי געזאגט אויבען, מען דארף פארבויגען אויף קלענערע זאכען לפי ערך, בכדי צו אנהאלטען אין א גרעסערער מאס וויכטיקערע פרטים...

בברכה למנוחת הנפש אמיתית ולהרחבת הדעת שבמילא יביא הצלחה בענינים הכללים והפרטיים. המחכה לבשורות טובות.

א'תתקפב

ב"ה, י"ח טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נר"נ וכו' מוה"ר פרץ שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע שבימים הקרובים יגמור ששה סדרי משנה בעזה"י (ובטח שגורים לו גם בע"פ איזה פרקים משניות), הנה ת"ח על בשורה טובה ומשמחת זו, וידוע עד כמה הפליג כ"ק מו"ח אדמו"ר במעלת ענין הלימוד דמשניות, ויעוין ג"כ קובץ מכתבים השני, שבשם מבואר ג"כ גודל המעלה דחזרת משניות בע"פ בהלכו ברחוב בלכתך בדרך וכו' וע"פ המבואר בכתבי האריז"ל דמשנה אותיות נשמה הנה בודאי יאיר לימוד זה את מוחו ולבו בנר ה' נשמת אדם, עד אשר יורגש תוספת אור זה גם בענינים הגשמיים וכן בנוגע בנו ומשפחתו שיחיו.

בברכה להצלחה בלימוד תוה"ק הן בנגלה וגם בתורת החסידות ולברי' הנכונה.

א'תתקפב

מוה"ר פרץ: חן, אגרת נוססת אליו – לעיל ח"ה א'תת.

א'תתקפג

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מו"מ באמונה
מוה"ר משה שי' חכהן

שלום וברכה!

...אקוה אשר למותר לעוררו שביום א' כ"ד טבת הבע"ל הוא יום
החילולא של כ"ק אדמו"ר רבינו הזקן, בעל התניא והשולחן ערוך אשר
במילא זהו יום זכאי להצלחה חן בענינים הנמצאים בתורת החסידות
והן בענינים הנמצאים בתורת הנגלה, ומגלגלין זכות ליום זכאי לעשות
התועדות, א ווארימען פארבריינגען ולהתחזק בהחלטות טובות
באהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם, וזכות ביחוד בזה לכהנים
שלחם נמסר מצות ברכת ישראל וברכה מתוך אהבת ישראל וכנוסח
הברכה לברך את עמו ישראל באהבה (שו"ע בעל החילולא סקכ"ח
סי"ט) ולהמשיך בהמתברכים אח"י (זכרונות ע' שמג).

בברכה לבריאות הנכונה לו ולזוגתו שיחיו ולהצלחה בעניניהם
הכלליים והפרטיים.

א'תתקפד

ב"ה, כ"א טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"צ והרה"ח אי"א נו"נ בנש"ק ענף עץ אבות וכו'
מוה"ר חיים שלמה שי'

שלום וברכה!

במענה למה דשאלנא קדמיכון בהמובא בלקו"ת ס"פ נשא

א'תתקפג

נדפסה בלקריש חי"א ע' 192 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר משה: שאייעוויטש. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתקנא, ובהנסמן בהערות שם.

א'תתקפד

הרה"צ . . . חיים שלמה: הורוץ, האדמו"ר דסטריזוב. אגרת נוספת אליו — לעיל א'תתקלז.

קִיט

אדמו"ר שליט"א

שנותנים מתנות להחתן, דלכאורה מהו השייכות מה שחתן הוא לשון נחות דרגא לנתינת מתנות:

הנה הרי מבואר שם גופא (דכ"ט ע"ב) שכדי להמשיך ענין חדש צריך ע"ז נתינת כח מלמעלה וזהו ענין מתנה שאין זה ענין של שכר או קני' ביגיעה והשתדלות כ"א מה שנותנים לו יותר ממה שמשתכר והיגיעה וההשתדלות בזה הוא רק דעבד לי' נייחא לנפשא דעי"ז יהיב לי' מתנתא, ומבואר הדבר עוד בכמה מקומות בדא"ח ועיין ג"כ בלקו"ת שיר השירים ד"ה כי על [כל] כבוד חופה וסד"ה ת"ר כיצד מרקדין.

בכבוד ובברכה.

א'תתקפה

ב"ה, כ"א טבת, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

מר משה שי' קול

שלום וברכה!

נעמה לי ההזדמנות להכיר את כבודו פנים אל פנים ולשוחח אתו ע"ד הבעיות הנוגעות לחלק חשוב מבני עמנו. בפרט נהייתי לשמוע אשר רואה במקצועות השונים דתנועת חב"ד באה"ק ת"ו מקום לעבודה משותפת וסיוע ניכר מצדו.

והענינים הם:

(א) ענין מוסד חינוך עם סניפי' בעד הילדים המוצלים מהמיסיון, אשר יש אפשרות בידנו, ע"פ המכתבים [ש]קבלתי זה עתה, לסדר, ולפי דברי כ' הנה אם יתאים הבנין והפרסונל הרי המשרדים העומדים תחת הנהלתו יקבלו עליהם מחצית תחוצאה הכספית הכרוכה בתמיכת מוסד כזה, ומחצית השני' בטח ימציאו המשרדים הממשלתיים שאתם נכנס בדברים בזה.

א'תתקפה

מוסד . . מהמיסיון: ראה גם לקמן אגרת בקב.

וכפי הצעתו הנני כותב לבאי-כוחי באה"ק ת"ו שיפנו לממלא מקומו מר יערי, אשר לעת שיפנו אליו כבר תהיינה בידו הוראות בזה מכבודו.

(ב) בנוגע למחונכי מוסדות החינוך שלנו במרוקו שרוצים לעלות לאה"ק ת"ו בהסכמתנו, אם נבטיח להם שיוכלו להמשיך חינוכם כרצונם וכרצון הוריהם, אמר לי כ' אשר מובן מאליהם שלא תהי' בזה, כל כפי, ויוכלו להמשיך חינוכם במוסדות הזרם שיצהירו עליהם במשרד העלי' במרוקו, ולא עוד אלא שהתלמידים העולים יקבלו מלבד הוצאות העלי' גם כל סיפוקם באה"ק ת"ו עד הגיעם לשנה ה"ז מקופת עלית הנוער.

(ג) בנוגע להקמת מוסד בית ספר לחקלאות בכפר חב"ד ספרי', אשר בהתאם למשא ומתן שהתנהל בזה יתגשם ענין זה בעזרת משרדו, משרד עלית הנוער, הנה הביע כ' השערתו אשר הזמן הדרוש להקמת הבנין הוא בערך חצי שנה אם יהי' בנין שוידי, או זמן ארוך קצת יותר אם בנין רגיל. כאמור, ימציא משרד עלית הנוער את הכסף הדרוש לבנין מוסד זה, ובתנאי אשר מחצית הכסף תחשב להלוואה שאני אחראי בעד סילוקה במשך חמש שנים.

זמני התשלומים והאופנים והפרטים שבזה יוגבלו בהמשך המשא ומתן שינהל בזה באי-כוחי הרב גורודצקי שי' עם כ' או עם באי-כוחו.

אזכיר עוד פרט אחד והוא מה שאמרתי שמצדי מוכן אני [לדון] במוסדות כיוצא בזה נוסף על מוסד החקלאות הנ"ל, מכיון שחושבני שתהי' דרישה הגונה ללימוד החקלאות אצלנו. ועל זה ענני כ' שרוצה לחכות כיצד יסתדר בנין הראשון ואז יתענינו בעוד מוסדות כגון זה.

אדגיש עוד הפעם שהיתה לי קורת רוח לא רק מהמדובר בעניינינו אנו, אלא בעיקר מהיחס הכללי שנשתקף בדבריו למה שציין בתור „עבודה משותפת" העומדת לפנינו, אשר זה מעורר בי תקוה אמיצה לתוצאות טובות בפועל ממש, לשביעת רצונו ורצוננו גם יחד.

טרם אסיים מכתבי, ארשה לי להדגיש נקודה כללית, בהמשך לזה שסיפר לי על דבר עיר מולדתו וגזע מחצבתו:

במרוקו . . . לאה"ק: ראה גם לקמן אגרת ב"כח.
בהתאם למשא ומתן: ראה לעיל אגרות א'תתקפ"ד. א'תתקפ"ה.

הכל הוא בהשגחה פרטית, ואין צריך לומר ענינים הנוגעים לחוג רחב של אנשים או לכלל כולו. ובהנוגע להנ"ל – תפקידו בהנהלת עלית הנוער. מובן אשר זה שזכוהו ביכולת והשפעה כזו מטיל עליו אחריות יתרה. כי ידוע יחס תורתנו בכלל ותורת החסידות בפרט לחשיבותו המיוחדת של הנוער, אשר כל ענין, אפילו קטן וקטנטן, המתרחש בחייהם של ילדים וילדות עלול להשפיע על מהלך רוחם צביונם ואפים במשך כל ימי חייהם. וכידוע המשל בזה מהגרעין, אשר גם שריטה קלה בו מתגלית אח"כ בהיזק גדול לאילן, משא"כ אותה שריטה עצמה באילן לא היתה משאירה אלא רושם קטן במקומה.

אבל ביחד עם האחריות הגדולה המוטלת על האדם שיש בידו לעצב במידה חשובה מהלך חיי הנוער, הנה יש בזה גם זכות יתרה שבידו מסרו מלמעלה היכולת להשפיע על מאות וגם אלפים מבני ובנות ישראל, אשר, על פי פתגם הבעש"ט ששמענו כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, כל אחד מהם הוא בבחינת חשיבות „בן יחיד“ וחשיבותו לאבינו שבשמים. וביחד עם האחריות והזכות ניתנים לאדם מלמעלה גם הכשרונות והכוחות הדרושים למלא תפקידו זה בעולמנו זה בשלימות, רק כדי שלא יהי' נהמא דכסופא ניתנה הבחירה החפשית אם להתשמש בכוחות שניתנו לו במילואם ובמגמה הישרה, או ח"ו להיפך.

ואחתום מכתבי באיחולי, אשר יזכה להוציא לפועל על הצד היותר טוב התפקיד והזכות שניתנו לו ביחס לאלה שבידו להיטיב להם בגשמיות וברוחניות גם יחד. ומובטחים אנו בתורתנו אשר מילוי החובה בנוגע להכלל מביא ברכה והצלחה גם בענינים הפרטיים הנוגעים לו ולכל אשר לו.

בכבוד וברכה.

המשל בזה מהגרעין: ראה לעיל ח"ב אגרת רד.
פתגם הבעש"ט: ראה גם לעיל אגרת א'תתקסד, ובהנמנן בהערות שם.

א'תתקפו

ב"ה, כ"ב טבת, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות
תרומיות, ענף עץ אבות וכו' מהרש"ז שי

שלום וברכה!

נוסף על המברק ששלחתי לכבודו, אודה לו עוה"פ בעד המברק
ששלח לי בענין התראות עם מר קול שי.

מר קול ביקרני, ומוסג"פ העתק מכתבי אליו.

רצוני לציין אשר בשעת ביקורו של מר קול הכרתי בו שטרם בואו
אלי כבר הוכן והוזמן ביחס טוב להענינים שעליהם נדברנו, ועתה
נוכחתי מהמברק ששלח לי כבודו אשר השפעתו היתה עליו לטובה.
והנני מקוה כי התוצאות הטובות שתצאנה לפועל תביאינה לו נחת
רוח ושביעת רצון.

נשען על פסק תורתנו אשר מצוה גוררת מצוה, הנני בטוח אשר גם
להבא יושיט לנו עזרתו במידה ההולכת וגדלה בכל המקצועות
דתנועתנו – בלשון מדבר בעדינו, וכפתגם רז"ל זרוק חוטרא לאוירא
אעיקרי קאי, עיקרי תרתי משמע – שורש, ועיקר ופנימיות החוטר,
והא בהא תליא.

מובן מאליו אשר מה שכתבתי בסיום מכתבי למר קול בנוגע
להאחריות וכן בנוגע להזכות והכוחות שנתונים מלמעלה, הנה מכיון
שמתאימים למר קול, מכל שכן שמתאימים הדברים לכבודו אשר בידו
להשפיע על מר קול וחבריו להשתמש בכוחותיהם בכיוון הרצוי
ובמידה המלאה.

בפ"ש וברכה.

א'תתקפו

מהרש"ז: שור. אגרות נוספות אליו – לעיל א'תתעד, ובהנסמן בהערות שם.

קכג

אדמו"ר שליט"א

א'תתקפז

ב"ה, כ"ב טבת, תשי"ג
[ברוקלין.]

שלום וברכה!

...בהמשך לשיחתנו כשהי' כ' כאן ובמה שדברנו אז ... הטעויות שעשו בשעתו המענשעוויקעס במדינתנו לפנינו בשנת תרע"ז, טעויות אשר סוף סוף הביאו לכבוש השלטון על ידי הבולשעוויקען ... כאשר מפלגת הבולשעוויקען עשתה דבר שנחשב לשגיאה בעיני העם (והוא היחס אל ממשלת אשכנז דאז) שלכאורה הי' על מפלגת המענשעוויקען שאחזה ברסן הממשלה לנצל את השגיאה ולכבוש את לבבות חלק חשוב של העם ושל מפלגת הבולשעוויקען, עשתה גם היא „שגיאה“ אשר מנקודת מבט רוב העם היתה לא פחותה מחשגיאה הנ"ל, היינו, שהתחברו עם באי"כח המעמד של האמידים (בורזשואזי), וכמובן אשר תו"מ הריעו הבולשעוויקען על „הבגידה“ הזאת שהמענשעוויקען עברו כליל למחנה המעמד שכנגד, וממילא טוב יותר הברית עם אשכנז מאשר ברית עם מעמד הבע"ב מעמד השונא ולכן צריכה הממשלה להמסר לידי האוחזים בשיטה זו וכו' ...

א'תתקפח

ב"ה, כ"ה טבת, תשי"ג
ברוקלין.

חרב הגאון וחרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר ניסן שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב שאמרו לו שיש נטי' בליובאוויטש שלא

א'תתקפח

את האגרת הזאת הזכיר בסי' טהרת מים סי' נא.
מוה"ר ניסן: טלושקין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו א'תשע"ז, ובהנמנן בהערות שם.

להשתמש בברזא של גומי - ראבער - . הנה כן היא הוראת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע. ונדפסה ג"כ בסוף ספרו (ס"ק י"א) וטעם לזה בפירוש לא שמעתי מלבד הכתוב בהוראות הנ"ל. מפני שהוא דבר המקבל טומאה. וכבר הובא בספרו של כת"ר שי' דעת המהרש"ם בשו"ת חלק א' סי' ב'.

ומ"ש כת"ר שהרי לא יחדו למדרס. הנה י"ל בפשיטות, שכיון שסותמת היא חור הנמצא ברצפה, הרי נוסף ע"ז שלפעמים תכופות רק חלק קטן ממנו בולט על הרצפה ובמילא הטובלת או הסותם החור דורס עלי' ברגלו אם באקראי או גם בכיוון כדי לסתום יפה פי החור, הנה גם אם בולטת ביותר, לפעמים מסתייעים בעמידה עלי' כדי לקחת דבר מעל גבי כותלי המקוה וכיו"ב ופשיטא שאם דורסים עלי' אפילו באקראי ה"ז מהווה חלק מהרצפה ויחדוה לשם זה. ולא עוד אלא שאם גם דורסים עלי' כדי לסתום יפה החור הרי סו"ס נעשית ע"י סתימה זו חלק מהרצפה שלמדרס נועדה, וגם זה יחוד למדרס נקרא. ואולי יש עוד להוסיף בזה. כי ישנם כמה ברזאות שנעשים בדוגמת הברזא שעושים בצינק, היינו שתלויים הם בשרשרת הקבועה בטס מתכת שבראש הברזא מלמעלה, ובטס נמצא בית קבול קטן אשר זהו טעם נוסף בהנהגה הנ"ל.

דא"ג שו"ת מהרש"ם הנ"ל אינו תחת ידי ונסתמכתי על מה שמביא כת"ר בספרו טהרת המים דף קפ"ב והובא בקיצור גם בדרכי תשובה סימן ר"א ס"ק רע"ג והאריך שם ג"כ בענין דעת המחמירים ווענטילין דלא כיש מתירים מפני שנעשו לשמש את הקרקע מהבנין.

בכבוד ובברכה.

מוסג"פ קונטרס שהו"ל זה עתה.

א'תתקפ"ט

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מנחם מן שי

שלום וברכה!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט א דערפריענדע בשורה, אז אנ"ש זיינען זיך צוזאמענגעקומען מוצש"ק פ' וישלח און האבען געפייערט דעם חג הגאולה י"ט כסלו, מען האט געזונגען דעם ניגון פון כ"ק אדמו"ר הזקן און מען האט אויך געלייענט די ערצהלונג וועגען דעם מאסר והחופש וכו'. און השי"ת זאל העלפען לויט דעם מאמר רז"ל אז שמחה איז פורץ גדר, אז די שמחה זאל אראפנעמען אין דעם ארט וואו איר זייט יעצט, די גדרים והעלמות, אז אויך די מענשן וועלכע עס דאכט זיך זיי אז זיי זיינען מתנגדים, זאלען צוקומען צו דעם אמת'ן אמת, אז יעדער איד איז א חסיד, און ווי מ'זיין שווער כ"ק אדמו"ר פלעגט זאגען, אז אידען ווערען אנגערופן מעין גנים באר מים חיים, און אויך ארץ חפץ, און דאס זעהט מען בחוש, אז אין יעדער ארט וואו מען זאל ניט גראבען איז סוף סוף דערגראבט מען זיך צו דעם מעין ובאר מים חיים, דער חילוק איז נאר, אז אין איין ארט איז גענוג צו אראפנעמען נאר א דינע שיכט (שכבה) פון זאמד און בלאטע, אדער שטיינער, און אין א צווייטען ארט איז די שיכט א גרעכערע און א דיקערע, אבער צד השווה אין דעם איז, אז יעדער ארט האט דאס, און די זעלבע זאך איז מיט דער נקודת היהדות, וואס דאס איז אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם, וועלכעס איז כולא חד, אז יעדער איד האט דאס, דער חילוק איז נאר ווי געזאגט אויבען, אז בא איינעם איז דאס אויבען אויף, און בא א צווייטען דארפמען האבען מער יגיעה צו אויפדעקען דאס בא עס.

איר שרייבט אין אייער בריף, אז דער רב פון שול, האט בא אייך געפרעגט, פארוואס מען האט ניט געזאגט תחנון י"ט כסלו, וויילע א)

א'תתקפ"ט

מוה"ר מנחם מן: סודעט. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ה ארכו. אשיג.

אין שו"ע פון רבינו הזקן, שטייט ניט אז מען זאל דאן ניט זאגען קיין תחנון. (ב) און פארוואס זאל מען ניט לאזען זאגען תחנון, די וועלכע ווילען יע זאגען תחנון.

איז אויף דער ערשטער פראגע, שרייבט איר אליין א ענטפער אין אייער בריף, וויילע דעם שו"ע האט רבינו הזקן געשריבען פאר דער פאסירונג פון י"ט כסלו נאך במעזריטש (זע הקדמת בנו לשו"ע). און אויף דער צווייטער פראגע, פארוואס זאל מען ניט לאזען זאגען תחנון די אידן וועלכע ווילען יע זאגען, איז פראן צוויי טעמים אין דעם. (א) די וועלכע זאגען ניט קיין תחנון י"ט כסלו, באווייזען דערמיט אז זיי זיינען מסכים צו דעם אז רבינו הזקן איז גאר ניט שולדיג געווען, און אז תורת החסידות – צי ער לערענט אליין חסידות אדער אפילו ניט – איז תורת ה', במילא אז א איד איז געווען ארעסטירט פאר דעם פארשפרייטען די תורה, איז זיין באפרייאונג א תורה שמחה, אבער די מנגדים און ווילען דוקא זאגען תחנון אין דעם טאג י"ט כסלו, איז וואס פאר א טעם זיי זאלען ניט טראכטען אין דעם, אבער מה יאמרו הבריות, אז די האלטען ניט פון רבינו הזקן'ס באפרייאונג און פון דער תורת החסידות שהיא חלק מתורת ה' וואס ער האט מגלה געווען, און אז זיי זיינען מסכים מיט פערשידענע באשולדיגונגען געגען עס, והראי אז זיי לייגען קיין אכט אויף זיין באפרייאונג און האלטען דאס גאר ניט פאר קיין יום טוב.

(ב) אין דער צייט ווען הונדערטער טויזענטער אידען יראי שמים האבען אין משך פון זיבען דורות אנגענומען און האלטען אן דעם טאג י"ט כסלו פאר א יום טוב, און יעדער ענין איז דאך בהשגחה פרטית, איז זיכער אז דאס איז געקומען מיט דער הסכמה פון למעלה, דאס הייסט, אז למעלה איז אין דעם טאג א הארת פנים נוספת, וואס באור פני מלך חיים, און דענסטמאל זיינען די דינים און קטרוגים שוואכערע, עס איז אפילו ניט ווי שבת וואס דענסטמאל איז דאך געזאגט געווארען, וכל דינין מתעברין מינה, אבער א גרויסע חלישות פועליט אויך דער טאג י"ט כסלו אין דער מדה הדין (און דערפאר איז דער טאג י"ט כסלו, א יום סגולה אויף אננעמען גוטע החלטות בנוגע צו תורה ומצות ומדות טובות), אבער זאגען תחנון, איז א ענין פון מעורר זיין דינים, וכמ"ש בלבוש אורח חיים סימן קל"א, און אויך אין עטרת זקנים דארטען ס"ק ג', און דאס ווערט אויך אראפגעבראכט אין משנה ברורה שם ס"ק כ', איז במילא אז איינער וויל מעורר זיין דינים אין א טאג וואס הונדערטער טויזענטער אידען טוען דאס ניט, טוט ער

דערמיט שאדען ניט נאר זיך, נאר אויך דעם גאנצן מנין אידען וואו ער דאווענט דארטען, והאריכות בזה אך למותר.

אין א באזונדער פאקעט איז ארויסגעשיקט געווארען צו אייך צוויי עקזעמפלארן פון דעם ספר „בית רבי“ וועלכער איז ניט לאנג אפגעדרוקט געווארען אין אידיש, און איך בעט אייך צו איבערגעבען דעם צווייטען עקזעמפלאר צו מר אהרן הכהן שי' (הערי כ"ץ) מיט דער בייגעלייגטער קבלה אויף דעם וואס ער האט געשיקט דורך אייך.

איך בעט אייך אויך איבערגעבען למר אהרן שי' הכהן כ"ץ מיין גרוס און וואונש לכל טוב ופרנסה בהרחבה.

בברכה.

א'תתקצ

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... עס איז באוואוסט וואס די חז"ל האבען אונז געזאגט, אז השי"ת וויל אז דער מענש זאל טאן אליין לויט זיינע מעגליכקייט לכה"פ, און דענסטמאל גיט השי"ת זייער פיל לויט זיין כח, אבער די ביסעלע דארפמען טאן אליין.

דער אויסדרוק פון די חז"ל אויף דעם איז, אז הקב"ה זאגט אידען, פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, ד.ה. אז מען זאל נאר עפענען ווי די עפענונג וואס עס מאכט דער שארף – שפיץ – פון א נאדעל, און איך – הקב"ה – וועל אייך מאכען א עפענונג ווי די טיר עפענונג פון דעם אולם, וואס איז געווען אין בית המקדש.

די חז"ל אויסדרוקען זיינער זייער פינקטליכע און אפגעמאסטענע. די אויפגאבע פון דעם חודה של מחט – שארף פון שפיץ נאדעל – איז ניט נאר דאס אליין צו מאכען א לעכעל עפענונג וואו עס זאל קענען דורכגיין דער פאדים, נאר דער מיין אין דעם איז, אז דער פאדים זאל באהעפטען צוויי זאכען צו ווערען איינס. אזוי איז אויך אין דער תעודת האדם – דעם מענשענס אויפגאבע – צו מאכען א קליינע לעכעל

עפענונג, - דאס מיינט באזייטיגען זיינע תאוות און רצונות, בכדי אז דורך דעם לעכעל עפענונג זאל ער קענען דורכציען דעם פאדים פון תורה ומצות, וואס דורך דעם באהעפט א איד, גשמיות מיט רוחניות, און דורך דעם גיט השי"ת דעם אידען ברכה און הצלחה אויך אין זיינע גשמיות'דיקע ענינים.

און השי"ת זאל אייך העלפען אז איר זאלט נעמען אויף זיך צו מקיים זיין דעם מאמר ווי געזאגט אויבען, און עס זאל אין אייך מקויים ווערען דער אויסשפראך פון רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע, אז השי"ת גיט אידן גשמיות און זיי מאכען פון גשמיות רוחניות, און עס זאל זיין בהרחבה.

בברכה.

א'תתקצא

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תורת אמת, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בתודה הנני מאשר בזה קבלת מכתבם מי"ח טבת עם התמונה, ות"ח על תשורתם זו, ויה"ר מהשי"ת אשר בקרוב ממש אקבל ג"כ תמונת כל התלמידים בפנימיותם והיינו ידיעותיהם בנגלה ובדא"ח והנהגתם ביראת שמים לא רק פרומקייט דנה"י וחג"ת אלא גם פרומקייט דחב"ד.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

קכט

אדמו"ר שליט"א

א'תתקצב

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

...מ"ש שמצטער ע"ד ענין לימוד התניא בע"פ שהנחיג, הנה ידועה מעלת ידיעת התניא בע"פ וכאמור בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר תרצ"א-ריגא ועיין ג"כ במכתב הנדפס בסוף הערות וקיצורים לתניא, ומה שאמרו בשמי בענין זה הוא רק זה, שכיון שהתלמידים מוגבלים בזמן לימודם ובמילא חסרה להם אפילו ידיעה שטחית בכמה וכמה ענינים, הרי מוכח שיתנו הזמן שבסדר הישיבה על רכישת כמה ענינים ובמילא לא נשאר כ"כ זמן ללימוד בע"פ, אבל מובן שאין בזה כל ענין שיגרום לו צער וכיו"ב ובפרט שהודיע עד"ז בזמנו לכ"ק מו"ח אדמו"ר. ומהנכון הי' שיתדבר עם התלמידים, שכיון שבפאריז נמצאים כל היום בכותלי הישיבה, שיקחו על הלימוד בע"פ גם מזמנם הם, שלא בזמן הלימוד בהישיבה נוסף על הזמן שיקבעו ע"ז בסדר הישיבה.

אצל בתו וחתנו הרב וילדיהם – שיחיו – הכל שלום וחברית הי' בעתו ובזמנו, ויגדלו את ילדיהם שיחיו לתורה לחופה ולמעשים טובים ועיניו ועיני זוגי שיחיו רואות ורוות מהם ומכל יו"ח שיחיו רוב נחת חסידותי.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולבריאאות הנכונה שהיות הגוף בריא מדרכי השם הוא.

נ"ב: דברתי עם הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ מוהרבא"ג שי קודם נסיעתו מפה ע"ד השתדלות בנסיעתו לכאן ואם באפשרי – שיחי' איזה ימים קודם יו"ד שבט, ולפלא שאין הוא מזכיר במכתבו כלום עד"ז.

מוסג"פ קונטרס שהו"ל זה לא כבר.

א'תתקצב

מוהרנ"ן: מוה"ר ניסן גמנוב. אגרות נוספות אליו – לעיל א'תתקמד, ובהנסמן בהערות שם.
וחתנו: הר"י שלום דובער פריזנער.
מוהרבא"ג: מוה"ר בנימין אליהו גורודצקי שי.

א'תתקצג

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתביו, מזי חנוכה, ה' ויגש, ג' ויחי עם המצורפים אליהם, ועוד הפעם הנני כופל מה שאמרתי לו קודם נסיעתו, שנסיעתו תהי' להצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד, וכמובן דיוק הלשון גם יחד שהא בהא תליא, כי ישראל הם גוי אחד בארץ (יעוין אגה"ק ס"ט ב' נוסחאות), שגם בארץ ובעניני העולם ניכרת אצלם האחדות שהיא בכל משלה, ואין שניות כלל בעולם, כי הכל הוא מהאחדות הפשוטה ובמילא נמצא זה בכל הבריאה עד לפרטי פרטים, אלא שכדי שיהי' הענין דבחירה חפשית ישנם מקומות שניתנה האפשרות להרוצה לטעות שיטעה. וע"פ פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז חסידים זיינען קלוגע, און לייגען ניט אפ אויף מארגען (מחר - לקבל שכר) דאס וואס מען קען טאן היינט (היום - לעשותם) הרי מסכימים הם עוד בתחלת נסיעתם באמצע נסיעתם גם קודם הגיעם למחוז חפצם חפץ ד' אשר הכל אחד, וכל אריכות זו נכללת בהפתגם הקצר של כ"ק מו"ח אדמו"ר להשדר"ים ושלוחים מהשיבות, שתפקידם לקצור - קלייבען - גשמיות, ולזרוע רוחניות, אלא שע"פ המבואר בזהר ח"ב קפ"ד ע"ב, הנה צריכה כל עבודה להיות בשמחה ובחדוה, דאז ממשיך לגבי' חדוה אחרא עילאה, היינו שאז נותנים הצלחה מלמעלה מתוך שמחה הפורצת כל גדר...

א'תתקצד

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך פון דעם

א'תתקצג

וע"פ פתגם: ראה גם לעיל אגרת א'תתקכ"ב, ובהנסמן בהערות שם.
בהפתגם הקצר: ראה גם לעיל ח"ד אגרות תתקלה. אקלד. איקמ. אקצו.

טעלעפאנישן געשפרעך מיט הרה"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ רב פעלים מוהרחמ"א שי' חדקוב, וועגען דעם מיטינג וואס איר האט געהאט מיט הרה"ח הור"ח אי"א עוסק בצ"צ באמונה מוה"ר אלי' שי' סימפסאן, און פון דער גוטען אנגענומענעם באשלוס, אין א גוטער גליקליכער שעה, אז פון דער חכנסה וואס וועט זיין בעזרת השי"ת פון די קוואלען פון דער, באר שבע קאמפאניע" זאל אוועקגעגעבן ווערען א געוויסער טייל פאר די פערשידענע צדקות וועלכע זיינען געגרינדעט געווארען און ווערען אנגעפירט דורך מיר אין דעם גייסט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר נשיא ישראל.

עס איז באוואוסט דער ווארט וועלכען מיר האבען געהערט פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, אז ווען א איד דא למטה, נעמט אן א גוטען באשלוס צו געבען צדקה אין א גרויסען סכום, איז ווען אפילו בשעת מעשה, זעהט ער ניט די מעגליכקייט ווי ער וועט דאס קענען פארווירקליכען בפועל, איז אבער למעלה, ווערט גלייך פאר עס אפגע'פסק'נט, פרנסה בהרחבה, אין אזא מאס אז ער זאל קענען טאקע בפועל ממש אויספילען זיין גוטען באשלוס, און איך בין זיכער, אז אויך אין אייער אופן, האטש ביז יעצט איז דאס נאך ניט געווען, אבער וויבאלד אז איר מיט אייער שותף, האבען אנגענומען מיטן גאנצען הארצען די גוטע החלטה, איז געוויס למעלה שוין אפגע'פסק'נט געווארען, אויף צו געבען אייך פרנסה בהרחבה ובהצלחה, אז איר זאלט קענען פארווירקליכען אייער גוטען ווילען מיט א פרייליכער הארץ און ביד רחבה.

עס איז באוואוסט איינע פון די שיטות וואס ערקלערען דאס ווערען פון אויל, אז דאס איז געווארען פון טויטע קערפערס פון חיות וועלכע זיינען געלעגען אונטער א גרויסען דרוק (פרעשור) און מיט דער צייט איז פון דעם געווארען אויל, וועלכער ווערט באנוצט אויף צו ווארימען און באלייכטען.

און עס איז באוואוסט דער אויסשפראך פון בעל שם טוב חק' אז פון יעדער זאך וואס א איד הערט און זעהט, ווייזט מען דאס עס פון למעלה, אז ער זאל פון דעם ארויסלערנען אין זיין עבודה און שליחות אויף דער וועלט, ובפרט אין אזא זאך וועלכער מען טרעפט זיך מיט

א'תקצד

באוואוסט . . מיין שווער: ראה אנ"ק שלו ח"ה נספח לאגרת ב'תקצו.

קלב

אגרות קודש (א'תתקצד)

דעם טאג איין טאג אויס, וועלכעס דארף דינען אלס א לעסאן פאר יעדערען פון אונז, אין זיין שליחות אין עולם הזה.

מען דארף אריינטראכטען אין דעם, אז גשמיות'דיקע (קערפער-ליכע) זאכען, האבען ניט קיין זעלבסט לעבעדיגקייט, ווי א מענש קען דאס זעהען פון זיך אליין, אז זיין לעבעדיגקייט קומט פון דער נשמה, און הקב"ה האט פארבונדען די נשמה מיט דעם גוף, וואס דער מיין אין דעם איז, אז מען זאל דריקען (פרעשור) אויף די גשמיות'דיקע (קערפערליכע) געלוסטען און רצונות, און ווען עס איז דא דער געהעריקער פרעשור פון דער נשמה אויף דעם גוף, ווערט דורך דעם אויך דער גוף, וועלכער איז פון זיך זעלבסט, קיין לעבעדיגקייט, א זאך וועלכער ווארימט זיין ארום און באלייכט אויך דעם גאנצען אומגעבונג, און דער נמשל פון דעם איז גוט קלאהר און פאדערט ניט קיין אריכות אין דעם.

איך וויל ווידערהאלען מיין וואונש און ברכה, אז השם יתברך זאל אייך געבען הצלחה בפרנסה אין דאס אויבענדערמאנטע און איר זאלט קענען אויספירען אייער גוטען באשלוס בפועל און נאך אין א פיל גרעסערער מאס ווי איר רעכענט יעצט.

בברכה.

א'תתקצה

ב"ה, כ"ו טבת, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...במה ששואל בפירוש המלה, הנולד, אם זהו לעתיד או לעבר ומציין למס' יבמות י"א ע"א, ואשר רבינו הזקן מפרש איזהו חכם הרוואה את הנולד, דקאי על העבר. הנה בדא"ח מובאים שני הפירושים במאמר רז"ל זה (תניא פמ"ג. לקו"ת שמע"צ צא, ב)...

בברכה.

א'תתקצו

ב"ה, כ"ז טבת, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

מר ישי שי' הלוי מאיר

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מי"ג טבת, וכיון שבהמזכירות שלי אין כותבים צרפתית, בא המענה שלי בעברית, אשר כנראה מהמלים האחדות הנמצאות במכתבו קורא ומבין אותה.

בנוגע למ"ש ע"ד השקפת התורה והיהדות המסורתית על תורת ההתפתחות, וכנראה שכוונתו לשיטה שמיסדה דארווין (או אפשר גם לשיטת לאמארק שהיא שיטת התפתחות בדילוג, שלא כשיטה הא'),

השקפת התורה ברורה היא, כי אחד הטעמים למצות שביתה ביום השביעי בכל שבוע ושבוע הוא, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש". מזה מובן שששת ימי הבריאה הם ימים כפשוטם, ולא כאותם שרוצים לפרש שהכונה לשש תקופות. וכן מוכח ג"כ בכמה מקומות בדברי רז"ל, אשר ששת ימי בראשית היו ימים של כ"ד שעה כל אחד (ראה פרקי דרבי אליעזר פ"ג ואילך; מדרש רבה בראשית; סנהדרין לח, ב, ובכמה מקומות).

ב) בהסיפור ע"ד הבריאה נתפרש ג"כ סדר הבריאה, אותם הנבראים ביום שלישי, רביעי, חמישי וששי, היינו שהמינים נבראו כל אחד ואחד בפני עצמו. וכפשוטו של מקרא, אשר הארץ הוציאה צמחים דגים ותניינים עופות חיות ובהמות, ואח"כ נברא האדם, ולא שנתפתחו זה מזה.

הערה: ידועים הפי' שנמצאו באיזה ספרים, ובפרט במאמר אור החיים שמזכיר במכתבו, שיש לקשרם עם שיטת ההתפתחות. אבל המעיין בספרים ומאמרים אלה יראה, שכתובים הם לא מתוך הכרה פנימית בחיוב השיטה, אלא לשם מטרה מכוונת שמוצאים אנו בספרות ההצטדקות (אפולוגיטית), שרצו להראות לאומות העולם שיש למצוא דעתם ושיטתם אפילו בכתבי הקדש ובחז"ל. הכותבים עצמם הכירו שאין זה אלא תירוץ דחוק ביותר ותירוץ מתוך אונס והכרח, אלא שראו את עצמם מוכרחים לכתוב ככה כדי להיטיב השקפת ויחס "העולם" לתורתנו הק' – הגם שהכירו בעצמם שאין זה הפירוש

האמת. ומי לנו גדול מהרמב"ם, אשר עליו אמרו גדולי ישראל, ממשה ועד משה לא קם כמשה, הנה המעיין בספרו יד החזקה יראה עד כמה הפירושים אשר במורה נבוכים, ובפרט טעמי המצוות, לא היו שיטתו הוא בעצמו בתורה. ועל דרך זה הוא אצל כמה מחוקרי ישראל החרדים בימי הבינים ובימינו, אשר חושבים שיש לקדש את השם על ידי עיקום פירוש דברי חז"ל כדי להתאימם להשיטות ה"מדעיות", כיון שעל ידי זה תרום קרנם בעיני כמה חוגים מבני ישראל וגם מאומות העולם.

עוד דוגמא בזה: ידוע כמה נתלבטו איזה מגדולי ישראל איך להתאים פירושם הפשוט של הכתובים המורים על מהלך השמש והירח, והארץ לעולם עומדת, עם שיטת קופרניקוס שמשך זמן אמרו שזוהי האמת המוחלטת, עד שבאה שיטת היחסיות של איינשטיין והוכיחה (ומובן שזהו הוכחה לפי מצב הידיעה עתה) שמנקודת מבט המדע אי אפשר להוכיח בשום אופן, ביחס שבין הכוכבים והארץ, מי העומד ומי המסובב, ובמילא יתכן גם כן שהארץ עומדת והכוכבים סובבים אותה ואין כל צורך להוציא הכתובים מידי פשוטם ולעקמם על ידי קישורים ודיחוקים, וכן בנוגע לדברי רז"ל שיש להבינם כפשוטם.

ג) בנוגע לעצם שיטת ההתפתחות – ידועה גישת המדע ביצירת איזו שיטה, אשר הכרח השיטה צריך להיות נובע מהנחיצות לתרץ תופעות וענינים מוקשים הנראים במציאות, והשיטה צריכה להיות מבוססת על יסודות הלקוחים מהטבע והחוש. במלים אחרות, שיטה מדעית תכליתה לפרש תופעה קשה-הבנה על ידי ענינים וביאורים בהוכחות מהטבע גופא – שיעשו תופעה זו לפשוטה יותר. ואחת הדרישות הראשונות משיטה מדעית היא – שאפשר לבחון בטבע את המסקנות שלה אם מתאימות הן או לא.

והוא הדין בנידון דידן: היו מי שהקשו איך נבראו ומאין באו כמה וכמה סוגים ומינים שישנם בטבע, הן בדומם, הן בצומח, הן בחי והן במין האדם, וסברו להסיר גודל הקושיא על ידי שיטה שעל פי לא היו בתחילה אלא יצורים פשוטים ביותר, ומחס נפתחו במשך הזמנים יצורים מורכבים ומסובכים יותר ויותר, עד שמהתחלה הראשונה של יצור בעל תא אחד נתפתחו החיות הגבוהות, ומין האדם בתוכם. והנה, כדי שתוכל שיטה זו להקרא בשם "מדעית" צריכה להתאים ולמלא כמה תנאים, ומחס, כנ"ל:

(1) ההתפתחות מיצור פשוט ליצור מורכב ומסובך צריכה להיות

תופעה מצויה בטבע, ועכ"פ צריך שיהי' מי שהוא איש נאמן, שיעיד שראה תופעה זו איזה פעמים.

אבל עובדא ידועה לכל, שאין אף עדות נאמנה אחת ממי שהוא שראו התפתחות מין יצור אחד ממין אחר. מה שראו, ואפילו מה שמספר דארוין בעצמו בספרו המפורסם, הוא רק שינויים קלים באיזה איברים, וגם שמצאו שלדי ברואים מתים והדומים למין אחד הנמצא בחיים, ואמרו בדעתם שהשערה נכונה היא לומר שמין אחד התפתח מחברו, והוא הדבר במיני היונים ומין הסוס שעליהם נשענת שיטת ההתפתחות ביותר.

(2) המצב והתיאור על פי שיטת ההתפתחות צריך להיות יותר מובן ויותר פשוט מאשר האמונה שהכל נברא – יש מאין.

אבל אין כל הוכחה בטבע לומר שנקל יותר הוא שיצור פשוט יהפך סו"ס לאדם – מאשר שהאדם יברא מאין ליש. או, במלים אחרות: הביאור אשר קבוצת אטומים ומוליקולא נתאחדו בבת אחת באופן כזה שהיו מציאות אדם אינה מוקשה יותר מאשר לומר שקבוצת תאים פשוטים אשר עבר עליהם שנוי בתנאי „חיהם“ נשתנו במשך הזמן לאיברים שונים בתכלית אחד מחברו כמו המוח שבראש, גלגל העין ועקב הרגל.

(ד) ישנם כמה יצורים, הן במין הצמחים והן במין החי הנמוכים, שמשך חייהם הוא קצר ביותר, ובמילא יכול האדם לבחון מהלך השנוי בגופם במשך כמה וכמה דורות שלהם. כן ביד האדם הבוחן לשנות תנאי חייהם במדה גדולה ביותר. ולמרות כל זה לא עלה ביד אנשי המדע עד עתה לפתח מין אחד מחברו, וההישג שלהם הוא רק בזה ששינוי תכונת הצמח או החי במדה ידועה או שהרכיבו שני מינים ונולד מין ממוצע, אבל לא התפתחות ממין של מדרגת נמוכה למין של מדרגה גבוהה יותר.

(ה) ידוע החוק שנתקבל על כל אנשי המדע והוא ה„נצחיות“ כביכול של החומר, או, מתאים למסקנות היותר אחרונות של המדע, „נצחיות“ סכום הכולל של החומר והאנרגיא, ואם כן, על פי חוק זה, הנה כל האטומים והחלקים שלהם נמצאו כבר בתחילת הבריאה (או שנמצאו לנצח, כפי דעת האפיקורסים). ולפי שיטת ההתפתחות צריך לומר שמתחילה היו כבר כל האטומים, אלא שהיו מפוזרים ואחר כך נתקבצו אחד לאחד באופנים שונים ומוזרים ובתנאים מיוחדים, אשר על פי חשבון הסטטיסטיקה והפרובאביליטי, האפשריות שימצאו

תנאים מתאימים כל כך וכולם בבת אחת – היא רחוקה עד למאד; ולא עוד, אלא שלפי שיטה זו הכרח לומר שנמצאו תנאים אלו (שמנקודת מבט המדע כמעט שאי אפשריים הם) במשך מליונים ומליארדים שנה, והכל הי' הולך בכיוון אחד, היינו התפתחות מן הנמוך אל הגבוה והמפותח יותר.

לאידך גיסא, מנקודת מבט המאמין, שהקב"ה ברא את כל מספר האטומים הנמצאים בעולם מאין ליש, לא יקשה בעיניו לומר שביכולת הבורא לברוא לא רק יצור בעל תא פשוט, אלא גם יצור בעל מליוני תאים שונים בבת אחת.

הערה: יש מאמינים אווזים בשיטת ההתפתחות, כי בלעדה קשה בעינם:

למה הי' לו להקב"ה לברוא כל כך הרבה מינים שונים שאין הם רואים בהם תועלת וכו' וכו',

אבל אין קושי זו סרה על ידי שיטת ההתפתחות, כיון שע"פ תורה גם חוקי הטבע הם ברצון הקב"ה, ואם כן יקשה מהי התועלת בחוקי טבע כאלה שבסיבתם נבראו כמה מינים שלפי הבנת המקשים אין בהם תועלת וכו'.

(ו) נמצאו עוד כמה קושיות ואי-הבנה בתכלית בשיטת ההתפתחות גופא, וגם כמה מאנשי המדע חולקים עליי. וראה לדוגמא ספרי פלישמאן ושינדעוואלף (הנקובים בשולי המכתב) אשר בהם ימצא בקורת חריפה על שיטה זו. כן בטח ידוע לו אשר בשיטת ההתפתחות עצמה יש כמה סתירות. וכמו בנוגע לחשבון קיום כדור הארץ, לדוגמא: החשבון על פי כמות המלח שבים אוקינוס, החשבון על פי כמות החדיוס, העופרת והאורניום במקום מסוים, החשבון על פי מצב השמש עתה, החשבון על פי השרידים ושכבות האדמה, במקומות שונים, זו על גבי זו, – הנה תוצאות חשבונות אלו הן בניגוד בתכלית אחד לרעהו.

(ז) וזאת להעיר אשר גם אם יבוא מי ויאמר שאפשר שיתפתח עתה מין אחד מחברו וראה זה בעיניו, אין בזה כל סתירה לדת ולאמונתנו (אף שכנ"ל זוהי תופעה מוזרה ונפלאה שאין לאיש מדעי לקבלה עד שיביאו ראיות חותכות שאמת כן הדבר), ומה שאמרתי לעיל הוא רק זה, שסדר הבריאה בפועל הי' כפי שמסופר בתורתנו הק', היינו שביום שלישי הי' – תדשא הארץ דשא גוי' עץ עושה פרי למינחו, היינו כל מין ומין בפני עצמו, כמאמר רז"ל (חולין דף ס' ב) וכל זה נברא במשך י"ב שעות של יום השלישי, ועל דרך זה היתה בריאת (או תלית) מאורות

השמים והכוכבים ביום הרביעי, בריאת הדגים והעופות ביום החמישי, ובהמות וחיות ומין האדם ביום הששי.

בברכה לו ולחבריו שיחיו – שיעלו בהצלחה בדרך העולה בית אלקים – זוהי דרך התורה וקיום המצות – בפועל דוקא.

Fleischmann, Die Darwinsche Theorie 1903
Die Deszendenztheorie, Auf-und Niedergang einer
Naturwissenschaftliche Hypothese 1901
Schindewolf, O.H., Beobachtungen und Gedanken Zum
Deszendenzlehre, Acta Biotheoretica 1937.

[אגרת המזכירות בהמשך להנ"ל]

ב"ה, כ"ח אדר, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

מר ישי שי' הלוי מאיר

שלום וברכה!

בטח קבל מע"כ את מכתב כ"ק אדמו"ר שליט"א מיום כ"ז טבת, ולפלא שלא אושרה קבלתו, אבל בעיקר מה שמענין את כ"ק אדמו"ר שליט"א הוא כיצד עברה הועידה והשקלא וטריא בשאלת ההתפתחות, נושא הקורספונדנצי, ומה היו תוצאותיו.

בהזמנות זו צויתי מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א להודיע לכי כי בא לידו מאמר הדר. ש.ב. אולמאן שנתפרסם בחוברת „סיני" ירושלים, 1943, כרך 12, ועתה נדפס מחדש באנגלית בספר ENCYCLOPEDIA OF BIBLICAL INTERPRETATION New York, 1953 להרב מנחם מ. כשר.

במאמר הנ"ל הובאו שורה שלימה של בעלי מדע שיצאו נגד שיטת ההתפתחות. ומכיון שאולי אין הספר תחת ידי מע"כ, ציינתי אחדים מהם בשולי הגליון. ולהעיר, אשר ציינתי למטה (על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א) רק מחברים מהזמן האחרון, מבלי הזכיר אחרים מהמאה ה-19 אשר ג"כ הובאו במאמר הנ"ל.

בכבוד ובברכה.

References:

Bertalanffy, L., Kritische Theorie der Formbildung in Abhandlungen der Theoretische Biologie, 1925. Goldschmidt, R., Einfuehrung in die Vererbungswissenschaft, 1928. — Losty, J.F., Evolution im Lichte der Bastardierung Betrachter, 1926. — Uexkull, J., Theoretische Biologie, 1920. — Dinger, H., Das Prinzip der Entwicklung; Der Zusammenbruch der Wissenschaft unter der Primat der Philosophie, 1926. — Steiner, B., Ueber das

Biogenetische Grundgesetz Acta Biotheoretica, 1939. — Hartwig, R., Abstammungslehre und Neuere Biologie, 1927. — Duerken, R., Entwicklungsbiologie und Ganzheit, 1936. — Metalman, J., der Kampf um die Autonomie des Lebens, 1939. — Hartman, M., Philosophie der Naturwissenschaften, 1937, etc.

נ"ב: מוסג"פ רשימת דברים לפורים מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומכיון שהתוכן זמנו כל השנה, בטח ימצא בזה מע"כ ענין.

א'תתקצו

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ועיקר העיקרים שאין כדאי לבלות הזמן בטענות על אחרים כיון ששתי ספיקות בדבר: (א) אם צודק בטענותיו. (ב) אם גם צודק הוא אם יצליח בזה, כי הבחירה ביד השני שלא לשמוע בקולו, משא"כ אם יתן זמן זה על הטענות לעצמו לשפר מצבו הוא, הרי ספיקות הנ"ל מבוטלים כי, (א) הרשות והיכולת נתונה לכאוי"א לעשות חשבון צדק בנפשו ובמילא הרי יהיו הטענות צודקות. (ב) ע"פ המבואר בתניא ונפסק ג"כ ברמב"ם הרשות והיכולת ביד כאוי"א למשול על עצמו און פאלגען זיך...

א'תתקצח

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו ממוצש"ק וארא עם הפ"נ המוסגר בו, אשר

א'תתקצח

מוה"ר יצחק: דובאוו. אגרות נוספות אליו — לעיל חז' א'תתקע"ה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'קצג.

קלט אדמו"ר שליט"א

– בל"ג – אקראהו על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בעת רצון, וחשיית יזכהו לבשר טוב בכל הענינים שנזכרים בהפ"נ.

ב) ומה ששואל, כיון שאומר הוא קדיש דרבנן קודם חדו, אם יש להפסיק בשביל זה באמצע פסוקי דזמרה. הנה לדעתי (כי אין הזמן גרמא לעיין בזה, וגם לכאורה פשוט הוא – ש)כיון שאין זה חיוב פרטי שלו, כ"א מוטל על המנין, חרי אין בזה חיתר שיפסיק הוא במקום שאין להפסיק.

ג) בנוגע לשאלתו שיש נערים המאחרים שאם לא יאמרו להם לדלג הסדר שקודם חדו, אזי לא יוכלו להתפלל בצבור ואיך לחתנחג בזה.

הנה ידוע מרז"ל איזהו חכם הרואה את הנולד, והוא שייך בכל ענין וענין ובמילא גם בנדון זה, ואף שהדין (בס' שערי תפלה לר' יעקב רקה הביא צא דעות שס"ל כן) ברור שמדלגים, אבל יש לראות את הנולד ובמשך זמן קצר, וכבר ראינו זה במוחש שהחיתר לדלג מביא תומ"י להעדר חשיבות ענין התפלה, ותחלה מדלגין על הסדר שקודם התפלה דהודו, ואח"כ פסוד"ז ואח"כ וכו' ובפרט בשאלתו שהוא בנוגע לנערים וכו'. ובמילא בהנוגע לפועל, הנה אף שא"א לפסוק ובפרסום נגד הדין, אבל יש לצדד בכל האפשרי והאופנים שגם לא ידעו מהחיתר לדלג, והוא ע"ד מאמר רז"ל אמרה תורה חלל שבת אחת כדי שישמור אחר שבתות הרבה (שבת קנא, ב). ומכש"כ בנדו"ד שב' הדברים הם באיש א'.

בענין השגות מרע"ה ששאל מכבר – מבואר ממאמרי רע"מ שבזחר. ועיין זח"ב קטז, ב ושם. ובד"ה ויצא תרס"ו.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש כל חבריו בעבודה זו ומושפעיו בכלל וע"פ מרז"ל ומתלמידי יותר מכולם.

נ"ב: הצעתי בהנהגות ביום החילולא זוהי דאשתקד.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לא כבר.

לדג: ראה גם לעיל ח"א אגרת קכו.
השגות מרע"ה: ראה לקריש חז" ע' 244 ואילך.
דאשתקד: ראה לעיל ח"ד אגרת תתפ"ה. ח"ה אישם.

א'תתקצט

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר צבי שי
וזוגתו הרבנית תחי'

שלום וברכה!

ד... (מוסג"פ הצעתי (שזוהי דאשתקד) להנהגות ביום ההילולא של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכן הקונטרס שהו"ל זה לא
כבר, ובמעטפה מיוחדת נשלח להם ג"כ הבית רבי שהדפיסו כאן לא
כבר באידיש, אשר בטח ישתמש בכ"ז לתועלת עבודתם נוסף על
התועלת לעצמם.

ה) מהנכון הי' לברר אם אפשר שמי מכם ידפיס בזמנים קבועים
מאמרים קצרים או סיפורים וכיו"ב בהעתונים המופיעים במדינתם
עתה אנו גם בעירם, ומובן שיכול להיות זה בשפת המדינה ויעתיק
אחר את מה שיכתבו הם, ובלבד שיהי' בטוח שההעתקה מתאימה
להנקודה הפנימית. והכוונה בשתים בזה, א) פרסום שמם שבמילא
מתחזקת עי"ז ג"כ עמדתם בכל הענינים. ב) פרסום רעיונות
המתאימים אם ביראת שמים בכלל או בנוגע לחסידות בפרט.

ו) מהנכון הי' לברר ולמצוא מעתיק המתאים שיוכל להעתיק אם
את השמועסין והטאקס או משאר הוצאות המל"ח לשפת המדינה,
ויתיעצו ביניהם לאיזה חוברות וסיפורים דין הקדימה בזה, ויודיעוני
ג"כ ההוצאות הכרוכות בזה והתועלת הצפוי, ואז אפשר יהי' להחליט
סופית בזה...

בודאי כשידפיסו במכ"ע ע"ד הנ"ל, או כשיהי' בכלל איזה ענינים
נדפסים שייכים להנ"ל, ישלחו לכאן קטע זה.

כן מטובו להתענין אשר אפשר נמצאים בבתכ"נ או גם אצל יחידים
ספרים בלתי מצויים, או גם כתבי יד ובפרט מספרי הספרדים שאין
משתמשים בהם, ואז כדאי שישלחום לכאן, ואם ידרשו יש להחליפם
על איזה מהוצאות קה"ת הידועים לכם.

א'תתקצט

מוה"ר צבי שי: חסידים, ברזל.

קמא

אדמו"ר שליט"א

א'תת

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו ממוצש"ק וארא עם הפ"נ המוסגר בו שכבשתו
אקראהו - בל"נ - בעת רצון על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר
צוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ומ"ש שקשה לו הלימוד בחובת הלבבות, הנה בטח זוכר שאמרתי
לו שאין כוונתי לשער היחוד אלא להשערים שאחריו ואם גם זה קשה
בשבילו, אזי ילמוד בפוקח עורים, ומאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר די"ב
תמוז וי"ט כסלו דשנים שונות במקום שלבו חפץ, והשי"ת יעזרו
להושיעו משופטי נפשו ויוכל לעלות מעלה מעלה שיהי' ניכר בו נצר
מטעי כ"ק מו"ח אדמו"ר בישיבת תומכי תמימים שזכה להיות
תלמידה כמה שנים.

בברכת הצלחה בגו"ר ולבראות לכל ב"ב שיחיו.

ב'א

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בטח למותר לעוררו ע"ד המובא בעומק הרעיון דישראל הם גוי
אחד בארץ שאין זה רק כפשוטו שהם מאמינים בה' אחד ובתורה אחת
אלא שהם ממשיכים האחדות בכל הענינים, היינו שאין שניות בעולם
כלל, כי כמו שנקרא הקב"ה אחד שהוא אחדות הפשוטה הרי גם
בעולם נמצאת אחדות בין כל הענינים שבו, ובפרט אשר הגשמיות
והרוחניות אינם שני ענינים נפרדים, ורק שניתן מקום כמרוז"ל **שהרוצה**
לטעות יבוא ויטעה, אבל באמת אחד הם, וזה מתפקידו של איש
הישראלי להבין ולהרגיש בעצמו אחדות הוי' ולהבינה ג"כ לסביבתו
ובכל מושפעיו ובכל מקום שידו מגעת, וה"ה ג"כ בנוגע לבראות.

שכאשר נצרכה חוספה בבריאות הגוף צריכה להיות מתאימה לחוספה בבריאות הנשמה וכלשון רז"ל כל המוסיף מוסיפין לו, ולכן ארשה לעצמי לעוררו אשר מהנכון שאביו שליט"א יוסיף בלימוד השיעורים דתורתנו תודת חיים אשר ע"י חיי עולם נטע בתוכנו, שאחד הפירושים בזה, אז זייענדיק אין וועלט זאל מען לעבען מיט חיים אמיתים שזה צ"ל נרגש ונראה גם בגוף בגשמיות וכפסק הרמב"ם, היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא (דעות רפ"ד).

המחכה לבשו"ט.

ב"ב

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתביהם מח"י י"ט וכ"ה טבת (שני מכתבים) ע"ד הבחינות שנערכו פעמיים, ויה"ר מהשי"ת שתחי' התחלה בשעה טובה ומוצלחת, וכיון שלפי מרז"ל הרי רק התחלות קשות, הנה בטח להבא תחי' במהירות יותר, ואחכה לבשו"ט, ומ"ש שחוו"ד הבוחנים יודיעו כשיגמרו הבחינות. הנה, לכאורה, אינו מובן, כי אין בזה ענין שנוגע הסה"כ. ואדרבה אין לבלבל, מצד חשבונות צדדים, חוו"ד על תלמיד פלוני ופלוני, ואם אין טעם אחר בדבר, הרי יודיעו תוצאות הבחינה מהתלמידים שנבחנו כבר.

כן נתקבל מכתבם בנוגע לנסיעת השד"ר משיבתם לאנגליא, וכבר כתבתי לחרה"ח חו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוחרב"צ שי' שם טוב שד"ר, שכשיקבל מכתבם יתדבר אתם ע"ד הפרטים בזה.

מכתבי הקודם בטח נתקבל במועדו, ויענו עליו בפרטיות.

ב"ב

הבחינות: ראה לעיל ח"ו אגרות איתשפס. איתחסד. לקמן בנב. בקה. וראה גם לעיל איתחסק.

קמג אדמו"ר שליט"א

הצעתי בנוגע להנחגה ביום החילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, היא זו דאשתקד.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

מ. שניאורסאהן

נ"ב: ת"ח על הידיעה שתקנו כבר את הצריף שעל הגג דבנין
הישיבה, ושמתקנים ג"כ בקומה התחתונה דבנין הישיבה. ויח"ר שיהי
בית נאמן להוי' אחד ושמו אחד.

ב'ג

ב"ה, ו' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי שני מכתביו (חא' בלי הוראת זמן הכתיבה, והשני מב'
שבט) ובמענה על שאלותיו:

(א) כמו שכותב גם הוא במכתבו, הוראה ששמע מפי כ"ק מו"ח
אדמו"ר בשעתו, הנה חברית מילה צריך לעשות כשיח' מצב בריאות
בניו שיחיו בשלימות ואם יש איזה ספק או ס"ס, הרי אפשר לעשות
למחר או למחרתיים. וידוע לשון הרמב"ם ספ"ג דמילה דמפרשו בצפנת
פענח דס"ל דמילה לאח"ז מתקנת למפרע.

(ב) בשאלתו אם לדחות חברית מילה עד שיח' באפשר לעשות
לשניהם ביחד, הנה איני מבין טעם זה, וצריך לעשות לזה כשיח' הוא
בריא ושלם, ולהשני כשיח' הוא בריא ושלם, ואף אם לא יהי בבת
אחת.

(ג) ע"ד ימים מיוחדים לעשות ב"מ שלא בזמנה, לא שמעתי בזה.
ומוכח מכמה מקומות שאין בזה ימים מיוחדים. ואין לאַהר מבלי טעם
נכון.

ב'ג

נדפסה בלקריש חט"ז ע' 497 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

(ד) בנוגע להשמות שבדעתו לקרות בהם את בניו שיחיו, הנה ידענו בזה מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אז אין דעם זאגט ער ניט, והענין מובן ע"פ המובא בכתבי האריז"ל, שמלמעלה נותנים להאב והאם הרעיון איזה שם ליתן לבניהם שהוא מתאים לנשמתו. ובמילא יקרא להם שמות שיסכימו עליהם הוא וזוגתו שיחיו, ויהי לאריכות ימים ושנים טובות בגשמיות וברוחניות...

(ו) מטובו למסור ברכת מזל טוב לזוגתו הרבנית תחי', וגם ברכתי לו ולה גם יחד, שיכניסו את בניהם הנולדים לבריתו של אברהם אבינו בשעה טובה ומוצלחת, וכשם שיכניסום לברית כן יכניסום לתורה ולחופה ולמעשים טובים ביחד עם בנם... שיחיו ויגדלו מתוך בריאת הנכונה ומתוך הרחבה.

בברכת מזל טוב.

ב'ד

ב"ה, ט' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מי"ב כסלו, וגם נהניתי לקבל פ"ש ממנו ע"י חתנו שי' ובפרט הסיב לי ענג שכותב במכתבו ע"ד זכרונות מימי קדם מכ"ק אדמו"ר מוהר"ש נ"ע ששמע מאביו, ובטח משתמש בחשפעתו בסביבתו בכדי להכירם בחסידות בכלל וחסידות חב"ד בפרט.

וזה שכותב במכתבו שאין עם מי לדבר א לעבעדיקן ווארט, הנה שמענו כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בשם אבותינו נשיאינו, שכשמדברים עם יהודי הנה הנשמה שומעת תיכף וגם המדבר כשלא פוסק און ווערט ניט פארמאטערט לדבר, הנה סוף סוף חודר (נעמט עם דורך) בתוכו, וחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, והאדם צריך לעשות במה שתלוי בו והשי"ת יצליח אז כמו שהוא ית' יכול, וזה ישמש לצנור וכלי להמשכת ברכה והצלחה בהענינים שזקוק הוא בעצמו.

קמה אדמו"ר שליט"א

השי"ת יתן לו בריאות הנכונה של אריכות ימים ושנים טובות יוכל להיות הצנור שעל ידו יתוסף אור חסידות במקום שנמצא.

מצו"פ קונטרס שהו"ל זה לא כבר, שבטח יביא לו תועלת בהנ"ל.
בברכה.

ב"ה

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ יושב על מדין מנהל
עדתו במישרין וכו' וכו' מוהר"ר דוד שליט"א עובדי
מדברנא דק"ק צפרו

... ואבוא בזה בתודה חמה על תשורתו היקרה הוא ניהו ספר
„ישמח לבב“ פסקים וכללי דינים מכהדר"ג הרב הגאון הרה"ח צמ"ס
וכו' וכו' אביו זצ"ל. ואף שעדיין לא הי' הזמן גרמא לעיין בספר כדבעי,
אבל מחביבותו עברתי בין דפיו.

ולפלא אשר אף כי במקומות בודדים מצאתי מזכיר את ספרי
אדמו"ר הזקן בעל התניא, אבל כנראה גם זה רק מכלי שני, הגם
שנתפשטו ספריו בכל העולם ונתקבל בתור פוסק בתוככי כלל ישראל
מבלי חבדל חסידים או אינם חסידים. ופשיטא שלא מצאתי לעת עתה
גם מספרי הצמח צדק, אף שגם הם מובאים כמה פעמים בשדי חמד
להחח"מ הספרדי שמוזכר איזה פעמים בספר ישמח לבב.

והנני בזה להעיר איזה ציונים לח"א הוא חלק או"ח מספר הנ"ל
מספרי רבינו נשיאינו אדמו"ר הזקן והצמח צדק:

אורח חיים, סימן א' – יעויין בשו"ת צמח צדק, חלק או"ח, סימן
י"ז.

סימן ד', ה' ו' – יעויין בסדר ברכת הנהנין הנדפס בסידור רבינו
הזקן.

ב"ה

הרה"ג . . . עובדי: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ה ארצב. ח"ז איתתסג.
אביו: ה"ר ישועה שמעון חיים עובדיה.

סוף סימן ח', בענין שיעור כדי אכילת פרס – יעויין שו"ת הצמח צדק שער המילואים, סימן ט' (עיין ג"כ בהערותי ברשימות למגילת איכה לאדמו"ר הצמח צדק עמוד סא).

סימן י"ב – עיין מכתב רבינו הזקן הנדפס בסידורו קודם הכנסת שבת, שהובא בסימן זה בספר ישמח לבב דף י' עמוד ג' דרך אגב (ועיין ג"כ בספר „בין השמשות" להרב טוקצינסקי מירושלים, שהובאו שם המון דיעות מראשונים ואחרונים אשר דעתם כדעת רבינו בעל התניא).

כן יש להעיר להקדמת המחבר בהערה ג' מהלכות תלמוד-תורה לרבינו הזקן פרק ב', הערה א'.

דרך אגב לסימן ח' בדיני השיעורים, הנה זה מאיזה שנים שנדפס בירושלים ת"ו ספר „שיעורי תורה" להרב אברהם חיים נאה, ויצא ג"כ במהדורא חדשה בשנת תש"ז שם, ובו הובאו כל הדיעות בשיעורי תורה מראשונים ואחרונים, וגם בחלק שני מספר הנ"ל הנקרא שיעור מקוה, ירושלים תשי"א.

לאח"ז: יעוין מ"מ באנציק' תלמודית ע' ביה"ש.

ב'ו

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בנוגע לתוכן מכתבו הנ"ל. הנה אמרתי לו בשיחתנו כאן, שבכלל אינו נכון כלל וכלל כשתלמיד ישיבה – איזה ישיבה שתהי' – אינו מכיר (אנערקענט ניט) בהמרות של הנהלת הישיבה, והכרח מוחלט שיתנהג מתאים לסדרי הישיבה. . . שזה גורם בלבול גדול הן בהנוגע להתלמיד עצמו והן בנוגע לחבריו בהכתה. וידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר, שבהיותו מנהל פועל ישיבת תו"ת ליובאוויטש, לא הי' אביו כ"ק אדמו"ר נ"ע, מתערב בהנהלת הישיבה, כ"א על ידו שהוא הוא המנהל פועל, ופעם אחד כשעכ"פ מקרה הי' באופן אחר, הנה תומ"י תיקן וסידר פקודתו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר. מובן מעצמו ופשוט, שאיני מדמה הנהלת הישיבה לכ"ק מו"ח אדמו"ר כמו שאיני מדמה אותו לכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע. – להבדיל בין חיים לחיי החיים –

(אלא שהוא ע"ד יבמות קה, ב). וא"כ מוסר השכל הוא בשביל כאו"א מאתנו, שכאשר בן או קרוב נכנס לישיבה, אז מוכרה וא"א בלא"ה, להניח - אפלייגן - רצון עצמו . . . אלא . . . להשתמש בכל כח השפעתו על הבן שיקיים את פקודת ההנהלה בכל המאה אחוזים, ואף אם ישנם ענינים שאינם נראים לאבי הבן או להקרוב הנה: א) ספק בדבר עם מי הצדק, עם הנהלת הישיבה או עם האב. ב) לו גם יהי שהצדק עם האב, חרי להנהלה ישנו הסיוע של מייסד הישיבה ושל זה שמינה אותם על משמרתם, ובמילא ניתנו להם כחות שיהי בהצלחה ואפי' השגיאות שלהם, וע"ד גם זו לטובה (שזהו עוד יותר ממה דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד).

... נוסף ע"ז חרי הדרך הוא להודיע הטענות להנהלת הישיבה ולבקשם שיעיינו בהם, ואם גם אחרי העיון ישארו בדעתם, יכולים לסמוך על השי"ת שבתו"ת ישיבה הנה סוכ"ס וועט זיך אויסלאזען לטוב . . . ואז יוכל להיות חזק בבטחונו שיצליח בנו בלימודו הן בנגלה והן בחסידות . . . ותקותי שיקח על עצמו הוא לנסות בזה עכ"פ משך חדשים אחדים בהנהגה דבלתי התערבות כלל וכלל ואדרבה לעשות יותר קל לבנו שי' המשמעת וההנהגה בסדר הישיבה.

בברכה לבריאות הנכונה ולכל טוב בגו"ר, המחכה לבשו"ט.

ב"ז

ב"ה, י"ג שבט, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

הגיעני מכתבו (בלי חוראת זמן הכתיבה) בו כותב אשר בקשר עם התאחדות . . . הנה זקוק הוא לברכה לביצור והגדלת מצבו שם בקשר להשנויים העלולים להתהוות לרגלי התאחדות זו.

הנה למותר להעירו על מאמר רז"ל לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה, ובמילא ניתנים לכל אחד ואחד מאתנו חכוחות והאפשרויות שיוכל על ידם לבצע ולמלא שליחותו ותפקידו בעלמא דין. וגודל החכוחות והאפשרויות הם בהתאם להתפקיד. אלא מכיון שהתפקיד המוטל על כל אחד מאתנו הוא דבר שבקדושה, הנה חרשות

והיכולת נתונה להגדילו, ועל פי מרז"ל כל המוסיף מוסיפין לו, הנה כשהאדם לוקח על עצמו תוספת שליחות הרי בזה גופא מגדיל הוא הצנורות והכלים דרך שם נמשכים אליו הכוחות והאפשריות מלמעלה.

ויחי רצון מהשי"ת שגם הוא יחליט בעצמו להגדיל עבודתו והשתדלותו בהחזקת היהדות והפצת חיבת התורה והמצוות בכלל, ותורת החסידות מנהגי' והדרכותי' ויסודותי' בפרט, אשר סוף סוף זהו גזע מחצבתו, במילא עיקר תפקידו הפרטי. ובדרך ממילא תתגדל ותתחזק גם כן עבודתו וחשיבותו ב... ובעסקנותו בכלל.

בברכה.

ב"ח

ב"ה, י"ג שבט, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שעת הכושר היתה בשבוע זה להעלות את כמ"ע שי' על זכרוננו, שכן חל בו יו"ד שבט, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר צדיק יסוד עולם זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר כל ימיו מסר נפשו להדריך את בני ובנות ישראל בכל אתר ואתר בדרך העולה בית א"ל, באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, עמודי התווך של תורת החסידות.

קבלה בידינו מאדמו"ר האמצעי, בנו של אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, מייסד תורת החב"ד (ראה „קיצורים והערות" לספר לקוטי אמרים, בהוצאתנו, עמוד קכב) אשר „בגלל המסירות נפש הלזו על תורת החסידות פסקו בבית דין של מעלה, אשר בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה".

ומכיון שהנני מקבל ידיעות טובות מזמן לזמן על דבר הסיוע וההשתתפות של כמ"ע בעבודתנו הק' בחינוך הכשר במדינתו במוסדות

ב"ח

נדפסה בלקריש חי"א ע' 223.

קבלה בידינו: ראה גם לעיל איתחקנה, ובהנמנן בהערות שם.

קמט

אדמו"ר שליט"א

שנוסדו על שם בעל ההילולא, הנה זכור מע"כ לטוב ובפרט בעת רצון זו להמשיך לו ברכה והצלחה בפועל ממש, הן בעבודתו לטובת הכלל והן בעניניו הפרטיים, הוא ובני ביתו שיחיו בטוב.

מוסג"פ מאמר, אין הקב"ה בא בטרונא עם בריותיו מבעל ההילולא, שהוצאנו לאור לא כבר, ובטח ימצא בו ענין רב.

בברכה.

ב"ט

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מה' טבת בו מבאר מצבו איך שבמסחרים ועסקים שונים שעשה, הנה לע"ע לא הי' בהצלחה, וכנראה שתמה על זה, אף שבתחלת מכתבו כתוב כבר התירוץ, וכנראה שלא התבונן בזה, כי מתחיל במכתבו, שבלי שום התעוררות מצדו קבל מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ומעתיק גם הלשון, להסתדר בשידוך טוב ויתעסק בעסק המוכשר לו ותיכף אחר זה מבאר איך שהתחיל בעסקים וכו'. בה בשעה שכ"ק מו"ח אדמו"ר ברור כותב לו, שישתדר בשידוך טוב ויתעסק בעסק, והתחיל הוא בענין האחרון מבלי לעשות הכנה לזה כפי הוראת צדיקו של עולם נשיא ישראל. והנה בכלל אין מההכרח לחפש ראיות וכו' מפני מה כתב כ"ק מו"ח אדמו"ר וחיבר שני הענינים ביחד, ולא עוד אלא שהתחיל בענין השידוך ואח"כ העסק. אבל יש לפרשו ע"פ מאמר רז"ל המובא ג"כ בלקו"ת ס"פ ברכה, שהברכה לאדם הוא בשביל אשתו, עיין שם הטעם. ואף שלכמה אנשים נותנים פרנסתם בלא"ה או ע"ח העתיד, אבל ברכה הוא דוקא בשביל אשתו, שבמילא ברור שהי' לו לקיים הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר להסתדר בשידוך טוב וכמרז"ל שדרכו של איש לחזור וכו' וחתן הוא ע"ש חות דרגא, ודברי צדיקים קיימים לעד, שכיון שהורה לו להסתדר בשידוך טוב, הנה אם לא יבלבל בבחירתו יזמין לו השי"ת, ובודאי אח"כ יקוים בו מרז"ל עה"פ להניח ברכה אל ביתך, ובודאי למותר להעיר אשר תומ"י צריך להוסיף הן בלימוד הנגלה דתורה והן בלימוד החסידות. וזה ישמש לו צנור וכלי נוספים להמשכת וקבלת ברכת השי"ת בכחנ"ל.

במה שהעיר בענין הבחירה דשרים שלמעלה בנוגע לישראל ולאומות – לא ביאר קושיתו וואס קוועטשט עס. ובקיצור הענין: א) השרים ומלאכים אין להם בחירה כלל ואינם אלא כגרזן ביד החוצב בו (דרך מצותיך מצות מילה פ"ג. ועיין ג"כ לקו"ת בהר לח, ב).

ב) ישראל מקבלים כל עניניהם גם הגשמיים רק מצד הקדושה, היינו ממה שבטל אצלו ית' בפועל, כי חלק הוי' עמו (אגרת התשובה פ"ו. דרמ"צ שם).

ג) מה שלפעמים יש מישראל שמקבלים מהיכלות הסט"א – הוא רק ע"י עשיתו הרע בעיני ה', וגם זה רק לפי שעה (קונטרס ומעין מ"ז).

ד) האומות מקבלים כל עניניהם (מחיצוניות רצון העליון שמשם הוא חיות סטרא דלעו"ז. היינו) מהיכלות הסט"א, שאין מאיר שם אלקות בגילוי כי אם בהסתר פנים ומרגישים ישותם – והא בהא תליא – (קונטרס ומעין מאמר ב"ג) ובדרך ממילא ובמכל שכן הוא כן באומות אשר חלק אותם להן. ולכן לא נצטוו על השיתוף משא"כ ישראל עם קרובו.

בברכה המחכה לבשו"ט.

בי

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ג
ברוקלין.

חרה"ח חו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוהר"א חנוך שי

שלום וברכה!

אחרי ההפסקה הכי ארוכה נתקבל מכתבו מד' שבט, בו מודיע שבקרוב ישלח תצלום משלשה מכתבי כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע וכן כבר שלח תצלום עוד ממכתב א'. ות"ח ת"ח על טרחתו בזה, וכנראה –

בי

מוהר"א חנוך שר: גליצנשטיין. אגרות נוספות אליו – לעיל איתתפס. ובהנסמן בהערות שם.

קנא

אדמו"ר שליט"א

הוא בהמשך להמכתב ששלחתי על ידו לבנו של הרב כחן, ובטח גם להבא ישתדל בכגון אלו.

לפלא שבמשך כל הזמן לא נתקבל אף קטע אחד מהנדפס בנוגע לחב"ד באה"ק ת"ו, בה בשעה שמתאים למכתבי האחרון הנה הוטל זה עליו לקבל הקטעים ולשלחם לכאן, והאומנם במשך כמה חדשים לא נדפס אף פעם א' בנוגע לתורת החסידות חב"ד וענייני? כן אינו כותב ע"ד התקדמות בעריכת הבית רבי בלה"ק בהוצאה מתוקנת ומורחבת (היינו שיכנס בזה הנמצא בשיחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר בנוגע לאדמו"ר הזקן)? וכן במשך הזמן גם בנוגע לאדמו"ר האמצעי וכו'. כי בל"נ הנה אם יצליח הנסיון בעריכת הבית רבי בנוגע לאדמו"ר הזקן, הרי בדעתי לחשוב ג"כ ע"ד בית רבי בנוגע להנשיאים שאחרי אדמו"ר הזקן.

ימים אלו נדפס כאן הבית רבי באידיש, ובטח ידוע לו אשר בו נמצאים גם סיפורים שלא נכנסו בהבית רבי בלה"ק, ובודאי נמצא הבית רבי באידיש ג"כ באה"ק ת"ו ויוכל לראותו ולהכניס גם הסיפורים משם להבית רבי המתוקן שמכין הוא.

נתעכב מכ' זה ונתקבל מכ' מי"א עם המוסג"פ. ות"ח ת"ח על התצלומים ובפרט על הבשו"ט ע"ד פעולותיהם בשכון החדש שבסביבות לוד. ובטח יתאמצו עתה להמשיך הענין, אחרי, החרישה והזריעה, שיקצרו ויאספו ג"כ התבואה והפירות, והשי"ת יברכם בהצלחה בכ"ז.

המחכה לבשו"ט – בברכת הצלחה בכהנ"ל.

ביא

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מב' שבט, בו מודיע טובות מבריות בתו ... תחי' והשי"ת יזכהו ואת זוגתו שיחיו לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות הנכונה.

הרב כחן: מיכאל, שבע"ק אדמו"ר מהרש"ב נ"ע ודא אגרת קע.

מ"ש במכתבו שכלימוד תורת החסידות אין לו קביעות, הנה מובן שאין זה נכון כלל וכלל, כי פשיטא בכ"מ במרז"ל שלימוד התורה צ"ל בקביעות וכהלשון קבעת עתים לתורה, וידוע בזה ג"כ פתגם כ"ק אדמו"ר הזקן, שענין הקביעות צ"ל לא רק בזמן אלא גם בנפש, והא בהא תליא, וכנראה במוחש. ועוד זאת דורשים מאתנו ע"פ מרז"ל (תענית ז' ע"א) שמתלמידיו אדם לומד יותר מאשר מחבריו ואפילו מרבו, שמוכרח שיחי' לו ג"כ מקבל, היינו שיפיץ אור תורת החסידות בסביבתו.

להודעתו ע"ד זוגתו תחי'. הנה מהנכון הי' לבדוק המזוזות בדירתו, וכן שזוגתו תחי' תתן בכל עש"ק איזה פרוטות לצדקת רבי מאיר בעל הנס, והוא יתחזק עכ"פ עד לאחר הלידה בשעה טובה ומוצלחת בשמירת שלשת השיעורים מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר השוים לכל נפש והם בחומש תהלים ותניא הידועים והשי"ת ימלא ימי הריון זוגתו תחי' כשורה ובקל ותלד זחור"ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה.

נ"ב: בטח לקח חלק בהסדרים הקשורים ביום ההילולא שהי' שלשום.

ביב

ב"ה, י"ג שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במ"ש שהבאנקעט יהי' ביום . . . הנה יהי' מהשי"ת שיחי' בהצלחה גדולה, ומהראוי באווארענען שלא יהי' בשעת מעשה ענינים המבלבלים את ההצלחה כמו השיר הידוע שאינו מתאים לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר ויועיל זה לחמשכת הצלחה בטרתתה במילואה והשי"ת יזכהו להודיע טובות ע"ד הצלחת הבאנקעט והעיקר ע"ד הגדלת והפרחת המוסד שנתמנה בו ומנהלו, הן בכמות והן באיכות ויהי' שיחי' זה בנקל און אן מאטערניש.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש - המחכה לבשו"ט.

קנג

אדמו"ר שליט"א

ביג

ב"ה, ט"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שלום צבי שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי הפ"נ שלו וכשהייתי ביום ההילולא על הציון הק' של
כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע קראתיו.

בדאי למותר לבקשו, בקשר לזה שכמה מאנ"ש שבאים מעבר לים
קבעו בשבילם הדזוינט מקום מושבם בעיר פילאדעלפיא, אשר יעזור
להם ככל האפשרי וכן ישתדל וימשיך בזה (אריינציען אין דעם) את
ידידיו ומכיריו שיכולים להועיל להנ"ל בהסתדרות המתאימה וע"פ
מח"ל אין מזרזין אלא למזרזין הנה באתי בשורותי אלה לכת"ר שי
וגם לבקשו להעדפה בזה.

בברכת הצלחה ולבראות הנכונה לו ולזוגתו תחי'.

ביד

ב"ה, ט"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכן
מוה"ר אלי' שי הכהן

שלום וברכה!

במענה על הודעתו אשר קבעו חתונת בתם מרת יונינה תחי' ליום
ששי בניסן הבע"ל ועל כל ישראל לטובה.

ביג

מוה"ר שלום צבי: שניידרמן.

ביד

מוה"ר אלי' קווינט, המזכיר.

הנה יה"ר מהשי"ת שתהי בשעה טובה ומוצלחת בכל הפרטים
ויבנו בנין עדי עד בישראל על יסודי התורה והמצוה, ומגלגלין זכות
ליום זכאי אשר קבלתי הודעת[ו]ן זו ביום ההילולא של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע והזכרתי את בתו על הציון הק', וידוע
מרז"ל (סוטה ל"ד ע"ב) במעלת ציונם של צדיקים שמימיהם אנו
שותים ובמילא נק' הם אבותינו, ושננתם לבניך אלו התלמידים,
ומבואר בארוכה בזח"ג דף ע' ע"ב ואילך.

בברכת מזל טוב לו ולזוגתו הרבנית תי' ולקבל נחת מבתם ובנם
שיחיו.

נ"ב: מכיון שבתו היא בת כהן, הנה בטח החתן מוסיף בשיעוריו
בתורה, ועיין שו"ת הצ"צ אבה"ע סי' י"א.

ביטו

ב"ה, ט"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

מחותי הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר זאב דוב שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מחדש הגאולה ות"ח על הבשו"ט
מהחתונות אשר נערכה וידוע מרז"ל אכל בי עשרה [שכינתא] שריא
ושכמו שפירש רבינו הזקן שהוא אף שאינם מדברים בדברי תורה
(אגה"ק סי' כ"ג ועיין ג"כ קה"ע ירוש' עירו' פרק א' הלכה יו"ד) וכש"כ
וק"ו כשהנאספים שומעים שם ד"ת, ובודאי נתקבלו ג"כ החלטות
טובות בהנוגע לפועל, ויה"ר מהשי"ת אשר המחשבות והחלטות
הטובות יומשכו ג"כ לפועל במעשה.

מצו"פ סקירה קצרה ע"ד תולדות ימי חייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל, שבטח תביא לו תועלת בהחזקת
אור החסידות בסביבתו.

בברכה לנחת חסידותי מכל יו"ח וגם הוא עצמו בכלל.

ביטו

מוה"ר זאב דוב: לודמיר. אגרת נוספת אליו — לעיל אחתקכה.
אף שאינם מדברים: ראה גם לקמן אגרת בלב.

קנה

אדמו"ר שליט"א

ביטז

ב"ה, כ' שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש ממנו ע"י הרה"ח הוו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
וכו' מוה"ר אלי' שי' סימפסאן, ויה"ר מהשי"ת אשר יוכל להודיע שנים
רבות מבריאאותם הטובה ואשר מתחזק בקביעות שיעורים בלימוד
בנגלה ובחסידות, אשר תורתנו היא תורת חיים הנה עץ חיים היא
למחזיקים וכו' ואורך ימים בימינה וגו'.

בקשר עם יום החילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ
זי"ע, נדפסה סקירה קצרה מחייו ופעולותיו הטובות, אשר מעשיהם
הטובים של צדיקים הם זכרונם וכל התומכים בפעולותיו הטובות
הרי הם מתקשרים על ידי זה באילנא דחיי וכלשון ספר הבחיר
שהעולם על עמוד עומד וצדיק שמו (סי' מה. זח"א רנג, ב. רסה, א)
ומוסג"פ.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר
טובים עם כל הפירושים לו ולזוגתו שיחיו.

ביז

ב"ה, כ"א שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר משה יהודא שי'

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל הפ"נ שלו בעדו וכל ב"ב שיחיו, של יום החילולא.

ביטז

וכפתגם: ראה גם לעיל ח"ה אגרת ארם. ח"ד אגרות תחלקג. א"סו. איעד. א"סו. לקמן ב"נ.

ביז

מוה"ר משה יהודא: רייכמן, ירושלים.

ובל"נ אקראהו בעת רצון על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע.

ידוע המבואר באגה"ק סי' ז' על מרז"ל אבוכ במאי הוי זהיר טפי,
שאף שכל נפש מישראל צריכה לקיים כל תרי"ג מצות, אעפ"כ בדרך
פרט יש לכל אחד מצוה מיוחדת, ודרך מצוה זו עולים ונמשכים
התומ"צ שלו (עיין ספר השיחות קיץ ה'ת"ש עמוד כ"ב). והנה אצל כמה
אנשים ברורה המצוה המשמשת שער זה וע"פ מרז"ל אפי' ריש גרותא
משמאי קא ממני לי' ובפרט מי שזכה לחיות משפיע על בני ישראל
לקרב את לבם לאבינו שבשמים ע"י מאור שבתורה זוהי תורת
החסידות, ובמילא מובן אשר גם ההמשכות בנוגע לו ולכל ב"ב אפילו
בענינים הגשמיים תלויים הם בהעדפה וזהירות וזריזות יתירה ביתר
שאת ויתר עז כפולה ומכופלת (במצוה פרטית שלו) למעלה מעלה
משאר המצות – לשון אגה"ק הנ"ל – והשי"ת יצליחו שהתבוננותו בכל
זה תומשך תומ"י בענינים של פועל בכל מושפעיו שיהי' חינוכם
מתאים לרצון נשיאנו הק' זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בברכה – המחכה לבשו"ט ושלום.

בי"ח

בי"ח, כ"ה שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר ניסן שי

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מביאתו צלחה לקסבלנקה, ובודאי יתן
השי"ת ויהי' להצלחה בהענינים הכללים ובד"מ ימשיך לו ג"כ תוספת
ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים הוא וכל ב"ב שיחיו, ובטח ימצא ג"כ
דרכים המתאימים שיהי' הכל בשלום ובנעימות אשר זוהי דרך התורה
שדרכי' דרכי נועם ובפרט ע"פ המבואר בתורת החסידות הרי הענין

בי"ח

מוה"ר ניסן שי"י סינאון. אגרת נוססת אליו – לעיל איתחקט.
לקסבלנקה: ראה לעיל שם.

קנז אדמו"ר שליט"א

דאהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם כולא חד, ות"ח מראש על
הבשו"ט שיבשר בקרוב.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש.

ביט

ב"ה, כ"ו שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יעקב יוסף שי

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו מה' בא, ונהניתי לקרות בו ע"ד שהתחיל
להתעסק אודות ת"ת לנערים בביהכ"נ שהולך ללמוד שם, וידוע פתגם
כ"ק מו"ח אדמו"ר שחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם אף
שלפעמים אין רואים הפירות על אתר הנה סו"ס יהי' דידן נצח וכידוע
סיפור כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע אשר בגלל המס"נ של כ"ק אביו רבינו
הזקן פסקו בבי"ד של מעלה אשר בכל ענין של תורה יראת שמים
ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה (עיין
קיצורים והערות לתניא ע' קכב).

כבקשתו הזכרתיו ואת כל ב"ב שיחיו על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע והשי"ת יצליח לכאו"א מהם בהמצטרף
לו.

בברכה ופ"ש כל אנ"ש שיחיו.

ביט

נדפסה בלקריש חכ"ב ע' 353 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר יעקב יוסף שי: גורקאוו.
סיפור: ראה גם לעיל אגרת אתחקנה ובהגסמן בהערות שם.

ב"כ

ב"ה, כ"ו שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי את מכתבו בו מודיע ע"ד התיסדות שיעור לימוד תניא בבית הכנסת שלו, ושלומד עמהם – כפי שכותב במכתבו – לפי שכלו, וגודל הזכות בזה שמקרב את בני"י ללימוד דא"ח פנימיות התורה אין לשער ואין להעריך, ומובטחים אנו בחמשכת תוספת ברכה עי"ז בכל עניניו של הלומד ומעורר ללימוד הנ"ל.

ומה שכותב – לפי שכלו, הנה ידוע מה שכתוב וששמענו גם בע"פ כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר ספר התניא הנקרא תורה שבכתב של חסידות חב"ד, הוא ע"ד לימוד תורה שבכתב, שאפילו הגדול שבגדולים אינו יכול לרדת לסוף תכליתה, ואפילו הקטן שבקטנים יכול להתחיל ללמוד בה, וכמרו"ל קטן משיתחיל לדבר אביו מלמדו תורה וכו', וה"ה בלימוד התניא, שכל אחד לומד לפי שכלו, כי לכל אחד יש אחיזה ומקום בו, ואין שייך בזה נפילת רוח באיזה דרגא שימצא את עצמו, כי אפילו הגדול שבגדולים עדיין לא בא עד תכליתו, והשי"ת יזכהו להמשיך בלימוד זה בשביל עצמו ובשביל שומעיו ושיחי' הלימוד ע"מ לשמור לעשות ולקיים.

כשאהי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אזכירו ואת זוגתו שיחיו להמצטרך להם וכפי שכתב במכתבו.

בברכה ובפ"ש כל המשתתפים בהשיעור שלו.

נ"ב: מוסג"פ קונטרס שהו"ל בקשר עם יום ההילולא השלישי של כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר בטח גם בתוכנו יכול להנות את קהל שומעיו והשי"ת יצליחו בכל.

קנט

אדמו"ר שליט"א

ב'כא

ב"ה, כ"ו שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו – באיחור זמן קצת – בו כותב על דבר מצבו ושואל
חוות דעתי, אם יסע עתה לאה"ק ת"ו ע"י משיח צדקנו.

והנה לדעתי כיון שנמצא במדינה אשר בזמן האחרון באו שם כמה
אנשים יראי ד' נוסף על אלו שהיו דרים שם מקודם, וכיון שאין איש
אתנו יודע על ברור הכוונה העליונה במה שנמצא הוא במקום פלוני כי
רק מד' מצעדי גבר כוננו, הרי יקיים בעצמו מקומך אל תנח וישפיע על
סביבתו באופן המתאים לחזקם בתורה ומצוה און אנווארימען מיט
אידישע ווארימקייט, והשי"ת יתן לו אריכות ימים ושנים טובות
להאיר בסביבתו ובתוספת בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי
תורת החסידות דרכי ומנהגי, ואפילו בשביל פעולה אחת טובה, הנה
ידוע הכתוב בתניא פכ"ה אשר בעשיית מצוה איזה שתהי, הנה למעלה
הוא ענין נצחי לעולם ועד, וידוע ג"כ פתגם הבעש"ט מה ששמענו כמה
פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר נשמה יורדת
למטה ומלובשת כמה עשרות בשנים בגוף ישראל בכדי לעשות טובה
ליהודי בגשמיות או ברוחניות.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות עם כל הפירושים.

ב'כב

ב"ה, כ"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוה"ר פרץ שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"ז טבת ושלאחריו . . . יזכהו השי"ת ואותנו

ב'כב

מוה"ר פרץ: מוצקין. אגרות נוספות אליו – לעיל אתתקכו ובהנסמן בהערות שם.

בכלל בתוך כל ישראל למלאות כאו"א תפקידו בעלמא דין מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף ובהרחבת הדעת, וכבר ידוע פס"ד ב"ד של מעלה, אשר בגלל המס"נ של כ"ק רבינו הזקן על תורת החסידות, הנה בכל ענין של תורה יראת שמים ומדות טובות תהי' יד מקושריו והולכי בעקבותיו על העליונה (עיין קיצורים והערות לתניא דף קכ"ב) וא"כ ממך ובך הדבר תלוי, וכפי הרב המגיד ואדמו"ר הזקן במשנה ששנו חכמים דע מה למעלה - ממך.

ובקשר להודעתו ע"ד יום ההולדת שלו, הנה יה"ר מהשי"ת שיהי' לאריכות ימים ושנים טובות ופיץ אור בסביבתו בתוספת מרובה בנר מצוה תורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

ידוע תורת הבעש"ט בענין השגחה פרטית (אף שלא בכל פעם מבינים רמזי ההשגחה), וכיון שימים אלו קבלתי פוטו ממכתב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע מ"ש לאחד בענין יום ההולדת דשנת הח"ן, הנני מסגירו פה, ובלבד שבדואר החוזר יחזירו לי, מובן שאם ברצונו יכול להעתיקו.

בברכה להצלחה בגשמיות וברוחניות מתוך בריאות הנכונה ובפ"ש כל אנ"ש שיחיו.

ב'כג

ב"ה, כ"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר מרדכי שי' חכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מ"ד שבט וכן הקודם לו, אשר מפני

בגלל המס"נ: ראה גם לעיל אגרת איתחננה ובהנסמן בהערות שם.
קבלתי פוטו: כדלעיל אגרת ב"י.
ממכתב . . . הח"ן: שבאג"ק שלו ח"א אגרת קע.

ב'כד

חלקה נדפס בלקו"ש ח"ז והושלמה ע"ס העתק המזכירות.
מוה"ר מרדכי: פרלוב. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ז איתחננה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ב'סג.
בקנה. כ"ב.

כמה סיבות נתעכב המענה עד עתה. ובמה ששואל חו"ד א) בענין החקירה אודות אתרוגי קאלאבריא. הנה באמת אין דעתי נוחה ממה שעוררו אצלו ספיקות בזה, אבל כיון שכבר נעשה הדבר, הרי נכונה הצעתו שישע לשם כדי לברר המצב על אתר (ידוע הסיפור מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שפעם בליל ניטל, נכנס אחד לכ"ק הצמח צדק ומצאו לומד, ושאלו: רבינו, הלא ניטל היום, וענהו הצ"צ: פתחו! ווער האט דיר געהייסען זאגען, אבל בכ"ז הנה סגר הצ"צ את הספר ופסק מלימודו).

ב) בשאלתו בענין העתקה מאיטליא. הנה אין נראה לי הדבר כלל, וכיון שזיכהו השי"ת שנמצא במקום שיכול לפעול שם או אויפטאן באמת בעניני יהדות בכלל ובענינים הקשורים בחסידות בפרט, הנה אינו מובן כלל וכלל למה לו לחשוב ע"ד העתקה וחיפוש במדינות אחרות, ובפרט שע"פ הידיעות אין המצב כדבעי בגו"ר בהמקומות שמזכיר, וחששא שכותב במכתבו מפני המצב הכללי של העולם, הנה מלבד שאין ידוע באיזה מקום בטוח יותר, הרי לכאורה בזמן הקרוב וועט מען יוצא זיין בפחדים לבד. וכיון שזהו – פחד כזה – דבר התלוי ברצון, הרי ישנה הברירה שלא לפחד ולהיות בטוח בחסדי השי"ת חסד חנם שלא יהי' כל ענין של עגמת נפש ח"ו.

ג) מ"ש שבמקום שרוצים להמשיך – המי גשמים – שצריך להיות בקרקע הראוי לבלוע אם מותר לעשות זה ממלט (צעמענט), הנה כבר הובא בדרכי תשובה למקואות סימן ר"א ס"ק ר"ו בשם שו"ת אמרי יושר, דפשיטא דע"י צעמענט כשרה ההמשכה (ועצ"ע ובירור אם לא נשתנה המלט מאז).

ד) נהניתי ממ"ש שהאברך . . . השתתף וסייע לו בתכנית המקוה, אשר מלבד הענין עצמו, הרי צריך לחפש כל דבר של קירוב לחזקו במצבו ביהדות ובהשתתפותו בעניני חב"ד, וכותב אני להנ"ל עתה בענין הנחיצות להדפיס לעתים קבועים עניני חסידות וע"ד ה"ארום של חסידות ודוקא בשפת המדינה, ובטח גם כת"ר שי' מצדו יעוררו עד"ז.

ה) תקותי שלעת קבלת מכתבי כבר ירדו גשמים ויוכלו להשתמש בהמקוה ובקשר עם זה כדאי הי' לעשות תעמולה עוה"פ בעניני טהרת המשפחה אשר א"א בלאח"כ שבזה תלוי בריאות הילדים הנולדים

ואפי' של הבעל ואשתו וכו' והשי"ת יזכהו לבשר בשו"ט בכל הנ"ל וכן בנוגע בריאות זוגתו ושל עצמו שיחיו, והשתדלותו בקרוב לבם של בני"י לאביהם שבשמים בודאי תמשיך לו תוספת הצלחה בעניניו הפרטים הן בגשמיות והן ברוחניות וע"פ המבואר בתו"א בתחלתו, אשר ע"י הצדקה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה.

(ו) בטח קיבל הפ"ש ממר ציפעל שי' וכן מסרתי ע"י איזה שקלים ומהראוי לעשות התועדות בזמן המתאים ולעורר את המתועדים ע"ד עניני יחדות בכלל ועניני חסידות בפרט והשי"ת יצליחו.

בברכה.

ביכד

ב"ה, כ"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו ממוצש"ק בשלח עם קטע העתון ע"ד י"ט כסלו המוסגר בו, ות"ח על שילוחו אלי. כן נתקבל בעתו מכתבו בצירוף שיחת שבת מברכים אלול העבר שנדפסה באיטלקית, וידוע אשר בענין של מצוה אין שייך לומר תודה, כי שכר מצוה מצוה, ומהראוי הי' כמו שכתבתי לו כמדומה מכבר, אשר לעתים קרובים ולא רחוקים כל כך אחד מחבירו, יודפס בשפת איטלקית ענינים מתורת החסידות מסיפורי והדרכותי וכמו בזמן הקרוב בנוגע לבי' ניסן, חג הפסח, ל"ג בעומר וכו' והחומר לזה בטח ימצא בספרי השיחות ולקוטי דבורים הנדפסים, והשאר יוכל להמציא לו הרה"ג והרה"ח כו' מהר"מ שי' פערלאוו שבודאי נמצא אצלו כמה מהוצאות הנ"ל.

(ב) בהתאם להנ"ל הנה נכון הדבר אשר רוצה להדפיס כמובן באיטלקית חוברת ע"ד עסקנות חב"ד, ומה טוב שיהי' זה ע"ד הנדפס פה בלח"ק ועתה ג"כ באנגלית, שבהאחרונה נמצא ג"כ ידיעות נוספות בנוגע לעבודתינו במרוקו, ומוסג"פ. ובטח ימצא שם מי המבין בשפת האנגלית, מובן שאם יהי' רק הזמן גרמא כדאי שיושלח לכאן העתק מההעתקה קודם שיודפס.

(ג) במה שכותב שהחוברת תצא לאור מטעם העתון דמילאנא, הנה

כיון שאיני יודע מהות העתון על ברור, קשה לי להחליט בזה, וטוב הי' שיתעייץ עם הרח"ג פערלאו והרב גאנזבורג שיחיו שהם נמצאים על אתר, הטוב יותר שתצא לאור החוברת בתור הוצאת ארגון חב"ד או מטעם העתון שיש מעלות בשתיחס, ובכל אופן כדאי שיודפס ג"כ בעתון לעתים קרובים מזמן למזמן מעניני חב"ד וכנ"ל. ומובן גודל הזכות בזה למי שישתדל להפיץ גם בשפת מדינתם ידיעות ע"ד תורת החסידות מנהגי' וחדרכותי'.

ד) נהייתי במאד מה שכותב שכבר נגמר בנין המקוה ועשה התעלה ג"כ ממלט חלש, ובטח לעת קבלת מכתבי זה כבר ירדו גשמים ובמילא אפשר כבר להשתמש בה, ולבשו"ט בזה אחכה.

ה) מה שכתב במכתבו הראשון בענין מילי דשטותא המובא בזהר שרוצה לפרש על חכמות חיצוניות אשר בשם סכלות יקרא לגבי חכמה דקדושה. הנה כיון אל האמת וכמבואר בארוכה בד"ה ויאמר משה גוי' בחר לנו אנשים, בהמאמר דפורים תש"ט נדפס בקונטרס ס"ג עיין שם פ"ב ואילך.

ו) בטח קיבל הפ"ש שמסרתי לו ע"י מר ציפעל שי'.

בברכה.

ב"כ

ב"ה, כ"ז שבט, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"ג שבט, בו כותב בקצרה סדר הדברים איך שנכנס לתוית בלוד ומסיים שהוא עתה בן ט"ו וחצי שנה, ושאלתו אם לצאת מהשיבה להתלמד אומנות או לא.

והנה פשוט הדבר אשר כיון שבאופן פלא וכפי שכותב במכתבו, זכה לכנוס לישיבה ובפרט לישיבה כזו שלומדים בה חן נגלה והן חסידות, הרי צריך הוא לחבין איך שמסייעים בידו מלמעלה להעמידו

ב"כ

באופן הטוב לפניו בגשמיות וגם ברוחניות, ומובן ג"כ שכדי לנסותו נופלים לו לפעמים מחשבות להפסיק לימודו, ולכן צריך לבטלם ולהתמסר לחשיעורים בנגלה ובחסידות בהתמדה ושקידה גדולה, ופשיטא אשר הזן ומפרנס את הכל הנה כשיבוא הזמן וצריך יהי לפרנס את עצמו, ימציא לו ג"כ את פרנסתו, ואין לבלבל את עצמו בגיל שלו להתעסק עתה בהכנת הפרנסה שתלוי אך ורק בחקב"ה ובמילא הקישור בתורתו ובמצותיו הם עצה נפלאה לחקל לאחר זמן את הפרנסה, ויציאה מאהלה של תורה קודם הזמן מפרעת בזה, והשי"ת יזכהו ויצליחו לתלמוד תורה ביראת שמים.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב"כו

ב"ה, כ"ז שבט, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

חברה גמילות חסדים שומרי שבת ובראשה הרה"ח וו"ח
אי"א עוסקים בצרכי ציבור באמונה וכו' הרב אברהם
שי שארפשטיין והרב יוחנן שי גארדאן

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידן צו הערן וועגן אייערע פעולות טובות, ווי
אויך צו באקומען דעם קורצן באריכט וועגן אייער אומזאץ במשך פון
דעם יאר. איך האף, אז ווי יעדער ענין שבקדושה וואס איז מוסיף
והולך, וועט אויך דער פארנעם פון אייער ארבעט אויסגעברייטערט
ווערן בימים הבאים, נאר אידן זאלן ניט לייען מצד הדוחק נאר מצד
דעם וואס זייערע געשעפטן וועלן ווערן גרעסער און בעסער.

כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האט זיך אמאל
אפגעשטעלט (אין א שיחה פון תשי"א) וועגן דער גרויסקייט פון דער

ב"כו

א שיחה פון תשי"א: ע' 45, וראה גם לקמן אגרת ב"צ.

מצוה פון גמילות חסדים, ווי א פאלאצקער קרעמער, ר' ישראל, א חסיד פון צמח צדק, האט עס באגריפן. זייענדיק אין ליובאוויטש ביים צמח צדק פ' וירא, האט ר' ישראל געהערט א מאמר חסידות פון רבין, אז אברהם אבינו איז געווען א נדיב בגופו, בממונו ובנפשו, און דער רבי דער צמח צדק האט דערקלערט ווי אזוי אברהם אבינו זייענדיק דא למטה האט מחליף געווען מיט זיין גמ"ח בגשמיות די ספירת החסד דאצילות, וואס ממילא איז מובן אז אברהם איז געווען העכער פון מדת החסד דאצילות כו'. דעם גאנצן מאמר האט ר' ישראל ניט תופס געווען, נאר די עטלעכע ווערטער האבן אים דערנומען. קומענדיק אהיים האט ער זיי איבערדערציילט בא א חסידישן פארברענגען און אוועק למסחרו. כאטש ער האט קיין געלט ניט געדארפט, איז ער אריין צו נחמן דעם קרעמער נאך א גמ"ח, ווייל ער האט אים געוואלט מזכה זיין מיט די מצוה פון גמ"ח. אויך אנדערע קרעמער, האבנדיק געהערט וועגן דער מעלה פון גמ"ח, האט געבארגט איינע בא די אנדערע א גמילות חסד אלע טאג. ווען ר' ישראל איז ווידער געקומען אין ליובאוויטש, האט אים דער צמח צדק אריינגערופן צו זיך און געפרעגט וועגן זיין הנהגה. שפעטער האט אדמו"ר מוהר"ש געפרעגט דעם צמח צדק, וואס ער האט אויף ר' ישראל'ן געזען, און דער רבי צמח צדק האט געענטפערט אז ער האט אויף ישראל דעם קרעמער געזען א עמוד אור פון חסד דאצילות.

איז מה-דאך די מצוה פון גמ"ח איז אזוי גרויס ווען אפילו מען נויטיקט זיך ניט אין די געלט, על אחת כמה וכמה ווען איינער דארף טאקע אנקומען דערצו. דער גודל השכר פון גמילות חסדים איז אין לשער, און איז מבואר בכמה מקומות בדברי חז"ל.

איין טייל פון דעם שכר וויל איך אבער אונטערשטרייכן. כידוע איז דער הויפט גומל חסד אין דער וועלט דער אויבערשטער אליין, וועלכער גיט יעדן איינעם פון אונז אויך די כוחות פון נפש האלקית בדרך הלואה, כדי מיר זאלן קענען דורכפירן אונזער שליחות בעולם הזה הגשמי ואפילו בעולם הזה החומרי. דער ריוח פון אט דעם גיטלעכן גמילות חסד איז, ווי עס ווערט דערקלערט אין חסידות, דער ענין פון ירידת הנשמה ועליתה, ירידה צורך עלי, און אן עלי שלא בערך. גלייכצייטיק איז אויך דער אויבערשטער, וואס ער איז דער מלוה, וואס גיט אונז אלע אונזערע ענינים בדרך הלואה, איז ער אויך, כביכול, מרויח, ווי עס שטייט אין מדרש, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כח וגבורה למעלה (ווי עס ווערט דערקלערט בארוכה אין דעם

קסו

אגרות-קודש (ביכו)

מאמר פון כ"ק מו"ח אדמו"ר ד"ה טעמה כי טוב סחרה, יו"ד שבט, תש"ט.

כיוויל פארענדיקן דעם בריוו מיט דעם וואונש און ברכה, אז עס זאל מקויים ווערן אין אייך און אונז אלעמען בתוך כלל ישראל, אז יעדער איינער זאל אויספירן זיין שליחות בעלמא דין מתוך שמחה. בברכת הצלחה.

בייליגענד איז מיין השתתפות אין גמילות חסדים פאנד א טשעק אויף \$100 בתור נדבה, און נאך א טשעק אויף \$100 בתור הלואה.

ביכז

ב"ה, כ"ח שבט, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יצחק זלמן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת הפ"נ שלו דיו"ד שבט אשר אקראהו בלי"נ בעת רצון על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

בהזדמנות זו הנני להעיר איזה פרטים בהביולעטען דאדר שקבלתי זה עתה וכיון שתקותי שיוכל לתקן את זה, והוא: א) אין מזכיר כלל ע"ד מחצית השקל לא בעמוד א' ולא בעמוד ב', ובפרט נוגע בשנה זו שחל במוצש"ק. ב) בנוגע למשלוח מנות צריך להוסיף שצ"ל במינים של מאכל דוקא. ג) בסוף עמוד ב' לאחר המלה „נחת“ טוב להוסיף ולהדגיש „דזשואיש נחת“. ד) בעמוד ג' בנוגע להאבלים, מהנכון להוסיף הנוסח המקובל הנהוג בישראל, „המקום ינחם אותם בתוך אבלי ציון וירושלים“ ומלבד נחיצות הדבר מצד עצמו, כיון שפונים להאבלים, חרי צריך לנצל כל הזדמנות לפרסום דיני ומנהגי ישראל. ה) בעמוד ד' וכן בסוף עמוד ג' ובכלל בכל מקום שמביאים שמות כמה אנשים, הנה

ביכו

מוה"ר יצחק זלמן שי: פריזגר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתצב, ובהנסמן בהערות שם.

אחת העצות להמנע מטענות ותרעומות בהקדמת פלוני לפלוני, הוא לסדר השמות ע"פ אל"ף בי"ת . . . דא"ג ראיתי בעמוד ג' שמביא בימי החדש המאורעות שקרו בו מחיי עם ישראל, ויוכל להועיל בזה הספר „דבר יום ביומו" שבשנים האחרונות נדפס עוה"פ.

המחכה לבשו"ט בכל הנ"ל.

ביכח

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' מוהרבא"ג שי

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מכ"ה שבט . . . מובן מעצמו, שלהעביר אחד המוסדות שלנו במרוקו כמו שהוא לאה"ק ת"ו, אין לזה מקום כלל, ולאידך גיסא איני רואה ג"כ תועלת לקבץ נערים מן החוץ ממוסדות אחרים ולסייעם בעלי לאה"ק ת"ו, שאין זה מתפקידו של ליובאוויטש, ומה שדברתי עם מר קול, וכן הוא דעתי גם עתה הוא שהתלמידים במוסד שלנו אלו שיצטיינו באיזה פרט, יש ליתן להם זה בתור פרס, שבהשתדלותינו ועל ידינו עולים הם לאה"ק ת"ו ולפרסם את זה באופן המתאים בין שאר התלמידים וכן בין יהודי מרוקו, אשר ע"י הלימוד משך זמן באהלי"י מקבלים ג"כ האפשרות – באם הנהלת אהלי"י תמצא לנכון – לעלות לאה"ק ת"ו, ובפרט שמר קול אמר לי שאע"פ שנפסקה העלי של זקנים ואינם מסוגלים לעבודה וכו' אבל הורי התלמידים שיעלו, יתנו להחורים רשיון העלי במשך שנתיים...

(ו) כתבתי למהר"ש שי בנוגע לנתינת שמורה לעוזרינו במרוקו ובטח יראה לו המכתב, ויטכסו יחד עצה בזה, כן כתבתי להנ"ל ע"ד

ביכח

מוהרבא"ג שי: מוה"ר בנימין אלי גורודצקי. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ה איתנה, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ברא.
שדברתי עם מר קול: כדלעיל אגרת איתקפה.
למהר"ש שי: מסוסוב.

הסידור שלעתים קבועים יודפס במכ"ע וירחונים במרוקו איזה ידיעות, אם ע"ד עבודת חב"ד שם או עכ"פ בכלל ע"ד חסידות און דעם ארום, ובטח גם בזה ישתדלו למצוא עצה להדפסה ופרסום באופן המתאים.

ז) נודעתי זה לא כבר שמשך זמן התקיימה במרוקו חברה ושמה „דובב שפתי ישנים" והם הו"ל כו"כ ספרים, ומהנכון הי' שישלחו מכל ספרים אלו טופס אחד לכאן, בתור תשורה, איני יודע מי, אם כת"ר או מהר"ש טוב יותר שיתעסק בזה להביא לפועל, כמדומה שמראשי החברה הוא הרב טולדני ממכנז והרב מהרש"ז הכהן מקסבלנקה, ובטח על אתר יודעים זה ברור.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש אנ"ש שי' במרוקו.

ב'כט

ב"ה, אדר"ח אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יחיאל מיכל שי'

שלום וברכה!

אף כי באיחור זמן הנני בזה לאשר קבלת שלשת מכתביו מערב חנוכה, ט' וח"י שבט עם הפ"נ המוסגר שקראתיו בעת רצון על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע...

ג) נחניתי ממ"ש ע"ד חלוקת הש"ס בכ"ד טבת העבר יום הילולא דרבינו הזקן וכן אודות לימודו ברבים, וידוע פסק רז"ל כל המוסיף מוסיפין לו.

ד) מ"ש שיוכל לסדר מקוה טהרה מתאים להוראת כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, הנה אם בטוח הדבר שיבוא לפועל, הרי בטח תעזור בזה אגו"ח דאה"ק ת"ו בחסכום שמזכיר היינו לערך ק"ן לא"י.

ב'כט

מוה"ר יחיאל מיכל: דברוסקין, חיפה. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז אחרמג. לקמן בסט. ב'קלה.
לסדר מקוה: ראה גם לקמן אגרת בסב.

(ה) בטח ממשיך בלימודו דא"ח בביה"נ שמזכיר במכתבו...

בשאלתו בבני חו"ל הבאים לאה"ק ת"ו ודעתם לחזור איך ינהגו ביו"ט שני, ושהוא הורה להם שינהגו כמנהג מקומם עתה היינו כבני אה"ק ת"ו ע"פ המבואר בשו"ע רבינו מהדו"ת סי' א' סעיף ח' ודלא כמ"ש במשמרת שלום סי' לב - להרה"צ מקיידאנוב - ומציין ג"כ למ"ש בשער הכולל פרק א'.

הנה אנו אין לנו אלא הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר הורה לכמה מבני ארץ ישראל שבאו לכאן ודעתם היתה לחזור, שינהגו כמנהג בני ארץ ישראל ומובן אשר במילא כן הוא הדין ג"כ להיפך.

בברכת הצלחה ולבריאות הנכונה.

ב"ל

ב"ה, א' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ צמ"ס חו"ב וכו'
מוה"ר דובעריש שי

שלום וברכה!

קבלתי הגאליס הערות על המאירי (כנראה למס' מקואות) ואף שאין הזמן גרמא לעיין בזה כדבעי ובפרט שאין אצלי ספר המאירי על מקואות ונדה הנה לחביבותא דמילתא ומפני כבודו עברתי בהם עכ"פ כפי רשיון הזמן ואסתפק בשתי הערות:

א) בתחלתו במה שהעיר על המאירי פ"ב משנה א', הנה לדידי צ"ע בהערתו. דהנה בכלל שני ענינים במקוה: איך שצ"ל **הטבילה** שיטבול

אין לנו אלא הוראת: ראה גם לעיל חיד אגרת תתקעג.

ב"ל

מוה"ר דובעריש: צוקרמן, בוטולו.
הערות על המאירי: נדפסו בשנת תשד"מ בספרו בית אהרן ע' שלא.

כל גופו בב"א, ובהא כולי עלמא לא פליגי שזו מן התורה. (ב) בענין שיעור המקוה אם זה קבוע מ' סאה או שיש בזה חילוק מקטן לגדול ובינוני, ובה השקו"ט בראשונים ואחרונים אם מספיק לקטן פחות מ' סאה ואם הוצרך לגדול יותר מ' סאה. ופשיטא שלא להמיתירם לגדול במ' סאה ה"ז דוקא אם טובל כל גופו בב"א. השיעור – הוא ענין במקוה, ושיתכסה כל גופו בב"א – הוא ענין בטבילה. ובמילא כשכתב במאירי לנדה ואם הוא גדול כ"כ שאין כל גופו עולה בהם או שהיו מימיו מרודדין אינו כלום, הרי בטח שבא להשמיענו שאף אם נתכסה כל גופו בב"א, אינו כלום. ולא כמ"ש כת"ר שי'.

ובאמת י"ל שזהו דיוק מרז"ל שכל גופו עולה בהם, ולא מתכסה בהם. כי זה שהטבילה צ"ל בב"א נלמד מפסוק אחר (תו"כ ויקרא כב, יו"ד) וכאן הדיוק הוא עולה, אם כמ"ש החת"ס שמתבטל בשנים, או אם נפרש באופן אחר, אבל בכ"א אין בזה הכוונה נתכסה. גם פשיטא שכדי שהגוף יוכל להתכסות בב"א, אין צריך לזה כל שיעור, כי באם יהי ציור המקוה מכוון לציור גוף הטובל, ורק במשהו רחבה וארוכה יותר מגוף הטובל, הרי אפשר להתכסות כל הגוף בטפה אחת של מים. ולהעיר ממה שמדקדקים באחרונים בשינוי הלשונות בזה בתו"כ, בש"ס ופוסקים. שבתו"כ הלשון הוא, שכל בשרו עולה בהם וכמה הם אמה על אמה ברום שלש אמות (תו"כ ויקרא טו, טז) נמצא אתה אומר שיעור המקוה מ' סאה, היינו שהשיעור הוא אמה על אמה ברום ג' אמות. ובש"ס (עירובין ד, ע"ב) אמה על אמה ברום ג' אמות ושיעורו **חכמים** מי מקוה מ' סאה, ובשו"ע יו"ד התחלת סימן ר"א, בסדר הפוך, ארבעים סאה ושיעורו אמה על אמה ברום ג' אמות. וכבר עמד ע"ז בגולות עליות למקואות פרק א' משנה ז' פסקא א'. ועיין כל הדיעות בהנ"ל שנקבצו בספר שיעור מקוה להרב נאה מירושלים עמוד ג' ואילך.

ועוד להעיר שלדעת האומרים שלגדול די במ' סאה, הנה לכאורה הלימוד דכל גופו עולה בהם, הרי זה סימן ולא דין. ויש להאריך בזה ואכ"מ.

(ב) דא"ג מ"ש, ולכאורה להמאירי שוב קשה אמאי לא חשב מקוה בחדי הנך דפי"ז דכלים.

לכאורה יש לתרץ דבמשנה דכלים הובאו אלו הענינים שגם מדרבנן אין להם שיעור לא למעלה ולא למטה. משא"כ במקוה דכדי שלא לחלק הזקיקו מ' סאה אף לקטני קטנים.

קעא

אדמו"ר שליט"א

הערה בסוף:

מה שרצה לתרץ קושית שו"ת יהודה יעלה, דבשו"ע יו"ד סימן ק"ך
סעיף י"ב כתב שצריך להטביל ידי הכלים סתם. ובסוף הלכות טבילה
מחלק דין ידות ארוכות, ורוצה לומר דדעת השו"ע שצריך להטביל את
כל היד אלא שחציצה פוסלת רק עד מקום המדה.

הנה לדעתי אא"ל כן בלשון השו"ע, דברור כתב מטביל עד מקום
שעתיד לקוצצן ודיו.

כפי בקשתו מוחזר פה הפרובס ועוה"פ ת"ח על מה ששלחם לי
לקרות בהם עכ"פ כפי מציאות הפנאי.

מוסג"פ קונטרס שהו"ל לא כבר שבטח יעניין אותו.

בברכה לנחת חסידותי מבתו תי'.

ב'לא

ב"ה, א' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מאיר שי

שלום וברכה!

נהניתי לקבל מכתבו מיום ב' העבר . . . יתן חשי"ת הצלחה
בלימודו ברבים, ועי"ז שמקרב לבב בניי לאביהם שבשמים בודאי
יומשך לו תוספת ברכה והצלחה בעניניו הפרטים הן בגשמיות והן
ברוחניות.

וכבר ידוע דעתי ע"פ המובא בכ"מ בדא"ח בגודל ענין העשי' בפועל,
שיש להשתדל בכל האפשריות לדעת דינים חמורים, ולכן על הלומד
ברבים להקדיש עכ"פ איזה רגעים ללימוד דינים אלו אשר רובם ככולם
הם בשו"ע אורח חיים וע"ד הצחות י"ל גם בזה דרשת רז"ל על הפסוק

ב'לא

מוה"ר מאיר: גורקאוו, לונדון.
דינים המצויים: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איהשכ. לקמן במא. ב"ק.

קעב

אגרות־קודש (ב'לא)

אורח חיים פן תפלט וגו' אל תהי יושב ושוקל מצותי של תורה כו'
ודלא כדעת העולם אשר לימוד בשו"ע או"ח הוא שייך רק לאנשים
פחותים במדריגה וכו'.

בברכה לבריאאות הנכונה ובפ"ש אנ"ש שיחיו.

ב'לב

ב"ה, ב' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר זאב יהודא שי' הלוי

שלום וברכה!

... אקוה אשר המברק שלי בקשר עם יום ההילולא של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נתקבל במועדו, ובטח התועדו במסיבת
רעים וע"פ מרז"ל גדולה לגימא שמקרבת כו' ומשרה שכינה (סנהדרין
קג, סוף ע"ב) על כו' הרי להבדיל עאכו"כ כשעשרה מישראל מתקבצים,
שבלאה"כ בקבוצם לחוד שכינתא שריא אם אפילו אינם עושים מאומה
(אגה"ק סי' כ"ג, ועיין ג"כ קרבן העדה בירושלמי ערובין פ"א הלכה
[יו"ד]), ובפרט כשגם נשמע דברי תורה, הרי מובטחני שההחלטות
הטובות נמשכות בפועל בענינים דמחשבה דיבור ומעשה.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל בקשר עם ימים הקרובים ליום ההילולא
הנ"ל, ובו המאמר אשר חיבה יתירה נודעת לו מכ"ק מו"ח אדמו"ר
וכמ"ש במכתבו הנדפס בתחלת הקונטרס.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש המחכה לבשו"ט.

ב'לב

מוה"ר זאב יהודה: סגל, מנטשסטער. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ה א' עדר. אחקכ. לקמן ב'קמא.
אפילו אינם עושים: ראה גם לעיל אגרת ב"טו.
המאמר: איז הקביה כא בטרונאי עם בריותיו, תרפ"ה.

בילג

ב"ה, ד' אדר, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

... אף שאין מדרכי להתערב בענינים כאלו, אבל כנראה שהשאר
שבעיסה התפשטה ביותר ובמילא יוצא אני מגדרי בהשורות הבאות
לקמן, וכותב אני באידיש למען לא יצטרכו להעתיקם מלשון ללשון:

(א) ווי עס איז מבואר אין ספרים, און ווי עס איז אויך די אמונה
פשוטה פון יעדן אידן, איז דער אויבערשטער און נאר דער אויבערשטער
דער „הזן ומפרנס את הכל“, סיי איינצלנע מענטשן, סיי מוסדות און
ארגאניזאציעס, און ווי מיר זאגן אין ברכת המזון, אין דער ערשטער
ברכה וואס משה רבינו האט מתקן געווען – אלקינו מלך העולם הזן
את העולם כולו כו' כי הוא אל זן ומפרנס לכול.

אזוי ווי דער אויבערשטער וויל מזכה זיין אידן מיט מצוות,
פאסירט פיל מאל אז השי"ת פראוואט איינעם אויס און גיט עס די
געלט וואס איז די פרנסה פון א צווייטן מענטשן אדער פון א מוסד,
דערנאך קוקט מען פון הימל צי דער בא וועמען מען האט די געלט
איינגעלעגט איז א פארטרוילעכער און פארשטייט אז די געלט געהערט
צום אויבערשטן נאר מען האט אים מזכה געווען מיט א שליחות
איבערגעגעבן די געלט א צווייטן, אויב עס ווייזט זיך ארויס אז מען
קען דעם מענטשן גלויבן און טראסטן, איז אחוץ דעם שכר פאר קיום
מצוות צדקה, וואס אדם אוכל פירותיהם בעולם הזה וחקרן קיימת
לעולם הבא, וועט ער אויך ווייטער אנהאלטן זיין פאסטן ביים
אויבערשטן, אז דער אויבערשטער זאל אים ווייטער געבן א שליחות,
דאס הייסט, הצלחה אין זיינע געשעפטן און די פרנסה אויסצוהאלטן
באשטימטע אנדערע מענטשן אדער מוסדות, ער זאל זיין דער צנור
(טשענעל) דורך וועלכן עס גייט פרנסה פאר אנדערע.

זעלבסטפארשטענדלעך אז דער יצר הרע קען ניט צוקוקן אזא מין
זאך און זוכט אלערליי מיטלען ווי אזוי איינצורידן דעם מענטשן, אז
די געלט וואס ער פארדינט איז דאס ניט דערפאר ווייל דער
אויבערשטער וויל אזוי, נאר דערפאר וואס ער, דער מענטש אליין, איז
א גרויסער חכם און א גרויסער סוחר ובמילא מיט זיין אייגענע מאכט

און שכל פארדינט ער די געלט, און וויבאלד אזוי, איז ער דאך דער בעל הבית איבער די געלט, און א צווייטער וואס איז א „נארישער“ און קאן נישט פארדינען אזויפיל געלט איז במילא נידעריקער פון עס, נאר ער וועט אים טאן א טובה און שיינקען א פאר סענט. דערפאר אבער מוז יענער וואס איז דער מקבל פארשטיין, אז דאס האט ער אים געטאן א מוראדיקע טובה און ער דארף אים, לחבדיל, בענטשן, נישט ווי אין ברכת המזון, אז אלקיננו מלך העולם איז דער מפרנס, נאר זיין זון ומפרנס איז דער בשר ודם. און אויב יענער וויל אזוי נישט טאן, וויל ער אויך מיט אים נישט האבן צו טאן, ווארום ער איז דאך דער פולער בעל הבית אויף די געלט.

כדי צו באווארענען אזא פאלשן געדאנק, זאגט מען יעדן אידן, אז גלייך אין אנהייבס פון טאג זאל מען זאגן שהחזרת בי נשמתי בחמלה. ס'איז מער נישט וואס דער אויבערשטער האט רחמנות דערפאר איז ער מחזיר די נשמה. אויך די ערשטע בקשה אין שמונה עשרה איז אתה חונן לאדם דעת, חננו מאתך כו' וואס דערמיט אנערקענט דער איד אז ער אליין איז קיין חכם נישט, נישט קיין בר שכל און נישט קיין בר דעת, נאר דאס הענגט אלץ אפ פון אויבערשטן, און מ'מוז בכל עת ובכל רגע אנקומן צום אויבערשטנס טובה.

איז ווען א מענטש איז זוכה און לאזט זיך נישט פארפירן פון יצר הרע, בלייבט מען, ווי אויבנדערקלערט, לאריכות ימים ושנים דעם אויבערשטנס שליח, דורך וועלכן עס ווערט געגעבן געלט צו פריוואטע מענטשן ווי אויך בכלל פאר ענינים פון תורה ומצוות.

אויב מ'איז חלילה נישט זוכה, איז איבעריק מאריך צו זיין וועגן די תוצאות, ווארום יעדער איד וויל רעדן און שרייבן נאר וועגן גוטן אופן. אליין אבער דארף מען וויסן גוט דעם חשבון.

(ב) עס איז נאך דא א ווייטערדיקער פאל, ווען איינער וויל נישט נאר נישט ווערן א שליח פון אויבערשטן איבערצוגעבן די אנפארטרויטע געלט וואס געהערט צו פריוואטע מענטשן אדער ענינים פון תורה און מצוות, נאר, נאך מער, ער ווערט א שליח פון לחבדיל דעם יצר הרע צו ברענגען שאדן די געלט.

אזוי ווי דער אויבערשטער איז אבער א רחום וחנון, איז ספעציעל אין אזא פאל פאראן דער ענין פון תשובה, וואס על פי פשוט הייסט עס, אז אויב מען האט גערעכנט צו טאן א פעלער זאל מען דאס קענען פארריכטן, און אויב עס האנדלט זיך אין א זאך וואס איז פארבונדן

מיט א צווייטן מענטשן אדער ענין פון תורה ומצוות, מוז די תשובה געטאן ווערן באצייטנס, איידער דער היזק ווערט אין אזא אופן אז מ'קען אים שוין ניט פארריכטן.

נאך דער הקדמה וויל איך אין קורצן באשרייבן וואס דא איז פארגעקומען בנוגע צו דער דרוק זאך.

עס איז אנגעקומען א ידיעה פון א אידן, אז ער וויל נעמען אויף זיך די אויסגאבען (עקספענסעס) כדי מ'זאל אפדרוקן א ספר מוסר, וועלכער האט אים אליין געשטעלט אויפן ריכטיקן וועג פון תורה ומצוות און דערפאר האט ער דעם רצון חטוב אז דער ספר זאל אנקומען צו נאך הונדערטער און אפשר טויזנטער אידן און אויך זיי דערנענטערן צום אויבערשטן און צו אידישקייט. עס איז א קלארע זאך אז דער רצון חטוב קומט פון יצר טוב, פון דעם אויבערשטן, און ווען מען דריקט דעם רצון אויס אין ווערטער, און ווער רעדט נאך אז מ'איז מודיע אנדערע, איז דאס אזוי ווי א נדר וואס מ'גייט דעם אויבערשטן. מיט אנדערע ווערטער [ער] מיינט עס, אז מ'זאגט צום אויבערשטן: „איך אנערקען און גלויב, אז דו האסט מיר מצליח געווען און געגעבן די געלט און איך פארשטיי אז די און די סומע דערפון בין איך אויף איר ניט מער ווי א שליח אויסצופירן דיין רצון און שליחות אויף לייכטער צו מאכן פאר אסך אידן צו דערנענטערן זיך צו אידישקייט.“ עס קען קיין טעות ניט זיין אז דער רצון איז געקומען פון יצר הרע.

כדי דער רצון חטוב פון דעם באטרעפנדן מענטשן זאל אראפ לפועל, איז די ידיעה וועגן דעם רצון אנגעקומען צו מענטשן וואס זיינען זיך עוסק אין דרוקן אזעלכע ספרים, דאס הייסט, וועלכע האבן זוכה געווען צו זיין שלוחים צו דרוקן ספרים וואס דערנענטערן אידן צום אויבערשטן און אידישקייט, און אויך ניט מיט אייגענע כוחות, נאר ווי אויבן געשריבן, מיטן אויבערשטנס כוח.

וויסנדיק אז מ'האט צו טאן מיט פרומע אידן, און וועלנדיק צוויילן די זאך וואס פריער, האט מען ניט געווארט ביז די געלט וועט אנקומען, און מ'האט גענומען געלט וואס אנדערע אידן האבן געגעבן אויף אנדערע עניני תורה ומצוות, וועלכע מ'האט אפגעלעגט, און די צדקה געלט געליען כדי באלד אראפצוברענגען דעם רצון חטוב פון דעם אידן וואס וויל דרוקן דעם ספר, לפועל ממש, כדי אויך אז די השפעה פון ספר זאל זיך אנהויבן וואס פריער.

האבן זיך אריינגעמישט זייטיקע ענינים און עס האט זיך אנגעהויבן סיכסוכים פון דעם וואס האט געהייסן דרוקן דעם ספר מיט די וואס האבן דעם ספר געדרוקט, ביז דער סוף איז געקומען אז ער האט חרטה געהאט פון זיין רצון הטוב. דאס הייסט צוויי זאכן: צום אויבערשטן זאגט ער, אז דאס וואס ער האט פריער צוגעזאגט צו דרוקן א מוסר ספר, אנערקענענדיק אז די געלט געהערט צום אויבערשטן, איז איצט ציט ער דאס צוריק און זאגט, איך האב דיר פריער געזאגט אזוי, און איצט האב איך חרטה און זאג פארקערט, און טו מיר עפעס. און צו די מענטשן וואס האבן דעם ספר געדרוקט, זאגט ער: איך ווייס אז איר האט פון מיר געהאט דעם ארדער, און האט אויף דרויף געליען געלט פון צדקה, וואס אייגנטלעך האט איר עס געטאן אין מיין שליחות, אבער פונדעסטוועגן ווער איך דערפון ניט נתפעל און וועל די געלט ניט אפגעבן, ווארום איך האב צו אייך א טענה אז איר האט מיר „אבידיעט“.

צו ערקלערן נאך מער באריכות ווי די ביידע זאכן ווערן אנגערופן אין דער תורה, רעכן איך אז ס'איז איבעריק. דער אויבערשטער זאל נאר העלפן אלע וואס זיינען פארמישט אין דעם צו פארריכטן איידער דער היזק וועט ווערן אזוי אז מען וועט אים חלילה ניט קענען שוין מער פארריכטן.

והנה כל הנ"ל הוא בנוגע . . . ש"י, ועוד יותר ממה שכתוב כאן, מובן על פי המבואר בחסידות, דברי אלקים חיים, בענינים כמו אלה. ובנוגע לכת"ר ש"י בעצמו, הנה ידוע תורת הבעש"ט שהכל הוא בהשגחה פרטית, אפילו פרטים שבפרטים, אשר בכל ענין זה הי' כת"ר אחד הממוצעים, וכנראה הממוצע הראשי. ומבואר בתורת החסידות שיש שני אופנים ממוצע: ממוצע המחבר, היינו שאינו מציאות בפני עצמו ומבין תפקידו שהוא מחבר שני דברים שיהיו אחד, ויש ממוצע המפסיק, היינו שהוא מציאות בפ"ע ובמילא כשבא אליו דבר השליחות מעתיק הוא את הדבר באותיות שלו ובמילא מערב הוא בזה את מציאותו. וכיון שצדיקים מועטים הם ורוב העולם ככלו הם בסוג הבינונים, שזה וזה שופטם, הרי גם היצר הרע אומר דעתו. ותפקיד האדם הוא לבטל דעתו של היצה"ר תיכף וכמבואר בתניא. והוא הדין בנוגע אליו, שזכה שהקב"ה בחר בו להיות ממוצע שעל ידי זה יתן פ"פ מכספו להדפסת ספר מוסר . . .

בברכה לבריאות הנכונה בגשמיות ובריאות הנכונה ברוחניות,

שהשי"ת יתן לו הרצון אויספירן דעם אויבערשטניס רצון שבמילא יסתדר כל הנ"ל בטוב ובחקדם היותר אפשרי.

בילד

ב"ה, ה' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר ברוך שי

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריף פון ג' יתרו, א ענטפער אויף מיין בריף צו אייך, און עס אינטערעסירט מיך צו וויסען, צי האט איר באקומען א ענטפער אויף אייער ווענדונג די טעלעגראפישע און שריפטליכע צו דעם דזשואיש אפיל, און וואס איז דער אינהאלט פון זייער ענטפער.

מימוז אבער וויסען, אז ווען מען וויל העלפען אונזער הייליק לאנד מוז מען דאס טען דורך פארשטארקען דארטען די ענינים פון תורה ומצות. ווארום דעם אויבערשטן ברוך הוא קען מען ניט איבערקליגען, און אויב ער - ב"ה - האט אונז פארטריבען פון אונזער לאנד, איז ניט דערפאר וויילע אזוי האבן געוואלט די רוימער און אספסינוס, נאר ווייל מפני חטאינו גלינו מארצנו, און ארץ ישראל איז אזא לאנד, ווי עס שטייט אין אונזער תורתנו הקדושה (סוף פ' אחרי), אז זי פארליידט ניט קיין עבירות. איז דעריבער יעדערער וואס וויל העלפען אויף א אמת און וויל די אמת'ע טובה פון אונזער הייליק לאנד, און די טובה פון די אידען וואס געפינען זיך דארטען, דארפמען די ערשטע זאך באווארענען אט דעם פרט, און ניט לאזען זיך איבערריידן, אז עס זיינען פראן וויכטיגערע זאכען אדער על כל פנים גלייכמעסיגע. אין דער אויפהאלטונג פון א חויז און איר קיום, איז דאס ערשטע א געזונטער פונדאמענט, און אויב ח"ו דער פונדאמענט איז א ניט גוטער און גוט צוגעפאסטער, איז וואס גרעסער עס איז דער בנין, איז ניט נאר וואס עס בריינגט ניט קיין נוצען, נאר עס איז גאר פארקערט ח"ו.

בילד

מוה"ר ברוך: ליטוויז, אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ד א"ע, ובהנשמן בהערות שם.

וויבאלד אויף ארץ ישראל דארפמען ניט ריידן ניט קיין גוטע רייד, סיידיען אז עס איז נוגע צום פועל ממש פון א ענין, איז מיר דעריבער שווער צו מאריך זיין אין דעם. און בפרט אז איך בין זיכער, אז פאר אייך וועט גענוג זיין אויך דער קיצור אין דעם.

איר שרייבט אין אייער בריף, וועגען דער עלעקטרישער זעג פאר דער כפר חב"ד, וואס איר האט צו שיקען, נאר מען דארף באצאלען די פראכט. וואלט איך געוואלט וויסן, וויפיל בערך איז די סומע וואס עס דארף קאסטען די פראכט, און אויך צו מען דארף א רשיון (לייסענס) אויף אריינצופירען די זעג אין אה"ק ת"ו.

איך ווינש אייך א פרייליכען פורים, און ביז פורים זאלט איר אויך אויסניצען די צייט צו פארשטארקען די ענינים פון תורה ומצות, וואס עס איז קיינמאל ניט צופיל, און אז מען וויל אויף א אמת, איז השם יתברך מצליח אז מען טוט פרייליכע מצוות און אין א פרייליכען אופן.

בברכת פורים.

ב'לה

ב"ה, ז' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל הפ"נ שלו מעש"ק כ"ח שבט, וכשאהי' על הציון של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אקראהו וכן הפ"נ שכותב בשם חמיו וחמותו שיחיו.

לפלא שאינו מזכיר דבר ע"ד פעולותיו הטובות בישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש ובפרט שהוא ע"ד המובא באגה"ק סי' ז' ובספר השיחות קיץ ת"ש עמוד כ"ב שלכל נשמה יש מצוה פרטית המשמשת שער דרך בו עולים כל המצות והפעולות טובות שלו וכן נמשכים השפעות מלמעלה למטה. וכיון שזכה שהמצוה שלו היא באהלה של תורה ובמוסד שנתייסד ומתנהל על שם וברוח של כ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי בכל בקשה ופ"נ קשור זה עם פעולותיו במוסד זה. והשי"ת יזכהו ויצליח לבשר טוב בכל הנ"ל.

בברכת פורים שמח.

קעט

אדמו"ר שליט"א

ב'לו

ב"ה, ז' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח חו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יוסף שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מג' משפטים, בו מודיע שת"ל רואה הצלחה בעבודתו עם תלמידיו שיחיו, חנה יח"ר מחשי"ת שיוסיף בזה כח ועוז וכפסק רז"ל מעלין בקדש ולא יסתפק כלל וכלל בהמצב דעתה כי מלבד זה שכל ענין דתורה ומצות חנה ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, הוא מובן ג"כ ע"פ שכל אנושי כיון שזחו תורתו ומצותיו של הקב"ה א"ס האמיתי.

במה שהעיר דבכמה מקומות מבואר שהגוף קטן מחכיל את עצם הנשמה, ובמקום אחר מבואר דבאור הנשמה אין בו שינוי מקטנות לגדלות ונפש של תינוק יכול להחיות גופו של עוג מלך הבשן.

חנה לא קשיא, וכמבואר במאמר כי עמד מקו"ח ת"ש גופא דבאור אין בו שינוי, משא"כ כשמדברים מהתלבשות העצם, לכן אין הגוף יכול להכיל.

ב'לז

ב"ה, ח' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מג' אדר, אשר הרגיע את רוחי אחרי

ב'לו

מוה"ר יוסף שי: גולדשטיין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג חלג. תסו.

ב'לו

חלקה נדפס בלקריש חכ"ג ע' 358, ודו"שלה ע"פ העתק המזכירות.

ששמעתי אשר לא הי' בטיב הבריאות בחזירתו מכאן לעירו . . .
וכנראה ממכתבו כבר ת"ל חזר לאיתנו.

וע"ד הצחות י"ל ע"פ מרז"ל לאיתנו לתנאו, שתנאי התנה הקב"ה
שיקיימו ישראל התומ"צ ויתקיימו השמים והארץ, וידוע המבואר
בספרי מוסר ובספרי חסידות אשר השמים כולל כל ענינים הרוחניים
והארץ כוללת כל הענינים הגשמיים, ואצל איש ואשה הישראלים הנה
קיום דברים אלו תלויים בקיום התומ"צ שהם הם הצנורות והכלים
לכל עניניהם וכמ"ש אם בחקותי תלכו גוי ונתתי גוי . . .

נהניתי לקרות בסיום מכתבו אשר ביום א' העבר צריכה היתה
להיות אסיפת נשי ובנות חב"ד, ובטח היתה בהצלחה ובאופן שעוד גדל
אצלן הרצון להוסיף אומץ בעבודתן לימים יבואו ובפרט בחדש אדר
שעוד מתחלת החדש הרי מרבין בשמחה מפני חג הפורים שבו, ואשר
אף שגם על חנוכה ופסח אמרז"ל שאף הן היו באותו הנס, הרי
מובלטה ביותר השתתפות הנשים בימי הפורים.

ולסיים בד"ת מה דמתחיל במכתבו הוא, בענין נתינת שלום לרבו
וציין ג"כ לשו"ע יו"ד סי' רמ"ב סעיף ט"ז, הנה יעויין בנ"כ השו"ע. וידוע
שזהו ג"כ מהחילוקים דבין בני ארץ ישראל ובני בבל – וכמובא בספר
חלופי מנהגים, ובאשר אין הספר מצוי הנני מעתיק הציונים. ברכות כז,
ב. נזיר כ, ב (עיי"ש חילוק גירסת הרי"ף והרא"ש) ובמעדני יו"ט שם.
ב"ק עג, ב ובתוס' ויפ"ע שם. שבועות לב, א (עיי"ש). בירוש' ברכות ונזיר
שם.

ב'לח

ב"ה, ח' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . . במ"ש אודות בנו . . . שי' ע"ד הנסיעה לכאן. הנה בטח ידוע לו
השקפתי בזה, שבזמנים אלו יש כר נרחב במאד לפעולות באה"ק ת"ו
וגם לבני הנוער, הרי יכולים הם להשתמש בכחותיהם בכיוון זה.

אדמו"ר שליט"א קפא

ובפרט בנוגע לבנו הנה צריך להפוך הישיבה בלוד לישיבת תו"ת דליובאוויטש, כי לע"ע הרי . . . שבאו משם ונמצאים פה משך איזה זמן, הנה מורגש חוסר המשמעת והאחריות. איני יודע על ברור סיבת הדבר. ונוגע זה ביחוד להתלמידים הבאים מאה"ק ת"ו וכמו שאמרתי להם אשר היציאה מאה"ק ת"ו הותרה רק בתנאים ידועים ובנוגע אליהם הוא ע"מ ללמוד תורה, ובמילא כשבאים לכאן ומתנהגים בהנהגה מתאימה לרצונם הם, צריך עיון ובירור אם זהו ההיתר שאליו נתכוונו רז"ל וכו'. ואין כאן מקום להאריך, כי באמת הרי צריך זה להכתב להנהלת ישיבת לוד, אלא שבאתי אליו בהערה זו בנוגע לבנו מר . . . שי אשר לכן דעתי שעכ"פ חורף זה וכן ימי הקיץ יהי בלוד ובאמצע הקיץ הרי בטח אקבל מהנהלת הישיבה חו"ד עליו, ונתייעץ עוד הפעם בזה.

בברכה לנחת חסידותי מכל יו"ח ושהוא וזוגתו שיחיו יקבלו הנחת מתוך בריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות.

ב'לט

ב"ה, ח' אדר, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג הנכבד והנעלה איש המעלה גזר תרשישים גדול
באישים וו"ח אי"א משכיל על דבר טוב וכו'
מוהר"ר דוד נ"ו ששון

שלום וברכה!

יקרת מכתבו מיי"ג בשבט קבלתי בשמחה וכו' ג' תמונות מג' כתבי יד עתיקים, אשר מהם ניכר אמיתת הפס"ד של כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשלחן ערוך לכתוב מלת דכא (בפסוק לא יבוא פצוע דכא) באלף.

ובטח ידוע לכת"ר רבוי הדיעות שנאמרו בזה, אשר כלם נקבצו בספר משנת אברהם.

בלט

דכא . . . באלף: ראה בזה לעיל ח"ו אגרות אחרונות. אחרסח.

וראוי לציין מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בהיותו בעיר ורמיזא (ווארמס) ראה שם הספר תורה שקבלה בידם שכתבה מהר"ם זצ"ל מרוטנברג וכתוב שם דכא באלף. וכן ראה גם כן בספר תורה בפראג שע"פ הקבלה בידם מדור לדור הגיחה עזרא הסופר.

לאות הכרת תודה נשלח לכת"ר בחבילה מיוחדת ה"שדי חמד" לחח"מ הספרדי.

בכבוד ובברכה.

ב"מ

ב"ה, ח' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג וחרח"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מבדר"ח אדר, ומה שהעיר בענין המלאך הממונה על הריון דבגמרא איתא דלילה שמו, ובשם המגיד מקאזניץ שזחו שם תכ"ה, ומפרש שזחו ע"פ דעת תוס' הרא"ש בנדה ט"ז ע"ב דחקב"ה נותן לאשה הריון ואח"כ מתעסק בה המלאך.

הנה לכאורה אם רוצה לחלק ולפרש דהשם תכ"ה אינו מלאך אלא קאי על חקב"ה בעצמו מבלי התלבשות במלאך, הרי גם אליבא דתוס' יש לומר כן, כי פשיטא אשר כל דבר דדבר בא מהקב"ה, ובמילא יש לזה שייכות מאיזה שם, אף שאח"כ נמסר למלאך.

במ"ש במכתבו בענין התועדות בחג הפורים הבע"ל, הנה ע"ד

ב"מ

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעם. אגרות נוספות אליו — לעיל איתחצג, ובהנסמן בהערות שם.
בענין המלאך הממונה: דלעיל אגרת איתחקמט.

קפג

אדמו"ר שליט"א

הרגיל תתחיל ההתועדות בביהכ"נ לאחר שעה השמינית ערב, ומוכן
אשר ע"פ פסק רז"ל ודרשתם עה"פ את המשכן כמשפטו, הנה אותו
שבדרום ינתן בדרום (ירושלמי שבת פי"ב ה"ג).

בכבוד ובברכת פורים שמח.

ב'מא

ב"ה, ח' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר דוד שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, בו מבשר טוב אשר סו"ס נתקבל הש"ס
לזכותו ולזכות הרבים הלומדים בשעוריו, ויה"ר מהשי"ת אשר יגדל
גבולו בתלמידים מקשיבים ויקויים בהם ג"כ תכלית המבוקש ע"פ
מרז"ל לא המדרש עיקר אלא המעשה.

ובהמשך לזה באתי בהצעתי במה שכבר דברתי בכ"מ ות"ל שעלתה
בידי, להנהיג בכל מקום לימוד ברבים שיעור עכ"פ של איזה רגעים
דהלכות המצויות הנוגעים למעשה בחיי היום יומים, ויש לקחת זה אם
מס' דרך החיים לבעל המחבר ספר חוות דעת או מקיצור שו"ע וכיו"ב.
ולהזרים באה"ק ת"ו הרי בודאי ישנם ג"כ לקוטים מהלכות הנוהגים
בארץ בזמן הזה. וגודל הנחיצות בזה אינו דורש ביאור, והרי סו"ס הרי
זה כל האדם את האלקים ירא ואת מצותיו שמור.

בברכה להצלחה ולהשפעה טובה בקהלתו וסביבתו.

ומזבן . . בדרום: ר"ל שידשיבוהו בשלחן הראשי בדרום ביהכ"נ, אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ב'מא

מוה"ר דוד: אסף, חיפה.
שכבר דברתי: ראה לעיל אגרת ב'לא, ובהנמנן בהערות שם.

ב'מב

[ט' אדר תשי"ג]

...כן אתענין לדעת מהנעשה ע"ד שידוך המתאים בשביל בנו שי.
ועתה אשר ראה כבודו בעיני בשר, יכולת השי"ת בענין זיווגים, אף
שנראה לו שזהו דבר קשה, וגם רז"ל אמרו שקשה כקריעת ים סוף,
בטח הרי יוקל הענין גם אצל בנו שי. ובלבד שישתדל כדרשת חז"ל,
דרכו של איש וכו'. וידוע ג"כ העצה הוגנת של חז"ל שאין צריך להיות
- בגיל - חילוק גדול ביניהם.

ב'מג

ב"ה, טי"ת אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר בן ציון שי' שד"ר

שלום וברכה!

...ו) מ"ש בענין העתק התניא לאידיש שנדפס בהקריאה והקדושה
הנה ידוע שהעתקה זו נמצאים בה כמה שגיאות, שמפני כמה טעמים
לא נתקנו בשעתם, בכ"א ת"ח על הערתו בזה, ואפשר ימצא פה על אתר
מי שהוא שיעשה העתק כזה כמובן מבלי אחריות, אבל זה יקח עוד
איזה משך זמן.

ז) נהניתי ממ"ש ע"ד הטבת מצב בריאות ... ויש להסבירו שכיון
שרואה הטבת מצב הבריאות, ה"ז הוראה באצבע שלא הי' בזה ענין
אלא שרצו להזכירו שלא לסמוך על שכל עצמו וחשבונות ולהמסר
לקדושה, וכפי הוראת הבעש"ט כמו שנתבאר ע"י נשיאי חב"ד, שאין

ב'מב

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 456.

ב'מג

מוה"ר בן ציון: שמטוב. אגרות נוספות אליו - לעיל ח"ג חלו, ובהנסמן בהערות שם.

הדרך להנתק מגשמיות כ"א לעבוד השי"ת בחגשמיות וכחמורה של
הבעש"ט על הפסוק כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו גוי והובא
ג"כ בהמאמר באתי לגני דשנה זו ובטח ימצא בשבילו האותיות
המתאימות להסבירו בזה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש שזה ימשיך ג"כ תוספת ברכה
והצלחה בעניניו הפרטים.

ב'מד

ב"ה, ט' אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר חיים שי' שו"ב

שלום וברכה!

דעם בריף וועגען אייער שנור תחי' האב איך באקומען און האב
לויט אייער בקשה געענטפערט צו אייער מחותן מר לעווקאוויטש שי',
זיכער האט איר געזעהען דעם בריף, און איך ערווארט צו הערען פון
איך גוטע בשורות.

דאס וואס איר שרייבט אין אייער בריף פון יום ההילולא יו"ד
שבת, וועגען די שוועריגקייטען צו באקומען א וויזע אהער, איז דאך
באוואוסט דער פסוק, לכל עת, און זיכער וועט השי"ת אין דער
פאסיקער צייט מזכה זיין אייך אז איר זאלט קענען זיין אויף דעם ציון
הק' פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נב"מ זי"ע און אויך
באטייליגען זיך אין א חסידישער התועדות דא, און דאס זאל זיין
געזונטערהייט און פרייליכערהייט.

צו דעם אנקומענדען פורים האב איך פארגעשלאגען לאנ"ש שיחיו,
אז אין די טעג פון פורים און דעם שבת פאר פורים זאל מען לערנען
דעם מאמר חסידות מכ"ק מו"ח אדמו"ר פון פורים ה'תש"א, (וועלכער

ב'מד

מוה"ר חיים: פלאטקי, טורנסו. אגרות נוספות אליו — לעיל חיד תתעה. איקמו. איריב.

איז געדרוקט אין דעם קונטרס ק' און אויך די שיחה פון פורים
ה'תש"א, וועלכע איז זיינער צייט אפגעדרוקט געווארען אין א
באזונדער חוברת, און האפענטליך וועלן אנ"ש שיחיו אין טאראנטא
אויך אזוי טאן.

וועגן נסיעה לאה"ק ת"ו - קומט בא מיר דערווייל ניט אויס.
וועגן אטאווא - רעכן איך אז בטאראנטא האט איר מער - ובכבוד
- בגו"ר.

בפ"ש כל אנ"ש שיחיו וברכת פורים שמח עד דלא ידע כפסק
תוה"ק ולהמשיך השמחה על כל השנה בגשמיות וברוחניות.

ב'מה

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח חו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוהרש"ז שי

שלום וברכה!

... לימי הפורים והש"ק שלפניהם הצעתי לאנ"ש שיחיו שילמדו
מאמר פורים ה'תש"א ההולך ונדפס עתה (ונדפס בקונטרס ק' בשעתו)
בספר המאמרים תש"א, וכן השיחה דפורים תש"א (הנדפסת עתה
בספר השיחות תש"א, השייך למר ליסנער שי) ונדפסה ג"כ בשעתו
בחוברת מיוחדת בפ"ע, ובבקשה לפרסם את זה באופן המתאים
במחנם הט'.

בברכה לפורים שמח המחכה לבשו"ט.

ב'מה

מוהרש"ז: העכט. אגרות נוספות אליו - לעיל איתתקי, ובהנסמן בהערות שם.
השייך למר ליסנער: זכות ההדפסה.

ב'מו

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

חוו"ח אי"א נו"נ מו"מ באמונה
מוח"ר יעקב שי' הכהן

שלום וברכה!

...איך שליס מיט א וואונש פאר א פורים שמח ועד דלא ידע בין
ארור המן לברוך מרדכי. ד.ה. אז דער עיקר זאל זיין נוגע, ניט דער ענין
פון ארור וברוך, נאר ליגן מיט א התקשרות באילנא דחיי וואס דאס
פארבינדט מיט עצמות אין סוף ב"ה וועלכעס איז העכער פון ארור
וברוך, וויילע דאס איז עצם הטוב, ווי עס איז באוואוסט דער מאמר
זהך לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא. און דעם כח אויף דעם
איז געגעבען געווארען יעדער אידען אז ער זאל קענען זאגען גם זו
לטובה, און אז מען זאגט דאס מיט א אמת, ווערט דאס טאקע אזוי.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולכל ב"ב שי'.

ב'מז

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ועל של עתה באתי שמוסגי' העתק המענה למר ... וכנראה
שהוא מיואש בעצמו ועיקר הסיבה בזה הוא מה שלדעתו אין אנ"ש
מקרבין אותו וכנראה שאין משתדלים כפי הדרוש בטובתו.

והנה איני נכנס בעובי הענין אודות הסיבה שגרמה לזה אבל בכל
אופן הוא היפך כוונת נשיאינו רבוה"ק שדרשו בכל תוקף ענין האחדות

ב'מו

מוח"ר יעקב שי': כ"ז. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ז אחרט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן בסא.

קפח

אגרות קודש (ב'מז)

בין אנ"ש שי' וא"כ עאכו"כ לאלו שאינם מאנ"ש געבארענע אבל נעשו
געווארענע חסידים וכידוע המשל במדרש (במדב"ר פ"ח, ב) איך שצריך
לקרב את הצבי המסתפח על העדר יותר מהשיות הנמצאות מכבר
בהעדר והאריכות אך למותר...

מוסג"פ קוני שהו"ל.

בברכת פורים שמח.

ב'מח

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...נהניתי ממ"ש במכתבו ע"ד השתתפותו בעסקנות חב"ד וידוע
פסק רז"ל דמעלין בקדש (אשר לדעת כמה פוסקים הוא מן התורה.
ואפי' לדעת אלו שזהו מדרבנן, וכן הוא גם דעת רבנו (בשו"ע או"ח סי'
לד, ס"ט), הנה הרי טובים דודיק מיין וכדו"ל).

בברכה לבריאות הנכונה ולפורים שמח.

ב'מט

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו מקשוה"ת של בתו תחי'. יתן השי"ת שיהי'
בשעה טובה ומוצלחת ובבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי
שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

והנה ידוע דרך הקדושה שהוא לאט לאט. ובמילא צריך הי' למצוא

ב'מח

לדעת כמה פוסקים: ראה בזה לעיל אגרת איתתקסח.

קפט

אדמו"ר שליט"א

דרכים המתאימים לקרב את המיול"ח לתורת החסידות דרכי
והנהגותי. ובפרט ע"פ מרז"ל דחתנו כבנו וידוע שמצות חינוך בבן היא
מוטלת על האב ובפרט מצות חינוך דתלמוד תורה שהוא מדאורייתא
על האב וכפסק רבינו ז"ל בהלכות ת"ת בתחלתו ובכמה מקומות.
ופשוט אשר לימוד תורת החסידות הוא בכלל זה.

בברכת מזל טוב.

ב"נ

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

מחות' הרה"ח הור"ח אי"א נו"נ כו'
מוה"ר שניאור זלמן שי

שלום וברכה!

שמחתי ביותר לקבל מכתבו מט' אדר כתוב בכתב ידו, וע"פ מרז"ל
(מגילה טז, א) כשחם עולים עולים לכוכבים הרי בטח גם בדידי ילך
מצב בריאותו הלך וטוב ות"ח על הבשו"ט בזה. וידוע מנהג נשיאינו
הק' שזחזח הוראה בחיים היום יומיים שבברכותיהם הוא הלשון
בגשמיות וברוחניות. היינו מקשרים ומקדימים גשמיות לרוחניות וא"כ
הנה הטבת הבריאות בגשמיות מוכרחת כי גורמת תומ"י הטבת
הבריאות ברוחניות ובפרט שגם מצד עצמו ענין הוא וכפסק הרמב"ם
הלכות דיעות רפ"ד חיות הגוף בריא מדרכי השם הוא.

ולקראת יום הולדתו ח"י אדר הבע"ל הנה יה"ר מחשי"ת שיחי
לאריכות ימים ושנים וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם אביו כ"ק
אדמו"ר (מוחרש"ב) טובות עם כל הפירושים. ושואלים בשלום אשה
ע"י בעלה הנה נא לפרוש בשלום זוגתו תחי' ויאריכו ימיהם ושנותיהם
יחד בטוב ובנעימים בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב"נ

מוה"ר שניאור זלמן: בעזאלאח. אגרות נוספות אליו — לעיל איתקמג, וכתסמן בהערות שם.
וכפתגם: ראה לעיל אגרת ביטז, ובהנסמן בהערות שם.
ע"י בעלה: ראה ב"מ טז, א.

ב'נא

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב נאר וואס באקומען אייער בריף פון ח' אדר, אין וועלכען
איר שרייבט בנוגע צו א שידוך אז איר זעט אז בדרך הטבע איז דאס
אוממעגלעך. איז דאס ניט קיין נייעס ווארום עס איז שוין געזאגט
געווארען, אז קשה לזווגם כקריעת ים סוף, און עס איז דאך באוואוסט
די גרויסקייט פון דעם קריעת ים סוף נס, און דאך איז מנהג העולם אז
מען געפינט א שידוך, מען האט חתונה ובונים בנין עדי עד. און דאס
זעלבע וועט זיין בא אייך אויך. נאר איר דארפט מסיח דעת זיין פון די
אלע שוועריגקייטען וועלכע זיינען פראן אין דעם און א החלטה טובה
דארף זיין בא אייך אז דאס איז א מצוה פון די מצות התורה, און
הקב"ה אין בא בטרוניא עס בריותיו, איז וויבאלד חקב"ה מאנט אז
מען זאל מקיים זיין די מצוה, וועט חקב"ה פון זיין זייט מזווג זיין אייך
אין דער פאסיגער צייט. נאר אזוי ווי אלע זאכען דארפען האבען א
אנהאלט אין טבע, וכמרז"ל – איז דרכו של איש לחזור אחר אשה. און
בכדי אויף צואיילען דאס, זאלט איר נעמען אויף זיך – בלי נדר – צו
געבען יעדער טאג פארן דאוונען אין דער פריה א פראנק אויף צדקה
און זעלבסטפארשטענדלעך צו אפהיטען די דריי שיעורים אלע טאג
מתקנת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בחומש תהלים
ותניא הידועים.

בברכה חמחכה לבשו"ט בחנ"ל.

בדרך הטבע: ראה גם לעיל אגרת בעב.

ב'נב

ב"ה, י"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבם מעש"ק תרומה. בו כותבים ע"ד אי הבנה בכוונתי בענין הבחינות ... פשיטא שאין כוונתי כלל וכלל למעט בדמותו של מי שהוא, אבל כיון שברצון כולנו לעמוד בקישור איש לרעהו, וקישורו – וכמו כל הענינים – של איש הישראלי הרי זה תלוי בתורה ומצות, ובאלה הנמצאים בכותלי ישיבה ה"ז בעיקר בקו התורה, לכן רצוני לדעת ברור, עד כמה שאפשר, מצבו של כל אחד הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות, וכמ"ש מראש – אין ידיעות אלו אלא בשבילי.

פשיטא שאלו הפונים מזמן לזמן במכתביהם אלי, אין כל מקום לתאר מצבם ששואלים אודותו באופן שאינו מתאים אל המציאות. ועוד שאזי גם המענה שלי לא תמיד יתאים אל מה שברצוני לענות, וכידוע מאמר השגור בפי החסידים: ווי מען פרעגט – אזוי ענטפערט מען. בתור הקדמה לכל הענינים שפונים אלי, הן בחוה והן בעתיד. אלו שזיכם השי"ת והעמידם בקרן אורה זו תורה – הנה ע"פ הנ"ל נכון שאדע מצב השואל בידיעותיו בתורת הנגלה ובתורת החסידות. במילא מובן אשר גם ידיעה זו צריכה להיות מתאמת אל האמת...

בברכת פורים שמח ושיחי קיימו וקבלו היהודים גוי וכדו"ל על פסוק זה.

ב'נג

[י"ב אדר תשי"ג]

... בענין מערין חיין – יעויין ברה"נ פ"ו סי"א: שאין רגילין רוב כו'.
ונסמן בשי' הציון למשנ"ב סר"ה סק"ג.

ב'נד

בענין הבחינות: דלעיל אגרת ב"ב, ובהנסמן בהערות שם.

ב'נז

נדפסה בלקריש חכ"ד ע' 382.

בינר

ב"ה, ט"ו אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרב הגאון הו"ח אי"א עוסק בצ"צ
חו"ב וכו' מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט' אדר מה שהעיר בבאורי זהר פרשת ויחי דף
ל' ע"א. ושואל איך אפשר שתהי' השפעה מספיקי היסוד שלא ע"י ספיקי
המלכות,

הנה אף שצדק בדבריו שמוכרח הדבר שכל ההשפעות בעולמות
יהיו ע"י ספיקי המלי, אבל יש חילוק בזה אם – בהתלבשות או דרך
מעבר. ואם הוא על ידי התלבשות הרי נקרא ע"ש הלבוש, ונתבאר
הענין בתניא קונטרס אחרון דף קנ"ח ע"א. בהמשך רס"ו (שכמדומני
ישנו אצל כת"ר שי) ד"ה כה גוי בריתי יומם ולילה, ובכ"מ בדא"ח.

ת"ח על הערתו בהמבואר בבאח"ז בחילוק דהרהור ומחשבה ממ"ש
בחידושי הרשב"א ברכות דט"ו, ד, בהרהור לא שייך לשון. אלא באם
נלמוד דברי הרשב"א כפי הפשטות – דלא שייך לשון, היינו שמחשב
הענינים אבל לא האותיות. הנה יוקשה מנ"ל להש"ס דהכתוב גם
באופן כזה הרהור כדבור דמי דבמילא יש לדעת מהכתוב שמע שני
הענינים דצריך להשמיע לאזניו ושנאמרים בכל לשון. ואולי יש לדחוק
ברשב"א שכוונתו דלא שייך קדושת לשון, ומעלתה – ואז יתאים גם
לדברי באורי הזהר. – עתה ראיתי בצל"ח (טו, ד) וז"ל: ועיין בחי
רשב"א שכי דאם יוצא בכוונת הלב ממילא מוכח שיוצא בכל ל'
דחכוונה עיקר. – והנאני.

בכבוד ובברכה.

הערה: א) דברי באורי הזהר מיוסדים עמ"ש בלקו"ת להאריז"ל
בראשית ד"ה למה התחילה. אשר מחשבה הרהור דבור ומעשה הם נגד
אבי"ע. וידוע בטעם השם בריאה שהוא מאין ליש וכפירוש הרמב"ן

בינר

מוה"ר יצחק: הוטנר. אגרות נוספות אליו – לעיל אתתסת, ובהנשמך בהערות שם.
בבאח"ז בחילוק דהרהור ומחשבה: בבאח"ז א, ד. בהמשך לזה – גם לקמן אגרת ביצו.

עה"ת בתחלתו, ותחלת מציאות הכלים הוא בבריאה. ומבואר בכ"מ אשר אותיות וכלים היינו חך. ולכאורה צ"ע ממ"ש בזח"ג רכ"ט סע"ב דהרחור ומחשבה הם חו"ב – שהוא היפך כל הנ"ל – (הובא ג"כ בפרדס שער ערכי הכינויים מערכת מחשבה), ועדיין לא מצאתי מי שמעיר ע"ז. ולכאורה י"ל, אשר ישנו הרחור שלמעלה ממחשבה והרחור שלמטה ממחשבה, כי הרחור בכללותו היינו דבר קל דלית בי' ממשא, והרחור שלמטה ממח' היינו שהוא קל בערך הדבור, והרחור שלמע' ממח' היינו שהוא קל בערך המחשבה, ויש לקשר עם הבא לקמן:

(ב) מובן ופשוט שאף שבכ"מ הרחור שולל מחשבה, הרי בכ"מ הוא כולל ג"כ מח' ואפי' מח' דקה ביותר. ונמצא זה בכמה משמות הנרדפים שאף שיש חילוק ביניהם בכ"מ ובפרט כשבאים שניהם יחד, הנה מצוי שבמקום שבא שם אחד הוא כולל גם את השני והשלישי וכו'. ולדוגמא יש להביא מרז"ל הרחורי כו' קשים מעבירה. שזהו ג"כ אם זהו עדיין מח' דקה ביותר שלא נמשכה באותיות, ואפי' למעלה מזה – וכמובן ממ"ש בבחי' עה"ת פ' נצבים כט, יח ד"ה ואם ישאל שואל. ועיין ג"כ בס' מורה נבוכים פרק ב' (כ"ה בדפוס הבחי'. וכנראה צ"ל: ח"ג פ"ח). ועד"ז הוא ג"כ בתניא פרק יב: אלא מיד בעליותו כו'.

(ג) לכאורה ע"פ החילוק דהרחור ומחשבה יש להסביר הש"ס כריתות י"ט סע"ב בחילוק דכוונה ומחשבה, דלכאורה כיון ששכח הרי מנפ"מ בעת הפעולה כוונתו לפני זמן. וע"כ צ"ל שגם בעת הפעולה ישנה הכוונה אף שמחשב באופן אחר. וע"פ הנ"ל י"ל דזהו בהרחור וזהו במחשבה (ול' מחשבה הוא ע"ד גרב בבכורות מא, א). ואכמ"ל.

מוסג"פ הקונטרס שהצעתי ללומדו בימי הפורים שעברו.

בינה

ב"ה, כ"ב אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

הפ"נ שלו בעתו נתקבל ונקרא על חציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בינה

נדפסה בלקריש חכ"א ע' 473 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

ועל של עתה באתי, והיינו שע"פ הידיעות המתקבלות מ... וכן מהנוסעים. הנה כנראה שאינו מסודר כלל בענין בריאות הגוף, אשר במילא אי אפשר שלא ישפיע זה גם על בריאות הנפש, וכידוע מאמר הרב המגיד לבנו הר"א המלאך, אז א קליינע לעכעלע אין גוף גורם א גרויסע לאך אין דער נשמה, והוא ג"כ פסק בנגלה וכמ"ש הרמב"ם הלכות דיעות ריש פרק ד', היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא. וחבל על הזמן על הוויכוח בדבר הפשוט, ובמילא אם לקולי ישמע, הרי ישמור על בריאותו פשוט כפשוטו בעניני אכילה ושתי' ושינה וכו' אשר עי"ז טוב יהי לו גם ברוחניות. וכבר ידוע מאמר הבעש"ט על הפסוק כי תראה חמור שונאך גוי עזוב תעזוב עמו.

בטח יאשר קבלת מכתבי זה ויודיע מה בדעתו לעשות בכל הנ"ל. וכן יודיע מפעולותיו הטובות בהשיבה בפרט ובעניני חב"ד בכלל. בברכה לחג פסח כשר ושמח לו ולכל ב"ב שי'.

ב'נו

ב"ה, כ"ד אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו ממוצש"ק פ' תשא, כן בעתו נתקבל מכתבו הקודם. ונבהלתי למה שכותב בו ע"ע, וכבר סיפרתי כמה פעמים מה ששמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שסיפר לי, אשר נכנס אליו אחד ליחידות ושאל תיקון על איזה ענינים, ובשעת מעשה תיאר מצבו הרוחני באותיות מבחילות, וענהו כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר ידוע חומר הענין דלשון הרע שאסור לספר על חבירו וגם על עצמו וד"ל. ולפע"ד יש להוסיף ביאור בזה ע"פ הידוע בכמה מקומות בחילוק דלח"ר ומוציא שם רע. אשר מוצש"ר הוא בדבור שקר, ולח"ר הוא

מאמר הרב המגיד... הבעש"ט: ראה גם לעיל ח"י אגרת איתשנה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'נו

נדפסה בלקרש ח"י ע' 492 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
וכבר ספרתי: ראה גם לעיל ח"י אגרת אתקצג, ובהנסמן בהערות שם.

אפילו כשמספר אמת, ועיין בפירוש המשניות להרמב"ם ספ"א דאבות. חל' דעות ז, ב. ובכ"ז גדול האיסור על פי המבואר בחסידות אשר כשמתאר חסרון של חבריו או אפילו של עצמו, הרי לפעמים תכופות ממשיכים ומגלים את החסרון מעולם המחשבה לעולם הדבור, אשר מובן שכל זמן שנשאר במחשבה אינו פועל פעולה, משא"כ כשבא בדבור ובמילא מזיק, וכלשון רז"ל, לישנא תליתאי ועאכו"כ בענין של כת"ר שי שהמשיך זה גם בכתב היינו במעשה. וחשי"ת יצליחו להחליט בעצמו להחזיק בחקו דועשה טוב, היינו בהמשכת אור בנפשו ובחלקו בעולם ע"י תוספת אומץ בתורה ומצות ובמאור שבתורה זוהי תורת החסידות, ואם מעט אור דוחה הרבה חשך הרי עאכו"כ הרבה אור.

ידוע שע"פ טבע הנה מי שאומנתו טבחה, הוא מקו הגבורות, וכמרז"ל (שבת קנ"ו ע"א) ואפשר שזהו ג"כ הסיבה למה שכותב במכתבו על עצמו. ובכל זה הרי זה תכלית העבודה להפוך מדותיו הטבעיים, וכשיתעסק בזה, בטח יצליח.

מעות פורים ששלח בעדו ובעד ב"ב שיחיו נמסרו למטרתם, ואף שזכין לאדם שלא בפניו, הנה בכ"ז מפני ענין חינוך שבדבר (יעיין בקדושין ל, א שחינוך הוא עד כ"ד שנה) הנה מהראוי שבנו ... שי יתן בפ"ע איזה פרוטות למגבית הנ"ל נוסף על מה שנתן בעדו הוא ...

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל ובטח יזכה בתוכנו את הרבים.

בברכה לחג המצות כשר ושמח.

ב'נז

ב"ה, כ"ד אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע שלומד הוא סופרות ובישיבת תורת אמת ומבקש חוות דעתי מה לעשות בכדי להצליח במעשיו:

(י) לאח"ז: בשד"ח כללים ל, סג כמה ראיות.

ב"מ

נדפסה בלקרי"ש ח"י"ב ע' 261 והושלמה ע"ם העתק המזכירות.

והנה ידוע הכתוב בתורתינו הקדושה, אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמורו וגו' ונתנה הארץ יכולה וגו' ופירש רש"י אם בחקותי תלכו, שתהיו עמלים בתורה. ואם כן ברורה דרכו אשר כיון שזיכהו השי"ת להעמידו בקרן אורה זו תורה, הנה עליו להיות עמל בתורה, היינו יותר מרגילותו וטבעו, שלכן זהו נקרא בשם עמל. ואף אם לומד הוא – כמו שכותב במכתבו – סופרות, הנה בכל זה בודאי נשאר די זמן פנוי להיות עמל בתורה, ובודאי הקב"ה ימלא הבטחתו, ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. מובן אשר דבר הכרחי הוא ובפרט לאלו שזכו ללמוד בישיבה מיסודם ובהנהלתם של נשיאנו צדיקי יסודי עולם הוא כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) וכ"ק מו"ח אדמו"ר – זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הרי מוכרח שילמוד תורתם, זוהי תורת החסידות דברי אלקים חיים, אשר על ידי זה מתקשרים בתוספת קישור באילנא דחיי ובמילא נמשך לו תוספת ברכה והצלחה גם בחיי עולם, היינו גם בחיים בעולם הזה הגשמי.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים ובהצלחה בענייני ולחוג את חג הפסח בכשרות ובשמחה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב'נז

ב"ה, כ"ד אדר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו משושן פורים, בו כותב אשר נתקרב בשני הפירושים, ובמילא לא השתתף בהתועדות (חסידים המשפיעה בהמתועדים אור וחום חסידותי). ובטח מבין גם מעצמו אשר למרות מכתבו, הנה ככל שיגדל חקור בחוץ היינו בנפש הבהמית צריך להגדיל החום מבפנים היינו בנפש האלקית, וכשבורחים מהתועדות הרי אין זה עצח אפילו לא בתור דזשאק.

הצטערתי לשמוע אשר ילידי שי אינם בטוב הבריאות כדבעי, ותקותי שלעת קבלת מכתבי זה כבר הוטב מצב בריאותם ויודיע טובות בזה. והשי"ת ימלא ימי חריון זוגתו תחי' כשורה ובקל ותלד

קצו אדמו"ר שליט"א

זחור"ק כשורה ובנקל ויחוגו כולם יחד את חג הפסח הבע"ל בכשרות ובשמחה. ולמותר להאריך אשר גם בשמחה ישנם שני אופנים, וכידוע מנהג העולמות"שע המקפידים כמאן דאמר ומגדיל החששא לרקוד ולטפח בשבת ויו"ט, ובמילא את זה עושים בשינוי, היינו אחורי כפות היד זה על גב זה ולא פנימיות ושותים כוסות חלב שמפיל תרדמה (שופטים ה, כה), ומובן אשר כ"ז פועל התקררות וד"ל והשי"ת יזכהו אשר ימשיך בגילוי הגמור מה שזרע ונטע בו במשך היותו תלמיד ישיבת תומכי תמימים ואשר כבר נראו פירות ג"כ אלא שאהבת הצחות מסתרת לפעמים, וכאשר יש לו נפילת הרוח מזה, הנה תחת שיתעורר עי"ז לתוספת אומץ בהמלחמה נגד הגוף ונה"ב, הנה גיט ער א מאך מיט דער האנט ומסביר זה לעצמו שאין לו חיות וכו' וכו' וכיון שסו"ס הרי בטח יצא מן המיצר אל החירות שיהי ענין חירות באמת, הנה ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז חסידים זיינען קלוגע און לייגען ניט אפ אויף מארגען, דאס וואס מען קען טאן היינט.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולנחת חסידותי מעצמו ומכב"ב שיחיו.

נ"ב: מוסג"פ קונטרס לבי' ניסן הבע"ל שבטח יזכה בתוכנו את הרבים.

בינה

בי"ה, כ"ד אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר שמעון ארי' שי'

שלום וברכה!

...לפלא שאינו מזכיר מאומה ע"ד ההתועדות, שבטח עשה ביום

בינוי

פתגם: ראה גם לעיל אגרת איתחפב, ובהנסמן בהערות שם.

בינה

מוה"ר שמעון ארי': גרינברג.

ההילולא יו"ד שבט העבר וחג הפורים שעבר וכן יעשה בב' ניסן הבע"ל וכבר ידוע מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר בו כותב ע"ד מענה כ"ק אדמו"ר (מוהר"ש) נ"ע, לאחד מחסידיו שגר מחוץ לתחום המושב, ובמילא בלא סביבה חסידותית, אשר עליו לדעת שלא בשביל פרנסתו הגשמית הגלה לפנה רחוקה כ"א למחי' שלחו ה' להאיר את הסביבה באור דקדושה, ועאכו"כ כת"ר שי' שנמצא בעיר בה יש כמה אנשים יראים וחרדים, אלא שעוד לא זכו ליהנות ממאור שבתורה זוהי תורת החסידות דרכי' ומנהגי' שעליו להשתדל בזה בתוספת אומץ וכה, ואפשר י"ל שכשימלא תפקידו זה, יזמין לו השי"ת הזדמנות טובה להעתיק לנו יארק מתאים לרצונו מאז.

בברכה לבריאות הנכונה ולחוג את חג המצות הבע"ל בכשרות ובשמחה.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל, ובדאי יזכה בתוכנו את הרבים.

ב'נט

[כ"ד אדר תשי"ג]

...בברכה שאותו שרבינו הזקן כותב אודותו שעדיין מרקד בינינו, ושבפרט יש לחזהר בזה בעניינים הקשורים באה"ק ת"ו, תתמעט ממשלתו פוחת וחולך ויחוגו את חג המצות אחרי ביעור חמץ בכשרות ובשמחה אמיתית...

ב'נט

נדפסה בלקריש חי"ז ע' 454.

שרבינו הזקן כותב: ראה אגרת שלו הנדפסת בקובץ יגדיל תורה חנ"א ס" כו. לחזהר בזה: כנראה — מניעת המחלוקת. ראה בזה לעיל ח"ז אגרת איתשסט, ובהנמסר בהערות שם.

קצט

אדמו"ר שליט"א

ב"ס

ב"ה, כ"ה אדר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר שמואל שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"א אדר, בו כותב אשר הוא וזוגתו הרבנית שיחיו
כבר קבעו זמן נסיעתם לעלות לאה"ק ת"ו ליום ה' כ"ד ניסן הבע"ל
באני לפאריז ומשם באוירון לאה"ק ת"ו.

ומתאים למה שדברנו בהיותו כאן, הנה יה"ר מהשי"ת שתהי'
הנסיעה כשורה וביאתם לשם להצלחה וחזירתם למקומם בזמן
המיועד בשעה טובה ומוצלחת. ובטח למותר לכפול עוד הפעם מה
שנדברנו, אשר בהיות ארץ ישראל היא ארץ אשר עיני ה"א בה מראשית
השנה עד אחרית שנה, וכמו שהמתכוון לכנוס להיכל מלך בשר ודם,
הרי משנה הוא ומיפה מלבושיו עד כמה שאפשר, הרי עאכ"כ שצריך
להיות כן בנוגע למלבושים הרוחניים טרם עלי' לאה"ק ת"ו, ולבושי
האדם הרי מבוארים בתניא בארוכה שזהו המחשבה דבור ומעשה שלו
שהם לבושי הנשמה, ובמילא צריך בכל יום להוסיף הטבה ויפוי, ולכל
הפחות, וכמובן בלי נדר, ליתן בכל יום מימות החול, קודם התפלה
בבקר, איזה פרוטות לצדקה ולקבוע שיעור נוסף בפנימיות התורה,
אשר היא תורת החסידות אשר בזהר נקראת אילנא דחיי (זהר ח"ג דף
קכ"ד ע"ב ונתבאר באגרת הקדש סי' כ"ו ומובן שמתאימה בפרט לארץ
ישראל הנקראת ארץ תחיים) ובמילא מהנכון לחשוב בכל יום קודם
התפלה איזה רגעים בדברים המביאים לאהבת ד' ויראתו, ואשר נמצא
לרוב בספרי החסידות ומאמרים...

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לב' ניסן הבע"ל, ובטח יזכה בתוכנו את
הרבים.

בברכה לחג הפסח כשר ושמה, ופ"ש לבנו - אשר ביקר אצלי יחד
עמדו - שי'.

ב"ס

נדפסה בלקריש חיד' ע' 212 והדפסה ע"ם העתק המזכירות.
מוה"ר שמואל: יאלאו.

ב'סא

ב"ה, כ"ח אדר, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ משאו ומתנו באמונה עוסק בצרכי
ציבור וכו' מוה"ר יעקב שי' חכהן

שלום וברכה!

בייגעלעגט דער קונטרס וואס איז אפגעדרוקט געווארן צו ב' ניסן,
וואס מ'האט ערשט געבראכט פון בינדער. איך ווינש אייך א פריילעכן
שבת מברכים, בפרט דעם שבת וואס איז אויך פרשת החודש וואו עס
הויבט זיך אן רעדן וועגן דער גאולה, און דער אויבערשטער זאל געבן
מיר זאלן זוכה זיין צו דער גאולה שלימה ואמתית. בטח וועט איר
לויט דער תקנה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע האבן
דעם שבת א פארברענגען, ויתן השי"ת עס זאל זיין להצלחה בגשמיות
וברוחניות.

בנוגע צו אייער אנפראגע וועגן דעם ענין פון פ"ו ניצוצים, ווערט
דאס ערקלערט, כאטש אפילו בקיצור, אין תורה אור פ' וישב, דבור
המתחיל והנה אנחנו מאלמים אלומים, פרק ב' - אז בכלל איז די
וועלט באשאפן געווארן פון גיטלעכע כוחות, וועלכע ווערן בכללות
איינגעטיילט אין רפ"ח נצוצים, וואס יעדער ניצוץ איז א כללות-דיקער
און ווערט פארטיילט אויף כמה וכמה חלקים. דערפון זיינען געמאכט
געווארן אלע ענינים אין דער וועלט, דאס הייסט, דומם, צומח, חי,
מדבר, עניני אכילה ושתיה לבושים וכו', וואס מ'דארף מברר זיין, ד.ה.
צוריקארויסנעמען די אלע נצוצות פון די ענינים וואס זיינען מעלים
ומסתיר אויף זיי, וואס ווערט געטאן דורך אידן. אין גלות מצרים האבן
אידן מברר געווען ר"ב נצוצים, און דאס איז כלשון הפסוק וגם ערב רב
עלה אתם, און ס'איז געבליבן מברר צו זיין אין די אבעריקע גלויות די
איבעריקע פ"ו נצוצים בגימטריא אלקיים.

בברכה.

ב'סא

מוה"ר יעקב שי"ר: כ"ז, אגרות נוספות אליו - לעיל ב'מו, ובהנסמן בהערות שם.
קונטרס: ד"ה קול קורא במדבר תשי"א.

ב"סב

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה"ר משה יהודא שי' הכהן

שלום וברכה!

לקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
לאחל לכת"ר ולכל ב"ב שיחיו שיחוגו אותו בכשרות ובשמחה מתוך
חירות אמיתי כדו"ל חירות מיצה"ר אשר במילא יהי זה ג"כ חירות
מדאגות הן ברוחניות והן בגשמיות, וכמבואר ברמב"ם שזהו הענין
דימות המשיח, עיין שם הלכות תשובה ספ"ט וסוף הלכות מלכים.
וידוע אשר יציאת מצרים [שמעוררים הענין עוד הפעם בפרט בימי חג
הפסח בכל שנה ושנה, וכמובא בשם האריז"ל בספר לב דוד להחיד"א
שזהו פירוש והימים האלה נזכרים (ואז הם) ונעשים], ויצימ"צ ה"ז
הכנה לזמן דביאת המשיח וכמ"ש כימי צאתך מאמ"צ אראנו נפלאות,
[ועיין ג"כ במשנה ספ"ג דגיטין בודקין את היין וכו' ובהוצאת סמדר
כו'.]

בברכת החג.

ב"סב

מוה"ר משה יהודא שי' בלאו.
חירות: ראה גם אגרת שלאח"ז, ובהנסמן בהערות שם.

ביסג

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג וחרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר מרדכי שי' הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ט אדר – שנתקבל באיחור זמן מעט – מ"ש
בענין המקוה אם להכשירה בקרח מלאכותי. הנה ידוע ששקו"ט בזה
באחרונים ורבו המכשירים (ש"ך לשו"ע סעיף ל"א, תפארת ישראל,
דברי מלכיאל, אחי עזר ח"ג, פורת יוסף, לעומת יד דוד, הרמ"מ
עפשטיין, דרכי תשובה ס"ק קמ"ז) אבל בכ"ז קשה עלי לתקוע עצמי
לדבר הלכה ובפרט בענין מקוה שמשתדלים לצאת ידי כו"כ דיעות,
ונוסף בשאלתו שהרב הספרדי אמר בפשיטות שזהו אסור, וא"כ יעורר
תמי' אם יכשיר, וכיון שבטח עדיין קיימת המקוה האחרת במחנם הנה
יש לתקנה עד כמה שאפשר ולהשתמש בה, ובטח ירחם השי"ת וירד
הגשם מן השמים והרווח את הארץ.

ולקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
לאחל לכת"ר ולכל ב"ב שיחיו שיחוגו אותו בכשרות ובשמחה מתוך
חירות אמיתי, ומצו"פ מ"ש לאחד בזה, ובא במכ' כללי.

עלה ברעיוני שאולי עדיין חסר מה בהמקוה שלהם, וזה מעכב
הגשמים. וכדאי לבדוק כל עניני עוה"פ.

בברכת החג.

ביסג

נדפסה בלקריש חי"ז ע' 479, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר מרדכי: פרלוב. אגרות נוספות אליו – לעיל ביכג, ובהנסמן בהערות שם.
בקרח מלאכותי: בהמשך לזה לקמן אגרות ביקנה.
לאחד . . כללי: ראה אגרת שלפניי ושל אחי. לקמן אגרת ביסז.

ב'סד

[ג' ניסן תשי"ג]

...אין גיכען וועלן מיר אלע פייערען דעם חג המצות זמן חירותינו, וואס א אמת'ר חירות לויטן מאמר רז"ל איז חירות מיצר הרע, וואס במילא ווערט מען פריי אויך בגשמיות, אין אנדערע ווערטער איז דאס וואס מיר בעטען בא חשי"ת און האפען אז חשי"ת וועט ערפילען אונזער בקשה, אז עס זאל צוגענומען ווערען דער יצר הרע פון יעדער איינעם, און זאל געבען אויך ברכה וחלחה אין אלע ענינים סיי אין גשמיות און סיי אין רוחניות, וועט מען במילא זיין פריי פון דאגות פרנסה און געזונט, און לאריכות ימים ושנים קענען דינען חשם יתברך מתוך הרחבה, און חשי"ת זאל אייך מזכה זיין, אז איר זאלט קענען אנזאגען גוטע בשורות אין דאס אלעס אויבען דערמאנטע.

ב'סה

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

חרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ וכו'
מוה"ר דוד מאיר שי

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ"ד אדר וכן הקודם לו, וכבר ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבגי"מ זי"ע, וואס דארפן מיר זיך מישען אין בעלבתישקייט, עלינו להתחזק בעניני תורה ומצות ובדרך ממילא יתוקנו הענינים פון וועלט בעלבתישקייט, וידוע ג"כ מרז"ל גיטין ז' ע"א, השכם והערב עליהם לבית המדרש כו', (ביאור ע"ד החסידות, בתו"א לב, א).

ב'סד

גדססה בלקריש חי"ז ע' 453.

ב'סה

מוה"ר דוד מאיר: שולמן. אגרות נוספות אליו — לעיל איתתקלה, ובהנמנו בהערות שם.

ולקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
לאחל לו ולב"ב שיחיו שיחוגו אותו בכשרות ובשמחה מתוך חירות
אמיתית, ומצו"פ מ"ש לאחד בזה, ובא במכ" כללי.

בברכת החג.

ב'סו

ב"ה, ג' ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר היום ג' ניסן נתמלאו לו טו"ב
שנה. הנה יה"ר מהשי"ת שיגדל בגו"ר גם יחד ויהי חסיד ירא שמים
ולמדן מתאים לכוונה האמיתית, והוריו שיחיו ירוו ממנו ומשאר
ילידיהם שיחיו רוב נחת חסידותי.

ידוע הנמצא בשיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר מהנכון לקבל איזה
זהירות נוספת בראש השנה, ויש ללמוד מזה ג"כ על ראש השנה הפרטי
בזמן הפרטי דכל אחד, היינו יום ההולדת שאז מתחלת שנה חדשה
הפרטית לקבל על עצמו איזה זהירות נוספת, ויש להתחיל בזה
בהוספת שיעור בדא"ח.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

נ"ב: בנוגע לשאלתו איך להפטר מח"ן ר"ל. הנה לכל לראש צריך
להסיח דעת מזה לגמרי, היינו אפילו מהמחשבה בתיקון הדבר,
ולהוסיף באותיות התורה והתפילה – בדבור – וכן שיהיו חקוקים
בזכרוננו איזה פרקים משנה ואיזה פרקים תניא אשר אז נמצאים עמו
בתמידות וכמבואר בלקו"ת ס"פ קדושים.

לאחד . . . כללי: ראה גם לעיל אגרת ב'סג, ובהערות שם.

ב'סו

נדפסה בלקריש חי"ט ע' 543 והושלמה ע"ס העתק המזכירות.

ב"סז

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל די בכל אתר ואתר
ה' עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

ימי חג המצות, זכר צאתנו מארץ מצרים, זמן חירותנו, ממשמשים
ובאים.

ידוע ענין הזכרון והמדמה והמצייר, אשר פועל הוא בנפש האדם
הזוכר ומדמה רגש ומצב רוח דומה, פחות או יותר, למצב רוח בו נמצא,
הוא או אדם כדוגמתו, בעת המאורע עצמו. וככל אשר יגדל תוקף כחות
נפשו וממשלתם על הגוף, הקשור ואסור בזמן ומקום, כן יתקרב יותר
ויותר מצב נפשו בעת הזכרון – להמצב בעת המאורע.

ורוח אייתי רוח ואמשיך רוח, באתערותא דלתתא אתערותא
דלעילא, וכדד"ל „והימים האלה נזכרים ונעשים, שבחזר זכרם למטה
נעשים בפועל למעלה“, ובמילא נשפעים גם למטה ומתעוררים כל
הענינים הקשורים בימים החם.

וזהו אחד הטעמים שנצטוונו לזכור יציאת מצרים בכל דור ודור,
בכל יום ויום – לרבות הלילות, לראות עצמו כאלו הוא בעצמו יצא
היום ממצרים, יצא לחירות ונפדה,

פחות או יותר: ומתאים להחזק ועומק הנדרשים בחרגש ומצב רוח הבאים על ידי
הזכרון – הוא אופן חיוב הזכרון, אם רק בלב (במחשבה) או גם בפה ובמעשה. – לכמה
דעות בזה מחולק ג"כ חיוב זכרון יציאת מצרים בכל השנה, אשר דיו במחשבה, משא"כ
בליל פסח (ראה שאגת ארי' סו"ס יג. מנחת חנוך מ' כא. שד"ח כללים ז, יג. ואכ"מ).
ורוח . . . זהו ח"ב קסב, ב. תורה אור לח, ד. אוה"ת [חנוכה] רפו, א.
וכדד"ל: הרמ"ז בס' תקון שובבים חובא בספר לב דוד פכ"ט. – והזמן מצד עצמו
מסוגל לזה, וכמו שתאריך בלב דוד שם. וידועה ג"כ הראי' ממשנה ספ"ג דגטין: בודקין
את היין כו' ובחוצאת סמדר כו'.
לראות עצמו . . . ממאסר הגוף: רמב"ם חל' חמץ ומצה פ"ז ח"ו. תניא פמ"ז.

ב"סז

נדפסה בהגשים עם לקוטי טעמים וכו' (קה"ת תשמ"ז) ע' תקעג.

כי בכל יום ויום צריכה להיות „יציאת מצרים” – יציאת נפש האלקית ממאסר הגוף, יציאה לחירות אמתית.

ואיזוהי חירות אמתית,

חירות בכל מיני חירות – חירות מן השעבוד, חירות מן היסורים – שעבוד ויסורים גשמיים, שעבוד ויסורים רוחניים.

עבודה שעל האדם עצמו לעבדה בכל יום ויום היא – יציאת מצרים ברוחניות, יציאה מהמצרים ומההגבלות של הגוף ונפש הבחמית שלו, משעבוד יצרו הרע.

וכאשר משחרר האדם את עצמו מיצרו הרע –

בעזר הקב"ה, הבוחר בישראל עמו והוציאם ממצרים מקום הזוחמא, ועל ידי עסק התורה –

משתחרר על ידי זה משעבוד ויסורים רוחניים – המלחמה העצומה של היצרים בנפשו – ומשעבוד ויסורים גשמיים.

וכמו שנאמר: אם בחוקותי תלכו גוי ונתתי גשמיכם גוי ונתתי שלום בארץ גוי אני הוי' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח, ולחירות אמתית במהרה בימינו על ידי גאולתנו האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

ב'סח

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג

...במענה על שאלתו אודות ברכת החמה, חנה בדעתי וכדעת רוב המכריע של האחרונים, לברכה בעז"ה ובנוסח – עושה מעשה בראשית

חירות . . מן היסורים: זהר ח"ב קיד, א. עירובין נד, א. שמ"ר פמ"א, ז.
יציאת מצרים ברוחניות: ראה ד"ה בכל דור – לכ"ס מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
 נבג"מ ז"ע – (ס' חמאמרים – אידית).
בעזר הקב"ה . . **עסק התורה**: סוכה נב, ב. תניא פמ"ו. קדושין ל, ב.

ב'סח

נדפסה בלקרש ח"י ע' 187 והושלמה ע"ס העתק המזכירות. והיא אל מוה"ר אלי חיים שי רויטבלאט.

(ולא עושה בראשית) כיון שכן הוא דעת רבינו הזקן בענין ברכת הרעמים וכמ"ש בברכת הנהנין.

ב'ס"ט

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

מחות' הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ ענף עץ
אבות מוה"ר אברהם יהודא שי'

שלום וברכה!

זה זמן רב לא קבלתי מכת"ר שי' כל מכתבים, ובטח הוא כמנהג
הנהוג בין אנ"ש שי' זה מכבר, שכאשר הכל שלום אין מודיעים, ויה"ר
מהשי"ת אשר תהי' הטובה בריבוי וכו' וכלשון רז"ל סוף אסתר רבה
בכל המדריגות הנמנים שם, ובכ"ז יכתוב מזמן לזמן להודיע טובות
איש לרעהו.

בהזדמנות זו נעים לי להביע תודתי תודתינו בעד השתתפותו
ועזרתו בעסקנות חב"ד באה"ק ת"ו בכלל ולהנחלת הרשת דאהלי"י
בפרט, ובודאי למותר לבקשו לחמשיך בזה גם על להבא, כי כנ"ל זה לא
רק תודתי אלא תודתינו היינו גם שלו, וע"ד מאמר התנא שישו בני
מעי.

ולקראת ימי החג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
להביע ברכתי לחג הפסח כשר ושמוח.

ולקיום היעוד המקווה – כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,
בגאולתנו האמיתית והשלימה, בימיו ובימינו ע"י משיח צדקנו.

בברכת החג.

ב'ס"ט

מוה"ר אברהם יהודא: חן. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו איתרצט, ובהנסמן בהערות שם.
כמנהג הנהוג: ראה לעיל אגרת איתחקמג.

בי"ע

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מודיע אשר מלאו שבע שנים לבנם ... שי.
הנה יה"ר מהשי"ת שהוא וזוגתו שי יגדלוהו יחד עם שאר ילדיהם
שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה.

ומה שכותב אז ער פארשפילט זיך, הנה יש להשתדל שגם בזה יהי
איזה ענין של לימוד (אף שאינו מתאים למנהג אמריקה) וכאשר
יתייעצו בזה עם הר"מ והר"י דהשיבה ביחד עם הרח"ח וכו'
מוהרחמ"א שי חדקוב, בטח ימצאו דרכים בזה.

בברכת החג.

בי"א

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרח"ח הוו"ח אי"א נו"נ וכו' עוסק בצ"צ
מוה"ר נחום שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו - בלי חוראת זמן הכתיבה - בו שואל דעתי
אודות העתקתו לארצות"ב.

ולפלא שהוא בגדר שאלה אצלו, כי הרי ידוע מכבר דעתי בכלל
שאיני מבין ואיני גורס הבהלה בהעתקה וברובא דרובא גם ההעתקה
עצמה, ובפרט בנוגע לאיש אשר זכה שההשגחה העליונה בחרה בו
לקרב את לבן של בני ישראל לאביהם שבשמים ע"י המאור שבתורה
זוהי תורת החסידות דרכי' והנהגותי' וגם הזמין לו את זה שתהי

בי"א

מוה"ר נחום: לבקובסקי.

ידוע מכבר דעתי: ראה לעיל אגרת איתתעט, ובהנסמן בהערות שם.

פרנסתו בגשמיות ביחד עם פרנסתו ברוחניות, שבמילא ברור הדבר לדעתי שזהו הצנור שלו ושל כל ב"ב שיחיו שעי"ז יקבלו כל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות, ובלבד שיעמוד חזק על משמרתו למלאות תפקידו כדבעי עד כמה שתלוי בו, אבל גם זה מספיק כי לפוס גמלא שיחנא.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

ביעב

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

מר עזריאל שי

שלום וברכה!

בנועם מקבל הנני ידיעות מהרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מזקני רבני אנ"ש מוה"ר ישראל נח שי בעליניצקי, על דבר יחסו של כבודו אליו טפולו בעניניו והעולה על כולנה שימת לבו לכל המצטרך להרב מוהרי"נ שי.

וכבר ידוע מאמר רז"ל (בבא בתרא ט' ע"ב) אשר הנותן פרוטה כו' מתברך בשש, משא"כ המפייסו מתברך באחד עשר, ואם בכלל דרשו רבותינו ז"ל ורפא ירפא מכאן שנתנה תורה רשות לרופא לרפאות אלא שהי' חשש בדבר שאולי יסמכו על הרופא בעצמו וישכחו אלקה עשהו שמטעם זה גזי' יחזקי' ספר רפואות לדעת כמה מפרשים, הנה כשהרופא עצמו יודע אשר הוא הוא שלוחו של הרופא חולי כל בשר ומפליא לעשות הוא ה' אלקינו, הרי ממילא אין מקום לחשש זה ורפואותיו מצליחות ביותר, וחשיית' ישלח ברכה והצלחה במעשי כבודו להיות השליח הנכון להביא רפואה למכאובי האנשים אשר ההשגחה העליונה מביאם לידו, ושכר מצוה מצוה אשר גם בעניניו הפרטים תומשך ברכה והצלחה להמצטרך לו לזוגתו ולילדיהם שיחיו בגשמיות וברוחניות.

ומענינא דיומא אסיים, שיחוג את חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, בכשרות ובשמחה, הוא וכל בני ביתו שיחיו.

בברכת החג.

ביעג

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו העיר על דיוק לשון רש"י הנפלא (תשא לג, יב) וז"ל ראה תן עיניך ולבך על דבריך. ואענה גם אני חלקי, בכוונת רש"י, וגם מני"ל לרש"י.

תכלית בקשת משה הנ"ל היתה שאף שחטאו ישראל הנה בכ"ז תהי' השראת השכינה ביניהם, עצמותו ומהותו ית' ולא ע"י שליח ואפי' לא ע"י אחר (עיין לקו"ת צו יב, ע"ג). וכמו שמסיים בקרא אם אין פניך חולכים גוי' ונפלינו אני ועמך גוי' אשר זהו ענין דירה לו ית' בתחתונים ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כד"ל כאו"א ע"י המקדש. ובמילא ידוע לנו כוונת משה מהבטחת הקב"ה בהנוגע לבית המקדש וכמו שנאמר והיו עיני ולבי שם כל הימים, היינו גם בעת ריתחא.

ובזה יובן הירושלמי התמוה – ברכות פרק ד' הלכה ה' – פניו למעלה ועיניו ולבו למטה, עיי"ש. ועפ"ז מובן ג"כ דיוק לשון רש"י וגם מה שמסיים „על דבריך“ שהיא ספי' המלכות, שבה נברא העולם שתכליתו ופנימיותו הוא בית המקדש, כי כללות העולם הוא דירה לו ית', ובעולם גופא – זהו ענין בית המקדש, ועפ"ז יש לבאר ג"כ הענין דעיניו ולבו – עפ"י המבואר בתקוני אחר תקון כ"א דף נ' ע"ב ורזא דמילא כו'.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח, המחכה לבשו"ט בהענינים שנדברו בהם כאן, ויפה שעה אחת קודם.

נ"ב: מוסג"פ העתק מכתבי כללי שבטח יעניין את כת"ר שי.

ביעג

מוה"ר אפרים אליעזר שי: יאלעס. אגרות נוספות אליו – לעיל איתחצג, ובהנסמן בהערות שם.

ביעד

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

ש"ב הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר עזריאל זליג שי'

שלום וברכה!

ג... ספר התניא נגמרת הדפסתו עתה כאן, וכשיוגמר במשך איזה
שבועות, יושלחו כמה טופסים לאח"ק ת"ו, וה"ה בנוגע לסידור תחלת
ה'.

ד) בטח גם לחבא יקח חלק פעיל בעסקנות חב"ד גם מלבד הכולל,
ות"ח על מ"ש במכתבו בענין השתתפותו ועזרתו להנחלת רשת אחלי"י.

ה) בשו"ט בידי לבשרו, אשר תמול נגמר ענין הדפסה של בני המנוח
הרנ"ד ע"ה דענבערג, וחשי"ת זיכר נשמת אביהם ע"ה הולך
ונדפס תהלים עם מפרשים מקראות גדולות ובתוספת רשימות ופירוש
הצ"צ שנדפס רק פעם אחד בשם יחל אור, ובטח יבוא כהוספה בסופו
מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אודות תקנת אמירת
תהלים, וחמרא למרא וטיבותא לשקי' אשר גם לכת"ר שי' חי' זכות
בהבאת הענין לידי פועל ומברכין על המוגמר שהיום נתקבלה
המחאתם על הוצאות ההדפסה...

ז) ... מה טוב שמעצמם יתעוררו ע"ד שיפור המצב הרוחני, וכבר
ידוע ומפורסם המבואר בדא"ח בענין עבודת האדם לקונו במרז"ל איש
מזריע תחלה יולדת נקבה, אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, ואשר רק
לע"ל הנה יחי' איש ואיש יולד בה, עיין תו"א לו, ג...

ולקראת ימי חה"פ חבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה
להביע ברכתי לחג הפסח כשר ושמח.

ולקיום חיעוד המקווה – כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,
בגאולתנו האמיתית והשלימה, בימיו ובימינו ע"י משיח צדקנו.

בברכת החג.

ביעד

מוה"ר עזריאל זליג: סלונים. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו איתתגב, ובהנסמן בהערות שם.

ב'עה

ב"ה, י"א ניסן, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

ארגון נשי ובנות חב"ד סניף...
ה' עליהן תחינה

ברכה ושלוש רבו

אין צוזאמענהאנג מיט די פסח טעג הבאים עלינו ועל כל ישראל
לטובה, וויל איך ווינשען אייך אלעמען און יעדערע פון אייך בפרט מיט
אלע אייערע בני בית שיחיו, א כשרין פרייליכען פסח בכל הפרטים.

זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכן אייך, אויף צו
אויסניצען די טעג פון פסח בנוגע צו אייער הייליקער ארבעט צו
פארשטארקן אידישקייט ותורה בכלל, און תורת החסידות מנהגי
והדרכותי בפרט, און השם יתברך וועט זיכער מצליח זיין אייך, ווי עס
איז באוואוסט דעם מאמר רבותינו זכרונם לברכה: אין זכות פון נשים
צדקניות איז געווען יציאת מצרים, און אזוי איז אויך יעצט, אין דער
גאולה העתידה פון אונזער גלות, די אמת'ע גאולה דורך משיח צדקנו.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

נ.ב. בייגעלייגט איז דא א קאפיע פון מיין מכתב הכללי. וועלכער
וועט אייך זיכער אינטערעסירען און וועט זיכער אויך בריינגען נוצען
אין אייער הייליקער ארבעט.

ב'עה

נשי ובנות חב"ד סניף...: נשלחה לכריכ סניפים שנוסדו כרחבי תבל. ראה לעיל אגרת איתחסט,
ובהגסמן בהערות שם.

ביעו

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מט"ז אדר, בו מעורר ע"ד נוסח הזמנה שקבל מהרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר בן ציון שי' שם טוב שד"ר, אשר הנ"ל מתברך שבנו יהי' ירא שמים וחסיד ולמדן כפי כוונתי ורצוני. ובמילא הוקשה לו מהו התוכן לקשר איחול משאלות לב יהודי בכוונת ורצון בו"ד.

הנה ידוע דתפלה היא עבודה **שבלב** וכמרז"ל (תענית ב' ע"א), וצריכה להיות **בדבור**, ובמילא צריך שיהי' פיו ולבו שוין למען שתועיל התפלה. כן מובן מנוסח תפלתינו שכל שיפרט אדם תפלתו ה"ז משובח, ולא שיתפק בתפלה כללית, שלכן מתפללים י"ב אמצעיות, ולא בקשה כוללת, וגם בברכות אלו גופא כמה פרטים מפורטים בכל אחת מהן, ובמילא אחד אשר אינו סומך על עצמו שיוכל לפרט תפלתו כדבעי מאיזה סיבה שתהי' ולפי דעתו נמצא אחד מידידיו הרוחש ומאחל לו כל טוב באמת, ויש לו הבנה במבוקשו יותר מפורטה ועמוקה, ה"ה מנסח תפלתו ובקשתו שמתפלל שתתמלא בקשתו כפי כוונת ורצון פלוני. ומוצאים עד"ז גם בהלכה בכמה וכמה ענינים, ומהם בחיתור עיסקא, שכותבים בחיתור עיסקא, "כתקון חז"ל", וכותב זה אפילו עם הארץ, ומועיל ע"פ דין תורה, כיון שמוסר דעתו לחז"ל.

(ב) עוד זאת אשר מי יודע יצר לב האדם והתחבולות של היצה"ר שאומן גדול הוא ובא לכאו"א לפי ענינו, וכמרז"ל (שבת קה, ב), ובמילא מחפש לו כמה דרכים לבלבל את האדם, ובפרט בעת רצון כשחושש שתקבל תפלתו שיש מקום יותר לחשש שיבלבלו ויערב איזה פני בבקשתו ותפלתו, וככל שתגדל הבקשה בהרחקה מענינים גשמיים, וכמו בבקשת הנ"ל שיהי' ירא שמים – ואינו מסתפק בזה אלא שיהי' עוד – חסיד – היינו לפנינו משורת הדין אפילו של יר"ש, ואינו מסתפק בזה אלא מוסיף עוד – למדן, – היינו שישתמש בכח התורה להיות יר"ש וחסיד אשר התורה היא תורת אמת, שחסד אמר אל יברא, מובן

ביעו

שהיצה"ר יחפש כל אשר בידו לבלבל התפלה, ואם אי אפשר בדבור, הרי עכ"פ בלב, והוא ע"ד מ"ש הרמב"ם סוף הלכות תמורה, ירדה תורה לסוף דעתו של אדם ומקצת יצרו הרע כו' ואע"פ שנדר והקדיש אפשר שחזר בו ונחם כו' והעצה היחידה לזה הוא למסור תפלתו על דעת איש אחר שאינו נוגע בדבר ודורש טובתו, שאז הדבור והכוונה יחד יהלכו. וגם לזה כמה דוגמאות בנגלה, ואחת מהן היא משארז"ל (נדרים כ"ה ע"א) אמר להם הוו יודעים שלא על דעתכם אני משביע אתכם אלא על דעתי ועל דעת המקום.

ג) כן מקשה שלכאורה פשוט שהתפלה צ"ל דרך כלל להיות מעושי רצון השי"ת מבלי להזכיר הדרך שרוצה בה. ובמחכת"ר, אינו כן. וכנ"ל שמכל נוסחי התפלה שתקנו אנשי כנסת הגדולה יראה שמפרטים הבקשות והתפלות עד כמה שאפשר, ומה שלא פרטו עוד יותר הוא כדי שיהי' נוסח אחד לכל בני ישראל, אבל גם נוסח זה מפורט הוא ביותר, וכנ"ל. – עיין רמב"ם הל' תפלה פ"א ופ"ו.

האמת אגיד שספק הי' בידי אם לענות על השאלות או לא, כיון שלדאבוננו הנה בכל הזמנים ובפרט בזמננו זה נמצאים הרבה שכוונתם הקושיא (בפרט בדרך שלא הורגלו בה, וכששואלים הם את עצמם מפני מה משתמטים ממנה, הרי התירוץ היותר קל הוא לאמר שיש לו קושיות על הדרך). אשר אז אין תועלת כל כך בהתירוץ, כיון ששערי קושיות לא ננעלו, אבל כיון שאיני מכירו הרי אני מעמידו בחזקת כשרות שבודאי אין כוונתו אלא לטובה, היינו לחסביר לו דבר שעדיין לא נזדמן לו במכתבי בנ"א אף שנמצא בדוגמתו בכ"מ וכנ"ל.

בברכה לחג הפסח כשר ושמו.

נ"ב: כמובן, אם יש לו איזה הערות בהנ"ל, אתעניין לקרוא אותם, ואשתדל גם לענות עליהם, כפי יכולתי.

הערה: בדיוק הבאתי שתי דוגמאות הנ"ל, כי ענין השבועה – זהו ענין עבודת האדם המתחלת מעת חבר מצוה – שנעשה מושבע ועומד מהר סיני. והכוונה בזה היא – ריבית בהיתר עיסקא, וכמבואר במאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ד"ה טעמה כי טוב סחרה, דשנת ה'תש"ט.

מוסג"פ העתק מכתבי כללי לחג הפסח הבע"ל, אשר בטח יענין את כת"ר שי'.

ב'עז

ב"ה, י"א ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מלאכתו מלאכת שמים מוה"ר יצחק שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו – אשר מפני סיבות נתעכב המענה שלי ואתו
הסליחה.

ובמה דשאלנא קדמיכון בהמשך למכ' הקודם אשר שאלתו היתה
שכיון שלשון ביאורי הזחר הוא שנפסק היחוד דיעקב ורחל אשר זה
שולל ג"כ הענין דהשפעה דרך ספי' המלכות אפי' בבחי' מעבר.

ולדידי הרי אדרבה מהל' יחוד מוכח דלא כמר. והנקודה בכ"ז
מבוארת בהקדמה כללית וידועה, אשר בכלל מציאות הספירות וחלק
פעולתם הם גם מבלי עבודת האדם, והוא המובא בכמה מקומות
בקבלה ובדא"ח בהבדל ענין יחוד חיצוני דחו"ב ויחוד פנימי דחו"ב
אשר יחוד חיצוני אינו תלוי בעבודת האדם, וע"ז נאמר לא ישובתו וגו'
וגם אחר מתן תורה ישנם כמה ענינים כאלו ולא עוד אלא אפילו
בתורה גופא ג"כ, וע"ד הענין דשבת מקדשא וקיימא, משא"כ יו"ט
דישראל מקדשי לזמנים. ועיין בהקדמה לפרי עץ חיים אשר בספירות
עצמן ישנם שני הענינים וכו"ל.

כן בעבודת האדם עצמו הנה כשממשיך עד לאותיות המחשבה
ועאכו"כ בדבור ועאכו"כ במעשה, ה"ז גורם למעלה השפעה בספי'
המלכות, ומובן אשר במעשה יותר מאשר בדבור, ובדבור יותר מאשר
במחשבה, ועאכו"כ כשבא הדבור אל הזולת שלמטה ועאכו"כ כשישנו
יחוד זו"נ שעי"ז הוא הולדת דבר חדש לגמרי. ודוגמא לזה הוא ג"כ מה
שמצינו בכמה נבואות שעשו הנביאים איזה מעשה, שעי"ז נמשכה
הנבואה למטה מטה ביותר אשר אז קשה לבטל דבר הנבואה, וכמבואר

ב'עז

מוה"ר יצחק: הוטנר. אגרות נוספות אליו – לעיל אתחסח, ובהנסמן בהערות שם.
למכ' הקודם: דלעיל בנד.

בספרים, ועיין ג"כ מכתב רבינו הזקן בביאור (בהסידור מאה שערים) מה שהרב המגיד כשהי' נופל לו ענין במחשבה הי' ממשיכו בדבור ג"כ.

וע"פ הנ"ל מובן שאף שבחסותלקות רחל נפסק היחוד דיעקב ורחל אין זה סתירה כלל להשפעה לספי' המלכות דרך מעבר, ולא עוד – אפילו בבחי' התלבשות (וזה בא בהוספה על מכ' הא'), אלא שהולדת ענין חדש לגמרי ושנמצא בו שני הקצוות הולדת בדומה לו ומהות בפ"ע, ה"ז אי אפשר, והוא ע"ד המובא בכ"מ במעלת השפעת הטפה על השפעת השכל, אף שכמובן שגם בהשפעת השכל עובר דרך ספי' המלכות היינו כמה צמצומים והתלבשות וכו'.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח

מה ששואל כת"ר שי' אודות המאמרים והשיחות שלי, הנה לע"ע מלבד אחדים בודדים מהם עדיין לא סדרתים, אבל מוסג"פ העתק מכתבי כללי לחה"פ הבע"ל אשר תקותי שיעניין את כת"ר שי'.

בטח הנדבר ע"ד עריכות הסדר ברבים, גם השתא קיים הוא.

ביעז

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו'
מוה"ר צבי שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מא' צו, בו כותב ע"ד הסתדרותו ועסקו באה"ק ת"ו, ובטח אף שאין מזכיר עד"ז במכתבו, משתתף הוא מזמן לזמן בהתועדות חסידית, ואשר זהו מענינים שאין להם תחליף

בהסידור מאה שערים: כח, א. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תסד.

ביעז

מוה"ר צבי: הרכבי (מיקסרינוסלב), ירושלים. אגרת נוספת אליו – לקמן בקלו.

בפעולה אחרת, וכמבואר בכמה משיחות כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר בטח ראה אותם.

מסרתי הפ"ש שלו לאמי הרבנית שליט"א, ונעם לה להודיע ע"ד
הקורות אותו, כי זוכרת היא היטב את כל משפחתו, וגם סיפרה לי
כמה מאורעות בהנוגע אליו בעצמו.

רואה אני שעוסק הוא במו"ל, ובטח משתמש בהזדמנות זו להרבות
אור התורה והיהדות, באה"ק ת"ו, וכידוע פתגם הצמח צדק אשר מלה
הבאה בדפוס זהו לדורי דורות, ובמילא מובן הזכות והאחריות שעל
המו"ל.

כבקשתו הנה כשאהי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אזכירו ואת ב"ב שיחיו להמצטרך להם.

ולקראת ימי החג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
להביע ברכתי לחג הפסח כשר ושמח.

ולקיום היעוד המקווה, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,
בגאולתנו האמיתית והשלימה, בימיו ובימינו ע"י משיח צדקנו.

בברכת החג.

נ"ב: במענה על שאלתו. הנה מעונין אני בכל עניני דפוס שיש להם
איזה שייכות ליהודים ויהדות, וכבר נהגו רבים ששולחים להספרי' שלי
מכל הנדפס על ידם או היו"ל על ידם, ואף שאין אצלי קופה להוצאה
ע"ז, אבל הספרי' שלי מחליפה למי שרוצה בזה על הספרים הוצאת
קה"ת, ובטח ראה רשימת הוצאות קה"ת, כי ישנם כמה קטלוגים אצל
אנ"ש באה"ק ת"ו.

ביעט

ב"ה, י"ג ניסן, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור בעל מרץ ורב
פעלים וכו' וכו' מוהר"ר זאב שי.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו וכן גם תשורתו ספרו „גיבי זהב“, ות"ח ת"ח
על שימת לבו. מזמן לזמן הנני קורא אודות נסיעותיו וכן מתקבלות
ידיעות אודותיו מהארצות בהן עבר, ויהי רצון אשר ישתמש בכל
הזדמנויות אלו להגדיל תורת הוי' ולהאדירה.

ובקישור להנ"ל ולתוכן מכתבו, בביאור מאמרי רז"ל השונים בנוגע
לרב, דפח"ח, הנה באתי למלאות אחרי דבריו (ולפלא שלא הזכיר
דוקא מרז"ל אודות רב הבא להלן, שהוא קו היותר אפייני בחיי רב
ופעולותיו, וממנו הוראה גלוי' ויסודית לימינו אלו). והוא מרז"ל
(עירובין ו, א) רב בקעה מצא וגדר בה גדר, ושם נסמן, היינו כשבא רב
מארץ ישראל (וידוע פירוש רז"ל בבראשית רבה, למה נקרא שמה ארץ
שרצתה לעשות רצון קונה; וישראל, כמו שנאמר כי שרית עם אלקים
ואנשים – אף בחשכת הליל, וגם נותר לבדו – ותוכל) לבבל (בלולה
היתה, אור וחושך משמשים בערבובי', תערובת טוב ורע, קודש וחול,
בלבול הגבולים) הנה בבבל עצמה התרחק למקום שלא הי' בו תורה
(אגרת רש"ג), וכלשון רש"י: בקעה מצא שהיו מזלזלים במצוות
(ולכאורה תמוה, איך אפשר שאיש יהודי יזלזל במצוותיו של אביו
שבשמים, שהן חיותו והפורש מהן – כדגים הפורשים מן הים, וכידוע
פתגם רבינו הזקן: א איד ניט ער וויל און ניט ער קען זיין אפגעריסן
פון אלקות – לכן מבאר רש"י הסיבה להזלזול) עמי הארצים היו.
ובמצב כזה רוחות מנשבות בעולם ומורים להקל עול התורה והמצוה
ולעשות פשרות, לכה"פ לאיזה זמן, כדי להמשיך את לב עמי הארצים

ביעט

מוה"ר זאב: גאלד.

דפח"ח: = דברי פי חכם חז.

רב בקעה מצא: ראה גם לקמן אגרת ב"סג.

ולקרבם לתורה ולמצוה על ידי שיקלו מעליהם, ז.א. מעל גופם ונפשם הבהמית, עול מלכות שמים, ומלבישים זה בלבוש של יראת שמים, אשר כדאי לוותר על הטפל כדי לשמור על העיקר וכו'; הנה רב, רבן של בני הגולה, שהביא תורתו של רבינו הקדוש לבבל, קבע בה מסמרים: אם ישנה בקעה – לא זו הדרך לעשות בה פשרות לחקל המשא. וכמאמר הנביא מושכי העון בחבלי השוא – וכעבות העגלה חטאה; וכידוע המשל ששמענו מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר איש החולך בדרך המלך ובמשך הזמן מוצא עצמו בחשכת היער בין חיות רעות, הנה לא נעשה הדבר בבת אחת, שמאם הדרך קפץ לסבכי היער, אלא שתחילת הנטי' היתה כחוט השערה, ושערה לשערה מצטרפת לשטח גדול.

והוראת רב, לימיו ולדורי דורות, ובפרט בזמננו, זמן טשטוש הגבולים ובלבול הערכים מאין כמוהם, אשר במקום בקעה הנה אדרבה צריך לגדור גדר ולעשות סיג נוסף, ואך ורק באופן כזה נשמרת הבקעה ונשמרים האנשים אשר בה.

רואה אני בספרו אשר חננו ה' בלשון למודים, וכה שמעתי מכמה אנשים שהיו נוכחים בנאומיו. ויהי רצון מהשי"ת שישתמש בכשרונו זה ללכת בדרך הסלולה הנ"ל, המסורה לנו מרבותינו שבגולה (סנה' יז, ב), אשר בכל מקום שימצא בקעה, הן בחוץ לארץ ועל אחת כמה וכמה בארץ אשר עיני ה"א בה, פלטין של מלך מלכי המלכים הקב"ה, הנה יגדור בה גדר. וידועה הבטחת השי"ת: פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם.

ואפייני הדבר, אשר בשלושת המקומות המובאים בש"ס שרב בקעה מצא וגדר בה גדר, הנידון הוא חקמת מחיצה ומניעת טשטוש גבולים – הן בדומם, הן בצומח, הן בחי: בענין מחיצה וחבדל בדומם, במקום – בין רשות היחיד (יחידו של עולם) לרשות הרבים (עירובין ו, א), הפרש בין (האדם) עץ השדה לח וחי (על ידי ואתם הדבקים בה' אלקיכם – חיים) ויבש ומת (עירובין ק, ב), וגדר בענין בשר בחלב (חולין קי, א) – שענינו ענין כלאים בחי ותערובות מין שלא במיני (תקוני זחר תי"ד. רקאנטי ושל"ה פ' משפטים ועוד).

בכבוד ובברכת חג הפסח כשר ושמח.

מוסג"פ העתק מכתב כללי שבטח יענין את כתר.

ב'פ

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב באקומען אייער בריף פון ה' שבט, כ"ה אדר, ר"ח, ו' ניסן
און איך בין געווען צופרידען, אז איר זעהט בעיני בשר השגחה פרטית
מהשם יתברך, און השם יתברך זאל און וועט אייך מצליח זיין און
וועט אייך היטען אין יעדער ארט וואו איר וועט זיין, און אז איר זאלט
קענען צו באלייכטען מיט נר מצוה ותורה אור, און זאל העלפען צו
משפיע זיין אויף אייער סביבה אין דער ריכטונג, און האפענטליך האט
איר געפונען נאך אידען אין אייער סביבה און וועט געפינען א
פאסענדע געלעגענהייט צו ריידן מיט זיי אין דעם זין. און דאס וועט
זיין א צנור וכלים אויף ברכה והצלחה אין אייערע ענינים הפרטים.

בייגעלייגט איז דא א קאפיע פון מיינעם א מעסעדזש צו פסח,
וואס זיכער וועט איר דאס אויסניצען ארום זיך.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח, המחכה לבשורות טובות.

וועגען אייער פראגע וועגען די מאכלים בנוגע צו פסח, איז לויט ווי
איך זעה די צייט וואס אייער בריף איז געגאנגען, וועט שוין סיי ווי זיין
נאך דער צייט, ביז מיינן בריף וועט אנקומען צו אייך.

בנוגע אייער שאלה וועגען תפילין, מעגט איר האלטען בא זיך סיי
רש"י'ס און סיי רבינו תם'ס תפילין, נאר עס איז גלייכער אז אחוץ דעם
תפילין זעקעל, זאלן זיין איינגעווינקלט אין נאך עפעס.

וועגען אייער שאלה, צי מעגט איר טראגען שבת די געווער אדער
דעם העלמעט איז ווען מען הייסט אייך גיין אין אטאקע אדער ווען
מען באפאלט אייך, האבען שוין רבני ישראל פון לאנג מתיר געווען,
דאס און בכלל אלע ענינים וועלכע זיינען פארבונדען מיט סכנה אין
דער צייט פון מלחמה, איר האט באדארפט איינשאפען זיך דעם ספר
„מחנה ישראל" פון דעם חפץ חיים און דארטען ווערען באהאנדעלט די
פערשידענע שאלות וועלכע זיינען נוגע צו זעלנער, און חשיית זאל אייך
היטען וואו איר וועט זיין און זאלט קומען גאנץ און געזונט אהיים
בעתו ובזמנו.

רכא

אדמו"ר שליט"א

ב'פא

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרבני הווי"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ וכו'
מוה"ר יחזקאל שי

שלום וברכה!

בת"ח קבלתי את התשורה הספר שבחי כהן כתר תורה שי"ל על
ידו, וגודל הזכות אשר בזה אין די באר, ומבואר בכ"מ עד כמה נתגעגע
דוד המלך ע"ה וכמ"ש אגורה באהלך עולמים וגו' ובמילא מובן אשר
עייז ממשיכים תוספת ברכה וחצלחה ע"י התעוררות רחמים מהמחבר
לכל המצטרך להמו"ל ולכל ב"ב שיחיו. לדכוותי בטח האריכות בזה
אך למותר.

ולקראת ימי החג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני בזה
לחביע ברכתי לחג הפסח כשר ושמח.

ולקיום היעוד המקווה, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות,
בגאולתנו האמיתית והשלימה, בימיו ובימינו ע"י משיח צדקנו.

בברכת החג.

ב'טא

מוה"ר יחזקאל שי: בעטער.
ומבואר בכ"מ: ראה לעיל ח"ב אגרות קצג. רה.

ב"ב

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת אגודת חב"ד באה"ק ת"ו

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מפני הסדר מאשר הנני עוה"פ קבלת מכתביהם מו' תשרי, כ"ה
חשון, י"ז כסלו ו' שבט וכ"ה אדר.

ב) בנוגע לשאלתם במפעלות בשטח טהרת המשפחה, הנה א' יקחו
על הוצאתם תשלום תקון מקוה אחת של מרכז טהרת המשפחה
המתנהלת ע"י הרב הלפרין, ומובן שצריכה להיות באופן שתתאים
לתקנות כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, ויתדברו בזה עם המרכז הנ"ל
שיהי' התקון על שמו אבל בידם לפרסם שזהו על הוצאות אגו"ח, כי כן
הי' המדובר עם הרב ברזל שי' שהציע לפני את כל ענין זה.

ג) נוסף ע"ז ישנה מקוה שאודותה כתב אלי הרה"ח דאברוסקין שי'
מחיפה וכותב שפונה אלי בהצעתם, והתקון דורש סכום של ק"ן לא"י
לפ"ע, וא"כ לדעתי גם זה נכון. וע"פ הנ"ל שיהי' כדרישת תקנת כ"ק
אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע.

ד) כנראה שהמבקרים פסקו את פעולתם, ואיני יודע ממי היא
המניעה, וכותב הנני להמבקרים ביחוד ולהמוסדות ביחוד, שכוונתי
בזה שיבקרו בפועל ולא לבד בהכתרתם בשם זה בלבד, ובמילא הצעתי
בביקורם בתקפה כאז כן היום ות"ח בעד הביאור בזה.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח המחכה לבשו"ט.

לסיבה לא הספיק הזמן קודם החג שיחתום כ"ק אדמו"ר שליט"א
את המכתב, ומפני קדושת המועד, הנני חותם בשמו.

המזכיר

א. קווינט

כ"ב

תקון מקוה: ראה לעיל אגרת איתתקעה.
ישנה מקוה: ראה לעיל אגרת בכס. לעיל ח"י איתת.
המבקרים: ראה לעיל ח"ה אגרות ארצא. אישמו.

ב'פג

ב"ה, י"ג בחודש הגאולה, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלמא רבא להאי גברא רבא הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א
איש חי רב פעלים בר אוריין ובר אבהן ומרא דעובדין
טבין בנש"ק וכו' כבוד הדרת גאונו מוהר"ר ישראל
שליט"א אביחצירא

שלום וברכה!

בעתו נתקבל מכתבו וגם שמחתי לקבל פ"ש מכהדר"ג שליט"א על
ידי הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצרכי צבור וכו' וכו' מוהר"ר
בנימין אלי' שי' גורודצקי, ובעיקר שמחתי לשמוע מפי הרבא"ג שי' כי
[אין] לכת"ר כל תרעומות עלי ואפילו לא טינא בלב שאין כוונתי אלא
לטובה. ולדעתי צריך כל אחד ומחויב בזכותא דא להקדיש כוחותיו
לטובת הכלל ולא לישוב בדד, וכמובא באגרת הידועה של ר' שרירא
גאון, אשר כשבא רב לבבל והגיע למקום תורה לא קבע שם מושבו
אלא אדרבה הלך למקום שאין בו תורה והקדיש כוחותיו לגדור גדר
בבקעה אשר מצא.

ולקראת ימי החג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה
להביע ברכתי לחג כשר ושמח, ולקיום היעוד המקווה – כימי צאתך
מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולתנו האמתית והשלימה בימיו
ובימינו על ידי משיח צדקנו.

בכבוד רב ובברכת החג.

מוסג"פ העתק מכתב כללי מענינא דיומא.

ב'פג

שלמא . . . אביחצירא: אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ה אישע. איתצט.
כוונתי: לעיל שם אגרת איתצט.
כשבא רב לבבל: ראה גם לעיל אגרת ב'עט.

ב'פד

ב"ה, י"ג ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מד' ניסן עם הפ"נ המוסגר בו, אשר אקראהו בל"נ
על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בשאלתו בענין תפילין דר"ת, הנה לע"ע לדעתי עדיין לא יניחם,
ובעוד איזה זמן בטח יבוא עמדי בכתובים עוד הפעם אודות זה, ועד אז
הנה יוסיף אומץ בלימוד תורת הדא"ח שע"פ המבואר בכ"מ הנה זה
מהשייך לתפילין דר"ת שע"פ המבואר בספרי קבלה, זהו ענין מוחין
דאבא.

בטח נותן לצדקה בכל יום מימות החול איזה פרוטות קודם
התפלה ושומר שלשת השיעורים השווים לכל נפש מתקנת כ"ק מו"ח
אדמו"ר בחומש תהלים ותניא הידועים ופשיטא אשר נזהר בטבילת
עזרא, והשי"ת יזכהו לתלמוד תורה ביראת שמים ומבלי מפריעים
ומונעים המדומיים שאינם באים אלא להגדיל את השכר והחביבות
של הענין.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח ולת"ת ביר"ש.

ב'פה

ב"ה, י"ד ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הור"ח א"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר מנחם זאב שי הלוי

שלום וברכה!

... אתענין לדעת מסיפורי התלמידים שי שביקרו כאן בחזירתם

ב'פה

מוה"ר מנחם זאב שי: גרינגלאס. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד אקמט, ובהנסמן בהערות שם. לקמן
ברכה.

רכה

אדמו"ר שליט"א

להשיבה במאנטרעאל, ובעיקר מה שסיפרו להחברים שלהם, שלאחר ככלות הכל, אפשר שכ"ז ישאר עליהם בדרך מקיף ורק בהשתדלות תלוי הדבר שהענין יתקבל בפנימיות לטוב להם לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, ומתאים למהות התלמידים הנה עליו להסביר להתלמידים אם בדבור עם כל אחד בפני עצמו, שאז יכול לדבר נאהנטער או שאדרבה עם כולם ביחד שאז אפשר לדבר שארפער כיון שאין מבליטים איש אחד אלא מדברים עם רבים.

ולקראת ימי החג הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי לחג הפסח כשר ושמח.

ולקיום היעוד המקווה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולתנו האמיתית והשלימה, בימיו ובימינו ע"י משיח צדקנו.

בברכת החג.

ב'פו

ב"ה, כ"ג ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו המודיע שקבל רשיון לנהגות, ויה"ר מהשי"ת שיזמין לו פרנסתו בהרחבה וירבה בקביעות עתים בתורת הנגלה ובתורת החסידות מתוך מנוחה ובמילא ינהג את גופו ואת נה"ב שיתאימו להכוונה וכפי המבואר בתורת החסידות בארוכה.

בברכה לפרנסה בגשמיות וברוחניות.

ב'פו

נהגות . . ינהג את גופו: ראה גם לעיל אגרת איתתא.

ב'פז

ב"ה, כ"ד ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

התאחדות עולי צפון אפריקה בישראל תל אביב

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מה נעם לי להודיע מהרבני עוסק בצרכי צבור באמונה איש רב פעלים ובעל מרץ לכבוד. ה' ותורתו יראת ה' אוצרו מצליח גם בארץ החיא בשנה ההיא זמן קשה ומקום קשה ויברכהו ה' מוח"ר יצחק שי אלמליח, מפעולותיהם הטובות לטובת עולי מרוקו אשר בארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

ולאות הוקרה לעבודתם הנעלית גם בתור עדוד וחיזוק אשר תחזקנה ידיהם לעזרת ישראל בגבורים. הנני מצרף בזה איזה סקריפ אשר נלקח מאחת הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע צי"ע נשיא ישראל הוא אדמו"ר יוסף יצחק, ובודאי יקויים בקופתו מאמר רז"ל (ב"ב טו, ע"ב) כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך.

ינעם לי לשמוע מכבודם מהצלחתם בפעולותיהם הטובות בטוב לבריות וטוב לשמים, אשר שכר מצוה זו גם בעלמא דידן איכא והשי"ת יצליחם.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

ב'פח

ב"ה, כ"ד ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי שאלתו – אף כי באיחור זמן קצת – ותוכנה: באשר מצא כתבי מאמרי חסידות וראה כתוב על שער הספר השם „כתבי קדש“, ובמילא שואל, אשר כיון שגם ספרי התנ"ך קוראים כתבי קדש, אם מותר לקרות בשם כתבי קדש ג"כ ספרים אחרים.

ולפלא שאינו יודע אשר כמה וכמה ספרים נקראו בשמות כגון
הנ"ל וחם: משנה תורה להרמב"ם, תורת משה להרב משה אלשיך, שני
לוחות הברית להשל"ה (והנני מזכיר רק אלו האחדים וכהנה וכהנה
ימצא ברשימות ספרים), וע"פ שלשה עדים יקום דבר, ויהי"ר אשר לאחר
שראה שקושייתו אינה קושיא יסכים לכה"פ לקבוע שיעור תמידי
בכתבי קדש רבוה"ק זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א.
המזכיר.

ב'פט

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח הו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ
מהו"ר יחיאל מיכל שי

שלום וברכה!

לפני חג הפסח נתקבל מכתבו – בלי הוראת זמן הכתיבה –
ונחנית לקרות בו אשר הסתדר בביהכ"נ של הרמ"מ קופרשטוק ע"ה
און האט באווארענט כל הענינים הנוגעים למחותי הרב חן שי, ויהי"ר
מחשיית שיצליח בביהכ"נ ובסביבתו בכלל להאדיר ולהפיץ שם נר
מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות הדרכותי
והנהגותי.

ב) במה שרוצה לחלק בענין יו"ט שני של גליות בין אותם העולים
לאה"ק או לחיפך. הנה מחסוגיות בש"ס והוא בפסחים נא, ע"א, מגילה
יט, ע"א, מובן שאין לחלק בזה בענינים הנוגעים בדיון, ואפי' במה
שתלוי בחומרי מנהג המקום שמחלקים בפסחים מי כייף למי, הנה לא

ב'פט

חלקה נדפס בלקריש חכ"ה ע' 317, חלקה בחכ"כ ע' 291, חלקה בחכ"ד ע' 38 וחלקה שם ע' 411 והושלמה
ע"פ העתק המזכירות.
מהו"ר יחיאל מיכל: דברוסקין. אגרות נוספות אליו – לעיל כ"ט, ובהנמסר בהערות שם.
בענין יד"ס שני: ראה לעיל שם.

שייך זה בנדון דידן כמובן, ומה שמעורר ומדייק בלשון רבינו הזקן בשו"ע שלו סוף סי' תצ"ו מהשינוי שבין סעיף ז' – ל"א, ע"כ צ"ל שבסעיף ז' סומך על האמור בסעיף י"א שמוכיח על תחלתו שבמחלוקת תלוי הדבר, והוא עפ"י דרך רבינו הזקן בכ"מ בשו"ע שלו, להעתיק הדינים באופן ובמציאות שמצאם בהספרים והפוסקים שקדמו לו, וע"ד כלל הרמב"ם בכגון דא.

ג) במה שהעיר בענין לזמן שכתבתי שכן הוא בסידור של"ה, ובדפוס שלו מצא נקוד בפת"ח. הנה כוונתי היתה להוצאה הראשונה, כי אח"כ הי' תלוי בהמדפיסים ששינו כמה ענינים בהתפלות עצמם ונקרא סידור של"ה רק ע"ש הפירוש ובפרט בענין שלא ידעו שיש כאן דיוק.

ד) במ"ש אם יש לענות אמן בברהמ"ז אחר, אל יחסרנו, הנה שאלתי פעם את כ"ק מו"ח אדמו"ר, וענה שהוא אינו עונה, ולא עוד אלא שאחד ממקורבי כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) הי' עונה בפניו – אמן, אחר אל יחסרנו – בקול רם, ואדמו"ר חייך ולא אמר מאומה. ואולי שסומכים על סוף הברכה, ונאמר אמן, אף שגם בזה לא ראיתי שהשומעים ידייקו לענות אז אמן. וכאן מקום אתי להעיר בכלל, שפלא הוא מה שבכמה תפלות מסיימים, ונאמר אמן, ואין השומעים עושים כן, וצ"ע.

ה) בענין ברכת שפטרני מעונש הלזה, אם לברך בשם ומלכות, הנה כמדומה שכבר נדפס*, לברך בלא שם ומלכות, ולכן נדפס כן בסידור תחלת ה' רוסטוב, המדויק ומה שברכו הנשיאים בשם ומלכות, וכמובא בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר, הנה אין זה הוראה לרבים. כן שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה.

(*) היום יום י"ב כסלו. וכ"כ בשם: שו"ת יד יצחק ח"ג סי' שג. יעב"ץ. מהרש"ם מברעזאן ושכן נוהגין (ע"כ השערי אפרים).

רכט

אדמו"ר שליט"א

ב"צ

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת חברת קופת בחורים דישיבת תומכי תמימים
ליובאוויטש

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם ובו תאור עבודתם ודו"ח, ויה"ר מהשי"ת
אשר יצליחו בעבודתם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מה שמפליא הוא שמוסד הקשור עם כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הנה יצמצם כ"כ הוצאתו שלא תהי' יותר על
ההכנסה, וכמדומה לי שזהו המוסד היחידי בדי' אמות של ליובאוויטש
המתנהג ככה. לא הייתי מתערב בזה לולי החשש שיש אצלי, שמפני
שיטה זו לא להרבות ההוצאה על ההכנסה, מצמצמים בעבודתם גם
במקום נחיצות בה, ובודאי למותר לעוררם ע"ד מדת הבטחון בכלל,
ולא באתי בזה אלא בהערה ובהארה שכדאי להשתמש במדת הבטחון
גם בענין פרטי זה ולהיות רואים אשר אם יגדילו ההוצאה לפ"ע, הרי
בודאי יומצא להם מקורי הכנסה יותר גדולים, ואפשר אדרבה זהו
הדרך, וכמבואר בחסידות בהחילוק דאברים וכלים, אשר אברים הם
לא רק מקבלים החיות אלא גם ממשיכים החיות, אשר מזה מובן
שכשיגדילו צנורי האברים ממשיכים חיות יותר גדול.

ובהתאם לכל הנ"ל שיהי' האמצעים להשתמש בהם במקום
ובמקרה של דעפיציט, הרי מוסג"פ גמ"ח מאחת הקופות אשר אצלי
בסך מאתיים שקל, ובמילא הרי יש בידם להגדיל ההוצאה תומ"י עכ"פ
במאתיים שקל יותר מההכנסה.

בברכה לכל המתעסקים בקופה זו המשתתפים והמסייעים בידם,
אשר השי"ת יזכה את בית חב"ד שיוכרחו לנתינת גמ"ח לא מפני

ב"צ

גמ"ח . . מרכבה: ראה גם לעיל אגרת בכו.

ההכרח בגשמיות אלא רק כדי להיות עי"ז מרכבה לספירת חסד
דאצילות וכמסופר בשיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר (תש"א).

בברכת הצלחה וכ"ט.

ביצא

ב"ה, כ"ז ניסן, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מכ"ד ניסן, אשר למחרתו כ"ה ניסן בדעתו
לעשות התספורת של בנו . . . שי.

והנה אם כבר עשה מעשה הרי בודאי יהי בשעה טובה ומוצלחת,
אבל באם לאו (וכן הוא הנכון כיון שאין גוזזים שערות בימי הספירה,
ובמילא היתה תמי קצת בעיני על חסברא לעשות כנ"ל) יעשה זה בל"ג
בעומר הבע"ל, ובכל אופן בין כך ובין כך הנה כנ"ל יהי בשעה טובה
ומוצלחת ויגדלו ביחד עם זוגתו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך
הצלחה בעסקנותו בשדה החינוך במוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר צי"ע נשיא
ישראל.

בברכת מז"ט.

ביצב

[חדש הגאולה תשי"ג]

מה שהקשה במכתבו האחרון על המסקנא בנדה (מב, א) דהוי
כרואה מתוספתא זבים רפ"ג, דלפי פ"י הגר"א בזבח אין מינה אין
סותרה וא"כ הוי כנוגעת – לא הבנתי קושיתו, דבש"ס איירי בפולטת

ביצב

נדפסה בלקי"ש חי"ז ע' 475.

חודש הגאולה: לא נתברר אם הכוונה לחודש ניסן – כדלעיל אגרת כ"ט, או לחודש כסלו – כדלעיל
אגרות איתחנב"ג.

רלא

אדמו"ר שליט"א

ש"ז שקבלה ובתוספתא – ברואה אינה מינה, דאפילו טומאה דנוגעת אין עייז, דאין האשה מטמאה בלובן.

(ב) מה שהקשה במכתבו שם – בר"ש זבים פ"ד מ"ו, דמפרש בתוספתא הנ"ל דאין מינו סותרו היינו זב שראה כו' שאין סותר אלא יום א' משא"כ בזבה דסותרת ז', דא"כ ה"ז חומר בזבה ולא בזב.

הנה גם **בעצם הדין** יש להקשות, דכיוון דגזח"כ הוא דדוקא זיבה גמורה סותרת כל ז' ולא כשהיא מעורבת, א"כ גם בזבה צ"ל הדין כן, דאם תראה לובן בימי זובה הרי אף שא"א בלא צחצוחי זיבה, לא תסתור אלא יום א' (ראה נדה כב, א ובתוס' שם).

עוד צע"ק לפי זה – דהול"ל אין מינו **מעורב** סותר.

גם לכאורה צ"ע, מש"כ הר"ש דעל פי' הב' יש כמה קושיות – מה הן.

ולישב כל הערות הנ"ל, ובאשר בלא"ה מוכרח לומר דהר"ש במשנה זו נדפס בלתי מתוקן, כי בין התיבות „אשה בראי" חסרות **כמה** תיבות כמובן. אולי אפ"ל, דנפל בדפוס עוד טעות ובמקום „ופי' זה" צ"ל „ופי' הא' לא יתכן" – ומיושב כל הנ"ל. ומה שמפרשי התוס' העתיקו פי' הא' ולא הב' – הנה קלבד"מ, שלא הרגישו בכל הערות הנ"ל.

ב"צג

ב"ה, אדר"ח אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה

... ומ"ש מאין יבוא עזרי. הנה ידוע הפירוש ע"פ חסידות, שזהו לא רק שאלה אלא גם המענה **שמאין** היינו עתיקא קדישא, דלית שמאלא בהאי עתיקא ובמילא ממשיך טוב מבלי העלמות והסתרים והוא הנותן עזר בכל מצב בכל זמן ובכל מקום (ראה זהר הקדוש פ' בשלח ס"ד ע"ב, פ' שלח קנ"ח ע"ב) ומבואר בלקו"ת שמע"צ צ, ב.

בברכה.

ב'צד

ב"ה, ה' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מעש"ק העבר, ולפלא שאינו מאשר קבלת
מכתבי בברכת חג הפסח, ואולי נתאחר בדרכו.

ובמה דשאלנא קדמיכון:

א) בנוגע להנתוח של קאטארעק ואשר הרופאים מאיצים לעשות,
הנה כותב „שהרופאים” לשון רבים, הרי בודאי עכ"פ שנים מומחים
בכללם, ובמילא אין מה להרהר בזה – איבערטראכטען – כי נתוחים
כאלו כבר נעשו דבר הרגיל ביותר, וידוע למדי הזהירות הצריכה בזה,
ומזה מובן ג"כ שלכאורה אין כדאית הנסיעה למדינה אחרת בשביל זה
ומפני כמה טעמים. ובאיזה רופא יבחר, הנה ידוע סיפור ששמעתי
מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שבברית מילה של אחד
מנכדי הצ"צ שהי' בחיי הצ"צ, ושאלו את הצ"צ באיזה מוהל לבחור, אם
זה הבא בשנים וידוע הכוונות וכו' או את הצעיר אבל פשוט הוא
ביותר, וענה הצ"צ שיקחו את הצעיר, כי העיקר הוא הבפומ"מ, והשי"ת
ישלח דברו וירפאהו ע"י איש פלוני רפוא"ש...

ד) מה שמזכיר שא' מאנ"ש ישב ויעתיק מהביכלעך, הנה זה מכבר
כשנודעתי ע"ד הביכלעך בקשתי את אנ"ש שאם יש אפשרות לברר
תוכן הביכלעך שיתעסקו בזה ויערכו מפתחות, ואולי לזה כוונת כת"ר
שי'.

בברכה לבריאות הנכונה המחכה לבשו"ט.

ב'צד

מכבר . . . בקשת: ראה לעיל חזו אגרות א'תרצט. אתשמט.

ב'צה

ב"ה, ה' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

אנ"ש במעלבורן ובפרט הנהלת אחלי יוסף יצחק אשר
שם

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על מכתבם מכ"ג ניסן . . . מה שמוכרח תומ"י היא בקורת
על אופן ההתעסקות בהתפתחות הישיבה והנהלתה עד עתה, ובקורת
אמיתית אליבא דאמת, ומוכרח אשר יקחו בזה בחשבון, שאין זה מוסד
פרטי שלהם, אלא שזהו מוסד הראשון של ליובאוויטש שנוסד במדינת
אוסטרליא, און ווי מען שטעלט זיך אוועק אזוי גייט דאס, ובמילא
תקותי חזקה שכל אחד ואחד יסלק לגמרי הצטדקות עצמו ופניית
עצמו, ויבקר את הענין כפי דרישת טובת המוסד, אשר באמת לאמיתו
זהו ג"כ טובת אנ"ש בכלל והמתעסקים והנהלת הישיבה בפרט, ולא רק
ברוחניות אלא גם בגשמיות וכמבואר בכתבים אשר גם לאחר שהיתה
ליעקב ההבטחה שהשכינה יורדת עמו למצרים ובמילא בטוח הי'
שיעלה הוא וזרעו ממצרים, כיון שגלו למצרים שכינה עמהם, בכ"ז בא
זה לידי פועל עי"ז ששלח את יהודא לפניו, להורות לפניו וכדז"ל
לתקן לו בית תלמוד.

ובהתאם לתוצאות הבקורת הנ"ל, יתחזקו כולם בשיפור המצב,
ובטוח אני אשר כמו עד עתה הנה כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל
ישפיע הצלחה וברכה וכו'...

נדבר פה בהתועדות, שאע"פ שאם הראשונים כמלאכים כו' אם
הראשונים כבני אדם כו'. בכ"ז מה שזכה דורנו זה היינו שעליו הוטל
הענין דגמר עבודת הבירורים והענין דמכה בפטיש, וידוע פסק רז"ל
אשר המצוה נקראת ע"ש גומרה ובמילא דעת גם לא לנבון נקל גודל
האחריות המוטלה עלינו משני הצדדים, הן מצד זה דגמר עבודת

ב'צה

הבירורים והכאה בפטיש ולאידך גיסא שכל העבודה נקראת על שמנו, ובמילא איני יודע אם נצרך דוקא מס"נ בכדי לדון אמת'דיג על דבר המצב, ובפרט שזכות אבותינו ונשיאנו קדוש ישראל כ"ק מו"ח אדמו"ר מסייעתם.

המחכה לבשו"ט ומברכם שמתוך הצלחה במעשי ידיהם ימלאו שליחותם ומתוך הרחבת הדעת והרחבה בגשמיות.

ב'צו

ב"ה, ה' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מר"ח אייר ומכתב הקודם לו ודיו"ד ניסן, ות"ח על הבשו"ט שהלימודים הם בסדר והתלמידים לומדים כדבעי, והשי"ת יצליחם ויצליחו לראות פרי טוב בעמלו מתאים לרצון ולברכת נשיאינו הק' נשיאי ישראל.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ופ"ש כל' הת' שיחיו.

ת"ח על רשימת הת' חוזרי דא"ח ברבים. וחבל שהחזרה היא פ"א בכמה שבתות, – ובטח ניצלו ימי חה"פ שהם בביתם שיחזרו בסביבה החדשה.

בענין שילמדו אחדים מהת' אומנות שו"ב, מפני מצבם וכשרונם המתאים לזה – אם כן הוא דעת ההנהלה, על אתר, נכון הוא, ובלבד שיחיי אצלם גם שיעור בגפ"ת...

הוספת זמן לימוד דא"ח של הת' ממרוקו – נכון הוא במאד, אבל צ"ל: א) הוספה לפי ערך בכמות. ב) שתבוא באתדל"ת של הת'. וע"י קנאת סופרים בטח יש לסדר זה.

ב'צו

מוהרנ"ן: מוה"ר ניסן נמנוב. אגרות נוספות אליו – לעיל איתחקמד, ובהנסמן בהערות שם.
חוזרי דא"ח: ראה לעיל אגרת איתחקק.

רלה אדמו"ר שליט"א

ב'צז

ב"ה, ה' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו מיום הולדת שלו.

הנה בטח יעלה לתורה בשי"ק הבע"ל, וביום ההולדת עצמו יתן לצדקה קודם התפלה בבקר ולעת מנחה, וכן ככתוב בחיוס יום – י"א ניסן – יתבודד לשעה וילמוד מאמר חסידות במקום שלבו חפץ, אבל אדעתי דנפשיה. ומה טוב אשר בשי"ק שלאחר זה יחזור את המאמר כולו או עכ"פ חלק ממנו, בחבורה. ויתן השי"ת שיחיי לאריכות ימים ושנים טובות ובעלי בתורת הנגלה והחסידות ובקרוב ממש ימצא זיווגו הטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

ב'צח

ב"ה, ו' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר ירחמיאל שי' שו"ב

שלום וברכה!

... מ"ש ע"ד המנהג שלא לגלח שערות הבן עד מלאת לו שלש שנים. הנה ימצא זה בסו"ס שבעים תמרים (מסיק שם דתספורת ראשונה של קטן חנוך מצוה היא. ועפמשי"כ בבאה"ט ושע"ת סתקל"א) וכן מובא זה בסידור מהרי"ד לבן בנו של אדמו"ר הצמח צדק (ומבאר שם ג"כ הענינים ע"פ תורת החסידות). וכן שמעתי כמה פעמים מכ"ק מו"ח אדמו"ר – ומועתק לקמן קטע מכתבו בנוגע להחנהגה אז.

ב'צח

מוה"ר ירחמיאל: גראדמאן, פייטסבורג.

בסידור מהרי"ד: נעתק גם בקובץ יגדיל תורה נ"י. חוב' מח ע' רסו, וראה שם ע' רסג"ז.
קטע מכתבו: ראה לעיל אגרת איתתקפ, וכתבסמן בהערה שם.

ובמילא נכון במאד שגם הוא יקיים את זה. וכבר ידוע הפסק אשר מנהג ישראל תורה היא. ועיין ג"כ ברמב"ם ריש הלכות ממרים, דמשמע שם שהמנהג שנתקבל בכל ישראל, הרי נכנס בגדר דעשה ולא תעשה דאורייתא. וראה חו"מ סכ"ה ובאורים ס"ק כ"ב. הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ב.

בס' כתר שם טוב (להרב גאגין) ע' תקצ"א כותב שבא"י נוהגים כנ"ל במלאות להנער ארבע שנים! ואולי הוא טה"ד וצ"ל ג' שנים. בברכה המחכה לבשו"ט.

ב'צט

ב"ה, ח' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם מב' וה' אייר עם המצורף להם.

(ב) מ"ש אודות הדפיציט בשנה זו שהוא יותר מארבע אלף דאלאר, הנה בכלל אין ממה להתפעל, ואפשר הי' כדאי לעשות מגבית מיוחדת בשביל סילוק החובות, ובמילא לא יבלבל זה להמגבית השנתית והכנסות הרגילות, ועכ"פ לא יבלבל אלא במדה פעוטה ביותר, שגם אז כדאי הדבר. וזה מכבר כתבתי לכמה ממוסדותינו, שהענין דהכנסה והוצאה של מוסד כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע, הם לא כמו שהם חושבים, שכיון שיש הוצאה מרובה יש למעט במספר התלמידים וכו', אלא שהעצה לזה הוא להרבות צנורות ההכנסה, וכיון שקודם שנמשך בגשמיות נמשך ברוחניות, וצנורות הכנסה ברוחניות הם התלמידים והלימודים של קדש עמחם, הרי לכל לראש צריכים להרבות השפעה בהמקור ע"י הגדלת כמות ואיכות הלימוד וכמות ואיכות התלמידים, ואח"כ להשתדל להמשיך גם בגשמיות למטה, והפועל יוצא מובן ופשוט.

ב'צט

נדפסה בלקו"ש חכ"ב ע' 377 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מכתב כתבתי: ראה לעיל ח"ד אגרות תתקפ"א. איקצה.

(ג) מ"ש אודות זמן עסק הרמ"ם במסחרים, הנה אין בזה מענה על הטענה. שהטענה היתה, לא שבזמן שצריכים ללמוד בהשיבה הולכים ברגליהם ברחוב, אלא שבמחשבתם משוטטים בשוקים ורחובות וראי' לזה שכבר מוכנים המלתחות כו' הנצרכים להמסחר ותיכף לזמן סיום הלימודים ע"פ התכנית, הרי כהרף עין נסגרים הספרים, ועומד כבר מוכן עם המלתחה שלו וכיו"ב, ומתהפכים בהרף עין זה מיושבי בית המדרש ליושבי קרנות ורצים למקום שמדמים שדוקא שם נמצאה פרנסתם ופרנסת ב"ב שיחיו, אשר במילא אי אפשר שגם במשך זמן הלימוד לא יכינו את מחשבתם ואופן דבורם להמסחר לשם פונים תומ"י לסיום השיעור.

(ד) רבוי הזמן דלימודי חול וההתעמלות על הזמן דלמודי קודש – מבהיל, והגם לכבוש את המלכה עמי בבית!;

והשי"ת יעזור את כאו"א מאתנו שלא להחליף את עיקר העיקרים בטפל דטפל, שחילוף כזה מצ"ע מופרך הוא, ונוסף ע"ז עוד מקלקל את העניינים הטפלים, וכמובן.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

נ.ב. מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לל"ג בעומר הבע"ל, אשר בטח יזכו בו את הרבים.

ובהמשך לתוכן מכתבי, הנה גם במאמר זה מבואר גודל ענין השימת לב, שדוקא ע"י בא דבר בפועל, עיי"ש. וידוע סיפור כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם החסיד ר' בנימין קלעצקער, שכאשר באחד חשבוני המסחר, כתב הס"ה אין עוד מלבדו, ועל השאלה מאתו איך אפשר שבעת עסקו במסחר יתעסק בענייני דא"ת. ענה ע"ז שהוא במכש"כ וק"ו, ומה בשעה שעומדים לפני הקב"ה, נופלים מח"ז של קלעצער, הרי עאכו"כ בשעה שעוסקים בקלעצער יש מקום שיפלו מחשבות טהורות וקדושות.

וכדאי הי' להסביר לכל אנ"ש בעלי מסחר סיפור זה, ועאכו"כ לאנ"ש שע"פ רצון כ"ק מו"ח אדמו"ר צריכים היו להיות יושבי אהל, וחדשות מקרוב עשו – שנתהפכו לבעלי עסק. והאריכות בכל הנ"ל אך למותר.

ב'ק

ב"ה, ח' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

מחות' הרח"ג והרח"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר
גרשון שי' וזוגתו הרבנית מרת געסיא תחי'

שלום וברכה!

נעם לי לקבל מכתבם משבוע העבר, ולקרוא בו אשר גם הם רואים
בעיני בשר רוב הטבה במצבם, והשי"ת יזכה את כל אחד ואחד לבשר
איש לרעהו אך טוב תכה"י.

ב) זה מכבר העירותי שימת לב כל אלו הלומדים שיעורים ברבים
(ואפי' גם ביחיד) שבין השיעורים יחי' ג"כ שיעור לימוד הלכות
המצוות ורגילות בחיי היום יומי, שרובם נמצאים בשו"ע או"ח. ואם
מפני קוצר הזמן אי אפשר אחרת, יש ללמדם בקיצור שו"ע או בחלכות
שנדפסו בסידורים שונים, אם דרך החיים להחיות דעת וכיו"ב, ובלבד
שידעו את המעשה אשר יעשון כפשוטו ממש היינו בברכות הנהנין,
הפסק בתפלה וכו' וכו'. וגודל הזכות בזה שמעמידים את האדם על
תכליתו אשר זה כל האדם את האלקים ירא ואת מצותיו שמור, מבואר
בכ"מ ואינו דורש ביאור נוסף, ובפרט כשחלומד השיעור הוא רב
שבמילא נותנים לו כחות מיוחדים להצליח בהשפעתו בסביבתו.

ג) במענה להתאור דעסקנות הצבורית וביחוד בשדה החינוך, הרי
גודל ערך עבודה זו, אין לשער. ובמילא לדעתי אין מקום כלל
למחשבות לעזבה. אלא שכבר באה העת להכיר בהחכמה הגמורה לעזוב
את דרך הפשרות, ואם בשנים מקודם חיי מקום לשקו"ט אם כדאי
לוותר על חלק מהעיקר בשביל להציל את החלק השני של העיקר
(וכותב אני בדיוק מקום לשקו"ט, כי המסקנא גם אז היתה שאם
יתחילו בוותר על חלק מהעיקר הרי סו"ס מוותרים על כולו), הרי
עתה ברור הדבר לאחר הנסיון של עשירות בשנים. ורואים שדרך
הפשרות שונות ומשונות הביא לתוצאות נוראות, ופשיטא שצריך

ב'ק

מוה"ר גרשון: חו. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תשעז, ובהנמנן בהערות שם.
מכבר העירותי: ראה לעיל אגרת בלא, ובהנמנן בהערות שם.

לעמוד חזק על הבסיס של חינוך תורני מבלי כל פשרות, אשר אז רק אז יש לקוות שיצילו את הדור הצעיר ובמילא גם את הבינונים והזקנים. ועוד זאת הראה הנסיון בדור האחרון, שהנוער בעצמו לועג לאלו החולכים בדרך הפשרה, באמרם שאלו המפשרים לו היו מאמינים בעצמם באותם הדיעות שהם מלמדים אותם, לא הי' אצלם מקום לפשרה, ובפרט בדברים הקשורים עם תורת ה', שמוכן אשר אין לבשר ודם יפוי כח לעשות פשרות בעניניו של הקב"ה.

בברכה לבריאות הנכונה ולבשו"ט תכה"י.

נ.ב. מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לל"ג בעומר הבע"ל שבטח יזכה בו את הרבים.

ב'קא

ב"ה, ח' אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מו' אייר, ושבע רצון אני שסוף סוף עמד על השאלה, שאפשר יש ענינים בהנהגתו שפעלו העדר קירוב הדעת בינו ובין הבע"ב שלו, ומוכן שיש בזה שתי סיבות, מתאים לשתי הסוגים הנהגת האדם בינו לבין עצמו, והיחס עם האנשים שבסביבתו. ובנוגע להב' הנהגה כמדומה שכבר אמרתי לו שצריך הי' להתעניין יותר בהענינים הפרטים של הבע"ב שלו גם אם אינם נוגעים לעניני רבנות ותורה ומצות, וכשהאדם רואה שמקיימים בו הענין של ואהבת לרעך (אף גם אם אינו מדויק שיחיי' כמוך) הרי מתקיים בו הכתוב כמים הפנים לפנים כו'. ובנוגע לחסוג הא' הנה פשוט שמה שכותב הוא לא היתה סיבה לריחוק הדעת, היינו ממה שמתנהג הוא ע"פ השו"ע וכו' הן בנוגע לזהירות באכילה בבתי אחרים וכן לענין התספורת בחול המועד וימי הספירה וכיו"ב. אלא שהסיבה לזה הוא דוקא בהיפך, כי אנשי ארצות"ב הנה מבלי שים לב להנהגתם הם בעצמם, רוצים הם לראות בהשני ובפרט באותו שבועה ב' בו בתור מנהיגם, שלא יהי' שם

ב'קא

בהמשך אליה — לקמן אגרת ב'ק"ט.

ענינים של פשרות, אשר בכלל כל ענין של פשרה חשוד שיסודה בויתורים ובאי-אמונה באותו הענין שבו עושים פשרה, ובנוגע אליו אם יש מקום לחשש שהנהגתו ביראת שמים פועלת רחוק, הרי אין זה מה שאינו מתגלח בחול המועד ובימי הספירה, אלא מה שמתגלח הוא (אף כי בסס) בשאר ימות השנה, וכן בשאר הענינים: שאם הבע"ב מקפידים, הרי אף גם אם אין אומרים זה בפירוש, הרי נפחת אצלם מעמדו וחשוד ע"י שרואים שמתעסק בפשרות וד"ל. והשי"ת יצליחו להסתדרות טובה בגשמיות וברוחניות גם יחד בשבילו ובשבילו כל ב"ב שיחיו.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לל"ג בעומר הבע"ל, ובו יראה מבואר ענין השימת לב כו' שדוקא עי"ז בא דבר לפועל, וה"ה בעניני לימוד וקיום המצות וכו', כמובן.

בברכה.

ב'קב

ב"ה, י"ב אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתביו מכ"ה וכ"ח ניסן, ובטח קבל בינתים מכתבי בברכת החג, אף שאינו מזכיר עד"ז במכתביו הנ"ל.

ב) מ"ש בענין הצלת ילדים מהמיסיאן, הנה לא לזה היתה כוונתי שיצילו במקום אחד ילד או שנים ובמקום השני על דרך זה, ואח"כ יסדרום אצל אנשים פרטים, אף שגודל הענין גם באופן כזה הוא עד אין שיעור והמקיים נפש אחת מישראל כאלו עולם מלא קיים, אבל אחכ"ז הנה הצעתי היתה אודות עבודה מסודרה והקמת מוסד בית חינוך לילדים שצ"ל עכ"פ מ"נ ילדים או ילדות, מנהל מתאים, מורים כו'. מובן שאין הכרח להתחיל תיכף בארבעים ילדים, ואפשר להיות גם בעשרה, אבל בכל אופן לא באופן הנ"ל שכותב. ונוסף על ענין הצלת

ב'קב

הצלת ילדים מהמיסיאן: ראה לעיל אגרת איתתקפה.

הילדים מצ"ע, הנה הי' זה ג"כ מקום פרנסה בשביל מנהל, מורים כו'.
וכמו שבגוף האדם שבראות אבר אחד הרי זה פועל תוקף בשאר
האברים, הרי גם בזה אפשר הי' לקוות ע"י מוסד זה תוספת תוקף גם
בשאר המוסדות, ובפרט שהבטיח לי מר קול שי' אם יהי' מוסד
מתאים, יתנו רוב תקציבו מהמשרדים השונים...

נהניתי ממ"ש שפגש את מר שז"ר כשהי' קונה ספר מכתבי רבינו
הזקן שי"ל זה עתה, וכן משיחתו אתו עמו, וידוע המשל ע"ז שכשיש
גחלת עם ניצוץ קטן, ומפיחים עליו רוח, הרי מחזקים את הניצוץ
ומגדלים אותו, ועד"ז הוא כשמדברים עם איש שאפשר שמפני כמה
סיבות הניצוץ בנפשו אינו בוער באש מתלקחת, וע"י הפחת רוח חיים,
מסייעים בידו לחזק את הניצוץ ולהגדילו, ואין אתנו יודע אפשריות
התוצאות והתועלת שיהי' מזה...

התהלים יהל אור זה עתה נתקבל.

בברכה.

מצו"פ הקונטרס שהו"ל לל"ג בעומר אשר בטח יזכה בו את הרבים.

ב'קג

ב"ה, י"ב אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... וכאן מקום אתי להערה כללית, אשר אף כי מכל אנ"ש ובפרט
מעסקני הצבור שביניהם, דורשים תקיפות בעמדה חזקה - א
שטארקען שטעל - להגן על התורה ומצוה בכלל וחסידות בפרט בכל
מקום שהם, אבל תמיד בכל זמן ובכל מקום יש להבחין ולהבדיל בזה
בין הענינים שכנגדם צריך להתקומם, ובין האנשים שעמהם צריכים
להתנהג בדרכי נועם ודרכי שלום, היינו - אף במקום שמוכרח לחוות
דיעה גלוי נגד איזה ענין, צריך להזהר בזה ככל האפשרי עד קצה
האחרון מלפגוע בכבודו של מי שהוא, ומלבד שידוע מרז"ל יתמו

ב'קג

נדפסה בלקריש ח"כ ע' 619 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

חטאים ולא חוטאים, הנה זה תועלת בהמלחמה ומקרב הנצחון של הענין שעליו מגינים ונלחמים, כיון שגם הצד השני רואה בעליל שאין כאן כוונה למעט בדמות אישים, נאר מען מיינט דעם אמת, ובודאי האריכות בזה אך למותר, כי הענין ברור למדי.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ואשר תהי' ההצלחה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

מצו"פ הקונטרס שהו"ל לל"ג בעומר הבע"ל שבטח יזכה בתוכנו את הרבים.

ב'קד

ב"ה, י"ב אייר, תשי"ג
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה על מכתבה, בו כותבת על דבר שאלת מקום הסתדרותם לאחר החתונה בשעה טובה ומוצלחת, וכותבת הנמוקים שלה לנטיית דעתה להסתדר באה"ק ת"ו בסמיכות להורי' שיחיו. ומסיימת אשר אם ראויים לכך שולח השי"ת ברכתו בכל מקום שאדם גר שם, ואם לא ראויים אז ח"ו כו'.

הנה אף שביכולת השי"ת לשלוח את ברכתו מבלי התחשב עם המקום בו האדם מסתדר, אבל ידועים מאמרי רז"ל בכמה מקומות, שבכל זאת על האדם לסדר מקום מגורו במקום ובאופן קרוב יותר להסתדרות על פי השכל ודרכי הטבע מבלי שיצטרך לקבל פרנסתו באופן על-טבעי ונסי, ואף שבכלל ענין הפרנסה במזלא תליא מילתא, בכל זה ידועה הוראת תורתנו הק' שעל האדם להשתדל בכל עניניו בדרכי הטבע ולהתפלל לאדון הכל שיצליחו בטבע באופן מלמעלה מן הטבע.

בהתאם להנ"ל, הנה גם בשאלתה הפרטית, יש לנטות יותר להסתדר במקום בו קרובה יותר פרנסתם. פרנסה בגשמיות ופרנסה ברוחניות, ואף כי בכלל אין אדם יודע במה משתכר, הנה אחר כל זה מובן שבמקום ובמדינה שיש בה אפשריות יותר גדולה ומגוונת, ואשר יש שם מקום להשתמש בהידיעות והכשרונות שיש להאדם, הרי גם

רמג

אדמו"ר שליט"א

אפשרויות הסתדרותו קלה יותר, אשר מפני טעמים אלו דעתי נוטה יותר, שיחשבו על דבר הסתדרות בארצות חברית...

מובן שאין זה ענין של החלטת גמור שאין להרחיק אחריו, ואפשר שבמשך הזמן יראו כמה אפשרויות שלעת עתה אינן נראות, אבל בהוה כמו שהוא, הנה דעתי הוא כנ"ל . . . מובנת ופשיטא גם כן דעתה שמתנגעת להסתדר בסמיכות לחורי שיחיו, אבל בכל זה, הנה אין לוותר על דבר עיקרי והנוגע לכמה שנים ולעשירות בשנים, מפני ענין של געגועים כו', ואף שזהו קשור בנימה פנימית שבנפש, בכל זה מנהגו של עולם הוא שחבנים וגם חבנות מסתדרים בפני עצמם, ואם אפשרויות יותר נוחות הן במקום רחוק מהחורים, הרי גם זה כבר נעשה למנהגו של עולם, ולא עוד אלא שבמדה ידועה זה עוזר להבנים וחבנות להסתדר באופן עצמאי, ובמילא מגלה בהם כחותיהם הפנימיים, כיון שברחוק מקום יודעים שמוכרח הדבר שישתדרו באופן כזה.

מה שכותבת שעובדת בשדה החינוך כו', הנה בהשתדלות הראוי עבודה כזו או מעין זה ישנה בכל מקום ומדינה.

בברכה להסתדרות מאושרה בגשמיות וברוחניות גם יחד ולבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים בתורת החסידות.

ב'קה

ב"ה, י"ג אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים בלוד

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם מכ"ז ניסן, ו' אייר עם המצורפים אליהם. כן נתקבל התרשים בחבילה בפ"ע.

ב'קה

הבחינות: דלעיל אגרת ב"ב, ובהנסמן בהערות שם.

ב) תקותי שמזדרזים ככל האפשרי, בענין בניני הבי"ס למלאכה, ובפרט שכמו שכתבתי, הרי הד"ר שפירא מבקר עתה באה"ק ת"ו, וגם אחרים מתאוננים, שמחמיצים את שעת הכושר מה שקצבו בתחלת החורף סכום נכון לבית ספר זה.

ג) מה שכותבים הסיבות דהעדר הבחינות של כו"כ תלמידים הנה אלו מהם שלא נבחנו עדיין מצד הבריאות, הרי בודאי הסיבה עוברת, וכן גם אלו שמתלמדים מלאכת השו"ב, לכאורה, אין זה סיבה שאינם רוצים שידעו כשרונם וידיעתם בתורת הנגלה והחסידות, ובודאי גם בהשאר – יש למצוא עצה שלא יהי בזה כל ענין של מיעוט הדמות שלהם ח"ו, כיון שאין הידיעות אלא בשבילי. וגם הבוחנים הרי בודאי, לא יפרסמו את התוצאות כלל וכלל, שבמילא יתן זה האפשריות להבחן גם לאלו שהשתמטו עצמם מזה עד עתה...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

מ. שניאורסאהן

ב'קו

ב"ה, י"ג אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מכתבי אליהם בטח נתקבל בעתו, ולפלא קצת שלא נתאשר, ע"ע, קבלתו.

מאשר הנני קבלת מכתביהם מט' וכ"ג ניסן – אף כי באיחור זמן קצת – והיום נתקבל המברק שלהם, שעניתי עליו וז"ל, "הדפסת

ב'קו

הדפסת הרשימה: שבלקו"ד ח"ג תקיח, ב. וההקדמה שבסה"מ תשי" ע' 206, שנדפסו שתיהן בבטאון חב"ד חוב' ב' שנדפסה לקראת ל"ג בעומר תשי"ג.

הרשימה דליקוט למ"ד והקדמת קונטרס עי"ן חי"ת כדאית, בברכה, חתימתו". ומובן אשר מההקדמה צריכים להשמיט השייך להקונטרס.

נהניתי ממ"ש אף כי בקיצור אודות פעולותיהם בחדש ניסן בחג הפסח, ובודאי אשר בל"ג בעומר הבע"ל יעשו זה בפרסום המתאים ע"ד דאשתקד, אלא שבכל ענין של קדושה הרי ידוע פסק רז"ל דמעלין בקדש.

מוסג"פ סקריפ בתור השתתפותי בהוצאות הבטאון.

בנוגע לשאלתם מהו ענין העיקרי בכוונת ארגון אגודת חב"ד וצעירי אגו"ח. הנה תמיהני על השאלה בזה, כי ידוע אשר חסידים צריכים להתעסק בהפצת תורת החסידות דרכי' ומנהגי' וזה עיקר ענינם אלא שמפני המצב מיוחד דזמננו זה ובפרט במקום מיוחד, מובן מעצמו שעליהם להשתדל ג"כ בחיזוק היהדות בכלל וקביעות שיעורי תורה ברבים בתורת הנגלה ובמקום שאין אנשים כו', ולהורות הגבולות באיזה מקום יעבדו בסוג הא' ובאיזה מקום בסוג הב', מובן אשר בזה צריכים להחליט על אתר. והרי גם בזה הורו לנו נשיאנו, ובפרט בדור האחרון את הדרך אשר עבד במס"נ בחיזוק היהדות והתורה בכלל, אבל מובן ופשיטא שעבודתם בתור נשיאי חב"ד היתה בהפצת תורת החסידות מנהגי' והדרכותי' וכו', ובגישה המתאימה. הנה אדרבה העבודה בסוג א' מסייעה לעבודה בסוג חבירו.

מ"ש שקשה להטיל עבודה על האברכים בעל משפחות, הנה פשוט הדבר שצריך להטיל עליהם עבודה, כי גם על זה קאי מרז"ל יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני העני עושה עם הבעה"ב, ובמילא זהו טובתם של האברכים יותר מאלו המקבלים מהם, אלא שטיב העבודה כמותה וענינה בזה צריך להתחשב במדה ידועה עם מצבו הפרטי של כאו"א.

במ"ש שמעטים העובדים והמשתתפים בעבודתם במקומות לבד תל אביב וספריא, הנה אחת העצות להמשיך את החברים החדשים יותר בהעבודה, היא לעשותם למשפיעים בעירם וסביבתם, אשר בזה נפתרות שתי השאלות, חוסר באנשים על אתר, ואיך לקרב יותר את אלו שנשתפחו עליהם זה מקרוב. מובן אשר בעבודה אחראית צריך להיות הנבחר ג"כ אחראי, אבל לא אלמן ישראל, ובלי ספק אשר בכל מקום ומקום ימצאו ירא שמים ובעל רגש של אחריות, אחריות אשר, עכ"פ, אם לא ידעו מה לעשות, ישאלו ויחקרו בזה. וכידוע הנהגת הגאון הרגצובי בנתינת סמיכות, שהי' מדקדק שיהי' ירא שמים, באמרו

שלמצוא אחד שהוא יהי שבע רצון מידיעותיו בתורה קשה הדבר. אבל אם יהי בטוח בהיראת שמים של הנסמך, הרי זה ערובה שאם לא ידע לא יפסוק הדין עד שיחקור וידרוש וימצא הפסק.

בשאלתם אם כדאי לחזור ולהדפיס שיחה או מאמר, מאלו שכבר נדפסו, הנה לכאורה כיון שהוצאתם מצומצמה, אין תכלית בהו"ל עוד הפעם מה שנדפס בלעדס, ובפרט שכששולחים ע"י הבית דואר איזה ענין של דפוס, הרי זהו ענין שפעולתו חלושה במאד מאד להמשיך עי"ז אנשים יותר בהעבודה.

בענין לימוד התניא ע"י שידור ברדיו, נכון הוא, ובלבד שיהיו בטוחים שהחסברה וההטעמה יהיו מתאימים להענינים, ואם כדבריהם יהי זה בלח"ק הרי קל יותר להזהר בזה...

ת"ח על ששלחו לכאן קטע העתונים בם נדפס מכתבי לחג הפסח. ובטח גם על להבא יתנהגו ככה, ות"ח מראש.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש המחכה לבשו"ט.

ביקו

ב"ה, י"ג אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הרב הגאון וחרה"ח אי"א נו"נ צמ"ס עוסק בצ"צ כו'
מוהרש"י שי

שלום וברכה!

... בנוגע למ"ש בעניני החינוך. הנה:

(א) בודאי לא היתה כוונתי, שכל החינוך ימסר לאנשים דתים, אלא רק אלו הבת"ס של זרמים הדתים.

(ב) כן לא היתה כוונתי שהחינוך ימסר לאנשים בלתי ידועים, אלא שאדרבה, יתעסקו בזה דוקא מומחים לחינוך. ועוד יותר, שיוכלו להיות

ביקו

מוהרש"י: זין. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו איתקסה, ובהנסמן בהערות שם.

גם אלו האנשים שהתעסקו עד עתה, אלא שיפרידו בינם ובין המפלגה, שלא יהי' להחינוך כל שייכות עם עניינים פוליטיים. שבזה סרו הקישוים שמזכיר כת"ר שי' במכתבו.

(ג) מה ששמע ממר גלמן שי' – שנושא שיחתינו הי' החילוק שבין בתי ספר חב"ד והמזרחי בנדון הנ"ל, הנה פלא הדבר בעיני למאד, כיון שלא על מדוכה זו ישבנו כלל וכלל. וטענתי היתה – בתוכן ונוסח העתק מכתבי שנשלח לכת"ר, אשר מובן שאין לזה כל שייכות לבתי ספר ההולכים בזרם **בלתי מפלגתי** (של חב"ד).

(ד) מצו"פ הקונטרס שהו"ל לל"ג בעומר הבע"ל.

ביקזי

ב"ה, ט"ו אייר, תשי"ג
ברוקלין.

ברכה ושלוש!

במענה על מכתבה מז' אייר, בו כותבת אשר בתור מורה של בית יעקב, רוצה לדעת, אם נכונה השמועה אשר התירו לימוד הגמרא לבנות, אבל אינה מפרטת, איזה גמרא ובאיזה אופן.

הנה אופני הלימוד הנחוצים, וזה תלוי באופי של התלמידות, כשרונותיהן וידיעותיהן, והיסודות לקבוע פרטים בזה, הוא על פי המבואר בהלכות תלמוד תורה, ביורה דעה סימן רמ"ז סעיף ג', והנושאי כלים שם. אשר תמצית והמסקנא אחרונה תמצא בהלכות תלמוד תורה לרבינו הזקן בעל השולחן ערוך סוף פרק א', וזה לשונו: „גם הנשים חייבות ללמוד הלכות הצריכות להן לידע אותן כמו דיני נדה וטבילה ומליחה ואיסור יחוד וכיוצא בהם **כל** מצות עשה שאין הזמן גרמא **וכל** מצות לא תעשה של תורה ושל דברי סופרים מזהירות בהן כאנשים“.

נוסף על זה, בימינו כאשר נתרופפו בדעת ההמון ובפרט הנוער, יסודי הדת, ונכנסה בהם כבר הערמומיות מחוץ, הנה מוכרח הלימוד בפרט לנערות, שבמשך שנים אחדות הרי בהן תהי' תלוי' כל הנהגת

הבית להודיען את היופי שבתורה ולהכירן עם השקפת תורתנו הק' על אותן הבעיות שעמהן נפגשות בחיי היום יומים בתור אשה לבעלה ובתור אם לבני', וכאשר הוכיח הנסיון של שנים האחרונות עד כמה נחוצות ידיעות אלו.

ובהתאם לזה, הנה בשנים האחרונות אי אפשר בלאו הכי שגם הנערות תהי' להם עכ"פ ידיעה מהראשי פרקים דתורת החסידות המביאה להרגשה פנימית יותר בהענינים דבין אדם למקום אהבת השם ויראתו ואהבת ישראל ואהבת התורה כו'. ואם נחוצים ידיעות אלו לאנשים ונשים פרטים, הרי על אחת כמה וכמה גדולה נחיצותן לאלו המתעסקים בחינוך שיש להם השפעה מיוחדת על הדור הצעיר, ובמילא הרי אפילו שגיאה קלה ונטי' קלושה מדרך הישר של המורה והמחנך, עלולה להביא היזק רב לכל המחונכים שלו, והאריכות בזה אך למותר.

לפלא שאינה מזכרת במכתבה יותר פרטים אודות עבודתה בתור מורה וכן אודות התלמידות בהסביבה בה נמצאת.

בברכת הצלחה להעלות את המחונכות שלה במסילה העולה בית א"ל.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב'קה

ב"ה, ט"ו אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו שואל שע"פ שמצא כתוב בספרים עשה לו טבעת כסף ועלי' חקוקים שמות קדושים, ושואל חוות דעתי אם ישא אותו על ידו בתור סגולה כו'.

הנה לפי הידוע לו הרי בסביבתו ובמקום שנמצא רק נשים לובשות טבעות, ובמילא יש בזה חשש משום לא ילבש גבר גוי וזהו נוסף על ענין קדושת השמות החקוקים בטבעת שיש להזהר בזה הרבה, הן בענין המקום שעובר דרך שם או שנכנס לשם, וכן בענין קדושת השמות

עצמם כיון שנשתבשו הספרים ובפרט אותם הספרים שנדפסו בלא הסכמה כלל או בלא הסכמות מאנשים ידועים, ובמילא מכל אלו הטעמים, לדעתי לא ישא הטבעת, ולכל היותר כיון שכבר עשה מעשה ונחקקו השמות, הנה יחזיק הטבעת בחדרו בו ישן.

ובהנוגע לסגולה לח"ן, הרי ירבה באותיות התורה והתפלה, וגם יהי חקוק במוח זכרוננו איזה קאפיטלעך תהלים, איזה פרקים משניות, ואיזה פרקים תניא, אשר אז ע"פ המבואר בלקוטי תורה סוף פ' קדושים, הרי אף בשעה שאינו עובר עליהם במחשבתו, בכ"ז נמצאים הם אצלו חקוקים במוח זכרוננו. והשי"ת יצליחו בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות ביראת שמים, אשר אז לא יהי מקום לענין הנ"ל.

בברכה לת"ת ביר"ש.

ב"קח*

ב"ה, ל' למטמונים, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

כבוד הנדיב הנעלה איש המעלה ירא אלקים עסקן נמרץ
רב פעלים מוכתר במדות טובות תרומיות וכו' הא' יצחק
ני"ו אלמאליח

שלום וברכה!

על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' וכו' מוהר"ר שלמה
ש' מטוסוב נודעתי מהפתקה אשר קבל כ' מהנערים, וכנראה שנערים
אלה מתאימים הם לדרשת רז"ל שננערים מתורה ומצוות, ובודאי
למותר להעירו שאין לשים לב לזה כלל וכלל, כי אם לנקודה זו, אשר
ממה שהרגיז אותם כל כך הרי זו ראי' שפעולתיו בהצלת הילדים, בני
ובנות ישראל, מרשת הכפירה ר"ל ולקרבתם ליראת שמים ולתורה
ומצוה, הביאו פרי ת"ל. ומוכן אשר צריך להוסיף אומץ בזה ולעמוד
חזק על משמרתו, שאם המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם
מלא, על אחת כמה וכמה המקיים נפשות רבות מישראל.

ב"קח*

כבוד . . . אלמאליח: אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו איתשג, ובהנסמן בהערות שם.

ויומתק הענין עוד יותר על ידי פתגם הבעל שם טוב זצוקללה"ה
 נבג"מ זי"ע ששמענו מפי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע,
 אשר כל אחד ואחת מישראל גדולה חביבותו לפני הקב"ה שלא בערך
 יותר מחביבותו של בן יחיד להוריו שנולד להם לימי זקנתם.
 והאריכות לדכותי אך למותר.

והשם יתברך ויתעלה יאריך ימיו ושנותיו, שנים טובות ובריאות
 בחיזוק היהדות ברוח ישראל סבא ביראת שמים טהורה.

בברכת הצלחה וקבלת הת' בשמחה ובפני'.

ב'קט

ב"ה, י"ט אייר, תשי"ג
 ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר דוד מאיר שי' שו"ב

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ט לעומר, במה שמעורר בהכתוב בקונטרס
 פ"ד, אשר בהחיות אין הפרש כמו שהוא במוח או בצפורן שברגל, לפי
 שהחיות הוא עצמי וכו'. ובכמה מקומות ומהם בלקו"ת פ' אמור ד"ה
 ונקדשתי כתוב שהחיות המלוּבש בראש נעלה יותר על חיות הגוף
 וכו'.

החילוק בין שני המקומות הנ"ל הוא, שבחיות עצמו ישנו עצם
 החיות וגילויו, ובעצם החיות הרי אין שייך לחלק ולומר, שהרגל הוא
 פחות חי מאשר הראש, משא"כ בגילויי החיות בכחות הנפש, הרי כמה
 כחות לנפש והם תריג במספר, וזה גופא הוכחה שאין זה עצם החיות,
 ומחולקים לפי האברים שבהם מתלבשים, ועיין תניא פרק נ"א.

פתגם הבעל שם טוב: ראה גם לעיל אגרת איתתקסד, ובהנסמן בהערות שם.

ב'קט

מוה"ר דוד מאיר: שולמן. אגרות נוספות אליו — לעיל איתתקלה, ובהנסמן בהערות שם.

ויש למצוא דוגמא לזה בנגלה ובעבודה, שמצד נקודת היהדות אין לחלק בין הגדול שבגדולים לחקטן שבקטנים, משא"כ מצד ידיעה וחשגה, וה"ה גם בעיני תומ"צ יש כדוגמא זו. וכמו לענין ונקדשתי שצ"ל בתוך עשרה מישראל, שבזה אין לחלק בין משה רבינו להפחות שבפחותים בדורנו זה, כיון שבזה ניתן עצם נקודת היהדות המושרש בכאור"א ועצם החיות של כאור"א, משא"כ מצד רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת, שכמה וכמה חילוקים בחקומה שלימה דעם ישראל.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולזוגתו שיחיו.

ב'קט'

ב"ה, י"ט אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום י"א אייר, בו כותב שרוצה ללמוד בישיבת חב"ד באה"ק ת"ו (אינו מפרש במכתבו אם כוונתו לישיבת תומכי תמימים בלוד, או לישיבת תורת אמת בירושלים ת"ו), אלא שמעכב בידו מה שנאמר לו, שאחד מתנאי הישיבה הוא שלא לגלח את הזקן, וכיון שדעתו לחזור למדינת . . . ובכלל לא חורגל בגידול זקן, הנה מבקש לחקל מעליו, היינו לבטל את התנאי הזה כיון שקשה בשבילו וכמעט לא אפשר.

הנה לפלא בעיני שאלתו זו, כי בטח ידוע לו חומר הענין דחילול השם ופריצת גדר, אף אפילו אם הענין מצד עצמו אינו חמור כל כך, ויצייר בעצמו המצב, שיכנס בישיבה שכולם מגודלי זקן והוא יהי היחידי הפורץ גדר בלי זקן, ועוד יותר על זה, שהמדובר הוא בישיבה שענינה גם לימוד פנימיות התורה והדרכה באהבת ה' ויראתו, אשר לכל לראש תלויים הם כמ"ש בהתחלת טור אורח חיים והובא ג"כ ברמ"א שם, שאל יבוש מפני המלעיגים.

ומבלי להעתיק כאן מ"ש בפנימיות התורה ובזהר הקדוש ובכמה ספרים אשר שערות הזקן הוא ענין דייג תקוני דיקנא ואיך שהם ממשיכים הצלחה בלימוד התורה ובקיום המצוות, הנה חפל מודים שהזקן הוא חלק מצלם אלקים, ונטילת הזקן, אפילו לדעת אלו

המתירים אם זהו באופנים מסויימים, הרי עכ"פ אין עליו צלם אלקים. ונמצא אברך אשר זכה שההשגחה העליונה הביאה אותו לארץ אשר עיני ה'א בה מראשית שנה עד אחרית שנה, וברצותו להוסיף על לימוד הנגלה דתורה ג"כ פנימיות התורה שענין התורה בכלל היא חכמתו ורצונו של הקב"ה ופנימיות התורה הם רזי תורה, שבימים מקדם לא נתגלו אלא ליחידי סגולה, אלא שמפני טעמים שונים, הנה בדורותינו אלה נתגלו ונתפרסמו לכמה וכמה מבני ישראל, אבל בכל זה צריך שלא לשכח על האמת, שזהו פנימיות רצונו וחכמתו ית' ובמה נחשב נגד זה אלו המלעיגים על האברכים ההולכים מגודלי זקן מפני שרוצים להדר במצות ולהיות צלם אלקים על פניהם. ועוד יותר שחלק גדול מהם נחשבים לתלמידי של כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, הפוסק אשר זה לאו מן התורה (וכמבואר בהשו"ת שלו חלק יו"ד סי' צ"ג בארוכה), ולמותר להאריך בהחומר ע"פ גמרא לעשות באתרי דרב היפך פסק הדין של רב, והשי"ת יצליחו ללכת בדרך הישרה, ובמסילה העולה בית א"ל ושישיג את זה בלי נסיונות יתירים.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב'קי

ב"ה, י"ט אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ח ניסן, בו כותב ע"ד המצב בהשיבה וכן אשר מפני כמה טעמים מציעים לפניו שיעזוב את ישיבת . . . ויעבור לעבוד במקום אחר ושואל חוות דעתי בזה.

הנה פשיטא ואין בזה כל ספק, שאדרבה אם כפי שכותב מצב הישיבה אינו כדבעי, הרי העצה לתקנה, ולא לעזוב את הישיבה, אלא אדרבה להוסיף כח ואומץ לשפרה, לגדל ולהאדירה, ולכל לראש האחריות בזה הוא על אלו העובדים והמשתתפים בעניני הישיבה, והמכירים ביוקר של תלמוד תורה בכלל ותלמוד פנימיות התורה

רנג

אדמו"ר שליט"א

בפרט, והאריכות בזה אך למותר, וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שהקב"ה משלם בעד כל פעולה טובה, ובלשונו הק' „דער אויבערשטער בלייבט ניט קיין בעל חוב“ ובפרט שלפום צערא אגרא, ואם מעיקים לו ומפתים אותו שיעזוב את הישיבה, והוא אינו עושה זה, הרי זכותו ושכרו גדול ביותר וביותר, וע"פ פסק המשנה שכר מצוה מצוה, הנה יראה שכר ע"י הצלחתו בפעולותיו בהישיבה, שבדרך ממילא ימשיך זה גם כן תוספת ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל.

ב'קיא

ב"ה, י"ט אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ ענף עץ אבות כו'
מוה"ר מתת' יחזקאל שי'

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מכ"ז למסב"י, ומ"ש שם אודות קניית ס"ת, ומצרף
לזה העתק מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בענין זה.

הנה בהעתק זה גופא ימצא המענה על שאלתו, ובלשון כ"ק מו"ח
אדמו"ר, הרצון והיכולת הכספית שתי מדות הנה במדות בני אדם. איני
יודע אופן העזרה לזה שכותב אודותו במכתבו שזקוק לה, ואם שלוח
סקריפ מזמן לזמן יוכל לעזור להנ"ל, אשתדל בל"י לסדר הדבר, ומטובו
להודיעני אודות זה.

בשאלתו בענין הדפסת ספר התניא, הנה מדפיסים אותו פה עתה.

ב'קי

פתגם: ראה גם לעיל ח"ז אגרת איתקסד ובכ"מ.

ב'קיא

מוה"ר מתת' יחזקאל: גוסמאן. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תרכב. לקמן בקמב.

בתוספת לוח התיקון, מפתח ענינים וכו', ונמצא אני באמצע ההכנה להוצאה חדשה של התניא בצירוף מראה מקומות, פירוש קצר כו' אלא שאין הזמן מרשה לברך על המוגמר, ולכן מתארך הדבר.

כבקשתו אזכירחו בעת רצון כשאחי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להמצטרך לו ולכל ב"ב שיחיו.

ספריו, לע"ע, לא נתקבלו.

בכבוד וברכה.

ב'קיב

ב"ה, כ"א אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מל"ג בעומר, ונחניתי במאד לקרות בו ממ"ש שהוא וזוגתו שיחיו רואים השגחה פרטית בעיני בשר שלהם, וצריך הי' לחסביר לזוגתו תחי' את הענין בביאור יותר, אשר כיון שראתה במוחש איך שהשייטל הביא לה ברכה והצלחה, חרי צריכה להיות עינה טובה גם בשל אחרים וכמרז"ל במדות נותני צדקה ולחשפיע גם על סביבתה בכיוון זה, אשר כששומעים דברים כאלה מאשה שנתחנכה באויר ארצוה"ב, הנה יש לזה השפעה גדולה ביותר עליהם.

מ"ש שקונה בית במקום שאין שם בית תפלה אורטונדו[חכסית, ובמילא יתפלל בביתו בשבת, הנה בכלל אין זה סדר, אף אם פעמים בחדש יסע למקום אחר ליום חש"ק, וצריך הי' לחפש דרכים ולעשות שם עכ"פ מנין אחד, ואז יש להתיר ג"כ לקחת ספר תורה מקום שם יהי המנין וכו', מובן שהדבר צריך להעשות באופן שלא יעורר מחלוקת יתירה ומה טוב מבלי מחלוקת כלל.

נחניתי מהפ"ש שלו שמחזיק בהשיעור לימוד חסידות בכל יום וכן

ההכנה להוצאה חדשה: ראה פתח דבר למפתחות לסי' התניא שנדפסו בסוף התניא.

ב'קיב

שייטל: ראה גם לעיל אגת איתחצב, ובהנסמן בהערות שם.

מאשר חידש הלימוד עם הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ כו' מוהרש"ל שי גרינבערג, ומטובו לפרוש בשלמו הטוב משמי.

מוסג"פ מה שאמרתי להתלמידים שי בל"ג בעומר העבר, ובטח ינצל את זה באופן המתאים גם בסביבתו, והשי"ת יצליחו ואת כל ב"ב שי בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

ב'קיג

ב"ה, ל"ו למטמונים, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

נודעתי על ידי בנו האברך הנעלה איש חי רב פעלים וכו' מו"ה יוסף שי על דבר הניתוח שצריך להיות לכ', והזכרתי לרפואה שיעלה הניתוח יפה וחשם יתברך ויתעלה ישלח דברו לרפואה קרובה ויוכל להוסיף אומץ בלימוד התורה וקיום המצוות ולהיות ממזכי הרבים אשר זכות הרבים תלוי בהם.

בודאי למותר להעירו אשר כשרואים נפלאות השם יתברך ויתעלה צריך להודות לשמו הגדול, והודאה זו הוא על ידי תוספת אומץ בתורה ומצוה, ובטח אשר גם כ' ינהג במנהג ישראל טוב זה, ויוסיף על שעוריו בלימוד התורה, וכן במעשה המצוות בכלל, ומצות הצדקה בפרט מתאים ליכלתו.

מהנכון שינצל ימי היותו במדריד לחזק רוח הבחורים הלומדים במכללה שיהי חקוק בלבם ומוחם תמיד מקור מחצבתם דורות על דורות של בני ישראל חרדים ויראים לדבר ה' ולמצותו, ובהיות ידיעה זו ומחשבה זו תקועה בלבם ומוחם תמיד גם הם חזק יעמדו נגד כל הנסיונות העומדים בדרכם, אשר זה אך זה הוא הדרך להצלחה ואושר לכל אחד ואחת מישראל.

ואחתום השיחה מעין הפתיחה לשלום וברכה ולרפואה קרובה

ממקור הטובה ולרוב נחת מבני ביתו שיחיו ומבנו הנעלה מר יוסף שי
בפרט.

ב'קיד

ב"ה, כ"ג אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מיט פארגעניגען האב איך באקומען אייער בריף פון ב' אייר, אין
וועלכען איר שרייבט די גוטע בשורות . . . אז איר האט איינגעלאדען
די תלמידים צו די סדרים צו בעאיינפלוסען זיי מיט ליבשאפט צו תורה
ומצות, וועלכע זיי זאלען מיטנעמען אויף א גאנץ יאר, און זיכער איז
איבעריג פאר אייך צו מאריך זיין אין די וויכטיקייט פון די ענינים און
אויך פון דעם פורים פארבריינגען וואס איר שרייבט. ווי עס [איז] ידוע
דער מאמר רז"ל גדולה לגימה שמקרבת וואס דאס איז אין דעם צד
הלא טוב, איז על אחת כמה וכמה אז מען איז מצליח אין דעם צד
הטוב, ווען מען פארבינדט דאס מיט דברי התעוררות צו תורה ומצוה
אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם יתברך, און האפענטליך אז
אויך די קומענדע טעג פון שבועות זמן מתן תורתנו וועט איר
אויסניצען אין דעם זין.

דאס וואס איר שרייבט אז די אנשטרייגונג האט ניט שאדען געטאן
ח"ו אייער פרוי תחי', בין איך זיכער אז ניט נאר וואס עס האט איר ניט
געשאדענט, נאר אין געגענטייל עס האט איר גוטעס געטאן, אבער בנוגע
להבא איז זעלבסט פארשטענדלעך אז מען דארף איינארדנען דעם
פארבריינגען, אבער די טרחה גשמית אין דעם, דארפמען איינטיילען
אויך צווישען די אנדערע פרויען, און עס איז א דאפעלעכע טובה בא
דעם וואס דורך דעם ציט מען צו מער חבירות, און ווי מען זעהט דאס
במוחש.

און צוליב דעם זעלבען טעם, איז אויך מיין מיינונג, אז ניט איינער
זאל דעקען די גאנצע הוצאות פון דער מקוה, אויסער דעם וואס מען
דארף מזכה זיין מיט דעם זכות נאך אידען, איז דאס אויך נוגע אויף
ווייטער, ווייל אז יענעם קאסט געלט, איז דאס בא עם טייער און פילט
אז דאס האט מער שייכות צו עם, זעלבסט פארשטענדלעך אז בא א

געלעגענהייט קענט איר מאנען וועגען דעם, וויבאלד זיי ווייסען אז איר האט געגעבען געלט אויף דעם.

איר שרייבט ניט בנוגע צו דעם אופן הבנין של המקוה און ווי איז צוגעצויגען געווארען די וואסער, וואס זיכער האט איר געטאן לויט די אנווייזונגען פון רבני אנ"ש . . . ווארום מען דארף זעהען צו מאכען אזוי מען זאל יוצא זיין לכל הדיעות ספעציעל בא מקוה.

איר דערמאנט ניט אין אייער בריף וועגען די שיעורי לימוד אין חסידות, אבער איך האף, אז עס איז ניט מער וואס איר שרייבט ניט וועגען דעם, אבער דער פועל ממש פעלט ניט, און לויט דעם פסק רז"ל אז מעלין בקדש, וועט איר געוויס מוסיף זיין אין דעם מכאן ולהבא, און בפרט די צייט אין צוזאמענהאנג מיט דעם אנקומענדען יום טוב זמן מתן תורתנו, וועלכער איז א עת רצון אויף תורת הנסתר, ווארום בשעת מתן תורה איז די תורה הנגלית געווען בבחי' נסתר, ווארום געהערט האט מען נאר די עשרת הדברות און אין דעם איז נכלל בבחי' נסתר גאנץ תורה הנגלית, דאגעגען תורת הנסתר, וואס דאס איז מעשה מרכבה, נסתר שבנסתר, האבען אלע אידען געזעהען.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולתוספת הידור בקיום המצות ובלימוד התורה.

הפ"נ שלו יקרא בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע.

ב'קטו

ב"ה, כ"ח אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מל"ג בעומר, הוא יומא הילולא דרשב"י, וידוע המובא בכ"מ בדא"ח בדיוק לשון המורגל בזוהר הקדוש, פתח כו', שהפירוש בזה הוא שהם פתחו הצנור שעי"ז תוקל העבודה בזה אל כל

ב'קיד

תורת הנסתר . . . הנגליה: ראה גם לקמן אגרת בקמ, ובהנסמן בהערות שם.

הבאים אחריהם, ולכן לפלא שבכל מכתביו אינו מזכיר ע"ד הפצת מעיינות פנימיות התורה ומעיינות הבעל שם-טוב אשר יום ההילולא שלו הוא בחג השבועות זמן מתן תורתנו. ותקותי אשר אין זה חסר אלא בכתב, אבל הענין נעשה בהשתדלות הראוי כראוי לגודל ערכו ובפרט שהיפך דעת העולם, הנה דוקא בחג השבועות זמן מתן תורתנו, הנה תורת הנגלה ניתנה בנסתר וברמז בעשרת הדברות ותורת הנסתר מעשה מרכבה ראו כל ישראל בנגלה וכדאי במדרש.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ב'קטז

ב"ה, כ"ח אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום הולדת שלו ביום השני דחג השבועות הבע"ל.

הנה בטח ינהג בהסדר הידוע בזה, לאמר ספר תהלים, לימוד מאמר דא"ח וחזרתו בעל פה ברבים אם ביום זה או בשבת שלאחריו, ונתינת צדקה בערב החג לפני תפלת שחרית ומנחה, והשי"ת יצליחו להיות ירא שמים חסיד ולמדן ולחסתדרות בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

נ"ב: מוסג"פ קטע משיחת ש"ק מברכים סיון אשר בטח יפרסמו באופן המתאים.

ב'קטו

תורת הנגלה . . הנסתר: ראה גם לקמן אגרת ב'קמ, ובהנמנן בהערות שם.

ב'קטז

בהסדר הידוע: ראה גם לעיל אגרת א'תצט, ובהנמנן בהערות שם.
קטע משיחת: נדפסה בלקריש ח"ב ע' 297.

רנט

אדמו"ר שליט"א

ב'ק"ז

ב"ה, כ"ח אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ג אייר, בו שואל עצתי בחנוגע לאחיו מר
. . . שי שיחיו בניו זכרים זרעא חייא וקיימא.

חנה צריך לברר אצלו וכן אצל זוגתו שיחיו, אם בהשדוך שלהם
לא הי' ענין של פגיעה בכבוד בן ישראל או בת ישראל, היינו שאצל
אחד מהם הי' משא ומתן על דבר שידוך וכבר הי' קרוב לפועל ואחר
כך מאיזה סיבה נתבטל הדבר, ואם יש יסוד לחשש זה, צריך לברר
מקום הנ"ל, ואם כבר נשתדך הנ"ל כו' ויכתוב לי בזה. ובכל אופן כדאי
שיבדוק אחיו שי' את התפילין שלו וכן המזוזות בביתם. וכן לברר
אצלו אם זוגתו תחי' נזחרת בכיסוי הראש. וידוע מאמר הזהר – דף
קכ"ו ע"א – אשר צניעות האשה ובפרט ענין כיסוי הראש חרי על ידי
זה מתבררין בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבנים ובני
בנים.

מוסגר פה קטע משיחת שבת מברכים חדש סיון, אשר בטח
יפרסמה באופן המתאים, וכל חשנה זמנה.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ב'קיה

ב"ה, כ"ט אייר, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אפרים אליעזר שי' הכהן

שלום וברכה!

נזדמן לידי ספר זכותא דאברהם מהרב ארי' מרדכי רבינוביץ -
ירושלים תשי"א - ומצאתי שם בעמוד כ"ט, סיפור המעשה מהרב
המגיד דקאניץ אודות מלאך הממונה על הריון, שכתב כת"ר שי' מאז,
ובאשר אין שמחה כהתרת הספיקות, הנני מעתיק בזה לשונו בהנוגע
למה שהי' קשה לי בהסיפור, וע"פ נוסחא זו מיושב הצ"ע שלי.

מכ' מכ"ו קבלתי קודם נסעי על הציון הק'.

בענין בעומר-לעומר יעוין אגה"ק סי"ג.

בכבוד וברכת ש"ק.

... ואמר לו המגיד הקדוש כי המלאך הממונה על הריון בגימט'
ע"ה יאמר לי מעכ"ת אי' נרמז דבר זה. והשיב הרב מפדהייץ להמגיד
הקדוש שמבואר בג' נדה ט"ז ע"ב דמלאך הממונה על הריון לילה שמו
שנאמר - איוב ג - וחלילה אמר חורה גבר ובגימט' של לילה הוא ע"ה
- והשיב המגיד הקדוש יפה אמר כבודו אבל הוא במקום חשך אני
אגיד לו ממקום אור ולא חשך. בפ' לך כתוב שהמלאך אמר להגר, "הנך"
הרה וילדת בן, "הנך" בגימט' ע"ה וכיון שהנך בגימט' ע"ה, ע"כ יפקד
האיש בבן זכר.

ב'קיה

מוה"ר אפרים אליעזר שי' יאלעס. אגרות נוספות אליו - לעיל איתמצג, ובהנסמן בהערות שם.

ב'קִיט

ב"ה, כ"ט אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר מיום כ' אייר, בו מתפלא על מה שכתבתי לו, שענין הפשרות מרחיק את הבע"ב ולא להיפך, וכותב שאם כן הרי צריך הי' שהרבנים הכי אדוקים שיהי' להם הבתי כנסיות היותר מפוארים וכו'.

הנה דבריי הם מיוסדים על: א) מרז"ל (סוטה מא, ב כגירסת הע"י) כל המחניף כו' לסוף נופל בידו. והרי ענין הפשרה זהו מעין חניפה לאותם הבע"ב חפשים מתורה ומצות, ובמילא על-זה קאי מרז"ל הנ"ל, כי לולא הענין דנופל בידם, הנה –

ב) פשוט שפרנסתו של אדם היא תלויה בהקב"ה ובעניניו של אותו הזקוק לפרנסה, והרי זהו מעיקרי האמונה של איש ואשה הישראלים אשר הקב"ה הוא הזן ומפרנס, והאומר אשר ביד אדם חבירו לקלקל את פרנסתו אף שהקב"ה פסק אחרת, הרי לא לבד שזה היפך האמונה דישאל אלא היפך האמונה דהשגחה בכלל אפילו של אינם יהודים, ויוצא מן הכלל הוא זה שעליו קאי מרז"ל הנ"ל, שאז אין על הקב"ה תלויה במה שנופל הוא במדה ידועה בידי הרשע, היינו שהרשע חפשי להשפיע על פרנסתו.

ג) הקושיא שלו ע"פ שיטה הנ"ל מפני מה אין להרבנים הכי אדוקים הבתכ"ג היותר מפוארים, הרי זו קושיא נושנה, ובלשון הכתוב, מדוע דרך רשעים צלחה, ועיין ג"כ ברכות ז' ע"א, שגם משה רבינו נתקשה ע"ז, ובקש הודיעני נא את דרכיך, וכשיענין בש"ס הנ"ל ובכמה מקומות בספרים הקדושים, ימצא תירוץ על זה, ואם גם לא ימצא תירוץ, הרי אין זה נוגע לפועל. וכמ"ש כ"ק מו"ח אדמו"ר באחד ממכתביו, שאין כדאי לבלות הזמן על הטפול בהשאלה מדוע דרך רשעים צלחה, וטוב להחזיק בעניני עצמו, וה"ה בנדון דידי, ובכל אופן פשוט בעיני כל איש ומובן שאף שצריך להחזיק בדרכי הטבע ובמילא

ב'קִיט

שכתבתי לו: לעיל אגרת ב'קא.

לדבר ולהשתדל אצל אלו שבהם תלוי קבלת משרה המתאמת, אבל אין זה שבאישים האלה תלוי פרנסתו, אלא אך ורק מפני שפסקה תוה"ק שאין סומכין על הנס, ובמילא צריך לעשות ענינים בדרכי הטבע לקבל הפרנסה מידם, ובמילא מובן אשר אי אפשר שקיום מצוה והידור מצוה תקלקל ח"ו את ההשפעה מהקב"ה שהוא הוא המצוה את המצוה.

ד) ובנוגע לפועל. הנה לא כתבתי במכתבי שגזירה היא שישאר ב... אלא אך ורק שאין לשלול הצעה זו, ועליו לשקול את כל ההצעות שישנן לפניו ולבחור בהטוב יותר לפניו ולפני ב"ב שי' בגשמיות וברוחניות גם יחד, וכפי הידיעות שכתב אודותם עד עתה, הרי לכאורה בהשקפה שטחית עכ"פ הצעת המשך משרת... יותר טובה בערך השאר, והשי"ת ינחהו בטוב לפניו ולפני כל ב"ב שיחיו בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב'קכ

ב"ה, כ"ט אייר, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו שואל חוות דעתי בענין העתקה מצרפת. ושאלת חכם חצי תשובה, וכמו שמזכיר במכתבו, שידוע לו חו"ד בענין העתקה. אלא שיש עוד להוסיף בזה, שחו"ד זו שאין כדאי להעתיק (מלבד במקרים בודדים), הנה לא רק בנוגע לאלו העוסקים בעבודת הקדש, אם בתו"ת או במקצוע אחר, אלא גם לסתם אנ"ש, ולא רק מפני הרוחניות, אלא גם מפני הגשמיות, וכאשר בטח ידוע להם מהקישויים וההרפתקאות שיש לאנ"ש שי' כאן ובקנדה, בעניני חסדדרות ומקור לפרנסה, אשר בטחוני שהם כותבים לכם המצב כמו שהוא, אף שעי"ז יתברר שספק אם טוב עשו בהעתקה לכאן וד"ל.

בברכה להצלחה בעבודתו בקדש, ואשר במילא ימשיך זה תוספת

ב'קכ

העתקה מצרפת: ראה לעיל אגרת איתתעט, ובהנמנן בהערות שם.

ברכה והצלחה בבריאות זוגתו תחי' וכל ב"ב שיחיו ובכל עניניו הפרטים בכלל.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

נ.ב.: מוסג"פ הקונטרס לחג מ"ת הבע"ל אשר בטח יזכה בתוכנו את הרבים באופן המתאים.

ביקבא

ב"ה, י"ב סיון, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות ורר
פעלים וכו' מוה"ר חיים זלמן שי' המכונה חז"ק

שלום וברכה!

עס האט מיר געפרייט צו באקומען די בשורה, אז די אפעראציע איז ב"ה דורך כשורה. השי"ת זאל אייך שיקן א רפואה קרובה און שטארקען אייער געזונד, איר זאלט קענען מוסיף אומץ זיין אין אייער געזעלשאפטלעכע ארבעט בכלל, ולטובת המוסדות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, בפרט, נאך מער ווי פריער.

אין דער סדרה פון דער היינטיקער וואך - בהעלותך את הנרות - דערקלערן חז"ל דעם ענין פון בהעלותך, אז עס איז נויטיק בלויז אנצוצינדן די מנורה אין בית המקדש, און דאן איז שלהבת עולה מאליי - גייט שוין אויף דער פלאס פון זיך אליין. דער מקדש בא יעדן אידן אין הארצן איז גאנץ אויך איצט, מ'דארף אבער אמאל אנצינדן דעם אינערלעכן פייער און דאן צופלאקערט עס זיך פון זיך אליין. מ'זעט אויך גאנץ אפט אין לעבן, ווי א ביסל התעוררות וואס מ'איז מעורר א אידן פירט אים ארויף אויפן וועג און ווייטער טוט ער שוין אליין.

בא א אידן איז רוחניות און גשמיות אויסגעבונדן. האף איך און ווינש אייך אז אויך אין גשמיות זאל זיין אזוי, אז דאס וואס די דאקטוירים האבן מיט דעם אויבערשטנס הילף דורכגעפירט די

ביקבא

מוה"ר חיים זלמן: קרעמער.

אפעראציע מיט הצלחה, זאל זיין אן אנהויב פון פארבעסערונג אין געזונט. עס זאל גיין אלץ בעסער און בעסער, כדי אז איר זאלט קענען מוסיף זיין אין אייער עסקנות ציבורית מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות.

בברכת חזק וכ"ט בגו"ר. המחכה לבשו"ט.

ב'קכב

ב"ה, י"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ד' סיון, בו שואל חו"ד אודות קביעות זמן החתונה של בנם ... שי, ולפלא שאינו מזכיר במכתבו כל הצעה בזה. וכיון ששואל בשם המחותנים משני הצדדים הרי לדעתי לקבוע הזמן בחדש אלול או בחדש כסלו הבע"ל. ויותר נראה לי בחדש אלול הבע"ל, ובפרט אם הזכירו שיהי' בשנת ה'תשי"ג. ואיך שיקבעו יהי' בשעה טובה ומוצלחת ולבנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכה.

ב'קכג

ב"ה, י"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ מוה"ר מלך שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו במה שנשאל אודות קציצת אילן עושה פירות שרובו יבש וכו' שישנם דיעות לכאן ולכאן ובפרט שבארץ רובם מקילים. אלא שאצלו הי' מעשה בג' שנים מקודם ולא עלה יפה כו'.

ב'קכג

מוה"ר מלך: קפלו.

רסה

אדמו"ר שליט"א

הנה מלבד כל הנ"ל ידוע ג"כ מ"ש בזה בצוואת ר"י החסיד סימן נ"ג. ושקו"ט בספר שבעים תמרים. וע"פ כל הנ"ל לדעתי ימשנ[ו]ך את ידו מלהורות היתר בזה, כיון שבדידי הוה עובדא, אף שעל פי מש"כ רבנו הזקן בהל' שמירת גו"נ בסופו יש להתיר.

בברכה.

באשר ספר הנ"ל אינו מצוי כ"כ, מועתק בה הספרים שמציין, והם: כרם שלמה יו"ד סשס"ח. עקרי הד"ט חיו"ד סי"ד אות ב"ח. שמ"ר פל"ה, ב. חת"ס חיו"ד סק"ב. שו"ת שם ארי' חיו"ד סכ"ז. פרמ"ג חאו"ח סרס"ג משב"ז סק"ג (וש"נ).

ב'קכד

ב"ה, י"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ובמענה על שאלתו אם ישתדל לנסוע לכאן ללמוד פה בישיבתינו הנה נכון הדבר וכידוע פסק רז"ל הוי גולה למקום תורה. ואם יש קישויים בנסיעה לכאן, יש להשתדל אודות הנסיעה לישיבת תומכי תמימים בלוד באה"ק ת"ו. והשי"ת יצליחו בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות ולהיות ירא שמים חסיד ולמדן, וכפסק רז"ל גם בתורת הנגלה, שבאיזה אופן יש קיום לאמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת הוא דוקא עי"ז שיראת ד' היא אוצרו, ארץ מלחה כפירוש רש"י וכמבואר בלקוטי תורה סוף פרשה ויקרא ענין המלח בתורתנו הק' שהוא לימוד פנימיות התורה אשר בדורנו זה נתגלה בתורת החסידות.

ע"ד סדר לימודו יתיעץ עם הר"מ והר"י שלו.

בברכה לת"ת ביראת שמים בהצלחה.

נ"ב:

במ"ש בשם האברך ... שי' שהוא מ... ורוצה לקרב בחורים ל...
ושואל אם נכון הדבר.

הנה בזה נוגע מאיזה „צד“ יקח האברכים, שאם הם נמצאים משמאל ל... הרי יישר חילו ויוסיף אומץ בזה, ובלבד שלא יבלבלם בעניני פוליטיק, ואם הם מימין ל... היינו שהם דתיים יותר, הרי מובן שבתורה ומצות ובפרט ביראת שמים הרי זה הולך למעלה מעלה עד אין קץ (כיון שזהו חכמתו ורצונו של הקב"ה, שהוא אין סוף), ובמילא יש לעלות גם בזה הלוך ונסוע הימין הנגבה וכפסק רז"ל גם בתורת הנגלה שתלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב.

מוסג"פ קטע משיחת ש"ק מברכים סיון, שכדאי לפרסמו בחוגים היותר רחבים. כיון שבכל יום ישנו ענין נתינת התורה ובמילא גם קבלת התורה.

ב'קכה

ב"ה, י"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"א סיון, בו כותב ע"ד התנאים של אחיו מר ... שי, ואשר מצטער הוא וכו'.

הנה ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע טובה פעולה אחת מאלף אנחות, וכיון שאינו מגדיר אופן האנחה, הרי בטח הכוונה אף אם האנחה היא מפנימיות הלב. ועליו הי' לדבר עם הכלה ובפרט שכותב שהיא נערה תמימה, ולהודע אפשר ישנם בין הקרובים של הכלה משפחות חרדיות, ובלבד שישפיעו עלי' שתחליט בלי ישונה להתנהג כמנהג בנות ישראל הכשרות. ואף אם אינו רואה איך שיפעול זה אצלה, הרי בהדי כבשי דרחמנא למה לו, וכו'. וכן הי' עליו להסביר גם לאחיו שי אשר בהנהגתם הנ"ל תלוי האושר בגשמיות וברוחניות לא רק של החתן והכלה אלא גם של הנולדים אח"כ, ואשר אחריות הוא לסכן חיי ילדים שאין בהם בחירה בזה החיים שלהם הן בגשמיות והן ברוחניות, רק מפני שאין משיגים עדיין – ההורים – נחיצות הדבר, אף שכמה וכמה מומחים למקצוע זה אומרים שנחוץ ואי אפשר בלא"ה וכו' וכו', ובטח בהתענינות המתאימה וועט עם ניט פעלען קיין אותיות להסבירם בזה. והשי"ת יצליחו ואת אחיו שיחיו אשר הוא יצליח

בהנ"ל, ואחיו שי יבנה בית בישראל על יסודי התורה והמצוה
כדבעי...

בברכה.

ביקו

ב"ה, י"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי השתיקה הארוכה נעם לי לקבל מכתבו מח' סיון,
וכבקשתו, הנה כשאהי על הציון הקי של כ"ק מו"ח אדמו"ר
זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אזכיר את כל אלו שאודותם כותב להמצטרך
להם ואחכה לבשורות טובות בזה.

במה שכותב אודות בנו ... שי, הנה נבהלתי לראות במכתבו אשר
לאחר שאחז הנ"ל בלימוד התורה הן בנגלה והן בחסידות הנה ממשיך
הוא עתה בישיבה כזו שאין שם לימוד החסידות. והנה אף שהי זמן
מכמה דורות מקודם שלא היתה נחיצות גמורה לכאור"א בלימוד
פנימיות התורה, ידוע אשר בדורותינו אלה, הרי בלשון האריז"ל המובא
באגה"ק לרבינו הזקן סימן כ"ו, שמותר ומצוה לגלות זאת החכמה,
ובפרט בדורנו זה של החשך כפול ומכופל, והמצב גרוע עוד יותר ויותר
ע"י ששמים חשך לאור ואור לחשך (ואם נראה זה בחו"ל הרי עאכ"כ
שנראה זה באה"ק ת"ו ע"י משיח צדקנו בב"א), הרי זה חוב גמור
לעשות ככל האפשרי בהענינים דיראת שמים, אשר לימוד פנימיות
התורה הוא אחד העמודים בזה. והתורה נקנית - בדבוק חברים.

והנה כל זה הוא בכלליות, אבל בפרט בנדון דידן, כיון שכבר הי'
בנו שי בדי' אמות של לימוד זה, הרי אם פורשים מזה ח"ו, הרי זה נכנס
בגדר בזיון חלק מהתורה, אם גם הטעם שאין הלימוד נאה בשביל פרט
זה, הרי ידוע חומר האיסור בזה כדורז"ל בעירובין ס"ד ע"א. וכנ"ל
שאיני נכנס בגדר השאלה עד כמה קרוביו של בנו או הדורות שלפנים
במשפחתו החזיקו בלימוד זה, שבדאי יש ע"ז איזה לימוד זכות, אבל
שונה הוא לגמרי בנוגע לבנו שי כיון שזהו כבר בגדר דשנה כו'. מובן
ג"כ ופשוט שרואים כמה אברכים שלא זכו להמאור שבתורה זוהי

פנימיות התורה, ובכ"ז הם יראים ושלמים ובהדי כבשי דרחמנא למה לנו, וכיון שבהשגחה פרטית הגיע לפלוני בן פלוני הידיעה שיש פנימיות התורה ועוד זאת שמכמה סיבות הרי כבר הי' נמצא במוסד חינוך ברוחה של פנימיות התורה, הרי דינו דין אחר לגמרי. ואיני רוצה להאריך בכ"ז, כדי שלא להכאיב ולצער את כת"ר שי, אבל לכה"פ שורות הנ"ל מוכרח הנני לכתוב, כיון שכל ישראל ערבים זב"ז ומי שיש בידו למחות וכו' וידוע מרז"ל (שבת נ"ה ע"א) אם לפניך גלוי כו'. והעיקר מבלי להכנס בחשבונות, כיון שלדעתי זה יכול להיות נוגע ליסודות סידור חייו של בנו שי' באתי בשורות הנ"ל. וכנ"ל – בדאפשר, הצלחת הלימוד תלוי כשהוא בסביבה המתאמת דוקא.

בכבוד ובברכה שיבשר טובות בכל הנ"ל.

ב'קכו

ב"ה, ט"ו סיון, תשי"ג

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

בנועם קבלתי מכתבה (בלי הוראת זמן הכתיבה) ושמחתי לקבל איזה ימים אח"כ ג"כ מכתב כתוב ע"י אמה ... תחי אשר ת"ל הוטב מצב בריאותה. ויה"ר אשר ילך מצב בריאותה הלך וטוב ותשבע רב נחת ממנה ומבעלה שיחיו נחת יהודי חסידותי ובדור ישרים יבורך.

וכמדומה שכבר כתבתי לה איזה פעמים, והנקודה בזה היא, אשר פסק רז"ל הוא, שלא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר, ורואים זה ג"כ בתורתנו ומצותי, אשר נקודת הכובד הוא בהנוגע למעשה, פחות מזה בנוגע לדבור, ועוד פחות בנוגע למחשבה. אף שלאידך גיסא, הרי היסוד הקיום של כל הנ"ל תלוי באמונות ודיעות, ובפרט ע"פ המבואר בתורת החסידות בענין דדע את אלקי אביך, ובענין דאהבת השי"ת ויראתו, שהם שרש לכל עניני התורה וקיום המצות של האדם אח"כ, ובכ"ז הנה רוב היום ורוב הלילה ובמילא גם רוב השנים, דורשים מאתנו שיהיו בקיום במעשה, ובמילא מובן שזהו נוגע ומשפיע ע"ז שחלק העיוני יהי כדבעי. ונפלא הדבר, שגם בקו התורה, הנה כמסופר ברז"ל, היתה סברא שתנתן למלאכי השרת, שהם מושללים מחומר ובמילא גם ממעשה, עד שנקראים בלשון החוקרים שכלים נבדלים, ותשובה ניצחת על טענתם, ענה משה רבינו רועה כל ישראל במשך כל הדורות, שתורת

ה' צריכה להנתן ליצור כזה שיש לו יצר הרע, ובמילא ירד למצרים וכו', וגם אח"כ הנה עי"ז שהקדימו ישראל נעשה לנשמע (שפירשו השגה והבנה, עולם המחשבה) דוקא זה הי' הכנה לנתינת התורה ולקבלתה ע"י ישראל.

וכוונתי בשורותי הנ"ל היא, ג"כ ענין מעשי, היינו בנוגע אלי' (מרשה הנני לעצמי לכתוב את זה, כיון שנגעה בזה במכתבה), אשר כדאי שעכ"פ למשך איזה זמן, תעביר את התענינותה והתרכזותה לענינים מעשיים בחיים היום יומיים (אף שבטח אינם מענינים כענינים של עולם המחשבה והעיון). ובלי ספק, אשר זה גופא ישפר ויחזק את המהלך של עולם המחשבה והעיון שלה. ומה טוב הי' אם עכ"פ במחשבה היתה משווה לנגד עיני' תמיד את הסיסמה של הבעש"ט: עבדו – בכל דרכיכם – את ה' ובשמחה.

ב'קכח

ב"ה, ט"ו סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב', בו כותב שעד עתה לא נזדמן שידוך בשביל בתו הבכירה ... תחי', ועתה מציעים שידוך בעד בתו הצעירה מרת ... תחי'.

הנה, א) עליו להשתדל במרץ המתאים בחיפוש שידוך בשביל בתו הבכירה, וידוע בכ"מ ברז"ל, עד כמה גדלה חובת האב למצוא זיווג מתאים בשביל בנותיו, ב) וכיון שנשיאנו הק' דקדקו' בהכתוב לא יעשה כן כו' לתת הצעירה לפני הבכירה, הנה רק אח"כ ישדך את בתו השני' מרת ... תחי'.

בברכה.

(*) שקו"ט בזה תודיה והלכתא (קדושין נב, א). מהרי"ט שם. רשב"ם ב"ב קכ, א ד"ה להלן. רביד הזהב פ' מסעי. שו"ת הרשדים חו"מ ששי"ח. ש"ך יו"ד סרמ"ד סק"ג. שו"ת חבלים בנעימים ח"ג סע"ח. שו"ת מהרש"ם ח"ג סק"ו. שו"ת מהר"ש ח"ו סק"ב. ס' דרכי חיים ושלום סתתקמ"ג.

ב'קכט

ב"ה, ט"ו סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו כותב ע"ד הטבת מצב בריאותו ושחדלו ממנו התקפות הכליות. הנה בטח רואה בזה ג"כ רמז מלמעלה ע"פ פתגם הבעש"ט, שבכל דבר נראה ונשמע לאיש הישראלי יש ללמוד בזה הוראה בעבודת השי"ת. וההוראה בהנ"ל הוא, שכאשר מצליח השי"ת וחדלו התקפות הכליות בגשמיות, הנה עליו להשתדל ביתר שאת ויתר עז שיחדלו ג"כ התקפות הכליות ברוחניות, והוא ע"י ההתבוננות בפרט במ"ש בתניא פרק מ"א, והנה ה' נצב עליו ומלא כל הארץ כבודו ומביט עליו ובוחן כליות כו'.

ובהנ"ל נפתרת ג"כ שאלתו במכתבו במה שראה באחד שראוי וזקוק לתוכחה, אבל אינו מקבל אותה ומבקש עצה בזה, הנה ע"פ הנ"ל מובן המענה, והוא מרז"ל הידוע (ברכות ו' ע"ב) מי שיש בו יר"ש דבריו נשמעים ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב (ר"ת בספר הישר שער י"ג, הובא בשל"ה שער האותיות אות ל').

בברכה לבר' הנכונה בגו"ר.

ב'קל

ב"ה, ט"ו סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... (ב) מ"ש בענין הרדיו שאחד מאברכי התמימים ידבר מזמן לזמן והשאר ישמעו, הנה ידועה השתדלות נשיאינו הק' ואשר דרשו גם מאתנו שיפוצו המעיינות וסעיפיהם במרחב היותר גדול. ולכן אם יש לחשוב ע"ד הנ"ל, צריך לחפש אופן שיוכל להגיע לחוגים רחבים, ולא רק למספר מצומצם של אנשים. וכיון שאיני בקי בחוקים עד"ז במדינה זו, איני כותב בפרטיות יותר, אבל בודאי ע"י חקירה ודרישה יוכל להוודע גם עד"ז.

ג) מ"ש אודות השאלה שיבשלו עתה מבלי הכשר תחלה, בהתנורים החדשים שנעשו ע"י עלעקטרי, ויכולים לקבוע את מדת החום והלחץ כו', אשר במילא יש לומר שעל זה לא חל הענין דאין אנו בקיין בחליטה (דין חליטה – יעוין פ"ת סי"ח בסי' סט) כו'. הנה כלך מדרך זו, כי באופן כזה הרי ניתנה הבחירה לכל אחד ולכל אחת מהנשים שבידה לפסוק שאלות וכן החום והלחץ וסו"ס יפסקו בזה גם המשרתים האינם יהודים, שלפעמים מוסרים להם את הבישול וכו', וכבר ראינו כמה פרצות שהתחילו מהיתרים כמו אלו (אף שהתחלת ההיתר הי' לפעמים אויסגעהאלטען עפ"י השו"ע), ולא צריכים להראות קונצין כיון שאנו איננו אקראבאטען בצירק כו', כ"א שלוחים של הקב"ה להאיר את העולם באור תורה ומצוה, ובמילא צריך למלוח הבשר ולהדיח קודם ולאחר המליחה. ולא לשכות שהכוונה והרמז בהוצאת הדם מחבשר ע"י המלח הרי המוסר השכל בזה הוא שצריך להוציא החיות והתוקף מהנה"ב, ורק אז תוכשר להיות בשר כבשר האדם, מלשון אדמה לעליון לאדם העליון היושב על הכסא. והאריכות בזה אך למותר.

ב'קלא

ב"ה, ט"ו סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ וכו' מוה"ר מענדל שי

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען א גרוס פון אייך דורך הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר שלמה זלמן שי העכט, און א אמת'ן אידישן חסידישן גרוס, דאס הייסט, ניט נאר וואס עס איז פארבונדען מיט אהבת ישראל, וויילע כל ישראל זיינען ערבים זה בזה, נאר אויך וואס עס איז פארבונדען מיט אהבת התורה ואהבת השם ית', און א חוץ דעם וואס הרב העכט שי שרייבט מיר וועגען אייך אין אלגעמיין שרייבט ער מיר אויך אז מיט אייער גוטען ווילען האט איר

ב'קלא

מוה"ר מענדל: איינבונד.

אנגענומען א גוטען באשלוס פאר א גרויסער זאך, אין וועלכע עס זיינען פראן די אלע דריי אויבענדערמאנטע זאכען, אהבת ישראל, אהבת התורה און אהבת השם ית', און דאס איז, צוגעבען א באשטימטע סומע אויף אויסהאלטען איינעם פון די מוסדות חינוך, אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" וועלכע זיינען אויף דעם נאמען פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. וואס בכלל ווען מען העלפט א אידן, מיט וואס עס זאל ניט זיין, איז דאס א ענין פון אהבת ישראל, און ווען מען העלפט אין א ענין פון לערנען תורה, איז דאס א ענין פון אהבת התורה, און בפרט ווען עס האנדעלט זיך צו אויפשטעלן אידישע קינדער אין א חינוך פון יראת שמים, איז דאס אויך א ענין פון אהבת השם ית', וואס לויט תורת הבעל שם טוב, ווי מיר האבן געהערט מערערע מאל פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר, איז די דריי אהבות אהבת ישראל, אהבת התורה און אהבת השם ית' זיינען איין זאך.

הרה"ג העכט שי' שרייבט מיר אויך וועגען דער סומע וואס איר האט באשטימט צו געבען דערוויילע, אין אייער באגרעניצטען צושטאנד, און איך האף אז דורך פעולה טובה פאר צדקה צו געבן דעם סכום, וועט זיכער מקויים ווערען די הבטחה פון רבותינו ז"ל, עשר בשביל שתתעשר, ובמילא מיט דער צייט וועט איר האבען אויך די מעגליכקייט צו מוסיף [זיין] אויף דעם סכום לכשירחיב לו השי"ת, לויט די נויטיקייט פון דער זאך, און אין אזא אופן אז עס זאל איך ניט איינג מאכען, ניט נאר אין רוחניות, נאר אויך ניט אין גשמיות.

און השי"ת זאל געבן אז לאריכות ימים ושנים טובות, זאלט איר טאן צדקה מיט אנדערע אידען און בפרט מיט אידישע קינדער, דורך אויפהאלטען א מוסד חינוך ביראת שמים, און אויך צו טאן צדקה מיט זיך אליין בפרט מיטן גוף ונפש הבהמית, וואס זיי זיינען די אמתיע ארימע לייט, דורך דעם וואס איר וועט אויך מוסיף זיין אין די שיעורים פון תורה בכלל און אין תורת החסידות בפרט. און השי"ת זאל איך מצליח זיין, אז דאס זאל זיין אלץ מיט גוטען געזונט, און צו הערען איינער פון דעם אנדערען גוטע בשורות בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ביקלב

ב"ה, י"ז סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם מד' וכ"ד אייר. כן זה מכבר נתאשר
ע"י המזכירות שלי קבלת הבטאון חוברת שני'.

ב) מזכירים במכתבם שמצרים לו קטעי העתונים, אמש ודבר.
אבל לא נמצאו בהמעטפה.

ג) כבר באה העת שיחפשו עצות וישתדלו בזה שיהיו ג"כ גידול
וצמיחה מהחרישה והזריעה הנעשות על ידם. כי אף שענין גדול הוא
וגדולה הנחיצות דהפרסומות והשידור ברדיו והתעמולה כו' וכו'
ובפרט שמובטחים אנו מנשיאנו הק' שחזקה לתעמולה שאינה חוזרת
ריקס אבל מובן שההקדם גם בהנ"ל משובח. והאריכות בזה אך
למותר. והרי הפרסום והשידור כו' אינם אלא חרישה וזריעה מצד
השומעים והמקבלים (משא"כ המדברים ומנהלי התעמולה שאצלם
הוא פועל כמובן) וסו"ס הרי צריך להחדיר הדבורים והתעמולה
בהשומע עד שיבוא לידי פועל. מובן שאין הפעולה הנדרשת שיהיה בכל
מקום שמבקרים, אבל בטח בכל מקום ומקום יש אופן לפעולה
ממשית, גם מצד השומעים והמקבלים. ומהם בהשקפה ראשונה
קביעות עתים בלימוד – מהם ובהם, על אתר – החסידות, המשכת
בחורים ונוער לשיבותינו, והמשכת אברכים ובע"ב לפעולות ברוחה
של חב"ד על אתר. ומה טוב אשר בכל מקום עברם, יעמיסו על אחדים
מאנשי המקום שעמהם יעמדו בקישור. מובן שצ"ל כל זה מבלי לעורר
פחד, ובמילא צריך לדבר ע"ד שילוח חוברות וכיו"ב, אבל באופן בלתי
רשמי צריך להשתדל, שהאנשים שבהם יבחרו, יהיו הם הצנורות דרך
שם יוכלו להשפיע בהמקום בקביעות. מובן שלא באתי אלא בכללות,
ובהתאם לתנאי המקום והאישים בודאי יש למצוא תכנית מפורטת.

ביקלב

נדפסה בלקריש ח"כ ע' 608 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

ד) מזכירים במכתבם שמראשי המנגנים היו שלום דוב ובנימין אבל אינם כותבים שם משפחתם, ובטח ימלאו בהזדמנות הבאה.

ה) לפלא שבל"ג בעומר למירון, מביאים הרבה ילדים לתספורת מצוה, והם אינם מזכירים דבר אודות נצול ענין זה להשפעה בחינוך והוא ע"י שמחלקים חוברות או אל"ף בי"ת, ושמצד השני נמצאת הכתבת שלהם ואיזה סיסמאות דשייך גם להחורים.

ו) מובן שכל הנ"ל אינם אלא נקודות של בקורת, ובכלל הדבר, הנה אשריהם ומה טוב חלקם, שזכו להיות מהמפיצי תורת החסידות הכללית ותורת חסידות חב"ד באה"ק ת"ו אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה עד אחרית שנה, ולכן בטחוני חזק שזכות זה עצמו יצליחם לשפר את העבודה מזמן לזמן ומעלין בקדש וכל המוסיף מוסיפין לו.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

נ"ב:

במ"ש שכתוב ל... הנה בטח למותר הדבר ויהי די ומספיק כשיזכירו לו שכתבו אלי בענין התקציב שלהם. ובודאי יעשה לטובתם ככל אשר בידו. ובפרט עתה לאחר שהצליחו השי"ת בענין הראי, שבודאי הקרבן תודה שלו יהי מעין זה בהפצת פנימיות התורה זוהי תורת החסידות, אשר כללות החילוק בין נגלה ונסתר שבתורה הוא ע"ד שמיעה וראי, וכמרומו ג"כ בזה שבנגלה דתורה בעיני לימוד מורגל הלשון – תא שמע ובנסתר הלשון תא חזי. והוא ע"ד החילוק במתן תורה, שהי' אח"כ הלימוד באופן דשמיעה הבנה והשגה, ותורתו של משיח שיתגלו טעמי תורה, שאז יהי' הלימוד באופן דראי, וכמבואר בכ"מ בחסידות, שבזה מובן איך שאיש אחד יוכל ללמד תורה את כל ישראל, יעויין בדרושי לקו"ת ס"פ צו בענין משיח. בשער האמונה פנ"ח ואילך. ובכ"מ.

שוב מצאתי בס' כחו דרשב"י מב: – עד"ז.

בטח בהתאם למכתבי להרשת פנו אליהם בענין הדפסת השיחה דל"ג בעומר לפני התלמידים הצעירים כאן, והתדברו בנוגע להפועל.

אדמו"ר שליט"א ערה

ביקלג

ב"ה, י"ז סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג וחרה"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר אשר שי

שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך, סו"ס נתקבל מכתבו מי"ג אייר, אודות עניני הישיבה, ובטח בינתים נתקבל ג"כ המענה שלי על שם הנהלת הישיבה, ולפלא שעד עתה לא כתבו ממחלך הענינים מאז. ויה"ר שיחי' זה סימן לטובה, שכיון שאין כותבים הרי הכל שלום וחצלחה. ובודאי למותר לזרז ולעורר שככל אשר ביד כת"ר שי' לעשות בזה – יעשה, לרבות שגם אם נצרכה נסיעה למעלבורן לעתים תכופות יותר, לא תחי' בזה מניעה.

לפלא שאינו מזכיר דבר אודות עסקנותו בסידנעי. ויה"ר, אשר גם זה יהי' סימן לטובה.

בנועם קראתי רשימת המשתתפים בחלוקת הש"ס, אף שאין ניכר, מתוך הרשימה, למתי – בל"נ – יסיימו, אם מצטרפים בזה עם חלוקת הש"ס דכאן שבמילא הוא בי"ט כסלו, או הגבילו למועד אחר, בכ"א – יה"ר שיחי' בהצלחה, וכפי המבואר במכתבי מאז אודות חלוקת הש"ס, שע"פ הסוגיא (שבת צ"ג ע"ב) לענין שנים שעשו דזה אינו יכול כו', הנה י"ל, שלכל אחד מהמשתתפים יש לו הזכות כאילו למד כל הש"ס. ומטובו למסור את איחוליי וברכתי לכאוי"א מהמשתתפים.

מוסג"פ קטע משיחת ש"ק מברכין סיון, אשר באמת תוכנו כל

ביקלג

מוה"ר אשר: אברמסון. אגרות נוספות אליו – לעיל איתמצד, ובהנסמן בהערות שם.

הישיבה: אהלי יוסף יצחק מלבורן.

המענה: הישיבה: דלעיל כצח.

במכתבי מאז: לעיל חיד תחסט, ובהנסמן בהערות שם.

השנה זמנו הוא, כיון שנתנית וקבלת התורה ה"ה בכל יום – כחדשים,
וכלשון ברכת התורה – נותן התורה, לשון הווה.

בכבוד וברכת הצלחה בענייני הכלל והפרט,

מ. שניאורסאהן

נ"ב. בטח הגיעו בזמנו הערותי על המאמר שלו ששלח לי זה מכבר.

ב'קלד

[י"ז סיון תשי"ג]

...רופא דתי – בטח יוכל לסדר שלא יוזקק לרחץ בש"ק. ושבת
עצמה מרפאת וכלי רז"ל שבת היא מלזעוק (ובכ"ז ועי"ז) רפואה קרובה
לבוא...

ב'קלה

ב"ה, י"ח סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג ורה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יחיאל
מיכל שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ג אייר, בו מודיע שכבר עברו לגמרי
לדירה החדשה. ויה"ר מהשי"ת שיהי' משנה מקום משנה מזל לטובה
בגו"ר גם יחד.

הערותי: כדלעיל אגרת אהתצד.

ב'קלד

נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 296.
לרחץ: ראה לקמן אגרת ב'קפח.

ב'קלה

מוה"ר יחיאל מיכל: דברוסקין. אגרות נוספות אליו – לעיל ב'כט, ובהנסמן בהערות שם.

ובמ"ש במכתבו אודות תיקון המקוה מ"ש אליו הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ צמ"ס כו' הרא"ח שי' נאה, שמפני קושי התיקון אולי לשנות באיזה פרטים. הנה לדעתי לא נראה לי זה, כיון שבמקוה מקפידים לצאת כל כמה דיעות שאפשר, ולכן עלול שבשינוי איזה פרט שיהי' אף שעל אתר אין רואים החילוק לבין הסידור של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע, אפשר שלאחר העיון ימצאו גם בזה חילוקי, וידוע אשר הלכות מקוואות הם מסובכים במאד ודיעות מדיעות שונות על כל פרט ופרט. וזהו נוסף על הטעם שאם אחד ישנה באופן כזה הרי האחד ישנה באופן אחר, ואין כדאי להיות המתחיל בענינים כאלו. ותקותי חזקה שבהשתדלות המתאימה יוכלו לעשות התיקון מתאים לסידורו של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע...

ביקלו

ב"ה, י"ח סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר צבי שי'

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו וימים אלו ג"כ ספרו לתולדות משפחת משכיל לאיתן כו' ות"ח על הספר.
ומה שמתחיל במכתבו כי רצונו להיות מקושר ולא להיות חסיד כיון שהוא מן הפרושים.

(*) בנדו"ד, הנה גם בהחפזי וקודם העיון נ"ל בהצעת הראח"נ שי' תרל"ר: (א) נתן סאה ונ"ס כפי' הב' בראב"ד (ב) זריעה במים זוחלין – משא"כ ע"פ תיקון אדנ"ע. ואכמ"ל.

לשנות באיזה פרטים: ולעשות מקוה ע"ג מקוה באוצר הגשמים (ולא במקום הטבילה) ושם תהיה זריעה למי הגשמים הבאים למקוה דרך אוצר הגשמים.

תרל"ר: = תרתי לריעותא.

משא"כ ע"פ תיקון אדנ"ע: ראה לקו"ש ח"ו ע' 311.

ביקלו

נדפסה בלקו"ש ח"י ע' 248 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר צבי: הרכבי, אגרת נוספת אליו — לעיל ב'עז.

הנה בטח ידוע גם לו אשר הגר"א עצמו הי' נקרא חסיד. ופשיטא שאין בזה כוונתי, ח"ו, להיות חסיד של איש פרטי או אפילו של איש כללי אלא שהוא כפתגם בעל התניא: פעם שאלו אותו מהו ענינו של חסיד, ענה, שזה איש המוותר על תועלת עצמו ולא עוד אלא שאין נמנע מהיזק לעצמו ובלבד שיביא תועלת לאחר. וכיון שהי' זה בעת תוקף המחלוקת אז, חזר השואל ושאל, שאין רצונו בראי' לזה מתורת הנסתר, אלא דוקא מתורת הנגלה. וענהו רבינו חזקן, שזהו גמרא מפורשת (נדה י"ז ע"א) שורפם חסיד, אף שעי"ז מזיק לעצמו, עיין שם בתוספות.

וקישור ענין זה בתורת החסידות והדרכותי, י"ל בפשטות, כי הרי, ע"פ שר"ע, ידוע הכלל: מאי חזית דדמי דידך סומק טפי, ובמילא הוא ג"כ להיפך, דמאי חזית דדמי דחברך סומק טפי. משא"כ תורת החסידות המעמידה את „הדגש" בזה, שתחלת העבודה צריכה להיות למעלה מן הטעם ודעת וחשבון, ורק זה יכול לשמש יסוד חזק לקיום התומ"צ כדבעי, וכשאין נכנס בחשבון, הרי לכל לראש מתענין בטובת רעהו, ובפרט כשנוכח על הטעם דהכרח העבודה שלמעלה מטו"ד וחשבון: אם יאחז' בעשיית חשבון, אפילו חשבון דקדושה, הרי ידוע שמדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, ובמילא גם עמו ידקדקו אם בעל חשבון הוא בהנהגתו במעשה ואפילו בדבור ובמחשבה, כי הרהורי עבירה קשים מעבירה, ואז הרי פשוט שאין זה כדאי (עס ליענט זיך ניט) בשבילו.

ידועה השאלה: אם הכרח הוא לימוד החסידות, א"כ מה עשו דורות הראשונים? ואפילו בזמננו הנה ישנם כאלו שאינם יודעים מתורת החסידות, ובכ"ז הם יראים ושלמים.

אבל המענה ע"ז ג"כ פשוט הוא: העולם מתנהג לא במקרה ח"ו, אלא בהשגחה פרטית בכל פרט ופרט. וכמו שרואים אנו בסוג הבעלי חיים, שישנם כמה אברים הנחוצים לבעל חי אחד שבלעדם אי אפשר לו להתקיים אף שאינם נמצאים אצל בע"ח אחר, מפני שהוא אפשר לו בלא הם. הרי מלפנו מבהמות ארץ, למדנו שגם במין המדבר כן הוא. זה שלא נודע לו עד עתה מלימוד תורת החסידות, או שהי' בדורות האלו שלימוד זה דפנימיות התורה הי' שייך רק ליחידי סגולה, ה"ז

כפתגם: ראה גם לקמן אגרת בקמו.

ידועה השאלה: ראה גם לקמן אגרות בקנ. ברל.

אדמו"ר שליט"א

רעט

גופא ראי' שנמצא הוא בתנאים כאלו ולא יבוא לידי נסיונות כאלו, שמוכרחים הם גם לידיעה זו, משא"כ אלו שנודע להם ממצאות חלק תורה זו; והרי פשיטא שגם זה נכנס בפסק הרמב"ם שאפי' אות אחת, ומי יאמר חלק תורה שלם, הרי קדושתה שוה לפסוק שמע ישראל כו'. והחילוק בין בע"ח ואיש הישראלי בהנ"ל הוא רק בזה, שברצות הקב"ה שתהי' טובתו שלימה, לא רצה להכריח את האדם בזה, ולכן ניתנה לו בחירה חפשית, ולא עוד אלא שברא יצה"ר המסביר לאדם כו"כ טעמים ונימוקים להסירו מן הדרך, ואם יש לו – להיצה"ר – עסק עם איש ירא ד', ה"ה מלביש הטעמים ונימוקים שלו באותיות של השו"ע. ובדאי האריכות לדכוותי אך למותר.

במה ששואלני אם יש כאן מתושבי יעקאטערנאסלאוו, הנה לא נודע לי אודותם. ובהנוגע לאמי הרבנית שליט"א, הרי מה טוב שיכתוב אלי' ישר, ובטח תכתוב לו מהידוע לה. ויכול לכתוב אלי' באיזה לשון שהוא.

כבקשתו מוסג"פ קטע, שנדפס פה בעת פטירת אבי זללה"ה.

וברך לקחתי ואשיבנו. כיון שהי' שליח למסור פ"ש ממו"ח הרה"ג הגר"ר כ"ץ, הנה ייטיב למסור פ"ש בכבוד ממני. ות"ח.

והשי"ת יצליחו ויזכהו שהוא וזוגתו שיחיו יגדלו את בנם יהודא ליב שי' לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבת הדעת ואשר יוסיף אומץ בהפצת אור היהדות בסביבתו. ויה"ר מהשי"ת שיעשה זה מתוך חמימות חסידותית.

בכבוד וברכת הצלחה.

נ"ב. ראיתי בהרשימה שבסוף ספרו שהו"ל בהוצאתו כמה חוברות ע"ד ובשאלת המדע ביחסו אל הדת, ואם יוכל להמציא להספרי' שלי הרי ת"ח מראש, כיון ששאלה זו בהגישה אלי' מכאיבה. כי אפילו החרדים הדנים בזה, הרי הסה"כ מהתעמולה שלהם הוא שהיו כמה מגדולי ישראל שהיתה להם ידיעה גדולה במדע ועד כמה המדע נחוץ לתורת ישראל וכמו בהלכות קידוש החדש, טריפות כו', בה בשעה שהגישה צ"ל בהיפך לגמרי, שלהמדע אין לו כל יסוד מבלי אמונה, וכמה מאנשי מדע היו תועים בדרכי החיים לולי אחיזתם בזה כו' וכו'.

ב'קלז

ב"ה, י"ח סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי פ"ש ממנו ע"י האברך הו"ח אי"א מו"ה ... שי אשר ת"ל הוטב מצב בריאותו וראיית עיניו. ובטח גם על להבא ישמור את העיניים שכתבתי לו אודותם. ומה טוב שיוסיף ללמוד בכל יום או שילמדו לפניו איזה שורות בספר הזהר הקדוש ואיזה שורות בספר התניא הק' אשר בהם מורגל הלשון תא חזי שזהו ציווי תורתנו הק' שיראו אלקות במוחש שזהו גם כן סגולה ותרופה למאור העיניים הגשמיים כדבעי ולראות איך שנתהוו ומתקיימים על ידי דבר ה' כח הפועל בנפעל.

בברכה לרפואה ולאריכות ימים ושנים טובות בגשמיות וברוחניות.

ב'קלח

ב"ה, י"ט סיון, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

...בהמשך לשיחתנו כשביקר אצלי, ומענינא דיומא דפרשת השבוע, הנה נפלא הדבר, כי ידוע הכלל אשר אין לך דבר העומד בפני התשובה, ובכ"ז הנה אף שעשו עם בני ישראל תשובה מחטאת המרגלים ואמרו: הננו ועלינו אל המקום אשר אמר הוי' גוי' אמר להם משה: והיא לא תצלח.

אבל פירוש הדבר מבואר בפסוק שאחר זה: אל תעלו כי אין הוי' בקרבכם, וכמו שמבואר לבסוף, אשר ארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה.

ב'קלז

שיוסיף ... העיניים: ראה גם לעיל ח"ה אגרות אי"ש. אישפה. לעיל בקלב.

זאת אומרת, אשר אף שארץ ישראל היא מיועדת לעם ישראל, ולא עוד אלא שצווי ה' הוא, וכמו שאמר כלב בן יפונה: עלה נעלה וירשנו אותה, הרי בכל זה תנאי קודם למעשה, שצריך לצאת עם ארון ברית ה' לפניכם, וכמסופר בארוכה בכיבוש הארץ על ידי יהושע, ובאם לאו ח"ו הרי אי אפשר לעלות בחומה. ואף שתשובה מועלת לכפר החטא, של הפרט או גם של הכלל, אבל אי אפשר לשנות אופן כיבוש הארץ, כיבושה באמת, שהוא דוקא כהבטחת הקב"ה: שיהי' איש מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות כדוד אביו, כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמת ה' כו' (והוא רק הוא) יבנה מקדש במקומו, ויקבץ נדחי ישראל כו' ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' (רמב"ם הלכות מלכים סוף פרק יא).

ביקלט

ב"ה, כ' סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שלמה שי

שלום וברכה!

נתקבלו מכתביו מה' וי"ד סיון עם המצורפים אליהם.

(ב) הר"ד דל"ג בעומר, לכאורה כדאי להדפיסה בהקדם ביותר ולהפיצה בין התי' חשייכים לזה. כי אף שהמדובר שם הוא בנוגע לימי הספירה וחה"ש, אבל המוסר השכל מזה נוגע לכל השנה כולה כמובן. ובפרט שגם הרה"ח מהר"מ שי' ליפסקר תובע איזה דברי התעוררות בשביל התלמידים, ואפשר שכדאי שידפיסו מספר טופסים מזה על נייר מיוחד ובכריכה מיוחדת שתנתן בתור פרס לאלו התי' המצטיינים נוסף על הנדפס באופן הרגיל שיפיצו באופנים הרגילים...

(ד) מ"ש אודות פנימיות העניינים והדרכת התלמידים, הנה אל יפול ח"ו ברוחו, כי אי אפשר לשער הנעשה בלב פנימה של בן ובת ישראל, ואף שלפעמים נדמה שיגיעה ועמל רב מביאים פירות מועטים, אי

ביקלט

מוה"ר שלמה שי' מסוסוב. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו אתקמו, ובהנסמן בהערות שם.

אפשר לדעת מה שיהי בעתיד הקרוב ומי יאמר בעתיד הרחוק. ומובן שאי אפשר לדעת כלל מה שמנעו בענינים דסו"מ ע"י חינוך והדרכה זו. והאריכות בזה אך למותר. ובפרט שבדורנו זה ראו בזה נפלאות גם בעיני בשר במוחש, איך שע"י גרעין קטן אחד שזרעו, נצמח מזה ענינים גדולים ונפלאים, ובהסתכלות המתאימה הנה בודאי בין מושפעיו יראה כזה...

המחכה לבשו"ט ובברכת הצלחה בעניני הכלל ובעניניו הפרטים.

ב'קמ

ב"ה, כ"א סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר יהושע שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי"ז סיון, הנה נבהלתי לקרות התחלתו אשר קשה לו מאד כו' וכו' ובהדי כבשי דרחמנא למה לך. ובמה שמעתיק דברי הרמב"ם אשר אין הקב"ה עושה נס יוצא מדרך הטבע לאיש פרטי, הנה במוחש ראינו נסים יוצאים מדרך הטבע גם לאנשים פרטים ובפרט בשנים האחרונות. ובפרט בהענינים התלולים בחלל הגוף שכמה וכמה פעמים טעו בזה לאחרי כל הבדיקות. וכ"ז נוסף על זה שמיום ליום מתחדשים תרופות חדשות. אלא שמוכרח הדבר וא"א בלא"ה לחזק ההתקשרות עם השי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות ואין „המקרא" יוצא מידי פשוטו שהוא מפליא לעשות בפו"מ לאדם פרטי והראי ע"ז כיון שכל אחד בפרט מברך ברכה זו. והאריכות בזה אך למותר. והלואי שלא היו מקיימים הענין דיוסיף דעת גו' בכיו"ב וטוב יותר לקיים מרז"ל שאין בעל הנס מכיר בניסו. מובן שכל הנ"ל אינו שולל כלל הסברא שצריך לדעת חו"ד עכ"פ של שני רופאים במקצוע זה וחוו"ד בנוגע לפעולות, וכידוע מאמר הצ"צ שהתורה אומרת שיש רשות לרופא לרפאות, אבל לא ח"ו לגרום מרה שחורה כו'.

ב'קמ

מוה"ר יהושע: שפעטמן. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתעב, ובהנסמן בהערות שם.

במ"ש בענין חג השבועות ובמנהגים שמצא בספרי החסידים, הנה נדבר בעת התועדות בחה"ש שעבר, אשר היפך דעת העולם הרי בשעת מתן תורה הנה נגלה דתורה חיתה רק בהעלם ובנסתר כי ביום מ"ת שמעו ישראל רק עשה"ד וגם בזה הרי על כל דו"ד פרח נשמתם, שבמילא אין שייך אז ענין של חבנה וחשגה, ושאר כל התורה ניתנה רק בהעלם. וכידוע בכ"מ ובאזהרות דר' סעדי' גאון איך שכל התרי"ג מצות זו מצות דרבנן נכללים ונרמזים (בתר"ך אותיות) דעשרת הדברות. משא"כ נסתר דתורה שחזי דרזין בזה הוא מעשה מרכבה הרי ראו כל ישראל ואפילו הטפלים לישראל (ואפילו אלו שהי' בהם חשש לקצץ בנטיעות ח"ו מפני היותם מערב' רב, אבל בני ישראל הרי פסקה זוהמתן במ"ת, וגם לאחר חטא העגל הרי אף שבמקצת חזרה אבל בכ"ז נשתנו מן הקצה אל הקצה ואפי' בגשמיות וכמוכח בשבת קמ"ז ע"א).

בברכה שהשי"ת יזכהו לבשר תמיד טובות בעניניו הפרטים ובענינים הכלליים.

ביקמא

ב"ה, כ"א סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מלאכתו מלאכת
שמים כו' מוה"ר יהודא זאב שי' סג"ל

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק, הנה כשאחי' על הציון חק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אזכירו ואת כל ב"ב שיחיו, ובפרט לעסקנותו בחשיבה שתחי' בהצלחה למעלה מדרך הטבע חיינו בלימוד התורה ובמאור שבתורה זוהי פנימיות התורה שאז יראת ד' היא אוצרו ובמילא מתקיים אמונת עתיך חוסן ישועות חכמה ודעת,

נדבר בעת התועדות: נדפס בלש"ש ח"א ע' 149. וראה גם לעיל אגרות בקדי"טו.

ביקמא

מוה"ר יהודא זאב: מגל. אגרות נוספות אליו — לעיל בלב, ובהנסמן בהערות שם.

וכדרז"ל על פסוק זה, ויראה פרי טוב בעמלו בהבנים אלו התלמידים
ובהבנים כפשוטו ובכל יו"ח ובפרט שהם תלמידים ג"כ.

נהניתי לראות במכתבו שמכיר הוא, אשר אלה הבאים אליו
בטענה אודות לימוד פנימיות התורה, ה"ז אינו אלא ענין של נסיון
אשר מובא בכמה ספרים בביאור דבר זה, שלכאורה כיון שכלפי שמיא
גליא, מהו הכוונה בהנסיון, אלא שהתועלת הוא בהאדם הבא לידי
נסיון, שמה שהי' אצלו רק בכח, הנה בא זה בפועל, ועוד זאת שמתגלים
אצלו כחות הנעלמים לגמרי, מן ההעלם אל הגילוי, ועי"ז מתוסף ג"כ
תוספת חיות ואור בכל עניניו בתומ"צ, נוסף על הענין שבו נתנסה.
והאריכות בזה לדכוותי אך למותר. ובלי ספק יעמוד חזק על משמרתו
משמרת הקדש לנהוג עין טובה בכל תלמידיו ולהעניק להם ממאור
שבתורה, המביאה לאהבתו וליראתו ית', ולבכל דרכיך דעהו, וכפי
הוראת הבעש"ט – באופן דעבדו את ה' בשמחה.

בברכת הצלחה בכל עניניו הכללים והפרטיים ... המחכה לבשו"ט
– וחותם בפ"ש כהדו"ש.

ב'קמב

ב"ה, כ"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ ענף עץ אבות וכו'
מוה"ר מתת' יחזקאל שי'

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מטו"ב סיון ואיזה ימים לפני זה הגיעני שני
טופסים מספרו, ונהניתי לראות שהוסיף הוראת המקורות אשר זה
מוסיף חשק להמעין לעיין גם בפנים הספרים ועוד אשר צריך לחפש
עצות ודרכים איך לרמות היצה"ר שלא ירגיש שמשתדלים שאיש פלוני
או אשה פלונית ילמדו תורה או יוסיפו בהידור מצוה.

ב'קמב

מוה"ר מתת' יחזקאל: גוטמן. אגרות נוספות אליו – לעיל ב'קא, ובהנמנן בהערות שם.

ומה טוב הי' אם הי' מוסיף ג"כ בספרו מפתח ענינים מהד"ת שמביא בהם בכדי למצוא בנקל ענין פרטי דתורת החסידות ומה שאמרו בזה גדולי עולם נשיאי החסידות. וכפי הנהוג עתה אפשר כדאי לעשות מפתח ענינים מכל ספריו יחד ולהדפיסו בפני עצמו (ובטח זהו ג"כ מעין פרסומת כיון שעייז בודאי ימצאו כאלו שירצו לקנות מספריו שהופיעו עתה). שעייז תורחב האפשרית לכל הרוצה להודע ע"ד הנ"ל בהנוגע לכמה וכמה מנשיאי החסידות שאודותם כתב בספריו...

בכבוד ובברכת הצלחה.

ב'קמג

ב"ה, כ"ד סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר אברהם מרדכי שי' שו"ב

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מי"ט סיון, בו כותב איך שזכה לראות את פני הקדש של כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע וגם לשמוע ממנו תורה. כיון שכפי מכתבו הי' זה בחג השבועות, ואף שכנראה ממכתבו אינו זוכר בבירור התורה ששמע, אבל הרי ידוע המובא בכמה מקומות והביא זאת רבינו הזקן בעל חשו"ע והתניא לפסק הלכה בהלכות ת"ת שלו (פרק ב' סעיף יו"ד) וז"ל: לעתיד לבוא יזכירוהו כל לימוד ששכח מחמת אונסו כו' וגם עתה חנה זאת התורה היא העולה למעלה כו' השכחה באה מצד הקליפה ואינה מגעת לינק אלא עד הכסא כו'. שמזה מובן שלמעלה בתורתו לא שלטה השכחה כלל וכלל.

כבקשתו חנה כשאהי' על הציון הקי' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אקרא את הפ"נ שלו. ויהי"ר מהשי"ת שיוכל לבשר טוב בכל הענינים שאודותם כתב בהפ"נ.

ב'קמג

מוה"ר אברהם מרדכי: מאנצער, צרפת.

מוסג"פ קטע משיחת ש"ק מברכים סיון, אשר באמת תוכנו כל השנה זמנו הוא, מאחר שנתינת התורה ובמילא גם קבלת התורה היא בכל יום, וכנוסח הברכה **נותן** התורה לשון הווה. ומהראוי לפרסם תוכנו בחוגים היותר רחבים באופן המתאים.

בברכה.

ב'קמד

[כ"ד סיון תשי"ג]

... לפלא קצת שכותב שנכדו של שלום משה חכהן שי נקרא בשם יוסף משה. ואולי יש בזה פליטת הקולמוס, או שהשם משה אצל זקנו הוא שם שנשתקע. ובאם לאו, הרי כדאי – מבלי לעשות רעש מזה – ישתדלו ששם הנכד יהי בעיקר – יוסף. וכן בהנוגע לשמו באנגלית...

ב'קמה

ב"ה, כ"ד סיון, תשי"ג

ברוקלין.

ברכה ושלוש!

דורך הרה"ח הוו"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ מוה"ר שמואל דוד שי הלוי רייטשיק שד"ר, האב איך באקומען א גרוס פון אייך. אויך שרייבט מיר הרה"ח רייטשיק שי אז אייער זון ... שי געפינט [זיך] אין מיליטער דינסט.

זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען אייך, צו ערוועקען אייער זון שי און ערקלערען עס וועגען דעם קיום פון תורה ומצות בכלל אויף וויפיל עס איז דורכאויס נויטיג פאר יעדער אידן, און בפרט פאר אזא וועלכער געפינט זיך אין מיליטער דינסט. און ספעציעל איז דורכאויס אומבאדינגט נויטיג צו אפחטען לייגען תפילין יעדער

ב'קמד

וואכען טאג, לכל הפחות אויף עטליכע מינוט, אין פארלויף פון גאנצען טאג ביז זון אונטערגאנג, וואס דאס איז א סגולה פאר אזא וועלכער געפינט זיך אין מיליטער דינסט, צו קומען גאנצעהייט און געזונטערהייט צוריק אהיים, ווי מיר האבען דאס געהערט מערערע מאל פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, און תודה לא-ל, אט די אלע וועלכע זיינען געווען אין מיליטער אין דער פאריגער מלחמה און האבען אויסגעפאלגט מיין שווערס כ"ק אדמו"ר אנזאג וועגען לייגען תפילין זיינען געקומען גאנצעהייט און געזונטערהייט אהיים, ווי בכלל - ווען מען איז מקיים תורה ומצות, טוט מען דאס ניט א טובה להשם יתברך, נאר טאקע זיך אליין דער פאמיליע און דער גאנצער אומגעבונג. און איך האף אז איר וועט געפינען די פאסענדע ווערטער ווי צו ערקלערען דאס אייער זון שי' און אויך צו איינווירקען אויף עס, פאר זיין אייגענער טובה וועגען, און השי"ת זאל העלעפן עס זאל אייך אנקומען גרינג און זאלט קענען אנזאגען מיר א גוטע בשורה וועגען דעם.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

נ"ב. בייגעלייגט איז א מעסעדזש וועלכען מיין שווער כ"ק אדמו"ר האט געשריבען - זיינער צייט - ספעציעל פאר די וועלכע האבען זיך געפונען אין דער ארמיי.

ביקמו

ב"ה, כ"ה סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על הודעתו יום הולדת שלו ביום א' תמוז הבע"ל, הנה בטח ינהג בסדר יום הולדת, בעלי לתורה, התבודדות לשעה עפ"י הכתוב

ביקמה

מעסעדזש: ראה ליל ח"א אגרת קא.

בלוח היום יום י"א ניסן תש"ג, לימוד מאמר דא"ח ביום זה ואם אפשר בע"פ וחזרתו אח"כ בחבורה ביום זה עצמו או בש"ק הבא אחריו, וכן בנתינת צדקה קודם תפלת שחרית ומנחה. והשי"ת יצליחו שיהי' יר"ש חסיד ולמדן ויסתדר בקרוב באופן המתאים לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

לפלא שאין מזכיר דבר ע"ד לימודיו בנגלה ובחסידות וכן ע"ד פעולותיו בזה על אחרים והרי סו"ס הרי זהו כל האדם. איז אָף ווען לייגסט עס אפ?

בברכה.

ב'קמז

ב"ה, כ"ה סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר ירמ' שי

שלום וברכה!

... בטח לעת קבלת מכתבי זה כבר הגיעו פ"ש מפורט מכאן ע"י הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר יוסף שי' הלוי ויינבערג שד"ר. ובל"ס אשר למותר לבקש את כת"ר שי' אודות העזר להנ"ל ככל יכולתו ובכל האופנים הדרושים, אלא שע"פ פסק הספרי בפ' צו, שאין מזרזין אלא למזרזין, הנה באתי בשורותי אלה להעדפה ולזירוז יותר. כי כמו שתלמוד תורה הרי כל רגע ורגע בפ"ע מחויב בה, ובמילא כשאין מנצלים אפי' משך זמן קטן, ה"ז אבידה שאינה חוזרת, שאף אם ימלא בשעות הבאות אח"כ הרי דים שיפקיעו חובת עצמם, הרי עד"ז הוא ג"כ בעניני צדקה הקשורים עם ת"ת, כיון שסו"ס לבן של ישראל ער הוא לתומ"צ הנה ככל שמקדימים ומזרזין את הנותן לסלק נתינתו בהקדם, הרי תוקדם האפשריות הבאה שיוסיף הנותן על נתינתו מקודם.

וגדולה זכות השתתפות כת"ר בעץ [חיים] היא למחזיקים בה

ב'קמו

מוה"ר ירמ' שי' אלא, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ה ארפח, אירחצ.

רפט

אדמו"ר שליט"א

ותומכי מאושר. ויה"ר שיקוים בו ובב"ב שיחיו פירוש הזהר (זהר ח"ג דני"ג ע"ב) אל תקרי מאושר אלא מראשו, היינו שבראשו יומשכו כל הברכות והצלחות, וכיון שגופא בתר רישא אזיל, הרי בודאי בד"מ יומשך כל הנ"ל בשאר הענינים. וע"פ המבואר בזהר (זהר ח"א ר"ך ע"א) שהבעל דמשפחה הוא כדוגמת הראש בגוף, הרי מראשו מעניני הבעל יומשכו ג"כ בהנוגע לזוגתו ולב"ב שיחיו בהמצטרך לכאו"א בפרט.

בברכה להסתדרות מתאימה לפניו ולב"ב בגשמיות וברוחניות גם יחד, המחכה לבשו"ט.

ב'קמח

ב"ה, כ"ה סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר אברהם שי'

שלום וברכה!

... (ב) נהניתי ממה שעומד בקישור עם הו"ח כו' ענף עץ אבות מר שזר שי'. ותקותי חזקה שיהי' לתועלת לשניהם גם יחד.

(ג) במ"ש אודות המשבר בפרנסה באה"ק ת"ו, הנה כשאחי' על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אקרא את הפ"נ שלו אודות זה. אבל לאידך גיסא הנה תמי' אחר תמי' על אנ"ש, שהרי רואים בעיני בשר איך שכ"ק מו"ח אדמו"ר הקדים הרפואה והזמין שם כמה ענינים שכמה מאנ"ש יוכלו למצוא פרנסתם מהם ... וכוונתי בפשטות להענין דביה"ס למלאכה, ובי"ס לחקלאות וכן המשקים בהכפר, והגדלת עניני הרשת והצלה מן המיסיון והענין החדש ביותר משלוח הספרים מכאן דהוצאת קה"ת לאה"ק ת"ו, שאם היו מביטים בעינא פקיחא ע"ז הנה נוסף על הפרנסה שבאין ערוך

ב'קמח

מוה"ר אברהם: פריז. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתצב, ובהנסמן בהערות שם. לקמו ב'קפו.
הספרים . . קה"ת: בהמשך לזה נפתח באה"ק מרכז למכירת ספרי קה"ת, שבראשו עמד הר' אברהם פריז. ראה גם לקמן אגרת ב'קפו.

ברוחניות הרי הי' ע"י כל הנ"ל פרנסה בגשמיות כפשוטו ממש, ואם שהי' נכנס באיזה תפקיד ומשרה בהנ"ל הרי היו לו עי"ז כמה היכירות בהמשרדים בארץ ובמילא הי' סו"ס מקום פרנסה לאחד ועוד אחד כו'. ואף שמבואר בחסידות שבעולמות בי"ע הנה העולם הוא בפשטות ואלקות הוא בהתחדשות, היינו שצריכים לכמה ראיות והסברים ע"ז, הנה כל ענינים הנ"ל הרי נתלבשו בלבושים פשוטים ביותר שלא לתת מקום להיצה"ר המעורר עיני פקחים, ובמילא אין מקום לסלף דברי צדיקים, שועמך כולם צדיקים...

ה) לפלא גדול שכיון שבטח ביאר הרבא"ג שי' אודות הזריזות הנחוצה ביותר בענין הבאת משלוח ספרי קה"ת מכאן בהקדם, ובכ"ז לא יצא הדבר לפועל עד עתה.

בברכה לבריאות הנכונה ולחלחה בענינים הכללים ובענינים הפרטים שלו ושל כב"ב שי'.

ב'קמט

ב"ה, כ"ז סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

איך האב יעצט באקומען אייער בריף פון כ"ד סיון (און זיינער צייט זיינען אויך ערהאלטען געווארן אייערע בריף פון ד' אייר און י"א סיון) אין וועלכען איר שרייבט וועגען דעם חלום וואס איר האט געהאט.

והנה כלך מדרך זה. הערט אויף ליגען אין חלומות. און ווי עס ווערט ערקלערט אין פילע ספרים, אז בא מענשן וואס בא זיי זיינען אלע פרטים ווי על פי התורה והמצוה, איז דענסטמאל אפילו א חלום אויף וועלכען מען האט ווייניג שליטה, האט דאס עפעס א באדייטונג און עס קען ניט זיין לבטלה – (דאך איז אפילו אין אזא פאל זאגען רז"ל, אין חלום בלא דברים בטלים) – דאגעגען בא מענשן פון אונזער דור, וואס בא זיי איז פראן פילע דברים בטלים ועל אחת כמה וכמה

מחשבות בטלות, אן א אינהאלט, ועל אחת כמה וכמה אן א אינהאלט פון תורה ומצות, איז בא די מענשן, איז עס ניט מער ווי חלומות אליין. און אמאל איז דאנס] אויך פון דעם עצת היצר הרע צו אפרייסען דעם מענשן פון ענינים פון ווארהייט. און דעריבער ווידערהאל איך נאך אמאל, אז איר זאלט זיך ניט אריינלאזען טראכטען וועגען חלומות.

עס וואלט געווען א גלייכע זאך אז איר זאלט לאזען בודק זיין די מזוזות אין די צימערען וואו איר שלאפט, און אויך אייערע תפילין, און טאן מיט דער געהעריגקער ענערגיע וועגען א שידוך און בנוגע צו געשעפט. און וועגען דער ערשטער זאך, איז ווי איך האב שוין אייך געשריבן, ניט קלייבן צופיל. און איר מעגט זיך פארלאזען אויף די זקני אנ"ש שיחיו, און וויבאלד זיי זיינען עלטער איז ווי דער פסוק זאגט, רוב שנים יודיעו חכמה, און בפרט אז זיי קענען באטראכטען די זאך אביעקטיוו, דאגעגען דער וואס איז אינווייניג פון דער זאך קען אמאל טראכטען סוביעקטיוו. און אז איר וועט אויספאלגען דאס אלעס, זעלבסט פארשטענדלעך אלס צוגאב אויף די שיעורים פון לערנען, ווי איך האב אייך געשריבען אין די פריערדיקע בריף, וועט השם יתברך אייך העלפען אז עס וועט זיין בהצלחה בגשמיות וברוחניות און וועט קענען אנזאגען גוטע בשורות, אז איר האט אנגעהויבען צו פאלגען, און וועט זעהען אפילו בעיני בשר אז עס לויענט זיך.

ווען איך וועל זיין אויף דעם ציון הק' פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וועל איך מזכיר זיין אייך להצלחה אין אייערע ענינים.

בברכה.

ביקנ

ב"ה, כ"ח סיון, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרב הגאון הרה"ח וו"ח אי"א נו"נ עוסק בצרכי ציבור
באמונה איש חי רב פעלים בעל מדות תרומיות וכו'
מוהר"ר בן ציון מאיר חי עוזיאל שליט"א
ראשון לציון, רב הראשי

שלמא דכת"ר יסגי.

בנועם קבלתי מכתבו עם המצורף אליו - שני מאמרים, וחכיתי
מיום ליום גם לקבלת ספרו הגיוני עוזיאל ח"א, כמו שכתב במכתבו,
וזוהי סיבת עיכוב המענה שלי עד עתה, ואת כהדר"ג רוב הסליחה
והמחילה.

ות"ח ת"ח על תשורתו זו ובפרט ספרו הנ"ל, וראויים הדברים למי
שאמרם. אלא שעל פי מרז"ל (ב"מ פ"ד סע"א) הוה מקשי לי עשרין
וארבע קושייתא ומפריקנא לי עשרין וארבע פרוקי וממילא רווחא
שמעתא, ארשה לי לבוא בהערה כללית בהנוגע לספרו.

ובהקדמה מיוסדת על מרז"ל: מה שכל תלמיד ותיק עתיד לחדש
(כן העתיק רבנו הזקן (בעל התניא) בקו"א שם קנט, ב. וכ"ה בהקדמת
הש"ך עה"ת. תורת העולה ח"ב פנ"ה. ובמט"מ ש"ב מויק"ר פכ"ב) נאמר
לו למשה מסיני. וכוונתי לתורת הנסתר תורת החסידות. כי הנה עד
שהתלמיד ותיק מגלה הדבר, יש לכל אחד ואחד לחפש דרכו וביאורו
הוא בענין זה, כיון שאין אתנו יודע עד מה, מי הוא התלמיד ותיק
שיגלה הנאמר למשה מסיני. אבל לאחר שהענין יצא מההעלם לגילוי
על ידי תלמיד ותיק, ונתפרסם ונתקבל בתוך כמה וכמה מבני ישראל,
ובפרט אשר גם המציאות הוכיחה כי הנה אמת נכון הדבר, הרי שוב אי
אפשר לומר אין לנו עסק בנסתרות, ועל כל אחד להביא בחשבון
ולהגיב באופן המתאים על חידושו של תלמיד ותיק זה.

והנה רוב הבעיות שעליהן דן כהדר"ג שליט"א בספרו, שהם מעקרי

ביקנ

הרב . . עוזיאל: אגרת נוספת אליו - לעיל חיד אל.

תורתנו, ומאותם העקרים הקשורים בעיקר בתורת הנסתר ובפנימיות התורה, הרי קודם שנעשית תורת הנסתר רכושו הגלוי של כל בן תורה, ה' אפשר להסתפק ולדון על בעיות ושאלות אלו מנקודת המבט של חכמת החקירה וכיו"ב, כיון, שכלשון רבינו הזקן בעל התניא והשו"ע, באגרת הקדש שלו סכ"ו, הנה ספר הזהר וכל חכמת הקבלה היתה „נסתרה בימיהם ונעלמה מכל תלמידי חכמים, כי אם ליחידי סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים“, משא"כ בימינו אלה, שכציווי האריז"ל – בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה, הרי לכאורה (ראה שד"ח פוסקי טז, ח), אין מקום לדון דיון ממצה בבעיות אלו מבלי להביא ולהסביר מימרא ופסק של תורת הנסתר, תורת הקבלה ותורת החסידות, בהנוגע לשאלות אלו.

– ועל פי הנ"ל מובן, שאין סתירה כלל מזה שהרס"ג והרמב"ם ובעל העקרים וכו' וכו', מגדולי חוקרי בני ישראל הנאמנים לה' ולתורתו, דנו בשאלות אלו מבלי להביא חוות דעת תורת הקבלה, אף שלכמה דיעות ידועה היתה להם, כיון שכנ"ל, עדין לא בא התלמיד ותיק וחידשה באופן שנתפרסמה לכל ונעשית תורת הנסתר – גלוי. –

בלי ספק, אשר לכהדר"ג ידועים ספרי הקבלה והחסידות הדנים בשאלות אלו, וכידוע, אשר מאז ומקדם חיבה יתרה נודעת מחכמי הספרדים ורבניהם לתורת הנסתר, ובימינו אלה, הרי כנ"ל מפי האריז"ל, לא רק שאין לכסות הדברים, אלא אדרבה מצוה לגלותם.

בתקוה שכהדר"ג שליט"א לא יקפיד על הערתי זו, וידינני לכף זכות, ובפרט על פי הידוע באגרת הבעש"ט, מענה מלכא משיחא שביאת המשיח תלוי בהפצת המעינות (מעיינות תורת הנסתר ותורת החסידות) חוצה. וידוע ג"כ הדיוק בל' חוצה.

בכבוד והוקרה רבה ובברכה.

בהמשך להנ"ל – נשלח לכהדר"ג בחבילה בפ"ע ספר **טעמי המצוות** לכ"ק אדמו"ר בעל ה"צמח צדק", אשר גם בו מבוארים כמה ענינים מאלו שעליהם דן כהדר"ג בספרו, וכמסומן שם במפתח הענינים.

הערה קלה, אבל חמורה היא מפני פריצי עמנו, והיא אשר ראיתי כת"ר מביא במכתבו הספר מורה נבוכי הזמן, ספר התקופה וכו'. ואף שבכל דבר שבעולם הזה יש טוב, הרי לאו כל מוחא סביל, לזרוק

בימינו... תורת הנסתר: ראה גם לעיל אגרת ביקול. לקמן ברל.

הקליפה ולחפש ולמצוא הטוב, ורק אותו לאכול. וכיון שכהדר"ג מעתיק בספרו ספרים הנ"ל, אף דפליג עליהם, הרי בפני כו"כ מהקוראים ישמש זה להסכמה, ובדרך פשיטות – שגם בבתיים צריך להיות נמצאים ספרים אלו, בה בשעה אשר לתושבי רוסיה ופולין בפרט ידוע ההרס הרב שעשו ספרים אלו וכיוצא בהם, ה' יצילנו.

ב'קנא

ב"ה, כ"ח סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר אשר זעליג שי שו"ב

שלום וברכה!

במענה על מכתבו עם המצורף, הסכום שנשאר מהוצאות תיקון הס"ת, שכאו"א מהמתפללים נדבו כפי כחם למען תיקון הס"ת.

הנה נהניתי על אשר הי' די והותר, כי זהו סימן על טיב התענינותם והחביבות.

ובאשר בכל ענין צריך לחפש נקודה ואופן איך לחזק על ידו הרגש של יראת שמים הנמצא בכל אחד ואחת מישראל בפנימיותו. הרי גם בזה, מהנכון אשר כת"ר יסביר לכאו"א מהמשתתפים הנ"ל, את המבואר בספרים, אשר יש ששים רבוא אותיות לתורה, כנגד ששים רבוא נשמות ישראל, שהם כלל ישראל, ומזה מובן אשר כאו"א צריך לדעת, שבו הדבר תלוי, לתקן את כלל ישראל, על ידי שיעשה – בתורה ומצותי את כל התלוי בו ביתר שאת ויתר עז, וכמו שכשרות ספר תורה תלוי בזה, שכל אחת מהאותיות אשר בה יהיו כשרות, והידור ס"ת – בזה שכל אות שבה תהי' מהודרה.

והדרך לזה – דרך סלולה היא, חיים על פי התורה ומצותי – פשוט כפשוטו בחיים היום יומיים.

ב'קנא

מוה"ר אשר זעליג: עפשטיין, לאס אנגלס.

רצה

אדמו"ר שליט"א

מוסגר פה קטע משיחת ש"ק מברכין סיון, וכן קובץ מכתבי כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שבו גם מכתב אודות הכנסת ס"ת לבית המדרש, ובטח הוא דבר בעתו, ואף שבנדון דידן הוא תיקון ס"ת. ומובן, אשר בתוכנו יזכה את הרבים.

בברכה ופ"ש כל המשתתפים והמשתתפות הנ"ל – שיחיו.

נ"ב. כיון שהם מעות השייכות לתיקון ס"ת, וידוע הכתוב בשו"ע יו"ד (סימן ע"ר סעיף ב') שבימינו אלה הנה ספרי לימוד – זהו מעין ס"ת בימיהם, לכן מסרתי הכסף להקופה ממנה שולחים ספרי קדש בשביל חדרים והשיבות.

ב'קנב

ב"ה, כ"ח סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש,
במאנטרעאל, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבם מג' סיון עם המצורפים אליו, דו"ח מלימוד של התלמידים במחלקות יומיים. ולפלא שלא נתקבל עד עתה המשך – כמו שמזכירים במכתבם – בנוגע התלמידים הלומדים אחר הצהרים...

בטח למותר להעיר על הנחיצות הכי גדולה לנצל את ימי הקיץ שהתלמידים חפשים אז מלימודים אחרים, לתוספת התעורות והתחזקות ובפרט של יראת שמים בכל התלמידים, אף שגם בזה ישנו תירוץ מהמוכן שהתלמידים עייפים הם מלימודם כל השנה וגם נוסעים הם לחוץ לעיר וגם החמימות קשה לסבול, שבד"מ פועל זה על המרץ של התלמידים וההנהלה כו' וכו'. ואין ברצוני לחזור עוד הפעם

מכתב אודות הכנסת ס"ת: שבאג"ק שלו ח"ו אתריב.

ב'קנב

לנצל את ימי הקיץ: ראה גם לעיל ח"ד אגרות אינא. א"עו. א"צ. א"קא. לקמן ב'קעט.

על כל האמור לעיל, רק אדגיש שאין זה אלא תירוץ, והראי שבכל המקומות שהחליטו ובפועל לנצל את ימי הקיץ, הצליחו בזה למרות כל הטענות הנ"ל. והצליחו עד כדי כך שלשנה הבאה לא הי צריך שאעורר אותם עוד הפעם, כי בעצמם ראו שגם בגשמיות תועלת היא.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ושזה ימשיך תוספת ברכה והצלחה לכאו"א מהם גם בעניניו הפרטיים.

ב'קנב

ב"ה, כ"ט סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת הרשת דאהלי יוסף יצחק ליובאוויטש באה"ק
ת"ו, ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

סוף סוף אחרי שתיקתם הארוכה נתקבלו במעטפה אחת שלשת מכתביהם, מ"ח וכ"ט אייר וערב חג השבועות עם המצורפים, העתק מכי קטע עתון וכו'. ולפלא שלאחר שבטח יודעים שדואגים כאן על מצב הענינים, ובכ"ז חכו במשלוח המכתבים דל"ג בעומר עד ערב חגה"ש. ידוע דאין צועקין על העבר, וכוונתי לתקן בזה בנוגע להבא. ובטח יספיקו שורותי אלה...

ג) כיון שמתאבקים הם כ"כ במצב הכספי, וכנראה שאין מוצאים לע"ע עדיין מי שיקדיש זמנו על זה (אשר בעצם כדאי שיהי זה עמלק"פ שכאשר יש נגיעה גם לנה"ב, אינה מבלבלת כ"כ לעניני הנפה"א. וידוע שבעת היות המקדש על מכונו היו ענינים כאלו בעבודת ביהמ"ק ג"כ וכמו עשן הקטורת וכו') הנה אפשר כדאי שלא להוסיף מוסד חדש לרישום החדש, מלבד אם בא בדרך התפתחות מאחד המוסדות הקיימים מכבר...

נכון הדבר מה שבדעתם לצרף הרבנים דעל אתר להבחינות, והוא מכמה טעמים, אלא שאז צריכים הכנה יתירה הן מצד הנבחנים והן מצד הבוחנים.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש ובעניניהם הפרטים. המחכה לבשו"ט.

ב'קנד

ב"ה, כ"ט סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ כו' מוהרנ"ן שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכ' מכ' סיון והקודם מכ"ח אייר. ואין לשער גודל הדבר מה שהלכו אנ"ש בבתי הכנסיות לפרסם הענינים המבוארים בהמאמרים והקונטרסים, ומי יתן (עיין לקו"ת במדבר ט"ו ע"א) שיהי לבבם זה להם לעשות כנ"ל בכל עת מצוא. וכל המוסיף מוסיפין לו...

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעני' הפרטים.

נתעכב מכ' ונתקבל עתה מכ' מג' תמוז.

א) בנוגע להוואקאנס ילך בדרך המיצוע היינו שיקבל תלמידים כאלו שע"י השגחה עליהם לא יהי' החשש שכותב אודותו...

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לי"ב וי"ג תמוז הבע"ל ובטח גם בו ישתמשו להפצת המעיינות חוצה.

ב'קנדי

ב"ה, כ"ט סיון, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...נפלאתי במאד מאד על הטאן שבמכתבו ... שי, שהוא כאילו זהו עניניו הפרטים של הנ"ל, והוא מצדו עושה טובה ומטפל בהם. ונפלאתי על תמים ואשר עוסק בעבודת החנוך זה כמה וכמה שנים, שלכאורה אינו תופס הענין על בוריו. כי עבודת חינוך חב"ד בכלל ו...

ב'קנד

מוהרנ"ן: מוה"ר ניסן נמנוב. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתקמ"ד, ובהנסמן בהערות שם.

בפרט, זהו ענינו של הקב"ה ושלוחו בזה הוא נשיאנו צי"ע כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובמילא אלו המקושרים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר ואפילו רק השייכים אליו, הרי ע"פ המובא בתניא כל עניניהם צריכים הם לקבל ע"י נשיאם ובפרט שהנשיא הוא ג"כ נשיא הדור הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר. אלא שאפשר להשפעה זו באופנים שונים אם בבחי' פנים או כו'. ואלו אשר זכו וזיכם השי"ת ובחר בהם כ"ק מו"ח אדמו"ר שהשפעתם תהי' דרך צנור שענינו לקרב את לבם של בני ובנות ישראל לאביהם שבשמים ולהמשיך בהם ג"כ מאור שבתורה זוהי תורת החסידות, הרי אשרי חלקם שזכו שהשפעתם הרוחנית והגשמית ילכו בבחי' פנים בפנים ובאופן שגם האופנים מצ"ע השפעות הם להעוסקים האלו. ואם הי' מי שהוא המתווך והסרסור בזה, הרי חייבים גם להודות לו לחלל ולשבח על שהעמידם על חלק היפה הטוב לו ולפני ב"ב שיחיו ברוחניות ובגשמיות גם יחד. ותמי' אחר תמי' שאפילו לדכוותי צריך להסביר את כל זה...

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעניניו הפרטים שלו ושל כב"ב שיחיו.

ב'קנה

[כ"ט סיון תשי"ג]

...נהניתי למ"ש ע"ד המקוה שהכל בטוב, ולפלא שלא הזכיר באיזה אופן נקוו המים, אם מי גשמים או כו' - ובהתאם למה שכתבתי לכת"ר שי' מכבר, ובודאי ימלא במכתבו הבא...

ב'קנה

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 479. והיא אל ה"ר מרדכי פרלוב. אגרות נוספות אליו - לעיל כ"ג, ובהנסמן בהערות שם.
באיזה אופן נקוו המים: ראה לעיל אגרת כ"ט. לקמן כ"ב.

ביקנו

ב"ה, כ"ט סיון, תשי"ג
ברוקלין.

הרבנית מרת ח' שרה תחי'

ברכה ושלוש!

מיט צופרידענהייט האב איך באקומען אייער בריף פון יום ג' אין וועלכען איר שרייבט, אז די קומענדע וואך מיטוואך וועט פארקומען דער אפשלוס מיטינג פון די אגודת נשי ובנות חב"ד סניף שיקאגא, און בייגעלייגט איז דא מיינער א בריף צו די אגודת נשי ובנות חב"ד, וועלכען איר וועט געוויס פארלייענען בא דעם מיטינג. און מעגליך אז עס וועט נאך זיין אויך צייט צו אפשיקען צו אייך דעם המשך רשימות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע וועגען זיין מאסר (וועלכער דרוקט זיך יעצט).

עס וואלט גלייך געווען לכל הפחות בקיצור דערציילען די פארזאמעלטע וועגען דעם חג הגאולה. און ווי דער רצון פון כ"ק מו"ח אדמו"ר איז שטענדיג געווען, אז עס זאל ניט בלייבען באם סיפור אליין, נאר שליסען פון דעם א אויספיר בהנוגע צו חיזוק אין תורה און מצות. און בפרט בא פרויען, וועלכע קענען האבען א גרויסע השפעה אויף די מענער און די קינדער. זעלבסט פארשטענדלעך, אז ניט אלע ערטער און ניט אלע פרויען זיינען גלייך אין דעם, וואס מען דארף פאדערען פון זיי, אבער מען קען אלעמאל געפינען זאכען וועגען וועלכע מען קען און מען דארף ריידען וועגען זיי אין יעדער ארט און צו יעדער פרוי, און ווען מען רעדט וועגען דעם, קען מען האפען אויך אף גוטע רעזולטאטען לפועל ממש.

בברכת הצלחה לכל החבירות הן ובני ביתן - שי' - כל אחת ואחת בהמצטרף לה.

ביקנו

מרת ח' שרה תחי' העכט.
נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת איתחסט, ובהנסמן בהערות שם.

ב'קנז

ב"ה, ב' דר"ח תמוז, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

... בא דער געלעגנהייט, וויל איך אויך אונטערשרייבן און אויפמערקזאם מאכן אויף דעם סיפור, וועלכער ווערט דערציילט אין דער סדרה וואס מען האט ערשט געלייענט אין דער תורה - פרשת קרח, א סיפור וואס דארף דינען א מוסר השכל פאר יעדן אידן בכלל, פאר פרויען בפרט, און ספעציעל פאר די פרויען פון נשי ובנות חב"ד, וואס פון זיי מאנען די רביים הק' צו אויפפירן זיך לפנים משורת הדין אין אהבת השם, אהבת התורה און אהבת ישראל, און גיבן זיי כוחות אויף דעם.

דער סיפור און דער מוסר השכל זיינען:

קרח איז געווען פון די גרעסטע מיוחסים בא אידן, האט געשטאמט פון איינער פון די שענסטע משפחות, איז געווען א גרויסער למדן, פון די גרעסטע וועלט-גבירים, זייער א קלוגער מאן און - א נאענטער מקורב צו משה רבינו און אהרן הכהן. דאגעגן, און בן פלת, איינער פון זיין חבורה, געפינט מען ניט ער זאל זיך מיט עפעס וואס אויסצייכענען: ניט מיט חכמה, ניט מיט יחוס, ניט מיט אנדערע זאכן.

ווי האט זיך אויסגעשטעלט זייער לעבן?

פונקט פארקערט ווי מען האט געקענט ערווארטן.

קרח האט געהאט א וויסטן סוף און ער האט נאך מיטגעשלעפט מיט זיך אין דעם אומגליק הונדערטער און הונדערטער אידן.

און בן פלת, דאגעגן, איז געראטעוועט געווארן מיט דער גאנצער פאמיליע. ער איז געווען דער איין-און-איינציקער וואס האט ניט געליטן, פון צווישן די אלע וואס זיינען געווען אין קרח'ס עדה.

ב'קנז

נדפסה בלקו"ש ח"ב ע' 689. ונראה שהיא האגרת לאגודת נשי ובנות חב"ד הנזכרת בכמה אגרות דלעיל ודלקמן. ראה גם לעיל אגרת איתחסט, ובהנסמן בהערות שם.

וואס איז געווען די סיבה פון אזא אונערווארטעט שלעכטן סוף
פאר קרח'ן און גוטן סוף פאר און בן פלת?

די ווירקונג און אויפפירונג פון זייערע פרויען!

די פרוי פון און בן פלת האט, אין די לעצטע שעות, אבער דאך
מציל געווען איר מאן און זייער גאנצע פאמיליע. זי איז געווען די
אמת'ע עקרת הבית.

קרח'ס פרוי, דאגעגן, האט מיטגעהאלפן, דורך אירע רייד און
אויפפירונג, צו איר מאנס אונטערגאנג, און צום אונטערגאנג פון דער
גאנצער עדה זיינער. אנשטאט צו זיין די עקרת הבית, דער יסוד פון
הויז, איז זי געווען די עוקרת הבית, וואס האט די הויז עוקר געווען.
אויסגעריסן.

אין גמרא (סנהדרין קט, ב) און אין מדרשים, וועט דאס דערציילט
אויספירלעך.

דאס אלעס מוז נאכאמאל און ווידער אמאל ברענגען יעדערן פון
אונז אלעמען צום טיף אריינטראכטן זיך אין דער געוואלדיקער
אחריות פון א פרוי, און אין דער העכסט וויכטיקער ראלע וואס זי
האט אין דעם גוט און וואוילזיין פון איר מאן, פאמיליע,

ווי שלמה המלך זאגט (משלי יד, א): חכמת נשים - קלוגע
אויפפירונג פון פרויען - בנתה ביתה - בויט דעם וואוילזיין פון איר
הויז; אין געגנפאל, איז, ר"ל, ווי דער פסוק זאגט דארטן ווייטער וועגן
דעם.

בברכה צו יעדערער פון אייך, און מיט א וואונש פון הצלחה אין
אייער ארבעט און אין אייערע פרטיות'דיקע ענינים.

ב'קנח

ב"ה, ב' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש"ק העבר: מ"ש בנוגע לזוגתו תחי', הנה
הלשון בזה הי' „שלא תפרסם“, ומזה עצמו מובן שבמקום שצריך
להודיע מפני איזה טעם שיחי' וכן בנוגע להחורים וקרובים אין זה
בכלל חנ"ל.

ובנוגע לשאלתו אודות הנהגה מיוחדת, כמדומה שכבר כתבתי לו
מכבר, שלא שמעתי בזה, אלא שבכלל צריך לבדוק המזוזות בדירתם
וכן ליתן בבקר בכל יום מימות החול איזה פרוטות לצדקה, מובן שזה
נוסף על מה שבדאי נוהגת לתת לצדקה לפני הדלקת הנרות של שבת
ושל יום טוב.

בשאלתו אודות האשה ... שהיא מרפאה בלא תרופות וכו', הנה
לכאורה אינו מובן למה צריך לדרכים אינם מובנים, כיון שהתורה
נתנה רשות לרופא לרפאות.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל, ובטח
יזכה בתוכנו את הרבים.

במש"כ מכבר אודות הקישורים שבחינוך הילדים בת"ת – הנקודה
הכללית (כי בפרטיות **משתנה** לפי המקום **והתלמיד**) היא, לעבוד בזה
בלי לאות, ובדרכי נועם וסו"ס מצליחים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובריאות הנכונה לו ולזוגתו שיחיו.

ב'קנח

שלא תפרסם: ראה לעיל חצי אגרת איתרכו, ובהנמסר בהערות שם.

ב'קנט

ב"ה, ב' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו,

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם נתקבל מכתבם מכ"ה סיון עם קטעי העתונים והתמונות
(וחבל אשר התמונות לא עלו כהוגן) ובטח גם להבא ישלחו הנדפס
בהעתונים וכו' ופשיטא שישלחו לכאן עכ"פ איזה טופסים מהשיחות
שהדפיסו או שידפיסו.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל, וכן
הפרובס מהמשך רשימת המאסר, ובטח בהתאם להצעתם מאז הנה
יוכלו להדפיס המשך המאסר בחוברת בפ"ע – או כמ"ש אח"כ
בהבטאון.

ב'קס

ב"ה, ב' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נר"נ עוסק בצ"צ מוה"ר דוד נתן שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מכ"ז סיון, וכבקשתו הנה כשאחי על הציון
של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אזכיר את אלו שאודותם
כותב.

(ב) במענה על שאלתו, הנה אין ת"י כתב יד סופרו של הבעש"ט.

ב'קס

מוה"ר דוד נתן: לעסער. אגרות נוספות אליו – לעיל איתחקמב, ובהנסמך בהערות שם.

אדמו"ר שליט"א

שה

ג) בנוגע להצעתו לחדפיס אלפא ביתא האותיות עם התגים כמו שהם כתובים בתורה, הנה איני רואה הנחיצות והתועלת בזה, וכיון שדברים אלו עלולים שלא להשמר כדבעי, הרי במילא יש למעט בהפצתם, כיון שאין זה נוגע לחינוך התינוקות, כי כמו שבמקום שנוגע לחינוך הרי ידוע מרז"ל בשה"ש רבה עה"פ ודגלו עלי אהבה, אבל במקום שאין נוגע להנ"ל הפליגו רז"ל בקדושת כתב אשורי בכמה וכמה מקומות, וידוע ג"כ תשובת הרמב"ם בזה, ועיין שו"ע יו"ד סוף סימן רפ"ד.

ד) ואחרון חביב, שחותם הנני מכתבי בברכת מזל טוב מזל טוב לקראת נשואי בת אחיו תחי, ויה"ר מהשי"ת שיבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

בברכה.

ב'קסא

ב"ה, ה' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר סעדי שי שד"ר

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מכ"ז סיון – אחר השתיקה הארוכה – ות"ל שכנראה ממכתבו רואה הוא פרי טוב בעמלו, ויה"ר מהשי"ת שגם בעיני בשר יראה איך שכ"ק מו"ח אדמו"ר ממשיך הצלחה למעלה מן הטבע ועפ"י המבואר בכ"מ בדא"ח בענין דזריעה ונטיעה, הנה אין פלא אם כמה ענינים יש לחכות עד שנראה הפרי בפועל ואדרבה וכמבואר בענין הנ"ל.

לפלא שאין מזכיר מאומה ע"ד השיחה דל"ג בעומר לפני

ב'קסא

מוה"ר סעדי: ליברוב, מידלעס מרוקו. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו איתב (ושם על שליחותו למרוקו).

התלמידים הצעירים כאן, שנשלח העתקה ממנה בלשון הקדש להרה"ח
הר"ש מטוסאף ע"מ להשתמש בזה באופן המתאים במרוקו.

מוסג"פ הקונטרס והמשך רשימת המאסר שהו"ל בקשר עם חג
הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל, ובטח יפרסם תוכנם באופן המתאים.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעני הפר'

ב'קסב

ב"ה, ה' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הרבנית מרת קיילא תחי

ברכה ושלוש

עס וואונדערט מיך וואס א חוץ איין בריף וועגען דער ארבעט פון
אגודת נשי ובנות חב"ד אין מאנטרעאל, האב איך מער ניט באקומען
קיינע שריפטליכע ידיעות, האפענטליך אז עס פעלט ניט מער ווי אין
דעם שרייבען, אבער ניט אין דער ארבעט אליין. און זיכער האט מען
אויסגעארבעט א פלאן ווי צו אויסניצען די זומער חדשים און ווי צו
פארשפרייטען דאס וואס עס פאדערט זיך פון די נשי ובנות חב"ד
צווישען די פערשידענע קרייזען מיט וועלכע מען טרעפט זיך אויף די
זומער פלעצער, און זעלבסט פארשטענדלעך אז ווען מען טוט ארבעט
צונויפגערעטערהייט און מיט א סדר האט דאס מער הצלחה, און
השי"ת זאל העלפען יעדער איינע פון די חברות מיט זייערע בני בית
מיט א פרייליכען און געזונטען זומער.

ביגעליגט איז דא א העתקה פון מיינעם א בריף צו די אגודת נשי
ובנות חב"ד, אין צוזאמענהאנג מיט דער זומער ארבעט וואס
האפענטליך וועט דאס איבערגעגעבן ווערען אויף א פאסענדען אופן.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

המזכיר

ב'קסב

מרת קיילא: היטריק.

נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת איתחסט, ובהנסמן בהערות שם.

ב'קסג

ב"ה, ח' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר רפאל נחמן שי הכהן

שלום וברכה!

אחרי הפסק ארוך הנה בנועם קבלתי המשך רשימותיו, ולפלא
שלא כתב בצירוף לזה עכ"פ ממצב בריאותו ושל זוגתו שיחיו ויה"ר
שזה יהי סימן טוב שהכל שלום, ובכ"ז לחבא יכתוב גם ע"ד הנ"ל וכן
ע"ד הצלחתו בישיבת אחי תמימים בתל אביב, ות"ח מראש.

במ"ש ברשימתו אודות החח"ם (בעל המחבר השדי חמד) הנה
כנראה שיש כאן איזה טעות, כי השדי חמד בא לקרים
מקונסטנטינא[פול (ולא מירושלים ת"ו) בשנת תרכ"ז וחזר ועלה
לאה"ק ת"ו בשנת תרנ"ט, וא"כ הרי זה ל"ב שנים שחזרו בקרים ולא
מ"ב. וכן אודות מלחמתו בבתי ספר אליאנס, הי' זה בחברון לאחר
חזרתו מקרים, ואינו ידוע ממקום אחר שיהי' ג"כ בירושלים. ובפרט
שכשיצא החח"ם מירושלים ת"ו הי' בן י"ח-כ' לערך, ואין סברא לומר
שמכל רבני ירושלים ת"ו הי' הוא הלוחם נגד הנ"ל.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל ובטח
יזכה בתוכנו את הרבים.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולב"ב שיחיו ולהצלחה בגור.

מ. שניאורסאהן

ב'קסג

מוה"ר רפאל נחמן: הכהן, אגרות נוספות אליו — לעיל חיו אתרלט, וכהנסמן בהערות שם.

ב'קסד

ב"ה, ח' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו - אחרי הפסק ארוך - מיום כ' סיון, ובטח בינתים נתקבל מכתבי בברכת מזל טוב להולדת בנם שי' ובטח יודיע ג"כ מהשם אשר קראו לו בישראל. ומה שלא עניתי על שאלתו בקריאת השם, הוא ע"פ הידוע מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, שהי' עונה, אז אין דערוף מיש איך זיך ניט" ומובן זה ע"פ המבואר בכתבי האריז"ל אשר לההורים נותנים מלמעלה הדיעה הישרה לקרות השם מכוון לנשמת וגוף הנולד, כי הרי השם הוא צנור החיים שלו. ואכפול ברכתי שיגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים ביחד עם בנם אחיו שי' ומתוך הרחבת הדעת אמיתית.

מוסג"פ הקונטרס ורשימה שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל וכן העתק מכתבי כללי לאגודת נשי ובנות חב"ד, אשר בטח יפרסמו תוכנם בחוגים היותר רחבים ובאופן המתאים והשיי"ת יצליחם.

בברכת הצלחה.

ב'קסד

ב"ה, ח' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ומ"ש שמפני הטרדות לא יכול להשתתף בענין הנ"ל וכו', הנה פליאני עליו, כי הרי איפכא מסתברא, ומשל למה הדבר דומה לאדם שנחלש בגשמיות ואומרים לו להוסיף באכילה ושתי' ויענה ע"ז שכיון

ב'קסד

נדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 497 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
שהי' עונה: ראה גם לעיל אגרת ב"ג, ובהנסמן בהערות שם.

שחלוש הוא אין לו כח לאכו"ש ולכשיבריא אז, יוסיף באכו"ש, וה"ה בהנ"ל שכשרואה שטרוד בענינים המבלבלים ומקלקלים ואין בהם נחת, הנה אחת העצות להפטר מזה הוא להיות טרוד בענינים דחזוק התורה והיהדות והבלא מפיק הבלא ובפרט בענין דתורה הרי ידוע מרז"ל כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעושר, ועוני ועושר הרי הם לא רק בכסף וממון אלא גם בזמן וכו'...

בברכה ובפ"ש כל אנ"ש שיחיו.

ביקסה

ב"ה, ט' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במה שהעיר במכתבו אודות מחיצה בבית הכנסת, הנה זה מכבר נדפס מאמר בזה בהירחון „המאור“ המופיע בברוקלין, טבת תשי"א, מהרב אברהם שי' וויינפעלד דנויארק ומעיר שם מהרמב"ם פרק ח' הלכות לולב, מהלכות בית הבחירה פרק ה', פירוש המשניות בסוכה ובתוס' יו"ט, שבמקומות האחרונים משמע שצריכה להיות המחיצה באופן שלא יוכלו להסתכל ומציין ג"כ לשו"ת מהר"ם שיק חלק או"ח סי' ע"ז שהרעיש עולם נגד הרוצים לעשות מחיצה בעמודים באופן שיוכלו לראות, וסיים שפשוט הדבר שכל זה נאמר אפילו אם כל הנשים נזהרין בכיסוי ראש ובטפח מגולה, מכש"כ עאכו"כ אם הן הולכות פרועות ראש וזרועות מגולות, יש איסור כפול, ועיין באו"ח סי' ע"ה וזה פשוט. ובירחון הנ"ל דחדש אייר-סיון תשי"ג מדובר ג"כ בהנ"ל.

ביקסה

אודות מחיצה: ראה גם לקמן אגרת ביקפד.

ב'קסו

ב"ה, ט' תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו המהיר מבר"ח תמוז, ולחביבותא דמילתא ממחר הנני לענות עליו שלא בסדר תור המכתבים, ועיקר מכתבי הוא לכתוב לו יישר כחו ויישר חילו לאורייתא אשר לקח ע"ע לעשות כפי כחו בהרמת קרן ... וידוע מאמר הקב"ה כשאני מבקש איני מבקש אלא לפי כחם אבל לאידך גיסא ידוע פסק רז"ל כל המוסיף מוסיפין לו, וכיון שנגש בחשק ובמרץ לעבודתו בקדש זו הרי מזמן לזמן יוסיפו לו מלמעלה ג"כ כחות להגדיל תורה ולהאדירה, ואשרי וטוב חלקו והאריכות בזה אך למותר.

ובמה שכותב במכתבו:

(א) איך להתנהג עם תלמיד שיש חשש שישפיע לרעה על חבריו, אם להרחיקו מכותלי הישיבה אף שעי"ז יוגרם לו היזק, או לא. הנה פשיטא אשר היזק היחיד והיזק הרבים הזהירות בהיזק הרבים קודם, אבל במקרים שאפשר להשפיע על התלמיד שלא לקלקל (שרק לעתים רחוקות ביותר א"א זה), ובדרכי קירוב, הנה על פי רוב משנים הנהגת התלמיד בתחלה שלא לקלקל אחרים ואח"כ גם לתקן את עצמו.

(ב) אם עליו להשתדל בקירוב עוד אברכים ונערים בכדי שיכנסו בהישיבה או שימסור את עצמו רק על תלמידי הישיבה דעתה. הנה ההכרח דענין הראשון היינו להגדיל מספר התלמידים הרי פשוט הוא, אלא שבזה יש להעמיס העבודה בקירוב והמשכה זו על שאר אברכי אנ"ש וגם על אנ"ש עצמם הנמצאים תמיד בעיר, והשי"ת יצליחם והוא יעזור להם רק מזמן לזמן כפי הצורך.

(ג) שאלתו הפרטית שיש לו תפילין דרבינו תם, ואם יתחיל בהנחתם. הנה אם נזהר הוא בטבילת עזרא - בלי"ג - ומתפלל נוסח אר"י והתפילין בדוקים הם, יעשה כנ"ל ובפרט עתה שהתחיל בתוספת

ב'קסו

תפילין דרבינו תם: ראה גם לקמן אגרות ב'קסט. בדי.

עבודה בהפצת פנימיות התורה אשר זהו ג"כ אחד החילוקים בפנימיות הדברים בין תפילין רש"י ור"ת, שהתפילין דרש"י בלשון הקבלה הם מוחין דאימא ושייכים יותר להבנה והשגה והוא נגלה דתורה, ותפילין דר"ת בלשון הקבלה הם מוחין דאבא ושייכים יותר להענינים דתורה דהנחה בנפש – אפלייג – ולא כ"כ בהבנה והשגה שהיא פנימיות התורה, וראה ג"כ תורה אור פ' שמות נב, סע"ב.

מוסג"פ קונטרס והרשימה שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל שבטח יזכה בתוכנם באופן המתאים את תלמידי הישיבה וכל השייכים לזה, והשי"ת יצליחו בכל הנ"ל.

בברכת הצלחה.

ביקסז

ב"ה, ט' תמוז, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

נהניתי לקבלת מכתבו המהיר מעש"ק בו כותב אשר סו"ס הנה גם הוא רואה פעולות טובות ע"י שהותו בעירו עתה, ובטח למותר להעירו אשר אם נראה כ"כ בעיני בשר הרי הרבה יותר נמצא במציאות שאין נראה עדיין והשי"ת יצליחו שגם נסתר זה יראה בגלוי.

(ב) מ"ש שקשה פרנסתו. (ובטח לא נשמט מזכרוננו מרז"ל שמזונותיו של אדם קשים כקרי"ס) הנה לפלא שאינו כותב כל פרטים מה הי' סוף דבר בחיפוש מקום מתאים לת"ת ובמשך הזמן גם לביהכ"נ בחלק האחר של עירו, ובודאי ימלא בזה בבואו הנה.

(ג) במה ששאלני מאז אם נוהגים אצלינו לומר תחנון ביום הסתלקות של צדיקים. הנה בטח ידוע לו שגם ביו"ד שבט אומרים תחנון, ופעם שאלתי את כ"ק מו"ח אדמו"ר, וענני, ווען איז נאך אזא גוטע צייט אויף אויסבעטען ווי אין די טעג.

ביקסז

נדפסה בלקריש חט"ז ע' 504, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
ופעם שאלתי: ראה גם לקריש חט"א ע' 210.

ד) בסעיף ב' גי' דמכתבו, כיון שבא לכאן בשבוע הבע"ל הרי נמשיך בזה בבואו הנה.

ה) איני יודע אופי אותם שהשפיע עליהם בעירו, אבל בכלל הי' צריך לבאר להם הענין של אהל צדיק הדור ומרומז ג"כ בגמרא במרז"ל דכלב נשתטח על קברי אבות, אשר משם מובן שעי"ז ניצול מעצת כו' ואדרבה עוד ירש חלקם, אשר לכן גם עליהם ליפות את כחו ולתת לו פתקאות וכיו"ב, כיון שאין ביכולתם לבקר בעצמם על ציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, ובטח ימצא אותיות המתאימות להסבירם בזה, ויעויין ג"כ אגה"ק סי' כ"ח וביאורו.

ו) מוסג"פ הקונטרס והרשימה שהו"ל לחג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל וכן העתק מכתבי כללי לאגודת נשי ובנות חב"ד, אשר בטח יפרסם תוכנם בחוגים היותר רחבים ובאופן המתאים.

בברכת הצלחה.

ב'קסח

ב"ה, יו"ד תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ כו' מוה"ר אברהם סענדער שי'
וזגתו מרת שיינא שרה תחי'

שלום וברכה!

...הנה יה"ר מהשי"ת שכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, זאלט איר האבען א געזונטען פרייליכען זומער.

וע"פ מרז"ל בסוטה דף יו"ד ע"א שמשון על שמו של הקב"ה נקרא שנא' כי שמש ומגן ה"א – שזהו ג"כ הרמז שלע"ל הקב"ה מוציא חמה מנרתקה, – והשמש בגבורתה בגשמיות ה"ה בימי הקיץ, שזהו ג"כ הוראה שכן הוא ברוחניות שדברים הגשמים משתלשלים מהם ולכן

ב'קסח

מוה"ר אברהם סענדער: נעמצאו. אגרות נוספות אליו – לעיל ח"ו איתחבב, וכתבסמן בהערות שם.

שיג

אדמו"ר שליט"א

מבואר בחסידות אשר עבודת ה' בימי הקיץ קלה יותר מאשר בימות החורף.

הנה יהי להם א געזונטער פרייליכער זומער בגשמיות וברוחניות גם יחד ומטובו לפרוש בשלום בנס וב"ב שיחיו וכן לחתנם וב"ב שיחיו.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות עם כל הפירושים.

נ"ב. נהניתי ממה שמשדל לעורר אודות הנחיצות בקו העבודה, ואף שע"פ מכתבו לא קבל מענה בכתב, אבל בטח כל ענין של קדושה ובודאי דברי התעוררות בכלל זה, חזקה שפועלים בין אם נראה לעיני בשר או שלמשך זמן נשאר בהעלם, ויעויין בקונטרס עץ חיים מכ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע הוספה ג' אשר בזמננו זה עיקר השתדלותו של היצה"ר הוא למנוע בני ישראל מקו העבודה, ומזה גופא מובן גודל הנחיצות בזה.

מוסג"פ הקונטרס והרשימה שהו"ל בקשר חג הגאולה י"ב וי"ג תמוז הבע"ל וכן העתק מכתבי כללי לאגודת נשי ובנות חב"ד, אשר באמת תוכנו שייך לכל בנות ישראל, ובודאי ינצל את הנ"ל בהמקומות שם יבקר באופן המתאים.

ב'קסט

ב"ה, ט"ז תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ט' תמוז, בו כותב שקבל קבלה על שחיטת עופות (ובטח ישנו אצלו גם הודעה) ושואל אם יתעסק בזה.

הנה נכון הדבר והי' ג"כ מהראוי שיחפש דרך איך להשתלם גם בשחיטת גסות, וחשיית יצליחו לקיים מרז"ל אין ושחט אלא ומשך לקיים גם ברוחניות היינו להמשיך את נה"ב שלו וגם בסביבתו לרשות

ב'קסט

נדפסה בלקריש ח"ו ע' 421 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
ושחט . . . ומשך: ראה גם לעיל אגרת איתתא, ובהנסמן בהערות שם.

היחיד יחידו של עולם שתוכל להתהפך לדם ובשר כבשר האדם אתם קרויים אדם על שם אדמה לעליון אדם העליון שעל הכסא.

במענה על שאלתו – אם נזהר בטבילת עזרא ויש לו שיעורים קבועים בתורת החסידות יתחיל, בל"ג, להניח תפלין דר"ת.

בברכה.

ב'קע

ב"ה, ט"ז תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מי"א תמוז, ות"ח בעדו. ובנוגע לסעיף ב' שבו. הנה הצעתו לבטל אצלו בכלל ענין הקל, הנה ידוע המבואר בכ"מ ששבירת הזולת בעניני הרשות (היינו שאצל הזולת הוא ענין הרשות) אינו רצוי ובפרט כשעלול שלא יציית ובמילא יבוא לידי נסיון – שבירה או תוצאות הפכויות, אלא שדברתי עם הנ"ל ע"ד תוספת בלימוד הן נגלה והן בחסידות, ובכלל הבין ממני שפליאה קצת בעיני אריכות הלימוד שלו בהק. וכן עוררתי שיתרגל לחזור חסידות ברבים...

ב) דא"ג נפלאתי ... אשר זה מזמן שבטל ענין חזרת דא"ח בבתי כנסיות ע"י התלמידים הקשישים של הישיבה, שלפלא גדול הדבר, והנזק שבהביטול מובן, ובקשתי את הנ"ל למסור לכל אלו שעסקו בזה שימשיכו גם עתה, ואולי כדאי, שבכדי שיהי להם יותר התענינות ומקום להתגדר, שיעשו זה באתערותא שלהם בעצמם וכפי שנעשה כאן שהתלמידים בחרו בעצמם ומבין עצמם את האברכים ההולכים להבתכ"נ וכו' אבל מובן שצ"ל השגחה באופן שלא ירגישו בזה, והוראות ג"כ באופן כזה ואין לו לדיין אלא מה שענינו רואות על אתר.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולכל ב"ב שי'.

אם נזהר: ראה גם לעיל אגרת ב'קסט, ובהנסמן בהערות שם.

ב'קע

לבטל... הקל: = הקולג', ר"ל להורות לו שיפסיק את לימודיו באוניברסיטה.

נאך דער הקדמה קום איך צו דער נקודה אין באצוג צום פראיעקט ... וואס דארף דינען אלס א מוסד וואו מ'וועט לערנען לימודי קודש, ווי גמרא, תוספות אד"ג, און אויך - להבדיל - לימודי חול כדי אויסצובילדן פראפעסינאלן, ווי אינזשענערן, דאקטוירים אדוואקאטן אא"וו.

ניט אריינגייענדיק אין דער שאלה אליין, אויף וויפל עס איז ראטזאם און ווי ווייט מ'מעג מאכן אזא געמישטן מוסד, וואס די מיינונג געגן דעם פון גדולי ישראל איז באוואוסט מכמה דורות, און קוקנדיק אויף דעם גאנצן ענין מער ניט פון שטאנדפונקט פון די ישיבות בארצנו הקדושה, קען קיין שום ספק ניט זיין, אז די עצם אידיע פון אזא מוסד וועט גורם זיין אפצוציען בחורים פון די ישיבות ... און וועט בכלל אפשוואכן דעם מצב פון די ישיבות, וואס מיט די ישיבות, און בלויז מיט די ישיבות, איז פארבונדן דער קיום פון אונזער פאלק.

איך נעם זיך די גאנצע דרייטטיקייט צו זאגן דאס אויבנדערמאנטע אזוי שארף, ווייל איך האב געהאט די געלעגנהייט פון נאענט צוצווען ווי אזוי ענליכע מוסדות האבן געווירקט אויף דער אידישער יוגנט, זייענדיק אין רוסלאנד, שפעטער אין פוילן, דייטשלאנד, פראנקרייך און אמעריקע. מיינע גענויע ידיעות פון פארשידענע קוועלן וועגן די פארשידענע קרייזן יוגנט אין ארץ ישראל, באשטעטיקן מיין מיינונג, אז אזא מוסד פאר פרומע יוגנט אין ארץ ישראל ... וועט ברענגען א היזק און חורבן ר"ל שלא בערך מער ווי אן ענלעכער מוסד אנדערשוואו, ווי צ.ב. אין אמעריקע, וואו די אומשטענדן מצד כמה סיבות זיינען אינגאנצן אנדערע.

בברכה.

ביקעו

ב"ה, כ"ד תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שמואל צבי שי

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מי"ז תמוז (יהפך במהרה לששון ולשמחה) בו
כותב אשר בהשתדלות הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר יונה שי
איידעלקאפ, הנה נתיסדה תלמוד תורה בעירו ההולכת וגדלה, ולפי
ידיעתו בתור תושב המקום הנה יש סיכויים רבים להתפתחות הת"ת
לשם ולתפארת כי ישנם די הורים ועסקנים מעוניינים בחינוך דיראת
שמים וכן גם כסף לא יחסר.

והנה כנראה ממכתבו הנה כל הנ"ל במדה ידועה נמצא רק בכח
וצריך להוציא מן הכח אל הפועל וכמוז"ל קריינא דאיגרתא איהו להוי
פרוונקא בטח ישתדל במרץ היותר גדול וכן ימשיך לזה את ידידיו
ומכיריו אשר יבוא כל הנ"ל מהכח אל הפועל, אשר בטח לא יחסרו אז
ג"כ מלמדים יראי שמים שיקחו עליהם עיקר העבודה היינו חינוך
הבנים והבנות ברוח ישראל סבא, ופשיטא אשר ת"ח מראש אם יכתוב
ע"ד הגשמת כל הנ"ל בפרטות המתאימה.

מה שמסיים במכתבו שדרוש להם מלמד כו', הנה לכל לראש
יסדרו את המלמד שנמצא כבר באופן המתאים שזה גופא ישמש כח
המושך לעוד מלמדים.

בתחלת מכתבו כותב אשר אביו הי' בשחרית ימיו דבוק בחב"ד וגם
אחד מהרא"י בישיבת חב"ד בחברון, ולכן לפלא שאינו מפרט אודות
קביעות עתים שלו בתורת חב"ד, שאם בימינו אלה חובת מצוה וחובת
חובה על כל ישראל הוא זה הרי עאכ"כ לברא כרעא דאבוה שהי'
מחסידי חב"ד, והאריכות בזה אך למותר.

בברכה.

ביקעו

מוה"ר שמואל צבי: ספקרינה, חולון.

ביקעז

ב"ה, כ"ה תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

ברכה ושלום!

איך האב באקומען אייער בריף וועגען אייער זון ... אז בא אייער
זון איז שוין עטליכע יאר נאך דער חתונה און האבען נאך דערוויילע
ניט קיינע קינדער.

די ערשטע זאך וואס מען וואלט געדארפט זיכער וויסען, אויב זיין
פריי אייער שנור פירט זיך אויף ווי אלע אידישע טעכטער צו אפהיטען
טהרת המשפחה, וואס ווען מען היט טהרת המשפחה בענטשט השם
יתברך מיט געזונטע קינדער, געזונטע פיזיש און געזונטע גייסטיג. און
עס קען זיין - אז אויב פארלויפיג היט זי נאך ניט קיין טהרת
המשפחה - איז דאס גאר א חסד פון השי"ת וואס זיי האבען נאך ניט
קיינע קינדער דערוויילע, וויילע השי"ת וויל זיי בענטשן מיט געזונטע
קינדער פיזיש און גייסטיג. עס איז ניט קיין פראגע דאס וואס מען
זעהט בא אזעלכע וועלכע היטען ניט ח"ו קיין טהרת המשפחה און זיי
האבען - ווי עס ווייזט אויס - געזונטע קינדער; איז דאס נאר וויילע
מען ווייסט ניט גענוי וואס עס טוט זיך בא יענעם, און דעם פיין וואס
עלטערן פילען פון דעם אומרעכט וואס זיי זיינען באגאנגען געגען
זייערע געבארענע קינדער אין אזעלכע פאלען, שעמען זיי זיך צו
דערציילען און באהאלטען אויס דורך פערשידענע מיטלען און וועגען
די אינווייניגסטע ליידען און שמערצן, און ווען מען וואלט געקענט
דערציילען די פאקטען וואס מערסטע עלטערן גיבען איבער אינטיים די
חרטה געפילען איבער דעם וואס זיי האבען ניט געהיט טהרת
המשפחה, און וואס די פאלגען דערפון ליידען די געבארענע קינדער,
וואלט מען פיל פארשפארט צו ריידן אפילו איבער די וויכטיגקייט פון
היטען טהרת המשפחה.

איך וויל אייך ניט ווייטאן, אבער אלס מוטער און פריי, וואלט איר
באדארפט לייגען כחות אויף דעם, אז בא אייער זון און זיין פריי זאל
אפגעהיט ווערען טהרת המשפחה און אויך בא די אנדערע קינדער
אייערע, און דערמיט טוט מען ניט א טובה צו השם יתברך, נאר דאס
טוט מען זיך א טובה, צו אויסגעהיטן ווערען פון אומגליקען ר"ל בא
קינדער און אייניקלעך.

מיט א וואונש אז איר זאלט אנזאגען גוטע בשורות אז איר האט אנגעהויבען טאן אין דעם און מיט הצלחה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ביקעה

ב"ה, כ"ו תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנה סו"ס - אחרי שתיקתו הארוכה - נתקבל מכתבו מט"ו תמוז
בו כותב ע"ד בקורו אצל הרופא ומה שאמר לו.

והנה ידוע עד כמה שיקר בעיני ה' בריאותו של גוף ישראל, ועל פי
מה ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שפעם הנה
אביו כ"ק אדמו"ר גליא לדרעא ואמר לו, ראה גודל ערך הגוף שבשבילו
הנה יצקו געגאסען כמה תורה ומצות, ובמילא פשוט שצריך הוא
לשמור על בריאות גופו, וכיון שזהו מהענינים שהתורה מסרה לרופא
להורות הסדרים באכילה ושתי' וכו' צריך לעשות כהוראתם, ואינו
מובן מה שכותב שמפני זה אינו יכול לעסוק בעבודת תפלה, ואם
כוונתו שאינו אוכל וטועם קודם התפלה, הרי ידוע באחרונים וכן פסקו
נשיאנו הק' שבמקום הנצרך לבריאות הגוף מותר לטעום קודם
התפלה, ואדרבה מצוה וחובה הדבר, ובפרט ע"פ פתגם הצמח צדק,
שטוב לאכול בשביל התפלה מאשר תפלה בשביל האכילה, ובפרטי
האכילה ידבר בזה עם המשפיע שי' ויעשה כהוראתו ובהתאם להוראת
הרופאים, וה"ה למה שכותב אודות עצבין, שבטח גם זה יכול לתקן
בקל ע"י טיול לעתים קרובים וכיו"ב, והעיקר ע"י בטחון גמור בהשי"ת
שמוליך את כאו"א מאתנו וגם הוא בכלל במסילה העולה בית א"ל,
אלא שצריך לחזק הקשרים בה' ותורתו על ידי אהבת השם אהבת

ביקעה

נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 235, והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מה ששמענו: ראה גם לעיל חי"ד אגרת א"סא. חי"ז אגרת איתקעט. חי"ג אגרת תרה, ובהנסמן בהערות שם.
פתגם הצמח צדק: ראה גם לעיל חי"ז אגרת אחריא, ובהנסמן בהערות שם.

שכג

אדמו"ר שליט"א

התורה ואהבת ישראל, וכלך מענין המרה שחורה שזהו מעצת היצר
לבלבלו מתורה ועבודה ובעיקר מהענין דבכל דרכיך דעהו.

המחכה לבשו"ט ומברכו בהצלחה ובבריאות הנכונה בגו"ר גם יחד.

ב'קעט

ב"ה, כ"ו תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר ישכר דוב שי'

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מיום חג הגאולה, בו כותב אודות עסקנותו
במוסד של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, בית רבקה"
המקרב את לבן של בנות ישראל לאבינו שבשמים ויצליחו השי"ת
למלאות תפקידו במוסד זה כדבעי.

נחניתי לקרות במכתבו אשר מסדרים – ובטח במרץ – קבלת
נערות של אנ"ש וגם של העיר על ימי החופש, ויש מקום לתקוה חזקה
וגדולה שיהי מזה פירות ופירי פירות גם על אחר ימי החופש, נוסף על
דברי רבינו הזקן בתניא (פרק כ"ה) אשר יחוד זה למעלה הוא נצחי
לעולם ועד כו' אלא שלמטה הוא תחת הזמן ובאותה שעה לבדה, יעויין
שם, וגדול זכות התעסקותו בזה להמשיך לו תוספת ברכה והצלחה
בעניניו הפרטים ג"כ.

בברכת הצלחה – המחכה לבשו"ט בהנ"ל.

ב'קעט

מוה"ר ישכר דוב שי': גורביץ.
ימי החופש: ראה גם לעיל אגרת בקנב, ובהנסמן בהערות שם.

ב'קפ

ב"ה, כ"ו תמוז, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...ובמה שכותב שרואה הוא ירידה במצבו הרוחני. הנה בלי שום ספק שדברי רז"ל אמיתיים הם, וכיון שפסקו ובדבר משנה שמצוה גוררת מצוה, הרי ברור הדבר שעסקנות בחינוך הכשר המקרב את לבן של בני לאבינו שבשמים מוכרח שתגרור אחרי עוד מצות ולא ח"ו לגרוע במצב הרוחני של העוסק בזה, ומובן זה ביתר שאת ויתר עז ע"פ המבואר בתורה אור בתחלתו בהענין דצדקה תרומם גוי וכלשון רבינו הזקן אשר נעשים. מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, שהוא ממש אלף פעמים כדמוכח מלשון המדרש דאלף נכנסים למקרא מאה כו' ואחד יוצא להוראה ונתבאר בלקו"ת לגי פרשיות בתחלתו, אלא שמלשון זה גופא שמוחו ולבו נעשים זכים מובן שעכ"פ קביעות ללימוד התורה צריכה להיות, ואז מצליחים במשך שעה אחת מה שבלא"ה הי' צריך לאלף שעות, ובטחוני שחלק האלף מזמנו שהי' קובע לתורה קודם התעסקותו בחינוך הכשר יוכל לקבוע גם עתה ועוד יותר מזה, ואין לדבר העומד בפני הרצון...

נהניתי במאד מ"ש שזוגתו עומדת עם תלמידי מלפנים בקישור ובודאי יביא זה תועלת בשביל התלמידות בכמה מובנים, וע"פ מרז"ל יותר ממה שהבע"ב עושה עם העני העני עושה עם הבע"ב, הנה בודאי יביא זה ג"כ תועלת בשביל זוגתו תחי' וכל ביתה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעניניהם הפרטים שלו ושל כל ב"ב ומשפחתו שיחיו.

ב'קפג

[כ"ו תמוז תשי"ג]

...ות"ח על מה שכותב בענין ההתועדות שהי' להם ביום ההלולא של דוד המלך, ובטח גם להבא ינצלו את היומי דפגרא להתועד בהתועדות חסידותית ולהתעוררות באהבת השם אהבת התורה ואהבת ישראל, והעיקר – לקבל על עצמם בהחלטה גמורה שכבר באה העת שצריכים לצאת מד' אמות המצומצמים ולהתפשט, באופן המתאים, בין שאר חוגי בניי' להפיץ שם המעינות, מעינות דא"ח ותורת החסידות הכללית ותורת חסידות חב"ד. וכמה דרכים בזה, ואחד מהדרכים הוא ע"י התועדות ברבים ובהשתדלות לשתף בהתועדות אנשים ובפרט הנוער מחוגים שונים, ובטח יקויים חפץ ורצון כ"ק אדמו"ר הזקן, שחב"ד לא יהי' ענין של מפלגה אלא של כללות עם ישראל יחיו.

ב'קפד

ב"ה, א' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי בעתו הפ"ש ע"י הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' מוה"ר אלי' שי' סימפסאן, אשר סיפר לי גם כן על דבר פעולותיו הטובות והשפעתו בסביבתו לטובת הרמת קרן ישראל סבא והחזקת רוח היהדות, ואם בכל המקומות ובכל הזמנים יקרה במאד מאד פעולה טובה של ישראל, הרי על אחת כמה וכמה בזמננו זה אשר גברו ההעלמות וההסתרים המניעות ועכובים בכל דבר קדוש וטהור, ועל פי המובא במכתב הרמב"ן, כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו, הרי עאכ"כ שצריך לייקר כל פעולה טובה, ומוכרח לנצל כל אפשריות של מעשה או דיבור לחיזוק התורה והיהדות. וכל שכן וקל וחומר מבני

ב'קפג

השבט וחלק השבט אשר בהם בחר ה' להיות כהנים לפניו ולשרת בקדש, אשר הדברים והמעשים שלהם בכל הנ"ל גדולים כמה פעמים ככה.

ידוע אשר כל פרטי עניני האדם הם בהשגחה פרטית ממנו ית'. וכיון אשר הגיע ליד כבודו ענין המחיצה בבית הכנסת, הרי בטח הוא בהשגחה פרטית מיוחדת, אשר ביד כבודו לפעול בזה. והאריכות בגודל ערך המחיצה בביהכ"נ בודאי אך למותר הוא. ואם בבית המקדש בארץ ישראל, אשר שם ראו נסים במוחש, וכמאמר המשנה עשרה נסים נעשו לאבותינו בבית המקדש, בכל זה היו מוכרחים לעשות מחיצה בין אנשים לנשים, וכמסופר במסכת סוכה ובהלכות בית הבחירה להרמב"ם, הרי עאכ"כ לאחר חורבן בית המקדש – יבנה במהרה בימינו – , ובחוץ לארץ, ובבית הכנסת שהוא רק מקדש מעט, ובפרט בדורנו יתום זה, אשר ענין המחיצה בביהכ"נ מוכרח הוא ביותר וביותר. ובמוחש ראינו, אשר באותן הבתכ"נ שבטלו המחיצה או שעשאוה קטנה יותר מדאי, הרי לא הי' זה אלא התחלה של יציאה וירידה מדחי אל דחי, ר"ל. ואחר כך העמידו גם כן מיקראפאן בשבת ויום טוב, שהוא איסור דאורייתא ועוד ידם נטוי לרדת כמה מעלות אחורנית. ואין רצוני להאריך בגנותם של בני ישראל כו', ותקותי, ועל פי מאמר רז"ל אין מזרזין אלא למזרזין, שכבודו יאחז בכל האמצעים והדרכים לבטל מחשבה רעה זו של ביטול מחיצה בבית הכנסת. ולהסביר להם – אף כי דבר פשוט הוא – אשר כשבאים אפילו לשר קטן בשר ודם ומבקשים ממנו אפילו רק בקשה קלה, הרי מדרכי הנמוס הוא ומובן גם על פי שכל, אשר בשעת מעשה אין לעשות ענינים שהם היפך רצון השר, כי זהו בסתירה ובנגוד להשאלה והבקשה. ועאכ"כ כשבאים לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא ומבקשים על חיי בני ומזוני, שאסור ועון פלילי הוא לעשות בשעת מעשה ענינים שבזה ממרים את פי ה' אלקי העולם. וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע: חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם. והשי"ת יצליח את כבודו, אשר בנקל ובדרכי נועם, ימלא שליחותו של המקום ברוך הוא, שישאר הבית הכנסת בית תפלה לה', אשר בו יתקבלו תפלות ישראל.

בכבוד ובברכת הצלחה.

ב'קמד

ענין מחיצה: ראה גם לעיל אגרת ב'קסה.

בִּיקָפָה

ב"ה, א' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה שלום שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ה תמוז, בו כותב ע"ד הסברא לסדר המשך הכתות של ישיבת אחי תמימים במחננס הט' נוסף על אלו שישנם עתה, אשר כפי השערותי יכול לעכב איזה תלמידים הנמצאים בכתות הגבוהות שימשיכו לימודם בישיבה גם להבא, ושואל אם אפשר יהי לשלוח מכאן ד-6 תלמידים עם ראש ישיבה למחננס הט' בכדי להשגיח על התלמידים הנ"ל.

והנה בודאי אשר להוסיף כתות גבוהות יותר נכון במאד מאד (לקו"ת שלח לח, ג). ובנוגע להענין דשילוח תלמידים מכאן, הנה צריך להתדבר בזה עם הנהלת הישיבה דכאן, אבל לכאורה כמה קישוים בדבר והעיקר אשר לכאורה הורי הנ"ל אינם צריכים להסכים ע"ז כיון שזהו חיפך דרך הרגיל, כי נוסעים מעיר קטנה לעיר גדולה ומישיבה קטנה לישיבה יותר גדולה ולא להיפך. ובודאי זוכר ג"כ הנסיון ב... עד"ז ושלא הצליח, אף כי לא כל התנאים שוים, משא"כ אם היו מוסיפים אומץ אודות הנערים ובחורים בעירו, ומסתברא שזהו נקל הרבה יותר, ובכ"א איני שולל את הענין וכנ"ל שיתדבר עם הנהלת הישיבה.

בברכת הצלחה.

בִּיקָפָה

מוה"ר שלום שי' פיוזנר, אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ד תתכג, ובהנסמן בהערות שם.
במחננס: פיטסבורג.

ב'קפו

ב"ה, ב' מנחם אב, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נר"מ איש מדעים עוסק בצרכי
ציבור וכו' מוהר"ר שמשון רפאל שי

שלום וברכה!

ימים אלה קבלתי חוברת השנתית של „ישראל הצעיר“ עם דו"ח
הנשיא, ובטח נשלחה על פי הצעת כת"ר, ות"ח עבור שימת לבו בזה.
גם נהניתי לראות במקומות אחדים בחנוגע לעמדת „ישראל הצעיר“
לעניני דת, כגון בארצנו הק' ת"ו בנוגע לחינוך בכלל וגיוס הבנות,
ובמדינתנו בנוגע חיוב ההבדלות מהקאנסערוואטיוויזם, אשר טשטוש
הגבולים בזה עוד גרוע מההיזק המובא על ידי התנגדותם גרידא. והגם
אשר בשים לב לרציניות הענינים היתה עמדת „ישראל הצעיר“ צריכה
להיות מודגשה עוד יותר ובחריפות יותר, ובפרט אשר לפי מצב הרוחות
כעת שעת הכושר היא להשמיע דברים כבושים ומוכנים לקבלם, ועוד
זאת אשר הנוער האמריקאי טבעו להביט על פשרה כעל ענין של
„בלאף“ לגמרי, הנה תקותי אשר למעשה לא תחסר עמדתם התקיפות
והחריפות הדרושה ופעולותיהם בזה תהיינה במרץ המתאים.

עוד ארשה לי להעיר בקצרה, הגם אשר עברתי על החוברת
במהירות מפני קוצר הזמן, והוא, אשר עד כמה שדרוש להביא בחשבון
ההישגים שהשיגו במשך עבודתם בשנה העברה, שזה משמש עידוד רוח
להמשך העבודה, אבל לאידך גיסא, יש להיזהר שלא תביא השביעת
רצון לאמירה בלב ואולי גם בפה, כבר עשיתי די, ואשמח בחלקי, ובבת
אחת עם מנין המעלות יש גם להגיב על מה שעדין לא נעשה ועל
החסרונות שבעבודה (שכל מעשה בני אדם הרי הם חסרים השלימות).

רואה אני מהכתוב בפירוש ועוד יותר מבין השטין, אשר חלק גדול
לכת"ר בהשמירה על הגישה המתאימה, ברוח התורה והמסורה, לכמה
בעיות חשובות, ונעם לי לראות בכמה מקומות מהדו"ח שגם הנהלת

ב'קפו

מוהר"ר שמשון רפאל: ווייס. אגרת נוספת אליו — לעיל ח"ד תתקעה.

שלא

אדמו"ר שליט"א

היאנג איזראעל מכירה בזה, ולא לבד שאין זה 'מפחיד' אותם, אלא אדרבה...

בהזדמנות זו הנני להביע תודתי, נוסף על מה שמסרתי על ידי הרה"ח וו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ וכו' מוהרחמ"א שי' חזקוב, על תשורתו – ספר לקוטי תורה מספר דברים, הוצאה הראשונה. וכיון שזה עתה יצא לאור ספר המצות להצמח צדק בהוצאה חדשה עם הוספות, הנה על פי בקשתי נשלח לכת"ר בחבילה בפ"ע, ובלי ספק אשר יוכל להשתמש במאמרים שבספר זה ותכנם בדרשותיו ומאמריו הוא.

בברכה להצלחה בעבודתו ובעניניו הפרטיים.

ב'קפז

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר אברהם שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו ממוצש"ק חקת, כי כ"ו תמוז ור"ח מנ"א.

ובמה שהעיר על מה שקורין לתורת החסידות **חסידות** (אשר עוד רבינו הזקן קרא בשם זה וכידוע אגה"ק ענין וסדר העבודה בעסק החסידות נדפס בגנזי נסתרות ע' מה) ולא ע"ש הרביים וכו'.

הוא כמו שקורין לתורת ה' בכללות בשם „תורה“, ע"ש פעולתה היינו לשון הוראה בחיי היום יומים לנשמה כמו שהיא מקושרת בגוף.

ב'קפז

נדפסה בלקריש ח"כ ע' 582 והושלמה ע"ס העתק המזכירות.
מוה"ר אברהם: פריז. אגרות נוספות אליו – לעיל ב'קמח, ובהנסמן בהערות שם.
ענין וסדר העבודה: ס' מאמרי אדה"ז חק"ע ע' מד.

שלב

אגרות קודש (ביקפז)

וזהו ג"כ בחסידות שהשם מורה על התכלית, וכידוע מאמר רבינו הזקן כששאלוהו מהו חסידות, ענה, להעשות לאינו מקפיד על היזק עצמו ובלבד באווארענען יענעם, ע"פ מרז"ל בנדה (י"ז ע"א).

מצערני במאד מאד - וכמו שכתבתי כ"פ - ענין העכוב בשילוח ספרי הוצאת קה"ת לאה"ק ת"ו, ובפרט שחדשי אלול ותשרי מממששים ובאים וצריך הי' לסדר שעד אז כבר יהיו הספרים ובפרט ספרי החסידות, ושיוכלו להפיצם במקח הזול.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה לא כבר.

בברכת הצלחה בגו"ר.

ביקפח

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

...ומה שמתחיל מכתבו שהפסיד רחיצה אחת, הנה בטח לא הפסיד אלא נשתכר, וכמ"ש לו במכתבי, כמדומה, במרז"ל שבת היא מלזעוק - ואעפ"כ ודוקא עי"ז - רפואה קרובה לבוא. ועוד גדולה כ"פ מרפואה הבאה ע"י הרחיצה, כמובן...

ביקפט

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו, בו מודיע אשר בנו שי' כבר שב לאיתנו

וכידוע מאמר: ראה גם לעיל אגרת ביקלה.

הוצאת קה"ת לאה"ק: ראה גם לעיל אגרת ביקמח.

ביקפח

נדפסה בלקו"ש חי"א ע' 296.

שהפסיד רחיצה: ראה לעיל אגרת ביקלד.

שלג

אדמו"ר שליט"א

ושוקד בלימודו, ויה"ר מהשי"ת אשר במהרה יודיע ג"כ בשו"ט מהטבת מצב בריאות זוגתו תחי', ובימים האלו אשר סיבתם היא אקמצא ובר קמצא כו' הנה העבודה היא בקצה השני (וע"ד מ"ש הרמב"ם בהלכות דיעות פ"ב – ועוד יותר) היינו אחבת ישראל אחבת חנם, ומדובר מקצת מזה בשיחת ש"ק מברכין סיון אשר בטח ראה אותה, והשי"ת יהפוך ימים אלו לששון ולשמחה ולבשו"ט בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ביקצ

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הרח"ג והרח"ח אי"א נו"נ מוה"ר אברהם יעקב שי

שלום וברכה!

בטח קבל מכתבי – מענה על מכתבו, וכיון שזה זמן רב שלא קבלתי ממנו כל ידיעות, אף שבכלל חזקה היא שכשארין כותבים מכתבים ה"ז סימן שהכל כשורה, אבל הלא ידוע פסק השו"ע (יו"ד בתחלתו) שבמקום שאפשר לברר אין סומכין על החזקה הרי בטח יודיע בפירוש ג"כ.

מצו"פ קונטרס המדבר ג"כ בענין זכרון הן זה שהקב"ה מבקש מישראל והן שישראל מבקשים מהקב"ה וכמבואר בפנים ומדתו של הקב"ה מדה כנגד מדה, כשהאחד זוכר את רעהו לטובה ולברכה בכל עת הרי שכרו כפול מן השמים, שהקב"ה זוכר עי"ז את הזוכר והנזכר למלאות לכל אחד המצטרך לו, ויש להמשיך זה לענין שאל יפטר אדם מחבירו אלא מתוך דבר הלכה שמתוך כך זוכרנו, שגם בזה ישנם שלשה הנ"ל שזהו סגולה שהאחד יזכור את חבירו והזכרון יהי תלוי

(*) ומש"כ בגליון מהרש"א שם, אינו שייך בנדו"ד עפמ"ש נדרים מט, סע"א.

ביקצ

מוה"ר אברהם יעקב: ניימרק. אגרת נוספת אליו – לעיל ח"ו איתשטו.
קונטרס: זכור ה' עטרית (סה"מ עטרית ע' תקנ"ד. סה"מ כ"ק אדמו"ר שליט"א מלוקט ע' תפ"ג).

בדבר הלכה, הליכה של הקב"ה, אשר הליכות עולם (גם) לו, היינו ע"פ מאמר המדרש, שהלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם (קה"ר רפ"ז) ובא זה ע"י התורה, והאריכות לדכותי אך למותר.

בברכה שיהפוך השי"ת ימים אלו לששון ולשמחה בעגלא דידן ובכבוד.

ב'קצא

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו בו מודיע טוב אשר אנשי קהלתו החליטו להוספה הגונה על משכורתו, ומה שנהניתי בזה הוא אשר זהו סימן שמוקירים ענין של רב ומורה דרך התורה והמצוה, ובטח נודע לו מפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע אשר צריך להשמר בהרגש של שביעת רצון כי ע"פ רוב משתמש בזה היצה"ר להסביר להאדם אשר הוא כבר עשה דיו והראי שאפילו הזולת מודה על זה ולא עוד אלא שמביעים הכרתם זו בפומבי, ואז נוסף ע"ז שבתורת המדות ה"ז ענין בלתי רצוי, הנה מפריע לעבודה כדבעי מכאן ולהבא ומי יאמר לתוספת בעבודה כפי דרישת השעה, ואדרבה בכל מאורע כזה צריך לעשות דו"ח בעצמו, ומה כשעשה במדה שעד עתה מכירים לו תודה וניכרת פעולה הרי אם הי' ממלא תפקידו כדבעי במלוא מובן המלה הרי הי' נעשה כ"פ ככה וא"כ יש לייקר כל רגע והזדמנות מכאן ולהבא למלאות את החסר והאריכות לדכוותי בטח אך למותר, ולמותר ג"כ לחוסיף אשר בליובאוויטש אין דרך להטיף מוסר, והכוונה בדבור או בכתובה הוא רק מפני שחזק הבטחון שיביא לפועל ובמילא הרי אין זה מוסר אלא הכשר למצוה (הנעשית ע"י אחרים).

מצער אותי שאינו מבשר טוב ע"ד הסתדרותו האמיתית והוא בנוגע לשידוך טוב ואף שידוע מרז"ל שקשה כו' הרי שוברו בצדו ג"כ בש"ס אשר לפוס גמלא שיחנא ובמילא ניתן לכל אחד האפשרית שאם

ב'קצא

מפחגס: ראה גם לקמן אגרת ב'קצה.

שלה

אדמו"ר שליט"א

רק ילך, כהוראת חז"ל, בדרכו של איש – לחזור כו' הרי ימצא אשה וימצא טוב ויפק רצון מה' הטוב, וגם בזה כנ"ל אין כוונתי למוסר אלא לפו"מ. אף שכבר כתבתי לו אודות זה כ"פ, הנה כותבי עוה"פ בזה בטח לא יקפיד ע"ז, כי אין כוונתי אלא לטובה.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה ובטח יזכה בתוכנו את הרבים והשי"ת יהפוך ימים אלו לששון ולשמחה בעגלא דידן.

בברכה.

ביקצב

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר בלוד,

ד' עליהם יחיו

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביהם מיום י"ט, כ"ד, וכ"ה תמוז עם המצורפים אליהם...

בנוגע להדפסת חוברת ובה חדו"ת מהרמ"ם והעיקר מהתלמידים, הנה בכלל נהוג בחוברות כמו אלו שהם מוקדשים לחידושי תורה מהתלמידים, ורק במקרים בודדים משתתפים בה גם הרמ"ם באיזה מחידושיהם ... כדאי הדבר להו"ל חוברת ע"ד הנ"ל. אלא שמוכרח שיודפס בכל חוברת וחוברת איזה מאמר חסידות ושיחה (מאלו המאמרים והשיחות השייכים יותר לבני ישיבות), כי סו"ס אין לשכוח מה שכותב כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ע"ד תכלית ישיבות תו"ת, ויעויין קונטרס עץ החיים פרק כב והוספה שם. שיחת כל היוצא למלחמת ב"ד. (מה שכותבים שעד עתה לא הופיעה חוברת כזו בארץ, כמדומה מופיעה ושמה הנאמן), בכ"א כדאי להכין החומר בשביל חוברת הנ"ל. וכשיהי' קרוב יותר לפועל, אפשר יהי' להחליט אם

ביקצב

שיחת כל כו': סה"ש תשי"ב ע' 141.

לאחדה עם [...] ענין כזה דשיבת תורת אמת ואולי גם דהשיבה כאן, אבל עוד מ[וקדם] הזמן להחליט בזה, ובמילא – אם רצונם לעשות בזה בחשאי, מפני הטעם שכותבים, יעשו באופן כזה, כיון שאפשר גם שבתחלה תפרסם הישיבה שלהם חוברת בפ"ע ואח"כ יצרפון לחוברות אחרות.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש

מ. שניאורסאהן

ב'קצג

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר יצחק שי'

שלום וברכה!

מה שהעיר בפרש"י שבת נה, א שמתחיל באמצעות דאיותיות ואח"כ – ראשון ואחרון, הנה י"ל בשנים א) כי זהו החידוש שהמ"ם הוא אמצעי לאותי שהוא רק בצירוף אותיות מנצפ"ך ב) ע"פ הכתוב אני ראשון ואני אחרון ג) שאני ראשון קאי על קודם לבריאת העולם ואני אחרון לכשיבטלו הרי עתה נמצאים באמצע האותיות ומזה מביא ראי' על אני ראשון וא"א, וכמו שכותב גם כת"ר שהוא ע"ד מלך מלך ימלוך שמלך לשון הווה ומזה יודעים ג"כ מלך – עבר, ימלוך – לעולם ועד (יעוין בפיה"מ להצ"צ על יהי כבוד).

במש"כ ע"ד אנא בכח וקידוש לבנה – יעוין שער הכולל. וספה"ע – עיין סי' האריז"ל ובס' דרמ"צ ע' 54 שנק' תנופה.

ב'קצג

מוה"ר יצחק: דובאוו. אגרות נוספות אליו – לעיל א'תתקצח, ובהנסמן בהערות שם.
ע"ד אנא בכח: שמבואר בשרש מצות התפלה (קכב, ב) שבכ"מ שצריך לבח" עליות הנשמה אומרים אנא בכח. ועפ"ז מדוע אומרים אנא בכח אחר ספיה"ע ואחר קידוש הלבנה.

ביקצד

ב"ה, ז' מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

הגם איך האב פון אייך אליין ניט באקומען קיינע בריף דאך בין איך צופרידען צו באקומען פון צייט צו צייט גרוסען פון אייך דורך גוטע פריינד און השי"ת זאל אייך העלפען אז איר זאלט שטענדיג קענען אנזאגען גוטע בשורות פון זיך סיי אין גשמיות און סיי אין רוחניות.

איך הער אז עס זיינען פראן געוויסע צווייגען פון מסחר וועלכע גייען ניט יעצט לויט ווי די סוחרים האבען געהאפט. און זיכער אז מען דארף קוקען אויף דעם ווי אויף א טעסט (נסיון) וואס השי"ת וויל פרובען אידען, און האטש ער ברוך הוא ווייס אז א אידישע הארץ איז שטענדיג אפען און רופט זיך אפ צו תורה ומצות דאך בכדי צופרידענ-שטעלן בית דין מלאכים וועלכע ווילען ניט גלויבען, אז א איד וועט ביישטיין דעם נסיון (טעסט) ווייזט זיי דעריבער השי"ת, זעהט, אז האטש דער יצר הרע קען איינריידן א אידן אז מען דארף פארקלענערען די צדקה, וויילע די געשעפטען זיינען ניט ווי פריער, דאך זיינען אידען גאנץ קלוג פארשטייען זיי אז דאס וויל מען נאר פרובען זיי און ווען ער וועט ביישטיין דעם נסיון און וועט פארשטיין דעם אמת'ן מיין אין דעם, איז ניט נאר אז דער געשעפט וועט ווערען גוט ווי פריער נאר אדרבה עס וועט ווערען נאך בעסער ווי פריער, וויילע א פאטער האט האלט אז דער זון פארשטייט דעם אמת'ן מיין (כוונה) פון דעם פאטערס מעשים, און וואס מער דער קינד ווייזט ארויס זיין חכמה אין דעם אלץ גרעסער זיינען די מתנות וואס ער באקומט פון פאטער. סוחרים זאגען אז וואס מען איז עלטער פארשטייט מען מער דעם ענין פון מסחר, און דעריבער זייענדיג א לאנגע צייט אין מסחר וועט איר פארשטיין די כוונה פון השי"ת אין דעם אויבען דערמאנטען מצב און אז ווי בא א גוטען אינוועסטמענט צי דאס איז א האטעל אדער ביזנעס, איז ניט נאר וואס מען דארף ניט פארקלענערען דעם טייל פון השי"ת אין דעם נאר אדרבה געבען נאך א גרעסערען אן אקאונט אויף זיין טייל, וואס דענסטמאל איז השי"ת מקיים זיין צוזאג אין דער תורה עשר בשביל שתתעשר צו געבען זיין שותף נאך א מער גרעסערע חכמה ווי פריער.

שלח

אגרות קודש (ב'קצד)

איך האף אז אייער געזונט צושטאנד איז בעסער ווי ווען איר זייט געווען אין ניויארק און וועט קענען אויך אנזאגען גוטע בשורות וועגען אייער שוועסטער מרת ... תחי'.

בברכה.

ב'קצה

ב"ה, ח' מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... נהניתי ממה שמביט בעין יפה על המוסדות באה"ק ת"ו ומודיע ע"ד המעלות שבהם והלואי שבמשך הזמן יהיו מעלות עצמיות ולא רק מפני שמשווה לחסרונות המוסדות אשר בחו"ל. וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע עד כמה שיש להזהר בהרגש דשביעת רצון כי ע"פ רוב משתמש בזה היצה"ר ליישן ולעורר רגש של מציאות וישות כו' שבמילא מקלקל עוד, וגם במה שנעשה עד עתה, ובאמת גם ע"ז החשש הנני מוותר ובלבד שיהי' ממה להיות בשביעת רצון במדה המתאימה לרצון כ"ק מו"ח אדמו"ר מייסד המוסדות ומנהלם...

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל זה עתה ובטח יזכה בתוכנו את הרבים והשי"ת יהפוך ימים אלו לששון ולשמחה בעגלא דידן.

בברכה - המח' לבשו"ט.

ב'קצו

ב"ה, יו"ד מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו בו מבקש ברכה עבור אביו שיש לו סכסוך

ב'קצה

פחגנס: ראה גם לעיל אגרת ב'קצא.

שלט

אדמו"ר שליט"א

בענין ירושה, וכשאחי על הציון חק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל אזכיר את אביו שי' לפרנסה בהרחבה. ולפלא שאינו כותב שם אביו בצירוף שם אמו – של אביו – אשר בטח ימלא בהזדמנות הבאה. ועוד פלא שאינו כותב דבר אודות לימודו הוא הן בתורת הנגלה והן בתורת החסידות אשר ע"פ מרז"ל ברא מזכה אביו מובן אשר כשמשדל בהצלחת אביו בהנ"ל ובשאר ענינים ע"י כתיבת מכתב אלי הרי עאכו"כ שצריך הוא לעשות בזה ככל יכולתו וזהו ע"י שיעלה בעבודתו בשלשת העמודים שעליהם העולם (קטן זהו האדם) עומד, תורה, עבודה (תפלה) וגמילות חסדים (מדות טובות) ובפרטיות כיון שהדבר נוגע לירושה, צריך להשתדל בהענינים שעליהם אנו אומרים בכל יום בתפלה „מה יפה ירושתינו“ שבטח ידוע לו שבעיקר זהו ענין האמונה והאהבה המוסתרת אשר גם דחילו נכלל בה שזה לנו ירושה מאבותינו כמבואר בתניא באריכות. והשי"ת יצליחו אשר יתחזק ויוסיף אומץ באהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם יתברך ויתעלה בעבודתו בכל יום ויום.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

המזכיר

ביקצו

ב"ה, יו"ד מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכתבו מדי' מנ"א וכן הקודם לו ואף שאינו כותב פרטים במכתבו השני אבל כיון שתוכנו הוא שמכאן ולהבא השלום שורה בינו ובין כל אנ"ש שיחיו הרי נהניתי מזה במאד מאד ויה"ר שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות הן בגשמיות והן ברוחניות. וכבר אמרתי שכאשר בחדש זה הרי הקלקול הי' ע"י שנאת חנם הרי התיקון צ"ל מדה כנגד מדה אהבת חנם אלא שמדה טובה מרובה ובמילא צריך

ביקצו

וכבר אמרתי: ראה גם לעיל ח"ד אגרות א'קכד. א'קסב. א'קעג. ח"ו א'תרסא. לעיל ב'קפס. לקמן אגרת שלאח"י.

שמ

אגרות קודש (ב'קצז)

שתהי' האהבה כמה פעמים ככה, ואם לעמא דבר כך הרי עאכו"כ בתוככי אנ"ש שנתחנכו והולכים בדרכי נשיאי חב"ד ונשיאי חסידות הכללית ובראשם הבעש"ט, הרי ידוע פתגם שאהבת ישראל ואהבת השם חד הוא.

בברכה לבריאות הנכונה ולחסתדרות כראוי בגשמיות וברוחניות.

ב'קצח

ב"ה, י"ב מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נצטערתי להודיע אשר שוב סובל הנהו מרגלו והרופא מטפל בו ובטח אף שישמור הוראת הרופא הנה לא ישים לבו לזה וואס ער מאכט עם שווער אויפן הארצען, וכידוע פתגם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק בפירוש מרז"ל התורה נתנה רשות לרופא לרפאות שזה נתינת רשות וכח לרפאות אבער ניט שווער צו מאכן אויפן הארצען ואחכה לבשו"ט ממנו ות"ח מראש.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל, וכבר כתבתי שבחדש זה שהקלקול בא ע"י אקמצא ובר קמצא שנאת חנם הנה התיקון לזה הוא לאחוז בקצה השני (ע"פ מ"ש הרמב"ם בהלכות דיעות פ"ב) היינו באהבת ישראל אהבת חנם (חנם ע"פ שכל האנושי כי ע"פ תורה צריך לאהוב את כל אחד מישראל ע"פ המבואר בתניא פל"ב ובספר המצות להצ"צ מצות אהבת ישראל וכו') ואזי יחננו השי"ת ויוציאנו מהגלות אשר חנם נמכרתם ובמילא ולא בכסף תגאלו.

בברכה לרפ' קר'.

ב'קצח

וכבר כתבתי: ראה אגרת שלפנ"ז, ובהנסמן בהערות שם.

ביקצט

ב"ה, י"ב מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

ארגון נשי ובנות חב"ד אשר בלונדון,

ד' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון ג' מנחם אין וועלכען איר שרייבט וועגען די ארבעטס פלענער אויף ווייטער, און זיכער איז איבעריג צו אויפמערקזאם מאכען אייך אז מען דארף אריינציהען נאך חברות צום ארגון, וואס נשי חב"ד זיינען ניט נאר די וועלכע זיינען געבארען אין א חב"ד משפחה אדער האבען זיך געפונען אין א חב"ד סביבה, נאר אויך על שם העתיד (אויף דעם נאמען פון צוקונפט) וואס דורך א פאסענדער צוגאנג וועלען אויך זיי ווערען נעהענטער צום רעיון (געדאנק) פון חב"ד און זיכער ווייסט איר דעם פתגם (אויסשפראך) פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר אין נאמען פון כ"ק רבינו הזקן - זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אז חסידות חב"ד איז ניט נאר פאר א טייל פון אידען נאר עס איז פארן גאנצען כלל ישראל, און די רייד פון כ"ק הצדיק נשיאנו וועט געוויס מקויים ווערען, נאר עס נעמט צייט און דאס צואיילען ווענדעט זיך אן דער ענערגיע פון דער ארבעט וואס דאן קומט מען צו צו דעם ציעל אלץ פריער.

וועגען אייער פראגע ווי צו לערנען חומש און די אנדערע לימודים, דאס דארפמען צופאסען לויט די חברות וואס עס איז בעסער פאר זיי און וואס געפעלט זיי מער, אויך איז נויטיג צו לערנען דינים וועלכע פאסירען אין טאג טעגליכען לעבען, און איר באדארפט זיך צונויף-ריידן מיט די זקני אנ"ש פון אייער שטאט וועלכע וועלען אייך אנגעבען די ספרים פון וועלכע מען קען לערנען די נויטיקע דינים, האפענטליך האט איר די שמועסן פון עטליכע יאר וועלכע זיינען

ביקצט

נדפסה בלקריש ח"כ ע' 624.

נשי ובנות חב"ד: ראה לעיל אגרת איתחסט, ובהנסמן בהערות שם.

ארויסגעגעבן געווארען דורכן מרכז לעניני חינוך אין וועלכע עס איז פראן א רייכער מאטעריאל פאר אלע וואכען פון יאר.

בברכה שהשי"ת יצליח לכל אחת מחברותיהן עם כל בני ביתן שיחיו בהנחוך להן ושתמיד יוכלו לבשר בשורות טובות.

ב'ר

ב"ה, י"ב מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת אגודת נשי ובנות חב"ד אשר בפאריז,
ד' עליהן תחיינה

ברכה ושלוש!

איך האב באקומען אייער בריף אין וועלכען איר שרייבט אז איר זעצט פאר אייער ארבעט און האפענטליך אפילו אויך אין זומער צייט, די וועלכע זיינען אין שטאט טוען דאס אין שטאט און די וועלכע זיינען אין די זומער פלעצער טוען דאס דארטען, און עס וואלט געווען א גלייכע זאך אז יעדע אין איר ארט זאל זוכען צו פארבינדען זיך מיט די פרויען וועלכע מען קען צוציהען צו אידישקייט בכלל און דעם רעיון פון חסידות בפרט און איינווירקען אויף זיי אין דער ריכטונג דורך פאסענדע וועגען, וואס אין געוויסע פאלען איז פיל לייכטער צו אויפטאן אין די זומער פלעצער וואס דארטען זיינען די פרויען פריי פון הויז ארבעט און זיי האבען מער נויגונג צו איינהערען זיך צו נייע רעיונות און בפרט אויב מען גיט זיי דאס אויף א פאסענדען אופן, און עס איז באוואוסט דער אויסשפראך (פתגם) פון מיין שווער כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אז מען טוט נאר טוט מען אויף.

ספעציעל בין איך געווען צורפידען צו לייענען אין אייער בריף אז איר טוט אין דעם צו אריינציהען קינדער דורך די זומער חדשים און פארבינדען זיי מיט דער בית רבקה, וואס אויסער די נוצען פון דעם אליין איז אויך זיכער אז עס וועט בא זיי פארבלייבען א רושם אויף

ב'ר

ראה גם אגרת שלטניז, ובהנמך בהערות שם.

שמג

אדמו"ר שליט"א

ווייטער סיי בנוגע צו די קינדער אליין און אויך בנוגע זייער השפעה
אין די הייזער פון זייערע עלטערען.

און השי"ת זאל מצליח זיין יעדע איינע פון אייך אין דעם וואס
יעדערע נויטיגט זיך אליין און די גאנצע פאמיליע.

בברכת הצלחה.

ב'רא

ב"ה, כ"ב מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג ורה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מוה"ר בנימין אלי' שי'

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתביו מי"ד וט"ו מנ"א עם המצורף לו ות"ח
על הבשו"ט במכתבו השני אשר סו"ס דידן נצח ותקותי חזקה אשר
במשך הזמן גם פרטים אלו שעדיין לא הסכימו עליהם יתמלאו
ולבשו"ט אחכה.

בנוגע לבקשת הרב ... אודות העתקת איזה מאמרים וסיפורים
מהשמועסין וכו', הנה אל בינתו אשען שידון על אתר ואם ימצא לנכון
להרשות להם (אם כמובן הירחון שלהם הוא חרדי וכו') אזי בטח
ידרוש מהם מכתב רשמי ובו התחייבות שעל כל מאמר וסיפור צריכים
להורות שזה ברשיון של המל"ח ואשר הקאפירייט הוא רק ברשות
המל"ח, ועד"ז עשו זה מכבר איזה פעמים במדינות שונות...

ג' מזוזות נשלחו כהוראתו. ע"ד הקצשו"ע כבר כתבו לו ישר
מהלשכה.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ולברי הנכ' - המחכה לבשו"ט.

ב'רא

מוה"ר בנימין אלי' שי': גורדזקי. אגרות נוספות אלי' — לעיל ביכז, ובהנסמן בהערות שם.

ב'רב

[כ"ג מנ"א תשי"ג]

בנועם קבלתי מכתבו מט"ו מנ"א, והרגיע את רוחי במ"ש שבאוצר המקוה נתמלאו בערך תשע מאות ליטר מים מי גשמים (רק אח"ז הוסיפו עליהם כו').

ב'רג

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בדאי ידוע לו, אשר אין בשיטת ליובאוויטש להטיף מוסר ואין בדעתי לשנות שיטה זו, וכן אין גם בשיטת ליובאוויטש לעשות ענינים רק בשביל שיוכלו לאמר אח"כ: און וואס האב איך געזאגט ואני את נפשי הצלתי. ובכ"ז כותב הנני את מכתבי זה, מפני שמקוה הנני, שיביא לשינוי בהקדם בהנהגתו בנוגע להמוסד, והשינוי יבוא לא רק מצד קבלת עול, אלא מפני שגם הוא בעצמו יכיר שלא זו הדרך. ואחרי הקדמה זו הנני נגש לעצם הענין והוא:

מען דארף שטענדיג געדיינקען, אז כ"ק מו"ח אדמו"ר האט אייך איבערגעגעבען די הנהלה פון ישיבת ... וואס פון דעם ווייסען מיר צוויי זאכען, א) אז איר האט די מעגליכקייט צו אנפירען דעם מוסד לויט דעם רצון וכוונה פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, ב) אז דאס וועט מען מאנען פון אייך, און ניט פון אנדערע, אדער די בעלי בתים פון ... און ווען מען וויל אמאל מסיח דעת זיין פון דעם, ענדערט דאס ניט די זאך אליין, ווארום, ווי געזאגט האט כ"ק מו"ח אדמו"ר ניט געגעבען איינעם א ענין וואס איז ניט לפי כחו, און האט דאס ניט געמאנט פון זיי, נאר ער האט דאס פארבונדען מיט דעם אז דאס זאל זיין זייער צנור דורך וועלכע זיי האבן די ברכה והצלחה אין אלע זייערע ענינים, סיי אין

ב'רב

נדפסה בלקו"ש חי"ז ע' 479. והיא אל היר מרדכי פרלוב. אגרות נוספות אליו — לעיל כ"ב, ובהנסמן בהערות שם.
והרגיע את רוחי: ראה לעיל אגרת ב'קנה — אליו.

דעם וואס מען האט עס געגעבען צו טאן און אויך - די ענינים הפרטים שלו ושל ב"ב שיחיו, אבער וויסענדיג גלייכצייטיג אז מען קען אמאל פארגעסען אויף דעם, האט זיי כ"ק מו"ח אדמו"ר באוויזען ברכה והצלחה בכדי זיי זאל זיין גרינגער דורכגיין די העלמות והסתרים, און ווען איר און אייער פרוי תחי' זאלן זיך גוט אריינטראכטען אין די פארגאנגענע עטליכע יאר, נאך דער הסתלקות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, און - אליבא דנפשי, וועלען זיי זעהן פילע ענינים פון השגחה פרטית ובהצלחה...

זעלבסט פארשטענדלעך, אז פון בעלי בתים פון ... קען מען פון זיי ניט מאנען אזא פארשטאנד ווי מען קען מאנען פון אייך, אין וועמען כ"ק מו"ח אדמו"ר האט אריינגעגאסען יאר נאך יאר און האט עס דורך דעם צוגעגרייט צו דער משרה אויף וועלכע ער האט אוועקגעשטעלט.

זיכער ווייסט איר דעם ווארט פון כ"ק מו"ח אדמו"ר, אז, אונזערע זיבורית איז בעסער פאר זייערע עידית, און דאס איז געזאגט ניט נאר אז אין עולם האצילות איז אזוי, נאר אויך אין עולם הזה הגשמי און בפרט אין די מוסדות פון כ"ק מו"ח אדמו"ר אויף וועלכע ער האט זיך מוסר נפש געווען און האט מבטיח געווען הצלחה מופלגה, ווען מען וועט זיך נאר שטארקען גיין אין דעם וועג און וועלען משלים זיין זיין כוונה וועלכע איז די כוונה העליונה.

און נאך דעם אריינטראכטען זיך אין דעם אלעס, וויל איך זאגען נאר בקיצור וואס איך וואלט געטאן זייענדיג אויף אייער ארט און שטייענדיג אויף אזא משרה, און אין וועלכעס איך זעה בלי ספק הצלחה בגשמיות וברוחניות, און דאס איז:

אנשטריינגען אלע כחות אז אלע טיטשערס זאלן זיין אזעלכע וועמען כ"ק מו"ח אדמו"ר האט געגעבען כחות, און אויב אפילו עס דוכט זיך אז אין געוויסע פרטים האבען זיי א חסרון, איז בלי שום ספק אז יעדער טיטשער ווער ער זאל ניט זיין איז ניט פריי פון חסרונות, אבער נאר מחונכי כ"ק מו"ח אדמו"ר האב[ען] אט די זיין ברכה והצלחה צו מגדל זיין תלמידים יראי שמים וואס במילא וועלען זיי זיין דאס וואס א תלמיד ישיבתו דארף זיין ... און געוויס איז פארשטענדליך, אז אין אזא ישיבה דארף א טיטשער - ניט זיין, דער וואס איז ניט קיין איד, אדער אזא וועלכער איז ניט קיין שומר תורה ומצוה. און דאס רייד איך ניט נאר צי מעג מען אזעלכע אנשטעלען על פי השולחן ערוך נאר איך רייד מטעם ההצלחה וטובת המוסד און

מטעם ההצלחה וטובתם פון די מענשען וועלכע זיינען פארבונדען מיט דעם מוסד ...

בברכה אז איר זאלט וועלען אריינטראכטען זיך אין דעם כראוי און טאן אין דעם באופן המתאים ותיכף.

ב'רד

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...נהניתי ממה שנתקבל אצלו דבריי אודות הזכות שעבודתו הוא במוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אבל מוכרחני ג"כ לתקן בזה, כי כנראה נקודה אחת לא היתה די ברורה במכתבי, והוא אשר בהתאם לגודל הזכות והעבודה במוסדות כ"ק מו"ח אדמו"ר ואשר זהו הצנור לכל המצטרף הן בגשמיות והן ברוחניות להמשתתפים בהעבודה, הנה פשוט הדבר שככל אשר תגדל תועלת המוסד התפתחותו והצלחתו תגדל ג"כ ההצלחה והברכה המושפעת להעובדים בהמוסדות, וכדי שהמוסדות יצליחו צריכים להיות מכוונים לרצון וכוונת כ"ק מו"ח אדמו"ר.

והנה למותר להאריך עד כמה הקפיד כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר כל ענין יתנהג בסדר כלפי פנים ועאכו"כ בענינים הנוגעים לחוץ, אשר לכן בכל המוסדות השונים יסד מקום מרכזי אשר משם הוראה יוצאת לכל הסניפים (אף שחלוקה ההוראה אם היא רק בדרך כלל או גם בפרט ובפרטי פרטית מתאים להמקום והאישים) ... מובן שאין זה פוחת כלל וכלל או ממעט דמותו של מי שהוא, ונוגע רק בענינים חיצוניים היינו האופנים שיכולה העבודה להעשות מבלי חיכוכים ובחזית מאוחדה כלפי חוץ, כי מובן אשר הנמצאים בחוץ מביטים בשבע עינים למצוא בדק וחסרון ובל ימלט אשר יחפשו דרכים ועלילות לעשות סתירות מאחד לרעהו וכו' וכו', ואנף] שהסכסוכים בפו"מ אינם אבל עד שיתברר ברצוא ושוב יכול להיות היזק מרובה ...

ואכפול עוה"פ שאין זה מיעוט הדמות של מי שהוא ח"ו וח"ו אבל לסידור העבודה מוכרח שיהי' צנור אחד ושאר כל המוסדות יקבלו דרך צנור זה, אף שלפעמים רבות אין זה אלא דרך מעבר ולא התלבשות.

שמז

אדמו"ר שליט"א

ואקוה אשר דברי הנ"ל די ומספיק לבאר את כל הילוך וסדר העבודה והשתלשלותה.

התלמידים בהרשימות ששלח, הזכרתים בהיותי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ובודאי יעורר ר"ר על כל אחד מהם בהמצטרך לו...

כמדומה שכבר כתבתי אשתקד שאם מוכרח המנהג שהתלמידים נוסעים לביתם על חדש תשרי הרי צריך לתת להם צידה רוחנית לדרך היינו הוראות בהנהגה ומאמרים קלי הבנה שיוכלו ללמוד בהם בהיותם במקומם וביחוד שיוכלו לנאום ברבים או ללמדם ברבים, אבל כנ"ל הוא רק אם הכרח גמור בדבר, אבל ההשתדלות צ"ל להיפך היינו שבימים הנוראים עשיית ויום הקדוש צריכים להיות בצוותא באותו המוסד שדרך בו מקבלים הדרכה ביראת שמים, וגודל התועלת בזה ופרסום הנהגה כזו אין לשער הן על התלמידים עצמם והן עוד יותר על הסביבה. ואף שאין לנגוע במנהגיהם שהם אצלם בקבלה מדורי דורות בכ"ז בטח יש למצוא כמה מנהגי חב"ד שיוכלו להחזיק בהם מבלי לנגוע בהנ"ל.

נהניתי ממ"ש אודות חגיגת חג הגאולה, ולפלא שאין משתדלים שיודפס ע"ד ענינים כאלו במכ"ע המופיעים בהסביבה והמדינה, וגם אם נצרכה זהירות אויף ניט אויפצורייסען די אויגין בטח יש למצוא אופן ממוצע...

מוגס"פ קונטרס שהו"ל לא כבר ובטח יזכה בו את הרבים ובעיקר התלמידים שיחיו.

בברכת הצלחה בעבודתו בקדש ובעניניו הפרטים.

ב'רה

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...כותב הנני ... אליו אשר זה שהתלמידים נוסעים לביתם על כל משך חדש תשרי, הנה הנהגה זו היא היפך השכל והיפך הכוונה בהדרכה ביראת שמים, כי אם נחוצה היא בכל השנה הרי אין לך שעת

הכושר ועת רצון ע"ז כבימי הסליחות ימים נוראים וכו', ואם אין לשנות הנחגה זו, צריך עכ"פ לזיינם בצידה רוחניות הן בשביל עצמם והן בשביל המקומות לשם נוסעים, ואם יש לעכב עכ"פ הגדולים שבהם בהשיבה עכ"פ לר"ה עשיית ויום הקדוש יש לנצל זמן זה כדי לקרבם למנהגי החסידים והדרכותי, ואף שאין לנגוע במנהגיהם הם הטובים שקבלו מדור דור, בכ"ז יש מנהגי חב"ד שצריכים להודיעם ע"מ שינהגו כן מבלי לנגוע במנהג הספרדים.

ב'רו

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...בודאי נודע לו מביאתם של כמה מאנ"ש הפליטים שיחיו לדעטראיט ונפגש עמהם מזמן לזמן ומשתתף גם בהתועדות חסידותית והשי"ת יצליחו שזה יחדשו (אפרישען) ויזכירו על צור מחצבו ושיכירו בו אז דא גייט א חסיד של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע און א חסידישער מחונך.

ב'רז

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו פ"נ מיו"ד מנ"א, וכשאחי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אקראהו. ובאשר ימי חדש אלול וימים נוראים ממשמשים ובאים – מהנכון הי' לבדוק את המזוזות בדירתם שיהיו כשרות וכן התפילין שלו (ובודאי הט"ק והטלית גדול בודק הוא בכל יום כידוע). והשי"ת ימלא ימי הריון זוגתו תחי' כשורה ובנקל ותלד זחור"ק כשורה ובקל, ויגדלו את כל ילידיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ויהי אצלם א חסידישע הויז און א ליובאוויטשער חסידישע הויז.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

שמט

אדמו"ר שליט"א

ב'רח

ב"ה, כ"ג מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

...מה שמסיים במכתבו שלא אקפיד על מה שבנו ... שי לא נסע בשליחות המל"ח, הנה איני מקפיד ע"ז אלא מצטער, כי נסיעות אלו אף שב"חיצוניות" אומרים שזהו מטעם המל"ח אבל לאמיתית הענין הוא חלק מתכנית חינוך האברכים ומביא להם תועלת מרובה בכמה פרטים, וכפי השקפתי בתכונת נפש בנו הנ"ל התועלת בשבילו היתה בכמה מובנים עוד יותר מאשר לשאר אברכי התמימים ולא רק מטעם שאברך ישיבה אין צריך להתנהג באופן אחר משאר חבריו אלא והוא העיקר כי נסיעה כזו בשליחות היתה נותנת לו הרבה, אבל אין צועקין על העבר.

מוסג"פ הקונטרס שהו"ל לא כבר אשר בטח יעניין את כת"ר שי.
בכבוד וברכה ולבראות הנכונה לו ולכל ב"ב שיחיו.

ב'רט

ב"ה, כ"ד מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו פ"נ שלו ואקראהו בעת רצון על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע. וכמדומה שכבר כתבתי לו שצריך הוא לחזהר יותר בשמירת בריאות הגוף כפשוטו בגשמיות ובמילא צריך לשמור חוראת הרופאים בזה ולא לעשות קונצנן בזה כי גם זה הוא חלק מתוח"ק כמו שאר המצות, וידוע פי רבינו הזקן (נעתק

ב'רח

נדפסה בלקי"ש ח"י"ג ע' 302 והושלמה ע"ס העתק המזכירות.

ב'רט

נדפסה בלקי"ש חכ"א ע' 474.

בהיום יום ער"ה) מען האט גאר ניט קיין השגה ווי טייער בא השי"ת
איז א גוף פון א אידען, והמפורסמות בכ"מ בדא"ח אין צריך ראי'. ומה
שיש אומרים שהם מהדרים ומפני ההידור אין נזהרים בבריאות הגוף,
הנה זהו היפך ההידור וכו'. ויתנהג באופן הנ"ל והשי"ת יתן לו בריאות
נכונה הן בגשמיות והן ברוחניות...

ב'רי

ב"ה, כ"ד מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע מיום ההולדת שלו ביום ב' אלול
הבע"ל.

הנה בטח ידוע לו מסדרי יום הולדת, היינו בעלי' לתורה נתינת
צדקה קודם שחרית ומנחה לימוד מאמר דא"ח ע"מ לחזור אותו עכ"פ
מקצתו בהזדמנות הקרובה ברבים, אמירת תהלים וכו'. והשי"ת יצליחו
שיהי' חסיד ירא שמים ולמדן.

בברכה.

נ"ב. בנוגע לשאלתו אודות הנחת תפילין ר"ת, הנה תלוי זה בכמות
ואיכות ידיעותיו בתורת הדא"ח, ויבקש את המשפיע שלו שיכתוב לי
עד"ז, ובטח נזחר הוא ג"כ בטבילת עזרא.

ב'ריא

ב"ה, כ"ד מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו שואל ע"ד מה שכתוב במאמר לך אמר לבי

ב'רי

תפילין דר"ת: ראה גם לעיל אגרת ב'קסו, ובהנסמן בהערות שם.

דח"י אלול (קוני פא) שהאדם צריך להתחנך לד' למצוא הבנה טובה בהשגה אלקית, וקשה לו מדוע אינו אומר בהשגת התורה ג"כ.

והביאור בזה הוא אשר בלימוד התורה גופא ישנם כמה ענינים וסדרם מלמטלמ"ע (א) שלומד התורה אך ורק בכדי לידע את המעשה אשר יעשון היינו שעושה מהתורה טפל לענין אחר. (ב) שלומד התורה כדי לדעתה להבינה ולהשיגה. (ג) שלומד התורה בידעו שזהו חכ' ורצונו של הקב"ה, וכיון שהוא וחכמתו אחד הרי עי"ז הנה ישראל הלומד נעשה ע"י אורייתא שהוא לומדה וקוב"ה כולא חד. וע"פ המבואר בכ"מ וגם בספרי מהר"ל מפראג (ראה מצ' האמנת הא' פ"ג) בענין שהקב"ה הוא המדע הדיעה והידוע ואז נעשה אדם הלומד משפיע בהתורה כיון שהוא מחברה עם נותן התורה, וכידוע שזהו שני המשלים המובאים בחז"ל, שלפעמים נק' ישראל כלה והשפעתם הוא ע"י התורה וכמרז"ל ביום חתונתו זו מתן תורה ולפעמים ישראל נק' חתן והתורה כלה. היינו שישראל המשפיע והתורה המקבלת, ופשיטא שבלימוד בסוג הג' הרי הוא משיג בהתורה לא רק הסברות והחכמה שבזה אלא גם האלקות שבתורה. וזהו פ"י המאמר שאומר שם שצריך להתחנך על הענין דהשגה אלקית כי זהו ג"כ התכלית בלימוד התורה.

(ב) בענין שאלתו שמתפלל הוא בקביעות במנין ששם מתפללים בנוסח שלנו וחושש הוא על התקיעות אם ידקדקו בכל האפשרי בהם.

הנה מרז"ל כל **הקובע** מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו ולכן לא נראה לי מה שרוצה לשנות המקום הגשמי ובפרט ששם משונה הנוסח מאשר הוא מתפלל, וגם ע"פ נגלה אינו כדאי כ"כ בימים הנוראים כיון שהש"ץ אומר פיוטים באמצע ברכות ק"ש ולדידן לא קיימא לן כן מפני ההפסק בהברכה, ולמה לו לכנוס בהצבור וזה יהי' הש"ץ שלו כיון שעד עתה לא הי' סבירא לי' הפסק הזה. ולדידי הרי יש בזה עוד ענין אם יתפלל בביהכ"נ דעד עתה, שכיון שיש לו איזה חשש באופן התקיעות יכול באווארענען דאס ובמילא יהי' ממזכי הרבים. והשי"ת יברכו בבריאות הנכונה – (כיון שחושש הוא לפ"ד בענין הקול וימי תק"ש ממשמשים ובאים הרי כדאי שילמוד בדרושי ר"ה ובפרט באותם אשר בסידור ובס' עטרת ראש ששם מדובר ע"ד הקול מקורו ואופן התפשטותו, וכשישלים ידיעותיו בזה ברוחניות הענין בטח ימלא

(י) ענינה ראה קוני' החתפעות פ"ג.

שנב

אגרות קודש (בריא)

השי"ת ענינם בזה בגשמיות הענינים. מובן שצ"ל אחיזה גם בדרכי הטבע והוא ע"י שישמור הוראות הרופא).

בברכה לבריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

ב'ריב

ב"ה, כ"ד מנ"א, תשי"ג

ברוקלין.

הנהלת ישיבת תומכי תמימים אשר במאנטרעאל

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

... זה כמה פעמים ביארתי אשר האמור מעליך בקדש ולא כו' הוא פסק רז"ל ושייך לכל עניני קדושה ועאכו"כ במוסד הקשור בחינוך שעצם ענין החינוך ה"ז כענין של זריעה ונטיעה שמוכרח הדבר שהלך ילך וגדול, ובנוגע לעניננו הנה אף שהמוסד שלהם נקרא בשם ישיבה, הנה כנראה שזהו לע"ע ענין של ת"ת ולכל היותר ענין של ישיבה קטנה, ואף שבשנים הראשונות כנראה הי' סברא אצל אחדים מחברי הנהלתם, שסו"ס צריכה להעשות ישיבה, הנה משנה לשנה נשתקע הענין, ולא עוד אלא שמוצאים טעמים על טעמים אז עס לייענט זיך ניט, וכיון שהרצון מטה את השכל, הרי צומחים טעמים מטעמים שונים איך שהדבר אי אפשרי הוא.

בהשגחה פרטית הנה קבלו תלמידים מן המוכן מבני אנ"ש אשר באו מעבר לים וכן גם תלמידים בכח מבני הפליטים יראי ד' אשר באו לגור במדינתם, וכן הזמין להם השי"ת ג"כ ראשי ישיבה המתאימים להנ"ל וגם זה מבלי כל השתדלות מצדם.

... אמרתי להם בניחותא וכו"פ – איך שזהו הצלחת המוסד שלהם ובמילא צריך לנצל את ההזדמנות ובהקדם היותר אפשרי לעשות ככל האפשרי להפוך המוסד שלהם לישיבה, וקוויתי, בראותי כבר כו"כ נסים למעלה מדרך הטבע שנעשו ע"י התעוררות ר"ר מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא ישראל, אשר גם בזה יעורר ר"ר

שנג

אדמו"ר שליט"א

עליהם שיראו ויבינו את המצב כו' ואשר זהו אשרם והצלחתם הן של המוסד והן של חברי ההנהלה הם וב"ב שיחיו...

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש מתאים לכוונת נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

ב'ריג

ב"ה, כ"ח מנ"א, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יוסף שי' הלוי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מט"ז מנ"א, ונהייתי ממ"ש שבדעתו לבקר עוד מדינות באפריקה מה שלא ביקרם בפעם הקודם אשר דברנו בזה כ"פ שמוכרח הדבר בכל מוסדותינו לקיים פסק רז"ל מעלין בקדש, כי בזה תלוי הצלחת הענינים וכפתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע שבימינו אלה הוא ע"ד אחד המטפס ועולה על הר משופע ביותר, שההולך במישור יכול לעמוד לאיזה משך זמן לנוח משא"כ בשפוע ההר הנה כשעומד הרי זה בד"מ נסיגה לאחור און ער גליטש זיך אראפ און אראפ ר"ל, ובטח יחקור על האפשרית להגדיל מספר המקומות שיבקר, שבודאי תהי' בזה תועלת לא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות...

בודאי למותר לעוררו אודות מה שדברנו כ"פ שבהמקומות שמבקר יחקור אפשר ישנם בהבתי כנסיות או גם אצל פרטים ספרים שאין להם צורך בהם, וכאן אינם נמצאים, ובמקום שנחוץ יש לומר להם שיכולים להחליפם בהספרים שהדפסנו כאן ובפרט באלו השוים לכל נפש ספרי השיחות וכו', ובטח גם בזה ישתדל עתה, ואל בינתו אשען שידון בכל מקום באופן המתאים.

ב'ריג

מוה"ר יוסף שי' וויינבערג, אגרות גוספות אליו — לעיל ח"ה אישסד, ובהנסמן בהערות שם.
וכפתגם: ראה גם לעיל אגרת איתתם.

בפ"ש לאנ"ש ובפרט להרה"ח הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר
ירמ"י שי' וברכה להצלחה אין קליבען גשמיות און זייען רוחניות,
המחכה לבשו"ט.

ב'ריד

ב"ה, אדר"ח אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר חיים מנחם שי'

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו וכשהייתי על הציון הק' של כ"ק מו"ח
אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע הזכרתיו ואת זוגתו ואת אמו וכב"ב
שיחיו כאו"א להמצטרף להם, ויה"ר מהשי"ת שהעתקתם לדירה חדשה
הנה יהי משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה בגשמיות וברוחניות
גם יחד.

ובטח בקשר עם זה הנה יוסיף חיזוק ג"כ בענין הדירה ברוחניות
שזהו לימוד התורה וכמובן עפ"י הדרוש ע"פ מזמור שיר חנוכת הבית
בלקו"ת ובסוף ההמשך מים רבים תרל"ו ומרומז ג"כ בגמרא שבית
המקדש, שזהו דירתו של הקב"ה וכמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם,
משחרב יש לו להקב"ה ד' אמות של הלכה עד"ז. ובלמוד התורה הרי
צ"ל הקב חומטין ארץ מלחה שבתורה גופא זהו פנימיות התורה לימוד
החסידות ויעוין בלקו"ת ס"פ ויקרא ואין לך דבר העומד בפני הרצון,
וכמו שלא יגעתי ומצאתי אל תאמין הרי יגעתי ולא מצאתי ג"כ אל
תאמין ולא עוד אלא שהוא מצליח בדרך למעלה מן הטבע...

בברכת כוח"ט לשנה טובה ומתוקה.

מוה"ר ירמ"י שי' אלא.

ב'ריד

מוה"ר חיים מנחם שי' סייכטל.

שנה

אדמו"ר שליט"א

ב'רטו

ב"ה, אדר"ח אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום רב וברכה!

... ומוסג"פ איזה סקריפ אשר עלה בידי להשיגו, ויה"ר מהשי"ת
אשר כיון שמסקריפים אלו חלק מהם נקנו במעות הנמצאים באחת
הקופות של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, הנה יקויים
בזה מרז"ל כל הנוטל פרוטה מאיוב ה"ז מתברך.

ואף דמשמע מסמיכות המאמרים ב"ב שם דהיינו פרוטה ממש ולא
פרוטה כל דהוא כמו בקדושין י"ב ע"א בכ"ז הרי זה מטבע הפחותה
ביותר גם בנחשת.

ולהעיר מספר טעמי המצות להרח"ו ס"פ ראה בפע"ח שער
הזמירות סוף פרק ה' ובכ"מ ואכמ"ל...

ב'רטז

ב"ה, אדר"ח אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג והרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ איש רב פעלים כו'
וכו' מוה"ר יהושע שי'

שלום וברכה!

נבהלתי לקרות מכתבו בו כותב ע"ד האסון אשר קרה לו בהלקח
אשת נעוריו ע"ה ויה"ר מהשי"ת אשר מכאן ולהבא הנה לא ידע מכל
צער ועגמ"נ ח"ו.

ואולי שמע כבר סיפור זקני חסידי חב"ד אשר כשנסתלקה הרבנית

ב'רטז

מוה"ר יהושע: שפעסמאן, אגרות נוספות אליו — לעיל איתתעב, ובהנסמן בהערות שם.
סיפור: ראה גם לעיל חזו אגרת איתסג.

אשת הצמח צדק הי' בנפילת הרוח והזכיר כ"פ מאמר הזהר בדבוריו, מלכא בלא מטרוניתא לאו הוא מלכא (זח"ג ה, א). נכנס אליו בנו אדמו"ר מהרי"ל ואמר לו, אבא, בפירוש שמענו ממך, ראה חיים עם אשה אשר אהבת, תורה היא (קדושין ל, ע"ב) ויענה כ"ק אביו הצ"צ, בני החייתני. ומרגלא בפומי דחסידים דקשה בזה, שהרי זה מרז"ל מפורסם אשר ידוע הי' להצ"צ ומה חידש לו בזה בנו אדמו"ר מוהרי"ל, והביאור בזה הוא אשר צריך להמשיך הענין מעולם הרעיון והמחשבה לעולם הדיבור והמעשה אשר שם נמצא הגוף ושם ניכרת מעלת הגוף ובמילא גם החסרון בהעדר חיותו וגם מילוי החסרון צ"ל בעולם זה עצמו, היינו בדבור מצ"ע מעשה זוטא הוא ובפרט כשמביא לידי מעשה, וע"פ מרז"ל אין חבוש מתיר את עצמו, הנה המשכה זו צ"ל ע"י אחר ובלבד אחר הקרוב אליו שאז הוא דבור חזק הממשיך ההמשכה עד למטה במעשה ובמדה רבה ממלא את החסרון, וזהו שאמר הבן להאב אשר הוא (האב) עצמו בחיותו פוסק, הנה פסק גם בענין זה כהלשון בגמרא שזהו תורה, והתורה הרי היא שולטת על הטבע והמציאות גם למפרע (ירוש' כתובות פ"א ה"ב) ובמילא שוב אין כאן חסרון.

ויה"ר אשר כת"ר שי' ימצא עכ"פ מילוי במקצת של החסרון ע"י תוספת אומץ בת"ת ובתורת דא"ח ביחוד וירבה פעלים לתורה להגדילה ולהאדירה תורה חדורה ביראת שמים.

הפתקא שצירף למכתבו קראתי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע צי"ע.

בברכת כוח"ט לשנה טובה.

ב'ריז

[א' אלול תשי"ג]

... מצינו במצות מילה מה שאינו בכל המצות, ובהקדם: הא דקטנים אינם בני מצוה, לכאורה, יל"פ בשני אופנים: א) דאין התומ"צ שייכים אליהם, כי לגדולים דוקא ניתנו. ב) לכל ישראל ניתנה התומ"צ, אלא דקטנים אינם בני חיוב ועונש, דלא בני דעה ניהו.

ב'ריז

נפ"מ בין שני האופנים: לפי הא' אין הקטן (דוקא, כי לגדולים הוזהרו בכ"מ על הקטנים) עובר עבירה בעשותו אחת ממצות ה' אשר לא תעשינה, כי אי"ז שייך אליו כלל, והיתר הוא, ובמילא אין כאן ענין תשובה וכפרה (וצע"ק ביבמות מח, סע"ב עיי"ש ביעב"ץ ואהבת איתן), משא"כ לפי השני.

וא"כ – הדין דגדול טוב שיקבל ע"ע איזה דבר לתשובה וכפרה על מה שעבר בקטנותו (שו"ע או"ח סו"ס שמ"ג) – גם במקום דאין לימוד מיוחד ע"ז כמו ברמב"ם הל' אס"ב פ"ג הי"ז הל' נדרים פ"א ה"ד ונ"כ שם – ועיין ראשונים בקדושין יט, א, – מוכיח כאופן הב'.

נוסף במצות ת"ת, שלא לבד ששייכות לקטנים, וכשאר כל המצות, אלא שהתורה חייבה (את האב והחכם ובקום ועשה) שילמדו הקטנים תורה, ולא עוד אלא שחיוב ת"ת בכללותו קשור בזה, וכמארז"ל (קדושין כט, ב) כל שאחרים מצווים ללמדו מצוה ללמד את עצמו, (ויל"פ שאי"ז סימן, אלא טעם או סיבה, ועפ"ז – ת"ת בכלל לא רק קשור, אלא גם תלוי בולמדתם אותם את בניכם).

נוסף ומיוחד במצות מילה, שלא לבד דשייכות לקטנים והתורה חייבה שיקיימו, בקטנים את המצוה – וכמו במצות ת"ת,

אלא שעוד זאת, שבה בשעה אשר במצות ת"ת – החיוב דקטנים הוא רק כשיגדלו, קצת עכ"פ, והמצוה אפשר שתתקיים גם בלא קטנים, כי ולמדתם אותם את בניכם גם בנים גדולים בכלל זה, שהרי ולמדתם היינו כל התורה, ובן ט"ו לגמרא.

משא"כ במצות מילה, שענינה בקטן, ובקטן בתכלית, בסמיכות לביאתו לעולם, וכקושיית רז"ל (נדה, לא ב) מפני מה אמרה תורה מילה לשמונה (ולא קודם לזה).

והטעם לחילוקים הנ"ל, י"ל: כיון שברגע שנעשה גדול – נתחייב בכל המצות, מוכרח, אשר קודם לזה יתעסק בתלמוד שהוא המביא לידי מעשה, והכנה לענין דגדלות שייכת רק במי שגדל במקצת, וכיון שהכרח זה הוא רק מצד ענין המעשה – אפשר מצות ת"ת לשלימות בגדולים לחוד ג"כ.

משא"כ ענין מצות מילה הוא – ברית עם הקב"ה, חלישות החומר והתאוה (מו"נ ח"ג ספמ"ט, הועתק בבחי' ס"פ לך) תחילת כניסת נפש הקדושה (שו"ע אדה"ז מהד"ב סוס"ד, ועייג"כ ד"ה אני לדודי, ה'תש"ט).

כדי שיוכל לעמוד נגד נה"ב דמלך כסיל הבאה תיכף כשננער לצאת ממעי אמו – לכן אין נוגע בזה ענין הגדלות, ואדרבה אהני לי שטות דקדושה נגד רוח שטות שע"י עובר עבירה, וע"ד מש"כ הרמב"ם בהל' דעות פ"ב, ה"ב (עייג"כ קונט' ומעין מ' כו"ז). ומוכרח להיות בסמיכות לשעה שננער לצאת ממעי אמו, כמובן (עיין במו"נ שם: וכאילו הוא עדיין בבטן עד סוף שבעת ימים ואז ימנה מרואי אויר העולם, עכ"ל. ועייג"כ זח"ג מג. ב. דב"ר רפ"ו).

וזוהי ג"כ העבודה דחודש אלול – ר"ת ומל ה"א את לבבך ואת לבב (בעה"ט דברים ל, ו), עבודה שלמע' מטר"ד, ועי"ז בקשו פני (דנפש דקדושה) את פניך ה' אבקש, ברית עם הקב"ה.

ב'ריח

ב"ה, א' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת שני מכתביו בהם כותב ע"ד מהלך רוחו אופן לימודו בכלל ובספרי חסידות בפרט ואיזה מרעיונותיו מה שעלה בדעתו במאמרי רז"ל.

והנה כנראה ממכתביו רוצה לחפש לו דוקא דרכים חדשים וחידושים שלו, היינו לא רק חידוש בפירוש ענין אלא חידוש ג"כ למצוא הדרך, ולו גם נניח שלא יטעה בחיפוש וימצא את הנקודה האמיתית ואת הדרך הנכונה בכלל ובשבילו בפרט, הרי בלי שום ספק אשר יאבד על זה כמה וכמה זמן ויגיעה עפ"י מרז"ל אין אדם עומד על ד"ת אלא אם כן נכשל בהם תחלה, הרי הכשלון שלו יהי' בעצם הדרך ולא רק בענין פרטי ובהלכה פרטית, ומובן מעצמו אשר כיון שכל ישראל מאמינים בני מאמינים יודעים בפשיטות שלא נברא בעולם דבר אחד לבטלה ובפרט בנוגע להאיש הישראלי הרי כל ימינו ספורים כמדת העבודה בתומ"צ אשר עליו למלאות, כל יום ושעה שמבלה הוא על ענין שכבר סללו הראשונים שהם כמלאכים, הנה אף את"ל שהוא דבר מצוה ויקבל ע"ז שכר, הרי מאידך גיסא אין עושה הוא עבודתו ובמילא

ר"ת ומל: ראה לעיל ח"ד אגרת אשכנז, ובהנסמן בהערות שם. לקמן ברכ. ברכט.

מבטל הזמן על ענינים שאינם שלו ובד"מ יחסר בהענינים שצריך הוא לעשותם. ומשל למה"ד לאיש שירצה ללמוד המשנה ויאמר שאין רוצה לעיין במפרשי המשנה אלא ייגע את עצמו כ"כ עד שיוכל לבוא לפלפול המובא בגמרא ורש"י ותוספות וכו'. ואם לדעתי ישמע הרי כלך מדרך זו, ילמוד בספרי החסידות שבהם הורו לנו רבותינו ברור הדרך נלך בה הן בלימוד תורת הנגלה והן בתורת החסידות והן באופן קיום המצות בשמחה ובהידור, ואז כמה מהענינים אשר הם אצלו בספק יראה שכבר בררו אותם הראשונים מאז ומקדם וכמה מענינים שאומר שכבר מצא הפתרון הנה יראה שלא זהו הביאור ולא זוהי הדרך ילך בה.

אחת הבחינות לדעת אם הולכים בדרך הנכונה אם לא, זהו לבחון הבכך והפועל יוצא בהנוגע להידור בקיום המצות בהקביעות בלימוד התורה ובהחמימות באהבת ישראל, ויביא בחשבון את הנהגתו בכל הנ"ל אליבא דנפשי ויתבונן אם ההתעסקות השיעורים שכותב אודותם במכתבו הביאו לתוספת בכל הנ"ל או אדרבה לחלישות והאריכות בזה אך למותר.

המורם מכל הנ"ל, יסיח דעתו – איזה שעות ביום – מכשרונותיו וממהותו וילמוד את הלכות הצריכים לדעתם בחיי היום יומים וילמוד תורת החסידות תניא דרך מצותיך וכיו"ב, ולסייעתא דשמיא הנה יתן בכל יום מימות החול קודם התפלה איזה פרוטה לצדקה ואחר התפלה בכל יום בחול בש"ק ויו"ט יאמר השיעור תהלים כפי שנחלק לימי החדש, והשי"ת יזכהו ויצליחו לעמוד על דרך המלך ולא לחפש נתיבות ומסלות וטוב יהי לו בגשמיות וברוחניות.

בברכת כוח"ט לשנה טובה ות"ת ביר"ש.

ב'ריט

ב"ה, א' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה

מאשר הנני קבלת מכתבו מעש"ק ראה, ורואה הנני בו סתירה מרישא לסיפא כי מתחיל כתיבתו אודות הכתות והשיעורים אשר לומד עמהם ומסיים אשר ברוחניות הנה מהותו פוחת והרי ידוע עפ"י

מרז"ל גודל ענין ערך המלמד את בן חבירו תורה ובפרט המלמד את בן עם הארץ תורה וא"כ הרי אי אפשר שעי"ז יוקטן ערכו ובטח גם זה הוא עצת היצר להחלישו בעבודתו הנ"ל ואולי גם כדי להביאו לידי רגש יאוש שכיון שהמצב אינו כדבעי הרי מה לו ואיך אפשר לעשות ולא כדאית היגיעה להיטיב המצב יותר (אשר גם זה היפך מרז"ל יגעתי ולא מצאתי אל תאמין). וכבר אמרתי לו כ"פ אשר בזמן הזה ההכרח הוא אשר כאו"א יתעסק באיזה ענין של צרכי צבור ואלו השייכים לזה הרי עניני חינוך הכשר קודם לכל ויחד עם זה ובשבילו בפרט מוכרח שיהי לו לימוד קבוע בספרי חסידות חב"ד וישתדל ג"כ לעבוד את השי"ת דוקא מתוך שמחה.

ומ"ש שהתחיל ללמוד קצת תניא ונתקשה לו מאד כי אינו רגיל בזה הרי כיון שכותב הטעם בידו הוא לבטלו ולהתרגל בלימוד זה והרי ידוע כלל רז"ל לא יגעתי ומצאתי אל תאמין, וכנראה במכתבו גופא הנה עדיין לא התחיל בלימוד ביגיעה, ואם היצה"ר אין נוח לו לימוד תורה איזה חלק שיהי הרי עאכו"כ בנוגע ללימוד המביא – כלשון הרמב"ם בהלכות יסודי התורה – לאהבתו וליראתו ית' ומה התועלת בהשקלא וטריא בזה? יתחיל ללמוד ובמשך הזמן יראה בזה הצלחה...

בברכה.

ב'רכ

ב"ה, ב' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר משה שי' הכהן

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מיום ג' שופטים אף כי בקיצור נמרץ ומצו"פ הקבלה כבקשתו.

ובאשר נכנסים אנו בחדש אלול חדש הרחמים הנה מוסג"פ שיחת

ב'רכ

נדפסה בלקרי"ש חי"ט ע' 492 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.
מוה"ר משה: שא"עוויטש. אגרות נוספות אליו – לעיל איתקנא, ובהנסמן בהערות שם.

שסא

אדמו"ר שליט"א

ש"ק מברכים אלול אשר אף שנאמרה לא בשנה זו אבל זמנה הוא בכל שנה ושנה כל השנה ובפרט בימי אלול ר"ת ומל ה"א את לבבך ואת לבב זרעך – תשובה, אני לדודי ודודי לי – תפלה, והאלקים אנה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה – תורה, ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים – צדקה. וכמבואר בהקדמתי לקונטרס ח"י אלול תש"י ובטח יזכה בתוכנה את הרבים באופן המתאים.

מברכת כוח"ט לשנה טובה לו ולזוגתו תחי' ופשיטא אשר בריאות הנכונה בכלל זה.

ב'רכא

ב"ה, ב' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מכתבו המודיע אדות נסיעתו צלחה לאה"ק ת"ו, הגיעני היום, ובאשר האני שנוסע בה עזבה כבר את ניו יארק מוכרחני לשלח מכתב באמצעות האפיס שלי בפאריז כדי למהר ולהעיר לו, כי האני „ירושלים“ אשר מתכוון לנסוע בה ממארסייל היא אני יהודית והעובדים בה הם יהודים, ויש איסור לנסוע בה בשבת, או גם להמצא בה ביום השבת ולהנות מהמלאכות הנעשות ביום השבת.

ובאשר כפי הידיעות שהגיעוני תעזב האני הנ"ל את מארסייל ביום ה' או ו' חב"ל ותגיע לחיפה רק אחר השבת לכן הנסיעה קשורה בחילול שבת, ובאם אין לפניו ברירת נסיעה באני אחרת עד אה"ק ת"ו, אולי אפשר ומוכרח לו לנסוע באופן אחר, רכבת או אוירון עד נעאפאל לשבת ומשם להמשיך הנסיעה באותה האני ירושלים, אשר כפי ששמעתי עוזבת היא את נעאפאל (נייפעלס) ביום א'.

ובודאי לא יסתפק במה שיציל את עצמו ואת זוגתו תחי' מחלול

אלול ר"ת: ראה גם לעיל אגרת בריו, ובהנסמן בהערות שם.

ב'רכא

אני יהודית: ראה בזה לעיל ח"ה אגרת אישכ, ובהנסמן בהערות שם.

שבת, אולי יודיע זה גם לעוד אנשים חרדים לדבר ה', אשר רק משום שחסרה להן הידיעה עלולים הם חלילה לחלול שבת.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

ב'רכב

ב"ה, ב' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... בטח ידוע לו ממנהג הטוב אשר במשך הימים לפני החופה וקודם לה ללמוד ולסיים את הפרקים ט"ז י"ז משער הקדושה בספר ראשית חכמה.

ב'רכג

ב"ה, ו' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ"ט מנ"א בו כותב על ענין המחשבות זרות שמבלבלים אותו מזמן לזמן וביותר בזמן התפלה.

והנה עליו להתפלל מתוך הסידור וגם במקום שצריך להתבונן צריך להיות הסידור פתוח לפניו וכשירגיש שמתחילות מחשבות לשוטט יביט בסידור וידוע מרז"ל אותיות מאירות, וצריך שיהי' לו איזה ענינים מתורת החסידות חקוקים בזכרונו בתיבותיהם ומהם הדרוש והדרת פני זקן בלקו"ת סוף פ' קדושים, וכן יתן קודם התפלה בבקר – בימות החול – איזה פרוטות לצדקה מזמן לזמן ויצוה לבדוק

ב'רכג

נדפסה בלקו"ש ח"ט ע' 275 והושלמה ע"פ העתק המזכירות.

שסג אדמו"ר שליט"א

התפילין שלו והשי"ת יצליחו בעבודה ובלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות ואל ילך בגדולות ובנפלאות וידוע הפי עובד אלקים שזהו עבודה ויגיעה קשה וכמבואר בתניא ובמאמרי דא"ח.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

המזכיר

ב'רכד

ב"ה, ו' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הו"ח אי"א נו"נ מוה"ר אברהם משה שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב אשר זה כעשרים וחמש שנה שהנהו בעל קורא בעל תוקע וש"ץ לשחרית בר"ה ויוהכ"פ, וכיון אשר בשנה זו זהו בתוך י"ב חדש לפטירת אמו ע"ה, שואל דעתי אם יעבור לפני התיבה.

והנה מבואר הדין בכ"מ בזה, שבהחזק בזה כמה שנים יש לו לעבור לפני התיבה גם בר"ה ויוהכ"פ ויעיין בנ"כ השו"ע בערוך השלחן ס"ק מו"מז וש"נ. מטה אפרים ונ"כ סימן תקפ"א, ובפרט שכותב במכתבו שכבר הורה בזה כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע להלכה למעשה בימי אבילותו על אביו ע"ה.

בטח ידוע לו מהוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר, להעובר לפני התיבה בר"ה ויוהכ"פ לעבור על פירוש המלות לכה"פ כפשוטו הן של התפלה והן של הפיוטים בימים שלפניהם.

בברכה כוח"ט ואשר יהי שליח טוב לשולחיו להתברך בשנה טובה ומתוקה בתכאחב"י.

ב'רכד

מוה"ר אברהם משה: קירשנבויס, ירושלים.
מהוראת: ראה גם לעיל חזו אנרות איתתיב. איתתכט.

ב'רכה

ב"ה, ו' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ג ורה"ח אי"א נו"נ מוה"ר שאול ישכר שי.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מער"ח אלול העבר.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולביתו שיחיו, ברכת כתיבה
וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

נ"ב: בשאלתו למקור המאמר עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל
הארצות, יענין פסיתקא רבתא דשבת ור"ח פסיקתא דרב כהנא (פסקא
רני עקרה). ספרי דברים א' ילקוט ישעי' רמז תק"ג שו"ת באר משה
לר"מ ירושלימסקי עמוד ע"ר.

ב'רכו

ב"ה, ט' אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הור"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר יהודא צבי שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו מודיע מיום הולדת שלו בש"ק הבע"ל.

ב'רכה

מוה"ר שאול ישכר: ביק.

ב'רכו

מוה"ר יהודא צבי שי: פאגלמאן, אגרת גוספת אליו — לעיל ח"ב שפז.

שסה

אדמו"ר שליט"א

בטח ידועים לו סדרי יום הולדת, בעלי לתורה, נתינת צדקה קודם
התפלה (אם חלה בש"ק – ביום שלפני זה), לימוד וחזרת דא"ח ברבים
אם באפשרי.

ובנוגע לאלו שזכו לראות את פני כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה
נבג"מ זי"ע הנה מתאים להמועתק בהיום יום י"א ניסן להתבודד
לשעה ולצייר במחשבתו ובמוחו אחת היחידות מה ששאל ומה שענו לו
ואח"כ ללמוד מתורתו.

ויתן השי"ת ויחי לאריכות ימים ושנים טובות ובהצלחה בעבודתו
בקדש והוא וזוגתו שיחיו יגדלו את כל ילדיהם שיחיו לתורה ולחופה
ולמעשים טובים מתוך הרחבה אמיתית.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ב'רכז

ב"ה, יו"ד אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מנחם זאב שי' הלוי

שלום וברכה!

... ת"ח על מ"ש אודות תלמידי הישיבה ובטח יודיע מהנעשה
עמדם ובפרט בימי אלול ותשרי, ובטח נשמע גם בשיבתם אשר היתה
כאן הצעתי שיוסיפו תלמידי הישיבה (והר"י והנהלה לא כש"כ) בלימוד
עבודה'דיקע מאמרים ביחוד בימים אלו ומה טוב אשר גם במאנטרעאל
יעשו כזאת ומה טוב אשר גם בשאר המקומות.

בברכת כוח"ט.

סדרי יום הולדת: ראה גם לעיל אגרת איתחצט, ובהנסמן בהערות שם.

ב'רכז

מוה"ר מנחם זאב שי' גרינגלאס. אגרות נוספות אליו — לעיל ב"פה, ובהנסמן בהערות שם.

ב'רכה

ב"ה, יו"ד אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר אברהם חנוך שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מי"ז מנ"א וכן נתקבל בעתו שני
פרקים הראשונים מהבית רבי בלה"ק חלק א' עם מכתבו המצורף
להם, ובטח ממשיך עבודתו בזה בזריזות הכי אפשרי ובלבד שלא תזיק
להתוכן, ובכללות נסדרו הפרקים בטוב.

בנוגע לשאלתו מי הם שני הזקנים הידועים המובאים בספר
השיחות עמוד מ"ט. הנה לע"ע איני זוכר שאשמע זה מכ"ק מו"ח
אדמו"ר, ובמילא יכול להניח הדבר סתום, ובטח במשך סידור הכתבים
שנשארו יתוספו בלא"ה כמה ידיעות אם יתברר אז גם ספק זה יכנס
בהמילואים שיודפס אז, והעיקר כנ"ל למהר בהספר הנ"ל וכבר יצא
וגם בהידור חובת העכוב וההתיישבות באופן הסידור.

בברכת כוח"ט המחכה לבשו"ט.

ב'רכה

מוה"ר אברהם חנוך שי: גליצנשטיין. אגרות נוספות אליו — לעיל א'תתפ"ט, ובהנמך בהערות שם.
מהבית רבי: ראה לעיל שם.

בִּרְכַּט

ב"ה, י"ג אלול, תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אנ"ש אשר בארצנו הקדושה ת"ו וביחוד...

ה' עליהם יחיו!

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבם הצעה לבוא לבקר במקומות
מושבותיהם לראות ולראות וכו'.

ומה אעשה ולצערי, הנה כמה העלמות והסתרים מניעות ועיכובים
הן בגשמיות והן ברוחניות למילוי ענין זה הראוי והטוב ומי יתן ויסיר
השי"ת את ענין ההעלמות והסתרים בכלל והעלמות והסתרים הנ"ל
בפרט, ונתראה בשובע שמחות.

מוסגר פה הקונטרס לח"י אלול הבע"ל שזה עתה הו"ל אשר בטח
ילמדו אותו ביחיד וברבים בעיון הדרוש והשי"ת יזכה את כל אחד
ואחד מאתנו להכניס את החיות בכל עניני עבודת חדש רחמים זה
חיינו **בתשובה**, ומל ה"א את לבבך ואת לבב זרעך, **תורה**, והאלקים
אנה לידו ושמתי לך מקום **עבודה**, אני לדודי ודודי לי **וגמילות
חסדים**, ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים.

ועל פי פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, אשר
הארת כל המועדים מאירה בכל יום הנה יומשך זה ג"כ על כל השנה
כולה שבדרך ממילא תהיה שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם
יחד.

המברך ומתברך בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה
ומתוקה.

בִּרְכַּט

נדפסה בלקו"ש חיד"ע 352.

בכל עניני עבודת: ראה לעיל אגרת בריז, ובהנסמן בהערות שם.

בירל

ב"ה, ט"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיו"ד אלול, בו כותב על אופן לימודו עד עתה וקיום המצות שלו, והחששות שיש לו בעסק לימוד תורת החסידות.

והנה אין לחשוש כלל וכלל כי אין זה לימוד תורת הקבלה אלא לימוד תורת החסידות אף שלפעמים נזכרים ענינים מתורת הקבלה, אבל הביאור שלהם ע"פ תורת החסידות שולל מקום לחששות האמורות במכתבו, והי' מהמוכרח שילמוד את הקונטרס עץ החיים וקונטרס ומעין מכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב והמבוא לקונטרס עץ החיים מכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר אז יראה עד כמה החששות שלו אין להם כל יסוד, ואינו אלא עצת היצר למנוע ממנו ידיעה בחלק גדול מתוה"ק אשר דוקא דורנו זה דעקבתא דמשיחא זכה שיתגלה חלק זה לרבים, ואם בהשגחה פרטית זכה גם הוא שיוודע לו אודות זה צריך לתפוס בהזדמנות זו בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו מבלי להכנס בשקו"ט עם היצה"ר שלו המעורר אצלו חששות הנ"ל, ואם מעט אור דוחה הרבה חשך הרי עאכו"כ הרבה אור, ואין להקשות מה הי' בדורות הראשונים קודם שנתגלה תורת החסידות, כי קושיא זו דומה להיש מקשים מה הי' בזמן המשנה קודם שהיתה הגמרא ובזמן הגמרא קודם שהיו ספרי הראשונים וכו' והאריכות בזה אך למותר, ויעיין בקונטרס עץ החיים הנ"ל וינעם לו וירווח לו והשי"ת יצליחו להוסיף אומץ בתורת הנגלה ובתורת החסידות גם יחד ובהצלחה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

בירל

נדפסה בלקריש ח"י ע' 238.

ואין להקשות: ראה גם לעיל אגרות ביקור. ביקנ.

ב'רלא

ב"ה, ט"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר אלחנן שי' הכהן

שלום וברכה!

איך בין געווען צופרידען צו באקומען אייער בריף פון 24/8 אין וועלכען איר שרייבט וועגען אונזער פריינד, אז ער האט אייך געזאגט אז עס איז עטוואס בעסער, און מען דארף האפען אז ער וועט ווייטער טאן דאס וואס עס ווענדעט זיך אן עס און וואס דענסטמאל וועט זיכער השי"ת טאן פילפאכיג אזוי.

האפענטליך אז דעם טשעק וואס ער שיקט איז דאס ניט וואס אין איינמאל געגעבען געווארען, אויף וויפיל איך געדיינק האב איך באטאנט אז דא איז ניט וויכטיג אויף אזוי פיל די סומע נאר איבערהויפט אז יעדער וואכען טאג זאל מען געבען עפעס אויף צדקה, און אזוי ווי מען קען ניט זאגט זיין היינט מיט א גרויסן מאלצייט וואס מען האט געגעסען מיט א וואך פריער, אזוי איז אויך אין דער נשמה שפיז, אז חאטש עס זיינען פראן זאכען וואס מען קען טאן איין מאל און עס איז גענוגענד אויף א ליינגערע צייט, וואס בכלל אין משל בא דעם מענשן איז דאס, א הויז, קליידער, אבער עסען מוז מען יעדער טאג און מען קען ניט יוצא זיין מיט איין טאג אויפן צווייטען. אזוי אויך אין די ענינים פון תורה ומצות, עס זיינען פראן מצות וועלכע מען טוט איינמאל און דאס איז גענוגענד אויף א ליינגערע צייט, ווי די מצוה פון תקיעת שופר וואס לויט די ערקלערונג פון רבתינו ז"ל איז דאס וואס מען איז מכתיר (מען קרוינט) חקב"ה פאר א מלך, און דאס איז גענוגענד אויף א גאנץ יאר, אבער לערנען תורה און געבען צדקה לכל הפחות אין קלענערע סכומים, דאס מוז מען אלע טאג, חאטש אין דעם אליין איז אויך פראן חילוקים, וואס אמאל ווי פאר ראש השנה אדער אין א עת צרה ר"ל אדער ווען מען טרעפט אן א גרויסען ארימאן, דארפמען דענסטמאל פארגרעסערן דעם קוואנטיטאט, אבער אויך דאס

ב'רלא

מוה"ר אלחנן: קאוועז (כהן), אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ג תנח, ובהנשמן בהערות שם.

באפרייט ניט פון צו געבען אויף מארגען קלענערע סומעס בלי נדר טאג
איין טאג אויס.

איר וועט מיר ענטשולדיגען וואס איך שרייב וועגען אזעלכע גאנץ
איינפאכע זאכען, אבער איך פסיכאלאגיש אז ווען א געדאנק ווערט
געשריבען אדער גערעט ווערט בא זיך אליין אויך מער קלאהר די זאך
און איך האף אז אויך אונזער פריינד, ניט קוקענדיג אויף דעם וואס ער
האט מסתמא ניט קיין געדולד צו דעם, דאך זאל ער יעדער טאג
אפלייגן עפעס א סכום אויף צדקה, און ניט באנוגענען זיך מיט דעם
וואס ער וועט שפעטער געבען א גרעסערן סכום.

ווען ד"ר ניסן מינדעל וועט צוריקקומען פון וואקיישאן וועל איך
מיט פארגעניגען שרייבען א מזל טוב צו די תנאים פון זיין זון שי' און
א הארציקען דאנק אייך פאר אייער אנמערקונג צו טאן דאס, אבער ווי
געזאגט וויל איך דאס טאן אין ענגליש שרייבען.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ב'רלב

ב"ה, ט"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

אין צוזאמענהאנג מיט דיין בר מצוה שבת פ' תבא הבא עלינו ועל
כל ישראל לטובה וויל איך נאך אמאל ווינשען נוסף אויף דעם וואס
איך האב דיר געזאגט ווען דו ביזט געווען בא מיר, אז מבן שלש עשרה
למצות זאלסט דו וואקסען לבן חמש עשרה לגמרא וכי' ווי די משנה
רעכענט אויס אין מסכת אבות פרק ה'.

יעדער זאך איז דאך בהשגחה פרטית און מען דארף פון דעם
אפלערנען א הוראה אין לעבען, און דאס וואס דיין בר מצוה ווערט
געפייערט אין שול בית מקדש מעט און אין דעם ליכטיקן טאג ח"י
אלול דארפמען דערפון נעמען א אנווייזונג ווי צו פירן זיך.

שעא

אדמו"ר שליט"א

דער שווער דער רבי זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע טייטש אז ח"י אלול
איז דאס דער טאג פון וועלכען מען נעמט לעבעדיקייט וואס מ'נט זיין
כח מאכט מען לעבעדיק דעם גאנצען חדש אלול, וועלכער איז דער
חדש פון חשבון אויף דעם גאנצען יאר און חשיית זאל דיר העלפען אז
דו זאלסט טאן אלץ וואס עס ווענדעט זיך אן דיר צו זיין א ווארימער
לעבעדיקער איד, וואס דאס קומט דורך א לעבען געפירט ברוח של
תורה ומצוה און וואס דורך דעם פארבינדט מען זיך מיט הקדוש ברוך
הוא בורא עולם ווי משה רבינו זאגט אונז ואתם הדבקים בה' אלקיכם
חיים כולכם היום.

בברכת כתיבה וחתימה טובה און אז דייןע עלטערן זאלן האבען
פון דיר און פון דיין ברודער פיל נחת, אידישן נחת חסידישן נחת.

ב'רלג

ב"ה, י"ט אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ מוה"ר מיכאל שי

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מבדר"ח אלול ועש"ק תצא ות"ח
ת"ח על הבשו"ט מהטבת מצב בריאות התלמידים שמזכירם במכתבו
ובודאי יודיע ג"כ טובות אודות שאר התלמידים שיחיו.

ב) מ"ש אודות השתדלותו שישארו התלמידים המתאימים לזה
לימי חדש תשרי בהשיבה, הנה מובן בפשיטות שכוונתי היתה רק
באופן שיחי זה ברצונם הטוב, וטוב עשה שהסביר להם את הענין ג"כ
באופן כזה אלא שאמרתי ג"כ שבודאי שבטוחים בהתועלת בזה אם

ב'רלג

ח"י . . לעבעדיקייט: ראה גם לעיל ח"ו אגרת איתנא, ובהנסמן בהערות שם.

ב'רלג

מוה"ר מיכאל: ליפסקר. אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ו איתקמו, ובהנסמן בהערות שם.
שישארו . . בהשיבה: ראה לעיל אגרות ב'רד"ה.

יהי על אתר וועט ער אויסניצען עמהם הזמן באופן המתאים לרוח חב"ד, כי כיון שאצלם זהו ענין של מס"נ צריכים להראות להם אז עס לייענט זיך דאס זיי, אבל כפי הנראה במכתבו קשור הדבר בכמה קישויים בביתו אזוי לכה"פ באווארענען במה שאפשר בהוראות מפורטות, ואולי כדאי שעכ"פ יבלה עמהם איזה ימים דעשי"ת אף שכמובן אינו דומה כו'.

(ד) אתענין לדעת התלמידים שנסעו אם נתנו להם צידה רוחניות.

(ה) כבקשתו נשלחו 20 קונטרסים ד"ה אין הקב"ה בא בטרונים וכשיודיע איזה קונטרסים או שיחות נצרכים לו יושלחו באופן ישר אם רק ישנם אצלינו.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולב"ב שיחיו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב'רלד

[כ"א אלול תשי"ג]

... ומ"ש אשר מצב הישיבה אי מבורר עדיין כו' וכו'. הנה לדעתי אינו כן, כי ברור הוא מכמה זמן, אשר תורת הבעש"ט ועניני צריך להתקיים בהם שיפוצו חוצה, ובמילא אי אפשר שתהי' פנה בכדור הארץ בה נמצאים מבני ישראל – שלא תבא לשם תורה זו, ודוקא כפי רצון הבעש"ט וממלאי מקומו נשיאי חב"ד, שתהי' התורה והחיים חד, היינו בחיי היום יומיים. וכיון שכמה פעמים שמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, אשר נמצאים אנו בעקבתא דמשיחא, שהוא עומד אחר כתלנו ומחכה לבירור הפכים קטנים הנשארים, הרי מוכרח שגם ב... יהי לימוד החסידות ולא רק בין אנ"ש דרוסיא אשר הם נשלחו לשם, אלא שיחדור זה בתושבי הארץ, היינו בני ישראל תושבי... וכיון שהדבר מוכרח, בודאי ימצאו כל הדרוש לזה. ובודאי למותר להעיר, אשר כיון

ב'רלד

שעג

אדמו"ר שליט"א

שהבנין של הישיבה עושה רושם טוב, צריך הי' להשתדל שיעשה בכלל מרכז לעניני חב"ד, היינו מקום תורה מקום תפלה מקום התועדות אסיפות וכו'. מובן שכל הנ"ל אמור – באופן שלא תהי' סתירה להלימודים, אבל בודאי יש מקום וזמן לכל הענינים בבנין זה. וכבר הראה החוש שזה שיהי' שם גם הענינים האחרים הנ"ל, בודאי ישמש סיוע לעניני הישיבה...

בירלה

ב"ה, כ"ג אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתביו מיו"ד וט"ו אלול והקודמים אליהם. . . ואף שנהייתי מהלימוד זכות שלו על כל הבא לידו וכידוע גדול ענין זה בדרז"ל ובפרט בתורת החסידות, הנה עדיין אין הפעולות החסרות מתמלאות עי"ז, ואם הלימוד זכות מונע לעורר ולזרז הרי אף שהמלמד זכות שכרו גדול מן השמים בעד זה אבל יש להתחשב עם ההפסד שיגרם אי הזירוז כו' וידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אז דאס איז עיקר ענין מלאך מיכאל ומלאך מט"ט שהם הכותבים זכיותיהם של ישראל, ואנן פעלא דיממא אנן כפתגם הצ"צ פועלים אויף צו מאכן ליכטיק וצריכים הפעולות בפ"מ, ובכדי ניט צו נארין זיך, זאל מען נעמען א שטיקל פאפיר און פארשרייבען וואס מען האט געטאן און וואס מען האט געקאנט אויפטאן...

בברכת כוח"ט לו ולכב"ב שיחיו.

בירלה

וידוע פתגם: ראה גם לעיל אגרת א'תתק.
כפתגם הצ"צ: ראה גם לעיל חז" אגרת א'תקסד, ובהנמנן בהערות שם.

ב'רלו

ב"ה, כ"ג אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו פ"נ מעש"ק תבא, ובטח ידוע לו
אשר התקשרות ישראל עם הקב"ה הוא ע"י אורייתא, גליא דאורייתא
וסתים דאורייתא וכמובא בזהר ח"ג (ע"ג, א) וכן קישורו של איש
הישראלי מאחד לחבירו הוא ג"כ בעיקרו ע"י התורה כי ס"ר אותיות
לתורה כנגד ס"ר נשמות שהם כללות ישראל אשר בצירוף כל תיבות
אלו הס"ת כשרה, ובמילא כל אות מעלית בקדש את חברתה, וכיון
ששולח אלי פ"נ הרי בודאי אשר כבר לומד או עכ"פ יתחיל תיכף
ללמוד תורת חסידות חב"ד סתים דאורייתא אשר זכינו להתגלותה
דוקא בדורותינו אלה, והוא ענין של כל אחד ואחד מישראל ואינו שייך
לכתה אחת, והשי"ת יצליחו, וכדי לעורר ג"כ סייעתא דשמיא בעסקו
בתורת חסידות חב"ד הרי מוכרח שישפיע גם על סביבתו לקרבם
ולהמשיכם בלימוד זה ובאתעדל"ת אתעדל"ע.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, הנני בזה להביע לו ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות ות"ת ביר"ש.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א
המזכיר

ב'רלו

ב"ה, כ"ג אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

... ומ"ש שמציעים לו משרת רבנות ... הנה בטח בהתאם
להאחריות המוטלת על רבנים בכל עת וזמן ובפרט בזמננו זה ובפרטי
פרטית בשכונה של צעירים, הרי יזדיין ביותר בענינים של יראת שמים

שעה

אדמו"ר שליט"א

הן מבפנים והן מבחוץ וכפסק רז"ל אשר ת"ח צ"ל תוכו כבדו וכידוע
דבר משנה אשר לא המדרש עיקר אלא המעשה הרי ביותר נוגעת
ההנהגה וכן הדרכת עדה להדגיש בימינו אלה עניני צד המעשי
בשמירת שבת טהרת המשפחה חינוך הכשר כו' וואריכות בזה אך
למותר.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה
טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

בירלח

ב"ה, ראשון דסליחות, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל,
די בכל אתר ואתר,

ה' עליהם יחיו!

שלום וברכה!

צום נייען יאר הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, דריק איך
דערמיט אויס מיין ברכה לכל אחינו ואחיותינו בני ובנות ישראל
באשר הם שם, לשנה טובה ומתוקה.

ראש השנה, דער אנהויב פון א נייען יאר – ה' אלפים תשי"ד
לבריאת העולם – איז ניט אין ערשטן טאג פון דער וועלט באשאפונג,
נאר דער טאג ווען אדם הראשון, דער ערשטער מענטש, איז באשאפן
געווארן – דער זעקסטער טאג פון מעשה בראשית. די וועלט פון דומם
(אומבאוועגלעכע זאכן, מינעראלן אד"ג), צומח (פלאנצונגען), חי
(לעבעדיקע באשעפענישן) איז באשאפן געווארן פריער, ווי די תורה
דערציילט אונז. פונדעסטוועגן ווערט ראש השנה געפייערט אין דעם
טאג ווען דער מענטש איז באשאפן געווארן. און פון דעם טאג דוקא

בירלח

הויבט זיך אן דער נייער יאר פאר דער גאנצער וועלט - חי, צומח און דומם אריינגערעכנט; דעם טאג זאגן מיר, **זה היום תחילת מעשיך** - דאס איז דער טאג פון דעם **אנהויב** פון דינע ווערק!

דא ליגט א טיפע לערע און מוסר השכל, וואס יעדערער מוז זיך אריינטראכטן אין דעם ובפרט - אין די איצטיקע טעג פון חשבון הנפש:

די וועלט, אלע טיילן פון דער וועלט, זיינען געווארן דאס וואס זיי דארפן זיין ערשט דאן ווען דער מענטש איז באשאפן געווארן, וואס ער איז תכלית הבריאה (דער צוועק פון דער באשאפונג).

דער מענטש איז א „עולם קטן“; אין אים שפיגלט זיך אפ די גאנצע בריאה. פונקט ווי אין כללות הבריאה, אזוי אין דעם מענטשן בפרט. זיינען פאראן אלע דרגות פון דער בריאה. אין פארלויף פון זיין לעבנס-וועג מאכט דער מענטש דורך א צייט ווען ער לעבט ווי א דומם, א צייט ווען ער איז ווי א צומח, דערנאך ווי - חי און - מדבר. אבער אויך דאן ווען דער מענטש קומט צום מענטשלעכן שכל און גייסט, זיינען פאראן אין זיין לעבן און מעשים די אלע מדריגות: אין געוויסע צייטן פון טאג קען זיין אז דער מענטש אונטערשיידט זיך ניט פון א דומם; אין אנדערע צייטן איז ער אין דער דרגא פון א צומח אדער א חי, און עס זיינען פאראן די צייטן פון מעשים און טעטיקייטן וואס זאגן עדות, אז ער איז א אדם - א שכלי ורוחני.

דער מוסר השכל פון ראש השנה פאר יעדן מענטשן איז:

דער אנהויב, ראש השנה, איז ערשט דאן ווען דער מענטש איז באשאפן געווארן. די גאנצע פריערדיקע בריאה פון דומם, צומח, חי, בארעכטיקט נאך ניט די פייערונג פון בריאת העולם; ערשט דאן ווען אדם הראשון איז באשאפן געווארן און האט גערופן די גאנצע בריאה: „בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו“ (קומט, לאמיר זיך בוקן, קניען און דינען גיט אונזער באשעפער) און האט עס דורכגעזעצט אז אזוי איז דאס געווען (זהר חלק א' רכא, ב. פרקי דרבי אליעזר פרק יא'); אז ער האט פארבונדן די בריאה מיט דעם בורא און געמאכט די וועלט פאר א משכן און מקדש פאר דער גיטלעכער שכינה - דאן ווערט דערפילט די כוונה און תכלית פון דער גאנצער בריאה און פון יעדער טייל פון איר, און דאן ערשט איז - ראש השנה, א נייע צייט.

אזוי בא יעדן מענטשן, סיי אין פארלויף פון לעבן בכלל, סיי יעדן

טאג בפרט, איז די פנימיות און עצמיות פון מענטשן באשטייט אין דעם, אז דער חלק האדם וואס איז אין אים זאל באווירקן און דורכדרינגען דעם חלק החי, דעם חלק הצומח און דעם חלק הדומם בא אים. ערשט דאן איז דער נאמען „אדם“ ריכטיק צוגעפאסט און נאר דאן, ווען אויך די טיילן פון זיין לעבן און טעטיקייטן אין וועלכע ער גלייכט זיך אויס מיט א חי, צומח און אפילו דומם, ווערן פון אים אויסגעלייטערט, אויסגעאיידילט און דערהויבן ביז זיי ווערן אויך דורכגעדרונגען מיט דער הויכקייט פון מדבר, אזוי אז דער גאנצער אדם, דער גוף און נשמה, זאל דורכפירן דעם רוף: „בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו!“, דאס קען מען נאר דערגרייכן דורך פירן א לעבן לויט די אנווייזונגען פון בורא, א לעבן על פי תורה ומצוה פון ה' עושנו.

שטייענדיק אויפן שוועל פון דעם נייען יאר, אנהויבנדיק א נייען יאר און א נייע תקופה אין לעבן, דארף יעדער מענטש נאכאמאל אריינטראכטן זיך און איינקריצן אין זיין זכרון, אז „זה היום תחילת מעשיך“, דאס איז דער אנהויב, דער יסוד און תכלית פון דער גאנצער בריאה קבלת עול מלכות שמים, ווען די גאנצע בריאה רופט אויס: „ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוך לעולם ועד“.

בברכת שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

ב'רלט

ב"ה, ראשון דסליחות, ה'תשי"ג
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל,
די בכל אתר ואתר
ה' עליהם יחיו!

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לכל אחינו ואחיותינו בני ובנות ישראל באשר הם שם, ברכת כתיבה וחתימה טובה.

ב'רלט

ראש השנה, ראש ותחילת השנה החדשה – שנת ה' אלפים תשי"ד לבריאת העולם – הנה, כידוע, אין זמנו וקביעותו ביום ראשון למעשה בראשית, אלא ביום ברוא אלקים אדם על הארץ. והגם אשר כל חלקי הבריאה – דומם, צומח, חי – קדמו לאדם, כמסופר בתורה, בכל זאת עושים אנו זכרון לבריאה דוקא ביום בריאת האדם. ביום זה דוקא מתחילה תקופה חדשה לכל התבל כולו – חי, צומח ודומם בכלל, וביום זה אנו אומרים: „זה היום תחילת מעשיך“!

מכאן הוראה ומוסר השכל לכל אחד ואחת מאתנו, להתבונן ולהסתכל בו, ובפרט בימי חשבון הנפש אלו:

השמים והארץ וכל צבאם באים לתכליתם וצביונם רק – כשנברא האדם, תכלית הבריאה.

האדם הוא עולם קטן. כמו בכללות הבריאה, כן באדם עצמו ישנן כל המדרגות – דומם, צומח, חי ומדבר. במשך ימי חייו עובר האדם מדרגא לדרגא. בתחילה הוא במדרגת דומם, אח"כ – במדרגת צומח, במדרגת חי, ולאחרונה, כשעומד על דעתו ושכלו והרוחניות שלו מגיע הוא למדרגת אדם. אבל גם אז, כשמגיע למעלת אדם, הנה באורח חייו ומעשיו ג"כ ישנן כל מדרגות אלו. חלק מזמנו – משתווה הוא לדומם, כמה שעות ביום – פעולותיו בדוגמת פעולות הצומח והחי. וחלק ממעשיו מעיד על מעלת האדם, נברא שכלי ורוחני, גוף ונשמה שהיא חלק אלקה ממעל ממש.

ראש השנה מלמדנו: תחילה וראש כל הבריאה – הוא האדם. רק כשנברא אדם הראשון, אשר תיכף לבריאתו הודיע והכריז לכל: „בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו“, ופעל זה בהם, ועל ידי זה עשה את העולם ומלואו מקדש ומשכן לשכינתו ית', אז נתמלאה הכוונה והתכלית של הבריאה, ואז הוא – ראש השנה, ראש לתקופה חדשה.

וכן הוא גם בחייו של כל אחד ואחת: עצם האדם בא לידי ביטוי רק אז – כאשר האדם אשר בו משפיע ומחדיר את חלק החי, חלק הצומח וחלק הדומם שלו. יתר על כן: רק כאשר גם חלקי חייו

זה היום: ראה ר"ן לר"ה טז, א. חזא"ג מהרש"א שם כז, א. ד"ה זה היום היתש"ד (לכ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע).

עולם קטן: תנחומא פקודי ג. ת"ז סט (ק, ב). וראה אדר"נ פל"א. תורה אור (לרבנו הזקן) פ' בראשית ד"ה להבין טעם שנשתנה.

הודיע והכריז: זהר ח"א רכ"א, ב. פדר"א פי"א, פיה"מ סוף תמיד.

ופעולותיו שבהם משתווה לחי, צומח ואפילו דומם, מזככם מגבי אותם ומקדשם עד שגם הם חדורים רוחניות וקדושה, אז רק אז הוא אדם באמת, נברא אשר כולו אומר: „בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו", על ידי אורח חיים בדרך התורה והמצוה אשר ה' עושנו נתן לנו, ואשר ביכלתו ותכלית בריאתו היא לפעול אשר כל הבריאה תכריז: „ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוך לעולם ועד".

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

ב'רמ

ב"ה, כ"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה מכי מעש"ק תבא עם הפ"נ, ועליו הי' להסביר לחתנו שי' אז דאס איז ניט קיין סדר להתנהג ככה עם השי"ת, אז פריער ווען די טאכטער איז ניט היינט געדאכט געווען ניט געזונט זאגט מען צו און דערנאך ווערט מען שוואך אין דעם צוזאג און מען ווארט ביז ר"ל עס קומט א נייער מיחוש און מען דערמאנט זיך אויף דעם צוזאג, מובן שדברים אלו צריך להסבירו בדרכי נועם ובניחותא וכו' והשי"ת יצליחו למצוא האותיות המתאימות ואשר אצל חתנו שי' יהיו אודנין פתיחין...

בברכה.

ואפילו דומם: ראה משנה ספ"ב דב"ק.
מלך, מלך, ימלוך: ראה ילקוט שה"ש תתקפ"ז: קשרתם כתר מלכות כו' ובפיה"מ להצ"צ ריז, א: כנגד מלכיות, זכרונות, שופרות.

ב'רמ

ב'רמא

[כ"ז אלול תשי"ג]

... כשאהי על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע אזכירו לרפואה קרובה, וצריך להתחזק בבטחונו בהשי"ת הרופא כל בשר ומפליא לעשות שיחזק את בריאותו והוא זוגתו שיחיו יגדלו את ילידיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות והרחבת הדעת, אלא שצריכים הם לחזק את ההתקשרות בהרופא כל בשר ומפליא לעשות על ידי אורח חיים מתאים לרצונו ית' אשר זהו גם כן דרך חיים המביא אושר גשמי ורוחני ולהיות חזקים בהחלטתם לגדל את ילידיהם בדרך התורה ומעשים טובים...

ב'רמב

ב"ה, כ"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת כפר חב"ד אשר באה"ק ת"ו

ד' עליהם יחיו!

שלום רב וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם שהותחל במוצש"ק יום הבהיר ח"י אלול, ובטח בינתים נתקבל ג"כ מכתבי מכאן.

בנוגע לתוכן מכתבם, הנה קצת תמי' בעיני כי במכתבם מכבר כתבו שראו פרי טוב בעמלם בשנה זו בה בשעה אשר במכתבם זה מתארים את כל המצב בצבעים שחורים, ויה"ר מהשי"ת אשר מכאן ולהבא יבשרו אך טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובכללות שאלתם הנה אף שזהו למרות רצוני והיפך טבעי אבל הרי אין ברירה בידי ומוכרחני לכתוב כפי שאני רואה את המצב וכמו שרמזתי בכמה ממכתבי מאז והוא:

ב'רמא

ברור בעיני הדבר אשר הכפר זהו צנור וכלי לפרנסתם לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, אבל לאידך גיסא מוכרח להביט על דבר זה לאמיתתו, היינו שזהו קבוץ של אנ"ש ולא אשר כל יחיד ויחיד הוא ענין בפני עצמו וצריך להגן רק על עניניו הוא ולהביט על השאר או עכ"פ חלק מהם כמתחרים אתו, כי אף אם הי' מקום לפירוש כזה בהיותם במדינתנו לפנינו שאז הי' ענין המקשר אותם רק ענינים הרוחניים רוחניות שברוחניות היינו שיעורי לימוד בנגלה ובחסידות עבודת התפלה והצדקה כו', הנה שונה הוא עתה, כי דבר המאחד אותם (ולא המפריד ח"ו) הם גם עניניהם הגשמיים, היינו ענין כפר חסידי באה"ק ת"ו אשר במשך הזמן ישמש מרכז ממנו יתפשט עוד מושבות חסידיים באה"ק ת"ו כו' מובן שאי אפשר להיות דבר משותף כשאחד מביט על רעהו ווי אויף א קאנקורענט, ואם ישתפו פעולה כולם יחד הרי נעלה מכל ספק שלא לבד שלא תהיינה עי"ז מגרעות בפרנסתם אלא אדרבה תתוסף ברכה והצלחה וכפסק רז"ל שהשלום הוא כלי המחזיק ברכה ברכתו של הקב"ה שהיא עד בלי די, ולו יוכלו אנשי הכפר לפעול את הנ"ל בעצמם שכל זה זאל זיך בא זיי אפלייגען, אז היו משתנים היחסים תכלית שינוי וגם הפעולות היו באופן אחר ובמהות אחר.

וע"פ הנ"ל מובן ג"כ שאף אם במקומות מושבותיהם מאז הנה בעינינו הצבורים הי' בזה רק ענין של עוה"ב כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, הנה במצבם עתה זהו ג"כ כלי לפרנסתם ופרנסת ב"ב שיחיו אשר לכן הנני צועק ככרוכיא זה כמה חדשים שזהו תועלת אנשי הכפר (נוסף על התועלת בציור קומת חב"ד באה"ק ת"ו בכללותו) שבקרוב היותר אפשרי יתפתח הכפר ככל המושבות ועוד יותר. והוא ע"י בנין בית ספר לחקלאות ובית ספר למלאכה ולהרבות מספר המתישבים וכו' אשר ככל שיקדימו בזה תוקדם ג"כ התועלת הנראית גם בעיני בשר.

ביקרני פעמים אחדות מר געשטענקארן שי'. ואחד מנושאי שיחתינו היתה ג"כ התפתחות בני ברק. ונוכחתי, אשר לא נפלאה היא ולא רחוקה היא, אשר הכפר ג"כ יתפתח בכיוון זה. והחסרון היחידי הוא רק שבבני ברק הי' רצון אחד, ורצון זה הי' להתפתחות – משא"כ בהכפר חב"ד שכאו"א הוא עולם מלא עם רצונו שלו, ומקיים מרז"ל אין דעותיהם שוות, ולפעמים גם מהדרים בזה.

נהניתי ממה שנודע לי אשר אנ"ש שי' עשו מגבית ע"פ בקשתי

ותרמו להחזקת ועד הכפר באופן חד זמני 200 לא"י וכן להחזקת הבית
רבקה וחגן באופן חד זמני 300 לא"י ולהחזקת הת"ת בהכפר 200 לא"י
כן יתן השי"ת שיבשרוני טובות בכל הענינים.

מ"ש בענין המהדרין, הנה פליאה בעיני שהרי כל המשרדים
באה"ק ת"ו יודעים שמתקרב זמן החרישה והזריעה ובמילא מוכרח
שיתברר המצב בהקדם וכן בענין בנין ב"ס למלאכה וחקלאות הרי
משרד עליית הנוער והדזוינט כו' מעונינים במוסדות כאלו ג"כ ובפרט
בזמן האחרון ביותר ובמילא יכולים לקוות שהב"כ של המשרדים אלו
ישתפו פעולה אתם בהשתדלות בהנ"ל ואחכה לבשו"ט.

בנוגע לב"ס חקלאי, הנה ע"פ שיחתי עם מר משה שי קול בהיותו
כאן, הנה גם דעתו בתקיפות שצריך להשתדל שהבנין שיקימו יהי לא
של צריפים אלא בנין כדבעי, ובפרט כשזה – ההצעה בא מצד מר קול
שי – צריכים הם מצדם לחזקו בזה. ובפרט ע"פ תקותי בהתפתחות
הכפר כנ"ל.

מובן מעצמו שההצעה שהם יתנו הלואה על איזה אלפים לא"י
תומ"י הנה איני רואה שיש זה באפשריותם. אבל, לאידך גיסא, תקותי
חזקה שמר קול שי וועט זיך א עצה געבען. ופשיטא אשר התחייבותי
לסלק במשך איזה שנים חצי הסכום בתקפה עומדת, גם אם יבנו הבנין
בעד חמשים אלף לא"י או גם ששים אלף לא"י. ואדרבה.

ויה"ר מהשי"ת שיקוים בהם פתגם הצמח צדק שסיפר כ"ק מו"ח
אדמו"ר – זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, שאמר פעם אל"ף ב"ית, אחדות –
ברכה.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה
ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי להם ולב"ב שיחיו ברכת כתיבה
וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה ביר"ש ובהתפתחות הכפר חב"ד – המחכה ומצפה
לבשו"ט.

ב'רמב

בענין המהדרין: ראה לעיל אגרת איתתקלט.
ע"פ שיחתי . . . בנין: ראה לעיל אגרת איתתקעח.
התחייבותי . . . חצי הסכום: ראה לעיל אגרת איתתקעד, ובהנסמן בהערות שם.
פתגם הצמח צדק: ראה גם לעיל אגרת איתתקעא, ובהנסמן בהערות שם.

שפג

אדמו"ר שליט"א

ב'רמג

ב"ה, כ"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מכ"א אלול עם שני הפ"נ אשר בו, ובטח לעת כזאת כבר נתקבל מכתבי מענה להנהלת הכפר שבהם ג"כ מענה על מכתבו. ומוכרחני לכפול בזה עוה"פ אשר לו יהא שצדקו וצדקו בכל התירוצים והנימוקים שכותב להעדר הפעולה אבל הרי התירוצים והנימוקים אינם ממלאים מקום מעשה בפועל. ולא עוד אלא אפילו בענינים שהם ג"כ צנורות של פרנסה ניכרת חלישות גדולה ביותר ואולי גם העדר עשי' לגמרי ומה יהי' התכלית מזה איני מבין, ותקותי אשר ימים אלו שהם ימי התעוררות קירוב המאור אל הניצוץ ובמילא גם קירוב הניצוץ אל המאור יתקנו הענינים הנ"ל עכ"פ בחלק חשוב מהם ובטח למותר להעירו אשר אויב מען וועט דורכלאזען דעם זמן פון חדש תשרי בענינים של תעמולה הרי צריך יהי' לחכות כו"כ זמן עד שתהי' שעת הכושר כזו, והאריכות בזה אך למותר.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ולב"ב שיחיו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות...

בברכה.

ב'רמד

ב"ה, כ"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

הנהלת הישיבה ותלמוד תורה בכפר חב"ד באה"ק ת"ו

ה' עליהם יחיו!

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"ג אלול, ונהניתי לקרות בו אשר למרות הקישויים שעמדו בדרכם לא נפל רוחם וממשיכים בעבודתם בקדש, ונעלה מכל ספק אשר אם רק יעשו יצליחו בהצלחה מופלגה, אבל לאידך גיסא נבהלתי לקרות במכתבם אשר שנים מהמורים שלהם הוסרו בקשר לחינוך הממלכתי ותמיהני ג"כ כי הרי היתה הצהרה מפורשת שאין הפיטורים אלא ענין פורמלי וטכני שכפי הידוע מהיחס מהקיבוצים דפאג"י וכיו"ב הנה לא יתערבו מבחוץ בשכירות המורים וכו' ובלבד שבאופן רשמי יקבלו עליהם את העניינים שהם דורשים ובמילא מובן אשר גם מצדם דארפן זיי ניט צולאזן התערבות שיורו מבחוץ לפטור המורים שיש בהם אמון וכו' אף שמוכן ג"כ אז עס איז געזינטער שיסודר כל הענין מבלי רעש ובדרך פשיטות שמוכרח הדבר שהחינוך בכפר של אופי מסויים יהי ע"י מורים מתאימים לאופי זה, ובטוחני חזק שכשיעשו בזה באופן דיפלומטי ובלחש יצא לפועל בדרכי נועם ובדרך פשיטות וביחוד שיש להם כבר חזקה מכמה שנים שיש מקום להנחות מיוחדות בשבילם מכמה טעמים וד"ל.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע לפס ולב"ב שיחיו את ברכתך: ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בִּרְמָה

[תשי"ג]

(א...) מה שנסתפק בדעת הרמב"ם בדין שלא כסדרן בתפלין ומזוזות – הנה ברור שפוסל, וכמש"כ בהל' תפלין פ"א ה"ז. עיי"ש בנ"כ הרמב"ם. צפנת פענח שם. באר הגולה לשו"ע סל"ב סכ"ג. ועוד. ולחנם נדחק במכתבו בטעם הרמב"ם שם, כי

(ב) פשיטא שהרמב"ם מביא ביד"ו דינים מהירושלמי, מכילתא וכו' אף שלא הובאו בבבלי, אם אין הבבלי חולק ע"ז.

(ג) מקור פסול דלא כסדרן בתו"מ – עייג"כ בשו"ת הצ"צ שער המילואים ס"ג.

(ד) אם פסול מה"ת או מדרבנן – ראה שו"ת הרדב"ז ח"א סי' ש"י. משבצות זהב ר"ס לב ור"ס לד. צ"צ וצפ"ע שם. קסת הסופר ס"ט. אות חיים (לבעהמ"ס מנח"א) ר"ס לב. ובספרים שהובאו בס' מאסף לכל המחנות שם.

(ה) השם „שבת ברכות" – לאחר שהו"ל קונטרס העבודה נודעת שכן נקרא בכ"מ בפולין וכו'.

ואחרון חביב ברכה בכל עת זמנה היא – ויהי רצון שהוא וזוגתו שיחיו יגדלו את בנם מרדכי שיחי' עם שאר ילידיהם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות הנכונה והרחבה אמתית.

בִּרְמָה

השם „שבת ברכות": ראה גם לעיל ח"ג אגרת תשלא ס"ז.
קונטרס העבודה: ע' 6 בהצעת כ"ק אדמו"ר שליט"א שם. צ"ע פ"ר חיבה ז"ל. וראה מ"ש בזה י' מונדשיין בקובץ הערות ובאורים גליח תלס ע' ז.

מפתחות

מפתח ענינים

אמונה:	א"ב:
לו (ה"א ושמו אחד הן בגשמיות והן ברוחניות).	שה (עם התגין, כתב אשורי).
אמן:	אבלות:
רכח (אחר ונאמר א.).	שסג (להיות בעל קורא, תוקע וש"ץ בר"ה ויוהכ"פ).
אנא בכח:	אהבה:
שלו (בקידוש לכנה וכספה"ע).	ערב (א. ה' התורה וישראל — אחד).
אריכות ימים:	אהבת ויראת ה':
צב. קנה. קפט.	לג (חיוכן תמיד).
אשרה:	אהבת ישראל:
פדה (אם היא ע"ז ממש. עשאו לנזי אצל המזבח).	שלג (א. חנם). שלט"מ (כנ"ל).
אתרוגים:	אהלי צדיקים:
קסא (קלבריה).	קפה. שיב (השתטחות).
בהמה:	אותיות:
קיא (חסיד — ב. של הקב"ה).	שלו (אמצעית, ראשון ואחרון).
בחינות:	עיי"ע א"ב.
קג. קמב. קצא. רמד. רצו.	אחדות:
בטחון:	קה (כלי לברכה). קיג (כנ"ל). קפדח (בין אנ"ש).
רכט. שפ.	אחדות הפשוטה:
בירורים:	קמא.
רלגיד (בדורנו גמר עבודת ה'. נקראת ע"ש גומרה).	איזהו חכם הרואה את הנולד:
בית:	קלב (הנולד — לשון עבר או עתיד).
סג (מקיף דמקיף. לימוד החסידות).	אילנות:
בניה:	רסד"ה (קציצת א. עושה פרי שרובו יבש).
קיב (באה"ק).	אין:
בנים:	רלא (מ"אין" יבא עזרי).
טז (סגולה לב. — התעסקות בחנוך).	אין עוד מלבדו:
לג (שכר התעסקות בחנוך — נחת מבנים). נא (סגולה לב. אהוי"ר).	רלז (ס"ה מחשבון המסחר).
בקורת:	אכל ב' עשרה שכינתא שריא:
רכב. רלג.	קנד (אף בלי ד"ת).
בר מצוה:	אלול:
ה. ריד. שע.	ה (ר"ת שלו). שנח (ר"ת ומל ה"א את גר). שסא (ר"ת שלו). שסז (כנ"ל).

שפט

בראשית ברא גוי יהי אור:	דבור:
ה'ו (ההוראה מזה). ט"י (כנ"ל). פא"ב (כנ"ל).	רטו (כשהי' נופל חידוש הי' אומרה כו').
בריאאות הגוף:	דברים היוצאים מהלב כו':
עה. עט. צח. צט (מדרכי עבודת ה').	מה.
קמב (כנ"ל). קפ (תלוי בקיום חומ"צ).	דגים:
קצד. שכב. שמט"נ.	ז (אם אדם קרא להם שם. גילוי עלמא דאתכטיא).
בריאת העולם:	דומם צומח חי מדבר:
ה'ו (תחלתו חשך כו' ואח"כ בריאת האור). ט"י (כנ"ל). כד"ה (כנ"ל).	שעה"ט.
ברכה:	דירה:
א"כ (כללית ופרטית). ב (ב). הנהנין והודאה וב. חפלה). כב (ב). נשיא בתקפה אחר ההסתלקות). כז"ח (המשכת ב. ע"י תומ"צ). מט"נ (כללית ופרטית. כרה"נ).	שנר (ד. ברוחניות — תורה).
ברכות:	דפוס:
לה (אשר יצר — כשהוא ע"י סם המשלשל). צ (הענינים שבפ' כחקותי ובפ' חבוא ובסוף סוטה הם ב.). קה"ו (כלים לקבלתן — אחדות, התקשרות וקיום הוראות הנשיא). קפט (אצל נשיאינו: בגשמיות ואח"כ ברוחניות). רי"ז (ב. החמה — עושה מעשה בראשית). רכח (ברוך שפטרני — בלא שם ומלכות).	ריו (מלה הבאה בדפוס — לדורי דורות). רכא (גודל זכות הדפסת ספרים).
ברכת כהנים:	דרשה געשאנק:
ק"ח.	סח. קיט.
ברכת המזון:	הבדלה:
רכח (אמן אחר אל יחסרנו).	ע"י"ע קידוש.
גומי:	הוצאה והכנסה:
קכד (קבלת טומאה).	רכט (כמוסכות חב"ד ההו. יותר על ההכ.). רלו (ע"י הגדלת ההו. תגדל ההכ.).
גזר:	הפצת המעיינות:
קצא (מעהרין חיין).	צב.
גיוס בנות:	הקהל:
של.	ג. יג (זכר לה.).
גלות:	הרהור:
קעז (מפני חטאינו גלינו מארצנו).	קצב"ג (ה. ומחשבה. לא שייך בו לשון בריאה).
גמילות חסדים:	הריון:
קסה (לא מצד ההכרח אלא כדי להיות מרכבה לספי' החסד דאצי' ירדת הנשמה צורך עלי'). רכט"ל (כנ"ל).	פכ"ג (מלאך הממונה על הה. — לילה; תכ"ה). קפב (כנ"ל). רס. שג (הנהגות ה.). ע"י"ע עיבור.
	השגחה פרטית:
	מו. קכא. קכו. קס. קעו. רנד. שיט.
	שכח. שמה. שע.
	התבוננות:
	שכו.

ח"י אלול:	התועדות:
יג.	טו (מוצאי שמח"ח). לו. נח (עם ובלי משקה). סח"ט (בי"ט כסלו, בריבוי מקומות וברוב עם). עח (כנ"ל). פג"ד.
חיות:	צא. צג (בי"ט כסלו). צד. קיח. קנר. קסב. קעב (ביז"ד שבט). קפכ"ג (פורים). קפה. קצור"ח. ר (בשבת מברכים). רטז. רנו. שכז. שמח.
רנ"א (העצמי והגילוי שבו יש חילוק בין הראש לרגל).	התעמלות:
חירות:	רלז.
רא"ג (מיצה"ר — לע"ל). רו (כנ"ל).	התקשרות:
חכמות חיצוניות:	קפז. רעז. שעד (עם הקב"ה ועם חבירו — ע"י התורה). שפ (לרופא כל בשר).
קסג (מילי דשטותא המובאים בזהר).	התרגזות:
חלומות:	לד (מעניני העולם אין בה תועלת ומקלקלת). לו (כנ"ל).
רצ"צא (בימינו הם מדברים בטלים).	זבים:
חלוקת הש"ס:	רל"לא (רואה אינה מינה).
קסח. ערה.	זכרון:
חליטה:	רה (פועל בנפש. מזכרים ונעשים. ז. יצי"מ). רפה (לע"ל יזכירוהו כל לימוד ששכח). שלג (של הקב"ה ושל ישראל).
רעא (בתנורים החדשים).	זכרון ימי קדם:
חנוך:	ד. קמד. שב.
טז (התעסקות בח. — סגולה לבנים).	זמן:
לג (שכר התעסקות בח. — נחת מבנים). נה (קבלת תל' למטה מגיל 5).	פה"ו (נקודה או מקובץ. בנויד. בשבת).
קכא (כמו גרעין כו'). קפט (על האב).	זקן:
רצז"ח (ענינו של תמים — ת.). שג (לעבוד בלי לאות). שי (איך להתנהג עם תל' שמשפיע לרעה על חבירו). שכד (ע"י התעסקות בח. — מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה). שמה (רק מאנ"ש — מחנכים במוסדותינו). שמז"ח (סידור התל' בישיבה בחודש תשרי).	רנא"ב (י"ג תקו"ד. צלם אלקים. שיטת הצ"צ).
שס (חיוב ההתעסקות בעניני ח.). שעא (כנ"ל — שמו).	זריעה ונטיעה:
חנוכה:	שה. שנב.
עו. פח"ט (נ"ח דוקא משתשקע, ולכן מוסיפים מיום ליום). צג"ד (כנ"ל). צט"קא (כנ"ל). קב (דמי ח. לתל'). קז. עיי"ע נשים	חתי"ת (חומש תהלים תניא):
חסידות:	כג. לז. סד. קיד. קנב. קצ. רכד.
מט (כל ענין בנגלה לחפש דוגמתו בח. וכן לאידך גיסא). נ (חיוב לימודה בימינו). סד (לעיונא ולמיגרס). עט (מעט אור דוחה הרבה חושך). צב (כשיפוצו מעינותיך חוצה). קב"ג (חזרת דא"ח). קנב (קביעות עתים — בנפש).	חופש:
	רצה (ניצול הח. לחיזוק בתומ"צ). רצז. שו. שכג. שמב.
	חזקה לתעמולה שאינה חוזרת
	ריקס:
	ת. קמה. קמו.
	ח"נ:
	רד. רמט.

מפתח עינים

שצב

(כנ"ל). רפז"ח (כנ"ל). שנ (כנ"ל). שסה.

יום טוב שני ש"ג:

קסט (לכני חו"ל בא"י ודעתם לחזור). רכז (בענין הנ"ל).

יחוד:

רטו (פנימי — ע"י עבודה, חיצוני — לא ישבותו. חו"ב. זו"ג. יעקב ורחל).

יחידות:

שכה. שסה.

י"ט כסלו:

סט. עח. פט. צג. קכה.

יציאת מצרים:

רא (מתעורר בכל שנה. הכנה ליממה"ש).

ירושה:

מב. שלח"ט (הצלחה בענין הי. ע"י מה יפה ירושתינו — אמונה ואהבה מסותרת).

כבוד:

פ (כ. התורה ולומדיה — סגולה לחיזוק מאור עיניו).

כ"ד טבת:

קיח. קסח.

כהנים:

עד (מעלת אכילת כ. על אכילת מזבח). עיי"ע ברכת כהנים.

כחות:

לד (גילוי כ. הנעלמים). מ (כנ"ל).

כינוס:

ג (נשי ובנות חב"ד באה"ק). פ (כנ"ל).

כיסוי הראש באשה:

רנט.

כליות:

ער (בגו"ר. וכוחן כ.).

כסלו:

סז (חודש הגאולה — חנוכה וי"ט כסלו).

כשרות:

רלט (אכילה בבית אחרים).

קפח"ט (קירוב לח.). קצו. קצט (אילנא דחיי). רכד (שייך לתפילין דר"ת). רלד (חזרת דא"ח). רמה (הפצתה). רנז"ח (במ"ת בגילוי). רסה. רסז"ח. רעח"ט (בדורות הראשונים — רק ליחידי סגולה. עתה ההכרח ללמדה). רפג (כנ"ל — רנז). רפד (הנסיונות בלימוד הח.). רצב"ג (כנ"ל רעח. צב). שיד (חזרת דא"ח בבהכ"נ). שכו. שלא (הטעם שנק' ח.). שנו. שנט. שסא (עבור כלל ישראל). שסח (כנ"ל — רעח). שעב"ג (הפצת המעיינות בכל פנה בכדור הארץ).

חסידיים:

טו (זיינען קלוגע כו'). כ (האלטן ניט פון בדרך ממילא). קיא (ח. — בהמתו של הקב"ה). קל (כנ"ל — טו). קפח (געבארענע — געווארענע). רעח (שמוות על תועלת עצמו. שורפן ח. הגר"א). שלב (כנ"ל).

חתן:

קיט (שייכותו לנתינת מתנות).

טבילה:

קסט"עא (כל גופו עולה. ט. ידי הכלים). רכד (ט. עזרא). שיד (כנ"ל). שנ (כנ"ל).

טבעת:

רמח (ט. כסף עם שמות הקדושים).

טהרת המשפחה:

קיב (עזרה למרכז טה"מ). קסא. רכב. רסו. שכא (טה"מ מועיל לבנים בריאים).

טיול:

שכב.

י" שבט:

קכט. קלט"מ. קמג. קמח. קעב. קפה.

יגעי ומצאתי כו':

לד.

יום הולדת:

לא (הנהגת י"ה). סא (כנ"ל). קס. רד (ר"ה פרטי). רלה (הנהגת י"ה). רנח.

אדהאמ"צ: סז.	כתבי יד:
אדמו"ר מוהריי"צ: רצט.	צז (הבעש"ט). רלב. דש (סופרו של
מגבית:	הבעש"ט). שטז (תורות הר"פ
לט.	מקארעץ).
מדע:	כתבי קדש:
קלג"ז (תורה ומ.). רעט (אין לה יסוד	רכו (אם יש לקרוא בשם זה ספרי
בלי אמונה).	דא"ח).
מוזות:	לאיתנו - לתנאו:
קנב. רנט. רצא. שג. שטו (כשנכנס	קפ.
לביתו יקבע מ. בלא ברכה ולאחר	לב:
שלשים יום (ו'). שמח. שפה (שלא	רי (תן עיניך ולבך. עיניו ולבו למטה).
בסדרן).	לבושים:
מחיצה בביהכ"נ:	קצט (יפוי ל. הנשמה בנסיעה לאה"ק).
שט. שכח.	ל"ג בעומר:
מחלוקת:	רל. רמה. רס. עדר.
קצח (מניעתה באה"ק).	לילה:
מחצית השקל:	פכ"ג (מלאך הממונה על ההריון). רס.
קסו.	לימוד זכות:
מחשבה:	לט (עבודת מלאך מיכאל). שעג (כנ"ל).
טו (מועלת).	לימודים חיצוניים:
מחשבות זרות:	סג. רלז. שיט.
שסכ"ג (עצות למניעתן).	למדן:
מה' מצעדי גבר כוננו:	סא (כתוספת נ"ן ארוכה).
קנט.	לשון הרע:
מילה:	קצד (גם על עצמו ואפי' כשהוא אמת).
טז"ז (הטעם שלא נכרא האדם מהול).	לשמה ושלא לשמה:
כ (ג' ענינים בה). קמג (לאח"ז מתקנת	יג"ד.
למפרע. אין טעם להשתדל לעשות שני	מ' סאה:
אחים יחד - כשרק אחד כריא). קמג	קסט"ע (אם הוא שיעור במקוה או
(אין ימים מיוחדים לכר"מ שלא	בטבילה).
בזמנה). רלב (מוהל מומחה). שנו"ח	מאמרים:
(החיוב על הקטן).	אדמו"ר מוהרש"ב: עד (והוא עומד
מכונת:	תרס"ג). שלג (זכור ה' עטר"ת).
מור"ז (הוראה בעבודת ה').	אדמו"ר מוהריי"צ: עז (כה אמר
מכתבים:	תש"ג). עח (הנ"ל). קעב (אין הקב"ה
אדמו"ר מוהרש"ב: קנ. קס.	בא בטרוניא. חיבה יתירה). קפה"ו
אדמו"ר מוהריי"צ: קמט. ריא (קובץ	(פורים תש"א).
מ. אמירת תהלים).	כ"ק אדמו"ר שליט"א: עז (והוא
מליחה:	עומד עליהם). רטז.
רעא (הרצאת החיות מנה"ב).	מאסר וגאולה:
	אדה"ז: סז. קכה"ו.

מפתח ענינים

שיצד

משקה:	מלכות:
נח.	קצב (כל ההשפעות ע"י מ. —
מתן תורה:	התלבשות או מעבר. ר"י. רטורז.
רנז"ח (תורת הנגלה בנסתר והנסתר	ממוצע:
בנגלה). רפג (כנ"ל). רפו (ככ"י).	קצו (המחבר והמפסיק).
מתנגדים:	מנהג:
קכה.	רלו (מ. ישראל תורה. מ"ע ומל"ת).
נבואה:	מסיון:
רטו (היו עושים מעשה להמשיך הן.	קיט (ילדים הנצלים מהמ. רמ. רפט.
למטה).	מעלין בקודש:
נדרים:	יג. צט (מה"ת או מדרכן). קפח. שנב.
ל.	ג.
נהגות:	מעמד:
כג (רשיון נ. והנהגת המרכבה לנפשו).	יא.
רכה (כנ"ל).	מעשה:
ניגונים:	רסח"ט (המ. עיקר ולא להסתפק בעולם
קכה (נ. אדה"ז). קנב (השיר הידוע).	העיוני).
ניטל:	מפתחות:
קסא.	רפה (נחיצות מ. ענינים).
ניצוצות:	מצוות:
ר (רפ"ח, ר"ב נבררו, פ"ו ג' אלקים).	כו (נחיצות מ. מעשיות). קנו (מ.
נס:	שדרכה עולין שאר המ. זהיר טפי). קנט
רפב (יוצא מדרך הטבע — לאנשים	(יחוד נצחי). קעח (כנ"ל — קנו).
פרטיים).	מקוה:
נסיון:	צז (נחן סאה ונטל סאה). קיב (שכונים
שלו.	מרכז טהמש"פ. ע"פ הוראת אדנ"ע).
נערים פני זקנים ילבינו:	קכד (ברזא של גומי). קסא (המשכה
צ (הפ"י הפנימי — ברכות).	ע"ג צמנט). קסג (כנ"ל). קסח (ע"פ
נעשה ונשמע:	הוראת אדנ"ע). קע (שיעור מ"ס, שכל
כח (הקדמת נע. לנש.).	גופו עולה). רב (בקרח מלאכותי). רכב
נפט:	(כנ"ל — קיב). רנו. רעז (לא לשנות
קלאב (הוראה מהתהוות הנ.).	מתקנת אדנ"ע). רחצ. שדמ.
נקודת היהדות:	מרה שחורה:
רנא (אין לחלק בו בין גדול לקטן).	לד (מניעתה).
נרות:	משחקים:
עו (נר כג' רמ"ח ודו"ר). פח"ט	רח (לילדים, שיש בהם לימוד).
(ההפרש בין נ"ח לנ. שבת ומקדש). צג-	משניות:
ד (כנ"ל). צט"קא (כנ"ל). רסג (שבכ"א,	קז. רד. רמט.
בהעלותך — עד שתהא עולה מאליה).	משפיע:
נשואים:	קנו (הרמ"י רייכמן).
לח. פח (בחצי השני של החודש,	

ספרדים:

שמח (מנהג הס.).

ספריה:

קמ. קסח. ריז. רעט. שנג.

ספרים:

יט. כא (תולדות האדמו"רים). לב (ס).
 לספריה, ס. המל"ח. ס' הרא"ד
 לאוואוט). פרוז (של הרא"ד לאוואוט).
 ק (בית רבי). קכו (כנ"ל). קלד (מורה
 נבוכים, יד החזקה). קמ (בית רבי). קמא
 (חובת הלבבות). קמה (ישמח לבב).
 קמו (ביהש"מ. שיעורי תורה. שיעור
 מקוה). קנא (מהדורה מורחבת של בית
 רבי). קנדה (סקירה מתולדות אדמו"ר
 מוהרי"צ נ"ע). קסז (דבר יום ביומו).
 קסח (ס. דוכב שפתי ישנים). קסט
 (הערות למאירי). קעה (הדפסה). רכ
 (מחנה ישראל). רכו (שמות ס. כתבי
 קודש. תורת משה. משנה תורה. של"ה
 וכיו"ב). רכח (סידור של"ה). רצב
 (הגיוני עחיאל). רצג"ד (נבוכי הזמן.
 התקופה). שסו (תולדות נשיאינו).
 אדה"ז: קב"ג (תניא בע"פ). קכו
 (שו"ע, נכתב במעזריטש). קכט (תניא
 בע"פ). קמה. קנח (תניא — תשב"כ).
 קפד (תרגום התניא לאיריש). רד
 (תניא). ריא (הדפסת התניא). רמו
 (לימוד תניא ברדיו). רמט (תניא בע"פ).
 רנג"ד (הדפסת התניא). רפ (תניא). שס
 (לימוד התניא).
 אדמו"ר האמצעי: קמא (פוקח עורים).
 אדמו"ר הצ"צ: קמה. ריא (תהלים יהל
 אור). רצג (טעהמ"צ דרמ"צ).
 אדמו"ר מוהרי"צ: ריא (תהלים עם
 קובץ מכתבים).

עבודת ה':

שיג.

עיבור:

קח (פתיחת הארון וצדקה).
 עיי"ע הריון.

בחדשים טבת-ניסן. לא הקפידו על
 חופת נדה). קנד (כת כהן לישראל). רסד
 (בחדשים אלול וכסלו). שטו (הכנות
 רוחניות). שסב (הכנות לג. — לימוד
 שער הקדושה).

נשים:

פז (ארגון והתוועדות לבחורות). צד
 (בכל אבריה). קפ (שייכותן לפורים.
 לחנוכה ופסח). ריב (בזכות ג. צדקניות
 — יצי"מ). רמו (לימוד גמ' וחסידות
 לבנות). ש"שא (כוחה לפעול. אשת קרח
 עקרה ביתה ושל און בן פלח הצילתו).
 שיז (רנ"ב אברים).
 ראיה מפתח מוסדות ערך אגודת נשי
 וכנות חב"ד.

נשמה:

קעט (אין בה שינוי מקטנות לגדלות.
 השינוי רק בהתלבשות).

נתוח:

רלב (קאטארעק).

סוף דבר הכל נשמע גו':

נ (ביאורו).

סופרות:

קצה.

סיגומים ותעניות:

כט (מניעתן כומנינו).

סיום:

לח.

סמיכה:

קג (צ"ל ידיעה באיזה סוגיות בש"ס).

דיוקים בפרמ"ג).

ספורים:

נז (ס. חסידים לתל'). עג (ס. צדיקים).

מאיר בהם הנשמטא דנשמטא. קב

(מנשיאינו). קד (ס. צדיקים).

ספירת העומר:

שלו.

ספר תורה:

פג (בנרתקה, שנפלה). קפא"ב (רכא —

כאלף). רנג. רצד"ה (תיקון והכנסת

ס"ת).

ענינים:

כ"ז (החלפתה והחלפת האישון). פ
(סגולות למאור עיניו — קידוש הבדלה
וכבוד התורה). רפ (סגולה לכריאות ע.
— זהר ותניא).

עשירות:

יז (רבי מכבד ע. הע. שליח ההשפעה).

עתונים:

יג (בטאון חב"ד). לד (מארגן זשורנאל
האנגליים). קמ (שמועסן). קנא
(באה"ק). קס"ג (במילנו). רמה (בטאון
חב"ד). רעג (בטאון חב"ד. אמש. דבר).
דש. שלה (הנאמן). שמא (שמועסן).
שמג (העחקת סיפורים מהשמועסן).

עתידי לאתבא צדיקיא בתיובתא:

ה (מקור מרז"ל זה).

פאה נכרית:

כ"ה. רנד.

מורים:

קסו.

פליטים:

שמח (אנ"ש הפ.). שנכ.

פסח:

רכ (מאכלי פ.).

עיי"ע נשים.

פרוטה:

שנה (כל הנוטל פ. מאיוב — פ. ממש).

פרנסה:

כ"ג (הקב"ה נותן גם במעט זמן בעסק.
צריך כלים). קה (קשין מזונותיו. באופן
נסי). קמט (בשביל אשתו). קסד (לא
לחשוב ע"ז בגיל צעיר). קעג"ד (מה.
בחור שליח למסור לעני או למוסד).
רמב"ג (להשתדל בדרך הטבע). רסא
(מהקב"ה). רפט (משכר הפ. באה"ק).

פרשת השבוע:

ה (שייכת להזמן).

פשיטות:

סו (למע'. וא"כ איך אפשר התהוות
הריבוי).

פשרות:

רלח"מ (נגד הפ. בקירוב ליהדות). רסא
ב (בענין הנ"ל). של.

פתגמים:

מד (פון א ווארט א קווארט). עז
(הרז"א: כשהכל שלום א"צ מכתבים).
קטז (הרז"א: כשמתרגזים — לחכות
61 דקות ולהתבונן). קנו (דיין נצח).
קצא (בפי החסידים: ווי מען פרעגט
אזוי ענטפערט מען). שמג (דיין נצח).
בעש"ט: כט (עה"פ כי תראה חמור
גו'). מ (יהודי התועה בדרך כו'). מו
(בכל דבר שרואה — הוראה). נא (אור)
שגנוז ביום ראשון — בתורה. נו
(כנ"ל). סב (במקום שרצונו של אדם
שם הוא נמצא). פד (כנ"ל). צו (כ"א
מישראל בן יחיד להקב"ה). קטו
(עבודת ה' בשמחה). קכא (כנ"ל —
צו). קלא (כנ"ל — מו). קנט (הנשמה
יורדת כו' לעשות טובה). קפה (כנ"ל
— כט). קצד (כנ"ל). רנ (כנ"ל — צו).
רסט (כנ"ל — קטו). ער (כנ"ל — מו).
ערב (אהבת ה' התורה וישראל —
אחד).

הה"מ: קס (דע מה למע' — ממך).
קצד (א קליינע לעכעלע אין גוף כו').
אדה"ז: ה (כשם הרמ"ז מאניפאלי:
ר"ת חשובה. פרשת השבוע שייכת
להזמן). יח (מרא דאתרא). עב (בכל
ענין יד מקושריו על העליונה). פט
(כנ"ל). צה (כנ"ל). קמח (כנ"ל). קנו
(כנ"ל). קס (כנ"ל). דע מה למע' —
ממך). ריח (א איד ניט ער וויל כו'). רעח
(מהו חסיד). שכד (ע"י צדקה — מוחו
ולבו זכים אלף פעמים ככה). שלב
(כנ"ל — רעח). שמא (חסידות עבור
כלל ישראל). שנ (יוקר הגוף).

אדמו"ר הצ"צ: קו (אבג"ד — אחדות
ברכה כו'). ריו (מלה הכאה בדפוס —
לדורי דורות). רלב (מוהל מומחה).
שכב (טוב לאכול בשביל התפלה כו').

מפתח ענינים

שצז

- שם** (ניתנה רשות וכח לרופא לרפאות).
שעג (אנן פעלי דיממא — להאיר).
שפב (כנ"ל — קו).
אדמו"ר מוהרש"ב: ס (לפעמים
היצה"ד בא בסערטוק משי). שכב (כמה
גודל ערך הגוף שכשבילו יצקו כמה
תומ"צ).
אדמו"ר מוהרי"צ: ח (בשם כ"ק
אביו: חזקה לתעמולה שאינה חוזרת
ריקים). יג (המטפס על הר — מוכרחת
עלי' בלתי פוסקת). טו (חסידים ויינען
קלוגע כו'). כ (בשם נשיאיו: א חסיד
האלט גיט פון בדרך ממילא כו'). לג
(שכר התעסקות בחנוך — נחת מבנים).
לט"מ (לימוד זכות שייך למלאך
מיכאל, הפועל חסר). נח (איך בין
איצטער ווי נאך א ביסל משקה). סב
(וואס מאנטטו בא מיר מאן בא זיך). סט
(בי"ט כסלו: לשנה טובה בלימוד
החסידות כו'). צב (כפי' אריכות ימים).
צח (כנ"ל — סט. טובה פעולה א'
מאלף אנחות). קכה (כנ"י נקי מעין
גנים, ארץ חפץ). קל (כנ"ל — טו.
קלייבן גשמיות כו'). קלא (כשמחליט
לתת צדקה נעשית האפשרות). קמד
(בנתינת שמות אינו אומר). קנה (כנ"ל
— צב). קנז (חזקה לתעמולה כו'). קפט
(כנ"ל — צב). קצז (כנ"ל — טו). רג
(וואס דארפן מיר זיך מישן אין
בעלי' הבתישקייט כו'). ריט (הנמצא
ביער — תחלת הנטיה כחוט השערה).
רנג (הקב"ה אינו נשאר בע"ח). רסו
(טובה פעולה א' מאלף אנחות). שיא
(בענין תחנון ביום הסתלקות צדיקים).
שכח (כנ"ל — קנז). שלד (להזהר
מרגש שביעות רצון). שלח (כנ"ל).
שמב (כנ"ל — קנז). שמה (אומער
זיבורית איז בעסער פון זייערע עידיה).
שנג (כנ"ל — יג). שעא (ח"י אלול —
חיות באלול). שעג (לימוד זכות —
עבודת מלאך מיכאל).
- פתח**:
רנו (לשון המורגל בזה"ק. פתיחת
הצנור).
מתחו לי כחודה של מחט גו':
קכו.
צבא:
לח. רפרז (אלו שהניחו תפילין חזרו
בשלום).
צדיקים:
קנה (עולם על הצ. עומד).
צדקה:
ג (סגולה לזיכוך הנפש). יז (עשר
בשכיל שתתעשר). מז. נא. סד. קיד
(עשר בשכיל שתתעשר. ובחנוני נא
בזאת). קלא (כשמחליט לתת צ. —
נעשית האפשרות). קנב (צ. רמבה"נ).
קסב. קעגיד (המענות שניתנו לו
מהקב"ה — בתור שליח למסור לעני או
למוסד). קצ. קצט. רכד. רנח. שג. שלז.
שסב. שסה. שסט"ע (בכ"י).
צוואת רי"ח:
נה.
ציון:
קפה (להיות עה"צ).
עיי"ע אהלי צדיקים.
ציצית:
שמח (בדיקת ט"ק וט"ג בכ"י).
קדיש:
עיי"ע תפלה.
קול:
שנא"ב (מקורו והתפשטותו).
קטנים:
שנר"ח (אם אין עליהם מצוות או רק
שאינם בני חיוב. בת"ת ובמילה).
קידוש:
פ (ק. והבדלה נוגע למאור עיניו).
קידוש לבנה:
שלו.
קיץ:
שיב"ג (העבודה קלה יותר. כי שמש
ומגן ה"א).

מפתח ענינים

שצח

קרירות:

קצו (ב' הפירושים).

ראי':

עדר (שמיעה ור. — נגלה ונסתר, תא חזי תא שמע). רפ (כנ"ל).

ראש חודש:

עד (נמשך בו חיות כל הח.).

ראש השנה:

נ (נהגו לאמר בו ברכה כללית דוקא). עג (עליית חיצוניות העולמות). רד (זהירות נוספת. יום הולדת — ר"ה פרטי). שעה"ט (ר"ה — יום בריאת האדם, שכו הכריז: כואו ונשתחוה).

רב:

קפ (נתינת שלום לר.). ריח"ט (מארו"ל בנוגע לרב. רב בקעה מצא וגדר בה גדר).

רבי וחסיד:

נח (גופא בחר רישא גריר).

רבית:

ריג"ד (היתר עיסקא).

רבנות:

ד (ענינו החזקת התורה והיהדות. הפרנסה טפל). יח (פי' אדה"ז במרא דאתרא). רלט"מ (הנהגתו עם הבע"ב ועם עצמו). שלד. שעד"ה (האחריות על הר. — המעשה עיקר).

רגל:

שכה (ברוחניות).

רדיו:

רמו (לימוד תניא בר.). ער (שידורים מיוחדים לחוג קטן).

רופא:

רט (כשיודע שהוא שלוחו של הקב"ה). שמ (נתינת רשות וכח לר. לרפאות).

רמ"ח — שס"ה:

יט (רמ"ח אברים ושס"ה גידים מקבלים חיות ע"י רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת). מז (כנ"ל). צד (באשה — בכל אבריה). שיו (כנ"ל).

רפואה:

מז (להבא או מעיקרו. הנפש והגוף). רפכ (כ"י מתחדשים תרופות חדשות).

רצון:

סו (כמה בחי' ר. למע' — פשיטות).

רשע:

רסא"ב (מדוע דרך ר. צלחה).

שאור שבעיסה:

קעג.

שבועה:

ריד.

שבת:

לה (המתפלל בביהכ"נ והולך לחנותו בש.). עג (עליית פני' שבחי' העולמות). קצו (מחילת כפיים בשינוי). ר (פי' החודש). רכ (נשיאת נשק בש.). רעו (דחיצה לרפואה בש.). שכח (מיקרופון). שלב (כנ"ל — רע"ו). שסא (נסיעה באניה יהודית בש.).

שבת ברכות:

שפה.

שחיטה ובדיקה:

יד (אין ושחט אלא ומשך). לט. רלד (לימוד התל.). רמד. שיג (כנ"ל — יד).

שידוכים:

יד (ע"י שדכנים). לו (זיווג המתאים — ע"י התחזקות בעיני יחוד קוב"ה ושכינתו). קמט. קפד. קצ. רנט (שלא יהי' בזה פגיעה בכבוד כו'). רסט (ש. הבח הצעירה לפני הבכירה). רצא. שלד.

שיחות:

אדמו"ר מוהריי"צ: קסד"ה (תש"א). קפו (פורים תש"א). רפז (לחיילים). כ"ק אדמו"ר שליט"א: נ (שמח"ת). צ (בפי' נערים פני זקנים ילבינו). צט (במעלת נרות חנוכה). רטז. רלג. רפא (ל"ג בעומר). רפג (חה"ש).

שיעורים:

קמו (אכילת פרס).

שיתוף:

קג (הטעם שאוה"ע לא נצטור על הש.).

לעיונא ולמגורס בנגלה ובחסידות). פא
(מלשון הוראה). קב"ג (לימוד יו"ד
וגמ'). קעא"ב (שיעורי לימוד בדינים
המצויים). קפג (כנ"ל — קעא). קצו
(עמל כת). רלח (כנ"ל — קעא). רסח
(לישראל דוקא ולא למלאכי השרת).
שח"ט (ע"י עסק חת. נפטרים מטרדות
המבלבלות). שלא (מל' הוראה). שמא
(כנ"ל — קעא). שנא (ג' אופנים
בלימודה: לידע המעשה. להבינה.
להתקשר עם חכמתו ית' — השגה
אלקית). שנד (ת. — דירה ברוחניות).
שנור (חייב ת"ת בקטנים). שעד
(התקשרות ע"י הת. סתים וגליא).

תורה ומצוות:

כח (מקשרים האדם עם הקב"ה).

תורת ההתפתחות:

קלג"ז.

תורת היחס:

קלד.

תכח:

פכ"ג (מלאך הממונה על ההריון).

תמונות:

יח. צו (המיוחסת לבעש"ט). קכח (תורת)

אמת). דש.

תנאים:

יט (ביום החתונה). לח (ביום שחשבו
לעשות החתונה).

תנור:

נד (נחיצות ת.).

תנחומים:

קסו (נוסח ניחום אבלים). שנה"ו
(כשנסתלקה אשת הצ"צ).

תספורת:

קיד (לא לפני ג"ש). רל (בל"ג בעומר).
רלה (לא לפני ג"ש). רלט בחוה"מ וימי
הספירה). עדר (בל"ג בעומר במירון).

תענית:

פג (בנפלה ס"ת).

תמילין:

לא (דר"ת). עח (ת. קלוב). רכז (דר"ת).

שד"רים:

צא. קמב.

שלוש:

קפ (נתינת ש. לרבו).

שליח צבור:

שסג (שידע פה"מ).

שליחות:

קטו. שמט (ש. המל"ח — חלק מחנוך
האברכים).

שמאל דוחה וימין מקרבת:

קד.

שמות:

ז (קריאת ש. — המשכה מהמקור.
המחלוקת אם אדם קרא ש. לדגים). כו
(כתיבת ש. g-d). נא (ע"ש אדמו"ר
מוהרי"צ נ"ע). קי (מענדל — מלא
עיי"ן). קמד (שייך להורים). רפו (ש.
הנכד כש. זקנו). שח (שייך להורים).

שמחה:

כט. צד (ש. פורץ גדר). קטו. קכה. קל.
קצו (ב' אופנים).

שמיעה:

עיי"ע ראייה.

שנים מקרא ואחד תרגום:

פג.

שמות:

קו (ספרדיית). קלג (צרפתיית). קסב
(איטלקית).

שרים:

קנ (השפעת הש. דלמע').

ששת ימי בראשית:

קלג (משבת מוכח שהם ימים של כ"ד
שבת).

תהלים:

אמירת ת. ג (סגולה לזיכוך הנפש).
מו. ריא (קובץ מכתבי אמירת ת.). רמט
(כמה קאפיטלאך בע"פ). רנח.

תוכחה:

ער (מי שיש בו יר"ש דבריו נשמעים).

תורה:

י (מלשון הוראה). סג"ד (סדר הלימוד).

ונאמר אמר. סדור רוסטוב. רנד (כשכת לעשות מנין בכיתו). שיא (תחנן כיום הסתלקות צדיקים). שכב (אכילה קודם התפלה). שכו (התכוננות בת. ות. עם הנץ). שנא (הפיוטים בר"ה).

תקיעת שופר:

שנא. שסט.

תשובה:

ה (ר"ת שלו). קעדה. רפ.

רנט. רפרז (בצבא. סגולה לחזור בשלום). רצא. שי (רש"י ור"ת — מוחין. דאבא ודאמא). שיד (דר"ת). שמח. שנ (דר"ת). שסג. שפה (שלא כסדרן).

תפלה:

קה"ו (תחנן ב"ט כסלו). קלט (קדיש באמצע פסוד"ז. דילוג הסדר שלפני הודו כדי להתפלל בציבור). ריג (כדבור. מפורטת. ע"ד פלוני). רכח (ניקוד לזמן).

מפתח מוסדות וארגונים

ג.י.: נגיד.	אגודת חסידי חב"ד באה"ק:
פריז: שכנ. שמב.	קיא. קסח. רכב. רמה (מטרתה).
גמ"ח שומרי שבת:	אגודת נשי ובנות חב"ד:
קסד.	כללי: ח"ט. כד"ה. ל. מגיד. ק. קפ.
גני ילדים:	ש"ש. שח.
קט	אה"ק: ג. ט. פ. ריב.
דובב שפתי ישנים:	דובלין: פט.
קסח.	לונדון: שמא.
דזוינט:	מונטריאל: מא. שו.
קנג. שפב.	פריז: שמב.
התאחדות עולי צפון	שיקגו: מ. מד. רצט.
אפריקה בישראל:	אהלי יוסף יצחק:
רכו.	קעח. ערב.
חברת באר שבע:	אוסטרליה: כו. רלג. ערה.
קלא.	ארה"ק: קט. רו. ריא. עדר (רשת). רפט.
יאנג איזראעל:	רצו.
של.	מרוקו: קכ. קסז.
יוניטעד דזושאיש אפיל:	אוניברסיטה:
קעז.	שיד.
ישיבות:	עיי"ע מכללה.
נד (הגדלתה). קמו"ז (מרות הנהלת הי.).	אחי תמימים:
שיח"ט (מצב הי. באה"ק). שעב.	פיטסבורג: שכט.
ישראל הצעיר:	חל אביב: שז.
של.	אליאנס:
כולל חב"ד:	שז.
ריא.	בולשעוויקעס:
לשכת הפליטים:	קכג.
רז.	בית יעקב:
מהדרין, חברת:	רמז.
עא. שפב.	בית הכנסת:
מזרחי:	מב (ליובאוויטש). צג (נוסח אר"י
רמז.	מונטריאל). שב (רודף שלום אנשי
מכללה:	קיוב, טורונטו).
רנה (במדריד).	ביה"ס למלאכה בכפ"ח:
עיי"ע אוניברסיטה.	קיב. קכ (לחקלאות). רמד. רפט. שפא.
מענשעוויקעס:	בית רבקה:
קכג.	כפר חב"ד: שפב.

מפתח מוסדות וארגונים

תב

קה"ת: ריז. רפט. רצ. שלב. של"ה (שעה ללימודי הדת): יא. תומכי תמימים: סג. קצז. מרכז הישיבות: סד"ה. לוד: ס. קי. קמב. קסג. קפא. רמג. רנא. רסה. שלה. ליוכאוויטש: קמו. מונטריאל: רכה. רצה. שנב. שסה. ניויארק: ס. פריז: רלד. תורת אמת: קכת. קצה. רנא. שכ (בחקרון). שלו. תלמוד תורה בכפר חב"ד: שפב. שפר.	מרכז טהרת המשפחה: קיב. רכב. מרכז לעניני חנוך: יא. לה. מח. נג. נט. שמב. שמט (שליחות המ.). סוכנות: עב. עליית הנוער: ו. קב. קכא. שפב. פאג"י: שפר. צעירי אגודת חב"ד באה"ק: יב. רמדה (מטרתה). רעג. דש. קונסרבטיוויים: של. קופת בחורים: רכט.
--	--

מפתח אנשים

גליצנשטיין, אברהם חנוך: כא. קנ. שסו.	אבוחצירא, דוד: יח.
גלמן, ארי' ליב: רמז.	אבוחצירא, יעקב: יח.
גנוכורג, יעקב: קסג.	אבוחצירא, ישראל: רכג.
גראדמאן, ירחמיאל: רלה.	אבוחצירא, מאיר: יח.
גרוזמן, מאיר צבי: נט.	אברמסון, אשר: כו. ערה.
גרינברג, שמעון ארי' ליב: קצז. רנה.	אולמן, ש.ב.: קלז.
גרינגלאס, מנחם זאב: רכז. שסה.	איירלקופ, יונה: שכא.
גרליק, חיים מאיר: סט.	איינבונד, מנחם מענדל: רעא.
גשטנקורן, רפא.	איינשטיין: קלד.
דארווין: קלג.	אלאי, ירמי': רפח. שנד.
דברוסקין, יחיאל מיכל:	אליהו, הגר"א מווילנא: רעח.
קסח. רכב. רכו. רעו.	אלמליח, יצחק: רכו. רמט.
דברוסקין, ישראל ארי': נט.	אסף, דוד: קפג.
דובאו, יצחק: קלח. שלו.	באכער, חיים שאול זאב: כא.
דובער, הרב המגיד:	ביגלאיזן: לב.
ראה מפתח ענינים ערך פתגמים.	ביק, שאול ישכר: שסד.
דובער, אדמו"ר האמצעי: צה. קנא.	כלאו, משה יהודה: רא.
ראה מפתח ענינים ערך מאסר וגאולה.	כלומפלד, יוסף: פה.
ספרים.	בליניצקי, ישראל נח: רט.
דזייקאבסאן, ישראל: נג.	בן מימון, יוסף: קז.
דנברג, נחום דובער: ריא (ובניו).	בנימין קלעצקער: רלז.
דרוביטשער, ברוך: צז.	בנימין: עדר.
הוטנר, יצחק: ב. מט. קצב. רטו.	בעזפאלאו, שניאור זלמן: עז. קפט.
הורוויץ, חיים שלמה	בעסער, יחזקאל: רכא.
(האדמו"ר מסטריזוב): סח. קיח.	ברזל, הרב: קיב. רכב.
הורוויץ, צבי הירש: סח.	גאלד, זאב: ריח.
הלפרין, הרב: רכב.	גוטמאן, מתח"י יחזקאל: רנג. רפד.
העכט, חי' שרה: רצט.	גולדשטיין, יוסף: קעט.
העכט, יעקב יהודה: יא.	גורביץ, ישכר דובער: שכג.
העכט, שלמה זלמן:	גורדון, אברהם: כ.
לט. מד"ו. צא. קפו. רעא"ב.	גורדון, יוחנן: קסד.
העשל, אברהם יהושע: שטז.	גורודצקי, בנימין אליהו:
הרכבי, יהודה ליב: רעט.	ו"ז. קג. קז. קכ. קכט. קסז. רכג. רצ.
הרכבי, צבי: רטז. רעז.	שמג.
וויינברג, יוסף: כו. רפח. שנג.	גורקאו, יעקב יוסף: קנז.
ווייס, שמשון רפאל: של.	גורקאו, מאיר: קעא.

ליפסקר, אליהו עקיבא : נו.	זוין, שלמה יוסף : רמו.
ליפסקר, מיכאל : רפא. שעא.	זלמנוב, שמואל : צט.
לעווקאוויטש : קפה.	חדקוב, חיים מרדכי אייזיק :
לעסער, דוד נתן : עו. דש.	לט. קלא. רח. שכה. שלא.
מאיר, ישי : קלג. קלו.	חטריק, קיילע : שו.
מאנצער, אברהם מרדכי : רפה.	חטריק, צבי הירש : קמ.
מדיני, חיים חזקיהו (חח"ם) : שו.	חן, אברהם יהודה : רח.
מוצקין, פרץ : נח. קנט.	חן, גרשון : רכו. רלח (חוגתו געסיא).
מטוסוב, שלמה :	חן, פרץ : קיז.
לט. קסודח. רמט. רפא. שו.	חסקינד, דניאל : צב.
מינדל, ניסן : כו. שע.	חסקינד, שלום : עח.
משה רבינו : קלט (השגתו).	טולידנו, רפאל ברוך : קסח.
משה, הרמב"ם :	טייכטל, חיים מנחם : שנד.
קלד (ממ. עד מ. לא קם כמ.) :	טלושקין, ניסן : קכג.
משיח :	יאלאו, שמואל : קצט (וכנו).
צב (אימחי קאתי מר — לכשיפוצו	יאלעס, אפרים אליעזר :
מעינוחך חוצה). רצג (כנ"ל).	כה. עג. פכ. קפכ. רי. רס.
נאה, אברהם חיים : רעז.	יוסף : רנה"ו.
נימארק, אברהם יעקב : שלג.	יוסף משה : רפו.
נמנוב, ניסן : ל. עו. קב. קבט. רלד. רצו.	יערי : קכ.
נמצוב, אברהם סענדער : שיב (חוגתו).	ישראל, הבעש"ט : צב. צח. רצג.
סגל, יהודה זאב : קעב. רפג.	ראה מפתח ענינים ערך כתבי יד.
סוועט, מנחם מן : קכה.	פתגמים.
סימפסון, אליהו :	ישראל, המגיד מקוזניץ : עג. פכ. רס.
פג. קח. קלא. קנה. שכז.	ישראל מפולוצק : קסה.
סלונים, עזריאל זעליג : ריא.	כהן, מיכאל : קנא.
ספקוינה, שמואל צבי : שכ.	כהן, רפאל נחמן : שז.
עובדיה, דוד ; ישועה שמעון חיים : קמה.	כהן, מהרש"ז : קסח.
עזריאל, בן ציון מאיר חי (ראשל"צ) : רצב.	כץ, אהרן (הערי) : קכו.
עזריאל : רט.	כץ, יעקב : קפו. ר.
עפשטיין, אשר זעליג : רצד.	כשר, מנחם מענדל : קלז.
פאגלמאן, יהודה צבי : שסד.	לאוואוט, אברהם דוד : לב. פו.
פויזנר, יצחק זלמן : קסו.	לאמארק : קלג.
פויזנר, שלום : שכט.	לבקובסקי, נחום : רח.
פויזנר, שלום דובער : קכט.	לודמיר, זאב דוב : נו. קנד.
פייגלשטוק, ראובן צבי יהודה : לב. פו.	לויטנסקי, מרת : מד.
פינסון, ניסן : לח. קנו.	לויטין, שמואל : פג.
פלוטקין, חיים : קפה. שב.	לויין, דובער : פז.
פלייער, יוסף : יא. פג.	ליכדוב, סעדי' : שה.
פליישמן : קלד"ז.	ליטוין, ברוך : קעז.
פנחס, הרה"ק מקארץ : שטז.	ליסנר, יחזקאל : קפו.

- פריז, אברהם: רפט. שלא.
 פרלוב, מרדכי: קס. קסב. רב. רחצ. שדמ.
 פרמן, יוסף נחמן: סט.
 צוקרמן, דובער: קסט.
 ציפל: קסב"ג.
 קאווען (כהן), אלחנן (אלכסנדר): שסט.
 קווינט, אליהו: קנג (ובתו יונינה).
 קול, משה:
 קיא, קיט. קכב. קסז. רמא. שפב.
 קנין, רחל: ח.
 קופרניקס: קלד.
 קופרשטון, מנחם מענדל: רכו.
 קירשנברג: אברהם משה: שסג.
 קמנצקי, משה זלמן: סט.
 קפלן, מלך: רסד.
 קרעמער, חיים זלמן (חז"ק): רסג.
 רבקין, משה דובער: שכה.
 רבקין, שלום: מג.
 רוזין, יוסף (הגאון מדוגוצ'וב):
 רמה"ו (נחן סמיכות ליר"ש).
 רוטנברג, מנחם בנימין בן ציון
 (האדמו"ר מביאלה): צט.
 רויטבלאט, אלי' חיים: רו.
 רייטשיק, שמואל דוד: רפו.
 רייכמן, משה יהודה: קנה.
 שאיעוויטש, משה: פג. קיח. שס.
 שוחאט, דוב יהודה: נז.
 שולמן, דוד מאיר: סו. רג. רנ.
 שזר, שניאור זלמן: ו. קכב. רמא. רפט.
 שינדעוואלף: קלרז.
 שלום דובער: עדר.
 שלום משה: רפו.
 שמטוב, בנציון: נח"ט. קמב. קפד. ריג.
 שניאור זלמן (אדה"ז): עג. קנא. קפא.
 ראה מפתח ענינים ערך מאסר וגאולה.
 ספרים. פתגמים.
 שניאורסאהן, חנה (אם כ"ק אד"ש):
 ריז. רעט.
 שניאורסאהן, אדמו"ר מהרי"ל
 מקאפוסט: שנו.
 שניאורסאהן, אדמו"ר מוהרי"צ:
 ראה מפתח ענינים ערך מאמרים.
 מכתבים. ספרים. פתגמים. שיחות.
 שניאורסאהן, לוי יצחק (אבי כאד"ש):
 רעט.
 שניאורסאהן, מנחם מענדל
 (אדמו"ר הצ"צ):
 עג. פח. קסא. קסה. רנב. שנה"ו
 (כשנסחלקה אשתו).
 ראה מפתח ענינים ערך ספרים. פתגמים.
 שניאורסאהן, אדמו"ר מוהרש"ב:
 קיב. קכד. קמו. רכב. רכח. רפה.
 ראה מפתח ענינים ערך מאמרים.
 מכתבים. פתגמים.
 שניאורסאהן, אדמו"ר מוהר"ש: קסה.
 שניאורסאהן, שנ אור זלמן אהרן:
 עז. קטז.
 שניידרמן, שלום צבי: קנג.
 שפירא, שמואל אבא: שטז.
 שפירא, ד"ר: רמד.
 שפעטמן, יהושע: ד. רפב. שנה.
 ששון, דוד: קפא.
 שרפשטיין, אברהם: קסד.

מפתח מקומות

אורטאווה: קפו.	ירושלים: שז.
אוסטרליה: רלג.	כפר חב"ד: ספריה:
ראה מפתח ענינים ערך אהלי"י.	ג. ו. יג. סט"עב. קה"ז. קיג. קעח. רמה.
איטליה: קסא.	רפט. שפ"ג.
אירופה: קח.	ראה מפתח מוסדות ערך ביה"ס
אמריקה: סא (הדרומית). שיט.	למלאכה. בית רבקה. תלמוד תורה.
אנגליה: קמב.	לוד: קנא.
אפריקה:	ראה מפתח מוסדות ערך תומכי תמימים.
הדרומית: שנג.	לונדון: לט. שמא.
הצפונית: קח.	ליובאוויטש: קמו.
ארה"ק; א"י:	מדריד: קו. רנה.
צב. קה"ח. קכ. קנט. קסז. קסט. קעז"ח	מונטריאל:
(עזרה למוסדות באה"ק). קפא (יציאה	ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. תומכי
מא. ללמוד תורה). קפג (הלכות הנהגות	תמימים.
בא.). קפו. קצט. ריא. רטז. ריח (א. —	מלבורן: ערה.
רצתה לעשון רצון קונה. י. — כי שריח	מרוקו:
גו'). רמב. רסז. רפ"פא (כיבושה רק ע"י	לט. קד. קסב. קסז. רכו. רלד. שו.
ארון ומשה). שז. שיז. שלב. שלח. שסא.	ראה מפתח מוסדות ערך אהלי"י.
שסד (מארז"ל עתידה א"י שתתפשט	מרסיי: שסא.
כו'). שסז (ההזמנה לבקר בא.).	נאריסטאן: מ.
ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. אגונ"ח.	ניו יארק:
אהלי"י. התאחדות. ישיבות. צא"ח.	ראה מפתח מוסדות ערך בית רבקה.
ארצות הברית: סא. רח. רלט.	תומכי תמימים.
אשכנז; גרמניה: קכג. שיט.	ס. פרנציסקו: עז.
בבל: ריח.	סידני: ערה.
בני ברק: שפא.	ספריה:
ברזיל: קמ.	ע"ע כפר חב"ד.
גליציה: ד (מרכז החסידות בג.).	פולין:
דובלין: פט.	ד (מרכז החסידות בפ.). רצד. שיט.
דטרויט: שמח.	פיטסבורג: שכט.
ורמזא: קפב.	פילדלפליה: קנג.
חברון: שז. שכ.	פראג: קפב.
חולון: שכ.	פריז: קז. קכט. קצט. שסא.
חיפה: שסא.	ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח. בית
טורונטו: קפה"ו.	רבקה. תומכי תמימים.
יקטרינוסלב: רעט.	

תח

מפתח מקומות

צרפת:

יא (העתקה מצ.). רסב (כנ"ל). שיט.

קארליסלע: מ.

קושטא: שז.

קיוב: שב.

קנדה: סא. רסב.

קסבלנקה: לט. קנו.

קענטאן אהיא: מ.

קרים: שז.

רוסיה: ע. רצד. שיט.

שיקגו:

ראה מפתח מוסדות ערך אגונ"ח.

תל אביב: רמה.

ראה מפתח מוסדות ערך אחי תמימים.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס ע"י

הרה"ת ר' יוסף יצחק הכהן וזוגתו מרת שטערנא מרים
בניהם ובנותיהם
שרה רבקה ובעלה הרה"ת ר' שמעי'
ובנותיהם ריזל וחי' מושקא שיחיו קרינסקי
מרדכי זאב הכהן, זלמן שמעון הכהן,
חי' שצערא, איסר אשר הכהן, זהבה, חנה,
ישראל הכהן, רפאל הכהן וריזל
שיחיו לאורך ימים ושנים טובות
גוטניק

